

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วิทยานิพนธ์

ของ

ณัฐพร พรมวัง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
สิงหาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิทยานิพนธ์

ของ

ณัฐพร พรมวัง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
สิงหาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

A MODEL FOR DEVELOPING TEACHERS' DIGITAL LEADERSHIP IN EXTRA– LARGE PRIMARY SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF BASIC EDUCATION COMMISSION IN THE NORTHEAST REGION

BY

NATTAPORN PROMWANG

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for

The Doctor of Philosophy Degree in Educational Administration

at Sakon Nakhon Rajabhat University

August 2023

All Rights Reserved by Sakon Nakhon Rajabhat University

ใบรับรองดุษฎีนิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์ ณัฐพร พรมวัง

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....	.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมเจตน์ ภูศรี) ประธานกรรมการสอบและผู้ทรงคุณวุฒิ	(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์) กรรมการสอบและประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
.....	.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร) กรรมการสอบแต่งตั้งเพิ่มเติม	(รองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง) กรรมการสอบและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
.....	
(ดร.เพ็ญผกา ปัญจนะ) กรรมการสอบแต่งตั้งเพิ่มเติม	

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรรับรองแล้ว	บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว
.....	.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร)	(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ประธานหลักสูตร	ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เมื่อวันที่ 4 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างดี ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาแนะนำ เสนอแนะ และตรวจแก้ไขข้อบกพร้องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ตลอดมา ตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ให้การช่วยเหลือการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล ดร.ชาติชาย ก่อคุณ ดร.ชัยวัฒน์ วาทะวัฒนะ ดร.อดิศร ก้อนคำ ศน.ไพบูรณ์ คำภูมี คุณครูเตือนใจ ไทยแท้ คุณครูสุรีพร อิสสระวงษ์ และคุณครูเบญจมาศ จรรยาวดี ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์เพื่อยืนยันองค์ประกอบ และอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ประจำสาขาบริหารการศึกษาทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้การอบรมสั่งสอน ให้ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่มีคุณค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการ คณะครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ให้ความร่วมมือในการทดลองใช้เครื่องมือและเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.ณรงค์ศักดิ์ พรมวัง คุณพ่อ คุณครูนงเยาว์ พรมวัง คุณแม่ที่คอยให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ นักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ 14 ที่คอยให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ แนะนำเกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้าวิจัย

ขอขอบคุณ คุณศุภศิษฏ์ จงชีวีวัฒน์ ที่เป็นแรงบันดาลใจ และแรงผลักดันในการศึกษาต่อและการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บิดา มารดาของผู้วิจัย และบูรพาจารย์ทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนจนผู้วิจัยสามารถดำรงตนและบรรลุผลสำเร็จในปัจจุบัน

ณัฐพร พรมวัง

ชื่อเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้วิจัย ณัฐพร พรมวัง

กรรมการที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์
รองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง

ปริญญา ปร.ด. (การบริหารการศึกษา)

สถาบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ปีที่พิมพ์ 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ 3) สร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ และ 4) หาประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ เป็นการวิจัยและพัฒนาโดยดำเนินการวิจัยเป็น 4 ระยะ รวมทั้งหมด 8 ขั้นตอน คือ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบ ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบ ขั้นตอนที่ 3 การยืนยันองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ระยะที่ 2 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้ ประกอบด้วย ครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2565 โรงเรียน 42 โรงเรียน ครูจำนวน 366 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค 0.992 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น และขั้นตอนที่ 5 การประเมินความต้องการจำเป็น ระยะที่ 3 จัดทำรูปแบบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การ ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 6 ร่างรูปแบบ และขั้นตอนที่ 7 พัฒนารูปแบบ ระยะที่ 4 ทดลองใช้รูปแบบ ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 8 ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลองใช้รูปแบบ ประกอบด้วยครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 30 คน มีการเก็บข้อมูล 3 ระยะ ได้แก่ ระยะก่อนใช้รูปแบบ ระยะใช้รูปแบบ ระยะติดตามผล และขั้นตอนที่ 9 สรุปผลการทดลองใช้รูปแบบ

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มี 6 องค์ประกอบ 89 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล มี 14 ตัวบ่งชี้ 2) การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล มี 18 ตัวบ่งชี้ 3) การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล มี 13 ตัวบ่งชี้ 4) การบูรณาการทักษะดิจิทัล มี 15 ตัวบ่งชี้ 5) การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล มี 12 ตัวบ่งชี้ และ 6) คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล มี 17 ตัวบ่งชี้

2. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ เรียงลำดับตามความต้องการจำเป็น ดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2) การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล 3) คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล 4) การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล 5) การบูรณาการทักษะดิจิทัล และ 6) การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล

3. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีองค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการรูปแบบ 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล

4. ประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีความรู้ความเข้าใจหลังเข้าร่วมการพัฒนาเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนการอบรมและพัฒนากับหลังการอบรมและพัฒนา โดยมีค่าดัชนีประสิทธิผลร้อยละ 90.40 และค่าเฉลี่ยผลการประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครู หลังการพัฒนาเพิ่มขึ้น 1.02 มีร้อยละความก้าวหน้า 68.92 รวมทั้งผลจากการสัมภาษณ์พบว่าครูสามารถนำความรู้และทักษะดิจิทัลที่ได้ มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และต้องการให้มีการต่อยอดและขยายผลอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนา ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

TITLE A Model for Developing Teachers' Digital Leadership in Extra-Large Primary Schools under the Office of Basic Education Commission in the Northeast Region

AUTHOR Nattaporn Promwang

ADVISORS Asst. Prof. Dr. Watana Suwannatrai

Assoc. Prof. Dr. Jinawatara Pakotung

DEGREE Ph.D. (Educational Administration)

INSTITUTION Sakon Nakhon Rajabhat University

YEAR 2023

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) examine the components of teachers' digital leadership in extra-large primary schools, 2) investigate the need for developing teachers' digital leadership in extra-large primary schools, 3) to construct and develop a model for developing teachers' digital leadership in extra-large primary schools, and 4) validate the effectiveness of the developed model. This research employed Research and Development (R&D) comprising four phases with nine steps: Phase I-Component Investigation, comprising: Step 1: Examine relevant documents and research studies, Step 2: Investigate the model components, and Step 3: Confirm teachers' digital leadership components. Phase II-Need Examination for Teachers' Digital Leadership Development, comprising: Step 4: Conduct a survey study with 366 teachers from 42 extra-large primary schools under the Office of Basic Education Commission (OBEC) in the Northeast region in the academic year 2022. The research instrument was a set of 5-point rating questionnaires examining teachers' digital leadership, gaining Cronbach's Alpha coefficient of 0.992. Statistics for data collection were frequency, percentage, mean, standard deviation, and priority needs index (PNI). Step 5: Conduct a needs assessment. Phase III Model Development, comprising Step 6: Draft a model, Step 7: Develop a model. Phase IV Model Implementation, comprising Step 8: Implement the developed model. The target group consisted of 30

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

teachers from extra–large primary schools under the OBEC in the Northeast region in the academic year 2022. Data were collected in three phases: Pre–model implementation, model implementation, and follow–up phase. Step 9: Summarize the effects after the model implementation.

The findings were as follows:

1. The teachers' digital leadership components in extra–large primary schools involved six components with 89 indicators: 1) Digital vision (14 indicators), 2) Digital knowledge and skills application (18 indicators), 3) Communication and global knowledge exchange (13 indicators), 4) Integration of digital skills (15 indicators), 5) Digital innovation creation (12 indicators), and 6) Morality and ethics in the digital world (17 indicators).

2. The need assessment for developing teachers' digital leadership in extra–large primary schools was sorted on priority rankings as follows: 1) Digital vision, 2) Digital innovation creation, 3) Morality and ethics in the digital world, 4) Digital knowledge and skills application, 5) Integration of digital skills, and 6) Communication and global knowledge exchange.

3. The model for developing teachers' digital leadership in extra–large primary schools included six components: 1) principles, 2) objectives, 3) contents, 4) model processes, 5) media and learning resources, and 6) measurement and evaluation.

4. The effectiveness of the digital leadership model of teachers in extra–large primary schools under the OBEC in the Northeast region, demonstrated improvements in teachers' knowledge and understanding after the model implementation. When comparing scores before and after the model implementation, the effectiveness Index achieved 90.40 percent. The average score reflecting teachers' digital leadership increased to 1.02, with a percentage progress of 68.92 percent. Moreover, interviews conducted indicated that teachers integrated their acquired digital knowledge and skills into their teaching and learning activities, demonstrating their willingness to enhance and expand their digital competencies through ongoing practices.

Keywords: Development Model, Teachers' Digital Leadership, Extra–Large Primary Schools

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	คำถามของการวิจัย	7
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	7
	ความสำคัญของการวิจัย	8
	ขอบเขตของการวิจัย	8
	กรอบแนวคิดของการวิจัย	12
	นิยามศัพท์เฉพาะ	13
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำและภาวะผู้นำ	24
	ความหมายของผู้นำและภาวะผู้นำ	24
	คุณลักษณะของผู้นำ	26
	องค์ประกอบภาวะผู้นำ	32
	บทบาทของผู้นำ	33
	ความมีประสิทธิผลของภาวะผู้นำ	38
	ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู	40
	ความหมายของภาวะผู้นำครู	40
	ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู	42
	บทบาทภาวะผู้นำดิจิทัล	45
	ลักษณะภาวะผู้นำดิจิทัล	51
	องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัล	55
	รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ	134
	รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ	134
	วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ	147
	บริบทโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	153

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ **หน้า**

การวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) 156
ความหมายและความสำคัญของการวิจัยและการพัฒนา 156
ลักษณะของการวิจัยและการพัฒนา 157
ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา 158

3 วิธีดำเนินการวิจัย 169
ระยะที่ 1 ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู 170
ระยะที่ 2 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล
ของครู 173
ระยะที่ 3 จัดทำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู 182
ระยะที่ 4 หาประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู 184

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 187
ระยะที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบ และวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล
ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ..... 188
ระยะที่ 2 ผลศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล
ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ..... 231
ระยะที่ 3 ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล
ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ..... 234
ระยะที่ 4 ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ
ดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะ
กรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ..... 255

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ **หน้า**

5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ 267
ความมุ่งหมายของการวิจัย 267
วิธีการดำเนินการวิจัย 268
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 268
สรุปผลการวิจัย 269
อภิปรายผล 277
ข้อเสนอแนะ 291

บรรณานุกรม 293

ภาคผนวก 313
ภาคผนวก ก หนังสือของความอนุเคราะห์ในการวิจัย 315
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญ 337
ภาคผนวก ค หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ 343
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 347
ภาคผนวก จ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 421
ภาคผนวก ฉ คู่มือและเอกสารประกอบการพัฒนา
รูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาด
ใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 431
ภาคผนวก ช ภาพประกอบการดำเนินการวิจัย 629

ประวัติย่อของผู้วิจัย 637

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัญชีตาราง

ตาราง **หน้า**

1 องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู 61
2 การวิเคราะห์องประกอบย่อย การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 69
3 การวิเคราะห์องประกอบย่อย การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล 80
4 การวิเคราะห์องประกอบย่อย การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ใน
โลกดิจิทัล 89
5 การวิเคราะห์องประกอบย่อย การบูรณาการทักษะดิจิทัลกับการเรียน
การสอนและการวัดผลประเมินผล 103
6 การวิเคราะห์องประกอบย่อย การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล 118
7 การวิเคราะห์องประกอบย่อย คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล 128
8 องค์ประกอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลครู 146
9 วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครู 151
10 ข้อมูลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 155
11 จำนวนประชากรของการวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขึ้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 174
12 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของ
ครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขึ้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 175
13 องค์ประกอบหลัก และตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ 188
14 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม 196

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง **หน้า**

15 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่เป็นอยู่จริงขององค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 198

16 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่ควรจะเป็นขององค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 199

17 การวิเคราะห์ค่าความต้องการจำเป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 200

18 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่เป็นอยู่จริง องค์ประกอบที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 201

19 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่ควรจะเป็น องค์ประกอบที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 203

20 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่เป็นอยู่จริง องค์ประกอบที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล 205

21 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่ควรจะเป็น องค์ประกอบที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล 208

22 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่เป็นอยู่จริง องค์ประกอบที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล 211

23 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่ควรจะเป็น องค์ประกอบที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล 213

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง **หน้า**

24 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่เป็นอยู่จริง องค์ประกอบที่ 4 การบูรณการทักษะดิจิทัล 215

25 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่ควรจะเป็น องค์ประกอบที่ 4 การบูรณการทักษะดิจิทัล 218

26 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่เป็นอยู่จริง องค์ประกอบที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล 221

27 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่ควรจะเป็น องค์ประกอบที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล 223

28 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่เป็นอยู่จริง องค์ประกอบที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล 225

29 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่ควรจะเป็น องค์ประกอบที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล 228

30 สรุปการเรียงลำดับความสำคัญเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 231

31 การเรียงลำดับความสำคัญของวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 232

32 รายละเอียดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) ของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ 246

33 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของเอกสารประกอบการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้เชี่ยวชาญ 249

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง **หน้า**

34 แสดงผลการประเมินความเหมะสมของเอกสารประกอบการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้เชี่ยวชาญ แยกแต่ละชุด 250
35 ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ 256
36 ค่าดัชนีประสิทธิผลของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 257
37 ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก่อนการทดลองใช้รูปแบบพัฒนา 258
38 ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หลังการทดลองใช้รูปแบบพัฒนา 259
39 ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา 260
40 ผลการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษโดยสัมภาษณ์ครูผู้เข้ารับการพัฒนา 264
41 ผลการวิเคราะห์ ตรวจสอบ ประเมินความสอดคล้อง IOC ของแบบสอบถาม 423
42 ผลการวิเคราะห์ ตรวจสอบ ประเมินความสอดคล้อง IOC ของข้อคำถามแบบประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ 427

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ **หน้า**

1 กรอบแนวคิดของการวิจัย 12
2 วิธีดำเนินการวิจัย 186
3 กระบวนการรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ 247
4 รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 254
5 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึกในการยืนยันองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครู 631
6 การอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 633
7 การสัมภาษณ์ครูผู้เข้ารับการพัฒนาหลังการเข้าร่วมการพัฒนา 635

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สถานการณ์โลกหรือที่เรียกว่าโลกไร้พรมแดนในปัจจุบันที่พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากรวดเร็ว และตลอดเวลา ทั้งในด้านสังคมที่เป็นกระแสแห่งความเป็นโลกาภิวัตน์ ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียน ตั้งแต่เดือนธันวาคม ปีพุทธศักราช 2558 ความท้าทาย ที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (the fourth industrial revolution) รวมทั้งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลแบบก้าวกระโดด ซึ่งหมายถึงการก้าวเข้าสู่ยุคอินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง (internet of things) เช่น คอมพิวเตอร์พกพา โทรศัพท์สมาร์ตโฟน แท็บเล็ต และเครื่องมือสื่อสารอื่น ๆ กล่าวได้ว่าเป็นยุคที่โลกของเรากำลังขับเคลื่อนเข้าสู่ยุคดิจิทัล (digital era) ซึ่งเป็นยุคที่ประชากรจะต้องก้าวไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดนิ่ง เพื่อให้รู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ที่ทำให้เกิดการแข่งขันในด้านต่าง ๆ รวมทั้งด้านธุรกิจไม่ว่าจะเป็นการแสดงตัวตนด้วยระบบชีวภาพ การขับเคลื่อนของยานยนต์ด้วยพลังงานไฟฟ้า การติดตามสภาพอากาศและการจราจรโดยใช้ “โดรน” พลังงานแสงอาทิตย์จะเป็นแหล่งพลังงานหลักที่ราคาถูกกว่าพลังงานอื่น ๆ งานของคนนับสิบล้านจะถูกแทนที่ด้วยหุ่นยนต์ สมาร์ตโฟนได้เข้ามาแทนที่บัตรเครดิต พาสปอร์ต GPS กล้องถ่ายรูป เป็นต้น (เศรษฐพงค์ มะลิสุวรรณ, 2560: ออนไลน์) กระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างมากมายเหล่านี้ ทำให้เกิดความกังวลใจว่าประชากรของชาติทั้งผู้ใหญ่ที่เกิดก่อนยุคดิจิทัลจะมีความรู้ ความสามารถและความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายได้หรือไม่ เด็กและเยาวชนซึ่งถือเป็นกำลังสำคัญของชาติที่เกิดในยุคดิจิทัล ซึ่งมีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยี จะรู้จักการนำเทคโนโลยีมาใช้ได้อย่างถูกต้องและชาญฉลาดเพียงใด นับว่าเป็นสิ่งที่ทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญในการให้คำแนะนำเพื่อให้เด็กและเยาวชนของชาติใช้ชีวิตในยุคดิจิทัลได้อย่างปลอดภัย

การศึกษาจึงถือเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องมีการปรับตัวอย่างเร่งด่วน เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับ

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2550, อ้างถึงใน จันทิมา รุ่งเรือง, 2563, หน้า 1) ได้กล่าวว่า ประเทศไทยจะต้องศึกษาเรียนรู้ และเร่งทำความเข้าใจเพื่อเตรียมพร้อมรองรับความเปลี่ยนแปลงของประเทศในทุก ๆ ด้าน ในยุคที่กระแสดิจิทัลเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วโดยไม่สามารถต้านทานและหลีกเลี่ยงได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคการศึกษา ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และพัฒนาประเทศให้พร้อมเข้าสู่ยุคประเทศไทย 4.0 ที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน คือ การสร้างหลักประกันทางการศึกษาที่มีคุณภาพเสมอภาคและเท่าเทียม สำหรับเด็กทุกคนในทุกระดับตั้งแต่ปฐมวัยถึงอุดมศึกษา เพิ่มจำนวนครูที่มีคุณภาพ เพิ่มจำนวนเยาวชนและผู้ใหญ่ที่มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานและการเป็นผู้ประกอบการ รวมทั้งขจัดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคระหว่างเพศ การส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความสงบสุข และการเป็นพลเมืองของโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 5) การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือ “การพัฒนาคน” ให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และใช้ชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้มีการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีสิ่งที่สำคัญที่สุดคือทักษะการเรียนรู้ และการเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคน โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มาประยุกต์ใช้ ทั้งในเชิงระบบและโครงสร้างของสังคมไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติหน้าที่โดยยึดการบริหารในด้านคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558)

การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นทำให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจบางประเภท เช่น หนังสือพิมพ์ที่มียอดจำหน่ายลดลง และนิตยสารบางเล่มที่มีการปิดตัวลง เนื่องจากปัจจุบันทุกคนสามารถรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ ได้จากระบบอินเทอร์เน็ตโดยผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ ทำให้มีขีดความสามารถหรือศักยภาพในการหาความรู้ได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น และความรู้ผ่านกระบวนการดิจิทัล ทำให้คนมีพลังอำนาจด้านความรู้ ทั้งนี้เทคโนโลยีดิจิทัลมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษา โดยทำให้เกิดรูปแบบการเรียนการสอนที่แตกต่างจากยุคที่ผ่านมา เนื่องจากมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยในการค้นคว้าหาความรู้ ทำให้การแสวงหาองค์ความรู้เพื่อเขียนบทความหรือการสร้างผลงานวิจัย รวมทั้งการรวบรวมข้อมูลเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ สามารถทำได้ภายใน

ระยะเวลารวดเร็ว แสดงให้เห็นถึงความสามารถของเทคโนโลยีที่จะเป็นพลังหรือเป็นตัวคูณในการสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงในยุคเทคโนโลยีดิจิทัลทำให้สามารถสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกมากขึ้น เช่น Line, Facebook เป็นต้น ทำให้เกิดพลังทางสังคมออนไลน์และแนวโน้มในอนาคตสามารถนำสื่อสังคมออนไลน์มาใช้ประโยชน์ได้อย่างมากมาย (เศรษฐพงค์ มะลิสุวรรณ, 2559: ออนไลน์) การจัดการความรู้ในยุค Thailand 4.0 มีความสำคัญยิ่งที่ต้องอาศัยช่องทางการสื่อสารในโลกยุคดิจิทัลควบคู่กับองค์ความรู้ในระบบการศึกษาไทย เพื่อการพัฒนาความรู้ นวัตกรรม การวิจัย และการประยุกต์องค์ความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชนทุกช่วงวัย โดยการนำเทคโนโลยีที่มีอยู่ เช่น โทรศัพท์ และอินเทอร์เน็ตมาใช้ส่งเสริมในการหาความรู้และพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการศึกษาเรียนรู้ การประกอบอาชีพ ตลอดจนการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ในบทบาทของนักเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีระบบการศึกษาที่ได้มาตรฐานฐานและยกระดับการศึกษาของประเทศไทยให้มีขีดความสามารถในการสร้างนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีการศึกษาระดับโลกต่อไป (นิกร จันภิลม, 2561)

นอกจากนี้การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด–19) ที่เริ่มตั้งแต่ปลายปี 2562 จนถึงปัจจุบัน โดย UNESCO รายงานว่ารัฐบาล 191 ประเทศทั่วโลกประการปิดสถานศึกษาทั้งประเทศ ส่งผลต่อระบบการศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งสถานการณ์การระบาดในประเทศไทยเกิดขึ้นในช่วงที่สถานศึกษาปิดภาคเรียน จึงทำให้คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้เลื่อนวันเปิดเทอมภาคเรียนที่ 1 ไปเป็นวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 ทำให้ประเทศไทยมีโอกาสได้จัดระบบสำหรับเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ที่สอดรับการมาตรการป้องกันการระบาด ควบคู่กับการเตรียมมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้เรียนได้รับผลกระทบจากรูปแบบการเรียนที่เปลี่ยนไปในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และเพื่อให้มีการขับเคลื่อนจัดการศึกษาในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนจึงมีการดำเนินการทั้งแบบผ่าน DLTV ออนไลน์ และออฟไลน์ในชั้นเรียนซึ่งจะใช้วิธีผสมผสาน และเพื่อยังคงให้มีการดำเนินการเรียนการสอนต่อไปในช่วงของการแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้เกิดการรูปแบบบริหารจัดการในด้านรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสม 4 รูปแบบที่มีความสอดคล้องกับ New Normal

(Wichai Wongyai and Marut Patphol, 2020) ประกอบด้วย 1) การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ 100% 2) การเรียนในห้องเรียนเหมาะสำหรับโรงเรียนที่มีนักเรียนจำนวนไม่มากและพื้นที่มากพอให้สามารถปฏิบัติตามนโยบาย Social Distancing เพื่อรักษาระยะห่างและการดูแลสุขอนามัยของนักเรียนได้อย่างเข้มข้นและเคร่งครัด ควบคู่กับการให้นักเรียนทุกคนต้องใส่หน้ากากอนามัย และหมั่นทำความสะอาดมือด้วยแอลกอฮอล์ นอกจากนี้โรงเรียนต้องหมั่นทำความสะอาด ฆ่าเชื้อทุกจุดในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดซ้ำ 3) การเรียนแบบผสมผสานออนไลน์และออฟไลน์ ซึ่งเหมาะสำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีจำนวนนักเรียนมากและไม่มีประสบการณ์จัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์มาก่อน และ 4) การเรียน Home School ซึ่งจากสถานการณ์และการปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนดังกล่าวส่งผลให้ทั้งครูและผู้เรียนต้องพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะครูที่ถูกสังคมคาดหวังให้เปลี่ยนแปลงบทบาทเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้เป็นบุคคลในยุคดิจิทัล ครูจึงจำเป็นต้องมีนวัตกรรมทางการศึกษา มีทักษะการสอนที่ทันสมัย มีเทคนิคการสอนสมัยใหม่ ตลอดจนทัศนคติของตนเองต่อการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลที่สามารถตอบสนองผู้เรียนที่แตกต่างและหลากหลายเพื่อให้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิดขั้นสูงและมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปตามความต้องการในศตวรรษที่ 21 และสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ครั้งนี้จึงเป็นโอกาสสำคัญในการจัดการศึกษาตามวิถี New Normal ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนแนวคิดครั้งใหญ่ที่ต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์และสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทราบ เพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียนรู้และความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ของครูผู้สอน ออกแบบหน่วยการเรียนรู้และสอนอย่างมีแบบแผนที่เหมาะสม รวมถึงการยกระดับการประเมินเพื่อการพัฒนาเพื่อไม่ทำให้ผู้เรียนเสียโอกาสในการได้รับความรู้และพัฒนาทักษะ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะไม่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระบบการศึกษาไทยก็กำลังเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาจากปัจจัยขับเคลื่อนจำนวนมาก ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านเทคโนโลยีที่ทำให้ทักษะที่เป็นความต้องการจำเป็นเปลี่ยนไป และด้านการเมืองการปกครอง โดยสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 เป็นตัวเร่งปฏิกิริยาที่ทำให้การเปลี่ยนแปลงเกิดเร็วขึ้น เช่น การนำเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้มาใช้ในวงกว้างยิ่งขึ้น (สุวิมล มธุรส, 2564, หน้า 33 – 42)

ในทางกลับกันการดำเนินงานด้านการใช้เทคโนโลยีในด้านศึกษาในประเทศไทย พบว่าส่วนใหญ่ให้ความสนใจในการพัฒนาวัสดุอุปกรณ์มากกว่าการนำเนื้อหาสาระในสื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศไปใช้ในการเรียนการสอน และการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถเพียงพอในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและจัดกระบวนการเรียนรู้ ครูและนักเรียนนำความรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนและการเรียนรู้ด้วยตนเองน้อย ประกอบกับสถานศึกษาในหลายแห่งมีจำนวนคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์สำหรับสื่อไม่เพียงพอ ล้าสมัย รวมทั้งครูผู้สอนยังไม่สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาได้อย่างแท้จริง (อินทิรา ชูศรีทอง, 2563, หน้า 3) อีกทั้งการพัฒนาครูในปัจจุบันยังคงใช้รูปแบบเดิม ๆ ไม่มีนวัตกรรมใหม่ ซึ่งไม่ตรงกับความต้องการของครู การพัฒนามีระยาเวลาน้อยไม่เหมาะสมกับเนื้อหา ส่วนใหญ่ใช้การบรรยาย ฝึกอบรมและพัฒนาในห้องประชุม ขาดการเชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน (พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และคณะ, 2561, หน้า 81) และจากการศึกษาของ สุขฤทัย มาสาซ้าย และคณะ (2556, หน้า 119 – 120) พบว่าบริบทของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ส่วนใหญ่มีคอมพิวเตอร์และห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่ายอินเตอร์เน็ต แต่พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่นิยมนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากครูส่วนใหญ่ไม่มีความชำนาญทั้งด้านความรู้และประสบการณ์ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นสำหรับสมรรถนะของครูด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า 1) บุคลากรครูและปัจจัยเกื้อหนุนในองค์กรไม่มีความพร้อม แต่ต้องการที่จะพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น 2) บุคลากรครูและปัจจัยเกื้อหนุนในองค์กรมีความพร้อมและสอดคล้องกับความต้องการที่จะพัฒนา 3) บุคลากรครูและปัจจัยเกื้อหนุนในองค์กรไม่มีความพร้อม แต่ต้องการที่จะพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ซึ่งกล่าวถึงภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี และนวัตกรรมที่แสดงออกถึงการมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี ส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสัยทัศน์ การใช้เทคโนโลยีและเผยแพร่วิสัยทัศน์นั้นอย่างกว้างขวาง วางแผน กำกับ การใช้สื่อเทคโนโลยีเชิงระบบให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ ส่งเสริมวัฒนธรรมความรับผิดชอบและสนับสนุนนโยบายการพัฒนานวัตกรรมด้วยเทคโนโลยี สนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคิดสร้างสรรค์

ไวต่อการเปลี่ยนแปลง ใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจและเป็นผู้นำในการพาองค์กรของตนให้อยู่ในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้ สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิผลทั้งจากภายนอกและภายในองค์กรจากแนวคิด อีกทั้งโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษนั้น มีความพร้อมในการจัดการศึกษาที่เอื้อประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน ทั้งในด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านสื่อ อาคารและสถานที่ รวมถึงด้านการบริหารจัดการต่าง ๆ ซึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่แม้ว่าสภาพพื้นฐานของครอบครัว พื้นฐานของนักเรียน และค่านิยมในการศึกษาที่อาจมีความแตกต่างจากพื้นที่อื่น แต่โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษจะตั้งอยู่ในเมืองมีความสะดวก รวดเร็ว และเข้าถึงการศึกษาได้ง่ายกว่า เนื่องจากความรวดเร็วของเทคโนโลยีที่เข้าถึงพื้นที่ได้อย่างง่ายดายและงบประมาณที่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ ทั้งในด้านงบประมาณและด้านบุคลากร รวมถึงสภาพแวดล้อมที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาและสามารถนำไปขยายผลต่อได้ในภายหลังเหมาะสมในการเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู แต่ถึงอย่างนั้นช่วงอายุของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนใหญ่พิเศษส่วนใหญ่จะเป็นครูที่มีอายุมาก ทำให้การเรียน การทำความเข้าใจและการปฏิบัติงานในเรื่องของเทคโนโลยีที่ยังไม่เพียงพอกับความต้องการของสังคม

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการจัดทำการวิจัยและพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพราะครูคือผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ตอบรับต่อสภาพสังคมในปัจจุบัน และส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องตามนัยแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวดที่ 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตรา 65 ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีองค์ประกอบอะไรบ้าง

2. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นอย่างไร

3. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

4. ประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

4. เพื่อหาประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พัฒนาขึ้น

ความสำคัญของการวิจัย

จากการศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสำคัญ ดังนี้

1. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ประกอบด้วย

1.1 องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

1.2 หลักการ วิธีการ และแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

2. ได้ทราบความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. ได้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4. ครูกลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษอย่างเป็นระบบ มีพฤติกรรมภาวะผู้นำดิจิทัลที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ไว้ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย

1.1 ประชากรที่ใช้ในขั้นตอนการสำรวจเชิงวิจัย คือ ครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2565 ซึ่งประกอบด้วย 16 จังหวัด ดังนี้ 1) จังหวัดอำนาจเจริญ มีโรงเรียน 1 โรงเรียน มีครู 65 คน 2) จังหวัดบุรีรัมย์ มีโรงเรียน 3 โรงเรียน มีครู 245 คน 3) จังหวัดชัยภูมิ มีโรงเรียน 2 โรงเรียน มีครู 187 คน 4) จังหวัดกาฬสินธุ์ มีโรงเรียน 3 โรงเรียน มีครู 201 คน 5) จังหวัดขอนแก่น มีโรงเรียน 2 โรงเรียน มีครู 321 คน 6) จังหวัดเลย มีโรงเรียน 1 โรงเรียน มีครู 107 คน 7) จังหวัดมหาสารคาม มีโรงเรียน 4 โรงเรียน มีครู 345 คน 8) จังหวัดนครพนม มีโรงเรียน 1 โรงเรียน มีครู 83 คน 9) จังหวัดนครราชสีมา มีโรงเรียน 5 โรงเรียน มีครู 612 คน 10) จังหวัดหนองบัวลำภู มีโรงเรียน 1 โรงเรียน มีครู 72 คน 11) จังหวัดร้อยเอ็ด มีโรงเรียน 1 โรงเรียน มีครู 154 คน 12) จังหวัดสกลนคร มีโรงเรียน 3 โรงเรียน มีครู 225 คน 13) จังหวัดศรีสะเกษ มีโรงเรียน 2 โรงเรียน มีครู 218 คน 14) จังหวัดสุรินทร์ มีโรงเรียน 4 โรงเรียน มีครู 369 คน 15) จังหวัดอุบลราชธานี มีโรงเรียน 7 โรงเรียน มีครู 664 คน 16) จังหวัดอุดรธานี มีโรงเรียน 3 โรงเรียน มีครู 369 คน รวมทั้งสิ้น 43 โรงเรียน และมีจำนวนครู 4,237 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2565 โรงเรียน 43 โรงเรียน ครูจำนวน 364 คน ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของ Yamane (1973, p. 1088) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.3 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู เป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2565 ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยความสมัครใจของผู้เข้าร่วม

ทดลอง ที่เน้นโรงเรียนในเขตพื้นที่จังหวัดสกลนครจำนวน 3 โรงเรียนเป็นหลัก และประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนอื่น ๆ ที่สนใจเข้าร่วม

2. ขอบเขตด้านวิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยโดยใช้วิธีดำเนินการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญที่เป็นที่เชื่อถือเป็นหลักสำคัญและการทดลองใช้รูปแบบ

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

จากการศึกษาและสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถกำหนดขอบเขตเนื้อหา ดังนี้

3.1 องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้จากแนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการและนักการศึกษา คือ สุกัญญา แช่มช้อย (2558); วัฒนา ภูด่านวัว (2558); ทอฝัน กรอบทอง (2560); จิณณวัตร ปะโคทัง (2561); ปรเมศวร์ วรรณทองสุก (2561); พวงสุรีย์ วรคามิน (2562); อินทิรา ชูศรีทอง (2563); ศศิวิมล ม่วงกล่ำ (2563); วีริยา ภูถาวร (2564); Kozloski (2006); American Institute for Research: AIR (2009); Morales López (2011); Beetham and Sharpe (2013) และ Sullivan (2017) ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้

3.1.1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล

3.1.2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล

3.1.3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล

3.1.4 การบูรณาการทักษะดิจิทัล

3.1.5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล

3.1.6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3.2 วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้จากแนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการและนักการศึกษา คือ McCaulay และคณะ (1996); Trulove (1992); Dessler (1991); Dubrin (1995); Yukl (1998); สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล (2554); วิจารณ พานิช (2555); ฐิติมา ไชยมหา (2556); รัษฎากร อัครจันทร์ (2560); ปิยณัฐ วงศ์เครือศร (2562) และอินทิรา ชูศรีทอง (2563) ประกอบด้วย วิธีการพัฒนา 4 วิธี ดังนี้

3.2.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ

3.2.2 การปฏิบัติจริง

3.2.3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)

3.2.4 การนิเทศ ติดตาม

3.3 รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้จากแนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการและนักการศึกษา คือ วิศิษฏ์ มุ่งนากลาง (2555); อนัตตา ชาวนา (2555); ขนิษฐา ชัยประโคน (2556); ฐิติมา ไชยมหา (2556); นภาพร พันธ์ชัย(2556); รัตติยา พร้อมสิ้น (2559); รัษฎากร อัครจันทร์ (2560); สรรฤดี ดีปู่ (2560); ปิยณัฐ วงศ์เครือศร (2562) และ Dessler (1991) ประกอบด้วย 6 ส่วน ดังนี้

3.3.1 หลักการ

3.3.2 วัตถุประสงค์

3.3.3 เนื้อหา

3.3.4 กระบวนการ

3.3.5 สื่อและแหล่งเรียนรู้

3.3.6 การวัดและประเมินผล

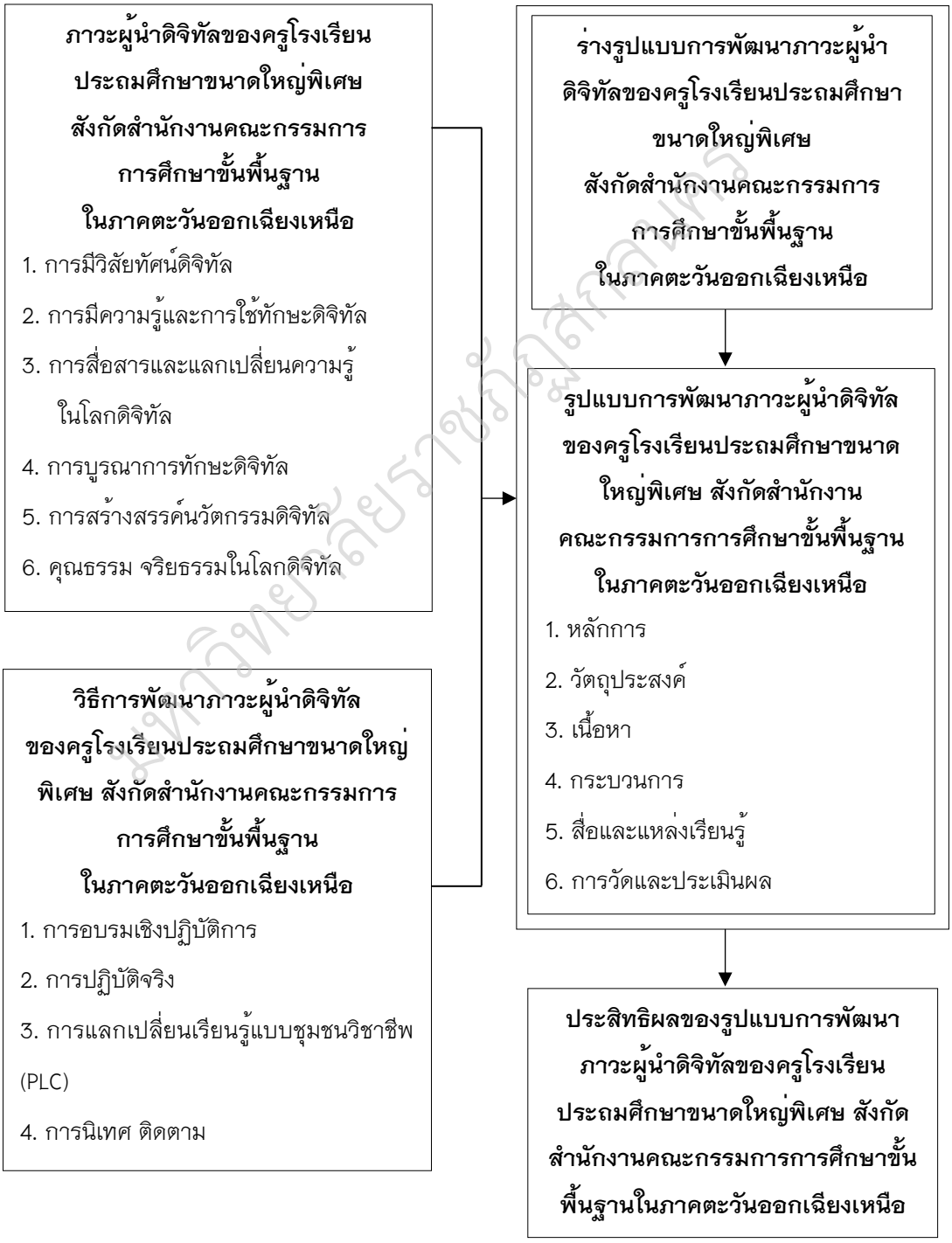
4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ ดำเนินการในปีการศึกษา 2565

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยเบื้องต้น ดังภาพประกอบ 1 ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะ ไว้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู หมายถึง พฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่ครูผู้สอนที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัว มีความอยากรู้อยากเห็นใหม่ ๆ ทางเทคโนโลยี และกระตือรือร้นต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี ตระหนักเห็นประโยชน์ของการนำเทคโนโลยีไปบูรณาการในการจัดการศึกษา และผู้นำต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลตามสถานการณ์ที่เป็นปัจจุบันและนำองค์การไปสู่ทิศทางใหม่ มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1.1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล หมายถึง การที่ครูต้องมีคุณลักษณะด้านทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยีดิจิทัล ตื่นตัวในการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล ขวนขวายหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มีการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการศึกษา มีการวางเป้าหมายและกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการ อีกทั้งชอบทดลองใช้แนวคิดเพื่อสร้างนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ และสร้างบรรยากาศให้เกิดความร่วมมือในการทำงานโดยเน้นเทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของงาน มีการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง โดยมีองค์ประกอบย่อย จำนวน 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1.1 การสร้างวิสัยทัศน์ หมายถึง การสร้างภาพที่ปรารถนาในอนาคตขององค์การและภาระงานได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับจุดเด่นและจุดด้อยของบุคคล สถานที่ ทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกองค์การ เพื่อนำมากำหนดภาพที่พึงปรารถนาในอนาคตและมุ่งผลักดันทุกวิถีทางที่จะให้วิสัยทัศน์นั้นเกิดขึ้นจริง

1.1.2 การเผยแพร่วิสัยทัศน์ หมายถึง การนำวิสัยทัศน์ไปถ่ายทอดหรือสื่อสารให้สมาชิกได้รับรู้และเข้าใจอย่างชัดเจน ยอมรับและมองเห็นความเป็นไปได้ ผ่านการกล่าวปราศรัย การพูดคุย การบันทึก จดหมายแจ้งข่าว การใช้อุปมา คำขวัญ ป้ายประกาศ การเล่าเรื่อง และพิธีการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของต้องการขององค์กร

1.1.3 การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ หมายถึง การนำวิสัยทัศน์ที่กำหนดขึ้นไปปฏิบัติจริง เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้การสื่อสาร มอบหมายงาน รวมทั้งมอบอำนาจให้ผู้ปฏิบัติได้นำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติจริงตามบทบาทหน้าที่และภารกิจ และมีการ

สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อการสร้างความกระตือรือร้น เสริมพลัง และจัดลำดับความสำคัญของงาน

1.2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล หมายถึง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา ทั้งในการบริหาร การจัดการเรียนการสอน โดยใช้การสื่อสารผ่านทางระบบดิจิทัล เพื่อให้เกิดทักษะทั้งต่อผู้นำและผู้ตาม ซึ่งมีการอำนวยความสะดวก ส่งเสริมการกระตุ้นการเรียนรู้และการสร้างสรรค์นวัตกรรมจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงการพัฒนาทักษะเชิงปฏิบัติการในการบริการ การจัดการและการใช้งานด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยมีองค์ประกอบย่อย จำนวน 2 องค์ประกอบ ดังนี้

1.2.1 การตระหนักคิด รู้เท่าทัน และประเมินสื่อได้ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการใช้เครื่องมือดิจิทัลต่าง ๆ เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ ไอแพด (ipad) แท็บเล็ต (Tablet) โทรศัพท์สมาร์ทโฟน (Smartphone) เป็นต้น มาใช้ในการเรียนรู้ สืบค้น ค้นหา วิเคราะห์ กลั่นกรองและคัดแยกสารสนเทศ โดยต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความรับผิดชอบในการใช้สื่อดิจิทัลของตนเอง และเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นประโยชน์ทั้งต่อสังคม การศึกษา วัฒนธรรม การเมืองและเศรษฐกิจในเชิงสร้างสรรค์

1.2.2 การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและการสอน หมายถึง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน โดยมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ สะดวก รวดเร็ว มีความน่าเชื่อถือ และมีคุณภาพ เพื่อทำให้เกิดความสะดวกและเข้าถึงความรู้ได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังต้องมีการปรับเปลี่ยนปรับตัว ปรับแนวคิดในยุคดิจิทัล

1.3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล หมายถึง การใช้สื่อสังคมออนไลน์ให้เกิดการศึกษาค้นคว้า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่กว้างขวาง ไร้ขอบเขต สามารถรับข่าวสารผ่านหลายมิติ นอกจากนั้นสามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้คนในเครือข่าย อีกทั้งยังต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้เทคโนโลยีที่ส่งเสริมการร่วมมือการเรียนรู้และกิจกรรม ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม การเรียนรู้เป็นทีม โดยใช้สื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์และการใช้เครือข่ายสังคมดิจิทัล โดยมีองค์ประกอบย่อย จำนวน 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1.3.1 การทำงานเป็นทีม/เครือข่าย การเรียนรู้เป็นทีม หมายถึง การที่กลุ่มบุคคลมารวมตัวกันเพื่อสนับสนุนช่วยเหลือ พึ่งพาอาศัยกัน ยอมรับความคิดเห็นของ

ผู้อื่น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และใช้ทักษะประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาหรือมุ่งไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ในการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

1.3.2 การสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์และการใช้เครือข่ายสังคมในการแลกเปลี่ยนผ่านระบบอินเตอร์เน็ต หมายถึง พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณในลักษณะของกระบวนการคิด วิเคราะห์ และไตร่ตรองอย่างมีเหตุมีผลด้วยความรู้และข้อมูลเชิงประจักษ์ผ่านทางเว็บไซต์หรือโปรแกรมประยุกต์บนสื่อใด ๆ ที่มีการเชื่อมต่อกับอินเตอร์เน็ต โดยสามารถใช้ในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข้อความ รูปภาพ ภาพเคลื่อนไหว และกิจกรรมความสนใจต่าง ๆ ในสิ่งที่สนใจร่วมกัน โดยคำนึงถึงประโยชน์คุณค่าที่แท้จริง และไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน

1.3.3 การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ ชัดเจน และเคารพผู้อื่น หมายถึง การแบ่งปันเนื้อหาที่มีความชัดเจนและตรงต่อบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย มีรายละเอียดมากพอที่จะสร้างความเข้าใจได้ ไม่สื่อสารเนื้อหาที่มีความคลุมเครือไม่ชัดเจนซึ่งอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้ ต้องมีความรับผิดชอบต่อข้อมูลที่นำเสนอ ข่าวสารที่ผู้ส่งสารจะสื่อสารและต้องมีการปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ รวมถึงมีการใช้ภาษาที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคม และกฎกติกาที่สื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ กำหนดไว้ โดยการสื่อสารนี้อาจอยู่ในรูปแบบของคำพูด ข้อความ รูปภาพ ภาพวาด ภาพเคลื่อนไหว เพลง คลิปวิดีโอ หรือรูปแบบอื่นใดก็ได้เช่นกัน

1.4 การบูรณาการทักษะดิจิทัล หมายถึง การใช้ทักษะดิจิทัลในการใช้ออกแบบ และคิดค้น ผลิดสื่อผ่านระบบเครือข่ายออนไลน์อย่างสร้างสรรค์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาบทเรียน และเน้นการสะท้อนผลการปฏิบัติของผู้เรียน โดยมีองค์ประกอบย่อย จำนวน 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1.4.1 การมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนและมีทักษะในการเลือกใช้สื่อ ICT หมายถึง การที่ผู้สอนมีทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งมีการค้นคว้าและแสวงหาความรู้อย่างกว้างขวาง มีความเชี่ยวชาญในการใช้ ICT เพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูล สืบค้น และแสวงหาสารสนเทศได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้สอนต้องมีความเชี่ยวชาญในทักษะที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศรอบด้านทั้งทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ทักษะการประเมินค่าและใช้คอมพิวเตอร์ รวมทั้งเครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เกี่ยวข้องสำหรับการจัดการเรียนรู้

ทักษะการประยุกต์หลักการเรียนการสอน การวิจัยที่ทันสมัย และการประเมินผล ทักษะการประเมินคุณค่าของสื่อที่ใช้ในการศึกษา ทักษะการแสดงความรู้ด้านจริยธรรมและความเสมอภาคที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี และทักษะในการติดตามความก้าวหน้าของการใช้เทคโนโลยีในการศึกษา

1.4.2 การมีทักษะในการบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยใช้ ICT อย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้มากขึ้น รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการบูรณาการ ICT เข้ามาในบริหารจัดการเรียนรู้นั้นต้องคำนึงถึงบริบท ทรัพยากร และงบประมาณ รวมถึงความเหมาะสมของกระบวนการสอนและรูปแบบการสอนที่ต้องสัมพันธ์กับเนื้อหา จุดมุ่งหมายที่จะสอน วัย ระดับชั้น ความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนด้วย

1.4.3 การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ผ่านการปฏิบัติจริง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความรับผิดชอบร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้ มีการใช้กระบวนคิดขั้นสูงในการแก้สถานการณ์ปัญหาอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์ อีกทั้งสามารถใช้การปฏิสัมพันธ์ร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนผลของการเรียนรู้จนสามารถสร้างองค์ความรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และส่งผลให้บรรลุตามผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ได้

1.4.4 การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงอย่างเหมาะสม หมายถึง กระบวนการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เป็นวิธีที่ใช้ในการประเมินความสามารถทุกด้านของผู้เรียนควบคู่กับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีการเน้นทักษะในการคิด ความสามารถในการแก้ไขปัญหา การปฏิบัติในสภาพที่เป็นจริง ซึ่งจะต้องใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ผลการวัดที่แสดงถึงพัฒนาการและความสามารถที่แท้จริง

1.5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล หมายถึง การสร้าง ปรับปรุง หรือพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีการเริ่มต้นด้วยการคิดค้น การพัฒนา และการนำไปใช้ ภายใต้ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะความชำนาญของบุคคลหรือองค์กร โดยมีองค์ประกอบย่อย จำนวน 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1.5.1 การมีจินตนาการในการคิดอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของมนุษย์ที่มีกระบวนการคิดที่หลากหลาย ทั้งการคิดคล่อง การคิดยืดหยุ่น การคิดหลายแง่มุม และความคิดที่เหมาะสมที่มีการเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์ นำไปสู่การคิดสิ่งใหม่ ๆ ที่มีประโยชน์ต่อตนเองและอาจมีประโยชน์ต่อส่วนรวมได้อีกด้วย

1.5.2 การมีความคิดริเริมปั้นแต่งสิ่งใหม่ หมายถึง ความสามารถในการคิดแปลกใหม่โดยการนำเอาความรู้เดิมมาคิดดัดแปลง พลิกแพลง หรือประยุกต์ให้เกิดเป็นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ นวัตกรรมใหม่ โดยให้มีการพัฒนาที่แปลกใหม่ เป็นประโยชน์ และสร้างสรรค์ อีกทั้งยังต้องอาศัยความคิด จินตนาการ คิดเรื่องและคิดฝันจากจินตนาการมาคิดสร้างและหาทางทำให้ความคิดนั้นเกิดเป็นรูปธรรมขึ้น

1.5.3 การมีความหลากหลายและมีความยืดหยุ่นทางความคิด หมายถึง ความสามารถของมนุษย์ที่ใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ เปิดใจกว้าง ปล่อยความคิดให้เป็นอิสระ มีจิตใจที่ตื่นตัวพร้อมที่จะตรวจสอบความคิดและมองสิ่งต่าง ๆ ด้วยมุมมองที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโดยใช้กระบวนการที่หลากหลายด้วยทัศนคติเชิงบวก และมีความตั้งใจในการเรียนรู้สิ่งใหม่เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างได้ และสามารถคิดหาวิธีการแก้ไขได้อย่างอิสระ

1.6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีด้วยความระมัดระวังและมีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพต่อกฎหมายและกฎระเบียบ เข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเสมอภาค และมีความปลอดภัยในการเข้าถึงข้อมูล โดยไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารและจริยธรรม โดยมีองค์ประกอบย่อย จำนวน 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1.6.1 การเข้าใจและการปฏิบัติตามกฎ กติกา มารยาทในสังคมออนไลน์ หมายถึง ระเบียบทางสังคมที่ใช้ในโลกออนไลน์ที่มีการสร้างระเบียบใหม่ ๆ ตามรูปแบบพฤติกรรมการใช้งานที่แสดงออกบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น มารยาทในการโพสต์ มารยาทในการแชท มารยาทในการส่งต่อข้อความ มารยาทในการแสดงความคิดเห็น เป็นต้น ซึ่งผู้ใช้ทุกคนควรตระหนักถึงความคิด มุมมอง และการวิถีที่มีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล

1.6.2 การรู้จักใช้เทคโนโลยีบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมและรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้จากการใช้งาน เช่น ความถี่ ช่วงเวลาที่

ใช้ ระยะเวลาที่ใช้ วัตถุประสงในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ อีกทั้งยังมีการคิด วิเคราะห์ถึงความน่าเชื่อถือและความน่าไว้ใจของข้อมูล

1.6.3 การเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง ปลอดภัย เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ หมายถึง การเป็นผู้ที่มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ ใฝ่รู้และให้ความสำคัญกับมาตรการเพื่อความปลอดภัย โดยต้องเข้าใจสิทธิ กติกา กฎหมายในการใช้อินเตอร์เน็ต การแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เหมาะสม การรู้จักกาลเทศะ อิสระในการแสดงออกและผลกระทบที่จะได้รับ

1.6.4 การมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ข้อมูลสารสนเทศ และลิขสิทธิ์ หมายถึง ความเข้าใจในสิทธิเสรีภาพ สิทธิดิจิทัลขั้นพื้นฐาน และสิทธิทางกฎหมายเฉพาะตัว รวมไปถึงสิทธิความเป็นส่วนตัว ทรัพย์สินทางปัญญา เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ที่ต้องมีการกำหนดวิธีการไว้เพื่อช่วยให้เทคโนโลยีที่จะใช้มีลักษณะที่เหมาะสม

2. วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครู หมายถึง วิธีการที่ใช้ในการพัฒนาครูผู้สอนในโรงเรียน ให้มีความรู้ในการชี้นำส่งเสริมพัฒนาตนเองและเพื่อนครู จนกระทั่งมีและสามารถใช้ภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิผล ประกอบด้วย

2.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง กระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน อีกทั้งเกิดทัศนคติและเกิดทักษะในการปฏิบัติงานทั้งรูปแบบ On-site และรูปแบบ Online ผ่าน Social media โดยใช้โปรแกรม Google Meet เพื่อให้ครูและบุคลากรเกิดการเรียนรู้และพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนับว่าการอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นวิธีการที่สำคัญและเหมาะสมอีกวิธีหนึ่งในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลครูอันจะส่งผลให้ครูเกิดความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงเกิดทัศนคติและทักษะในการปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ซึ่งลักษณะของการประชุมเชิงปฏิบัติงานจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) เป็นการให้ความรู้ของวิทยากร เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม ให้สามารถแก้ไขข้อขัดข้องในการทำงาน กำหนดแนวทางในการปฏิบัติและปรับปรุงงาน 2) เป็นการปฏิบัติการของผู้เข้ารับการอบรมที่จะหารือ อภิปราย ให้ได้แนวทางแก้ปัญหาหรือวิธีการ ปฏิบัติงาน โดยอาจจะดำเนินการทั้งกลุ่มใหญ่หรือแงเป็นกลุ่มย่อย ซึ่งการดำเนินการของส่วนที่สอง จะอาศัยหลักวิชาการหรือหลักการที่วิทยากรได้บรรยายหรืออภิปรายมาใช้ประกอบเป็นแนวทาง

2.2 การปฏิบัติจริง หมายถึง กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำครูที่มุ่งจัดกิจกรรมให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้มีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ ให้ผู้รับการพัฒนาเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากที่สุด มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เพื่อนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2.3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) หมายถึง การรวมตัวร่วมใจ ร่วมพลัง ร่วมทำ และร่วมเรียนรู้ ร่วมกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษาบนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร มีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมาย และภารกิจร่วมกัน โดยทำงานร่วมกันแบบทีม เรียนรู้ที่ครูเป็นผู้นำร่วมกัน และผู้บริหารเป็นผู้ดูแลสนับสนุน สู่การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพเปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเอง สู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญและความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้

2.4 การนิเทศ ติดตาม หมายถึง การนิเทศ ติดตามประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อให้การพัฒนาตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ พร้อมทั้งให้คำแนะนำ และประเมินผลการพัฒนา เพื่อให้การพัฒนาเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มตามศักยภาพ

3. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู หมายถึง สิ่งที่เป็นเค้าโครงของเรื่องที่ต้องการศึกษาโดยแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน เพื่อช่วยในการศึกษาปัญหา แนวคิด และปรากฏการณ์ต่าง ๆ ให้เกิดความรู้ความเข้าใจได้ง่ายและดียิ่งขึ้น ประกอบด้วย

3.1 หลักการ หมายถึง แนวคิดที่ใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 1) เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นโดยยึดแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ และรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ 2) เป็นรูปแบบที่ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้และหลักการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์และการกระทำเป็นการเรียนรู้ในการสร้างความคิด รวบยอด การพัฒนาความเข้าใจและความสามารถต่าง ๆ ด้วยตนเอง และการบูรณาการเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริง 3) เป็น

รูปแบบที่ใช้กระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) การปฏิบัติจริง และการนิเทศ ติดตาม และ 4) เป็นรูปแบบที่ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม โดยมีหลักการสำคัญประกอบด้วย การใช้ประสบการณ์ของผู้เข้ารับการอบรม การเรียนรู้ด้วยการกระทำจนทำให้เกิดความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกิดจากความสนใจของผู้เข้ารับการอบรม การปฏิสัมพันธ์ของผู้เข้ารับการอบรมทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายความรู้ที่ทุกคน อยู่อย่างกว้างขวาง และการสื่อสารด้วยการพูดหรือการเขียน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)

3.2 วัตถุประสงค์ หมายถึง เป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุผลของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ประกอบด้วย 1) เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ 2) เพื่อสร้างความตระหนักและเจตคติที่ดีในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ 3) เพื่อพัฒนาทักษะในการใช้ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการปฏิบัติภารกิจให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด 4) เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงคุณธรรม จริยธรรมดิจิทัลของครู

3.3 เนื้อหา หมายถึง เนื้อหาสาระที่เป็นองค์ความรู้ในเอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.4 กระบวนการพัฒนา หมายถึง ขั้นตอนการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ แบ่งเป็น 3 ระยะดังต่อไปนี้ ระยะที่ 1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ ระยะที่ 2 ฝึกปฏิบัติจริงรายสัปดาห์ และระยะที่ 3ติดตามผลหลังการพัฒนา ดังนี้ 1) การอบรมเชิงปฏิบัติการ 2) การปฏิบัติจริง 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) และ 4) การนิเทศ ติดตาม

3.5 สื่อและแหล่งเรียนรู้ หมายถึง สิ่งที่ใช้เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และเจตคติ โดยการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย คู่มือการใช้เอกสารประกอบการพัฒนา วีดีทัศน์ วีซีดี วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องเขียน เครื่องฉายภาพ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

3.6 การวัดและประเมินผล หมายถึง วิธีการวัดเพื่อประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในกระบวนการพัฒนาและตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบ

4. ประสิทธิผลของรูปแบบ หมายถึง ผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สำหรับการวิจัยครั้งนี้ประเมินความรู้ความเข้าใจก่อนการพัฒนาและหลังการพัฒนาด้วยตนเองของผู้รับการพัฒนาและการประเมินจากผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานของผู้รับการพัฒนา

5. ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่ดำรงตำแหน่งครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2565

6. โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ หมายถึง โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาเป็นหลัก แต่อาจมีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา หรือจัดการศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา (โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา) ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,501 คนขึ้นไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำดิจิทัล ภาวะผู้นำครู วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำและภาวะผู้นำ

1.1 ความหมายของผู้นำและภาวะผู้นำ

1.2 คุณลักษณะของผู้นำ

1.3 องค์ประกอบภาวะผู้นำ

1.4 บทบาทของผู้นำ

1.5 ความมีประสิทธิผลของภาวะผู้นำ

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

2.1 ความหมายของภาวะผู้นำครู

2.2 ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

2.3 ลักษณะของภาวะผู้นำดิจิทัล

2.4 บทบาทของภาวะผู้นำดิจิทัล

2.5 องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัล

ตอนที่ 3 รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ

3.1 รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ

3.2 วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ

ตอนที่ 4 บริบทโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตอนที่ 5 การวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D)

5.1 ความหมายและความสำคัญของการวิจัยและการพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

5.2 ลักษณะของการวิจัยและการพัฒนา

5.3 ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำและภาวะผู้นำ

ผู้นำและภาวะผู้นำเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมมนุษย์ทุกสังคม ไม่ว่าสังคมนั้นจะมีวิถีทางที่แตกต่างกันอย่างไรก็จำเป็นที่จะต้องมีผู้นำ โดยแนวคิดเกี่ยวกับผู้นำได้เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ซึ่งผู้นำคือผู้ที่เป็นทั้งผู้ขับเคลื่อนองค์การ ชุมชนและประเทศ อีกทั้งยังเป็นผู้รับใช้และแบบอย่างในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน ผู้นำมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งทั้งในเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ รวมถึงภาพพจน์ขององค์การที่จะถูกสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานในหน่วยงานนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาความสามารถทางภาวะผู้นำด้วยตัวเอง โดยบุคคลที่ได้เรียนรู้และได้รับการฝึกฝนให้มีภาวะผู้นำจะมีคุณลักษณะและสามารถพัฒนาตนเองและองค์การสู่ความสำเร็จได้

1. ความหมายของผู้นำและภาวะผู้นำ

ผู้นำ คือ บุคคลที่สามารถนำพาองค์การให้ขับเคลื่อนไปสู่งความก้าวหน้าและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ โดย McFarland (1979, pp. 214 – 215) กล่าวว่า ผู้นำ คือ บุคคลที่สามารถใช้อิทธิพลโน้มน้าวให้ผู้อื่นทำงานในระดับต่าง ๆ ที่ต้องการให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ เช่นเดียวกับ Huse (1978, p. 277) ซึ่งกล่าวว่า ผู้นำ คือ ผู้ที่สามารถชักจูงให้คนอื่นทำงานให้สำเร็จตามต้องการ นอกจากนั้นคำว่า “ผู้นำ” กับ “การบรรลุเป้าหมายของทีมหรือองค์กร” มีความเชื่อมโยงกัน แต่ส่วนที่แตกต่างกันคือวิธีการหรือกระบวนการบรรลุเป้าหมาย โดยผู้นำจะพาผู้ตามในทีมด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่งหรือด้วยความสามารถแบบใด โดยผู้นำถือเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารงานในองค์การให้มีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ การนำเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ผู้นำจึงต้องเป็นผู้ที่มีทั้งศาสตร์และศิลป์อยู่ในตนเองที่สร้างความโดดเด่นในกลุ่ม ทำให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มที่จะให้ความไว้วางใจและเชื่อใจว่าสามารถนำพาไปสู่ความสำเร็จ ทำให้ได้รับความร่วมมือและที่นอกเหนือไปจากนั้นคือการได้รับความเคารพนับถือ และสามารถนำภาวะผู้นำที่มีอยู่ภายในใช้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ (ฐาณิฎา โขมพัตราภรณ์, 2558, หน้า 15 – 16) ส่วน รัษฎากร อัครจันทร์ (2560, หน้า 19) ได้กล่าวว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่กลุ่มให้การยอมรับเป็นผู้นำกลุ่ม สามารถชักจูง ชี้แนะ โน้มน้าว

ผู้ตามให้ปฏิบัติตามและนำพาให้องค์กรบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายองค์กรต้องการได้

ในส่วนของภาวะผู้นำ (Leadership) นั้น เป็นคำที่มีความสัมพันธ์กันกับคำว่าผู้นำ (Leader) เนื่องจากภาวะผู้นำ ซึ่งเป็นคุณสมบัติของความเป็นผู้นำที่อยู่ในตนเอง ที่จะสามารถทำให้ผู้อื่นคล้อยตามได้ โดยมีผู้นิยามความหมายไว้ดังนี้ ศรัณยา ใครบุตร (2558, หน้า 15) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นศิลปะในการใช้อิทธิพลของผู้นำกับผู้ตามโดยใช้วิธีการโน้มน้าวใจ การสร้างค่านิยมและความเชื่อให้คล้อยตามและปฏิบัติงานให้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ วิษณุ อ๋องสกุล (2558, หน้า 20) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นการใช้อิทธิพลของผู้นำกับผู้ตามโดยการโน้มน้าวใจ การสร้างค่านิยมและความเชื่อให้คล้อยตามและปฏิบัติงานให้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ให้เกิดภายในองค์การ เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การ สอดคล้องกับ นพลักษณ์ หนักแน่น (2555, หน้า 17) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำหมายถึง กระบวนการหรือพฤติกรรมการใช้อิทธิพลของบุคคลในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อชักนำหรือจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม เพื่อให้การดำเนินงานหรือกิจกรรมบรรลุจุดมุ่งหมายอย่างงดงาม นอกจากนั้น Yukl (1998, p. 2) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึงพฤติกรรมส่วนตัวของบุคคลที่จะชักนำกิจกรรมของกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน เช่นเดียวกันกับ Nelson and Quick (1997, p. 346) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำคือกระบวนการในการแนะแนวและนำทางพฤติกรรมของคนในสภาพของการทำงาน รวมถึงความสามารถที่จะสร้างความเชื่อมั่นและให้การสนับสนุนบุคคล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ (DuBrin, 1998, p. 2) และตามนิยามของ R. L. Draft (1999, pp. 5 – 6) ว่าภาวะผู้นำหมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ตามที่มีอิทธิพลต่อกัน เพื่อร่วมกันสร้างการเปลี่ยนแปลงที่มาจากเป้าประสงค์ร่วมกัน โดยสามารถแบ่งองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำออกเป็น 6 ส่วน ได้แก่ อิทธิพลหรือแรงโน้มน้าวที่มีต่อกัน เป้าหมายร่วมกัน การเปลี่ยนแปลง ความรับผิดชอบส่วนบุคคล ความตั้งใจ และผู้ตาม

จากนิยามและความหมายข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ผู้นำและภาวะผู้นำ คือพฤติกรรมของบุคคลที่มีการโน้มน้าว ชักนำหรือจูงใจ และสร้างความเชื่อให้เกิดการคล้อยตาม เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ ตลอดจนเกิดการสร้างเครือข่ายภายในองค์การ

2. คุณลักษณะของผู้นำ

ผู้นำเป็นผู้ที่จะนำพาเป้าหมายไปสู่ความสำเร็จ โดยผู้นำที่จะประสบความสำเร็จได้จะต้องหมั่นสำรวจตนเองอยู่เสมอว่าตนมีจุดเด่นจุดด้อยอย่างไร ซึ่งคุณลักษณะของผู้นำเป็นสิ่งสำคัญที่จะมัดใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดความศรัทธาในตัวผู้นำและเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ต่อไป คุณลักษณะของผู้นำ (Characteristic) เป็นลักษณะอย่างหนึ่งที่ควรปลูกฝังให้มีอยู่ตัวหรือเป็นเครื่องหมายหรือสิ่งที่ควรปลูกฝังให้มีอยู่ในตัวหรือเป็นเครื่องหมายหรือสิ่งที่ชี้ให้เห็นความดีหรือลักษณะประจำตัว ดังนั้น คุณลักษณะจึงหมายถึงลักษณะทางด้วยร่างกายและการแสดงออกของพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นส่วนของอุปนิสัยซึ่งแสดงออกมาให้ผู้อื่นเห็น (ประคอง รัศมีแก้ว, 2551, หน้า 20 อ้างถึงใน รัษฎากร อัครจัทร์, 2560, หน้า 20)

โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำไว้ดังต่อไปนี้

รัษฎากร อัครจันทร์ (2560, หน้า 29) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้นำที่ดีที่จะนำพาองค์การให้ประสบผลสำเร็จได้นั้นจะมีลักษณะอยู่ 2 ประการ คือ

1. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพทั่วไปของผู้นำ ซึ่งประกอบด้วย บุคลิกดี มีลักษณะเด่น มีการแสดงออกที่เหมาะสม มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความกระตือรือร้น รู้จักตนเอง และมีวัตถุประสงค์ในการทำงาน

2. คุณลักษณะด้านสัมพันธ์กับงาน ประกอบด้วย มีความรู้ มีไหวพริบ สามารถเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความสามารถในการยืดหยุ่นได้และความสามารถในการปรับตัว มีความกล้าหาญ มีความอดทน มีความเข้าใจอารมณ์และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

สอดคล้องกับ นพลักษณ์ หนักแน่น (2555, หน้า 17) กล่าวว่าลักษณะผู้นำเป็นลักษณะที่มีอยู่ในตัวบุคคลที่แสดงให้เห็นถึงความคิดหรือลักษณะประจำทั้งด้านร่างกายและการแสดงออก ทำให้สามารถนำ ชักจูง หรือโน้มน้าวให้บุคคลปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งได้ระบุลักษณะของผู้นำที่ดีไว้ 6 ประการ คือ

1. ลักษณะทางกาย ได้แก่ เพศ อายุ รูปร่าง และน้ำหนัก

2. ภูมิหลังทางสังคม ได้แก่ ระดับการศึกษา และสถานภาพทางสังคมและฐานะทางเศรษฐกิจ

3. สติปัญญา ได้แก่ ความรู้ ไหวพริบ ความเฉลียวฉลาด ความสามารถและการลักษณะการพูด

4. บุคลิกภาพ ได้แก่ ท่าทาง ความกระตือรือร้น ความเชื่อมั่นในตนเอง ความคิดสร้างสรรค์ คุณธรรม จริยธรรม และความซื่อสัตย์

5. ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน ได้แก่ การให้ความสำคัญกับงาน ความมุ่งมั่นในการทำงาน และความรับผิดชอบต่องาน

6. ลักษณะทางสังคม ได้แก่ ศิลปะในการโน้มน้าวผู้อื่น ศิลปะในการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลทั่วไป

นอกจากนี้ DuBrin (1995, pp. 53 – 54) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้นำที่มีประสิทธิผลไว้ 2 ประการ ดังนี้

1. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพทั่วไป ซึ่งประกอบด้วย
   1.1 มีความเชื่อมั่นในตนเอง
   1.2 มีการสร้างความไว้วางใจ
   1.3 เป็นคนกล้าแสดงออก
   1.4 มีการแสดงออกอย่างเหมาะสม
   1.5 มีความมั่นคงทางอารมณ์
   1.6 มีความกระตือรือร้น
   1.7 มีอารมณ์ขัน
   1.8 มีความอบอุ่นและมีความเอื้ออารี
   1.9 มีความอดทนสูงต่อความตึงเครียดและการรับรู้ตนเอง
   1.10 มีวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงาน
2. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับงาน ซึ่งประกอบด้วย
   2.1 มีความคิดริเริ่ม
   2.2 มีความเข้าใจอารมณ์และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
   2.3 สามารถควบคุมตนเองได้
   2.3 มีความกล้าหาญ
   2.4 มีความยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวได้

Kouzes and Posner (1997, pp. 172 – 175) ได้สรุปคุณลักษณะที่ผู้นำจำเป็นจะต้องมีไว้ 4 ประการ ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1. จะต้องมีความจริงใจ (Being honest) โดยการที่จะสามารถร่วมงานกับผู้นำได้นั้น จำเป็นจะต้องไว้ใจ (Trust) ในตัวผู้นำ ซึ่งจะวัดจากสิ่งที่ผู้นำพูดและปฏิบัติ หากผู้นำพูดอย่างหนึ่งและทำอีกอย่างหนึ่งจะส่งผลให้ความไว้วางใจไม่เกิดขึ้น นอกจากนั้นสิ่งที่ผู้นำพูดและปฏิบัติจะต้องอยู่บนพื้นฐานของค่านิยมที่กำหนดไว้และต้องยึนยัดอยู่บนหลักการที่ถูกต้อง

2. จะต้องสามารถมองไปข้างหน้า (Being forward–looking) หมายถึง ผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่มองเห็นเป้าหมายที่กำลังจะมุ่งไปและสามารถสื่อเป้าหมายนั้นให้ผู้ตามเห็นได้อย่างชัดเจน

3. จะต้องสามารถชนะใจ (Being inspiring) คือ สามารถทำให้ผู้ตามมีความกระตือรือร้น เกิดพลังและมีความหวังในสิ่งที่ดีกว่า อีกทั้งผู้นำจะต้องสามารถสื่อเป้าหมายออกมาในรูปแบบที่ทำให้ทุกคนมีความต้องการที่จะไปให้ถึงจุดหมายนั้น โดยจะต้องไม่มีการบังคับ ข่มขู่ หรือบีบบังคับ แต่ต้องปฏิบัติตามด้วยความสมัครใจของทุกคน

4. จะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถ (Being competent) คือ สามารถทำให้ผู้อื่นเชื่อมั่นได้ว่า ผู้นำสามารถนำไปได้จนบรรลุเป้าหมาย

นอกจากนี้ Kouzes and Posner (2003, pp. 13 – 19) ยังได้สรุปสิ่งที่ผู้นำจะต้องยึดถือและนำไปปฏิบัติเกี่ยวกับภารกิจขององค์การได้อีก 5 ประการ ดังนี้

1. เป็นต้นแบบให้กับสมาชิกในองค์การ (Modeling the Way) โดยผู้นำจะต้องเข้าใจในวิสัยทัศน์และค่านิยามต่าง ๆ อย่างถ่องแท้ จากนั้นจะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับค่านิยมและวิสัยทัศน์นั้น อีกทั้งยังต้องคอยระวังเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่อาจก่อให้เกิดความผิดพลาดรุนแรง โดยปกตินั้น พฤติกรรมการแสดงออกของผู้นำจะเป็นสิ่งที่อยู่ในสายตาของทุกคนในองค์การและมีแนวโน้มที่จะเป็นแบบอย่างของพฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชา ดังนั้นผู้นำจะต้องระมัดระวังการแสดงออกที่ไม่ก่อให้เกิดประโยนช์อันใด ซึ่งบุคคลแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างในแง่ของการเป็นผู้นำ โดยความสามารถอันก่อให้เกิดการเรียนรู้ เช่น ความรู้เฉพาะด้าน ความสามารถในการทำงานอย่างเป็นระบบและความมีระเบียบในการทำงานก็เป็นสิ่งที่สมาชิกในองค์การสามารถเรียนรู้และเกิดความนิยมยกย่องในตัวผู้นำ การเป็นต้นแบบให้กับสมาชิกในองค์การ (Modeling the Way) มีภารกิจ 2 ประการ ได้แก่

1.1 มีความคิดเห็นเป็นตัวของตนเอง แสดงถึงค่านิยมของตนเองอย่างชัดเจน (Find Your Voice)

1.2 จัดรูปแบบที่ดี สนับสนุนให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในหารแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน (Set the Example)

2. กระตุ้นให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วมในองค์การ (Inspire a Share Vision) ผู้นำจะต้องมีความต้องการที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นจริงและมักมีภาพของผลลัพธ์ที่ควรจะเกิดขึ้นอยู่ในใจก่อนที่จะเริ่มโครงการและในขณะเดียวกันก็ต้องทำให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมในวิสัยทัศน์ด้วย ต้องรู้จักผู้ตามของตนเองและมีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิผล นอกจากนี้ยังต้องแสดงออกถึงความกระตือรือร้นและความเชื่อในผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้ผู้อื่นรู้สึกเหมือนตนและมีแรงจูงใจที่สูงขึ้น ซึ่งความสำเร็จของผู้นำในองค์การในโลกปัจจุบันขึ้นอยู่กับความสามารถในการคาดเดาสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และสามารถประยุกต์เทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการสนับสนุนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ทำให้สามารถสร้างสิ่งที่ตนคาดการณ์ไว้ให้เป็นจริงขึ้นมา อีกทั้งการมีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัยตรงกับความเจริญก้าวหน้าของโลกในปัจจุบันจะส่งผลให้สามารถนำวิสัยทัศน์เหล่านั้นไปสู่การปฏิบัติจนเกิดความสำเร็จ และยังเป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างความสำเร็จให้กับองค์การในปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง โดยการกระตุ้นให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วมในองค์การ (Inspire a Share Vision) มี 2 ประการ ได้แก่

2.1 สร้างภาพของอนาคตด้วยจินตนาการที่น่าตื่นเต้นเร้าใจ และมีความเป็นไปได้สูง (Envision the Future)

2.2 ขอความร่วมมือจากผู้อื่นในเรื่องทั่วไป โดยขอความช่วยเหลือเพื่อบรรลุจุดหมายร่วมกัน (Enlist Others)

3. ความท้าทายในกระบวนการ (Challenge the Process) โดยผู้นำจะเผชิญกับความท้าทาย ไม่ยึดติดกับสถานภาพปัจจุบัน และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ส่วนฐานะผู้ดัดแปลงและผู้ริเริ่มการเปลี่ยนแปลง ผู้นำจะต้องพร้อมรับความเสี่ยงจากความล้มเหลว ทั้งนี้จะต้องเปิดกว้างต่อการเรียนรู้จากทั้งความสำเร็จและความผิดพลาด ในแง่ของการบริหารนั้น ซึ่งมีปัจจัยท้าทายหลายประการ เช่น การลงทุนเพื่อคิดค้นสิ่งใหม่ การปรับปรุงระบบเพื่อผลการดำเนินการหรือการขยายกิจการ สิ่งเหล่านี้ผู้นำจะต้องมีความกล้าที่จะกระทำในสิ่งที่ตนยังไม่ทราบว่าจะสำเร็จหรือไม่หรือคิดแสดงบทบาทของผู้บุกเบิก แต่การเผชิญกับสิ่งที่ท้าทายโดยผู้นำในปัจจุบันนั้น จะต้องเป็นผู้เผชิญอย่างเป็นระบบมิใช่การเสี่ยงอย่างไร้ทิศทาง โดยความท้าทายในกระบวนการบริหาร (Challenge the Process) มี 2 ประการ ได้แก่

3.1 หาโอกาสที่เหมาะสมโดยเสาะแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ ที่จะเปลี่ยนแปลง พัฒนาและปรับปรุงให้ดีขึ้น (Search for Opportunities)

3.2 ทดลองและเสี่ยงโดยทำให้เกิดความสำเร็จในเรื่องปลีกย่อยเล็ก ๆ น้อย ๆ อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องและเรียนรู้จากข้อผิดพลาดที่พบในการทดลองนั้น (Experiment and Take Risks)

4. การสร้างพฤติกรรมการทำงานให้กับสมาชิก (Enable Others to Act) โดยการทำงานเป็นทีมและการร่วมมือมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดเพราะการให้อำนาจในการดำเนินการแก่ผู้อื่น จะทำให้ผู้อื่นรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถซึ่งจะทำให้เกิดการผูกพันต่อหน้าที่ นอกจากนี้ลักษณะของผู้นำมีความหลากหลาย ซึ่งปัจจัยสำคัญในการที่จะเป็นผู้นำที่แท้จริงนั้น ได้แก่ การที่ผู้นำได้รับการยอมรับจากผู้ใต้บังคับบัญชา การที่ผู้นำได้รับการยอมรับนั้น ผู้นำจะต้องมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม ดังนั้นผู้นำที่ดีจะต้องมรความสามารถที่จะสามารถสร้างทีมงานและมัดใจทีมงาน เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือกันในองค์การ โดยการสร้างพฤติกรรมการทำงานให้กับสมาชิก (Enable Others to Act) มี 2 ประการ ได้แก่

4.1 สนับสนุนการทำงานร่วมกันและส่งเสริมให้มีจุดมุ่งหมายและสร้างความเชื่อมั่นร่วมกัน (Foster Collaboration)

4.2 ให้อำนาจผู้อื่นด้วยการมอบหมายหน้าที่และอิสระในการตัดสินใจ (Strengthen Others)

5. การให้กำลังใจและสนับสนุนส่งเสริมผู้ใต้บังคับบัญชา (Encourage the Heart) ผู้นำจะต้องสนับสนุนกระตุ้นให้คนมีความพากเพียร พยายามในงานที่ทำ โดยการแสดงความห่วงใยเอาใจใส่อย่างเปิดเผยและจริงใจ พฤติกรรมชนิดนี้จะเป็นสิ่งที่คอยบำรุงรักษาจิตใจสมาชิกในองค์การ ซึ่งจัดเป็นการบำรุง รักษาขวัญและกำลังใจในระยะยาว โดยการให้กำลังใจและสนับสนุนส่งเสริมผู้ใต้บังคับบัญชา (Encourage the Heart) มี 2 ประการ ดังนี้

5.1 ยอมรับผลงานด้วยการขอบคุณในความสามารถอันยอดเยี่ยมของแต่ละคน (Recognize Contributions)

5.2 ยกย่องสรรเสริญคุณค่าและความสำเร็จด้วยการสร้างจิตสำนึกร่วมกัน (Celebrate the Values and Victories)

Daft (1999, p. 334) ได้เสนอคุณลักษณะของผู้นำที่ดีไว้ 9 ประการ คือ

1. ความสามารถพิเศษ (Charisma) โดยมีความน่าศรัทธา น่านับถือ และน่าไว้วางใจ โดยมีความสามารถในการเข้าใจความสามารถของผู้อื่น รวมทั้งสามารถนำให้บุคคลอื่นตระหนักในจุดมุ่งหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน

2. ให้ความสนใจ เอาใจใส่ในแต่ละบุคคล (Individual Consideration) เป็นผู้คอยชี้แนะ รับฟังเหตุผล สนับสนุน และช่วยเหลือผู้ที่ลงมือปฏิบัติงานใหม่

3. กระตุ้นอย่างชาญฉลาด (Intellectual Stimulation) ซึ่งจะส่งเสริมให้ผู้อื่นคิดโดยใช้เหตุผลและใช้ข้อมูลประกอบ สามารถกระตุ้นให้ผู้อื่นคิดแก้ปัญหาโดยใช้แนวทางใหม่ ๆ

4. มีความกล้าหาญ (Courage) ยืนยันในความคิดและความเชื่อ โดยไม่กดดันให้ผู้อื่นมีความคิดเห็นสอดคล้องกับตนเอง

5. มีความเชื่อถือและไว้ใจได้ (Dependability) คือ รักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์ และยอมรับในความผิดพลาด รวมทั้งสามารถทำงานได้อย่างอิสระ

6. มีความยืดหยุ่น (Flexibility) ที่สามารถปรับเปลี่ยนแนวทางการปฏิบัติงานตามสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ได้

7. มีความซื่อสัตย์ (Integrity) โดยประพฤติตนเป็นแบบอย่างในด้านคุณธรรมและจริยธรรม

8. มีความสามารถในการพิจารณาเหตุการณ์ (Judgment) ซึ่งใช้การประเมินวัตถุประสงค์จากหลายทางเลือกประกอบกับการนำข้อเท็จจริงมาพิจารณาอย่างมีเหตุผลและเป็นความจริง รวมทั้งนำประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในการตัดสินใจในสภาพปัจจุบัน

9. ยอมรับนับถือผู้อื่น (Respect for others) ทั้งในเรื่องความคิดเห็น แนวคิด และข้อเสนอแนะของบุคคลอื่นตามสถานภาพและตำแหน่ง

จากคุณลักษณะต่าง ๆ ข้างต้น ผู้วิจัยจึงกล่าวสรุปได้ว่า คุณลักษณะของผู้นำ มี 2 ประการ คือ คุณลักษณะภายนอกที่แสดงออกมา ซึ่งประกอบด้วย ท่าทางการแสดงออก บุคลิกภาพ การสร้างความเชื่อมั่น ความคล่องตัวและความกระตือรือร้น และการมีเป้าหมายในการปฏิบัติงาน และคุณลักษณะภายใน ที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ความรู้ สติปัญญา ไหวพริบ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความมั่นคง

ทางอารมณ์ รวมถึงความยืดหยุ่นในการทำงานที่สามารถปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันได้

3. องค์ประกอบภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำมีปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบหลัก 3 ปัจจัย ได้แก่ (ศรัณยา ใครบุตร, 2558, หน้า 16)

1. ผู้นำ (Leader) หมายถึง ตัวบุคคลที่นำกลุ่ม ซึ่งการจะเป็นผู้นำที่ยิ่งใหญ่ขึ้นอยู่กับการบริการ การให้การช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งศิลปะของการเป็นผู้นำนั้น คือ การเป็นผู้ให้

2. ผู้ตาม (Followers) หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่รับอิทธิพลจากผู้นำ โดยการที่จะนำต้องรู้จักตาม

3. สถานการณ์ (Situation) หมายถึง เหตุการณ์และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ปัจจัยทั้ง 3 ประการข้างต้นนี้จะมีผลต่อรูปแบบของภาวะผู้นำที่แสดงออกมา ซึ่งภาวะผู้นำจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลสร้างอิทธิพลอันมีผลการกระทำหรือพฤติกรรม ความคิด จิตใจ ความรู้สึก ที่ส่งผลให้บุคคลเกิดพฤติกรรมไปในทางที่ผู้นำประสงค์ การสร้างอิทธิพลนั้นอาจออกมาได้ในหลายรูปแบบ อาทิ การข่มขู่ บังคับการจูงใจ การโน้มน้าวจิตใจ เป็นต้น แต่จากการศึกษาพบว่าการให้อิทธิพลในทางลบ เช่น การบังคับนั้นไม่ก่อให้เกิดผลดีในระยะยาว เพราะการบังคับข่มขู่นั้นเป็นการสร้างความกลัวและความกดดันในการทำงาน อันจะก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจในการทำงานได้ นอกจากนี้ ผู้นำต้องสามารถชักจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชากล้าแสดงออก กล้าเสี่ยงอย่างมีเหตุผล ไม่กลัวในผลที่จะเกิดขึ้นเพราะหากกลัวหรือคิดแต่เพียงว่าจะเกิดผลเสียจนไม่กล้าทำการใด ๆ ผลงานก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้เลย ดังนั้นผู้นำต้องพยายามเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการสร้างสรรค์ การมีความคิดริเริ่มสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ เพราะปัญหาหนึ่ง ๆ นั้นมิได้มีทางแก้ไขเพียงทางเดียว หากแต่มีหลายวิธีที่จะแก้ไข ซึ่งต้องอาศัยการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และค้นหาวิธีที่ดีที่สุด ในส่วนของผู้ตาม (Followers) ผู้นำต้องแสวงหาความเชื่อถือ ไว้ใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ผู้นำต้องไว้ใจผู้ตามโดยการให้อำนาจบางส่วนในการดำเนินงานหรือการตัดสินใจ และที่สำคัญคือตัวผู้นำต้องมีความตั้งใจจริงที่จะทำงาน และรู้ให้มากกว่าสมาชิกในกลุ่มหรือผู้ตาม สามารถให้แนวทางและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้ผู้ตามหรือสมาชิก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ในกลุ่มได้ด้วย ความสามารถดังกล่าวจะช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ตามในการที่จะปฏิบัติตาม

4. บทบาทของผู้นำ

คำว่า “บทบาท” ตามความหมายของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายไว้ว่า คือ การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้นำถูกจัดให้แสดงพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้ โดยมีนักวิชาการได้กล่าวถึงบทบาทของผู้นำไว้ ดังนี้

ณัฐณภรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์ (2560, หน้า 12) ให้ความหมายของบทบาทได้ว่ามีองค์ประกอบเกี่ยวข้องกับงานและคน ในการแสดงให้เห็นถึงความสามารถของคนที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งการแสดงออกนี้เป็นความเกี่ยวพันกันระหว่างความคิดของผู้ดำรงตำแหน่งเองกับความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการใช้อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ บทบาทจึงมีความหมาย 3 ส่วน ได้แก่

1. บทบาทที่ได้มาพร้อมตำแหน่งเป็นบทบาทที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับตำแหน่ง เมื่อบุคคลดำรงตำแหน่งใดก็ต้องแสดงบทบาทตามกฎหมาย ภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบและสิทธิหน้าที่ที่กำหนดไว้เป็นบรรทัดฐาน

2. บทบาทที่เป็นความคาดหวังของบุคคลที่เกี่ยวข้อง เป็นบทบาทที่บุคคลที่เกี่ยวข้องคาดว่าบุคคลที่ครองตำแหน่งนั้นจะมีแบบแผนพฤติกรรมที่สอดคล้องกับแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับค่านิยม ทัศนคติ ประสบการณ์และการศึกษาอบรมผู้เกี่ยวข้อง

3. บทบาทที่ปฏิบัติจริง เป็นบทบาทหรือพฤติกรรมที่แท้จริงที่บุคคลปฏิบัติซึ่งอาจสอดคล้องกับบทบาทที่ได้มาพร้อมตำแหน่งหรือตามความคาดหวังของบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือของตนเองหรือไม่ก็ได้

อีกทั้งบทบาทภาวะผู้นำในการบริหาร (Managerial Leadership Roles) หรือบทบาทในการบริหารตามแนวคิดของมินซ์เบิร์ก (Mintzberg’s Managerial Roles) ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ (ณัฐณภรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์, 2560, หน้า 14)

1. บทบาทด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Roles) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์การ ผู้จัดการต้องทำหน้าที่เป็นตัวแทนขององค์การ ดังนี้

1.1 บทบาทในการเป็นตัวแทน (Figurehead Roles) ผู้จัดการทุกคนมีบทบาทในการทำงานตามภาระหน้าที่ โดยต้องทำหน้าที่เป็นตัวแทนของหน่วยงาน

1.2 บทบาทในการเป็นผู้นำ (Leader Roles) บทบาทนี้ประกอบด้วย การจ้างงาน (Hiring) การฝึกอบรม (Training) การจูงใจ (Motivating) และการกำหนดวินัยพนักงาน (Disciplining Employees) ผู้นำต้องมีความรับผิดชอบ ในการจูงใจและสั่งการผู้ใต้บังคับบัญชา

1.3 บทบาทในการเป็นผู้ติดต่อ (Liaison Roles) เป็นกิจกรรมในการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์การ ซึ่งช่วยผู้จัดการมีความมูลจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่อยู่ภายในหรือภายนอกองค์การ

2. บทบาทด้านสารสนเทศ (Information Roles) ผู้จัดการจะรับและเก็บข้อมูลจากองค์การและสถาบันภายนอกเพื่อการเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของชุมชน ซึ่งผู้จัดการจะต้องมีบทบาท คือ

2.1 บทบาทในการติดตาม (Monitor Roles) ผู้จัดการจะมีบทบาทในการรับรู้ข้อมูลทั้งจากภายในและภายนอกองค์การ

2.2 บทบาทในการแยกแยะ (Disseminator Roles) ผู้จัดการจะมีบทบาทในการส่งข้อมูลที่รับจากภายนอกหรือจากผู้ใต้บังคับบัญชาไปยังสมาชิกขององค์การ

2.3 บทบาทในการเป็นโฆษก (Spokesperson Roles) ผู้จัดการจะต้องทำหน้าที่สื่อสารข้อมูลไปยังภายนอกองค์การในฐานะเป็นเชี่ยวชาญขององค์การ

3. บทบาทด้านการตัดสินใจ (Decision Roles) ในขั้นนี้เป็นบทบาทในการแก้ปัญหาจากทางเลือกต่าง ๆ ประกอบด้วย

3.1 บทบาทในการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur Roles) ผู้จัดการจะต้องคิดริเริ่มและศึกษาโครงการใหม่ ๆ เพื่อปรับปรุงการทำงานขององค์การ

3.2 บทบาทในการเป็นผู้แก้ปัญหา (Disturbance Handler Roles) ผู้จัดการจะต้องมีการแก้ไขปัญหา เมื่อองค์การรเผชิญกับปัญหาสำคัญ

3.3 บทบาทในการเป็นผู้จัดสรรทรัพยากร (Resource Allocators Roles) ผู้จัดการจะต้องรับผิดชอบในการจัดหาทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรทางกายภาพและทรัพยากรการเงิน

3.4 บาทบาทในการเจรจาต่อรอง (Negotiator Roles) ผู้จัดการจะต้องรับผิดชอบในการเป็นตัวแทนขององค์การสำหรับการเจรจาที่สำคัญ

Farrew and Kaye (1996, pp. 178 – 180) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้นำไว้ 5 ประการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการทำงานดังนี้

1. บทบาทผู้อำนวยการความสะดวก (Facilitator)

1.1 การแนะนำบุคลากรให้เข้าใจและเห็นคุณค่าในการทำงาน รวมทั้งประโยชน์ของการทำงาน

1.2 การอธิบายให้บุคลากรเข้าใจและเห็นความสำคัญของการวางแผนการทำงานในระยะยาว

1.3 การเปิดโอกาส และสร้างบรรยากาศในการทำงาน อีกทั้งพร้อมที่จะรับความคิดเห็นของบุคลากรแต่ละคนเกี่ยวกับการทำงานอย่างเต็มที่

1.4 การทำให้บุคลากรเข้าใจและสามารถเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ จากการทำงานได้

2. บทบาทผู้ประเมิน (Appraiser)

2.1 การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานอย่างเปิดเผย

2.2 การกำหนดมาตราฐานและความคาดหวังให้ชัดเจน โดยที่ผู้ปฏิบัติงานได้ทราบว่าจะต้องได้รับการประเมินเรื่องใดบ้าง

2.3 การรับฟังบุคลากรและเรียนรู้สิ่งสำคัญและความคาดหวังในการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงาน

2.4 การชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานของบุคลากรและเป้าหมายของการทำงาน

2.5 การให้คำแนะนำเป็นพิเศษแก่บุคลากรแต่ละคน เพื่อนำไปปรับปรุง พัฒนาการปฏิบัติงาน และสร้างชื่อเสียง

3. บทบาทผู้คาดคะเน (Forecaster)

3.1 การช่วยให้บุคลากรได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับองค์การเพิ่มเติม

3.2 การชี้ให้เห็นแนวโน้มและการพัฒนาใหม่ ๆ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความคาดหวังในการทำงาน

3.3 การช่วยให้บุคลากรเข้าใจในวัฒนธรรมและนโยบายขององค์การ

3.4 การสื่อสารให้บุคลากรได้ทราบถึงทิศทางซึ่งเป็นกลยุทธ์ขององค์การ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

4. บทบาทผู้ให้คำแนะนำ (Adviser)

4.1 การช่วยชี้ให้บุคลากรเข้าถึงเป้าหมายของการทำงานอย่างชัดเจน

4.2 การช่วยให้บุคลากรได้เลือกเป้าหมายของการทำงานได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

4.3 การชี้ให้เห็นทรัพยากรที่อาจเป็นสิ่งสนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคในการทำงาน เพื่อนำไปสู่การประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

5. บทบาทผู้สร้างความสามารถ (Enabler)

5.1 การช่วยให้บุคลากรสามารถพัฒนารายละเอียดเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการปฏิบัติงาน

5.2 การจัดการกับบุคลากรในองค์การที่มีความสามารถ เพื่อช่วยทำให้ผู้ปฏิบัติงานประสบความสำเร็จในการทำงานตามเป้าหมาย

5.3 การอภิปรายความสามารถของบุคลากรและเป้าหมายของการทำงานให้แก่บุคลากรอื่น

5.4 การรวบรวมบุคลากรและทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการ

Covey (1996, pp. 152 – 153) ได้กล่าวถึงบทบาทพื้นฐานของผู้นำในยุคที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไว้ 3 ประการ คือ

1. บทบาทในการสำรวจ (Path finding) เป็นผู้มีพลังในการค้นหา สร้างวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวางเป้าหมายขององค์การในอนาคต โดยสร้างแบบคุณค่าและวิสัยทัศน์ให้เข้ากัน ซึ่งคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผ่านการวางแผนกลยุทธ์

2. บทบาทในการกำหนด (Aligning) โดยเป็นผู้ที่สามารถปรับโครงสร้างองค์การ ระบบ และกระบวนการปฏิบัติให้ตอบสนองกับพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์การตลอดจนความต้องการจำเป็นของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3. บทบาทในการมอบอำนาจ (Empowering) ผู้นำจะต้องมอบอำนาจให้ผู้ปฏิบัติงานที่มีความเฉลียวฉลาด ความสามารถในการคิดค้นประดิษฐ์ มีสติปัญญา มีความคิดสร้างสรรค์ และมีอิสระ สามารถตัดสินใจในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และภารกิจขององค์การ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

นอกจากนั้น Nanus (1989, pp. 71 – 79) กล่าวว่าผู้นำที่จะประสบความสำเร็จที่จะนำพาผู้ตามไปในทิศทางที่สามารถพัฒนาองค์การได้ โดยจะมีบทบาทใน 4 ด้าน คือ

1. บทบาทเป็นผู้ชี้กำหนดทิศทางการปฏิบัติงาน (Direction Setter) โดยกำหนดเป้าหมายขององค์การ ช่วยชี้นำการทำงาน การปฏิบัติงานอย่างมีทิศทาง ช่วยให้บรรลุเป้าหมายได้

2. บทบาทเป็นตัวแทนขององค์การ (Spoken Person) ผู้นำจะต้องเกี่ยวข้องและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกองค์การ จะช่วยให้องค์การเป็นที่รู้จักของสังคม กล้าที่จะตัดสินใจ ยอมรับฟังความคิดเห็นของชุมชน นโยบายการปกครองต่าง ๆ เพื่อให้องค์การเป็นที่ยอมรับของสังคม การมีเครือข่ายจะช่วยให้บุคคลต่าง ๆ เข้ามาสนับสนุนการทำงานในองค์การของตน

3. บทบาทผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) จะต้องรู้ถึงวิธีการเปลี่ยนแปลง โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่องค์การจะได้รับ รวมทั้งความถูกต้อง เหมาะสม และคำนึงถึงผู้ตามด้วย

4. บทบาทผู้สั่งสอนหรือพี่เลี้ยง (Coach) จะต้องให้คำแนะนำการสอนแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้เข้าใจวิธีการปฏิบัติงานได้ถูกต้องและผู้นำต้องเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติในการทำงานด้วย

และ รัษฎากร อัครจันทร์ (2560, หน้า 42) กล่าวสรุปเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำไว้ 3 ประการ คือ

1. เป็นผู้ชี้นำให้คำปรึกษาหารือในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมและเป็นธรรม

2. เป็นผู้จูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องตามตัวแบบหรือตัวอย่างที่ดีได้

3. เป็นผู้พัฒนาให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่พึงประสงค์ขององค์การหรือสังคม ซึ่งผู้นำจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์มองไกลในอนาคตและทำประโยชน์ เพื่อส่วนรวมมากว่าส่วนตน ไม่เห็นแก่ตัวและพวกพ้องตนเอง มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและเป็นผู้พัฒนาให้สังคมอยู่อย่างมีความสุข มีความคิดเชิงบวก มองโลกในทางที่ดี มีความเอเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น และทำตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม

อีกทั้ง Yukl (1998, pp. 149 – 152) ได้กล่าวเสริมว่า บทบาทของผู้นำแต่ละคนแตกต่างกันตามบุคลิกลักษณะและสถานการณ์ ผู้นำถูกคาดหวังในด้านบทบาท (Role Expected) คือ บทบาทที่สังคมคาดหวังไว้กับตำแหน่ง หน้าที่ กฎ ระเบียบ วัฒนธรรม

ความเชื่อของสังคม ความต้องการของผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา รวมถึงลักษณะตามธรรมชาติของงาน แต่บางครั้งผู้นำไม่สามารถปรับตัวยอมรับบทบาทเหล่านี้ตามความคาดหวังของสังคม ซึ่งการรับรู้บทบาทของผู้นำ (Perceived Role) จะขึ้นอยู่กับความต้องการ คุณลักษณะ ค่านิยม และทักษะของผู้นำ ผู้นำอาจเกิดความขัดแย้งในบทบาท ถ้าบทบาทตามความรับรู้ไม่สอดคล้องกับบทบาทที่สังคมคาดหวังไว้ ซึ่งอาจเกิดความเสียหายในการบริหารจัดการในองค์การได้ ดังนั้นผู้นำต้องปรับปรุงพัฒนาให้บทบาทที่สังคมคาดหวังและบทบาทที่ตามการรับรู้ของตนเองเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีความสอดคล้องซึ่งกันและกัน การทำงานตามบทบาทของผู้นำจึงจะประสบความสำเร็จ

ผู้วิจัยจึงสามารถสรุปได้ว่าบทบาทของผู้นำ มี 3 บทบาท คือ 1) บทบาทด้านการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นผู้ที่ช่วยชี้นำและขับเคลื่อนการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ โดยใช้ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์คอยแนะนำผู้อื่นให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) บทบาทด้านการสื่อสาร โดยมีการพัฒนาทักษะและเสริมสร้างความสัมพันธ์ของบุคคลอื่นทั้งภายในและภายนอกองค์การ ให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน และ 3) บทบาทด้านการตัดสินใจ ทั้งการตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ด้วยตนเองและการเชื่อมั่นในการตัดสินในปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาตามที่ได้รับมอบหมายอย่างถูกต้องและเหมาะสมตามสถานการณ์

5. ความมีประสิทธิผลของภาวะผู้นำ

การวัดประสิทธิผลของภาวะผู้นำขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และค่านิยมของการวัดที่ผู้ประเมินคำนึงถึง ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับตัวแปรที่เลือกใช้เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพิจารณาความมีประสิทธิผลของผู้นำ นอกจากนี้ความมีประสิทธิผลของภาวะผู้นำก็ยังมีความหมายที่หลากหลาย แตกต่างไปตามคำนิยามของความมีประสิทธิผลขององค์การอีกด้วย ดังนั้นการเลือกใช้นิยามแบบใดจึงขึ้นอยู่กับประเด็นที่ผู้นั้นสนใจมากที่สุดนการพิจารณาความมีประสิทธิผลของภาวะผู้นำ ซึ่งความมีประสิทธิผลของภาวะผู้นำเป็นความสำเร็จของผู้นำที่สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ผู้นำจะมีประสิทธิผลก็ต่อเมื่อกลุ่มของตน สามารถปฏิบัติงานที่ส่งผลให้เกิดผลดีและผู้ตามเกิดความพึงพอใจ ซึ่งแยกได้เป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ (รัษฎากร อัครจันทร์, 2560, หน้า 46)

1. ผลที่เกิดขึ้นเนื่องจากความสามารถในการนำหรือภายใต้การนำของผู้นำในการปฏิบัติงาน

2. ทัศนคติของผู้ตามหรือผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้นำ นิยมใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินประสิทธิภาพของผู้นำอีกเกณฑ์หนึ่ง

3. คุณภาพของกระบวนการกลุ่มก็เป็นเกณฑ์ที่ใช้ประเมินประสิทธิภาพของผู้นำ โดยประเมินจากการสนับสนุนด้านต่าง ๆ และความตั้งใจที่จะทำให้คุณภาพของกระบวนการกลุ่มของลูกน้องมีคุณภาพดีขึ้น

อีกทั้ง Steers (1997, p. 55) ได้กล่าวว่า ประสิทธิผลของภาวะผู้นำหมายถึง การที่ผู้นำสามารถแยกแยะการบริหารงานและการใช้ทรัพยากรให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เช่นเดียวกับ อังสนา เข็มใคร (2560, หน้า 24) ที่ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยทางการบริหารของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งได้กล่าวว่า ประสิทธิผลของภาวะผู้นำ ว่าหมายถึง ผลสำเร็จในการทำงาน การบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ รวมถึงความสามารถในการบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างดีในช่วงเวลาที่กำหนด

ดังนั้น ภาวะผู้นำจะมีประสิทธิภาพจะประเมินผลจากการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น ทัศนคติของผู้ตามที่มีต่อผู้นำ และคุณภาพของกระบวนการทำงานและผลลัพธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมให้สามารถให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการทำงานได้

กล่าวโดยสรุป ผู้นำและภาวะผู้นำ คือ สิ่งที่มีความความเกี่ยวโยงกัน ซึ่งผู้นำคือตัวบุคคลที่ต้องมีภาวะผู้นำในการนำพาผู้ตามให้มีความก้าวหน้าและสามารถบรรจุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดได้โดยใช้ศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินการ โดยมีแสดงออกมาผ่านท่าทางการแสดงออก บุคลิกภาพ การสร้างความเชื่อมั่น ความคล่องตัวและความกระตือรือร้น และการมีเป้าหมายในการปฏิบัติงาน รวมถึงผลที่เกิดต่อการปฏิบัติงาน ทั้งด้านความรู้ สติปัญญา ไหวพริบ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความมั่นคงทางอารมณ์ และความยืดหยุ่นในการทำงานที่สามารถปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันได้ อีกทั้งบทบาทของผู้นำ ในด้านด้านการปฏิบัติงานที่ช่วยชี้นำและขับเคลื่อนการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ โดยใช้ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์คอยแนะนำผู้อื่นให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการสื่อสาร โดยมีการพัฒนาทักษะและเสริมสร้างความสัมพันธ์ของบุคคลอื่นทั้งภายในและภายนอกองค์การ ให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน และด้านการตัดสินใจ ทั้งการตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ด้วยตนเองและการเชื่อมั่นในการตัดสินในปฏิบัติงานของ

ผู้ใต้บังคับบัญชาตามที่ได้รับมอบหมายอย่างถูกต้องและเหมาะสมตามสถานการณ์ ที่ส่งผลต่อมีประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน ทัศนคติของผู้ตามที่มีต่อผู้นำ และคุณภาพของกระบวนการทำงานและผลลัพธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม

ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

1. ความหมายของภาวะผู้นำครู

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำครูไว้หลายทัศนะ ดังนี้

ไชยา ภาวะบุตร (2560, หน้า 323) ได้กล่าวถึงความหมายของภาวะผู้นำครูไว้ว่า ภาวะผู้นำครู หมายถึง รูปแบบภาวะผู้นำที่ครูในระดับต่าง ๆ ในสถานศึกษามีโอกาสที่จะนำหรือเป็นผู้นำ ภาวะผู้นำแบบนี้เป็นการสร้างสถานการณ์ทำให้คนได้ทำงานหรือเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งสามารถที่จะสร้างและทำให้เกิดความเข้าใจดีขึ้น เป็นการนำเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกัน ภาวะผู้นำครูเป็นความคิดรวบยอดเกี่ยวกับชุดของพฤติกรรมและการกระทำที่เกิดขึ้นร่วมกัน ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ เครือข่ายระหว่างแต่ละคนในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 13) กล่าวว่า ภาวะผู้นำครู หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของครูที่แสดงถึงความเกี่ยวข้อง สัมพันธ์ส่วนบุคคล และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน โดยปราศจากการใช้อิทธิพลของผู้บริหารสถานศึกษา ก่อให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ ส่วน สิริกร ไชยราช (2562, หน้า 82) ได้ให้ความหมายภาวะผู้นำครูว่า หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของความเป็นผู้นำของครู ในกระบวนการทำงานร่วมกัน ที่แสดงถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ซึ่งมีบทบาทในการพัฒนาปรับเปลี่ยนกระบวนการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน และครูผู้นำเป็นผู้ที่มีความสามารถในการจูงใจ โน้มน้าวใจเพื่อนครูด้วยกระบวนการสื่อสารทางความคิดให้เกิดการเห็นคล้อยตามด้วยความจริงใจ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้ นำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ สร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ นำไปสู่เป้าหมายของการบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน สำหรับ ชาติชาย ก่อคุณ (2562, หน้า 102) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำครูว่า หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่ครูได้แสดงออกตามบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทของผู้นำและบทบาทของ

ครูเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ในชั้นเรียน โดยมุ่งเน้นที่ความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่วน รัตติยา พร้อมสิ้น (2559, หน้า 22) กล่าวว่า ภาวะผู้นำครู (Teacher Leadership) หมายถึง พฤติกรรมหรือคุณลักษณะของครูที่มีอิทธิพลระหว่างผู้นำ (Leaders) และผู้ตาม (Followers) ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน (Shared Purposes) หรือสามารถสร้างความเชื่อมั่นและให้การสนับสนุนบุคคลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับ อนัตตา ชาวนา (2556, หน้า 50) สรุปได้ว่าภาวะผู้นำครู หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่ครูได้แสดงออกตามบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทของผู้นำและบทบาทของครู เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ในชั้นเรียนโดยมุ่งเน้นที่ความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่นเดียวกับ ขนิษฐา ชัยประโคน (2557, หน้า 26) กล่าวว่า ครูควรได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากจะเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญของประเทศที่ต้องมีผู้นำที่มีคุณภาพในอนาคต และเพื่อเป็นการปลูกฝังให้ครูมีทักษะภาวะผู้นำและการใช้ชีวิตประจำวัน ทั้งเป็นคุณลักษณะที่มีภาวะผู้นำในตนเองและภาวะผู้นำผู้อื่นตามสถานการณ์ที่เผชิญอยู่ และการพัฒนานักเรียนและเยาวชนให้มีความเป็นผู้นำตั้งแต่นักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา และ กษมน มังคละศิริ (2557, หน้า 36) กล่าวว่า ภาวะผู้นำครู หมายถึง ความสามารถและพฤติกรรมของครูในการเปลี่ยนแปลงการทำงาน โดยมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน โดยปราศจากการใช้อิทธิพลหรือการชี้นำจูงใจจากผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งสามรถวัดได้จากพฤติกรรม เช่น การพัฒนาตนเอง และเพื่อนครู การเป็นแบบอย่างการสอน การร่วมกันพัฒนาและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

นอกจากนี้ Lieberman and Miller (2004, p. 12 อ้างถึงใน สิริกร ไชยราช, 2562, หน้า 82) กล่าวว่า ภาวะผู้นำครู หมายถึง ผู้นำครูเป็นตำแหน่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนหลากหลายบทบาท ได้แก่ 1) การวัดผลประเมินผลในรูปแบบใหม่ ๆ 2) เป็นผู้สร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนบนพื้นฐานความคาดหวังสู่ความสำเร็จของผู้เรียน และ 3) อาชีพครูเป็นอาชีพที่สร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับ York–Barr and Duck (2004, p. 260 อ้างถึงใน สิริกร ไชยราช, 2562, หน้า 82) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำครูว่าหมายถึง กระบวนการที่ครูรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มเพื่อน

ร่วมงานมีอิทธิพลต่อหัวหน้างานหรือสมาชิกคนอื่น ๆ ของโรงเรียนและชุมชน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน วิธีปฏิบัติงานที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำครู (Teacher Leadership) หมายถึง พฤติกรรมของครูที่มีอิทธิพลระหว่างผู้นำ (Leaders) และผู้ตาม (Followers) โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน และครูที่เป็นผู้นำสามารถและจูงใจและโน้มน้าวใจเพื่อนครูด้วยการสื่อสารทั้งทางกายและวาจา

2. *ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู*

ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูเป็นพฤติกรรมที่นำมาซึ่งความสำเร็จของการทำงานและประสิทธิผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน อีกทั้งการทำงานเกิดความสะดวก รวดเร็ว และมีความครอบคลุมจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการสื่อสารและสืบค้นที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ซึ่งได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำดิจิทัลดังนี้

จันทิมา รุ่งเรือง (2563, หน้า 102) กล่าวว่า ภาวะผู้นำดิจิทัล หมายถึง พฤติกรรมของผู้ที่มีภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี และนวัตกรรมที่แสดงออกถึงการมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี ส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสัยทัศน์ การใช้เทคโนโลยีและเผยแพร่วิสัยทัศน์นั้นอย่างกว้างขวาง วางแผน กำกับ การใช้สื่อเทคโนโลยีเชิงระบบให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ ส่งเสริมวัฒนธรรมความรับผิดชอบและสนับสนุนนโยบายการพัฒนานวัตกรรมด้วยเทคโนโลยี สนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ ไวต่อการเปลี่ยนแปลง ใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจและเป็นผู้นำในการพาองค์กรของตนให้อยู่ในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้ สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิผลทั้งจากภายนอกและภายในองค์กรจากแนวคิด

ส่วนชุติรัตน์ กาญจนธนชัย (2562, หน้า 15) กล่าวว่า ภาวะผู้นำดิจิทัล หมายถึง การแสดงออกที่สังเกตได้จากพฤติกรรม ความสามารถในการมีอิทธิพลเหนือผู้อื่นและจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติตามและทำงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้ความรู้ความสารถในด้านดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน การกำหนดภาพอนาคตอย่างชัดเจน การสนับสนุนของบุคลากร การนำดิจทัลเข้ามาใช้ในการทำงาน สนับสนุนทรัพยากรดิจิทัล และส่งเสริมให้บุคลากรร่วมมือร่วมใจในการทำงาน มีการสื่อสารด้วยวิธีดิจิทัล รวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลระหว่างองค์การอย่างสร้างสรรค์และมีจริยธรรม เพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพขององค์การได้อย่างเหมาะสม

และเนื่องจากภาวะผู้นำดิจิทัล มีการพัฒนาและพึ่งพาเทคโนโลยีและสารสนเทศในการขับเคลื่อนองค์การให้มีความเจริญก้าวหน้า และสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีนักวิชาการหลากหลายท่าน ดังนี้

นิศาชล บำรุงภักดี (2563, หน้า 12) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหาร ผู้บริหารสถานศึกษา การมีวิสัยทัศน์ สมรรถนะ สามารถใช้เทคโนโลยี เรียนรู้เทคโนโลยีได้อย่างต่อเนื่อง มีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และรู้จักนำความรู้เหล่านั้นไปบูรณาการกับการจัดการศึกษาและบริหารการศึกษาให้เป็นหนึ่งเดียวอย่างมีความหมายบนพื้นฐานของทฤษฎี ตลอดจนใช้อิทธิพล อำนาจและจูงใจครู นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องตระหนักเห็นประโยชน์ของการนำเทคโนโลยีไปบูรณาการในการจัดการศึกษา ให้มีประสิทธิผล ซึ่งมี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในด้านการบริหารงาน ด้านการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ส่วน คมพิศิษฐ์ ศรีบุญเรือง (2557, หน้า 14) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา หมายถึง ลักษณะของผู้นำที่สามารถใช้เทคโนโลยี เรียนรู้เทคโนโลยีได้อย่างต่อเนื่อง และรู้จักนำความรู้เหล่านั้นไปบูรณาการกับการจัดการศึกษาให้เป็นหนึ่งเดียวอย่างมีความหมายบนพื้นฐานของทฤษฎี การปฏิบัติ และงานวิจัยในทุกสาขาตลอดจนใช้อิทธิพล อำนาจ และจูงใจให้ครู นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องตระหนักเห็นประโยชน์ของการนำเทคโนโลยีไปบูรณาการในการจัดการศึกษา เพื่อลดช่องว่างทางเทคโนโลยี มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่คุ้มค่า มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพที่สูงขึ้น สอดคล้องกับ สมศักดิ์ จีวัฒนา (2555, หน้า 11) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของบุคลากรทางการศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารงานของบุคลากรทางการศึกษาที่ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยใช้คุณลักษณะของผู้นำ ตลอดจนความสามารถนำความรู้ไปบูรณาการกับการจัดการศึกษาบนพื้นฐานทฤษฎี การปฏิบัติ และงานวิจัยตลอดจนใช้อิทธิพล อำนาจ และการจูงใจให้บุคลากรตระหนักถึงประโยชน์การนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปบูรณาการในการจัดการศึกษาเพื่อลดช่องว่างทางเทคโนโลยีมุ่งให้เกิดการ

เปลี่ยนแปลงที่คุ้มค่ามีประสิทธิผลและประสิทธิภาพที่สูงขึ้น ซึ่งประกอบด้วยบทบาท คุณลักษณะและทักษะภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เช่นเดียวกับ ชวลิตร เกิดทิพย์ (2550, หน้า 14 – 15) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีการศึกษา หมายถึง ลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่สามารถใช้เทคโนโลยี เรียนรู้เทคโนโลยีได้อย่างต่อเนื่อง และรู้จักนำความรู้เหล่านั้นไปบูรณาการกับการจัดการศึกษาให้เป็นหนึ่งเดียวอย่างมีความหมาย บนพื้นฐานของทฤษฎี การปฏิบัติ และงานวิจัยในทุกสาขา ตลอดจนใช้อิทธิพล อำนาจ และจูงใจให้ครู นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องตระหนักเห็นประโยชน์ของการนำเทคโนโลยีไปบูรณาการในการจัดการศึกษาเพื่อลดช่องว่างทางเทคโนโลยี มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่คุ้มค่ามีประสิทธิผลและประสิทธิภาพที่สูงขึ้น ซึ่งประกอบด้วย บทบาทภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี คุณลักษณะภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีการศึกษา และทักษะภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีการศึกษา

De Vaal (2016, อ้างถึงใน จิณณวัตร ปะโคทัง, 2561, หน้า 68) ได้นิยามความเป็นผู้นำดิจิทัลหรือ E-leadership ไว้ว่า ความสำเร็จของเป้าหมายที่พึ่งพาเทคโนโลยีและสารสนเทศ ผ่านทางผู้ช่วยมนุษย์และการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่ออธิบายปฏิสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่แตกต่างกัน ความสามารถของผู้นำดิจิทัลมี 3 ประการ คือ 1) ทักษะความรู้และประสบการณ์ในการควบคุมเทคโนโลยีเพื่อยุทธศาสตร์ 2) การตัดสินใจด้านเทคโนโลยีและบริหารความเสี่ยง และ 3) การใช้เทคโนโลยีเพื่อให้เกิดผลตอบแทน และแสดงให้เห็นถึงคุณค่าการเป็นผู้นำแบบดิจิทัล ต้องมีความสามารถในการปรับตัว ควบคู่ไปกับความยืดหยุ่นและการเปิดกว้างรับสิ่งใหม่ ในขณะเดียวกัน Bennis (2013, อ้างถึงใน จิณณวัตร ปะโคทัง, 2561, หน้า 68) ก็ได้นิยามภาวะผู้นำดิจิทัลว่ามีส่วนช่วยในการส่งเสริมความเป็นสังคมแห่งความรู้ ซึ่งประกอบด้วย 1) ทักษะการสร้างความตระหนัก (Awareness Building) โดยจะรวมถึงความสำคัญของเทคโนโลยีและสารสนเทศต่อการช่วยบรรลุความสำเร็จ 2) ทักษะการระดมทรัพยากร (Resource Mobilizing Skills) เป็นการระดมให้มีการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศอย่างแพร่หลาย 3) ทักษะเชิงปฏิบัติการ (Operational Skills) มีกิจกรรมการบริหารเพื่อจัดการและการใช้งานเทคโนโลยีและสารสนเทศ 4) ภาวะผู้นำเชิงโครงสร้าง (Structural Leadership) เป็นการปฏิวัติสารสนเทศที่เป็นเพียงแค่การใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ แต่ยังเป็นการเคลื่อนตัวไปสู่รูปแบบใหม่ของการกระจายสังคมดิจิทัลด้วยทำให้ต้องมีทักษะภาวะผู้นำเชิงโครงสร้างด้วยลักษณะส่วนบุคคล (Individual

Atributes) สำหรับผู้นำดิจิทัลประกอบด้วย 1) ความยืดหยุ่น (Flexible) 2) ความสามารถปรับตัว (Adaptable) 3) ความอยากรู้อยากเห็นทางปัญญา (Intellectual Curiosity) และ 4) ความหิวกระหายต่อความรู้ (Hunger for New Knowledge) โดยต้องเข้าใจว่าภาวะผู้นำดิจิทัลไม่ใช่สิ่งที่คงที่ (Static) แต่เป็นสิ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเพราะมีการเกิดขึ้นใหม่ของนวัตกรรมทางเทคโนโลยีอยู่ตลอดเวลาทำให้ต้องการทัศนคติทักษะและความรู้ใหม่อยู่ตลอดเวลา

ดังที่นักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ข้างต้น ผู้วิจัยจึงกล่าวโดยสรุป ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู หมายถึง พฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่ครูผู้สอนที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัว มีความอยากรู้อยากเห็นใหม่ ๆ ทางเทคโนโลยี และกระตือรือร้นต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี ตระหนักเห็นประโยชน์ของการนำเทคโนโลยีไปบูรณาการในการจัดการศึกษา และผู้นำต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลตามสถานการณ์ที่เป็นปัจจุบันและนำองค์การไปสู่ทิศทางใหม่

3. บทบาทภาวะผู้นำดิจิทัล

ภาวะผู้นำดิจิทัลเป็นพฤติกรรมที่เข้ามาพัฒนาและขับเคลื่อนองค์กรและพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิมากยิ่งขึ้นโดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดบทบาทที่เหมาะสมของการมีภาวะผู้นำดิจิทัล โดยมีนักวิชาการได้กล่าวไว้ดังนี้

จิณณวัตร ปะโคทัง (2561, หน้า 81 – 82) กล่าวว่า บทบาทภาวะผู้นำดิจิทัลจะต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ที่มุ่งเน้นการเรียนรู้เป็นสำคัญ (Leaning–Centred Leadership) และภาวะผู้นำการเรียนรู้ (Learning Leadership) ประกอบด้วย

1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership)

ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมของที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของครู นักเรียน ชุมชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยอาศัยกระบวนการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การบริหารการเปลี่ยนแปลง การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การพัฒนาครูและการพัฒนานักเรียน ซึ่ง Smith and Piele (2006, อ้างถึงใน จิณณวัตร ปะโคทัง, 2561, หน้า 81) ได้กล่าวถึงบทบาทของทางวิชาการในโรงเรียนไว้ดังนี้

1.1 การกำหนดพันธกิจของสถานศึกษา ผู้นำจะกำหนดพันธกิจของสถานศึกษา ซึ่งอาจอยู่ในรูปของยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ที่จะให้วิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้บรรลุ

1.2 การจัดโปรแกรมการเรียนการสอน ผู้นำและบุคลากรครูร่วมกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโปรแกรมการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น การบริหารจัดการหลักสูตร รวมทั้งการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

1.3 การพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในเชิงบวก ผู้นำร่วมกับครูและบุคลากรสายสนับสนุนร่วมกันพัฒนาและจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

2) ภาวะผู้นำเทคโนโลยี (Technology Leadership)

ศูนย์พัฒนาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี (Center for Advance Study of Technology Leadership in Education: CASTLE) ได้พัฒนากรอบแนวคิดของภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีขึ้นมาประกอบด้วย 6 ด้านคือ 1) ภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ 2) การเรียนการสอน 3) การผลิตและการปฏิบัติวิชาชีพ 4) การสนับสนุนการบริหารและการปฏิบัติการ 5) การวัดและประเมินผลและ 6) ประเด็นทางสังคมกฎหมายและจรรยาบรรณได้พัฒนาแบบประเมินภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสำหรับผู้บริหารโรงเรียนเพื่อเป็นแนวในการประเมินดังรายละเอียดต่อไปนี้

ด้านที่ 1 ภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ (Leadership and Vision) ประกอบด้วย 5 ข้อ ได้แก่

1.1 สื่อสารกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับกระบวนการวางแผนด้านเทคโนโลยีของเขตพื้นที่การศึกษาหรือโรงเรียนและมีความพยายามในการดำเนินการ

1.2 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการวางแผนด้านเทคโนโลยีของเขตพื้นที่การศึกษาหรือโรงเรียน

1.3 วิเคราะห์ความสอดคล้องของแผนด้านเทคโนโลยีของเขตพื้นที่การศึกษาหรือโรงเรียนกับแผนอื่น ๆ รวมทั้งแผนกลยุทธ์ของเขาแผนพัฒนาโรงเรียนหรือแผนการเรียนการสอนอื่น

1.4 สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีที่มีการวิจัยเป็นฐานในแผนการพัฒนาโรงเรียน ๆ

1.5 เข้าร่วมกิจกรรมการค้นหาทรเนีตัวอย่างที่ดีในการใช้เทคโนโลยีเช่นการทบทวนวรรณกรรม การเข้าร่วมสัมมนาที่เกี่ยวข้องหรือการประชุมในองค์กรที่สำคัญ

ด้านที่ 2 การเรียนการสอน (Learning and Teaching) ประกอบด้วย 6 ข้อ ได้แก่

2.1 เตรียมความพร้อมและให้ความช่วยเหลือครูในการใช้เทคโนโลยีสำหรับการตีความและวิเคราะห์ข้อมูลการวัดผลนักเรียน

2.2 เตรียมความพร้อมและให้ความช่วยเหลือครูในการใช้ข้อมูลจากการวัดผลนักเรียนในการปรับปรุงการสอน

2.3 เผยแพร่หรือจัดทำแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีให้กับครู

2.4 สนับสนุนเช่นระยะเวลางบประมาณและค่าตอบแทนแก่ครูที่พยายามที่จะแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับปฏิบัติการด้านเทคโนโลยี

2.5 ประเมินความต้องการของครูในการพัฒนาวิชาชีพด้านการใช้เทคโนโลยี

2.6 ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพด้านการใช้เทคโนโลยีให้กับครูและเจ้าหน้าที่

ด้านที่ 3 การผลิตและการปฏิบัติวิชาชีพ (Productivity and Professional Practice) ประกอบด้วย 5 ข้อ ได้แก่

3.1 เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพด้านการพัฒนาและเพิ่มการใช้เทคโนโลยี

3.2 ใช้เทคโนโลยีในการช่วยเหลือการปฏิบัติงานประจำเช่นการวางแผนงบประมาณการสื่อสารกับผู้อื่นการรวบรวมข้อมูล

3.3 ใช้ระบบบริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานในการเข้าถึงข้อมูลบุคคลของครูและเจ้าหน้าที่

3.4 ใช้ระบบบริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานในการเข้าถึงข้อมูลนักเรียน

3.5 ใช้เทคโนโลยีเช่นอีเมล์บล็อกการประชุมวิดีโอทางไกลเป็นเครื่องมือในการสื่อสารกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องรวมถึงเพื่อนร่วมงานผู้เชี่ยวชาญนักเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้ปกครองและชุมชน

ด้านที่ 4 การสนับสนุนการบริหารและการปฏิบัติการ (Support, Management and Operations) ประกอบด้วย 6 ข้อ ได้แก่

4.1 สนับสนุนครูและเจ้าหน้าที่ในการเชื่อมโยงสร้างและใช้ระบบเทคโนโลยีสำหรับการบริหารและการปฏิบัติการ เช่น ระบบข้อมูลนักเรียนสมุดพกอิเล็กทรอนิกส์ระบบบริหารหลักสูตร

4.2 จัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนความต้องการเทคโนโลยีของโรงเรียน

4.3 จัดหาเงินทุนเพิ่มเติมในการสนับสนุนความต้องการเทคโนโลยีของโรงเรียน

4.4 จัดการทดแทน / ปรับปรุงฮาร์ดแวร์และซอร์ฟแวร์ตามแผนเทคโนโลยีของโรงเรียน

4.5 สนับสนุนการให้บริการด้านเทคโนโลยีที่มีคุณภาพอย่างพอเพียง

4.6 ตรวจสอบความพึงพอใจของครูและเจ้าหน้าที่ต่อการให้บริการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีของโรงเรียน

ด้านที่ 5 การวัดและประเมินผล (Assessment and Evaluation) ประกอบด้วย 5 ข้อ ได้แก่

5.1 ส่งเสริมให้มีการใช้ระบบเทคโนโลยีเป็นฐานในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวัดผลนักเรียน

5.2 ประเมินการสอนโดยใช้ระบบเทคโนโลยีเป็นฐานของครูรวมทั้งประสิทธิภาพของเทคโนโลยีในการสอน

5.3 วัดผลและประเมินผลระบบธุรการและปฏิบัติการโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานที่มีอยู่เพื่อการปรับปรุงและพัฒนา

5.4 ประเมินประสิทธิภาพของการให้การพัฒนาวิชาชีพเพื่อตอบสนองความต้องการและการใช้เทคโนโลยีของครู

5.5 ประเมินสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพในการพิจารณาความดีความชอบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ด้านที่ 6 ประเด็นทางสังคมกฎหมายและจรรยาบรรณ (Social, Legal and Ethical Issues) ประกอบด้วย 7 ข้อ ได้แก่

6.1 ดำเนินการให้เกิดความเสมอภาคในการเข้าถึงและการใช้เทคโนโลยีในโรงเรียน

6.2 กำหนดนโยบายเพื่อสร้างความตระหนักถึงความสัมพันธ์ของเทคโนโลยีกับประเด็นสังคมกฎหมายและจรรยาบรรณให้กับครูเจ้าหน้าที่และนักเรียน

6.3 กำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับลิขสิทธิ์และสิทธิบัตร

6.4 มีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยออนไลน์

6.5 สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนองความต้องการนักเรียนการศึกษาพิเศษ

6.6 สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเพื่อจัดรูปแบบการศึกษาให้กับนักเรียนเป็นรายบุคคล

6.7 เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์ในห้องเรียนและสำนักงาน

นอกจากนี้ จันทิมา รุ่งเรือง (2563, หน้า 79) ยังได้กล่าวว่าการเปลี่ยนแปลงในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลกระทบต่อชีวิตของผู้คนในหลายด้าน ผู้บริหาร และครูจะต้องมีบทบาทในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ต้องรอบรู้ รู้ไว และรู้ว่าสิ่งใดเป็นจริงและสิ่งใดเป็นเท็จเพื่อจะได้สามารถนำพาองค์การไปในทิศทางที่ถูกต้องและเหมาะสม

2. ต้องรอบรู้และเชี่ยวชาญทางเทคโนโลยีและสามารถนำพา และสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนได้ศึกษา พัฒนาตนเองให้มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญเพื่อจะได้นำไปพัฒนาผู้เรียนได้อย่างถูกต้องและมีความเหมาะสม

3. มีความเข้าใจและรอบรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษา เช่น การสอนโดยวิธี coding สามารถนำนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้พัฒนาบุคลากรทางการศึกษา

4. เป็นผู้มีความคิดใหม่ ๆ คิดวิเคราะห์สามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ หรือต่อยอดความคิดที่มีอยู่เดิมให้ทันสมัยได้ตลอดเวลา หมายถึงไม่ลอกเลียนแบบแต่ต้องคิดใหม่

5. ต้องเป็นผู้สร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรทางการศึกษาในการสร้างสรรค์ผลงาน การนำเทคโนโลยีมาใช้ ให้กำลังใจ ให้รางวัลกับบุคลากรทางการศึกษา ครูซึ่งเป็นบุคลากรทางการศึกษาก็ต้องสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนด้วย

6. เป็นผู้นำองค์การในการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ต้องมีความรอบรู้ในด้านการจัดการสอน รู้หลักสูตร สามารถให้ความกระจ่างกับบุคลากรทางการศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอน การสร้างและใช้สื่อการสอน การทำวิจัย การวัดและประเมินผลทางการศึกษาและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ

7. เป็นผู้นำองค์การในด้านการบริหารทั่วไป เช่น มีความรู้และสามารถจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและเหมาะสมกับงานในด้านต่าง ๆ จัดหาพัสดุครุภัณฑ์อย่างเพียงพอ การจัดอาคารสถานที่ห้องเรียนและบรรยากาศโดยรอบให้มีสภาพเอื้อต่อการเรียนรู้ รวมทั้งการบริหารกิจการนักเรียนให้เหมาะสมและเอื้อประโยชน์ต่อผู้เรียนให้มากที่สุด

8. มีภาวะผู้นำองค์การในการบริหารงานบุคคล คือ การวางตัวบุคคลให้เหมาะสมกับงานหมายถึงจัดคนให้ทำงานตามความสามารถของเขา (put the man into the right job) ซึ่งจะทำให้การทำงานทุกอย่างเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลตามที่วัตถุประสงค์ที่วางไว้

9. รู้จักการครองตน ครองคน และครองงาน

10. กล้าตัดสินใจในการวินิจฉัยปัญหาและแก้ปัญหาในทุกสถานการณ์

11. มีความสามรถในการสื่อสาร เพื่อความเข้าใจระหว่างผู้ร่วมงานทำให้การทำงานเป็นทีมเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

12. สามารถกำหนดทิศทางขององค์การให้ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

13. ทำงานเป็นทีม สร้างสัมพันธ์ที่ดีกับทีมงาน และให้ความสำคัญกับทีม ไม่ถือความคิดของตนเป็นใหญ่รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน

14. เป็นผู้มีความมุ่งมั่น เป็นนักริเริ่ม เต็มใจที่จะเรียนรู้ตลอดเวลา รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ให้กับบุคลากรในองค์การ

15. มีวิสัยทัศน์

16. บริหารงานอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

17. สามารถสร้างความเป็นผู้นำให้เกิดกับบุคคลอื่นได้ กล่าวคือ ผู้บริหารต้องสร้างให้เกิดภาวะผู้นำกับบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้บุคลากรทางการศึกษาคือครูสามารถสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

กล่าวโดยสรุป บทบาทภาวะผู้นำดิจิทัล จะต้องมีความเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี มีวิสัยทัศน์ รอบรู้และเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีซึ่งสามารถนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในด้านวิชาการและการสนับสนุนการบริหารและการปฏิบัติงาน เสริมสร้างการทำงานเป็นทีมที่สามารถสื่อสารกันได้อย่างคล่องตัว อีกทั้งมีคุณธรรม จริยธรรม โปร่งใสในการปฏิบัติงาน ตระหนักถึงความถูกต้อง

4. ลักษณะภาวะผู้นำดิจิทัล

จากสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลนั้น สถานศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องเข้าใจบริบทในยุคนี้ที่สภาพแวดล้อมภายนอก (external environment) ได้เข้ามามีผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาอย่างมากมาย โดยเฉพาะเทคโนโลยีที่เป็นทั้งปัจจัยเอื้อ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมของสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ถึงแม้ว่าบริบทของสถานศึกษายุคดิจิทัลนั้นดูจะเป็นสิ่งธรรมดามากที่ผู้เรียนและครูรุ่นใหม่จะเป็นผู้ที่มีทักษะการใช้เทคโนโลยีได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะมีความแตกต่างจากครูรุ่นเก่าและผู้บริหารสถานศึกษาหลาย ๆ คน แต่นั้นไม่ได้หมายความว่าจะเพียงพอแล้วสำหรับการจัดการเรียนรู้ของครูและผู้เรียน พวกเขายังต้องการการบริหารจัดการที่มีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ โดยนำไปกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (Schrum, & Levin, 2009) ซึ่งสิ่งเหล่านี้เรียกว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี (Technology Leadership) รวมทั้งการนำองค์การให้สามารถพัฒนานวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลลัพธ์ของสถานศึกษา และในที่สุดองค์การจะมุ่งไปสู่การเป็นองค์การแห่งนวัตกรรม ซึ่งก็คือภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมโดยจะนำเสนอรายละเอียดและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ดังต่อไปนี้ (สุกัญญา แช่มช้อย, 2562, หน้า 119)

1. ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี (Technology Leadership)

สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลนั้น Coeighton (2011, อ้างถึงใน สุกัญญา แช่มช้อย, 2562, หน้า 120) กล่าวว่าจะต้องมีลักษณะที่สำคัญของภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะเรียนรู้การจัดการและใช้เทคโนโลยี

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมั่นใจว่าครูและบุคลากรเป็นบุคคลที่พร้อมจะเรียนรู้

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะมีวิสัยทัศน์ด้านบทบาทการนำเทคโนโลยีมาใช้ในสถานศึกษา

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะวัดและประเมินบทบาทการเป็นนักวิชาการและการบริหารการใช้เทคโนโลยีโดยการตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูล

ดังนั้น ผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีนั้นจึงหมายถึง ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ และการจัดการในสถานศึกษา โดยมีวิสัยทัศน์และเป็นผู้นำในการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องนำเทคโนโลยีมาบูรณาการใช้ในการจัดการศึกษาและการทำงานภายในสถานศึกษาได้อย่างสอดคล้องกับสภาพบริบทและความต้องการของผู้เรียน ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนมีความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยี และใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีความรอบรู้ และรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมในการใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม

จากความสำคัญของการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ในโลกยุคดิจิทัลดังกล่าวสหรัฐอเมริกาได้กำหนดมาตรฐานซาติด้านการใช้เทคโนโลยีสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา (National Educational Technology Standards for Administrators: NETS–A) (ISTE, 2009, อ้างถึงใน สุกัญญา แช่มช้อย, 2562, หน้า 120) ว่าประกอบด้วย 5 ด้านดังนี้

ด้านที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ (Visionary Leadership) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสามารถสร้างแรงบันดาลใจ สามารถนำการพัฒนาและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี โดยการแลกเปลี่ยนหรือถ่ายทอดวิสัยทัศน์ ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการบูรณาการ เทคโนโลยีเพื่อยกระดับความเป็นเลิศและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงในองค์การ

ด้านที่ 2 การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกยุคดิจิทัล (Digital Age Learning Culture) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างสรรค์พลวัตในการใช้เทคโนโลยีให้เป็นปกติ จนเกิดเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกดิจิทัลในองค์การ โดยจัดและส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการเรียนรู้ดังกล่าวอย่างทั่วถึง

ด้านที่ 3 การปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ (Excellence in Professional Practice) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และนวัตกรรมอย่างมืออาชีพให้กับผู้เรียน โดยการเสริมสร้างพลังอำนาจครูให้จัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนโดยใช้เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลต่าง ๆ

ด้านที่ 4 การปรับปรุงอย่างเป็นระบบ (Systematic Improvement) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมความเป็นผู้นำในยุคดิจิทัลและการบริหารจัดการคุณภาพอย่างต่อเนื่องในองค์การโดยการใช้แหล่งข้อมูลสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านที่ 5 การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล (Digital Citizenship) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีและส่งเสริมให้เกิดความตระหนักในประเด็นทางสังคม จริยธรรม และกฎหมายตลอดจนความรับผิดชอบในสิ่งที่เกี่ยวข้องเพื่อวิวัฒนาการของวัฒธรรมของสังคมดิจิทัล

2. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative Leadership)

แนวคิดภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่สำคัญสำหรับผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษาที่จะไปมีอิทธิพลต่อครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้การดำเนินการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมที่สนับสนุนการเรียนรู้และการทำงานในสถานศึกษาตลอดจนการนำนวัตกรรมเหล่านั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา ซึ่งผู้นำเชิงนวัตกรรม คือ การที่ผู้บริหารมีความสามารถในการรับรู้และใส่ใจรายละเอียดของเหตุการณ์วิเคราะห์สถานการณ์ได้อย่างลึกซึ้งและเปิดใจรับแนวคิดใหม่กล้าคิดแตกต่างอย่างสร้างสรรค์รวมทั้งนำแนวคิดเก่ามาต่อยอดเพื่อหาแนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหาหรือสร้างสิ่งใหม่ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

โดยคุณลักษณะของผู้นำเชิงนวัตกรรมประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ด้านดังนี้ (อรอนงค์ โรจน์วัฒนบูลย์, 2553, หน้า 179 อ้างถึงใน สุกัญญา แช่มช้อย, 2562 หน้า 130)

2.1 ด้านบุคลิกภาพ (personality) ประกอบด้วย ความมีคุณธรรม (integrity) กล้าเสี่ยงกล้าเปลี่ยนแปลง (risk takers) มีจิตใจเปิดกว้างเป็นผู้ฟังที่ดี (opened minded) มีจิตวิญญาณผู้ประกอบการ (entrepreneurial instinct) ชอบความท้าทาย (challenge rule and past practices) และเชื่อในสัญชาตญาณ (intuition minded)

2.2 ด้านทักษะ (skills) ประกอบด้วยการมีวิสัยทัศน์และเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Visionary and leading change) การถ่ายทอดความคิดสู่การปฏิบัติ

(alignment and execution) ความสามารถในการเรียนรู้ (capability to earn) สมรรถนะในการกระตุ้นการสร้างนวัตกรรม (encourage innovation) ความคิดสร้างสรรค์ (creative thinking) การสร้างความไว้วางใจ (trusted influence) การขับเคลื่อนผลลัพธ์ (drive results and outcomes) และการแก้ไขปัญหา (problem solving) เป็นแบบอย่างที่ดี

2.3 ด้านบทบาทหน้าที่ (roles) ประกอบด้วยการเป็นผู้นำความคิด (idea champion) (positive role model) การเป็นผู้นำทีมและการมีส่วนร่วม (team leader and participating) การสร้างบรรยากาศองค์การแห่งการเรียนรู้ (Creating learning organization) การเป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) และการให้รางวัลแก่ความสำเร็จ (reward success)

2.4 ด้านสังคม (social characteristics) ประกอบด้วยการจูงใจผู้อื่น (motivating others) การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (communication) การมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ (emotional intelligence) ความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social responsibility) การสร้างเครือข่ายและสายสัมพันธ์ (network and connection)

จันทิมา รุ่งเรือง (2563, หน้า 94 – 101) ได้กล่าวว่า ลักษณะภาวะผู้นำดิจิทัลเป็นการบูรณาการลักษณะของภาวะผู้นำ 3 รูปแบบดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงการมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี กล่าวคือ มีการส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสัยทัศน์การใช้เทคโนโลยีและเผยแพร่วิสัยทัศน์นั้นอย่างกว้างขวาง มีการวางแผน กำกับการใช้สื่อเทคโนโลยีเชิงระบบให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ ส่งเสริมวัฒนธรรมความรับผิดชอบและสนับสนุนนโยบายการพัฒนานวัตกรรมด้วยเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง มีความคิดสร้างสรรค์ ต้องไวต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้แนวคิดแบบดิจิทัลในทุกส่วนของชีวิตประจำวัน เพื่อที่จะสามารถสื่อสารกับคนในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมไปถึงใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ และสนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งความสามารถของผู้นำในการพาองค์กรของตนให้อยู่ในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้ สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิผลทั้งจากภายนอกและภายในองค์กร มีคุณลักษณะของผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ การมีวิสัยทัศน์ ความเชื่อและค่านิยมที่ดี การให้คุณค่าต่อทรัพยากรมนุษย์ การมีทักษะการสื่อสารและการรับฟังอย่างมีประสิทธิผลการมีพฤติกรรมเชิงรุกและมีความกล้าเสี่ยง

การให้กำลังใจกับทุกคน และเป็นผู้มีคุณธรรมเป็นคุณลักษณะร่วมของผู้นำการศึกษาที่ประสบความสำเร็จ

3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยมีความสามารถที่พิเศษในการจูงใจและนำบุคคลอื่น ๆ อย่างมีวิสัยทัศน์ จินตนาการ ความยืดหยุ่น และการแก้ปัญหา ด้วยวิธีการหรือแนวทางใหม่ ๆ ที่ท้าทายและสร้างสรรค์ ต้องสามารถสรรสร้างสิ่งที่ดีมีประโยชน์ ทำอะไรที่แปลกใหม่ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ไม่ควรอยู่กับที่หรือทำอะไรตามอย่างผู้อื่น ควรมีการคิดใหม่ทำใหม่ หรือต่อยอดงานให้ดียิ่งขึ้น เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์นวัตกรรม ตามนโยบายการศึกษา 4.0

5. องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครู มีนักวิชาการและนักวิจัยได้ นำเสนอไว้ดังนี้

สุกัญญา แช่มช้อย (2558, หน้า 216 – 224) ได้สรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลไว้ 5 องค์ประกอบดังนี้

1. การมีวิสัยทัศน์ (Visionary Leadership)
2. การเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว (Professional Practice)
3. ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ (Data Driven)
4. ความเข้าใจในความรู้และทักษะความสามารถของคนในองค์กร (Talet Management)
5. การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล (Digital Age Learning Culturre)

วัฒนา ภูด่านวัว (2558, หน้า 211) กล่าวว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี ประกอบด้วย

1. ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผล
2. ด้านการมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
3. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้
4. ด้านการสร้างรูปแบบการเรียนรู้และการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ทอฝัน กรอบทอง (2560, หน้า 147 – 158) ได้ศึกษาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของครูเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้องค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ คือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1. ผู้นำทางการสอนเทคโนโลยีสารสนเทศ

2. มีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

3. มีการพัฒนาวิชาชีพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

4. มีสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

จิณณวัตร ปะโคทัง (2561, หน้า 21) ได้กล่าวศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ คือ ทักษะการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 แบบ E-Teacher ไว้ 9 องค์ประกอบ ดังนี้

1. Experience มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้แบบใหม่

2. Extended มีทักษะการแสวงหาความรู้

3. Expanded มีความสามารถในการถ่ายทอดหรือขยายความรู้ของตนสู่นักเรียนผ่านเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. Exploration มีความสามารถในการเสาะแสวงหาและคัดเลือกเนื้อหาความรู้หรือเนื้อหาที่ทันสมัยเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนผ่านทางสื่อเทคโนโลยี

5. Evaluation เป็นนักประเมินที่ดี มีความบริสุทธิ์และยุติธรรม และสามารถใช้เทคโนโลยีในการประเมินผล

6. End-User เป็นผู้ที่ใช้เทคโนโลยี (User) อย่างคุ้มค้าและใช้ได้อย่างหลากหลาย

7. Enabler สามารถใช้เทคโนโลยีสร้างบทเรียน

8. Engagement ต้องร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันผ่านสื่อเทคโนโลยีจนพัฒนาเป็นเครือข่ายความร่วมมือ เช่น เกิดชุมชนครูบนเว็บไซต์

9. Efficient and Effective สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ

ปรเมศวร์ วรรณทองสุก (2561, หน้า 50) กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย

1. การมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี

2. การออกแบบการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

3. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้

4. การใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผล

5. การมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

พวงสุรีย์ วรคามิน (2562, หน้า 68) กล่าวถึงแนวคิดอัจฉริยภาพทางดิจิทัลของนักเรียนประถมศึกษาของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาประเภทสามัญ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบคือ

1. การมีอัตลักษณ์ทางดิจิทัล (Digital Identity)
2. การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการทำงาน (Digital Use)
3. ความปลอดภัยในโลกดิจิทัล (Digital Safety)
4. ความฉลาดทางอารมณ์ในโลกดิจิทัล (Digital Emotional Intelligence)
5. การติดต่อสื่อสารทางโลกดิจิทัล (Digital Communication)
6. การรู้เท่าทันสื่อในโลกดิจิทัล (Digital Literacy)
7. การรู้สิทธิในโลกดิจิทัล (Digital Rights)

อินทิรา ชูศรีทอง (2563, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดศึกษาธิการ ภาค 11 ได้ศึกษาองค์ประกอบจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ทักษะพื้นฐานด้าน ICT
2. ทักษะการใช้ ICT ในการติดต่อสื่อสาร
3. ทักษะรู้ทัน ICT
4. ทักษะการบูรณาการ ICT ในการเรียนการสอน
5. คุณธรรม จรรยาบรรณการใช้ ICT

ศศิวิมล ม่วงกล่ำ (2563, หน้า 68) ได้ศึกษาองค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี ซึ่งได้องค์ประกอบทั้งหมด 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมเทคโนโลยีดิจิทัล
2. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล
3. การเข้าใจเทคโนโลยีดิจิทัล
4. การปฏิบัติตามกฎหมายเทคโนโลยีดิจิทัล
5. การสร้างเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัล
6. การขับเคลื่อนเทคโนโลยีดิจิทัล

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

นอกจากนี้ American Institute for Research: AIR (2009, p. 24) ได้กำหนดมาตรฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 5 มาตรฐาน ได้แก่

1. ภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์
2. วัฒนธรรมการเรียนรู้ยุคดิจิทัล
3. มีความเป็นเลิศในวิชาชีพ
4. การพัฒนาอย่างเป็นระบบ
5. สังคมดิจิทัล

Morales López (2011) ได้เสนอมาตรฐานสมรรถนะพื้นฐานของครูผู้สอน (ICT Competency Standards for Teacher) ไว้ดังนี้

1. เป็นผู้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
2. เป็นผู้ที่มีความสามารถในการค้นหาข้อมูล วิเคราะห์และประเมินผลได้
3. เป็นผู้ที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาและตัดสินใจ
4. เป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถใช้เครื่องมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. เป็นผู้ที่มีความสามารถในการสื่อสาร ทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นนักประชาสัมพันธ์ ผลิตสร้างสรรค์ได้ดี
6. เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

Beetham and Sharpe (2013, อ้างถึงใน จิณณวัตร ปะโคทัง, 2561, หน้า 236) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้จะสมรรถนะทางดิจิทัลและสารสนเทศผู้สอนและผู้เรียนจะต้องมีคุณลักษณะ ดังนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจ (Recognized Need) มีความสนใจใฝ่รู้ที่จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการใช้โปรแกรมต่าง ๆ
2. รู้จักแยกแยะหาความรู้หรือศึกษาเกี่ยวกับที่ตนสนใจ
3. ต้องรู้จักสร้างองค์ความรู้ทางด้านการใช้ไอซีที (ICT)
4. ต้องสมารถเข้าถึงความรู้เกี่ยวกับไอซีที (ICT) ได้อย่างเหมาะสม
5. สามารถเปรียบเทียบและประเมินค่าของการใช้ไอซีที (ICT) ได้อย่างเหมาะสม
6. สามารถจัดการบริหารและประยุกต์ใช้ไอซีที (ICT) ได้อย่างเหมาะสม
7. สามารถที่จะสังเคราะห์และสร้างสรรค์นวัตกรรมหรือสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมาได้

Sullivan (2017) ได้กล่าวถึงการประเมินทักษะภาวะผู้นำดิจิทัล ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่

1. การรู้ดิจิทัล โดยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการค้นหา การประเมิน การใช้ การแบ่งปัน และการสร้างสรรค์เนื้อหา

2. วิสัยทัศน์ดิจิทัล โดยการสร้างกลยุทธ์การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงาน

3. การประชาสัมพันธ์ โดยสนับสนุนให้บุคลากรมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล สามารถเจริญเติบโตในสภาพแวดล้อมแบบดิจิทัล

4. การแสดงตนเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการสนับสนุนบุคลากรอย่างจริงจัง

5. การสื่อสารถ่ายทอดวิสัยทัศน์ดิจิทัลให้บุคลากรนำไปปฏิบัติ

6. การปรับตัว การพัฒนาเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน

7. ความตระหนักในตนเอง สามารถคาดการณ์เหตุการณ์ที่อาจส่งผลกระทบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

8. การรับรู้ทางวัฒนธรรม การสื่อสารและการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกันโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

และในส่วนของ Daniel Hood (2017) กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลไว้ ดังนี้

1. วิสัยทัศน์ (Vision)

2. กระบวนการทางความคิด (Mindset)

3. การสื่อสาร (Communications)

4. การทำให้เข้าใจง่าย (Simplification)

5. การกำกับดูแล (Governance)

6. การบรรจบกัน (Convergence)

7. การสร้างทีม (Team building)

8. สัมพันธภาพกับเพื่อนร่วมงาน (Peer relationships)

9. นวัตกรรม (Innovation)

10. ทักษะทางเทคนิค (Teachnical)

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

อีกทั้ง Contributor (2017) ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัล โดยมีองค์ประกอบทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การสื่อสาร (Communication)
2. วิสัยทัศน์ (Vision)
3. ความรู้ดิจิตอล (Digital Literacy)
4. กลยุทธ์ (Strategy)
5. นวัตกรรม (Innovation)

จากผลการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่กับองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย (Conceptual Framework) ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์จากองค์ประกอบที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน ดังรายละเอียดตาราง 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 1 องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

นักวิชาการ / องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู	1. สกัญญา แช่มชอย (2558)	2. วัฒนา กูดานวัง (2558)	3. ทอฝัน กรอบทอง (2560)	4. จิณณวัตร ปะโคทัง (2561)	5. ปรเมศวร์ วรรณทองสุก (2561)	6. พงศ์ธีร์ วรคามิน (2562)	7. ฉันทิรา ชูศรีทอง (2563)	8. ศศิวิมล มางกล่ำ (2563)	9. American Institute for Research; AIR	10. Morales López (2011)	11. Beetham and Sharpe (2013)	12. Sullivan (2017)	13. Daniel Hood (2017)	14. Contributor (2017)	ความถี่ (รวม 14 คน)	ร้อยละ
1. การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	✓		✓		✓	✓			✓			✓	✓	✓	8	57.14
2. การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	13	92.86
3. การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล	✓			✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	10	71.43
4. การพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาชีพดิจิทัล			✓						✓						2	14.29
5. คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล		✓			✓	✓	✓	✓	✓			✓			7	50.00
6. การพัฒนาและบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ									✓		✓	✓	✓		4	28.57

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 1 (ต่อ)

นักวิชาการ / องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู	1. สุกัญญา แช่มช้อย (2558)	2. วัฒนา ภูตานัง (2558)	3. ทอฝัน กรอบทอง (2560)	4. จิณณวัตร ปะโคทัง (2561)	5. ปรเมศวร์ วรรณทองสุก (2561)	6. พงศ์ธีร์ย์ วรดามิน (2562)	7. อินทิรา ชูศรีทอง (2563)	8. ศศิวิมล มางกล่ำ (2563)	9. American Institute for Research: AIR (2009)	10. Morales López (2011)	11. Beetham and Sharpe (2013)	12. Sullivan (2017)	13. Daniel Hood (2017)	14. Contributor (2017)	ความถี่ (รวม 14 คน)	ร้อยละ
7. การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล		✓		✓	✓					✓	✓		✓	✓	7	50.00
8. ความแสวงหา คัดเลือกเนื้อหาผ่านสื่อดิจิทัล				✓							✓				2	14.29
9. การมีความสามารถในการแก้ไขปัญหา										✓					1	7.14
10. การบูรณาการทักษะดิจิทัลกับการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล		✓	✓	✓	✓		✓	✓			✓				7	50.00

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากตาราง 1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์องค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู จากเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สามารถคัดสรรองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครู จากข้อมูลที่มีความถี่ระดับไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 หรือมีความถี่ไม่น้อยกว่า 7 จากแนวคิดและทฤษฎีทั้งหมดที่มีความหมายสัมพันธ์กันหรือใกล้เคียงกัน สามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูยุคดิจิทัลประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล
2. การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล
3. การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล
4. การบูรณาการทักษะดิจิทัล
5. การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล
6. คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

5.1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล

5.1.1 ความหมาย

ผู้นำจำเป็นจะต้องมีวิสัยทัศน์ สามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์หรือความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงองค์กรด้วยการพัฒนานวัตกรรมดิจิทัล ประยุกต์ใช้ดิจิทัลเพื่อยกระดับความสามารถขององค์การ รวมทั้งเข้าใจกลยุทธ์ที่สนับสนุนเป้าหมายที่ส่งผลต่อการเพิ่มโอกาสในการแข่งขันขององค์กรด้วยนวัตกรรมดิจิทัลได้ โดยมีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงการมีวัสัยทัศน์ดิจิทัลไว้ ดังนี้

นิคม นาคอ้าย (2549, หน้า 64) ให้ความหมายว่า การมีวัสัยทัศน์ดิจิทัล หมายถึง องค์ประกอบที่ใช้กำหนดคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาด้านความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ โดยผู้นำต้องมีคุณลักษณะของการกระตุ้นในเกิดความเข้าใจในวิสัยทัศน์ สำหรับการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการนำวิสัยทัศน์สู่ความเป็นจริงตามสภาพบริบท

ชวลิต เกิดทิพย์ (2553, หน้า 178) ให้ความหมายว่า การมีวัสัยทัศน์ดิจิทัล หมายถึง การรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา (Educational Ict Literacy) เป็นความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถและความรอบรู้ รวมถึงการตระหนักรู้มีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับ ICT อันเป็นผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบของ ICT ที่มี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ต่อการปฏิรูปการศึกษาอย่างถูกต้องและทันสมัย ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการปฏิรูปการศึกษาประกอบด้วย

1. ความหมายขอบขายและประเภทของ ICT เพื่อการศึกษา

2. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้แก่ การจัดการ ICT ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ ICT การวางแผนด้าน ICT และ ICT ในสถานศึกษา

3. ICT กับการบริหารงานในสถานศึกษา ได้แก่ แนวคิดในการบริหารงานและการใช้สารสนเทศของผู้บริหารระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจและขอบข่ายและภารกิจข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา

4. เทคโนโลยีโทรคมนาคมเพื่อการศึกษา ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ โทรสาร ไมโครเวฟ ดาวเทียม ทางด่วนข้อมูล การประชุมทางไกล Chat World Wide Web e–Mail File Transfer และ Remote Login

5. การคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงด้าน ICT ได้แก่ วิวัฒนาการในอดีตถึงปัจจุบันการคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงความต้องการของผู้ใช้และผู้ผลิตด้าน ICT การพัฒนางานด้าน ICT เพื่อการศึกษาโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

กล่าวโดยสรุป การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล หมายถึง การที่ครูต้องมีคุณลักษณะด้านทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยีดิจิทัล ตื่นตัวในการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล ขวนขวายหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มีการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการศึกษา มีการวางเป้าหมายและกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการ อีกทั้งชอบทดลองใช้แนวคิดเพื่อสร้างนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ และสร้างบรรยากาศให้เกิดความร่วมมือในการทำงานโดยเน้นเทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของงาน มีการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง

5.1.2 องค์ประกอบของการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล

นักวิชาการได้ศึกเกี่ยวกับองค์ประกอบของการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลไว้ ดังนี้

วิโรจน์ สารรัตนะ (2557, หน้า 55) กล่าวถึงการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลไว้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ความยืดหยุ่น (Flexible)

2. ความสามารถปรับตัว (Adaptable)

3. ความอยากรู้อยากเห็นทางปัญญา (Intellectual Curiosity)

4. ความหิวกระหายต่อความรู้ใหม่ (Hunger for New Knowledge)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, หน้า 61) กล่าวถึงวิสัยทัศน์ดิจิทัลไว้ 4 องคุประกอบดังนี้

1. การสร้างวิสัยทัศน์ โดยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2. การเผยแพร่วิสัยทัศน์ ให้ทุกฝ่ายยอมรับ

3. การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์

4. การประเมินวิสัยทัศน์

ชุติรัตน์ กาญจนธนชัย (2562, หน้า 63) กล่าวถึงการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล พบว่ามีองค์ประกอบจำนวน 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การสร้างวิสัยทัศน์

2. การเผยแพร่วิสัยทัศน์

3. การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์

จันทิมา รุ่งเรือง (2563, หน้า 102) กล่าวถึงการมีวัสัยทัศน์ดิจิทัลไว้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การมีเป้าหมาย

2. การกำหนดทิศทาง

3. การปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลง

Hallinger and Murphy (1985) ได้กำหนดองค์ประกอบของการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลไว้ 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การกำหนดวิสัยทัศน์

2. การกำหนดเป้าหมาย

3. การสื่อสารเป้าหมาย

4. การจัดการด้านการเรียนการสอน

5. การตรวจสอบความก้าวหน้า

6. การเสริมสร้างบรรยากาศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Braun (1991) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลไว้ 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การสร้างวิสัยทัศน์ (Formulated Vision) ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เป็นภาพรวม

2. การเผยแพร่วิสัยทัศน์ (Articulated Vision) คือ การทำให้สมาชิกทุกคนรับรู้และเข้าใจตรงกัน

3. การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (Operational Vision) คือ การทำให้วิสัยทัศน์บรรลุผลสำเร็จ บรรลุในอนาคตที่ปรารถนา ซึ่งเป็นการปรับปรุงพฤติกรรมให้มีความเป็นเลิศ

McEwan (1998) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลไว้ 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน
2. การสร้างวัฒธรรมและบรรยากาศ
3. การสื่อสารพันธกิจและวิสัยทัศน์
4. การตั้งความคาดหวัง
5. การพัฒนาครูให้เป็นผู้นำ
6. การสร้างและรักษาเจคติที่ดี

Zaccaro (2004) กล่าวถึงองค์ประกอบของการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลไว้ 5องค์ประกอบ ดังนี้

1. การสร้างวิสัยทัศน์ (Formulating)
2. การเผยแพร่วิสัยทัศน์ (Articulating)
3. การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (Implementing)
4. การสร้างความไว้วางใจ (Trust)
5. การให้ความสำคัญกับผู้อื่น

Dubrin (2007) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ไว้ 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การสร้างวิสัยทัศน์ (Formulate) โดยต้องเตรียมแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ด้วยวิธีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม กำหนดทักษพที่จำเป็นในการดำเนินงาน การประเมินปัญหาต่าง ๆ และโอกาส

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. การเผยแพร่วิสัยทัศน์ (Ariculating) สื่อสารให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบว่าวิสัยทัศน์นั้นเป็นอย่างไร และวิสัยทัศน์ร่วมกันนั้นเป็นที่ยอมรับของทุกคน

3. การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (Implementing) แปรวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติ ตามแผนงานต่าง ๆ

Kebyemera (2014) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของวิสัยทัศน์ดิจิทัลไว้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การสร้างวิสัยทัศน์ (Formalate)

2. การเผยแพร่วิสัยทัศน์ (Articulating)

3. การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (Plementing)

4. การเป็นแบบอย่างที่ดี (Role Model)

5. การทำงานเป็นทีม (Teamwork)

Bestterlife (2017) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลไว้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. กำหนดทิศทาง (Direation Setter) เพื่อกำหนดเป้าหมายและต้องมีความสามารถในการจูงใจให้ผู้อื่นเห็นพ้องต้องกันและโน้มนำไปให้เกิดผลสู่เป้าหมายที่ดีในอนาคต

2. กระตุ้นการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ส่งเสริมความเปลี่ยนแปลง สามารถประเมินผลกระทบ สร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้อื่นในการตอบรับสิ่งใหม่ ๆ ได้

3. ประชาสัมพันธ์ (Spokesperson) จะต้องมีการเจรจาต่อรองประสานงานกับภายนอกได้เป็นอย่างดี และสามารถสร้างเครือข่ายเพื่อผลประโยชน์ในด้านการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

4. การสอนและชี้แนะ (Coaching) ต้องมีการสร้างทีม ชี้ให้ทุกคนมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ช่วยสอนให้เกิดความเข้าใจและบรรลุวิสัยทัศน์ร่วมกันได้

Power (2017) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลไว้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. มีการสื่อสารที่ดี (Communication) สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผู้นำมีความดึงดูด (Chairsmatic Leader)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. ผู้นำการจัดการ (Chif Organizer)

4. มีความกล้าเสี่ยง (Risk-taker)

5. มีการวางแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการ (Strategic-action Plan)

จากผลการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่กับองค์ประกอบของการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย (Conceptual Framework) ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์องค์ประกอบย่อยการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน ดังรายละเอียดตาราง 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบย่อย การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล

องค์ประกอบย่อย \ นักการศึกษา	1. ลิโรจน์ สารรัตนะ (2557)	2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559)	3. ชูติรัตน์ กาญจนธนชัย (2562)	4. จันทิมา รุ่งเรือง (2563)	5. Hallinger and Murphy (1985)	6. Braun (1991)	7. McEwan (1998)	8. Zaccaro (2004)	9. Dubrin (2007)	10. Kebyemera (2014)	11. Bestterlife (2017)	12. Power (2017)	ความถี่	ร้อยละ
1. การกำหนดเป้าหมาย				✓	✓		✓				✓	✓	5	41.67
2. การสร้างวิสัยทัศน์		✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓			7	58.33
3. การเผยแพร่วิสัยทัศน์		✓	✓			✓		✓	✓	✓			6	50.00
4. การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์		✓	✓			✓		✓	✓	✓			6	50.00
5. การเป็นแบบอย่างที่ดี										✓			1	8.33
6. การประเมินวิสัยทัศน์		✓			✓								2	16.67
7. การปรับตัวและความยืดหยุ่น	✓			✓							✓		3	25.00
8. การสื่อสารวิสัยทัศน์					✓		✓				✓	✓	4	33.33

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 2 (ต่อ)

องค์ประกอบย่อย / นักการศึกษา	1. ลิโรจน์ สารรัตนะ (2557)	2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559)	3. ชุติรัตน์ กาญจนธนัชัย (2562)	4. จันทิมา รุ่งเรือง (2563)	5. Hallinger and Murphy (1985)	6. Braun (1991)	7. McEwan (1998)	8. Zaccaro (2004)	9. Dubrin (2007)	10. Kebyemera (2014)	11. Bestterlife (2017)	12. Power (2017)	ความถี่	ร้อยละ
9. การเสริมสร้างบรรยากาศ					✓								1	8.33
10. การสร้างความไว้วางใจ								✓					1	8.33
11. การใช้ความสำคัญกับผู้อื่น								✓					1	8.33
12. การรักษาเจคติที่ดี							✓						1	8.33
13. การพัฒนาครูให้เป็นผู้นำ							✓					✓	2	16.67
14. การทำงานเป็นทีม										✓			1	8.33
15. การจัดการด้านการเรียนการสอน					✓						✓		2	16.67
16. การแสวงหาสิ่งใหม่	✓												1	8.33

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากตาราง 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบย่อย การมีวิสัยทัศดิจิทัล พบว่า จากข้อมูลที่มีความถี่ระดับไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 หรือมีความถี่ไม่น้อยกว่า 6 จากแนวคิดและทฤษฎีทั้งหมดที่มีความหมายสัมพันธ์กันหรือใกล้เคียงกัน สามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้องค์ประกอบย่อยของการมีวิสัยทัศดิจิทัล จำนวน 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การสร้างวิสัยทัศน์
2. การเผยแพร่วิสัยทัศน์
3. การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์

องค์ประกอบย่อย การสร้างวิสัยทัศน์

การสร้างวิสัยทัศน์ถือเป็นศิลปะของผู้นำที่ต้องการสร้างแนวทางในการประสานความปรารถนาของบุคลากรทุกคนให้มุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน โดยมีนักวิชาการได้กล่าวถึงการสร้างวิสัยทัศน์ไว้ดังนี้

ภาณุวัฒน์ กาศแก้ว (2559, หน้า 38) กล่าวว่า การสร้างวิสัยทัศน์จะต้องรวบรวมข้อมูลความรู้ ความสามารถของผู้บริหารและบุคลากรในองค์กร เพื่อกำหนดและสร้างภาพในอนาคต เป็นมวลความคิด คำพูด การกระทำ หรือโลกทัศน์ที่สมองของบุคคลรับรู้และถ่ายทอดออกไป การสร้างวิสัยทัศน์ เป็นการสร้างความฝันที่เป็นจริงหรือเป็นการสร้างพิมพ์เขียว (blue print) ขององค์กรที่มีความเป็นเลิศในอนาคต เป็นการสร้างภาพอนาคตที่ผู้นำปรารถนาจะให้องค์กรของตนเป็นอย่างนั้น การสร้างวิสัยทัศน์นั้นจะต้องศึกษาองค์กรอย่างลึกซึ้ง มีข้อมูลที่ชัดเจนกี่ยวกับจุดเด่นและจุดด้อยของบุคคล สถานที่ ทรัพยากร และเวลา วิสัยทัศน์ที่สร้างจำเป็นต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และดำเนินงานภายใต้เงื่อนไขของความเป็นไปได้และปฏิบัติได้จริง

Ellis and Joslin (1990) กล่าวว่า ทุกโรงเรียนมีศักยภาพเฉพาะของตนเองที่จะทำบางสิ่งบางอย่างได้ดี ดังนั้นการกำหนดภาพในอนาคตของโรงเรียนจึงต้องมีการศึกษาสภาพของโรงเรียนในปัจจุบันว่ามีจุดเด่นจุดด้วยใด โดยการรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกในโรงเรียนแล้วนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เป็นภาพรวมของโรงเรียนเพื่อตัดสินใจว่าจะวางทิศทาง การพัฒนาโรงเรียนไปทางใด

เช่นเดียวกับ Braun (1991) ที่ได้กล่าวว่า การสร้างวิสัยทัศน์ คือ การสร้างความฝันที่เป็นจริงหรือการสร้างพิมพ์เขียวขององค์การที่มีความเป็นเลิศในอนาคต เป็นการสร้างภาพในอนาคตที่ผู้นำปรารถนาให้องค์การของตนเองเป็นเช่นนั้น โดยต้อง

ศึกษาองค์การอย่างลึกซึ้ง มีการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างชัดเจนเกี่ยวกับจุดเด่น จุดด้อยของบุคคล ทรัพยากร สถานที่ และเวลา ซึ่งวิสัยทัศน์ที่สร้างนั้นจำเป็นจะต้องมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม รวมถึงความมีส่วนร่วมของสมาชิกในองค์การ

อีกทั้ง Locke (1991) ได้กล่าวถึงแนวทางการสร้างวิสัยทัศน์ไว้ดังนี้ 1) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสนทนาพูดคุยและฟังความคิดเห็นของคนอื่น ๆ ทั้งในและนอกองค์การ 2) โดยกระบวนการจัดกระทำข้อมูล คือ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่มีอยู่ในเพื่อนำไปกำหนดวิสัยทัศน์ของผู้นำ ซึ่งต้องอาศัยความรู้ความสามารถของผู้นำในเรื่องการมีสายตาที่ยาวไกล ความเข้าใจในประเพณีและวัฒนธรรมขององค์การ ความเข้าใจถึงผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น และแนวโน้มของโลกในอนาคต ความสามารถในการมองเห็นภาพรวมขององค์การ ความสามารถในการคาดคะเนแรงต่อต้านอันอาจเกิดขึ้น การมีความพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองได้ตลอดเวลา 3) การถ่ายทอดวิสัยทัศน์ของตนเองออกมาเป็นถ้อยคำได้อย่างชัดเจน มีพลังในการกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนทำงานเพื่อเป้าหมายขององค์การ ทั้งนี้ถ้อยคำที่แสดงวิสัยทัศน์นั้นควรมีลักษณะย่น ย่อ ชัดเจน ท้าทาย มุ่งอนาคต มั่นคง ปรารถนาที่จะบรรลุให้ได้ 4) การประเมินผลเป็นระยะ คือ การทดสอบว่าวิสัยทัศน์นั้นสอดคล้องกับความรู้ความสามารถของสมาชิกในองค์การหรือไม่ หากได้คำตอบปฏิเสธ ผู้นำก็จะต้องนำวิสัยทัศน์นั้นมาพิจารณาเพื่อปรับเปลี่ยนต่อไป

Wilmore (2002) กล่าวว่า การสร้างวิสัยทัศน์จะบอกถึงสภาพปัจจุบันและสภาพที่ต้องการจะเป็นในอนาคต จากวิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นทุกสิ่งในสถานศึกษาต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ทั้งเป้าหมายและกลยุทธ์เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามที่มุ่งหวัง

สรุปได้ว่า การสร้างวิสัยทัศน์ หมายถึง การสร้างภาพที่ปรารถนาในอนาคตขององค์การและภาระงานได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับจุดเด่นและจุดด้อยของบุคคล สถานที่ ทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกองค์การ เพื่อนำมากำหนดภาพที่พึงปรารถนาในอนาคตและมุ่งผลักดันทุกวิถีทางที่จะให้วิสัยทัศน์นั้นเกิดขึ้นจริง

องค์ประกอบย่อย การเผยแพร่วิสัยทัศน์

การที่จะทำให้วิสัยทัศน์ที่กำหนดเอาไว้บรรลุผลได้ ผู้นำจำเป็นต้องเผยแพร่ทำความเข้าใจกับสมาชิกในองค์กรให้รับรู้และมีส่วนร่วมเพื่อนำวิสัยทัศน์นั้นไปเป็นแนวปฏิบัติ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่างถึงการเผยแพร่วิสัยทัศน์ไว้ดังนี้

ภาณุวัฒน์ กาศแก้ว (2559, หน้า 39) กล่าวว่า การเผยแพร่วิสัยทัศน์สามารถกระทำได้โดยการกล่าว ปราศรัย การพูด การพบปะสังสรรค์ การบันทึก จดหมาย แจ้งข่าว การอุปมา คำขวัญ ป้ายประกาศ เล่าเรื่องและพิธีการต่าง ๆ ซึ่งเน้นให้เห็นถึงความสำคัญในวิสัยทัศน์ของตน ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากรหรือสมาชิกในองค์กรได้รับทราบและนำเอาวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร

Berare (1985, p. 106) กล่าวถึง การเผยแพร่วิสัยทัศน์ว่า มีแนวทางที่สามารถกระทำได้ทั้งหมด 3 แนวทางคือ 1) โดยการพูด ทั้งโดยปากเปล่าและโดยการเขียนเพื่ออธิบายถึงความสำคัญและประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับองค์กรโดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลในองค์กร 2) โดยการกระทำ เช่น การจัดสถานที่ทำงาน การรับรองผู้ที่มาเยี่ยมเยือน การเลือกเน้นสนใจสิ่งใดสิ่งหนึ่ง พิธีการต่าง ๆ และการจัดตารางปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน 3) โดยการให้รางวัล เช่น โดยคำพูดและการกระทำของผู้นำที่เลือกให้แก่ครู นักเรียน ผู้ปกครองและสมาชิกอื่น ๆ ของโรงเรียน โดยอาจเป็นคำพูดง่าย ๆ ที่แสดงความขอบคุณ คำยกย่องชมเชย การให้สิทธิพิเศษ การให้การสนับสนุน เป็นต้น

และ Ellis and Joslin (1990) กล่าวว่าการสร้างวิสัยทัศน์ขึ้นมาได้นั้นยังไม่สำคัญเท่ากับความสามารถในการเผยแพร่วิสัยทัศน์ไปยังสมาชิกทุกคนขององค์การ ให้มีความเห็นสอดคล้องตามและเต็มใจที่จะปฏิบัติกิจกรรมทั้งหลาย เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์นั้น ซึ่งเชื่อว่าวิธีการที่ดีที่สุดคือการให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงองค์การ เพื่อมุ่งไปยังวิสัยทัศน์ขององค์การที่กำหนดไว้

สอดคล้องกับ Braun (1991, p. 1139) กล่าวว่า การเผยแพร่วิสัยทัศน์ คือ เมื่อสร้างวิสัยทัศน์ขึ้นมาแล้วจำเป็นต้องบรรยาย อธิบายและทำให้สมาชิกขององค์กรได้รับรู้ เข้าใจ และมองเห็นความเป็นไปได้ ผู้นำจะต้องเผยแพร่วิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นนั้นต้องเปลี่ยนแปลงสภาพของวิสัยทัศน์ส่วนบุคคลเป็นวิสัยทัศน์ร่วม จุดมุ่งหมายของการเผยแพร่วิสัยทัศน์โดยให้สมาชิกขององค์กรเข้าใจและยอมรับวิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้น ผู้นำจะต้องมีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและค่านิยมของสมาชิก

ส่วน Locke (1991) กล่าวว่า การเผยแพร่วิสัยทัศน์ สามารถทำได้โดยการกล่าวปราศรัย การพูดคุย การบันทึก จดหมายแจ้งข่าว การใช้อุปมา คำขวัญ ป้ายประกาศ การเล่าเรื่อง และพิธีการต่าง ๆ วิธีการสื่อสารวิสัยทัศน์นั้นจะต้องสื่อสารอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอโดยอาจใช้วิธีการพิมพ์เอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับวิสัยทัศน์ของ

องค์การ การเขียนบทความเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ของผู้นำ การจัดทำวิดีโอเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ขององค์กร การเผยแพร่ การประชุมกลุ่มย่อย ซึ่งเป็นการพบปะที่มีการสื่อสารแบบสองทาง ทำให้ได้ซักถามข้อสงสัย

อีกทั้ง Wilmore (2002) กล่าวถึง การเผยแพร่วิสัยทัศน์ว่าเป็นการสื่อสารวิสัยทัศน์ให้สมาชิกในองค์การและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าใจและถือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้นำองค์การ ซึ่งมีวิธีการสื่อสารเพื่อเผยแพร่วิสัยทัศน์โดยการพูด เขียน และการกระทำที่เป็นแบบอย่าง เช่นเดียวกับ Tregoe (1989) ได้เสนอหลักการพื้นฐาน 5 ประการในการสื่อสารวิสัยทัศน์อย่างมีประสิทธิผล ได้แก่ 1) การใช้ภาษาที่เข้าใจร่วมกัน 2) ใช้คำที่เฉพาะเจาะจงหรือเข้าใจง่ายไม่ซับซ้อน 3) มีการทดสอบความเข้าใจของผู้อื่นโดยสังเกตจากพฤติกรรมรายบุคคล 4) การสื่อสารวิสัยทัศน์ซ้ำหลายครั้ง และ 5) สื่อสารให้เห็นถึงความสอดคล้องหรือตรงกับงานความรับผิดชอบของบุคลากร

สรุปได้ว่า การเผยแพร่วิสัยทัศน์ หมายถึง การนำวิสัยทัศน์ไปถ่ายทอดหรือสื่อสารให้สมาชิกได้รับรู้และเข้าใจอย่างชัดเจน ยอมรับและมองเห็นความเป็นไปได้ ผ่านการกล่าวปราศรัย การพูดคุย การบันทึก จดหมายแจ้งข่าว การใช้อุปมา คำขวัญ ป้ายประกาศ การเล่าเรื่อง และพิธีการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของต้องการขององค์กร

องค์ประกอบย่อย การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์

แม้ว่าจะมีการสร้างวิสัยทัศน์และเผยแพร่วิสัยทัศน์ให้แก่ผู้เกี่ยวข้องแล้ว ยังต้องมีการนำแนวทางหรือวิธีการที่จะส่งเสริมให้นำไปปฏิบัติอย่างจริงจังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่สร้างไว้ จึงมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ไว้ดังนี้

ภาณุวัฒน์ กาศแก้ว (2559, หน้า 42 – 43) กล่าวถึงการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ไว้ว่า การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ควรที่จะเรียนรู้และเข้าใจในงานและสิ่งที่สามารถกำหนดกรอบการทำงานที่จะนำไปสู่การปฏิบัติและให้นโยบายต้องอาศัยการแสดงความคิดเห็นที่กว้างขวางและชัดเจน แต่ในเวลาเดียวกันจะนำไปสู่สิ่งที่ไกลออกไปได้ มองหาจุดอ่อนจุดเด่นของตนเอง ค้นหาความสามารถของตนเอง ในจุดเด่นหรือจุดแข็งนำมาคิดทบทวนและหาวิธีการให้เด่นและเป็นประโยชน์ทางด้านการพัฒนาตนเอง ผู้นำจะต้องมีวิสัยทัศน์และนำวิสัยทัศน์มาผลักดันให้เกิดผลสู่การปฏิบัติ นำองค์การไปสู่เป้าหมายที่ต้องการตามวิสัยทัศน์ วิสัยทัศน์จึงเป็นการชี้แนวทางการพัฒนาองค์กรและในทำนองเดียวกันก็จะสะท้อนถึงผู้นำด้วยจากวิสัยทัศน์นั้น

Braun (1991, p. 1139) กล่าวว่า การทำให้วิสัยทัศน์บรรลุผลสำเร็จ เป็นการรวมพลังเพื่อให้บรรลุภาพในอนาคตที่ปรารถนา ซึ่งเป็นการปรับปรุงองค์กรให้มีความเป็นเลิศ เช่นเดียวกับ Sheive and Schoenheit (1987, p.102) กล่าวว่า การนำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติจริงหรือการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์จะบรรลุผลเพียงใดนั้น ต้องขึ้นอยู่กับความสามารถทางการบริหารของผู้นำโรงเรียน โดยเฉพาะการมีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ การเป็นผู้สื่อสารที่ดี และมีความสามารถในการทำงานกลุ่มกับบุคคลที่มีลักษณะต่าง ๆ ได้ทุกสถานการณ์

อีกทั้ง Locke (1991) ได้เสนอแนวทางในการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ไว้ดังนี้

1. ถ่ายทอดวิสัยทัศน์หรือภาพที่ควรจะเป็นในอนาคตออกมาเป็นรายการที่จะต้องปฏิบัติจริง เพื่อให้สภาพขององค์การในปัจจุบันกับสภาพขององค์การในอนาคตที่ต้องการให้เป็นนั้นมีความใกล้เคียงกัน จนกระทั่งสามารถบรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ได้ในที่สุด

2. จัดโครงสร้างขององค์การให้พร้อมที่จะรับการนำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติ

3. คัดเลือกบุคคลให้ทำงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถและมีการพัฒนาบุคคลให้มีความเต็มใจที่จะปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนด

4. สร้างความกระตือรือร้นในการทำงานให้เกิดแก่สมาชิก โดยการให้อำนาจหน้าที่ตามระเบียบกฎเกณฑ์ การทำให้ดูเป็นแบบอย่าง สร้างให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและการกระจายอำนาจ

5. เก็บรวบรวมและศึกษาข้อมูลเป็นอย่างดี เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจมิให้ผิดพลาด

6. สร้างทีมงานที่ดีให้สมาชิกได้ร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันจะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิผลยิ่งขึ้น

7. ริเริ่มให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและสนับสนุนให้มีการใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาองค์การไปสู่วิสัยทัศน์ที่กำหนด

Hackman (2002) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์โดยผ่านกระบวนการวางแผนกลยุทธ์จะเป็นผลสำเร็จก็ต่อเมื่อได้รับการสนับสนุนเน้นย้ำและให้ความสำคัญจากผู้นำขององค์การ รวมทั้งการยอมรับและความรู้สึกเป็นเจ้าของความผูกพันของสมาชิกทุกคนในองค์การ การมีความรับผิดชอบและช่วยเหลือเพื่อทำให้วิสัยทัศน์

ของโรงเรียนกลายเป็นความจริง ซึ่งสอดคล้องกับ Trethowan (1991) ได้กล่าวว่าการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ให้ได้ผลดี ผู้นำต้องคำนึงถึง 1) การแสดงให้เห็นถึงความกระตือรือร้นของตน 2) ความพยายามในการสร้างจิตผูกพันให้เกิดขึ้นกับสมาชิก 3) การจัดโครงสร้างขององค์การให้สอดคล้องกับการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ 4) การจัดหางบประมาณสนับสนุน 5) ให้ความเชื่อถือและความไว้วางใจในความสามารถของสมาชิก และ 6) พูดในสิ่งที่เป็นความจริงมีความจริงใจต้อสมาชิกทุกคน และ Butt (1993) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิก การให้อำนาจ ความกล้าเสี่ยง มีการสื่อสารที่ชัดเจน สร้างความไว้วางใจ ทุ่มเทกับงาน เอาใจใส่ตรวจสอบวิสัยทัศน์อยู่ตลอดเวลา รวมถึงการพัฒนาวิชาชีพสำหรับตนเองและสมาชิกในองค์การ

สรุปได้ว่า การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ หมายถึง การนำวิสัยทัศน์ที่กำหนดขึ้นไปปฏิบัติจริง เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้การสื่อสาร มอบหมายงาน รวมทั้งมอบอำนาจให้ผู้ปฏิบัติได้นำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติจริงตามบทบาทหน้าที่และภารกิจ และมีการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อการสร้างความกระตือรือร้น เสริมพลัง และจัดลำดับความสำคัญของงาน

5.2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล

5.2.1 ความหมาย

การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัลเป็นตัวช่วยในการปฏิบัติงาน การสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่นให้เกิดความสะดวกและมีประสิทธิภาพที่เหมาะสมในลักษณะ “ทำน้อย ได้มาก” หรือ “Work Less But Get More Impact” ซึ่งนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงการเข้าใจในความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัลไว้ ดังนี้

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2557, หน้า 11 – 12) ได้กล่าวถึงทักษะในศตวรรษที่ 21 ประกอบไปด้วยทักษะ 7 ประการ คือ

1. สร้างและบูรณาการความรู้ได้
2. มีความคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์
3. มีความเข้าใจความเปลี่ยนแปลงโลก
4. รู้และเข้าใจในข้อดีและข้อเสียของเทคโนโลยี
5. ทักษะการสอนและสร้างผลงานใหม่ ๆ
6. เข้มแข็งในจรรยาบรรณ คุณธรรม และจริยธรรม
7. มีส่วนในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

สุกัญญา แช่มช้อย (2562, หน้า 110) ได้สรุปแนวคิดการมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัลไว้ 5 ทักษะ ได้แก่

1. ทักษะการใส่ใจในรายละเอียด
2. ทักษะการจินตนาการและถ่ายทอดจิตนาการ
3. ทักษะการลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง
4. ทักษะการร่วมมือในการสืบค้น
5. ทักษะการสร้างแบบจำลองทางความคิดและนวัตกรรม

Churches (2008, อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2556, หน้า 20) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการใช้สื่อเทคโนโลยี ไว้ดังนี้

1. ใช้สื่อที่มีความหลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และศักยภาพของผู้เรียน
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำการใช้และพัฒนาสื่อ
3. เลือกใช้สื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้
4. ใช้สื่อเพื่อช่วยให้การเรียนรู้ตรงกับประสบการณ์จริงที่ใกล้ตัวมากที่สุด
5. การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

National Education Technology Stanards for Teachers: NETS–T (ISTE, 2009, อ้างถึงใน สุกัญญา แช่มช้อย, 2562, หน้า 86) ได้กำหนดมาตรฐานด้านการใช้เทคโนโลยีสำหรับครูไว้ 5 ด้าน ดังนี้

1. อำนวยความสะดวก กระตุ้นการเรียนรู้ และการสร้างสรรค์
2. ออกแบบและพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ในยุคดิจิทัลและการประเมินผล
3. เป็นแบบอย่างการทำงานและการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล
4. ส่งเสริมและเป็นแบบอย่างมากเป็นพลเมืองดิจิทัลและความรับผิดชอบ
5. การส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพและความเป็นผู้นำ

กล่าวโดยสรุป การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล หมายถึง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา ทั้งในการบริหาร การจัดการเรียนการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

สอน โดยใช้การสื่อสารผ่านทางระบบดิจิทัล เพื่อให้เกิดทักษะทั้งต่อผู้นำและผู้ตาม ซึ่งมีการอำนวยความสะดวก ส่งเสริมการกระตุ้นการเรียนรู้และการสร้างสรรค์นวัตกรรมจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงการพัฒนาทักษะเชิงปฏิบัติการในการบริการ การจัดการ และการใช้งานด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ

5.2.2 องค์ประกอบของการมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล

นักวิชาการได้ศึกเกี่ยวกับองค์ประกอบของการมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัลไว้ ดังนี้

วิจารณ์ พานิช (2556, หน้า 203 – 2016) ได้สรุปทักษะดิจิทัลไว้ดังนี้

1. มีความรู้ด้านภาษาและการคิดคำนวณ
2. การมีความรู้เท่าทันและสามารถประเมินสารสนเทศจากสื่อได้หลากหลาย
3. การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
4. ความเข้าใจในวัฒนธรรมและความเป็นไปของสังคมโลก

วิโรจน์ สารรัตนะ (2557, หน้า 55) กล่าวถึงการมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัลไว้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ทักษะการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ
2. ทักษะการระดมทรัพยากรเพื่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างหลากหลาย
3. ทักษะเชิงปฏิบัติการที่มีกิจกรรมการบริหาร การจัดการ และการใช้งานด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ

คมพิศิษฐ์ ศรีบุญเรือง (2558, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งได้องค์ประกอบของการใช้ทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดังนี้

1. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาในการบริหาร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาในการเรียนการสอน

3. การมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี

ศรัณยา ใครบุตร (2558, หน้า 107) กล่าวถึงการมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัลไว้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1. มีความสามารถในการบริหารจัดการเกี่ยวกับเทคโนโลยี การสะสมข้อมูลสารสนเทศและการเลือกใช้ซอฟแวร์และสื่อทางคอมพิวเตอร์ได้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า

2. มีความสามารถในการเลือกสรรสารสนเทศ

3. มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์และการประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4. มีความสามารถในการพูดและการนำเสนอ

APEC Education Foundation (2004, อ้างถึงใน นิคม นาคอ้าย, 2550, หน้า 103) กล่าวถึงการมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัลไว้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การใช้ ICT ในการเชื่อมต่อการศึกษา

2. การตอบสนองความต้องการในการพัฒนา

3. การประยุกต์กระบวนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

4. การให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

Sheninger (2014, p. 114) กล่าวถึง การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัลไว้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การสื่อสาร (Communication)

2. การประชาสัมพันธ์ (Public Relations)

3. การสร้างภาพลักษณ์ (Branding)

4. การพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพ (Professional Growth or Development) ด้วยการเรียนรู้สื่อสังคมออนไลน์

5. การปรับวิสัยทัศน์เกี่ยวกับพื้นที่การเรียนรู้และสภาพแวดล้อม (Re-Envisioning Learning Spaces and Environment)

จากผลการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่กับองค์ประกอบของการมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์เพื่อกำหนดกรอบ

แนวคิดเพื่อการวิจัย (Conceptual Framework) ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์องค์ประกอบย่อยการมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล ที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน ดังรายละเอียดตาราง 3

ตาราง 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบย่อย การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล

นักการศึกษา / องค์ประกอบย่อย	1. วิจารณ์ พานิช (2556)	2. วิโรจน์ สารรัตนะ (2557)	3. คมพิศิษฐ์ ศรีบุญเรือง (2558)	4. ศรีณยา ใครบุตร (2558)	5. APEC Education Foundation (2004)	6. Sheninger (2014)	ความถี่	ร้อยละ
1. การมีความรู้ด้านภาษาสื่อสารและการคิดคำนวณ	✓					✓		33.33
2. การตระหนักคิด รู้เท่าทัน และประเมินสื่อได้	✓	✓		✓	✓		4	66.67
3. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	✓						1	16.67
4. การเข้าใจความเปลี่ยนแปลงของโลก	✓						1	16.67
5. การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและการสอน		✓	✓	✓	✓	✓	5	83.33
6. การมีจรรยาบรรณ คุณธรรม และจริยธรรม			✓				1	16.67
7. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างหลากหลาย			✓				1	16.67
8. การเลือกสรรเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสมและคุ้มค่า		✓		✓			2	33.33

จากตาราง 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบย่อย การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล พบว่า จากข้อมูลที่มีความถี่ระดับไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 หรือมีความถี่ไม่น้อยกว่า 3 จากแนวคิดและทฤษฎีทั้งหมดที่มีความหมายสัมพันธ์กันหรือใกล้เคียงกัน สามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้องค์ประกอบย่อยของการมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัลจำนวน 2 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การตระหนักคิด รู้เท่าทัน และประเมินสื่อได้
2. การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและการสอน

องค์ประกอบย่อย การตระหนักคิด รู้เท่าทัน และประเมินสื่อได้

การตระหนักคิด รู้เท่ากัน และประเมินสื่อได้เป็นทักษะที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลมีความทันสมัยและมีความหลากหลาย รวมถึงสามารถนำเสนอข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ผู้นำจำเป็นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลอย่างถ่องแท้ จึงมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงการตระหนักคิด รู้เท่าทัน และประเมินสื่อได้ไว้ดังนี้

พีรวิชญ์ คำเจริญ (2561, หน้า 75 – 79) กล่าวว่า การตระหนักคิด รู้เท่าทันและประเมินสื่อได้ว่าเป็นความสามารถของบุคคลในการใช้เครื่องมือดิจิทัลทั้งฮาร์ดแวร์และซอฟแวร์เพื่อใช้ในการเรียนรู้ การทำงาน สันทนาการ การสื่อสารและการมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์และผลิตเนื้อหาดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการมีทักษะการคิดวิเคราะห์และประเมินเนื้อหาดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณตลอดจนมีความรับผิดชอบและมีจริยธรรมต่อสังคมส่วนรวมภายใต้ระบบนิเวศดิจิทัล ซึ่งการรู้เท่าทันดิจิทัลเป็นประโยชน์สังคม การศึกษา วัฒนธรรม การเมืองและเศรษฐกิจในเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถอธิบายรายละเอียดของทักษะการรู้เท่าทันดิจิทัล 7 ทักษะ ได้แก่

1. ทักษะการเข้าถึง (Access skill) คือ ความสามารถในการเลือกและใช้เครื่องมือดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม ประกอบด้วยฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์เพื่อการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศที่มีความหลากหลาย เพื่อตอบสนองการเรียนรู้ การหาความรู้ ความบันเทิง และติดตามข่าวสารสนเทศก็โดยผู้ใช้งานควรมีทักษะการอ่านและการฟัง รวมทั้งสามารถแสวงหาข้อมูลที่ต้องการจากแหล่งสารสนเทศ และจัดเก็บสารสนเทศประเทศต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

2. ทักษะการวิเคราะห์ (Analysis skill) คือ ความสามารถในการทำความเข้าใจสารสนเทศและสัญลักษณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง โดยผู้ใช้งานควรมีทักษะการอ่านและการเขียนเพื่อจำแนกเนื้อหา รวมถึงระบุประเภทของสื่อดิจิทัล แหล่งที่มาและกลุ่มผู้รับสารเป้าหมายได้

3. ทักษะการประเมิน (Evaluation skill) คือ ความสามารถในการตัดสินคุณภาพ หรือคุณประโยชน์ของสารสนเทศที่ได้มาจากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ โดยผู้ใช้งานต้องมีความสามารถในการกลั่นกรองและคัดแยกสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ

4. ทักษะการสร้างสรรค์ (Creative skill) คือความสามารถในการสร้างสารสนเทศด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลโดยวิธีการปรับ ประยุกต์ ออกแบบ ประดิษฐ์หรือเขียนสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ กระดานสนทนา บล็อก รูปภาพและวีดีโอ เกมคอมพิวเตอร์ สื่อสังคม เป็นต้น ทั้งนี้การสร้างสารสนเทศที่หลากหลายต้องเหมาะสมกับผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ

5. ทักษะการสื่อสาร (Communication skill) คือ ความสามารถในการเลือกช่องทางการสื่อสารเนื้อหาดิจิทัล (Digital content) ไปยังกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเหมาะสม ภายใต้สิ่งแวดล้อมดิจิทัล เช่น สื่อออนไลน์ เกมคอมพิวเตอร์ สถานการณ์จำลอง เว็บไซต์สื่อสังคม เป็นต้น โดยใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัลต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ ไอแพด (ipad) แท็บเล็ต (Tablet) โทรศัพท์สมาร์ทโฟน (Smartphone) เป็นต้น ทั้งนี้ผู้ใช้งานต้องคำนึงถึงความปลอดภัย (Security) และความรับผิดชอบในการใช้สื่อดิจิทัลของตนเองด้วย

6. ทักษะการสะท้อนกลับ (Reflect skill) คือ ความสามารถในการแสดงความคิดเห็น การโต้ตอบและการเชื่อมโยงเนื้อหาดิจิทัลไปยังบุคคลอื่นในลักษณะต่าง ๆ เช่น การเสนอความเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างมีเหตุผล การให้คำแนะนำหรือการสอนผู้อื่นได้ เป็นต้น โดยทักษะการสะท้อนกลับจะต้องอยู่บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อสังคมและจริยธรรมที่มีต่อส่วนรวม

7. ทักษะการปฏิบัติ (Taking action skill) คือ ความสามารถในการทำงานและการร่วมมือกับบุคคลหรือสังคมในสิ่งแวดล้อมดิจิทัล โดยการแบ่งปันความรู้ การแก้ไขปัญหา และการร่วมพัฒนาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมได้อย่างเหมาะสม

Backingham (2006) กล่าวว่า การรู้เท่าทันดิจิทัล คือ ความสามรถในการใช้งานคอมพิวเตอร์และการสืบค้นสารสนเทศโดยเริ่มจากพื้นฐานการใช้อินเทอร์เน็ตในการเรียนรู้ ค้นหา และเลือกเครื่องมือดิจิทัลเช่น เบราว์เซอร์ (Browser) ไฮเปอร์ลิงค์ (Hyperlink) เสิร์ชเอนจิน (Search engine) เป็นต้น และ Fantin and Grardello (2008) ที่กล่าวว่าการรู้เท่าทันดิจิทัลมีความเกี่ยวข้องกับการเล่น ศิลปะ และการเล่าเรื่อง เช่น ภาษาซึ่งมีความจำเป็นในการอธิบายและสื่อสารถึงความรู้สึก ความคิด และประสบการณ์ ทั้งนี้ ความเฉพาะเจาะจงของแต่ละภาษาทำให้ต้องมีทักษะการใช้ภาษาและเนื้อหาที่ต่างกัน รวมถึงเกี่ยวข้องกับการสนทนา (Dialogue) การเจรจา (Negotiation) การพูดคุย (Polyphony) การเปิดใจกว้าง (Openness) ความยืดหยุ่น (Flexibility) การวิพากษ์วิจารณ์ (Criticium) และการร่วมมือ (Collabaration)

อีกทั้ง Calvani, Fina and Ranieri (2009) กล่าวว่า การรู้เท่าทันดิจิทัล หมายถึง ความสามารถในการสำรวจและเผชิญกับสถานการณ์ของเทคโนโลยีใหม่ด้วยวิธีการที่ยืดหยุ่นเพื่อใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี รวมถึงการมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คัดเลือกและประเมินสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ โดยผู้ใช้ควรมีความตระหนักในความรับผิดชอบส่วนบุคคล (Personal responsibility) และเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน เช่นเดียวกับ Belshaw (2011) กล่าวว่าการรู้เท่าทันดิจิทัลเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมซึ่งเป็นช่องทางของผู้ที่มีประสบการณ์ที่ไม่ดีกับสถาบันการศึกษาให้กลับเข้ามาเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองหรือเรียนรู้กับสถาบันการศึกษา รวมไปถึงสามารถแก้ไขการถูกแบ่งแยกจากสังคมและเป็นอาวุธที่ทรงพลังในการต่อสู้กับความยากจนทั้งในระดับท้องถิ่นระดับชาติและนานาชาติ

Summey (2013) กล่าวว่าการเลือกใช้เครื่องมือดิจิทัลให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการทำงานประกอบด้วย การจัดการข้อมูล การผลิตเนื้อดิจิทัล (Digital content) และมีส่วนร่วมหรือกิจกรรมร่วมกับสิ่งแวดล้อมทางดิจิทัล (Digital environment) เพื่อการนำเสนอ แก้ปัญหา และแบ่งปันสารสนเทศ

สรุปได้ว่า การตระหนักคิด รู้เท่าทัน และประเมินสื่อได้ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการใช้เครื่องมือดิจิทัลต่าง ๆ เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ ไอแพด (ipad) แท็บเล็ต (Tablet) โทรศัพท์สมาร์ทโฟน (Smartphone) เป็นต้น มาใช้ในการเรียนรู้ สืบค้น ค้นหา วิเคราะห์ กลั่นกรองและคัดแยกสารสนเทศ โดยต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความรับผิดชอบในการใช้สื่อดิจิทัลของตนเอง และเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นประโยชน์ทั้งต่อสังคม การศึกษา วัฒนธรรม การเมืองและเศรษฐกิจในเชิงสร้างสรรค์

องค์ประกอบย่อย การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและการสอน

เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการศึกษาอย่างมา ซึ่งจะส่งผลให้การเรียนรู้เพิ่มเติมและการปรับตัวอยู่ตลอดเวลาทั้งด้านการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ จึงมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและการสอนไว้ดังนี้

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (2552, หน้า 3) กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษากับการส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนการสอน จัดระบบและควบคุมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เป็นศูนย์กลางในการ

ให้บริการด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จัดตั้งศูนย์วิทยบริการ และบริการด้านสื่อการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ จัดระบบสารสนเทศ ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ในโรงเรียน ผลิตและเผยแพร่เอกสารวิชาการด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การประเมินติดตามผล ศึกษาวิเคราะห์ วิจัยด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

เรณู จันทพันธ์ (2557, หน้า 1) กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน หากมีการวางแผนในการบริหารจัดการที่ดีจะทำให้การบริหารงานในโรงเรียนเป็นระบบ สะดวก รวดเร็ว มีความน่าเชื่อถือในการนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษา หลักการสำคัญในการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศในโรงเรียนดังนี้

1. ประชุมสร้างความตระหนักให้บุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญของการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ

2. วางแผนจัดระบบงานในโรงเรียนให้เป็นหมวดหมู่

3. มอบหมายให้ผู้รับผิดชอบแต่ละงานอย่างชัดเจน

4. ผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดทำข้อมูลตามที่ได้รับมอบหมาย

ชริสา พรหมรังสี (2557, หน้า 16) กล่าวว่าการใช้เทคโนโลยีบริหารการศึกษานั้นจะกระทำขึ้นเพื่อให้งานต่าง ๆ ที่ต้องรับผิดชอบสำเร็จลุล่วงด้วยดี ซึ่งการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารการศึกษาจึงมีความสำคัญดังนี้

1. เทคโนโลยีบริหารการศึกษาทำให้การบริหารจัดการของผู้นำมีความสะดวกรวดเร็วและมีคุณภาพ

2. เทคโนโลยีบริหารการศึกษาทำให้การสื่อสารและการประสานงานด้านการบริหารการศึกษาและการปฏิรูปการศึกษาสะดวกรวดเร็ว

3. เทคโนโลยีบริหารการศึกษาทำให้พัฒนาด้านการศึกษาของประเทศดำเนินไปอย่างราบรื่นและมั่นคง

4. เทคโนโลยีบริหารการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้สามารถผลิตผู้จบการศึกษาทุกระดับที่มีคุณภาพได้

Thanin Intharawiset (2019, pp. 480 – 481) ได้กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลและเพิ่มประสิทธิภาพในการถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียนได้แบบออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายผ่าน

ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำให้ผู้เรียนเกิดความสะดวกและเข้าถึงความรู้ได้อย่างรวดเร็ว ทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยน ปรับตัว ปรับแนวคิดให้ทันกับยุคที่เทคโนโลยีเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว เพื่อที่จะได้สร้างผู้เรียนให้มีทักษะต่าง ๆ ที่สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ นำองค์ความรู้ไปสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นและสามารถดำรงอยู่ในยุคดิจิทัลได้

สรุปได้ว่า การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและการสอน หมายถึง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน โดยมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ สะดวก รวดเร็ว มีความน่าเชื่อถือ และมีคุณภาพ เพื่อทำให้เกิดความสะดวกและเข้าถึงความรู้ได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังต้องมีการปรับเปลี่ยน ปรับตัว ปรับแนวคิดในยุคดิจิทัล

5.3 การสื่อสาร แลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล

5.3.1 ความหมาย

การสื่อสารและการแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล ถือเป็นส่วนหนึ่งสำคัญส่วนหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลาและความเขริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการเสนอเรื่องราวต่าง ๆ และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยมีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงการสื่อสาร แลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัลไว้ ดังนี้

ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ (2560, หน้า 177) ได้สรุปการพัฒนาความคล่องทางดิจิทัลในการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล ได้ดังนี้

1. ใช้เครือข่ายการเรียนรู้ส่วนบุคคล PLN ในการพัฒนาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การเรียนรู้อย่างหลากหลาย

2. ใช้แหล่งเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา

3. สร้างความเข้าใจในการพัฒนาครูยุคดิจิทัลที่เป็นครูที่มีความสามารถใช้เทคโนโลยีได้เป็นอย่างดี

4. พัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ธนะวัฒน์ วรรณประภา (2560, หน้า 157) กล่าวถึงหลักการของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ต่อการจัดเรียนการสอน ดังนี้

1. การใช้สื่อสังคมออนไลน์จะต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาและจุดมุ่งหมายที่จะสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. การนำสื่อสังคมออนไลน์มาใช้นั้นจะต้องมีเหมาะสมกับวัยระดับชั้นความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน

3. การใช้สื่อสังคมออนไลน์จะต้องมีความเหมาะกับกระบวนการสอนและรูปแบบการสอน

4. การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเรียนการสอนจะต้องคำนึงถึงหลักการทางจิตวิทยาการเรียนรู้จิตวิทยาพัฒนาการและพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนด้วย

สุกัญญา แช่มช้อย (2562, หน้า 71 – 72) ได้สรุปความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีความเข้าใจในมนุษย์วัฒนธรรมและเรื่องต่าง ๆ ในสังคมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีไว้ 3 ลักษณะ ได้แก่

1. สนับสนุนและใช้เทคโนโลยีได้อย่างปลอดภัย ถูกต้องตามกฎหมายและมีความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสาร

2. มีทัศนคติที่ดีต่อการใช้เทคโนโลยีที่ส่งเสริมการร่วมมือการเรียนรู้และกิจกรรมในการผลิต

3. มีความเป็นผู้นำในการเป็นพลเมืองดิจิทัล

จิณณวัตร ปะโคทัง (2561, หน้า 242 – 243) กล่าวถึงการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์กับห้องเรียนเพื่อการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล ได้แก่

1. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสังคมในห้องเรียน เนื่องจากบรรยากาศของเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารผ่านหลายมิติความสัมพันธ์ของคนในเครือข่าย ด้วยเหตุนี้ เมื่อทั้งผู้สอนและผู้เรียนเข้าสู่การสร้างความสัมพันธ์ภายในระบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ก็จะนำไปสู่การพัฒนาความสัมพันธ์ในสังคมจริงในทิศทางที่ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจริง นอกจากนี้ลักษณะการนำเสนอข้อมูล สถานภาพที่เป็นปัจจุบัน ทำให้ทั้งผู้สอนสามารถติดตามพฤติกรรมและประสานข้อมูลได้อย่างทันท่วงที

2. การกระตุ้นให้เกิดการศึกษาค้นคว้า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่กว้างขวางการตั้งประเด็นแลกเปลี่ยน ข้อสงสัยต่าง ๆ ผ่านเครือฝ่ายสังคมออนไลน์ทำได้อย่างทันท่วงทีและเป็นเครื่องมือสำหรับผู้สอนในการกระตุ้นผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ในขณะเดียวกันผู้สอนสามารถนำเสนอเนื้อหาใหม่ ๆ ได้อย่างต่อเนื่องและผู้เรียนสามารถติดตามได้อย่างต่อเนื่อง

3. การส่งเสริมการศึกษาตามความสนใจและความถนัด เครือข่ายสังคมออนไลน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรูปแบบของเว็บบล็อกเป็นระบบที่ส่งเสริมการเผยแพร่ผลงานตามความถนัดและความสนใจของทั้งผู้สอนและผู้เรียน อีกทั้งยังส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนขยายผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การส่งเสริมการบันทึกและการอ่าน การเผยแพร่ผ่านเครื่อฝ่ายสังคมออนไลน์ส่วนใหญ่ผ่านรูปแบบของข้อเขียนในหลายลักษณะ เช่น ข้อความสั้นในระบบทวิตเตอร์ (Twitter) ข้อความปานกลางของเว็บ Facebook หรือข้อความยาว ๆ ของระบบเว็บบล็อก เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล หมายถึง การใช้สื่อสังคมออนไลน์ให้เกิดการศึกษาค้นคว้า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่กว้างขวางไร้ขอบเขต สามารถรับข่าวสารผ่านหลายมิติ นอกจากนั้นมีสามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้คนในเครือข่าย อีกทั้งยังต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้เทคโนโลยีที่ส่งเสริมการร่วมมือการเรียนรู้และกิจกรรม ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม การเรียนรู้เป็นทีม โดยใช้สื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์และการใช้เครือข่ายสังคมดิจิทัล

5.3.2 องค์ประกอบของการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล

นักวิชาการได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัลไว้ ดังนี้

วิจารณ์ พานิช (2556, หน้า 203 – 2016) ได้กล่าวถึงการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัลไว้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การทำงานเป็นทีม การเรียนรู้เป็นทีม

2. ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

3. การสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์และการใช้เครือข่ายสังคม

ศรัณยา ใครบุตร (2558, หน้า 53) ได้กล่าวการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้จากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศไว้ดังนี้

1. การค้นคืนสารสนเทศ ซึ่งเป็นการนำสารสนเทศที่จัดเก็บไว้ออกมาใช้งาน ทำให้สามารถติดต่อและถ่ายโอนจากการเชื่อมต่อระบบอินเตอร์เน็ต

2. การค้นหาสารสนเทศ เป็นการค้นหาข้อมูลจากฐานข้อมูลที่ถูกจัดเก็บอย่างเป็นระบบ สามารถค้นหาสารสนเทศได้ตามต้องการจากเว็บไซต์สำหรับค้นหา ได้แก่ โปรแกรมค้นหา (Search Engine) เป็นเว็บไซต์ที่มีเครื่องมือในการที่จะสืบค้นเว็บไซต์

ต่าง ๆ มาเก็บไว้ในฐานข้อมูล เช่น Google.com เป็นต้น รวมถึงการติดต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านอีเมล์ กระดานข่าว (Web board) โปรแกรมส่งข้อความ (Instant Messenger) และบันทึกเล่าเรียน (Weblog หรือ Blog) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่จะช่วยสะท้อนความรู้ แลกเปลี่ยนความคิด และแบ่งปันแหล่งเรียนรู้

3. การเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ โดยอินเตอร์เน็ตจะช่วยให้สามารถเข้าถึงข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว

4. การเข้าถึงสารสนเทศมัลติมีเดีย ซึ่งสามารถใช้ผ่านโปรแกรมเพื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เพื่อให้มีความสมบูรณ์ เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเรียนรู้ไปด้วยกัน

มหาวิทยาลัยมหิดล (2559, ออนไลน์) ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัลไว้ ดังนี้

1. การเลือกใช้สื่อและเครื่องมือทางดิจิทัลให้เหมาะสมกับประเภทของการใช้งาน การติดต่อ และผู้รับ

2. การแยกแยะพื้นที่ออนไลน์สาธารณะกับส่วนตัว

3. การแยกแยะ ไตร่ตรองข้อเท็จจริงทางอินเตอร์เน็ต

4. การวิเคราะห์ความเสี่ยง การป้องกัน และการรับมือทางอินเตอร์เน็ต

5. การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ชัดเจน และเคารพผู้อื่น

จิณณวัตร ปะโคทัง (2561, หน้า 46) กล่างถึงการสื่อสารในโลกศตวรรษที่ 21 โดยต้องมีทักษะของการสื่อสารและความร่วมมือที่กว้างขวางและลึกซึ้ง ดังนี้

1. มีทักษะในการสื่อสารอย่างชัดเจน ตั้งแต่การเรียบเรียงความคิดและมุมมอง สื่อสารเข้าใจง่ายในรูปแบบที่หลากหลาย

2. มีทักษะในการร่วมมือกับผู้อื่น โดยต้องเคารพและให้เกียรติผู้อื่น มีความยืดหยุ่น มีความรับผิดชอบ และเห็นคุณค่าของกันและกัน

Ifinedo & Scotia (2018, pp. 59 – 68) กล่าวถึงองค์ประกอบการสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในยุคดิจิทัลในโลกดิจิทัลดังนี้

1. กระบวนการสร้างอิทธิพลทางสังคม (Social influence process)

2. การยอมรับกฎเกณฑ์ (Complince)

3. การหาเอกลักษณ์ ระบุตัวตน (Identification)

จากผลการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่กับองค์ประกอบของการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย (Conceptual Framework) ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์องค์ประกอบย่อยการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล ที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน ดังรายละเอียดตาราง 4

ตาราง 4 การวิเคราะห์องค์ประกอบย่อย การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล

นักการศึกษา / องค์ประกอบย่อย	1. กิจจาธน์ พานิช (2556)	2. ศรัณยา ใครบุตร (2558)	3. มหาวิทยาลัยมหิดล (2559	4. จิณณ์วัตร ปะโคทัง (2561)	5. Ifinedo & Scotia (2018)	ความถี่	ร้อยละ
1. การทำงานเป็นทีม/เครือข่าย การเรียนรู้เป็นทีม	✓			✓	✓	3	60.00
2. การสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์และการใช้เครือข่ายสังคมในการแลกเปลี่ยนผ่านระบบอินเตอร์เน็ต	✓	✓		✓		3	60.00
3. การค้นคืนสารสนเทศจากการเชื่อมต่อระบบอินเตอร์เน็ต		✓				1	20.00
4. การค้นหาสารสนเทศผ่านการใช้อินเตอร์เน็ต		✓				1	20.00
5. การเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ โดยใช้อินเตอร์เน็ต		✓				1	20.00
6. การเลือกใช้สื่อและเครื่องมือทางดิจิทัลให้เหมาะสม			✓			1	20.00
7. การแยกแยะ ไตร่ตรองข้อเท็จจริงทางอินเตอร์เน็ต			✓			1	20.00
8. การวิเคราะห์ความเสี่ยง การป้องกัน และการรับมือทางอินเตอร์เน็ต			✓			1	20.00

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ตาราง 4 (ต่อ)

นักการศึกษา / องค์ประกอบย่อย	1. วิจารณ์ พานิช (2556)	2. ศรัณยา ใครบุตร (2558)	3. มหาวิทยาลัยมหิดล (2559	4. จิณณวัตร ปะโคทัง (2561)	5. Ifinedo & Scotia (2018)	ความถี่	ร้อยละ
9. การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ ชัดเจน และเคารพผู้อื่น	✓		✓	✓	✓	4	80.00
10. การหาเอกลักษณ์ ระบุตัวตนบนสื่อสังคมรูปแบบออนไลน์					✓	1	20.00

จากตาราง 4 การวิเคราะห์องค์ประกอบย่อย การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล พบว่า จากข้อมูลที่มีความถี่ระดับไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 หรือมีความถี่ไม่น้อยกว่า 3 จากแนวคิดและทฤษฎีทั้งหมดที่มีความหมายสัมพันธ์กันหรือใกล้เคียงกัน สามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้องค์ประกอบย่อยของการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัลจำนวน 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การทำงานเป็นทีม/เครือข่าย การเรียนรู้เป็นทีม
2. การสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์และการใช้เครือข่ายสังคมในการแลกเปลี่ยนผ่านระบบอินเตอร์เน็ต
3. การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ ชัดเจน และเคารพผู้อื่น

องค์ประกอบย่อย การทำงานเป็นทีม/เครือข่าย การเรียนรู้เป็นทีม

การดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น การทำงานเป็นทีม/เครือข่าย การเรียนรู้เป็นทีมจึงมีส่วนสำคัญอย่างมากที่จะทำให้การทำงานสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนั้นนักวิชาการหลายท่านจึงได้กล่าวถึงการทำงานเป็นทีม/เครือข่าย การเรียนรู้เป็นทีมไว้ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ลำเทียน เผ้าอาจ (2559, หน้า 16) ได้กล่าวถึง การทำงานเป็นทีม/เครือข่าย การเรียนรู้เป็นทีม คือ กระบวนการทำงานในองค์การโดยมีสมาชิกตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไปมาทำงานร่วมกัน เพื่อมุ่งสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน โดยบุคลากรในองค์การมีภาระหน้าที่รับผิดชอบที่แตกต่างกัน แต่ต้องขับเคลื่อนการทำงานไปพร้อม ๆ กัน การทำงานเป็นทีม/เครือข่ายจึงต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจ ความสามัคคี การพึ่งพาอาศัยกัน การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การทำงานเป็นทีม/เครือข่ายต้องใช้การประสานงานเป็นหลักในการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มและหน่วยงานภายนอก การปฏิสัมพันธ์ที่ดีจะเป็นผลลัพธ์ที่ก่อให้เกิดความเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน เมื่อเกิดปัญหาสามารถร่วมกันแก้ไขและตัดสินใจได้

อีกทั้ง กิตติทัช เขียวฉะอ้อน (2560, หน้า 357) กล่าวว่า การทำงานร่วมกันเป็นทีม คือ กลุ่มคนที่ร่วมตัวกันโดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกันโดยการใช้ทักษะ ประสบการณ์ และความสามารถที่แตกต่างมาช่วยในการทำงาน แก้ไขปัญหา และรับผิดชอบต่อเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งการทำงานเป็นทีม/เครือข่ายสามารถเป็นตัววัดประสิทธิภาพหรือความสำเร็จของงานนั้น ๆ ได้

Johnson and Johnson (2003, pp. 435 – 437) กล่าวว่า การทำงานเป็นทีม/เครือข่าย การเรียนรู้เป็นทีม คือ ความสัมพันธ์ที่มารวมตัวกันเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน ซึ่งมีความสำคัญดังนี้ 1) โดยทั่วไปของการปฏิบัติงานของกลุ่มหนึ่ง ทีมจะมีประโยชน์หรือประสิทธิภาพดีกว่าการทำงานโดยบุคคลเดียว 2) เมื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจกลุ่มกับการตัดสินใจคนเดียว พบว่า การตัดสินใจกลุ่มมีประสิทธิภาพมากกว่า และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงกว่า 3) บุคคลเรียนรู้ที่จะเป็นผู้มีค่านิยมในการช่วยเหลือผู้อื่น เมตตาปราณี มีความรับผิดชอบ เข้าใจผู้อื่น เสียสละ จากการที่ได้เข้าร่วมกลุ่ม 4) เมื่อบุคคลอยู่ในกลุ่มจะมีการแสดงออกทางอารมณ์ต่าง ๆ เช่น สนุกสนาน ตื่นเต้น ร่าเริง ผิดหวัง มีความเข้มข้นมากกว่าปกติ 5) คุณภาพการใช้ชีวิตประจำวันจะสูงขึ้น เนื่องจากได้มีการแบ่งงานกันตามความชำนาญของแต่ละบุคคล 6) การขจัดความขัดแย้ง สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง เมื่อได้อยู่ในกลุ่มการจัดการกับผู้มีอิทธิพลทางสังคม 7) เอกลักษณ์ของบุคคล การยอมรับนับถือในตนเอง และสมรรถภาพทางสังคม ซึ่งได้รับการหล่อหลอมจากสังคม และ 8) ถ้าปราศจากการร่วมมือระหว่างบุคคล กลุ่ม และองค์การทั้งหลาย ย่อมไม่สามารถอยู่รอดได้ เช่นเดียวกับ Robbins (2007, p. 258) ซึ่งกล่าวว่าการทำงานเป็นทีม/เครือข่าย การเรียนรู้เป็นทีม เป็นการทำงาน

ร่วมกันของกลุ่มบุคคล เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ และผลสำเร็จที่เกิดขึ้นเป็นของสมาชิกทุกคนที่ทำงาน ไม่ใช่ผลสำเร็จของคนใดคนหนึ่ง

สรุปได้ว่า การทำงานเป็นทีม/เครือข่าย การเรียนรู้เป็นทีม หมายถึง การที่กลุ่มบุคคลมารวมตัวกันเพื่อสนับสนุนช่วยเหลือ พึ่งพาอาศัยกัน ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และใช้ทักษะประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาหรือมุ่งไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ในการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

องค์ประกอบย่อย การสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์และการใช้เครือข่ายสังคมในการแลกเปลี่ยนผ่านระบบอินเตอร์เน็ต

จิณณวัตร ปะโคทัง (2561, หน้า 119 – 122) กล่าวว่า การสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์และการใช้เครือข่ายสังคมในการแลกเปลี่ยนผ่านระบบอินเตอร์เน็ต คือ สื่อดิจิทัลที่เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติการทางสังคม (Social Tool) เพื่อใช้สื่อสารระหว่างกันในเครือข่ายทางสังคม (Social Network) ผ่านทางเว็บไซต์หรือโปรแกรมประยุกต์บนสื่อใด ๆ ที่มีการเชื่อมต่อกับอินเตอร์เน็ต โดยเน้นให้ผู้ใช้ทั้งที่เป็นผู้ส่งสารและผู้รับสารมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ในการผลิตเนื้อหาขึ้นเอง ซึ่งเครือข่ายสังคมออนไลน์สามารถใช้ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ในสิ่งที่สนใจร่วมกันได้ เป็นคลังข้อมูลความรู้ขนาดย่อมที่สามารถเสนอและแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนความรู้ หรือตั้งคำถามในเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลอื่นที่สนใจหรือมีคำตอบได้ช่วยกันตอบ อีกทั้งมีความสะดวกและรวดเร็วและสามารถใช้ในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีจากเพื่อนสู่เพื่อนได้

สุพัทธ แสนแจ่มใส (2562) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณในลักษณะของกระบวนการคิด วิเคราะห์ และไตร่ตรองอย่างมีเหตุมีผลด้วยความรู้ข้อมูลเชิงวิชาการและข้อมูลเชิงแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อเลือกเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อความ รูปภาพ ภาพเคลื่อนไหว และกิจกรรมความสนใจต่าง ๆ เพื่อใช้ในการสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยเข้าใจและคำนึงถึงประโยชน์ คุณค่าที่แท้จริง ไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน

สรุปได้ว่า การสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์และการใช้เครือข่ายสังคมในการแลกเปลี่ยนผ่านระบบอินเตอร์เน็ต หมายถึง พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณในลักษณะของกระบวนการคิด วิเคราะห์ และไตร่ตรองอย่างมีเหตุมีผลด้วยความรู้และข้อมูลเชิงประจักษ์ผ่านทางเว็บไซต์หรือโปรแกรมประยุกต์บนสื่อใด ๆ ที่มีการเชื่อมต่อกับอินเตอร์เน็ต โดยสามารถใช้ในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข้อความ รูปภาพ

ภาพเคลื่อนไหว และกิจกรรมความสนใจต่าง ๆ ในสิ่งที่สนใจร่วมกัน โดยคำนึงถึงประโยชน์ คุณค่าที่แท้จริง และไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน

องค์ประกอบย่อย การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ ชัดเจน และเคารพผู้อื่น

การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ ชัดเจน และเคารพผู้อื่นมักหมายถึงการสื่อสารทางบวก (Posotive communication) เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งได้มีนักวิชาการได้นิยามถึงการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ ชัดเจน และเคารพผู้อื่นไว้ดังนี้

รุ้ง ศรีอัษฎาพร (2555) ได้กล่าวถึง การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ว่าสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ด้านดังนี้

1. การสื่อสารด้วยภาษาที่สร้างสรรค์ (Communication with appropriate language) ผู้ส่งสารควรคำนึงถึงการใช้ภาษาที่สุภาพ มีมารยาท เหมาะสมกับสถานการณ์ กาลเทศะ และบุคคลในขณะที่สื่อสาร รู้จักเลือกรูปแบบการใช้ภาษา เช่น ระดับทางการ ระดับไม่เป็นทางการ รวมถึงยุคสมัยของการใช้ภาษา เพื่อสื่อความหมายให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายให้ได้ชัดเจนและเข้ากับสถานการณ์ นอกจากนั้นยังรวมถึงการใช้ภาษาที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคมแต่ละแห่ง และกฎกติกาที่เว็บไซต์สังคมออนไลน์ต่าง ๆ กำหนดไว้

2. การสื่อสารด้วยความรักและมิตรภาพ (Communication with loave and cordiality) เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์สามารถย่นระยะทางและระยะเวลาในการต่อต่อสื่อสาร ดังนั้นการสื่อสารในสื่อออนไลน์อย่างสร้างสรร์และเป็นมิตรที่ดีกับคนอื่นจะช่วยรักษาความสัมพันธ์และมิตรภาพทีดีในกลุ่มเพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมสถาบัน องค์กรธุรกิจ รวมทั้งกลุ่มสมาชิกในครอบครัว รวมถึงช่วยสร้างมิตรภาพกับเพื่อนใหม่ที่มีอุดมการณ์ความชื่นชอบในเรื่องเดียวกันอีกด้วย

2.1 การเริ่มต้นการสนทนาด้วยเจตนาที่ดี หากผู้ส่งสารมีเจตนาที่จะมีปฏิสัมพันธ์ในเชิงบวกกับอีกฝ่าย เช่น ต้องการเข้าหา แก้ไขปัญหาเรื่องความแตกต่าง สร้างความเข้าใจ หรือแบ่งปันข้อมูล ซึ่งอีกฝ่ายมีแนวโน้มที่จะเปิดรับมากกว่า เพราะเจตนาของผู้ส่งสารส่งผลต่อการใช้ภาษาและท่าทีในขณะใช้ภาษา หากผู้ส่งสารมีจุดมุ่งหมายหรือเจตคติแตกต่างกัน ย่อมส่งผลต่อการสื่อสาร แม้ว่าจะใช้ข้อความเดียวกัน แต่การรับรู้ก็จะแตกต่างกันไปในแต่ละสถานการณ์ การสื่อสารจึงมีถ้อยคำที่แสดงถึงท่าทีที่แตกต่างกันไป

2.2 ใช้คำพูดเชิงบวกที่ให้เกียรติกันในฐานะเพื่อนมนุษย์ แม้แต่กับคนที่มีอายุน้อยกว่า หลีกเลี่ยงการพูดที่มีลักษณะสั่งสอน ติเตียน ประชดประชัน ปฏิบัติต่อพวกเขาด้วยความเคารพ ซึ่งเป็นวิธีที่ดีที่สุดที่ผู้พูดจะได้รับความเคารพกลับคืนมา

2.3 การแสดงท่าทีที่เข้าอกเข้าใจ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น เอาใจเขามาใส่ใจเรา พิจารณาว่าตนเองรู้สึกอย่างไรถ้าอยู่ในสถานการณ์เดียวกับอีกฝ่าย การที่พยายามรู้สึกร่วมหรือเข้าใจอีกฝ่าย ซึ่งเป็นหนทางที่ดีที่สุดที่จะทำให้ผู้ส่งสารสื่อสารกับอีกฝ่ายได้ด้วยความเคารพและซื่อสัตย์

2.4 การใส่ใจและรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างอย่างเต็มใจ การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์จะประสบความสำเร็จมากที่สุดด้วยเจตคติของการเปิดกว้าง และเต็มที่จะคำนึงถึงความต้องการของอีกฝ่าย แม้ว่าจะแตกต่างจากของตนเองก็ตาม หากมีความเห็นไม่ลงรอบกัน ก็จะใช้การอธิบายเชิงบวก ไม่ตัดสิน ไม่ตำหนิ ไม่วิพากษ์วิจารณ์ ไม่ตราหน้า เพียงแค่อธิบายมุมมองความคิด และความรู้สึกของตนเอง สื่อสารด้วยการใช้ข้อมูล แทนที่การทำให้อีกฝ่ายรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่าหรือมีข้อบกพร่อง การตำหนิ วิพากษ์วิจารณ์ หรือตราหน้า จะทำให้อีกฝ่ายปิดใจหรือปกป้องตัวเอง ถ้าผู้ส่งสารมองเห็นด้านบวกของอีกฝ่าย ทั้งในด้านเหตุผล การกระทำ และแรงจูงใจ จะทำให้อีกฝ่ายมีแนวโน้มที่จะรับรู้ถึงความคิด ความรู้สึก และความต้องการของผู้ส่งสารมากขึ้น

2.5 การสื่อสารที่มีเนื้อหาชัดเจนและตรงต่อบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมายที่ผู้ส่งสารจะสื่อสารด้วย การพูดที่คลุมเครือไม่ชัดเจนอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้

2.6 การระวัดระวังการใช้ถ้อยคำดูหมิ่นหรือหมิ่นประมาทบุคคลอื่น ไม่โต้ตอบด้วยความรุนแรง ระมัดระวังการใช้น้ำเสียงหรือคำพูดที่แข็งกร้าวหรือดูก้าวร้าว รวมถึงไม่ใช้ประทุษวาจา (Hate speech) อันจะกลายเป็นการคุกคามอีกฝ่าย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปแบบของคำพูดหรือข้อความที่เป็นวัจนภาษาเท่านั้น แต่อาจเป็นภาพวาด ภาพเคลื่อนไหว เพลง คลิปวิดีโอ หรือการสื่อสารในรูปแบบอื่นก็ได้เช่นกัน

3. การสื่อสารเพื่อสังคม (Communication for society) ผู้ใช้สามารถใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางที่จะช่วยเหลือหรือพัฒนาสังคมในด้านต่าง ๆ ได้ เช่น ประชาสัมพันธ์กิจกรรมจิตอาสา ใช้สื่อสังคมออนไลน์ร่วมช่วยเหลือผู้ประสบภัย หรือการรณรงค์โครงการเมาไม่ขับ เป็นต้น

4. การสื่อสารอย่างมีจริยธรรมและถูกต้องตามกฎหมาย (Communication with righteousness and legality) เนื่องจากสังคมออนไลน์มีการเผยแพร่ข้อมูลอย่างอิสระเสรี ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น องค์กร หรือประเทศชาติ จนกลายเป็นปัญหาอาชญากรรมโลกไซเบอร์ได้ ดังนั้นผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์จึงต้องมีจริยธรรมในการใช้สื่อสังคมออนไลน์บนพื้นฐาน 3 ประการดังนี้

4.1 ความเป็นส่วนตัว (Information privacy) เป็นสิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กรสถาบันต่าง ๆ ในการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว เผยแพร่หรืออนุญาตให้บุคคลอื่นนำข้อมูลของตนไปใช้ประโยชน์ ดังนั้น ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ต้องระมัดระวังในการนำข้อมูลจากผู้อื่นมาเผยแพร่ โดยควรจะอ้างแหล่งข้อมูลหรือขออนุญาตนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์

4.2 ความถูกต้องแม่นยำ (Information accuracy) เป็นสิ่งที่ต้องคำนึงอย่างมากในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารบนสื่อสังคมออนไลน์ เพราะข้อมูลที่เผยแพร่ออกไปจะเข้าถึงผู้ชมจำนวนมากอย่างรวดเร็ว ดังนั้น ผู้ใช้ควรตรวจความถูกต้องแม่นยำก่อนนำเสนอ และข้อมูลนั้นจะต้องไม่ส่งผลกระทบในทางเสียหายกับผู้อื่น รวมทั้งควรมีการปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ ต้องมีความรับผิดชอบต่อข้อมูลที่นำเสนอ หากเกิดข้อผิดพลาด รวมถึงส่งผลกระทบและสร้างความเสียหายต่อบุคคลอื่นด้วยการแก้ไขข้อความทันทีและกล่าวขอโทษแสดงความเสียใจ ละเว้นการส่งต่อข้อความที่เป็นเท็จหรือข้อความที่เจ้าของประสงค์กระจายข่าว สร้างความสับสนวุ่นวายเท่ากับตกเป็นเครื่องมือของบุคคลเหล่านั้น

4.3 ความเป็นเจ้าของ (Information property) ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ต้องคำนึงถึงสิทธิ์ในการถือครองทรัพย์สิน เช่น ทรัพย์สินทางปัญญาของบทเพลง นิยาย หรือข้อความต่าง ๆ ที่เป็นผลงานที่มีลิขสิทธิ์ ผู้ใช้ต้องระวังการนำเสนอข้อมูลทางสังคมออนไลน์ไม่ให้ละเมิดลิขสิทธิ์ รวมถึงการทำซ้ำ ลอกเลียนแบบ ซึ่งทำให้ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสินค้าเสียหาย ทั้งนี้ ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ควรสื่อสารอย่างระวัดระวัง เพราะปัจจุบันโลกออนไลน์สามารถนำข้อมูลจากอินเตอร์เน็ตไปใช้ได้ง่าย ทั้งรูปภาพ คลิปวิดีโอ บทความ หรือบทประพันธ์ ผู้ใช้ควรมีการขออนุญาตนำข้อมูลไปเผยแพร่หรือให้อ้างอิงผู้ผลิตหรือเจ้าของความคิดทุกครั้ง

ชัยธวัช ตนตรง (2561) กล่าวว่า การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ เป็นกระบวนการถ่ายทอดความคิดเห็นและผลผลิตซึ่งอาจเป็นข้อมูล ข่าวสาร

ความรู้ และสิ่งประดิษฐ์ที่ผู้ส่งสารสร้างขึ้นเองหรือปรับปรุง ดัดแปลง แก้ไขจากของเดิมให้มีความเปลี่ยนแปลงใหม่ น่าสนใจ ไม่ละเมิดสิขสิทธิ์ส่วนบุคคลและกฎระเบียบของสังคม ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ไปยังผู้รับสาร ผู้รับสารมีการพิจารณาไตร่ตรอง วิเคราะห์ความคิดเห็น ข้อมูล ข่าวสารที่ได้รับ ประเมินค่าสื่อก่อนตัดสินใจเชื่อหรือนำไปใช้ รวมทั้งแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นธรรม ไม่กระตุ้นให้เกิดการโต้แย้งที่รุนแรง เพื่อสร้างความเข้าใจ ความสัมพันธ์อันดีต่อกัน จูงใจให้เกิดความร่วมมือ ยอมรับความเชื่อทางวัฒนธรรมที่แตกต่าง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี นำไปสู่การสร้างสรรค์ประโยชน์ให้กับสังคม

Connors (2003) กล่าวว่า การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์เป็นการสื่อสารทางบวกที่ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ มีการแบ่งปันข้อมูลที่ชัดเจนและมีรายละเอียดมากพอที่จะสร้างความเข้าใจ เคารพ รวมถึงสนับสนุนทุกเจตคติและความคิดที่แตกต่าง มีเป้าหมายที่จะได้ประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่าย ซึ่งจะเปิดพื้นที่ให้ผู้อื่นได้แบ่งปันเรื่องราวของตนและเกิดการรับฟัง ทำให้เข้าใจกันมากขึ้นในการทำงานร่วมกัน เช่นเดียวกับ Reese-Weber (2015) ที่กล่าวว่า การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์นั้นรวมถึงพฤติกรรมที่ดูแลเอาใจใส่ความสัมพันธ์ เช่น การรับฟังผู้อื่น การแสดงความเคารพหรือแสดงความรัก รวมไปถึงการรู้จักเจรจาต่อรองเมื่อเกิดความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

สรุปได้ว่า การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ ชัดเจน และเคารพผู้อื่น หมายถึง การแบ่งปันเนื้อหาที่มีความชัดเจนและตรงต่อบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย มีรายละเอียดมากพอที่จะสร้างความเข้าใจได้ ไม่สื่อสารเนื้อหาที่มีความคลุมเครือไม่ชัดเจนซึ่งอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้ ต้องมีความรับผิดชอบต่อข้อมูลที่นำเสนอ ข่าวสารที่ผู้ส่งสารจะสื่อสารและต้องมีการปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ รวมถึงมีการใช้ภาษาที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคม และกฎกติกาที่สื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ กำหนดไว้ โดยการสื่อสารนี้อาจอยู่ในรูปแบบของคำพูด ข้อความ รูปภาพ ภาพวาด ภาพเคลื่อนไหว เพลง คลิปวิดีโอ หรือรูปแบบอื่นใดก็ได้เช่นกัน

5.4 การบูรณาการทักษะดิจิทัล

5.4.1 ความหมาย

การจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการทักษะดิจิทัลร่วมกับการวัดผลประเมินผลเป็นกระบวนการที่สำคัญต่อการจัดการศึกษา ซึ่งมีความจำเป็นที่ต้องต้องพัฒนาในเท่าทันกับสังคมและเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้าอยู่เสมอ ประกอบกับการวัดผล

ประเมินผลที่มีส่วนช่วยในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนต่อไป ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงการบูรณาการทักษะดิจิทัลไว้ดังนี้

อุบลรัตน์ หริณวรรณ (2557, หน้า 147 – 155) กล่าวถึงการบูรณาการทักษะดิจิทัลกับการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลว่าเป็นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาทักษะการคิดและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยมีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการแสวงหาความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศ การติดต่อสื่อสาร ใช้โปรแกรมสร้างผังมโนทัศน์ (Concept Mapping Tools) เพื่อรวบยอดความคิดของผู้เรียน สร้างระบบแหล่งข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน สร้างปฏิสัมพันธ์และสื่อสารกับผู้เรียน เลือกใช้สื่อมัลติมีเดียที่เหมาะสมในการสื่อสารกับผู้เรียน ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้เรียน ใช้โปรแกรมสนทนาในการอภิปราย และแสดงความคิดเห็นกับนักเรียน ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจัดสภาพแวดล้อมและประสบการณ์การเรียนรู้ ใช้เครื่องมือสื่อสารแบบประสานเวลา (Synchronous) ในการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบกลุ่มเสมือน (Visual Group) ใช้เครื่องมือสื่อสารแบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous) ในการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบเรียนทุกที่ ทุกเวลา (Any Where and Any Time) ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศปรับปรุงกลยุทธ์การเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และวางแผนจัดการทรัพยากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน อีกทั้งใช้เทคโนโลยีในการประเมินและวัดผล มีเกณฑ์การประเมินโดยใช้โปรแกรมตารางคำนวณ คำนวณผลการเรียนของผู้เรียนได้ถูกต้องตามการประเมินและวัดผล จัดทำแบบทดสอบความรู้ตามเนื้อหาวิชา และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติประเมินและวัดผลได้

อติพร เกิดเรือง (2560, หน้า 184) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับสังคมไทยในยุคดิจิทัล โดยกล่าวถึงการจัดการเรียนการสอน (Instruction) การศึกษายุคใหม่ว่าควรนำเนื้อหาที่สอนวางเอาไว้บนเครือข่ายออนไลน์เพื่อให้คนอื่นได้เข้าถึงฟรีแบบ Massive Online (MOOCs) และอาจร่วมกับบรรดาครูด้วยการแลกเปลี่ยนความรู้ พัฒนาเนื้อหาใหม่ ๆ ขึ้นมาเป็นสถานศึกาหนึ่งในเครือข่ายออนไลน์ที่นักเรียนและสถาบันการศึกษาอื่นได้เข้ามาเรียนรู้ พร้อมคงรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมเอาไว้ เพื่อคงอยู่ของประวัติศาสตร์และไม่อยู่อย่างโดดเดี่ยวอีกต่อไป เนื้อหาที่เกิดขึ้นจะมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำไปวางบนเครือข่ายออนไลน์ โดยเปลี่ยนแนวคิดที่

ถือว่าเป็นทรัพย์สินที่สร้างความได้เปรียบของสถาบัน ให้กลายเป็นผู้นำในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านโลกออนไลน์ที่ทุกคนเข้าถึง สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่และทุกเวลา

เพ็ญจันทร์ สินธุเขต (2560, หน้า 10) กล่าวถึงการบูรณาการทักษะดิจิทัลกับการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลว่ากระบวนการเรียนรู้ควรเน้นการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมที่บูรณาการเทคโนโลยีสืบค้น และใช้เนื้อหาเป็นฐานสอนในบริบทที่เป็นจริง สร้างทักาะการคิดในขั้นที่สูง และซับซ้อนขึ้น และมีการประเมินในรูปแบบใหม่ที่เน้นทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้วิธีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย เน้นการสะท้อนผลการปฏิบัติของผู้เรียนเพื่อการเรียนรู้ประจำวัน

กล่าวโดยสรุป การบูรณาการทักษะดิจิทัล หมายถึง การใช้ทักษะดิจิทัลในการใช้ ออกแบบ และคิดค้น ผลิดสื่อผ่านระบบเครือข่ายออนไลน์อย่างสร้างสรรค์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาบทเรียน และเน้นการสะท้อนผลการปฏิบัติของผู้เรียน

5.4.2 องค์ประกอบของการบูรณาการทักษะดิจิทัล

นักวิชาการได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของการบูรณาการทักษะดิจิทัลไว้ดังนี้

ถนอมพร เลาหจรัสแสง (2557) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สอนในศตวรรษที่ 21 (21st Century Teachers) เพื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพในสิ่งแวดล้อมของศตวรรษที่ 21 ที่จะสร้าง/ส่งมอบ/ถ่ายทอดคงามรู้และทักษะให้แก่นักเรียนได้ เรียกว่าเป็นผู้สอนพันธุ์ C (C–Teachers) ซึ่งหมายถึงผู้สอนที่มีทักษะต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นต่อการเรียนการสอนในอนาคต โดยประกอบด้วยทักษะที่จะเป็น 8 ประการได้แก่

1. C–Content หมายถึง การที่ผู้สอนต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาที่ตนรับผิดชอบในการสอน ซึ่งเป็นลักษณะที่จำเป็นที่สุดและขาดไม่ได้ เนื่องจากหากผู้สอนขาดความเชี่ยวชาญในเนื้อหาการสอนของตน จะเป็นไปไม่ได้เลยที่นักเรียนจะสามารถเรียนรู้จากกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากผู้สอนที่ไม่แม่นยำในเนื้อหา หรือไม่เข้าใจในสิ่งที่ตนพยายามถ่ายทอด/ส่งผ่านให้แก่นักเรียน

2. C–Computer (ICT) Integration หมายถึง การที่ผู้สอนมีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ในการบูรณาการกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยทักษะด้านการประยุกต์คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือหนึ่งในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ นอกจากจะเป็นการติดอาวุธด้านทักษะในการใช้ ICT ทางอ้อมให้แก่ผู้เรียนแล้ว หากมีการออกแบบ

กิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็ยังสามารถส่งเสริมทักษะกระบวนการคิดของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

3. C–Constructionist หมายถึง การที่ผู้สอนเป็นผู้สร้างสรรค์มีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด ซึ่งมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นนั้นเป็นเรื่องภายในของตัวบุคคลจากการที่ได้ลงมือทำกิจกรรมใด ๆ ทำให้เกิดการสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์หรือความรู้เดิมที่อยู่ในตัวบุคคลนั้นก่อน ผู้สอนที่เป็นผู้สร้างสรรค์ไม่เพียงแต่ใช้ทักษะนี้ในการพัฒนาในด้านของเนื้อหาความรู้ใหม่สำหรับผู้เรียน หากยังสามารถนำไปใช้ในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ขึ้นด้วยตนเอง ผ่านการลงมือผลิดชิ้นงาน เช่น งานศิลปะ การเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ฯลฯ

4. C–Connectivity หมายถึง การที่ผู้สอนมีทักษะในการจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนเข้าด้วยกัน ทั้งเพื่อน ครู ทั้งในสถานศึกษาเดียวกันและต่างสถานศึกษา หรือเชื่อมโยงสถานศึกษา บ้าน และ/หรือชุมชนเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ของผู้เรียน เนื่องจากแนวคิดที่ว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้อย่างดีเมื่อสิ่งที่เรียนรู้มีความสัมพันธ์โดยตรง หรือเกี่ยวข้องกับความสนใจ ประสบการณ์ ความเชื่อ สังคม และวัฒนธรรมของผู้เรียน โดยการที่ผู้สอนสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้ในชั้นเรียนกับเพื่อน ครูในสถานศึกษา บ้านและสังคมแวดล้อมที่ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งได้มากเท่าใด ก็ย่อมทำให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่เรียนรู้กับประสบการณ์ตรงได้มาก

5. C–Collaboration หมายถึง การที่ผู้สอนมีความสามารถในการเรียนรู้แบบร่วมมือกับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ผู้สอนจะต้องมีทักษะในบทบาทของการเป็นโค้ช หรือที่ปรึกษาที่ดีในการเรียนรู้ของนักเรียน รวมทั้งในบางครั้งการเป็นผู้เรียน ทักษะสำคัญของการเป็นโค้ชหรือที่ปรึกษาที่ดีต้องสร้างฐานการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเป็นระยะอย่างเหมาะสม อำนวยให้ผู้เรียนเกิดฐานการเรียนรู้ที่จะต่อยอดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมขึ้นได้ อีกทั้งการเรียนรู้จะเกิดขึ้นในผู้เรียนได้อย่างจำกัดหากปราศจากซึ่งฐานการเรียนรู้ที่เหมาะสมจากผู้สอน

6. C–Communication หมายถึง การที่ผูสอนมีทักษะในการสื่อสารกับผู้เรียนไดอยางมีประสิทธิภาพ ซึ่งมิใชเฉพาะการพัฒนาใหเกิดทักษะของเทคนิคการสื่อสารที่ดี เชน การอธิบายดวยคำพูด ขอความ ยกตัวอยาง ฯลฯ เทานั้น หากยังรวมถึงการเลือก

ใช้สื่อ (Media) ที่หลากหลายที่ช่วยให้ผู้สอนสามารถสงผานเนื้อหาสาระที่ตองการจะนำเสนอ หรือสรางสิ่งแวดลอมที่เอื้อให้นักเรียนเกิดการเรียนรูดวยตนเองไดอยางเหมาะสม

7. C–Creativity หมายถึง การที่ผู้สอนเปนผู้ที่มีความคิดสรางสรรค เพราะบทบาทของผู้สอนในยุคสมัยหนานั้น ไมไดมุงเนนการเปนผูปอน/สงผานความรูใหกับผู้เรียนโดยตรง หากมุงไปสูบทบาทของการสรางสรรค ออกแบบสิ่งแวดลอมการเรียนรู ที่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรูดวยตนเอง ผู้สอนจะไดรับการคาดหวังให้สามารถที่จะรังสรรคกิจกรรมใหม ๆ ตาง ๆ ที่สงเสริมการเรียนรูของผู้เรียน

8. C–Caring หมายถึง การที่ผู้สอนจะต้องมีความมุทิตา ความรัก ความปรารถนาและความห่วงใยอย่างจริงใจ ซึ่งจะทำให้เกิดความเชื่อใจต่อผู้สอน และส่งผลไปยังสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ในลักษณะการตื่นตัวอย่างผ่อนคลาย แทนความรู้สึกวิตกกังวลในสิ่งที่จะเรียนรู้

ศรัณยา ใครบุตร (2558, หน้า 97 – 99) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู ICT โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 11 โดยมีตัวบ่งชี้ทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ของครู 5 ตัวบ่งชี้ คือ

1. มีความสามารถและทักษะในการเลือกใช้สื่อคอมพิวเตอร์ไปใช้ในเนื้อหาวิชาที่รับผิดชอบ ตลอดจนศึกษาทำความเข้าใจสื่อข้อมูลข่าวสารที่ปรากฏบนเว็บไซต์ รวมทั้งรู้จักเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่ต้องการให้นักเรียนได้ศึกษา

2. มีการวางแผนการสอน กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ควบคู่ไปกับการใช้ ICT ให้ชัดเจน

3. มีการบูรณาการการใช้ ICT ในการจัดการเรียนการสอนอย่างสร้างสรรค์

4. มีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับเนื้อหาด้าน ICT เพื่อการจัดการเรียนการสอน

5. มีการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งประเมินสื่อ ICT ที่นำมาใช้ในการสอนแต่ละครั้ง เพื่อพิจารณาข้อดี ข้อจำกัด และแนวทางที่จะนำมาแก้ไข

โพยม จันทร์น้อย (2559, หน้า 1 – 5) กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการทักษะดิจิทัลกับการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลไว้ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1. จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง
2. มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง
3. มีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย
4. จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
5. สอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
6. ใช้การวิจัยเพื่อการเรียนรู้

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2560, หน้า 1 – 3) ให้แนวคิดในการบูรณาการทักษะดิจิทัลกับการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลไว้ดังนี้

1. จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
2. สอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
3. จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง
4. สอนแบบโครงงาน โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงานด้วยตัวเอง
5. วัดและประเมินผลตามสภาพจริง

ปิยณัฐ วงศ์เครือศร (2562, หน้า 96) กล่าวเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลในยุคไทยแลนด์ 4.0 ไว้ดังนี้

1. จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง
2. สอนแบบโครงงาน โดยครูเป็นผู้กระตุ้นในการทำกิจกรรมสร้างผลงานด้วยตัวเอง
3. จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ลักษณะ STEM Education
4. สอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
5. จัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์
6. ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการจัดการเรียนรู้
7. ใช้การวิจัยเพื่อการเรียนรู้
8. วัดและประเมินผลตามสภาพจริง

อินทิรา ชูศรีทอง (2563, หน้า 135) กล่าวถึงทักษะการบูรณาการ ICT ในการเรียนการสอน หมายถึงพฤติกรรมของครูที่แสดงออกถึงความสามารถในการใช้ การออกแบบ และนำสื่อ ICT มาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบทั้งหมด 5 องค์ประกอบ คือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1. การใช้ ICT ทั้ง ICT พื้นฐานและระบบเครือข่ายในการจัดสภาพแวดล้อมและประสบการณ์การเรียนให้มีประสิทธิภาพ

2. การใช้ ICT พัฒนา สนับสนุนทักษะการคิด ความคิดสร้างสรรค์ และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์

3. การใช้ ICT ในการประเมินและวัดผลการเรียนการสอน

4. การใช้ ICT ในการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ

5. การกำหนดเป้าหมายและการออกแบบกิจกรรมควบคู่ไปกับการใช้ ICT

Churchers (2008, อ้างถึงใน ปิยณัฐ วงศ์เครือศร, 2562, หน้า 94) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการทักษะดิจิทัลกับการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลไว้ดังนี้

1. จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง

2. วัดและประเมินผลตามสภาพจริง

Fansher (2011, p. 1) กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลไว้ดังนี้

1. เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ใช้สื่อต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบในการจัดการเรียรู้ (Media Driven)

3. เป็นการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนสามารถจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ (Personalized)

4. เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนและสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่จากประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ได้ (Transfer-by-Design)

5. แสดงออกได้อย่างโปร่งใส (Visibly Relevant) โดยยึดหลักการเปลี่ยนแปลงโดยธรรมชาติ และทำให้เกิดความร่วมมือในการทำงานอย่างมีความสุข

6. นักเรียนได้รับความรู้ในปริมาณมาก (Data-Rich) จากการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตร โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้และทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม

7. มีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาวการณ์ตลอดเวลา (Adartable) จนสามารถเกิดการเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

8. มีการประสานงานและจัดการเรียนรู้ร่วมระหว่างสถานศึกษาและชุมชน (Interdependent)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

9. มีความหลากหลาย (Diverse) ของกระบวนการ วิธีการ เทคนิค และสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ร่วมระหว่างผู้สอน ผู้เรียน และชุมชน

จากผลการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่กับองค์ประกอบของการบูรณาการทักษะดิจิทัลกับการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย (Conceptual Framework) ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์องค์ประกอบย่อยการบูรณาการทักษะดิจิทัลที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน ดังรายละเอียดตาราง 5

ตาราง 5 การวิเคราะห์องค์ประกอบย่อย การบูรณาการทักษะดิจิทัล

นักการศึกษา / องค์ประกอบย่อย	1. เณอมพร เลาหจรัสแสง (2557)	2. ศรัณยา ไตรบุตร (2558)	3. โพยม จันทรน้อย (2559)	4. ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2560)	5. ปิยณัฐ วงศ์เครือคาร (2562)	6. อินทิรา ชูศรีทอง (2563)	7. Churchers (2008)	8. Fansher (2011)	ความถี่	ร้อยละ
1. การมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนและมีทักษะในการเลือกใช้สื่อ ICT	✓	✓			✓	✓		✓	5	62.50
2. การมีทักษะในการบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยใช้ ICT อย่างสร้างสรรค์	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	7	87.50
3. การสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์	✓							✓	2	25.00
4. ความสามารถในการเรียนรู้แบบร่วมมือ	✓							✓	2	25.00
5. การมีทักษะในการสื่อสาร/ถ่ายทอดองค์ความรู้	✓								1	12.50
6. การพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย		✓	✓					✓	3	37.50
7. การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงอย่างเหมาะสม		✓	✓	✓	✓	✓	✓		6	75.00

ตาราง 5 (ต่อ)

นักการศึกษา / องค์ประกอบย่อย	1. เกษมพร เลหะจรัสแสง	2. ศรัณยา โครบุตร (2558)	3. โพยม จันทรน้อย (2559)	4. ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2560)	5. ปิยณัฐ วงศ์เครือตร (2562)	6. อินทิรา ชูศรีทอง (2563)	7. Churchers (2008)	8. Fansher (2011)	ความถี่	ร้อยละ
8. การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ			✓	✓	✓		✓	✓	5	62.50
9. การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน			✓	✓	✓				3	37.50
10. การสอนแบบโครงงาน กระตุ้นให้สร้างสรรค์ผลงานด้วยตนเอง				✓	✓				2	25.00
11. การวางแผนการสอนและออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ควบคู่ไปกับการใช้ ICT		✓				✓		✓	3	37.50
12. การใช้การวิจัยเพื่อการเรียนรู้			✓						1	12.50
13. การจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์				✓	✓				2	25.00
14. การใช้การวิจัยเพื่อการเรียนรู้					✓				1	12.50
15. การเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาวิชาชีพโดยใช้ ICT						✓			1	12.50

จากตาราง 5 การวิเคราะห์องค์ประกอบย่อย การบูรณาการทักษะดิจิทัล พบว่า จากข้อมูลที่มีความถี่ระดับไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 หรือมีความถี่ไม่น้อยกว่า 4 จากแนวคิดและทฤษฎีทั้งหมดที่มีความหมายสัมพันธ์กันหรือใกล้เคียงกัน สามารถสรุปได้ว่าองค์ประกอบจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้องค์ประกอบย่อยของการบูรณาการทักษะดิจิทัลจำนวน 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนและมีทักษะในการเลือกใช้สื่อ ICT

2. การมีทักษะในการบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยใช้ ICT อย่างสร้างสรรค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงอย่างเหมาะสม

องค์ประกอบย่อย การมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนและมีทักษะในการเลือกใช้สื่อ ICT

การมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนและมีทักษะในการเลือกใช้สื่อ ICT ถือเป็นการนำความรู้และทักษะทางเทคนิคไปใช้อย่างมีจุดมุ่งหมายและมีประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ความสามารถทาง ICT ของผู้สอนเป็นองค์ประกอบหนึ่งของความสามารถทางวิชาชีพของครู ทำให้ผู้สอนจำเป็นต้องมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนและมีทักษะในการเลือกใช้สื่อ ICT ทำให้มีนักวิชาการหลายท่านกล่าวไว้ดังนี้

ศรัณยา ใครบุตร (2558, หน้า 70) กล่าวถึงทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่

1. ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และใช้ซอฟแวร์พื้นฐานในการประมวลคำ ใช้ตารางคำนวณ อีเมล์ ฯลฯ

2. ทักษะการประเมินค่าและใช้คอมพิวเตอร์ รวมทั้งเครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เกี่ยวข้องสำหรับการจัดการเรียนรู้

3. ทักษะการประยุกต์หลักการเรียนการสอน การวิจัยที่ทันสมัย และการประเมินที่เหมาะสมกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

4. ทักษะการประเมินคุณค่าของซอฟแวร์ที่ใช้ในการศึกษา

5. ทักษะการสร้างการนำเสนอด้วยคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพ ทักษะการค้นหาแหล่งทรัพยากรในอินเตอร์เน็ต ทักษะการบูรณาการเครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในวิชาต่าง ๆ

6. ทักษะการสร้างมัลติมีเดียสนับสนุนการเรียนการสอน

7. ทักษะการสร้างเอกสารไฮเปอร์เท็กซ์สนับสนุนการเรียนการสอน

8. ทักษะการแสดงความรู้ด้านจริยธรรมและความเสมอภาคที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี

9. ทักษะการติดตามความก้าวหน้าของการใช้เทคโนโลยีในการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

อีกทั้ง ศิวนิต อรรถวุฒิกุล (2562, หน้า 3) กล่าวถึง การมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนและมีทักษะในการเลือกใช้สื่อ ICT ว่าเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์ ผู้สอนจึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ สำหรับการประยุกต์ใช้ ICT เช่น การทำแผนการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การสร้างสื่อการเรียนรู้ การสืบค้นข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล การนำเสนอข้อมูล การติดต่อสื่อสาร การจัดบรรยายกาศในชั้นเรียน การวัดและประเมินผล เป็นต้น ทำให้ผู้สอนต้องมีความกระตือรือร้นในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อการเรียนรู้การใช้งานเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง มีการค้นคว้าและแสวงหาความรู้อย่างกว้างขวาง ต้องมีความเชี่ยวชาญในการใช้ ICT เพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูล สืบค้น และแสวงหาสารสนเทศได้เป็นอย่างดี

สรุปได้ว่า การมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนและมีทักษะในการเลือกใช้สื่อ ICT หมายถึง การที่ผู้สอนมีทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งมีการค้นคว้าและแสวงหาความรู้อย่างกว้างขวาง มีความเชี่ยวชาญในการใช้ ICT เพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูล สืบค้น และแสวงหาสารสนเทศได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้สอนต้องมีความเชี่ยวชาญในทักษะที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศรอบด้าน ทั้งทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ทักษะการประเมินค่าและใช้คอมพิวเตอร์ รวมทั้งเครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เกี่ยวข้องสำหรับการจัดการเรียนรู้ ทักษะการประยุกต์หลักการเรียนการสอน การวิจัยที่ทันสมัย และการประเมินผล ทักษะการประเมินคุณค่าของสื่อที่ใช้ในการศึกษา ทักษะการแสดงความรู้ด้านจริยธรรมและความเสมอภาคที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี และทักษะในการติดตามความก้าวหน้าของการใช้เทคโนโลยีในการศึกษา

องค์ประกอบย่อย การมีทักษะในการบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยใช้ ICT อย่างสร้างสรรค์

การใช้ ICT มาบูรณาการเข้ากับการจัดการเรียนการสอนล้วนมีประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนในยุคสมัยปัจจุบัน ซึ่งต้องมีการเลือกใช้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งมีเป้าหมายและเนื้อหาที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงมีนักวิชาการได้กล่าวถึงการมีทักษะในการบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยใช้ ICT อย่างสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ (2553, อ้างถึงใน อินทิรา ชูศรีทอง, 2563, หน้า 83 – 84) กล่าวว่า การประยุกต์ระบบ ICT ในด้านการศึกษาโดยต้องการที่จะนำมาใช้ใน

การสนับสนุนการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้มาก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ICT จึงมีผลต่อระบบการศึกษาโดยตรง ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร ความรอบรู้ จัดระบบประมวลผล ส่งผ่าน และสื่อสารด้วยความเร็วสูงและปริมาณมาก นำเสนอและแสดงผลด้วยระบบสื่อต่าง ๆ ทั้งทางด้านข้อมูล รูปภาพ เสียง การเคลื่อนไหว และวิดีโอ สามารถสร้างระบบการมีปฏิสัมพันธ์ที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ยุคใหม่ ประสบผลสำเร็จด้วยดี การเรียนรู้ในยุคใหม่ต้องเรียนรู้ให้ได้มากและรวดเร็วอีกทั้งต้องสามารถแยกแยะ ค้นหาข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนการแสวงหาสิ่งที่ต้องการได้ตรงตามความต้องการ โดยเป็นการประยุกต์ใช้ระบบเครือข่ายสารสนเทศ และประสิทธิภาพของการสื่อสารกับคอมพิวเตอร์

ส่วน นพสิทธิ์ ไตรสิทธิวัฒน์ (2556, หน้า 156) กล่าวถึงกฎเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการเรียนการสอนโดยใช้ ICT อย่างสร้างสรรค์ ดังนี้

1. ผู้สอนต้องรู้แนวนโยบายของหน่วยงานว่ามีนโยบายอย่างไรในการใช้สื่อICT ในการเรียนการสอน มีการสนับสนุนมากน้อยเพียงใด

2. เมื่อผู้สอนจำเป็นจะต้องนำผลงานของผู้อื่นมาใช้จะต้องอ้างอิงเจ้าของผลงานที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นการให้เกียรติผู้ที่เป็นเจ้าของผลงาน

3. พึงใช้ ICT อย่างระมัดระวัง

4. ใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างมีมารยาททางสังคม

5. ผลิตเนื้อหาสาระให้ตรงกับสมรรถนะความรู้และความสามารถของผู้เรียน

6. การโต้ตอบระหว่างกันควรคำนึงถึงความเหมาะสม

7. เมื่อเกิดข้อผิดพลาดจะต้องยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น และรีบดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดเหล่านั้น

ธนะวัฒน์ วรรณประภา (2560) กล่าวถึงหลักการของการเรียนการสอนโดยใช้ ICT อย่างสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. การใช้ ICT จะต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาและจุดมุ่งหมายที่จะสอน

2. การนำ ICT มาใช้นั้นจะต้องมีความเหมาะสมกับวัย ระดับชั้นความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียน

3. การใช้ ICT จะต้องมีความเหมาะสมกับกระบวนการสอนและรูปแบบการสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

4. การใช้ ICT ในการเรียนการสอน จะต้องคำนึงถึงหลักการทางจิตวิทยาการเรียนรู้ จิตวิทยาพัฒนาการ และพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนด้วย

อินทิรา ชูศรีทอง (2563, หน้า 86) กล่าวว่า การประยุกต์ใช้ ICT เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู และสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน จะช่วยลดข้อจำกัดต่าง ๆ ของการจัดการศึกษา เช่น ข้อจำกัดด้านระยะทางที่จะช่วยให้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ทุกที่ทุกเวลา ข้อจำกัดด้านค่าใช้จ่ายหากมีการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศที่ดีจะเป็นการประหยัดเวลาในการสร้าง ใช้งาน และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในการสร้างเนื้อหาดิจิทัลลดลง ทำให้ปริมาณของเนื้อหาดิจิทัลเพิ่มขึ้น ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการลดข้อจำกัดของการศึกษา สถานบันการศึกษาสมัยใหม่จึงได้พยายามจะพัฒนา ICT ให้ใช้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดการเรียนรู้ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ยกระดับการศึกษาให้แก่ผู้เรียน เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่สูงขึ้น

สรุปได้ว่า การมีทักษะในการบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยใช้ ICT อย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้มากขึ้น รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการบูรณาการ ICT เข้ามาในบริหารจัดการเรียนรู้นั้นต้องคำนึงถึงบริบท ทรัพยากร และงบประมาณ รวมถึงความเหมาะสมของกระบวนการสอนและรูปแบบการสอนที่ต้องสัมพันธ์กับเนื้อหา จุดมุ่งหมายที่จะสอน วัย ระดับชั้น ความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนด้วย

องค์ประกอบย่อย การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคของข้อมูลข่าวสารและการเปลี่ยนแปลง ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้การสื่อสารไร้พรมแดน การเข้าถึงแหล่งข้อมูลสามารถทำได้ทุกที่ทุกเวลา ผลกระทบจากยุคโลกาภิวัฒน์นี้ส่งผลให้ผู้เรียนจำเป็นจะต้องมีความสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและเป็นผู้แสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจึงเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่นำมาใช้ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

จันทรา แซ่ลิ่ว (2560, หน้า 7) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning เป็นการเรียนรู้เชิงรุกหรือการเรียนรู้แบบกระตือรือร้นที่ให้ผู้เรียนสร้างองค์

ความรู้ใหม่จากการมีปฏิสัมพันธ์และเชื่อมโยงจากความรู้เดิมด้วยตนเอง จากการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

วารินทร์พร ฟันเฟื่องฟู (2562, หน้า 138) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบ Active learning เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทุกขั้นตอน โดยลงมือปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนรู้และเป็นศูนย์กลางในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้ใช้กระบวนคิดขั้นสูง (Higher order thinking) ในการแก้สถานการณ์ปัญหาอย่างเป็นระบบอย่างสร้างสรรค์ สามารถใช้การปฏิสัมพันธ์ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้สะท้อนผลของการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองและระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนจนสามารถสร้างองค์ความรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุตามผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ อันเป็นคุณลักษณะของคนไทย 4.0 ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) เป็นผู้เรียนรู้ 2) เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และ 3) เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2560) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning หมายถึง กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจลึกซึ้งด้วยการเชื่อมโยงผู้เรียนกับเนื้อหาในองค์ความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริง แนวคิดและทักษะ ผ่านการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

Bonwell (2003) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning คือ การเรียนที่เน้นผู้เรียนได้ปฏิบัติและสร้างความรู้จากการลงมือปฏิบัติจริงระหว่างการเรียนการสอน ส่งผลให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

Prince (2004) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ได้ใช้ทักษะการพูด ฟัง อ่าน เขียน และไตร่ตรองความคิด เช่นเดียวกับ Petty (2004, p.1) ที่ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้โอกาสผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากกว่าการที่ผู้เรียนได้รับความรู้จากการบรรยายเพียงอย่างเดียว

Felder and Brent (2009) กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ว่าหมายถึง กิจกรรมใด ๆ ก็ตามที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่ผู้เรียนทุกคนได้ถูกเรียกให้ทำสิ่งต่าง ๆ นอกเหนือจากการนั่งดู ฟัง และจดบันทึกอย่างเดียว

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ผ่านการปฏิบัติจริง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความรับผิดชอบร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้ มีการใช้กระบวนคิดขั้นสูงในการแก้สถานการณ์ปัญหาอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์ อีกทั้งสามารถใช้การปฏิสัมพันธ์ร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนผลของการเรียนรู้จนสามารถสร้างองค์ความรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และส่งผลให้บรรลุตามผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ได้

องค์ประกอบย่อย การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงอย่างเหมาะสม

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2549, หน้า 1) ได้กล่าวว่าการการวัดและประเมินผล เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การจัดการศึกษาบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่คาดหวัง ระบบและเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่ชัดเจน เที่ยงตรงและเชื่อมั่นได้จะช่วยนำกระบวนการเรียนเข้าสู่ทิศทางที่ถูกต้อง ตั้งแต่วัดผลและประเมินผลครั้งแรก ช่วยในการวิจัยละพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในขณะศึกษา และแสดงถึงประสิทธิผลของการเรียนรู้เมื่อผ่านมาตรฐานการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ จำเป็นต้องใช้วิธีวัดผลและประเมินผลหลากหลายรูปแบบ ตลอดจนต้องใช้เครื่องมือและเกณฑ์ในการวัดผลประเมินผล

ชวลิต ชูกำแพง (2550, หน้า 37) กล่าวถึงการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงไว้ดังนี้

1. เป็นการประเมินที่ใช้เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลายวิธี เพื่อตรวจสอบคุณภาพของงาน และเพื่อแสดงออกถึงทักษะที่ได้จากการเรียนรู้ ตลอดจนการกระทำของผู้เรียน

2. เป็นวิธีการประเมินที่สะท้อนให้เห็นพฤติกรรม และทักษะที่จำแนของผู้เรียนในสถานการณ์ที่เป็นจริงในปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นที่ผลงานที่ผู้เรียนแสดงออกในภาคปฏิบัติ เน้นกระบวนการเรียนรู้ ผลผลิต และแฟ้มสะสมผลงาน อีกทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งอาจใช้การสังเกต การบันทึก และการรวบรวม

ข้อมูลจากผลงานและวิธีการที่ผู้เรียนได้ทำ และต้องมีการคำนึงถึงความสัมพันธ์ของหลักสูตร การเรียนการสอน และการประเมินผล

3. เป็นการประเมินเชิงปฏิบัติที่สัมพันธ์และมีความหมายที่แท้จริงกับชีวิตประจำวัน

4. การประเมินโดยใช้เครื่องมือหลากหลายชนิด แทนการใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือในการวัดเพียงอย่างเดียว ซึ่งเทคนิคการประเมินจากสภาพจริงมักนิยมทำโดยการรวบรวมงานภาคปฏิบัติที่ได้จากกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงอย่างเหมาะสม หมายถึง กระบวนการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เป็นวิธีที่ใช้ในการประเมินความสามารถทุกด้านของผู้เรียนควบคู่กับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีการเน้นทักษะในการคิด ความสามารถในการแก้ไขปัญหา การปฏิบัติในสภาพที่เป็นจริง ซึ่งจะต้องใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ผลการวัดที่แสดงถึงพัฒนาการและความสามารถที่แท้จริง

5.5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล

5.5.1 ความหมาย

นวัตกรรมดิจิทัลเป็นสิ่งช่วยให้การศึกษา และการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิผลสูงกว่าเดิม เกิดแรงจูงใจในการเรียนด้วยนวัตกรรมดิจิทัล และประหยัดเวลาได้อีกด้วย ในปัจจุบันมีการใช้นวัตกรรมดิจิทัลหลากหลาย ซึ่งมีทั้งนวัตกรรมที่ใช้กันอย่างแพร่หลายแล้ว และประเภทที่กำลังเผยแพร่ที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัลไว้ ดังนี้

ฐิตินันท์ นันทะศรี (2563, หน้า 28) กล่าวถึง การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล คือ ความใหม่ สิ่งใหม่ ๆ หรือการพัฒนาของเก่าให้ใหม่ขึ้น ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปแบบของสิ่งประดิษฐ์ใหม่ แนวความคิดใหม่ วิธีการใหม่ กระบวนการใหม่ เป็นต้น ภายใต้ความรู้ประสบการณ์ ทักษะความชำนาญของบุคคลหรือองค์กรที่นอกเหนือจากงานที่ทำอยู่ประจำ

สุภัสสรา คงชม (2558, หน้า 12) กล่าวถึง การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล คือผลิตภัณฑ์ที่มีพื้นฐานหรือขอบเขตของการพัฒนามาจากเทคโนโลยี สามารถตอบสนองความต้องการ และยังสร้างความได้เปรียบในเชิงการแข่งขันได้เป็นอย่างดี ที่มีแรงผลักดันที่สำคัญของความก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และความเป็นอยู่ของประชาชน

Cancian (1979, p. 53) ได้ให้ความหมาย การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล ว่าเป็นความใหม่และความแตกต่างโดยอาจอยู่ในรูปลักษณ์ การปฏิบัติ เทคนิค หรือเรื่องราวที่ใหม่ และแตกต่างจากสิ่งที่มีอยู่

Morton (1968) ให้ความหมาย การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล ว่าเป็นการทำให้ใหม่ขึ้นอีกครั้ง (Renewal) ซึ่งหมายถึง การปรับปรุงสิ่งเก่าและพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ตลอดจนหน่วยงาน หรือองค์การนั้น ๆ นวัตกรรม ไม่ใช่การขจัดหรือล้มล้างสิ่งเก่าให้หมดไป แต่เป็นการ ปรับปรุงเสริมแต่งและพัฒนา

Thomas Hughes (1999) ได้ให้ความหมายของ การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล ว่า เป็นการนำวิธีการใหม่ ๆ มาปฏิบัติหลังจากได้ผ่านการทดลองหรือได้รับการพัฒนามาเป็นขั้น ๆ แล้ว เริ่มตั้งแต่การคิดค้น (Invention) การพัฒนา (Development) ซึ่งอาจจะเป็นไปในรูปของ โครงการทดลองปฏิบัติก่อน (Pilot Project) แล้วจึงนำไปปฏิบัติจริง ซึ่งมีความแตกต่างไปจากการปฏิบัติเดิมที่เคยปฏิบัติมา

สรุปการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล คือ การสร้าง ปรับปรุง หรือพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีการเริ่มต้นด้วยการคิดค้น การพัฒนา และการนำไปใช้ ภายใต้ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะความชำนาญของบุคคลหรือองค์กร

5.5.2 องค์ประกอบของการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล

นักวิชาการได้ศึกเกี่ยวกับองค์ประกอบของการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัลไว้ ดังนี้

สุกัญญา แช่มช้อย (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัลโดยมีทักษะสำคัญในการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การใส่ใจหรือการเอาใจใส่
2. การเห็นคุณค่าของคุณลักษณะส่วนบุคคล
3. การถ่ายทอดจินตนาการ

4. การเล่นอย่างจริงจัง

5. การร่วมสืบค้น

6. การปั้นแต่ง

สมชาย รุ่งเรือง (2560) กล่าวถึงองค์ประกอบของการสร้างสรรค์นวัตกรรมไว้ 4 องค์ประกอบได้แก่

1. จินตนาการ (Imagination)

2. ความยืดหยุ่น (Flexibility)

3. วิสัยทัศน์ (Vision)

4. การแก้ปัญหา (Problem Solving)

อภิวุฒิ พิมลแสงสุริยา (2560) ได้กล่าวถึงทักษะและพฤติกรรมในการสร้างสรรค์นวัตกรรมไว้ 4 ประการได้แก่

1. มีความสามารถในการบริหารความเสี่ยง (Mannge risk) ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์มักชอบทดลองทำอะไรใหม่ ๆ แต่บางครั้งสิ่งที่ทำอาจส่งผลกระทบในทางลบได้ ดังนั้นการบริหารความเสี่ยงจึงเป็นทักษะที่สำคัญที่จำเป็นต้องหาทางจัดการกับความเสี่ยงให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. มีความช่างสงสัย (Demonstrate Curiosity) ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์มักแสดงออกถึงความเป็นคนช่างสงสัยและสนใจใฝ่รู้ มักมีคำถามเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ รอบตัวอยู่เสมอ และเป็นนักค้นหาข้อมูลตัวยง การพัฒนาความช่างสงสัยสามารถทำได้โดยประเมินทักษะและความรู้ของตนเองในปัจจุบัน จากนั้นหาแนวทางในการพัฒนาเพิ่มเติมความรู้ดังกล่าว รวมทั้งกระตุ้นให้มีการแบ่งปันข้อมูลและมุมมองใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดความคิดแปลก ๆ เรียนรู้จากความผิดพลาดที่เกิดขึ้นในอดีต

3. มีความกล้าหาญในการเป็นผู้นำ (Lead Courageously) ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์มักคิดในเชิงรุกและสามารถนำผู้อื่นได้อย่างมั่นใจ มีการแสดงออกอย่างเหมาะสม แบ่งปันมุมมอง รับฟังและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง เปิดใจรับฟังสิ่งใหม่ ๆ และมุ่งมั่นที่จะผลักดันให้เกิดสิ่งใหม่

4. รักษามุมมองในเชิงธุรกิจ (Maintain Strategic Business Perspevtive) คือ ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ต้องเข้าใจความเชื่องโยงของแนวโน้มต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตกับผลกระทบที่มีต่อองค์กร และมองเห็นโอกาสในการใช้ประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น

ฐิตินันท์ นันทะศรี (2563, หน้า 131 – 137) กล่าวถึงการมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม จำนวน 3 องค์ประกอบ คือ

1. การมีจินตนาการที่ลึกซึ้ง หมายถึง การมีพลังในการวาดภาพของจิตใจ ซึ่งเป็นผลมาจากการผสมผสานข้อเท็จจริง และประสบการณ์ของชีวิต ซึ่งคนที่มีจินตนาการจะเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะกล้าคิด กล้าฝัน กล้าท้าทาย กล้าทำสิ่งใหม่ ๆ ที่ไม่เหมือนกับคนอื่นที่จะส่งผลให้เกิดการคิดค้นนวัตกรรมหรือการพัฒนางานที่เกิดประโยชน์ต่อบุคลากรหรือองค์กร

2. ความคิดริเริ่มในสิ่งที่แปลกใหม่ (Originality) เป็นความสามารถในการคิดค้นสิ่งที่แปลกใหม่ สิ่งที่แตกต่างจากเรื่องราวที่มีอยู่โดยปกติและไม่ซ้ำกับสิ่งที่มีอยู่แล้ว และเกิดสิ่งใหม่ที่มีประโยชน์ต่อองค์กร

3. การมีความคิดหลากหลายและยืดหยุ่นในการคิด หมายถึง การมีทักษะความคล่องแคล่วในการคิด (Fluency) ซึ่งเป็นความสามารถในการคิดหาข้อมูลเรื่องราว และคำตอบได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว และมีปริมาณมากในเวลาที่จำกัดและการมีทักษะความหลากหลายและมีความยืดหยุ่นในการคิด (Flexibility) เป็นความสามารถในการคิดหาข้อมูล เรื่องราวที่มีอยู่จนได้คำตอบที่มีประเภท มุมมอง และทิศทางที่หลากหลาย ตลอดจนสามารถคิดประยุกต์ปรับเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ต่าง ๆ จนเกิดประโยชน์ต่อบุคลากรและภารกิจของสถานศึกษา

ประทินทิพย์ พรไชยยา (2564, หน้า 31) กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับการเรียนรู้ โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การคิดอย่างสร้างสรรค์
2. การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์
3. การนำนวัตกรรมไปใช้
4. การคิดและใช้เหตุผลอย่างมีประสิทธิภาพ
5. การแก้ไขปัญหา

Guilford, J.P (1967) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการสร้างสรรค์นวัตกรรมไว้ดังนี้

1. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ความคิดแปลกใหม่ไม่ซ้ำกันกับความคิดของผู้อื่น และแตกต่างจากความคิดธรรมดา ความคิดริเริ่มอาจเกิดจากการคิดจากที่มีอยู่แล้วให้แปลกแตกต่างจากที่เคยเห็น หรือสามารถพลิกแพลงให้กลายเป็นสิ่งที่ไม่

เคยคาดคิด ความคิดริเริ่มอาจเป็นการนำเอาความคิดเก่ามาปรับปรุงแต่งผสมผสานจนเกิดเป็นของใหม่ ซึ่งมีหลายระดับ อาจเป็นความคิดครั้งแรกที่เกิดขึ้นโดยไม่มีใครสอนแม้ความคิดนั้นจะมีผู้อื่นคิดไว้ก่อนแล้วก็ตาม

2. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง ปริมาณความคิดที่ไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกัน โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) ความคล่องแคล่วทางด้านถ้อยคำ (Word Fluency) เป็นความสามารถในการใช้ถ้อยคำอย่างคล่องแคล่ว 2) ความคิดคล่องแคล่วทางด้านการโยงสัมพันธ์ (Associational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดหาถ้อยคำที่เหมือนกันได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ภายในเวลาที่กำหนด 3) ความคล่องแคล่วทางด้านการแสดงออก (Expression Fluency) เป็นความสามารถในการใช้วลีหรือประโยคที่สามารถนำคำมาเรียงกันอย่างรวดเร็วเพื่อให้ได้ประโยคที่ต้องการ 4) ความคล่องแคล่วในการคิด (Ideational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดค้นสิ่งที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด

3. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ประเภทหรือแบบของการคิด แบ่งออกเป็น 1) ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นทันที (Spontaneous Flexibility) เป็นความสามารถที่จะพยายามคิดได้หลายทางอย่างอิสระ 2) ความคิดยืดหยุ่นทางด้านการดัดแปลง (Adaptive Flexibility) หมายถึง ความสามารถในการดัดแปลงความรู้หรือประสบการณ์ให้เกิดประโยชน์หลาย ๆ ด้าน ซึ่งมีประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา ผู้ที่มีความยืดหยุ่นจะคิดดัดแปลงได้ไม่ซ้ำกัน 3) ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความคิดในรายละเอียดเป็นขั้นตอน สามารถอธิบายให้เห็นภาพชัดเจน หรือเป็นแผนงานที่สมบูรณ์ขึ้น ความคิดละอียดลออจัดเป็นรายละเอียดที่นำมาตกแต่ง ขยายความคิดครั้งแรกให้สมบูรณ์ขึ้น

Horth and Buchner (2009, pp. 10 – 13) กล่าวถึงการสร้างสรรค์นวัตกรรมเป็นกระบวนการในการแก้ไขปัญหาโดยการค้นหา การผสมผสานและจัดเรียงจากข้างในเพื่อให้ได้แนวคิดหรือวิธีการใหม่ ๆ ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

1. การใส่ใจหรือการเอาใจใส่ (Paying attention) คือ ความสามารถในการรับรู้รายละเอียดอย่างถี่ถ้วน การเกาะติดสถานการณ์ต่าง ๆ จนสังเกตเห็นความเป็นไป สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้งด้วยสายตาที่เฉียบคม การพิจารณาในมุมมองที่แตกต่างและใช้ข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่ง ซึ่งจะทำให้เห็นมุมมองใหม่ ๆ ได้ชัดเจนขึ้น

2. การเห็นคุณค่าของคุณลักษณะส่วนบุคคล (Personalizing) การให้ความสำคัญกับคุณค่าและทำความเข้าใจประสบการณ์ของแต่ละบุคคล โดยจำแนกลักษณะส่วนบุคคลเป็นกระบวนการสองด้าน คือ 1) การเข้าถึงความรู้และประสบการณ์ของบุคลากร ทำให้เกิดมุมมองและความท้าทายใหม่ ๆ แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน และ 2) ความเข้าใจผู้รับบริการอย่างลึกซึ้งในแบบฉบับของแต่ละบุคคล คือ สามารถที่จะเข้าถึงผู้รับบริการโดยทำความเข้าใจว่าผู้รับบริการคือใคร มีความเป็นอยู่อย่างไร อะไรเป็นสิ่งสำคัญสำหรับพวกเขาในองค์การทางการศึกษา ซึ่งความรู้ที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับบุคคลเหล่านี้จะนำไปสู่ความคิดใหม่ ๆ ในการขับเคลื่อนนวัตกรรมขององค์การ

3. การถ่ายทอดจินตนาการ (Imaging) คือ เป็นความสามารถในการคิดให้เป็นรูปธรรมหรือคิดเป็นภาพ โดยการแสดงข้อมูลด้วยภาพ เรื่องราวความประทับใจและคำอุปมาอุปไมยให้เข้าใจได้ง่าย การคิดในลักษณะนี้เป็นเครื่องมือที่ทรงพลังในการอธิบายถึงสถานการณ์ รวบรวมความคิด และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้จินตนาการในการตอบคำถามเพื่อนำไปสู่ภาพที่ไม่ธรรมดาและความเป็นไปได้

4. การเล่นอย่างจริงจัง (Serious Play) ในการพัฒนานวัตกรรมต้องการแนวคิดที่แหกกฎบางข้อ การดำเนินการที่แตกต่าง และสร้างด้วยความสนุกสนานผ่านหนทางที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนทั้งจากการสำรวจอย่างอิสระ การผสมผสาน การทดลอง ความตลกคะนอง และทำงานให้เหมือนเล่นแต่ได้ผลที่เป็นประโยชน์อย่างจริงจัง

5. การร่วมมือในการสืบค้น (Collaborative Inquiry) นวัตกรรมส่วนมากไม่ได้สร้างโดยคนเพียงคนเดียว ความเข้าใจได้มาจากการแบ่งปันความคิดที่กว้างขวางโดยไม่มีอคติ ความร่วมมือด้านการสืบค้นคือกระบวนการที่มีประสิทธภาพและยั่งยืน

6. การปั้นแต่ง (Crafting) ความสามารถในการรับมือกับความคิดที่ขัดแย้งในใจในขณะที่ต้องปฏิบัติการเพื่อให้เกิดนวัตกรรม เป็นการคิดและการพิจารณาภาพรวม รวมถคงความคิดเห็นแย้งเพื่อที่จะเปิดโอกาสให้กับทางเลือกอื่น สำหรับความแตกต่างระหว่างการคิดวิเคราะห์แบบดั้งเดิมและการคิดปั้นแต่ง คือ การคิดวิเคราะห์เป็นการคิดโดยแยกปัญหาเป็นส่วน ๆ ทั้งข้อเท็จจริงและสมมติฐาน แต่การคิดการปั้นแต่งเป็นการสังเคราะห์ การบูรณาการพิจารณาความเป็นไปได้และการตัดทอนอย่างมีเหตุผล

Partnership for 21st Century Skill (2009, pp. 3 – 4) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. การคิดอย่างสร้างสรรค์ (Think creativity) โดยใช้เทคนิคการสร้างสรรค์ทางความคิดที่หลากหลายในการสร้างสรรค์ความคิดใหม่ ๆ ใช้ความพยายามในการวิเคราะห์และประเมินการคิดที่มีความซับซ้อนของตนเอง เพื่อปรับปรุงและพัฒนานวัตกรรมในเชิงสร้างสรรค์

2. การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ (Work creativity with others) โดยดำเนินการและสื่อสารความคิดใหม่ไปสู่ผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ ยอมรับสิ่งใหม่ ๆ และสะท้อนผลการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่แสดงให้เห็นถึงความริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงานและเข้าใจข้อจำกัดในการรับเอาความคิดใหม่ ๆ ในโลกของความเป็นจริง รู้จักการใช้ข้อผิดพลาดมาเป็นโอกาสในการเรียนรู้ มีความเข้าใจว่าการสร้างสรรค์นวัตกรรมต้องใช้ระยะเวลานาน ความสำเร็จเพียงเล็กน้อยและความผิดพลาดย่อมเกิดขึ้นได้เสมอ

3. การนำนวัตกรรมไปใช้ (Implement innovation) โดยการนำความคิดสร้างสรรค์ไปปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรมและมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากการนำนวัตกรรมที่สร้างขึ้นไปใช้จริง

จากผลการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่กับองค์ประกอบของการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย (Conceptual Framework) ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์องค์ประกอบย่อยการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล ที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน ดังรายละเอียดตาราง 6

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 6 การวิเคราะห์องค์ประกอบย่อย การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล

นักการศึกษา / องค์ประกอบย่อย	1. สุกัญญา แช่มช้อย (2555)	2. สมชาย รุ่งเรือง (2560)	3. อภิวุฒิ พิมลแสงสุริยา (2560)	4. ฐิติน้นท์ น้นทะศรี (2563)	5. ประทินทิพย์ พรไชยยา (2564)	6. Guilford (1967)	7. Horth and Buchner (2009)	8. Partnership for 21st Century Skill (2009)	ความถี่	ร้อยละ
1. ความชอบในการแก้ไขปัญหา		✓			✓				2	25.00
2. ความใส่ใจหรือการเอาใจใส่	✓						✓		2	25.00
3. การเห็นคุณค่าของคุณลักษณะส่วนบุคคล	✓						✓		2	25.00
4. การมีจินตนาการในการคิดอย่างสร้างสรรค์	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	7	87.50
5. การเล่นอย่างจริงจัง	✓						✓		2	25.00
6. การมีความคิดริเริ่มปั้นแต่งสิ่งใหม่	✓			✓		✓	✓		4	50.00
7. การมีความคล่องแคล่วทางความคิด						✓			1	12.50
8. การมีความหลากหลายและมีความยืดหยุ่นทางความคิด		✓		✓	✓	✓		✓	5	62.50
9. การมีความสามารถในการบริหารความเสี่ยง			✓						1	12.50
10. การมีความกล้าในการเป็นผู้นำ			✓						1	12.50
11. การมีความไขว่คว้าหาโอกาส			✓						1	12.50
12. การรักษามุมมองเชิงธุรกิจ			✓						1	12.50
13. การมีความอยากรู้อยากเห็น		✓	✓						2	25.00
14. การนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์					✓			✓	2	25.00

จากตาราง 6 การวิเคราะห์องค์ประกอบย่อย การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล พบว่า จากข้อมูลที่มีความถี่ระดับไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 หรือมีความถี่ไม่น้อยกว่า 4 จากแนวคิดและทฤษฎีทั้งหมดที่มีความหมายสัมพันธ์กันหรือใกล้เคียงกัน สามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้องค์ประกอบย่อยของการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัลจำนวน 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การมีจินตนาการในการคิดอย่างสร้างสรรค์

2. การมีความคิดริเริ่มปั้นแต่งสิ่งใหม่

3. การมีความหลากหลายและมีความยืดหยุ่นทางความคิด

องค์ประกอบย่อย การมีจินตนาการในการคิดอย่างสร้างสรรค์

ความคิดของมนุษย์เกิดจากกลไกการทำงานของสมองที่เกิดขึ้นตลอดเวลา การมีจินตนาการในการคิดอย่างสร้างสรรค์สามารถเกิดขึ้นได้อย่างหลากหลายโดยมีประสบการณ์ของแต่ละบุคคลเป็นพื้นฐานที่ก่อนให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ดังนั้นจึงมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงการมีจินตนาการในการคิดอย่างสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556, หน้า 207) กล่าวว่า การมีจินตนาการในการคิดอย่างสร้างสรรค์ คือ ความสามารถที่จะรวบรวมความรู้ ความคิดที่มีอยู่เดิมมาทำให้เกิดเป็นความรู้ใหม่ สร้างขึ้นมาเป็นความรู้คิดของตนเอง และ ทวีป อภิสิทธิ์ (2559, หน้า 5) ได้ให้ความหมายของการมีจินตนาการในการคิดอย่างสร้างสรรค์ว่าเป็นพฤติกรรมทางความคิดและการกระทำของมนุษย์ที่มีสิ่งเร้ามาทำให้เกิดความคิดที่หลากหลาย มองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ หรือสามารถคิดค้นสิ่งใหม่ๆ วิธีการใหม่ ๆ ผลผลิตใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น

ส่วนไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ (2558, หน้า 95) ได้ให้ความหมายของการมีจินตนาการในการคิดอย่างสร้างสรรค์ว่าเป็นความสามารถของบุคคลในการคิดโดยมีองค์ประกอบของการคิดที่เกี่ยวข้องหลายด้าน คือ การคิดคล่อง การคิดยืดหยุ่น การคิดหลายแง่มุม และความคิดที่เหมาะสม มาผลิตเป็นสิ่งใหม่ที่มีประโยชน์ อาจเป็นรายบุคคลหรือประโยชน์ของส่วนรวม

Baron and May (1960) กล่าวว่า การมีจินตนาการในการคิดอย่างสร้างสรรค์ คือ ความสามารถของมนุษย์ที่นำไปสู่สิ่งใหม่ เกิดนวัตกรรมใหม่ การคิดค้นสิ่งใหม่ เช่นเดียวกับ Torrance (1962, p.16) ที่กล่าวว่าการมีจินตนาการในการคิดอย่างสร้างสรรค์เป็นความสามารถอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่จะคิดสิ่งใหม่ ๆ ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน โดยเกิดจากการรวมเอาความรู้ ประสบการณ์ รวมความคิด แล้วนำมาสู่งการสร้างสิ่งใหม่

นอกจากนี้ Haimowitz (1973, p. 67) ให้ความหมายของการมีจินตนาการในการคิดอย่างสร้างสรรค์ว่าเป็นความสามารถของมนุษย์ในการคิดสิ่งใหม่ ๆ หรือทำในสิ่งที่ไม่มีใครเคยทำมาก่อน เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ หรือความคิดใหม่ที่มีคุณค่า

สรุปได้ว่า การมีจินตนาการในการคิดอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของมนุษย์ที่มีกระบวนการคิดที่หลากหลาย ทั้งการคิดคล่อง การคิดยืดหยุ่น

การคิดหลายแง่มุม และความคิดที่เหมาะสมที่มีการเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์ นำไปสู่การคิดสิ่งใหม่ ๆ ที่มีประโยชน์ต่อตนเองและอาจมีประโยชน์ต่อส่วนรวมได้อีกด้วย

องค์ประกอบย่อย การมีความคิดริเริ่มปั้นแต่งสิ่งใหม่

การมีความคิดริเริ่มปั้นแต่งสิ่งใหม่ เป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและส่วนรวมที่จะทำให้เกิดการค้นพบและสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ตลอดเวลา ซึ่งได้มีนักวิชาการกล่าวถึงความคิดริเริ่มปั้นแต่งสิ่งใหม่ไว้ดังนี้

สุวิทย์ คำมูล (2557, หน้า 19) ได้กล่าวถึง การมีความคิดริเริ่มปั้นแต่งสิ่งใหม่ หมายถึง ความสามารถในการคิดแปลกใหม่ ที่มีความแตกต่างไปจากเดิม อาจเป็นการคิดใหม่หรือการเอาความรู้ที่มีอยู่แต่เดิมมาดัดแปลงหรือประยุกต์ให้เกิดสิ่งใหม่

ส่วน จรัสพร บัวเรือง (2562, หน้า 37) กล่าวว่า ความคิดริเริ่มปั้นแต่งสิ่งใหม่ หมายถึง ความคิดแปลกใหม่ไม่ซ้ำกันกับความคิดของคนอื่น และแตกต่างจากความคิดธรรมดา ความคิดริเริ่มอาจเกิดจากการคิดจากเดิมที่มีอยู่แล้วให้แปลกแตกต่างจากที่เคยเห็น หรือสามารถพลิกแพลงให้กลายเป็นสิ่งที่ไม่เคยคาดคิด ความคิดริเริ่มอาจเป็นการนำเอาความคิดเก่ามาปรุงแต่งผสมผสานจนเกิดเป็นของใหม่

อีกทั้ง Guilford] J. P. (1950) ได้กล่าวถึง ความคิดริเริ่มปั้นแต่งสิ่งใหม่ หมายถึง ลักษณะความคิดที่แปลกใหม่แตกต่างไปจากความคิดธรรมดาที่ไม่เคยมีใครเห็นหรือนึกถึงมาก่อน ซึ่งอาจเกิดจากการนำเอาความรู้เดิมมาคิดดัดแปลงหรือประยุกต์ให้เกิดเป็นสิ่งใหม่ขึ้น ทั้งนี้ความคิดริเริ่มจะเป็นต้องอาศัยลักษณะของความกล้าคิด กล้าลอง โดยบ่อยครั้งที่ความคิดริเริ่มจำเป็นต้องอาศัยความคิด จินตนาการ คิดเรื่องและคิดฝันจากจินตนาการมาคิดสร้างและหาทางทำให้ความคิดนั้นเกิดเป็นรูปธรรมขึ้น ซึ่งการคิดริเริ่มปั้นแต่งสิ่งใหมควรมีลักษณะสำคัญดังนี้

1. เป็นความคิดที่มีอิสระ และสร้างให้เกิดเป็นแนวคิดหรือสิ่งใหม่ ๆ

2. ไม่มีขอบเขตจำกัดหรือกฎเกณฑ์ตายตัว และเป็นแนวคิดที่สามารถใช้ได้จริง

3. เป็นการคิดที่อาศัยการมองที่ก้าวไกล สร้างให้เกิดความคิดที่ต่อเนื่อง

4. เป็นความคิดที่อยู่ในลักษณะของจินตนาการ

5. ระบบของความคิดจะกระจายไปได้หลายทิศทางและหลากหลายทางเลือก

6. เป็นความคิดที่อยู่ในลักษณะแปลก และแหวกแนวออกไปจากความคิดปกติ

7. สร้างให้เกิดสิ่งประดิษฐ์ใหม่ นวัตกรรมใหม่ และมีการพัฒนาแปลกใหม่ที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์

8. เป็นความคิดที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย

สรุปได้ว่า การมีความคิดริเริ่มปั้นแต่งสิ่งใหม่ หมายถึง ความสามารถในการคิดแปลกใหม่โดยการนำเอาความรู้เดิมมาคิดดัดแปลง พลิกแพลง หรือประยุกต์ให้เกิดเป็นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ นวัตกรรมใหม่ โดยให้มีการพัฒนาที่แปลกใหม่ เป็นประโยชน์ และสร้างสรรค์ อีกทั้งยังต้องอาศัยความคิด จินตนาการ คิดเรื่องและคิดฝันจากจินตนาการมาคิดสร้างและหาทางทำให้ความคิดนั้นเกิดเป็นรูปธรรมขึ้น

องค์ประกอบย่อย การมีความหลากหลายและมีความยืดหยุ่นทางความคิด

การมีความหลากหลายและมีความยืดหยุ่นทางความคิดเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับโลกทำงานในยุคสมัยใหม่ ซึ่งสามารถใช้ในการปรับกลยุทธ์ทางการรู้คิด เพื่อแก้ไขปัญหาใหม่ที่ไม่เคยพบเจอหรือเคยแก้ไขมาก่อนได้ ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำงานในโลกปัจจุบันมีความผันผวนที่สูงขึ้น ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวไว้ดังนี้

มณฑาทิพย์ เสยยงคะ (2556, หน้า 109 – 111) ได้ให้คำนิยามการมีความหลากหลายและมีความยืดหยุ่นทางความคิดไว้ว่า ผู้นำต้องมีความยืดหยุ่นเพื่อรองรับกับความเปลี่ยนแปลง เช่น การรองรับเทคโนโลยีที่ทันสมัยซึ่งจะต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่แตกต่างกัน โดยมีลักษณะที่สำคัญ 2 ประการคือ 1) ความสามารถในการปรับตัวกับสถานการณ์ต่าง ๆ และ 2) การเปิดกว้างรับความคิดใหม่ ๆ เช่นเดียวกับบุญนาค ทับทิมไทย (2557, หน้า 67) ที่ได้นิยามว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงตนเองให้เป็นบุคคลที่มีความคิดที่หลากหลาย ปรับตัวตามสถานการณ์ และเปิดใจกว้างสำหรับสิ่งใหม่ ๆ ปล่อยความคิดให้เป็นอิสระจากความคิดเก่า ๆ มีจิตใจที่ตื่นตัวพร้อมที่จะตรวจสอบความคิดและมองสิ่งต่าง ๆ ด้วยมุมมองที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

อีกทั้ง Soin (2013, ออนไลน์) ได้กล่าวถึง การมีความหลากหลายและมีความยืดหยุ่นทางความคิด ว่าเป็นการพัฒนาความสามารถส่วนบุคคลในการรองรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รวมทั้งการเปลี่ยนวิธีการทำงาน การปรับนิสัยของบุคคลให้

ยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อกำหนดเป้าหมายการทำงานใหม่ เช่นเดียวกับ Learn direct Limited (2013, ออนไลน์) ที่ได้ให้ความหมายของการมีความหลากหลายและมีความยืดหยุ่นทางความคิดว่าเป็นการปรับตัวให้สามารถพัฒนาความเข้าใจด้วยวิธีการที่หลากหลายต่อสถานการณ์ที่เปิดรับเข้ามาด้วยทัศนติเชิงบวก และมีความตั้งใจที่จะเรียนรู้วิธีการใหม่ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ความสามารถที่สามารถปรับรูปแบบของการทำงานในการตอบสนองต่อสถานการณ์ ความสามารถในการปรับตัวตามธรรมชาติ การเรียนรู้วิธีที่จะปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงใหม่อย่างรวดเร็ว

สรุปได้ว่า การมีความหลากหลายและมีความยืดหยุ่นทางความคิด หมายถึง ความสามารถของมนุษย์ที่ใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ เปิดใจกว้าง ปล่อยความคิดให้เป็นอิสระ มีจิตใจที่ตื่นตัวพร้อมที่จะตรวจสอบความคิดและมองสิ่งต่าง ๆ ด้วยมุมมองที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโดยใช้กระบวนการที่หลากหลายด้วยทัศนคติเชิงบวก และมีความตั้งใจในการเรียนรู้สิ่งใหม่เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างได้ และสามารถคิดหาวิธีการแก้ไขได้อย่างอิสระ

5.6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

5.6.1 ความหมาย

ในปัจจุบันการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศในโลกดิจิทัลเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกองค์กร จึงทำให้คุณธรรม จริยธรรมเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้สังคมดิจิทัลเป็นระเบียบ เรียบร้อย และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นเรื่องที่จะต้องปลูกฝังกฎเกณฑ์ขึ้นและต้องมีการวางระเบียบเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบและเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน โดยมีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงการสื่อสาร แลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัลไว้ ดังนี้

อินทิรา ชูศรีทอง (2563, หน้า 139) กล่าวว่า คุณธรรม จรรยาบรรณในการใช้ ICT หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการใช้ ICT ด้วยความระมัดระวัง มีความรับผิดชอบต่อสังคม การเข้าถึงข้อมูลที่ตรงกับความต้องการที่ไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร โดยครอบคลุม 4 ประเด็นคือ 1) ความเป็นส่วนตัว (Imformation Privacy) 2) ความถูกต้อง (Information Accuracy) 3) ความเป็นเจ้าของ (Information Property) และ 4) การเข้าถึงข้อมูล (Data Accessibility)

สุกัญญา แช่มช้อย (2562, หน้า 90) กล่าวว่า คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล หมายถึง การปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมาย และมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี

โดยมีการสนับสนุนและใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย ถูกต้องตามกฎหมาย และมีความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสาร มีทัศนคติที่ดีต่อการใช้เทคโนโลยีที่ส่งเสริมการร่วมมือ การเรียนรู้ และกิจกรรมในการผลิต และมีความเป็นผู้นำในการเป็นพลเมืองดิจิทัล

คมพิศิษฐ์ ศรีบุญเรือง (2557, หน้า 16) กล่าวว่า การมีคุณธรรมจริยธรรมในโลกดิจิทัล หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีด้วยความระมัดระวังและมีความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าถึงและตรงกับความต้องการที่ไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารและจริยธรรม ได้แก่

1. ดำเนินการให้นักเรียนทุกคนเข้าถึงเทคโนโลยีได้ตรงกับความต้องการ หมายถึง นักเรียนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเสมอภาคกันโดยอยู่ภายใต้กฎและข้อบังคับ

2. ผลักดันให้มีการใช้กฎหมายและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีด้วยความรับผิดชอบ หมายถึง มีการผลักดันให้มีการใช้กฎหมายและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

3. ออกข้อบังคับการใช้เทคโนโลยีเพื่อความปลอดภัยในตนเองและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การสนับสนุนและจัดให้เกิดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยการออกระเบียบข้อบังคับ

4. มีส่วนร่วมในการออกกฎหมายสิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา หมายถึง การมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและรับผิดชอบต่อสังคมในการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ

ธนกฤต พราหมน์นก (2560, หน้า 12) กล่าวว่า จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้วยความรู้ความเข้าใจ มีความระมัดระวังและมีความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การสร้างความเสมอภาคในการเข้าถึง การส่งเสริมและบังคับใช้มาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัย การสนับสนุนและจัดให้เกิดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ กำหนดนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์ การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา และความรับผิดชอบต่อสังคมในการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ

จิณณวัตร ปะโคทัง (2561, หน้า 205 – 206) กล่าวว่า การมีคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล ว่าต้องมีมารยาทและความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนในโลกออนไลน์ เคารพต่อกฎหมายและกฎระเบียบ และให้ความสำคัญกับมาตรการเพื่อความปลอดภัยและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้วย

สรุป คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีด้วยความระมัดระวังและมีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพต่อกฎหมายและกฎระเบียบ เข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเสมอภาค และมีความปลอดภัยในการเข้าถึงข้อมูล โดยไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารและจริยธรรม

5.6.2 องค์ประกอบของคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

วาสนา สีลาภเกื้อ (2555, หน้า 55 – 57) กล่าวถึงองค์ประกอบของคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัลไว้ดังนี้

1. เข้าใจและสามารถปฏิบัติตามแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกฎ กติกา มารยาทในสังคมออนไลน์ได้

2. เข้าใจและสามารถปฏิบัติตามนโยบาย/กติกามารยาท และระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้เครือข่ายได้

3. รู้จักใช้เทคโนโลยีบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสม และรับผิดชอบ

อุบลรัตน์ หริณวรรณ (2557, หน้า 147 – 155) กล่าวถึงองค์ประกอบของคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัลไว้ดังนี้

1. ปฏิบัติตามกฎหมาย

2. ปฏิบัติตามจริยธรรมและจรรยาบรรณ

3. วางแผนและออกแบบการใช้อย่างปลอดภัย

อังคณา แวซอเหาะ (2559, หน้า 7 – 8) กล่าวถึงการมีคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัลไว้ดังนี้

1. ความเป็นส่วนตัว (Information Privacy) หมายถึง สิทธิที่จะอยู่ตามลำพังและเป็นสิทธิที่เจ้าของสามารถที่จะควบคุมข้อมูลของตนเองในการเปิดเผยให้กับผู้อื่น สิทธินี้ได้ครอบคลุมปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์การต่าง ๆ ซึ่งสังเกตได้ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1.1 การเข้าไปดูข้อความในจดหมายอิเล็กทรอนิกส์และการบันทึกข้อมูลใยเครื่องคอมพิวเตอร์ รวมทั้งการบันทึก การแลกเปลี่ยนข้อมูลที่บุคคลเข้าไปใช้บริหารเว็บไซต์และข่าวสาร

1.2 การใช้เทคโนโลยีในการติดตามความเคลื่อนไหว หรือพฤติกรรมของบุคคลซึ่งทำให้สูญเสียความเป็นส่วนตัว ซึ่งการกระทำเช่นนี้ถือเป็นการผิดจริยธรรม

1.3 การใช้ข้อมูลของลูกค้าจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อผลประโยชน์ในการขยายตลาด

1.4 การรวบรวมหมายเลขโทรศัพท์ ที่อยู่อีเมล หมายเลขบัตรเครดิต และข้อมูลส่วนตัวอื่น ๆ เพื่อนำไปสร้างฐานข้อมูลประวัติลูกค้าขึ้นมาใหม่ แล้วนำไปขายให้กับบริษัทอื่น

2. ความถูกต้อง (Information Accuracy) ข้อมูลควรได้รับการตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปใช้งาน รวมถึงการปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ นอกจากนี้ควรให้สิทธิแก่บุคคลในการเข้าไปตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยตนเอง

3. ความเป็นเจ้าของ (Information Property) กรรมสิทธิ์ในการถือครองทรัพย์สิทน ซึ่งอาจเป็นทรัพย์สินทั่วไปที่จับต้องได้ เช่น คอมพิวเตอร์ รถยนต์ หรืออาจเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่จับต้องไม่ได้ เช่น บทเพลง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถถ่ายทอดและบันทึกลงในสื่อต่าง ๆ ได้ เช่น สิ่งพิมพ์ เทป ซีดีรอม เป็นต้น

4. การเข้าถึงข้อมูล (Data Accessibility) ซึ่งปัจจุบันการเข้าใช้งานโปรแกรม หรือระบบคอมพิวเตอร์มักจะมีการกำหนดสิทธิตามระดับของผู้ใช้งาน ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันการเข้าไปดำเนินการต่าง ๆ กับข้อมูลของผู้ใช้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง และเป็นการรักษาความลับของข้อมูล ดังนั้น ในการพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์จึงได้มีการออกแบบระบบรักษาความปลอดภัยในการเข้าถึงของผู้ใช้ และการเข้าถึงข้อมูลของผู้อื่นโดยไม่ได้รับความยินยอมนั้น ก็ถือเป็นการผิดจริยธรรมเช่นเดียวกับการละเมิดข้อมูลส่วนตัว

ณัฏฐ์ โอธนาทรัพย์ (2561) กล่าวถึงองค์ประกอบของคุณธรรมจริยธรรมในโลกดิจิทัลไว้ดังนี้

1. ความเป็นส่วนตัวของข้อมูลและสารสนเทศ โดยทั่วไปหมายถึงสิทธิที่จะอยู่ตามลำพัง และเป็นสิทธิที่เจ้าของสามารถที่จะควบคุมข้อมูลของตนเอง

ในการเปิดเผยให้กับผู้อื่น สิทธินี้ใช้ได้ครอบคลุมทั้งปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ

2. ความถูกต้อง โดยข้อมูลควรได้รับการตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะบันทึกข้อมูลเก็บไว้รวมถึงการปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ นอกจากนี้ ควรให้สิทธิแก่บุคคลในการเข้าไปตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลตนเองได้

3. ความเป็นเจ้าของ เป็นกรรมสิทธิ์ในการถือครองทรัพย์สิน ซึ่งอาจเป็นทรัพย์สินทั่วไปที่จับต้องได้ เช่น คอมพิวเตอร์ รถยนต์ หรืออาจเป็นทรัพย์สินทางปัญญา ที่จับต้องไม่ได้ เช่น บทเพลง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แต่สามารถถ่ายทอดและบันทึกลงในสื่อต่าง ๆ ได้ เช่น สิ่งพิมพ์ เทป ซีดีรอม เป็นต้น

4. การเข้าถึงข้อมูล ซึ่งการเข้าใช้งานโปรแกรม หรือระบบคอมพิวเตอร์ มักจะมีการกำหนดสิทธิตามระดับของผู้ใช้งาน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันการเข้าไปดำเนินการต่าง ๆ กับข้อมูลของผู้ใช้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง และเป็นการรักษาความลับของข้อมูล

อินทิรา ชูศรีทอง (2563, หน้า 139 – 140) กล่าวถึงองค์ประกอบของคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัลไว้ 5 องค์ประกอบดังนี้

1. การใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารถูกต้องตามกฎหมายคุณธรรม จริยธรรม

2. เป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง ปลอดภัย เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

3. ใช้เทคโนโลยีอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม ด้วยความรับผิดชอบ

4. มีความรู้เกี่ยวกับการใช้ข้อมูลสารสนเทศ และลิขสิทธิ์

5. ออกข้อบังคับและมีส่วนร่วมในการออกกฎหมาย

International Society of Technology in Education (2007) ได้กล่าวถึงมาตรฐานเทคโนโลยีไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมและเป็นแบบอย่าง ความรับผิดชอบ เข้าใจสังคมท้องถิ่นระดับโลก ความรับผิดชอบในการพัฒนาดิจิทัล วัฒนธรรม การแสดงพฤติกรรมทางกฎหมายและจริยธรรมในการปฏิบัติวิชาชีพ

2. สนับสนุนรูปแบบการสอนให้ปลอดภัย ถูกกฎหมาย และใช้ข้อมูลดิจิทัลและเทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม รวมถึงการเคารพในลิขสิทธิ์ ทรัพย์สินทางปัญญา

3. ตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียนทุกคน ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้เป็นศูนย์กลางให้เข้าถึงเครื่องมือดิจิทัลและทรัพยากรที่เหมาะสม

4. โปรโมตและทำแบบจรรยาบรรณทางธุรกิจและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีและข้อมูล

5. พัฒนาและสร้างความเข้าใจด้านวัฒนธรรมและการรับรู้ทั่วโลกโดยการมีส่วนร่วมกับเพื่อนร่วมงาน และนักเรียนของวัฒนธรรมอื่น ๆ ในยุคดิจิทัลที่ใช้เครื่องมือสื่อสารและการทำงานร่วมกัน

จากผลการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่กับองค์ประกอบของคุณธรรมจริยธรรมในโลกดิจิทัลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย (Conceptual Framework) ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์องค์ประกอบย่อยคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล ที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน ดังรายละเอียดตาราง 7

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 7 การวิเคราะห์องค์ประกอบย่อย คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

นักการศึกษา / องค์ประกอบย่อย	1. วาสนา สีลารเกื้อ (2555)	2. ฉบลรัตน์ หริณวรรณ (2557)	3. อังคณา แวซอเหาะ (2559)	4. ณัฐ์ฐ์ โอธนาทรัพย์ (2561)	5. อินทิรา ชูศรีทอง (2563)	6. ISTE (2007)	ความถี่	ร้อยละ
1. การเข้าใจและการปฏิบัติตามกฎ กติกา มารยาทในสังคมออนไลน์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6	100.00
2. การรู้จักใช้เทคโนโลยีบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมและรับผิดชอบ	✓	✓			✓	✓	4	66.67
3. การเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง ปลอดภัย เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้	✓		✓	✓	✓	✓	5	83.33
4. การมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ข้อมูล สารสนเทศ และลิขสิทธิ์		✓	✓	✓	✓	✓	5	83.33
5. การออกข้อบังคับและมีส่วนร่วมในการออกกฎหมาย					✓		1	16.67
6. การตอบสนองความต้องการที่หลากหลาย						✓	1	16.67

จากตาราง 7 การวิเคราะห์องค์ประกอบย่อย คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล พบว่า จากข้อมูลที่มีความถี่ระดับไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 หรือมีความถี่ไม่น้อยกว่า 3 จากแนวคิดและทฤษฎีทั้งหมดที่มีความหมายสัมพันธ์กันหรือใกล้เคียงกัน สามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้องค์ประกอบย่อยของคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัลจำนวน 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การเข้าใจและการปฏิบัติตามกฎ กติกา มารยาทในสังคมออนไลน์
2. การรู้จักใช้เทคโนโลยีบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมและรับผิดชอบ
3. การเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง ปลอดภัย เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

4. การมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ข้อมูลสารสนเทศ และลิขสิทธิ์

องค์ประกอบย่อย การเข้าใจและการปฏิบัติตามกฎ กติกา มารยาทในสังคมออนไลน์

สังคมออนไลน์เป็นรูปแบบสังคมที่สามารถใช้ได้ทั้งในด้านการเรียน การทำงาน การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นโลกคู่ขนานไปกับโลกแห่งความเป็นจริง ทำให้มีผู้ใช้งานที่หลากหลายและแตกต่างกัน ดังนั้นการเข้าใจและปฏิบัติตามกฎ กติกา มารยาทในสังคมออนไลน์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึงการเข้าใจและการปฏิบัติตามกฎ กติกา มารยาทในสังคมออนไลน์ไว้ดังนี้

จิณณวัตร ปะโคทัง (2561, หน้า 206) กล่าวถึง การเข้าใจและการปฏิบัติตามกฎ กติกา มารยาทในสังคมออนไลน์ ว่าผู้ใช้เทคโนโลยีทุกคนควรตระหนักว่าบุคคลมีโอกาสในการเข้าถึงและมีศักยภาพใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่แตกต่างกัน จึงไม่ควรเลือกปฏิบัติและดูหมิ่นบุคคลที่ขาดทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนี้ โดยการเป็นผู้ส่งสารและรับสารที่มีมารยาทและความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองในโลกออนไลน์

ส่วน สรานนท์ อินทนนท์ (2562, หน้า 4) กล่าวว่า การเข้าใจและการปฏิบัติตามกฎ กติกา มารยาทในสังคมออนไลน์ คือ ธรรมเนียมปฏิบัติเกี่ยวกับการประพฤติตนอย่างสุภาพในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นทางเครือข่ายหรือไซเบอร์สเปซ ไม่ว่าจะเป็นทางโทรศัพท์ อีเมล การสนทนาส่วนตัวหรือบนกระดานสนทนาสาธารณะในโซเชียลมีเดียหรือการพูดคุยในเกมออนไลน์ ซึ่งกฎ กติกา มารยาทหลายอย่างเป็นเหมือนมารยาททางสังคม โดยมีหลักการ 5 ข้อได้แก่

1. ปฏิบัติต่อผู้อื่นเหมือนที่ต้องการให้เขาปฏิบัติต่อเรา เช่น เคารพความเป็นส่วนตัวของผู้อื่นที่อยู่ร่วมกันบนอินเตอร์เน็ต ไม่บุกรุกหรือเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นต้น

2. นำเสนอข้อมูลที่ดีและเป็นจริง ไม่ใช้คำหยาบคาย ข้อความเสียดสี ไม่ส่งต่อข้อมูลที่เป็นเท็จ และระมัดระวังการลงข้อมูลที่อาจมีปัญหาตามมาในอนาคต

3. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนเผยแพร่

4. เคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง เน้นการอภิปรายอย่างมีเหตุผล

5. รักษาข้อมูบส่วนตัวของตนเองและผู้ใช้งานอื่น

ฐิตินันท์ ผิวนิล (2564, หน้า 408) ได้กล่าวถึง การเข้าใจและการปฏิบัติตามกฎ กติกา มารยาทในสังคมออนไลน์ ว่ามีลักษณะในการนำระเบียบทางสังคมในสังคมจริงไปใช้ในโลกออนไลน์และมีการสร้างระเบียบใหม่ ๆ ตามรูปแบบพฤติกรรมการใช้งานที่แสดงออกบนเครือข่ายสังคมออนไลน์เสมอ เช่น มารยาทในการโพสต์ มารยาทในการแชท มารยาทในการส่งต่อข้อความ มารยาทในการแสดงความคิดเห็น เป็นต้น ซึ่งสามารถกำหนดเป็นมารยาทในการใช้งานสังคมออนไลน์ 5 ประการ ได้แก่

1. การติดต่อสื่อสารกับเครือข่าย ผู้ใช้งานควรใช้ชื่อบัญชีอินเตอร์เน็ตและรหัสผ่านของตนเอง และไม่ให้บุคคลอื่นใช้ชื่อบัญชีและรหัสผ่านของตนเอง

2. ผู้ใช้อินเตอร์เน็ตไม่ควรแอบอ้างนำผลงานของอื่นมาเป็นของตนเองและไม่นำเรื่องส่วนตัวของผู้อื่นไปเผื่อแพร่ก่อนได้รับอนุญาต

3. ผู้ใช้อินเตอร์เน็ตไม่ควรนำความลับ เรื่องส่วนตัวของผู้อื่นมาเป็นหัวข้อในการสนทนา หลีกเลี่ยงการใช้ภาษาที่เป็นการดูถูก เหยียดหยาม ศาสนา วัฒนธรรมและความเชื่อของผู้อื่น

4. การใช้อินเตอร์เน็ตควรคำนึงถึงระยะเวลาในการติดต่อกับเครือข่ายและใช้ในช่วงเวลาที่ต้องการใช้งานจริงเท่านั้น

5. การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในอินเตอร์เน็ต ผู้ใช้งานควรตรวจสอบความถูกต้องและความเป็นจริงของข้อมูลก่อน หลีกเลี่ยงการนำเสนอข้อมูลที่อาจมีผลกระทบต่อบุคคลหรือขัดต่อศีลธรรมและจริยธรรมอันดีงาม

สรุปได้ว่า การเข้าใจและการปฏิบัติตามกฎ กติกา มารยาทในสังคมออนไลน์ หมายถึง ระเบียบทางสังคมที่ใช้ในโลกออนไลน์ที่มีการสร้างระเบียบใหม่ ๆ ตามรูปแบบพฤติกรรมการใช้งานที่แสดงออกบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น มารยาทในการโพสต์ มารยาทในการแชท มารยาทในการส่งต่อข้อความ มารยาทในการแสดงความคิดเห็น เป็นต้น ซึ่งผู้ใช้ทุกคนควรตระหนักถึงความคิด มุมมอง และการวิถีที่มีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล

องค์ประกอบย่อย การรู้จักใช้เทคโนโลยีบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมและรับผิดชอบ

เอมิกา เหมมินทร์ (2556, หน้า 5) กล่าวว่า การรู้จักใช้เทคโนโลยีบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมและรับผิดชอบ คือ พฤติกรรมที่ได้จากประสบการณ์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ใช้บ่อย ช่องทางที่ใช้บ่อย ความถี่ในการใช้ต่อวัน ช่วงเวลาที่ใช้

ระยะเวลาที่ใช้ต่อวัน ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ใดมากที่สุด คุณสมบัติที่ชอบมากที่สุด และแหล่งหรือสื่อที่ทำให้สนใจใช้ และ กายกาญน์ เสนแก้ว (2556, หน้า 6) ซึ่งได้กล่าวว่าการรู้จักใช้เทคโนโลยีบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมและรับผิดชอบเป็นกิจกรรมที่มีการตอบสนองหรือตอบโต้ที่สามารถสังเกตได้จากการใช้งาน เช่น ความถี่ ช่วงเวลาที่ใช้ ระยะเวลาที่ใช้ วัตถุประสงในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

ส่วน กันตพล บรรทัดทอง (2557, หน้า 8) กล่าวว่า การรู้จักใช้เทคโนโลยีบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมและรับผิดชอบ คือ ลักษณะในการใช้บริการสังคมออนไลน์ที่ทราบถึงวัตถุประสงค์ในการใช้บริการ ช่องทางการใช้บริการ สถานที่ที่ใช้บริการ ความถี่ในการใช้บริการ และระยะเวลาในการบริการ

Andy Williamson (2013, pp. 9 – 10) กล่าวว่า การรู้จักใช้เทคโนโลยีบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมและรับผิดชอบนั้นเป็นการใช้เพื่อส่งเสริมแนวความคิดสนับสนุนและขยายวิธีการสื่อสาร และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการเผยแพร่ให้ทั่วถึงมากขึ้น และสร้างประสบการณ์ใหม่แก่ผู้ใช้มากขึ้น ซึ่งมีข้อดีข้อเสีย เช่น สามารถสร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ สามารถที่จะนำเทคโนโลยีบนสังคมออนไลน์เป็นสื่อกลางในการขยายข้อมูล ข่าวสารและเผยแพร่ได้ แต่ในทางกลับกันก็มีความเสี่ยงของความไม่แท้จริง การหลอกลวง และความไม่โปร่งใส่ได้ เป็นต้น

สรุปได้ว่า การรู้จักใช้เทคโนโลยีบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมและรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้จากการใช้งาน เช่น ความถี่ ช่วงเวลาที่ใช้ ระยะเวลาที่ใช้ วัตถุประสงค์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ อีกทั้งยังมีการคิดวิเคราะห์ถึงความน่าเชื่อถือและความน่าไว้ใจของข้อมูล

องค์ประกอบย่อย การเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้องปลอดภัย เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

จิณณวัตร ปะโคทัง (2561, หน้า 206 – 207) กล่าวถึง การเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง ปลอดภัย เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ คือ การเป็นผู้ที่มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ และจะต้องใฝ่รู้และให้ความสำคัญกับมาตรการเพื่อความปลอดภัยและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้วย โดยวิธีในการเสริมสร้างความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถกระทำได้หลากหลายวิธี เช่น การติดตั้งระบบป้องกันการจารกรรมและการทำลายข้อมูลให้กับอุปกรณ์สื่อสารทุกประเภท ตลอดจนรู้เท่าทันต่อรูปแบบและกลุอุบายของอาชญากร

อิเล็กทรอนิกส์ที่มักมีการพัฒนารู้แบบของการกระทำผิดอยู่เสมอ ดังนั้นผู้ใช้งานจึงควรคำนึงถึงข้อควรปฏิบัติ 9 ประการ ได้แก่

1. Digital Access สิทธิเท่าเทียมกันในการใช้อินเตอร์เน็ต
2. Digital Commerce ซื้อขายออนไลน์แบบมีกติกา
3. Digital Communication แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสม
4. Digital Literacy เรียนรู้ ถ่ายทอด ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี
5. Digital Etiquette รู้กาลเทศะ ประพฤติดี มีมารยาท
6. Digital Law ละเมิดสิทธิ ผิดกฎหมาย
7. Digital Rights and Responsibilities มีอิสระในการแสดงออก แต่ต้องรับผิดชอบทุกการกระทำ
8. Digital Health and Wellness ดูแลสุขภาพกายใจ ห่างไกลผลกระทบจากโลกดิจิทัล
9. Digital Security ระวังทุกการใช้งาน มั่นใจปลอดภัย

สรุปได้ว่า การเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง ปลอดภัย เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ หมายถึง การเป็นผู้ที่มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ ใฝ่รู้และให้ความสำคัญกับมาตรการเพื่อความปลอดภัย โดยต้องเข้าใจสิทธิ กติกา กฎหมายในการใช้อินเตอร์เน็ต การแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เหมาะสม การรู้จักกาลเทศะ อิสระในการแสดงออกและผลกระทบที่จะได้รับ

องค์ประกอบย่อย การมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ข้อมูลสารสนเทศและลิขสิทธิ์

จิณณวัตร ปะโคทัง (2561, หน้า 209) กล่าวถึง การมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ข้อมูลสารสนเทศและลิขสิทธิ์ คือ ความเข้าใจในสิทธิและเสรีภาพในความเป็นส่วนตัว สิทธิดิจิทัลขั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้ใช้จะต้องมีการกำหนดวิธีการที่ช่วยให้เทคโนโลยีที่จะใช้มีลักษณะที่เหมาะสม

สุกัญญา แช่มช้อย (2562, หน้า 26) กล่าวถึง การมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ข้อมูลสารสนเทศและลิขสิทธิ์ คือ ความเข้าใจในสิทธิเฉพาะตัวและสิทธิทางกฎหมาย รวมไปถึงสิทธิความเป็นส่วนตัว ทรัพย์สินทางปัญญา เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และหลีกเลี่ยงถ้อยคำแห่งความเกลียดชังทั้งของตนเองและผู้อื่น

สรุปได้ว่า การมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ข้อมูลสารสนเทศและลิขสิทธิ์ หมายถึง ความเข้าใจในสิทธิเสรีภาพ สิทธิดิจิทัลขั้นพื้นฐาน และสิทธิทางกฎหมายเฉพาะตัว รวมไปถึงสิทธิความเป็นส่วนตัว ทรัพย์สินทางปัญญา เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ที่ต้องมีการกำหนดวิธีการไว้เพื่อช่วยให้เทคโนโลยีที่จะใช้มีลักษณะที่เหมาะสม

กล่าวโดยสรุป ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู หมายถึง พฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่ครูผู้สอนที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัว มีความอยากรู้อยากเห็นใหม่ ๆ ทางเทคโนโลยีและกระตือรือร้นต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี ตระหนักเห็นประโยชน์ของการนำเทคโนโลยีไปบูรณาการในการจัดการศึกษา และผู้นำต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลตามสถานการณ์ที่เป็นปัจจุบันและนำองค์การไปสู่ทิศทางใหม่ โดยต้องลักษณะการบริหารจัดการที่มีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ โดยนำไปกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล คือ การที่ครูต้องมีคุณลักษณะด้านทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยีดิจิทัล ตื่นตัวในการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล ขวนขวายหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มีการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการศึกษา มีการวางเป้าหมายและกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการ อีกทั้งชอบทดลองใช้แนวคิดเพื่อสร้างนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ และสร้างบรรยากาศให้เกิดความร่วมมือในการทำงานโดยเน้นเทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของงาน มีการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง

2. การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล คือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา ทั้งในการบริหาร การจัดการเรียนการสอน โดยใช้การสื่อสารผ่านทางระบบดิจิทัล เพื่อให้เกิดทักษะทั้งต่อผู้นำและผู้ตาม ซึ่งมีการอำนวยความสะดวกส่งเสริมการกระตุ้นการเรียนรู้และการสร้างสรรค์นวัตกรรมจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงการพัฒนาทักษะเชิงปฏิบัติการในการบริการ การจัดการ และการใช้งานด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ

3. การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล หมายถึง การใช้สื่อสังคมออนไลน์ให้เกิดการศึกษาค้นคว้า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่กว้างขวาง ไร้ขอบเขต สามารถรับข่าวสารผ่านหลายมิติ นอกจากนั้นมีสามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้คนในเครือข่าย อีกทั้งยังต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้เทคโนโลยีที่ส่งเสริมการร่วมมือการเรียนรู้และกิจกรรม

ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม การเรียนรู้เป็นทีม โดยใช้สื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์และการใช้เครือข่ายสังคมดิจิทัล

4. การบูรณาการทักษะดิจิทัลกับการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล คือ การใช้ทักษะดิจิทัลในการใช้ ออกแบบ และคิดค้น ผลิดสื่อผ่านระบบเครือข่ายออนไลน์อย่างสร้างสรรค์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาบทเรียน และเน้นการสะท้อนผลการปฏิบัติของผู้เรียน

5. การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล หมายถึง การสร้าง ปรับปรุง หรือพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีการเริ่มต้นด้วยการคิดค้น การพัฒนา และการนำไปใช้ ภายใต้ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะความชำนาญของบุคคลหรือองค์กร

6. คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีด้วยความระมัดระวังและมีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพต่อกฎหมายและกฎระเบียบ เข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเสมอภาค และมีความปลอดภัยในการเข้าถึงข้อมูล โดยไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารและจริยธรรม

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ

1. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ

1.1 ความหมายของรูปแบบ

รูปแบบ (Model) เป็นการบรรยายแบบเชื่อมโยงขององค์ประกอบที่สำคัญ เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ความรู้โดยมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เช่น ความเป็นระบบ (Systematic) ระบบเปิด (Open) พลวัต (Dynamic) การมีลักษณะทำให้เหมาะได้ (Adaptive) หรือการเป็นนวัตกรรม (Innovation) เป็นต้น ซึ่งมีนักวิชาการจำนวนมากได้ให้คำนิยามคำว่ารูปแบบไว้ดังนี้

รัษฎากร อัครจันทร์ (2560, หน้า 143) กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง เค้าโครงของเรื่องที่ต้องการศึกษา โดยแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน เพื่อช่วยในการศึกษาปัญหา แนวคิด และปรากฏการณ์ต่าง ๆ ให้เกิดความรู้และเข้าใจได้ง่ายและดียิ่งขึ้น ในขณะที่ ฐาณิฎา โขมพัตราภรณ์ (2558, หน้า 52) กล่าวว่า รูปแบบหมายถึง แบบจำลองแนวคิดเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งแสดงเป็นภาพ

และถ้อยคำที่อธิบายถึงปรากฏการณ์ต่าง ๆ โดยแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบที่สำคัญของเรื่องนั้นนั้น ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพื่ออธิบายและง่ายต่อการทำความเข้าใจ ไม่มีองค์ประกอบตายตัวหรือรายละเอียดทุกแง่มุมกำหนดไว้ และได้ผ่านกระบวนการทดสอบอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดความตรงและความน่าเชื่อถือ

Good (1973, p. 370) ให้ความหมายของรูปแบบไว้ 4 ความหมายดังนี้

1. รูปแบบเป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำ

2. รูปแบบเป็นตัวอย่างสำหรับการลอกเลียนแบบ

3. รูปแบบเป็นภาพที่เป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลักการอย่างใดอย่างหนึ่ง

4. รูปแบบเป็นชุดของปัจจัยหรือองค์ประกอบ หรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน รวมกันเป็นตัวประกอบหรือเป็นสัญลักษณ์ทางสังคม โดยอาจเขียนเป็นสูตรคณิตศาสตร์หรือบรรยายด้วยภาษาก็ได้

ส่วน Bardo and Hartman (1982, p. 70) กล่าวว่า รูปแบบเป็นสิ่งที่พัฒนาขึ้นเพื่อบรรยายคุณลักษณะที่สำคัญของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งรูปแบบไม่ใช่การบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกแง่ทุกมุม ส่วนการที่จะระบุว่ารูปแบบหนึ่ง ๆ จะมีรายละเอียดมากหรือน้อยนั้นถึงจึงจะเหมาะสม หรือมีองค์ประกอบอะไรบ้างนั้น เป็นสิ่งที่ไม่ตายตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ของแต่ละอย่าง รวมถึงวัตถุประสงค์ของผู้สร้างรูปแบบที่ต้องการอธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ

กล่าวโดยสรุปคือ รูปแบบ หมายถึง แบบจำลองที่แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งสามารถเขียนเป็นสูตรทางคณิตศาสตร์หรือบรรยายด้วยภาษาก็ได้ โดยไม่ลักษณะที่ตายตัว แต่จะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้ที่ต้องการอธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ

1.2 ลักษณะของรูปแบบ

รัษฎากร อัครจันทร์ (2560, หน้า 145) กล่าวว่าลักษณะของรูปแบบที่ดีนั้นควรประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง สามารถเป็นแบบจำลองที่ใช้อธิบายแบบอย่างจริงได้ดี แสดงความสัมพันธ์ของเรื่องที่จะศึกษาได้อย่างชัดเจน เป็นเครื่องมือในการสร้างความคิดรวบยอดและสามารถนำไปสู่การแสวงหาความรู้และการสร้างความองค์ความรู้ใหม่ ๆ ได้

และ Keeves (1988, p. 560) และพูลสุข หิงคานนท์ (2540, หน้า 53) อ้างถึงใน ฐาณิฏา โขมพัตราภรณ์ (2558, หน้า 52) เห็นตรงกันว่า ลักษณะของรูปแบบที่ดีมี 4 ประการ คือ

1. ควรประกอบด้วยความสัมพันธ์ของตัวแปรแบบมีโครงสร้าง

2. มีลักษณะที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลและสามารถตรวจสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์

3. มีโครงสร้างหรือกลไลเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ในเชิงเหตุผลได้อย่างชัดเจน

4. นำไปสู่การสร้างแนวความคิดใหม่ หรือความสัมพันธ์ใหม่ของปรากฏการณ์ที่ศึกษา

ส่วน Husen and Postlewaite (1994, p. 386) กล่าวว่า รูปแบบที่มีประโยชน์และอยู่ในขอบข่ายของการวิจัย โดยมีคุณลักษณะดังนี้

1. รูปแบบควรนำไปสู่การทำนายผลที่จะเกิดขึ้นภายหลังได้ด้วยข้อมูลจากการสังเกตที่สามารถเชื่อถือได้

2. โครงสร้างรูปแบบควรที่จะแสดงให้เห็นถึงบางสิ่งที่เป็นกลไลเชิงเหตุผล ซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการจะศึกษาโดยสามารถใช้ได้ทั้งในเชิงทำนายและอธิบาย

3. รูปแบบควรจะให้คำอธิบายที่ช่วยขยายความรู้ในแนวคิดใหม่ และสามารถนำไปสู่การแสวงหาองค์ความรู้ที่ต้องการศึกษามากขึ้น

4. รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์ที่ต่อเนื่อง

จากการศึกษาลักษณะของรูปแบบนั้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ลักษณะของรูปแบบควรประกอบด้วยองค์ประกอบของความสัมพันธ์ที่มีโครงสร้าง สามารถแสดงความสัมพันธ์ของเรื่องที่ศึกษาได้อย่างชัดเจน รวมทั้งสามารถตรวจสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์และเชื่อถือได้

1.3 ประเภทของรูปแบบ

นักวิชาการหลายท่าน ได้ทำการจัดแบ่งประเภทของรูปแบบไว้หลากหลายประเภทซึ่งมีความแตกต่างกันออกไป ดังนี้

ฐาณิฎา โขมพัตราภรณ์ (2558, หน้า 53) กล่าวว่าประเภทของรูปแบบจะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการอธิบายหรือการใช้รูปแบบนั้น โดยแบ่งออกเป็นรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

1. รูปแบบเชิงกายภาพ
2. รูปแบบเชิงสัญลักษณ์
3. รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ
4. รูปแบบเชิงภาษา
5. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์
6. รูปแบบเชิงเหตุผล
7. รูปแบบเชิงกายภาพ
8. รูปแบบเชิงแนวคิด

และนอกจากนี้ Bush (1986, p. 19) ได้แบ่งรูปแบบของการจัดการศึกษาออกเป็น 5 รูปแบบคือ

1. รูปแบบปกติ (Formal Model)
2. รูปแบบประชาธิปไตย (Democratic Model)
3. รูปแบบทางการเมือง (Political Model)
4. รูปแบบทางจิตวิสัย (Subjective Model)
5. รูปแบบคลุมเครือ (Ambiguity Model)

Smith และคณะ (1980, p. 461) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. รูปแบบเชิงกายภาพเป็นรูปแบบเชิงอุปมาที่มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริงเช่นการทดลองทางเคมีในห้องปฏิบัติการก่อนการทดลองจริง

2. รูปแบบเชิงสัญลักษณ์จำแนกเป็นรูปแบบข้อความซึ่งเป็นการใช้ข้อความในการอธิบายย่อเช่นคำพรรณนาลักษณะงานเป็นต้นและรูปแบบทางคณิตศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ซึ่งสอดคล้องกับ Keeves (1997, pp. 561 – 565) ที่ได้แบ่งประเภทของรูปแบบไว้ 4 ประเภท คือ

1. รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (Analogue Model) เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปมัยเทียบเคียงปรากฏการณ์ ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม หรือเป็นรูปแบบเชิงกายภาพที่ส่วนใหญ่ใช้ในด้านวิทยาศาสตร์สร้างขึ้นโดยการเปรียบเทียบโครงสร้างที่สอดคล้องกับลักษณะที่คล้ายกันทางกายภาพและสอดคล้องกับข้อมูลและความรู้ที่มีอยู่ในขณะนั้น

2. รูปแบบจำลองเชิงอธิบาย (Semantic Model) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษาแผนภูมิหรือรูปภาพเพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น ๆ

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) เป็นรูปแบบที่ใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือตัวแปรสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในแต่ละส่วนรูปแบบประเภทนี้ แต่เดิมใช้กันทางด้านวิทยาศาสตร์เป็นหลัก แต่ในปัจจุบันได้นำมาใช้ในด้านพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์รวมไปถึงด้านการศึกษาด้วยและ

4 รูปแบบเชิงเหตุผล (Casual Model) เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากรูปแบบเชิงภาษาโดยนิยมใช้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องในเชิงความเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน

ในขณะที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 15 ได้แบ่งประเภทของการจัดการศึกษาออกเป็น 3 รูปแบบ 1) การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการวัดและประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน 2) การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม รวมถึงต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม และ 3) การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม และสื่อหรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

1.4 องค์ประกอบของรูปแบบ

ทิศนา แขมมณี และคณะ (2548, หน้า 100 – 101 อ้างถึงใน ฐาณิฎา โขมพัตราภรณ์, 2558, หน้า 53 – 54) ได้ระบุองค์ประกอบของรูปแบบโดยทั่วไปไว้ ดังนี้

1. ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบ
2. ความหมายและวัตถุประสงค์
3. แนวคิดพื้นฐานของรูปแบบ
4. ยุทธศาสตร์ของรูปแบบ
5. บริบทและตัวป้อนของรูปแบบ
6. กระบวนการของรูปแบบ
7. ผลที่ควรได้รับ
8. ประสิทธิผลประสิทธิภาพและคุณภาพของรูปแบบ
9. การนำรูปแบบไปใช้นอกจากนี้

นอกจากนี้ วัลลภา จันทร์เพ็ญ (2544, หน้า 256 อ้างถึงใน รัษฎากร อัครจันทร์, 2560, หน้า 148 – 149) ได้กำหนดองค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาว่ามีจำนวน 7 องค์ประกอบคือ

1. ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน
2. หลักการของรูปแบบ
3. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ
4. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ
5. ขั้นตอนการประเมินกิจกรรม
6. การนำรูปแบบไปใช้
7. ผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ

และสนธิรักษ์ เทพเรณู (2547, หน้า 252 อ้างถึงใน รัษฎากร อัครจันทร์, 2560, หน้า 149) ได้สรุปรูปแบบการฝึกอบรมสำหรับผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไว้ 9 องค์ประกอบ คือ

1. นโยบายการพัฒนาฝึกอบรม
2. แนวคิดที่เป็นจุดเน้นการพัฒนา
3. การวิเคราะห์คุณลักษณะมาตรฐาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

4. การระบุเป้าหมายในการฝึกอบรม

5. การใช้หลักการกำหนดรูปแบบการพัฒนาในการฝึกอบรม

6. การเตรียมความพร้อมและการจำแนกกลุ่ม

7. วิธีการพัฒนาในการฝึกอบรม

8. ลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้

9. การประเมินผลและติดตามผล

โดยสรุปแล้ว การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบจะขึ้นอยู่กับบริบทที่ต้องการจะศึกษาหรือการออกแบบแนวคิด รวมถึงทฤษฎีและหลักการพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบเป็นหลัก

1.5 การพัฒนารูปแบบ

รูปแบบเป็นสิ่งที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อบรรยายถึงลักษณะที่สำคัญของปรากฏการณ์ที่กำลังศึกษา เพื่อให้เกิดความเข้าใจเบื้องต้นและนำไปสู่การศึกษาในเชิงลึกต่อไป ดังนั้นรูปแบบที่พัฒนาจึงควรมีความชัดเจนและเหมาะสม ซึ่งได้มีนักวิชาการได้กล่าวกล่าวเกี่ยวกับหลักการพัฒนารูปแบบไว้ ดังนี้

ฐาณิฎา โขมพัตราภรณ์ (2558, หน้า 54) กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบเป็นวิธีการปรับปรุงแนวคิดที่ได้ดำเนินการมาแล้ว โดยมีขั้นตอนหลักได้แก่

1. ขั้นการศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษา

2. ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา

3. ขั้นการสร้างรูปแบบโดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องและสภาพปัญหาที่ได้จากข้อมูลเชิงประจักษ์

4. ขั้นการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้และ

5. การนำเสนอรูปแบบ

และจากการศึกษาการพัฒนารูปแบบของหน่วยงานหรือนักวิชาการพบว่านักวิชาการได้กล่าวถึงแนวคิดกระบวนการขั้นตอนต่าง ๆ ในการพัฒนา ดังนี้

Keeves (1988, p. 560) ได้กล่าวถึงหลักการอย่างกว้าง ๆ เพื่อกำกับการสร้างรูปแบบไว้ 4 ประการ คือ

1. รูปแบบควรประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงธรรมดา แต่ความเชื่อมโยงแบบเส้นตรงแบบธรรมดา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ทั่วไปนั้นก็ยังคงมีประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยในช่วงต้นของการพัฒนารูปแบบ

2. รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ โดยผลที่จะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบจะต้องสามารถตรวจสอบได้จากการสังเกตและหาข้อมูลสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์

3. รูปแบบควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้นนอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้แล้วก็ควรใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ได้อีกด้วย

4. รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายองค์ความรู้ในเรื่องที่กำลังศึกษา

Dessler (1998, pp. 134 – 155) กล่าวถึงการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรในภาพรวม โดยมีขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นตอนการวิเคราะห์ความจำเป็นในการพัฒนา ประกอบด้วย

1.1 การกำหนดทักษะการปฏิบัติงานที่สามารถส่งเสริมให้หน่วยงานมีผลผลิตสูง

1.2 การวิเคราะห์บุคคลที่จะพัฒนา เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับรูปแบบการพัฒนาว่าควรจะพัฒนาในด้านใด

1.3 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมและพัฒนา

2. ขั้นตอนการออกแบบหลักสูตรการพัฒนา เป็นการออกแบบที่มีการพิจารณาและครอบคลุมตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะของหลักสูตร วิธีการพัฒนา เนื้อหาสาระของการพัฒนา และกิจกรรมของหลักสูตร ซึ่งการออกแบบหลักสูตรการพัฒนาจะต้องมีความชัดเจนและสามารถนำไปสู่วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ได้โดยตรง

3. ขั้นตอนการประเมินผลก่อนการดำเนินการ ซึ่งเป็นการนำหลักสูตรการพัฒนาที่ศึกษา เข้าสู่กระบวนการการแนะนำและตรวจสอบให้เกิดความถูกต้องและเหมาะสมก่อนจะมีการดำเนินการในขั้นตอนต่อไป เพื่อประกันว่าเป็นรูปแบบการพัฒนาที่มีประสิทธิผล

4. ขั้นตอนการดำเนินการพัฒนา ซึ่งเป็นขั้นตอนที่จะทำการพัฒนาบุคลากร โดยยึดหลักการนั่นคือการมุ่งสู่ความสำเร็จด้วยการฝึกอบรมและพัฒนา ผู้เข้ารับ

การฝึกอบรมที่มีความสามารถและทักษะในการนำเสนอที่ดี นอกเหนือจากความรู้ในเนื้อหาที่จะอบรม

5. ขั้นตอนการประเมินผลการฝึกอบรมและพัฒนา เป็นขั้นตอนที่รวมถึงการติดตามผล เพื่อพิจารณาว่าผลลัพธ์จากการฝึกอบรมและพัฒนาบรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาในด้านต่าง ๆ หรือไม่ เช่น ปฏิกิริยาตอบสนองของผู้เข้ารับการพัฒนา การเรียนรู้พฤติกรรม และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เข้ารับการพัฒนา

รัษฎากร อัครจันทร์ (2560, หน้า 173) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ 7 ขั้นตอน ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษารูปแบบและกำหนดองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู มี 3 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน และ 3) ศึกษาสภาพปฏิบัติและสภาพปัญหาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู ระยะที่ 2 จัดทำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู มี 2 ขั้นตอน คือ 1) ร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู 2) พัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู โดยมีการตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมและความถูกต้องของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ 7 คน ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 มี 2 ขั้นตอน คือ 1) ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู และ 2) สรุปผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู

เช่นเดียวกับศิริพร กุลสานต์ (2557, หน้า 221 – 224) ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยทั้งหมด 3 ระยะ 7 ขั้นตอน ดังนี้ ระยะที่ 1 การศึกษารูปแบบ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย 2) ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำตรูในการจัดการเรียนรู้ และ 3) ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ ระยะที่ 2 การร่างและสร้างรูปแบบ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนคือ 1) ร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ และ 2) สร้างและยืนยันรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ และระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ 1) นำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการ

เรียนรู้ไปทดลองใช้กับครูผู้สอนและ 2) สรุปผลรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ และรัตติยา พร้อมสิ้น (2559, หน้า 179 – 196) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยทั้งหมด 3 ระยะ 7 ขั้นตอน ดังนี้ ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้น้าครูและองค์ประกอบของรูปแบบภาวะผู้นำครูประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และขั้นตอนที่ 3 ศึกษาระดับการมีภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษาโดยการวิจัยเชิงสำรวจ ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู ประกอบด้วยขั้นตอนที่ 4 การสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษา ขั้นตอนที่ 5 การยืนยันรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ และระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู ประกอบด้วยขั้นตอนที่ 6 การทดลองใช้รูปแบบ และขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการทดลองใช้ และปิยณัฐ วงศ์เครือศร (2562, หน้า 149) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ 7 ขั้นตอน ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 มี 3 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In–depth Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน 3) ศึกษาเชิงสำรวจ ระยะที่ 2 จัดทำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 มี 2 ขั้นตอน คือ 1) ร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 2) พัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยมีการตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมและความถูกต้องของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ 9 คน ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 มี 2 ขั้นตอน คือ 1) ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 และ 2) สรุปผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0

นอกจากนี้การพัฒนารูปแบบเป็นการสร้างหรือปรับปรุงรูปแบบการดำเนินงานขององค์การมีองค์ประกอบที่สำคัญในเรื่องที่ต้องการศึกษาที่แสดงถึง

แนวความคิด วัตถุประสงค์ เป้าหมายและวิธีการ ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ด้วยกระบวนการศึกษาหลักการแนวความคิด ทฤษฎีการสังเคราะห์ การสร้างรูปแบบ การศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ หรือการตรวจสอบรูปแบบและการนำเสนอ รูปแบบ ซึ่งจากการศึกษาการพัฒนารูปแบบของหน่วยงานหรือนักวิชาการพบว่า นักวิชาการได้กล่าวถึงแนวคิดองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนา ดังนี้

วิศิษฎ์ มุ่งนากลาง (2555, หน้า 154 – 155) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตตรวจราชการที่ 11 โดยมีองค์ประกอบของรูปแบบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ และ 5) การวัดและประเมินผล เช่นเดียวกันกับ อนัตตา ชาวนา (2555, หน้า 12) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 11 มีองค์ประกอบของรูปแบบ 6 องค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล และขนิษฐา ชัยประโคน (2556, หน้า 197) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านพฤติกรรมเชิงบวกในการเสริมสร้างวินัยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 11 โดยมีองค์ประกอบของรูปแบบ 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ

ในส่วนของ ฐิติมา ไชยมหา (2556, หน้า 224) ที่ได้ศึกษา เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีองค์ประกอบของรูปแบบ 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ 5) การวัดและประเมินผล และ 6) สื่อและแหล่งเรียนรู้ เหมือนกับ นภาพร พันธ์ชัย (2556, หน้า 224) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีองค์ประกอบของรูปแบบ 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล และ

รัตติยา พร้อมสิ้น (2559, หน้า 255 – 256) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาภาค 11 มีองค์ประกอบของรูปแบบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการพัฒนาของรูปแบบ และ 5) การวัดและประเมินผล

รัษฎากร อัครจันทร์ (2560, หน้า 173 – 188) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาภาค 11 มีองค์ประกอบของรูปแบบ 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล และสรรฤดี ดีปู่ (2560, หน้า 170) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรินทร์ มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) แนวคิดและหลักการกำกับรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์การร่างรูปแบบ 3) คุณลักษณะภาวะผู้นำและพฤติกรรมภาวะผู้นำนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรินทร์ 4) แผนพัฒนาภาวะผู้นำนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรินทร์ และ 5) กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำ ส่วน ปิยณัฐ วงศ์เครือศร (2562, หน้า 136) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 และ Dessler (1991, p. 134) มีองค์ประกอบของรูปแบบ 6 องค์ประกอบเช่นกัน ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล

จากผลการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่กับองค์ประกอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดรูปแบบ ดังรายละเอียดตาราง 8

ตาราง 8 องค์ประกอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

นักการศึกษา / องค์ประกอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู	1. วิศิษฏ์ มุ่งนากลาง (2555)	2. อนัตตา ชาวนา (2555)	3. ขนิษฐา ชัยประโคน (2556)	4. ฐิติมา ไชยมหา (2556)	5. นภาพร พันธ์ชัย(2556)	6. รัตติยา พร้อมสิ้น (2559)	7. รัฐภากร อัครจันทร์ (2560)	8. สรรเธ์ ดีปู่ (2560)	9. ปิยนันฐ์ วงศ์เครือตร (2562)	10. Dessler (1991)	ความถี่	ร้อยละ
1. หลักการ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100
2. ความมุ่งหมาย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100
3. เนื้อหา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100
4. กระบวนการ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100
5. สื่อและแหล่งเรียนรู้		✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓	7	70
6. การวัดและประเมินผล	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓	✓	8	100

จากการศึกษาการพัฒนารูปแบบของหน่วยงานหรือนักวิชาการพบว่าการพัฒนารูปแบบขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนารูปแบบนั้น ๆ โดยรูปแบบที่ดีและมีประสิทธิภาพจะสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างประสิทธิภาพ ซึ่งต้องมีองค์ประกอบสำคัญอยู่หลายปัจจัย ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการศึกษาในครั้งนั้น ๆ ดังนั้นจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบพัฒนาภาวะผู้นำ ซึ่งเป็นผลงานที่นักวิชาการได้ศึกษาสามารถสรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล หมายถึง ชุดขององค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีเหตุผลทางวิชาการซึ่งเป็นการอธิบายถึงกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูที่มีองค์ประกอบที่สำคัญได้แก่ 1) หลักการ 2) ความมุ่งหมาย 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการ 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล

2. วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ

การพัฒนาภาวะผู้นำครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาหรือหน่วยงานต่าง ๆ มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเลือกวิธีการและรูปแบบการพัฒนาที่กำหนดขึ้น ทั้งนี้ได้มีนักวิชาการได้เสนอแนวทางการพัฒนาไว้หลากหลายวิธี ดังนี้

สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล (2554, หน้า 272) ให้ความหมายคำว่า “ชุมชนแห่งการเรียนรูทางวิชาชีพ” (Professional Learning Community) ไว้ว่าหมายถึง การรวมมือรวมใจกันของครู ผูบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรูทางวิชาชีพ โดยมุงผลสัมฤทธิ์ไปที่ผูเรียน ให้ผูเรียนสามารถพัฒนาการเรียนรูไดดวยตนเองผานการวางแผน การมีวิสัยทัศนรวมกันการแลกเปลี่ยนเรียนรูซึ่งกันและกัน จนเกิดเปนวัฒนธรรม หรือชุมชนของการแลกเปลี่ยนเรียนรูในโรงเรียน เปนวิถีชีวิตในโรงเรียน

วิจารณ พานิช (2555, หน้า 139) สรุปลักษณะของชุมชนการเรียนรูทางวิชาชีพครู เปนกิจกรรมที่ซับซอนมีหลากหลายองคประกอบที่สำคัญ ไดแก

1. เนนการเรียนรู
2. มีวัฒนธรรมรวมมือกันเพื่อการเรียนรูของทุกฝาย
3. รวมกันตั้งคำถามตอวิธีการที่ดี และตั้งคำถามตอสภาพปจจุบัน
4. เนนการลงมือทำ
5. มุงพัฒนาตอเนื่อง
6. เนนที่ผล (หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรูของศิษย)

ฐิติมา ไชยมหา (2556, หน้า 160) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
2. การศึกษาดูงาน
3. การติดตามและประเมินผลการพัฒนา
4. การใช้ชุดการพัฒนา
5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้
6. การสร้างเครือข่ายการจัดการเรียนรู้
7. การให้มีคู่มือการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

รัษฎากร อัครจันทร์ (2560, หน้า 161 – 162) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ 3 วิธี ดังนี้

1. การศึกษาด้วยตนเอง
2. การฝึกปฏิบัติจริง
3. การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

ปิยณัฐ วงศ์เครือศร (2562, หน้า 121 – 129) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ได้กำหนดขั้นตอนการพัฒนาเป็น 4 ระยะดังต่อไปนี้

1. การรวมกลุ่มจัดการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) หมายถึง การร่วมแรงร่วมใจกันของผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีเป้าหมายสอดคลองกัน มีวิสัยทัศน์มุ่งพัฒนาการเรียนรูทางวิชาชีพครู เพื่อมุงผลสัมฤทธิ์ไปที่ผูเรียน ใหผูเรียนสามารถพัฒนาการเรียนรูดวยตัวเอง มีความมุงมั่นปฏิบัติงานการสอนและการเรียนรูจากการทำงานอยางรวมมือรวมพลังกัน มีการอภิปรายหรือวิพากษวิจารณกันเชิงสรางสรรค รวมถึงมีการรวบรวมและใชการประเมินและขอมูลตาง ๆ เพื่อคนหาและทำการตัดสินใจเกี่ยวกับความกาวหนาของการทำงานที่ตอเนื่อง เพื่อใหเกิดประโยชนสูงสุด ตอประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูใหเปนครูมืออาชีพ เพื่อเปาหมายการเรียนรูของนักเรียนชุมชนการเรียนรูทางวิชาชีพครู ถือเปนเวทีหรือเครื่องมือสำหรับใหครูรวมตัวกันเปนชุมชน (Community) ทำหนาที่เปนผูนำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในการปฏิรูปการเรียนรูที่เกิดจากภายใน ครูรวมกันดำเนินการเพื่อใหการปฏิรูปการเรียนรู ดำเนินคูขนานและเสริมแรงกันทั้งจากภายในและภายนอก

2. การฝึกปฏิบัติจริง คือ การพัฒนาภาวะผู้นำครู โดยใช้วิธีการฝึกปฏิบัติจริง ซึ่งนับได้ว่าเป็นวิธีการพัฒนาที่มุ่งจัดกิจรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เหมาะสมกับความสามรถและความในใจผู้เข้ารับการพัฒนา โดยให้ผู้เข้ารับการพัฒนามีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย ซึ่งจะเห็นได้ว่า การพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องนำวิธีการพัฒนามาโดยฝึกปฏิบัติจริงมาใช้ในการพัฒนาครูผู้สอนในสถานศึกษาให้

มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและความสามารถในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาใน

3. การศึกษาเอกสารประกอบ เป็นรูปแบบการพัฒนาที่ส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้มีการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยเลือกรูปแบบที่สามารถเรียนรู้ได้ตามลำดับชั้นความสามารถของตนเอง และแก้ไขปฏิกิริยาการตอบสนองด้วยตนเอง โดยผู้เข้ารับการพัฒนาเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมตามที่ออกแบบไว้ นอกจากนี้ยังเป็นระบบที่ช่วยบริหารจัดการข้อมูลการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ช่วยลดภาระงานด้วยเอกสารสำนักงาน จึงทำให้สถานศึกษา ครู และบุคลากร มีเวลาพัฒนาด้านการเรียนรู้และใกล้ชิดกับผู้เรียน จากคุณสมบัติและความสำคัญของโปรแกรมสำเร็จรูปดังกล่าวข้างต้น จึงถือได้ว่าการพัฒนาครูโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการพัฒนาครูผู้สอนให้เกิดทักษะความชำนาญและมีความสามารถในการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติตามภารกิจหน้าที่และความรับผิดชอบ

4. การอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นกระบวนการที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาโดยมุ่งเน้นให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ในการปฏิบัติงานให้มีทัศนคติ ที่ดีต่องาน ต่อผู้บริหาร และองค์การ ตลอดจนให้เกิดทักษะ ความชำนาญในงานที่ปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานในความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นการเตรียมบุคลากรไว้รองรับการเปลี่ยนแปลงองค์การที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว เป็นการเตรียมความพร้อมในการรับสภาพปัญหาอันอาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา นอกจากนี้การอบรมเชิงปฏิบัติการยังเป็นขั้นตอนสำคัญในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ตั้งแต่การสรรหา พัฒนา รักษาไว้ และใช้ประโยชน์

อินทิรา ชูศรีทอง (2563, หน้า 166) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ซึ่งได้วิธีการพัฒนาครู 9 วิธี ดังนี้

1. ฝึกอบรมสัมมนา/อมรมเชิงปฏิบัติการ
2. อบรม Online
3. ฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง
4. ฝึกอบรมจากหน่วยงานที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน
5. การฝึกปฏิบัติในสถานที่มีความสำเร็จในการดำเนินงาน
6. ฝึกอบรมเสมือนจริง

7. ใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

8. การศึกษาดูงาน

9. การผสมสผานระหว่างการอบรมเชิงปฏิบัติการและการฝึกอบรมออนไลน์

McCaulay และคณะ (1996, p. 16) ได้วิเคราะห์และสังเคราะห์รายงานการวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำ และสามารถสรุปวิธีการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำไว้ 4 วิธี คือ

1. การเรียนรู้จากการทำงาน

2. การเรียนรู้จากผู้อื่น

3. การเรียนรู้จากความผิดพลาด

4. การเรียนรู้จากการฝึกอบรม

และ Trulove (1992, pp. 168 – 169) ได้เสนอวิธีการพัฒนาไว้ 3 วิธี คือ

1. การเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. การเรียนรู้แบบเป็นกลุ่ม

3. การเรียนรู้แบบตัวต่อตัว

Dessler (1991, p. 245) ได้แบ่งวิธีการพัฒนาออกเป็น 3 วิธี คือ

1. การพัฒนาขณะปฏิบัติงาน ประกอบด้วย การสอนงาน การแต่งตั้งเป็นกรรมการลำดับรอง การเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง

2. การพัฒนานอกจากการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย โครงการร่วมมือกับมหาวิทยาลัย การวิเคราะห์งานจากตัวอย่าง การปฏิบัติตัวแบบ

3. การพัฒนาโดยศูนย์ในหน่วยงาน และการพัฒนาด้วยวิธีเทคนิคพิเศษ

ส่วน Dubrin (1995, pp. 330 – 356) จำแนกวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำเป็น 5 วิธี ได้แก่ 1) การทำความรู้จักตนเอง 2) การสร้างวินัยในตนเอง 3) การศึกษา 4) การแสวงหาประสบการณ์ และ 5) การให้คำปรึกษา เช่นเดียวกันกับ Yukl (1998, pp. 465 – 490) กล่าวถึงวิธีการพัฒนาส่วนใหญ่จะจำแนกเป็น 3 วิธีคือ 1) การสร้างโปรแกรมการฝึกอบรม (Training Program) 2) การพัฒนากิจกรรม (Developriental Activity) และ 3) การพัฒนาตนเอง (Self–Developmental Activity)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากผลการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่กับวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์จากวิธีการที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันเพื่อนำไปใช้ในการกำหนดวิธีการในการพัฒนาครู ดังรายละเอียดตาราง 9

ตาราง 9 วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครู

นักการศึกษา / วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครู	1. McCaulay และคณะ (1996)	2. Trulove (1992)	3. Dessler (1991)	4. Dubrin (1995)	5. Yukl (1998)	6. สุวิธิดา วรุ่งเกียรติกุล (2554)	7. วิจารณ พานิช (2555)	8. สุดิมา ไชยมหา (2556)	9. รัษฎากร อัครจันทร์ (2560)	10. ปิยะนัฐ วงศ์เครือศร (2562)	11. อินธิรา ชูศรีทอง (2563)	ความถี่	ร้อยละ
1. การรวมกลุ่มจัดการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓		8	72.72
2. การฝึกปฏิบัติจริง	✓		✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓	8	72.72
3. การศึกษาเอกสารประกอบ		✓		✓			✓	✓	✓	✓		6	54.54
4. การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ			✓		✓			✓	✓	✓	✓	6	54.54
5. การศึกษาดูงาน	✓							✓			✓	3	27.27
6. การสอนงาน			✓									1	9.09

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำครู ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดเป็นเทคนิคและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยใช้เกณฑ์การประเมินไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 จากแนวคิดทฤษฎีที่ศึกษาทั้งหมด จากการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครู สามารถสรุปได้ว่าวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูประกอบด้วย 4 วิธี คือ

1. การรวมกลุ่มจัดการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นการรวมตัว ร่วมใจ ร่วมพลัง ร่วมทำ และร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา บนพื้นฐานวัฒนธรรมและความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร โดยมีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมาย และภารกิจร่วมกัน โดยทำงานร่วมกันแบบทีมเพื่อมุ่งสู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมถึงความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้

2. การฝึกปฏิบัติจริง เป็นกระบวนการพัฒนาครูและบุคลากรที่มุ่งจัดกิจกรรมให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้มีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย เช่น ให้ผู้เข้ารับการพัฒนาเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากที่สุด มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3. การศึกษาเอกสารประกอบ เป็นรูปแบบการพัฒนาที่ส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้เรียนรู้ด้วยตนเองโดยเลือกรูปแบบที่สามารถเรียนรู้ตามลำดับขั้นความสามารถของตนเอง รวมทั้งแก้ไขปัญหาและปฏิกิริยาการตอบสนองด้วยตนเอง

4. การอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน อีกทั้งเกิดทัศนคติและเกิดทักษะในการปฏิบัติงานทั้งรูปแบบ On-site และรูปแบบ Online ผ่าน Social media เช่น Line Group และ Facebook เพื่อให้ครูและบุคลากรเกิดการเรียนรู้และพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนับว่าการอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นวิธีการที่สำคัญและเหมาะสมอีกวิธีหนึ่งในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลครูอันจะส่งผลให้ครูเกิดความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงเกิดทัศนคติและทักษะในการปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ลักษณะของการประชุมเชิงปฏิบัติงานจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) เป็นการให้ความรู้ของวิทยากร เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม ให้สามารถแก้ไขข้อขัดข้องในการทำงาน กำหนดแนวทางในการปฏิบัติและปรับปรุงงาน 2) เป็นการปฏิบัติการของผู้เข้ารับการอบรมที่จะหารือ อภิปราย ให้ได้แนวทางแก้ปัญหาหรือวิธีการ ปฏิบัติงาน โดยอาจจะดำเนินการทั้งกลุ่มใหญ่หรือแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ซึ่งการดำเนินการของส่วนที่สอง จะอาศัยหลักวิชาการหรือหลักการที่วิทยากรได้บรรยายหรืออภิปรายมาใช้ประกอบเป็นแนวทาง

กล่าวโดยสรุปคือ วิธีในการพัฒนาภาวะผู้นำครูมีหลากหลายวิธี ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำมาใช้ในการพัฒนาครูผู้สอนในสถานศึกษา เพื่อให้ครูมีความรู้ มีความเข้าใจ และมีความสามารถ เพื่อพัฒนาทักษะตัวครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป ซึ่งวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการ การปฏิบัติจริง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) และการนิเทศ ติดตาม

บริบทโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษจะมีรูปแบบการบริหารงานแบบอิสระ รูปแบบการบริหารจัดการแบบเครือข่ายความร่วมมือ การบริหารจัดการในกำกับของรัฐ หรือการบริหารจัดการแบบยึดพื้นที่เป็นตัวตั้ง ที่บูรณาการการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญไปใช้ในการบริหารจัดการ (พิณสุดา สิริธรังศรี, หน้า 124) ซึ่งโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษจะมีบริบทสำคัญต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านวิชาการ

1.1 มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยเพียงพอกับความต้องการและความจำเป็นที่จะใช้

1.2 มีหนังสือเรียน แหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและชุมชนเนื่องจากงบประมาณจำนวนมาก เพียงพอกับความต้องการ ทำให้นักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย

1.3 มีครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานและการจัดการเรียนการสอน

1.4 นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน

2. ด้านบุคคล

2.1 บุคลากรมีความรู้ที่ตรงสาขาวิชาเอกหรือวิชาที่ถนัด

2.2 โรงเรียนมีบุคลากรสายสนับสนุนการสอน เช่น งานธุรการ การงานและพัสดุ

2.3 โรงเรียนมีกำลังในการจัดจ้างครูอัตราจ้างระยะยาว ทำให้มีการบริหารงานที่ต่อเนื่องทั้งด้านการศึกษาและสายสนันสนุน

2.4 การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะกระบวนการเรียนการสอนและการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษามีบ่อยครั้งและต่อเนื่อง

2.4 สวัสดิการด้านต่าง ๆ เช่น ที่พักอาศัย พาหนะ สาธารณูปโภค ฯลฯ ให้กับบุคลากรมีเพียงพอ สะดวก

3. ด้านอาคารสถานที่/สื่อวัสดุ/อุปกรณ์/ครุภัณฑ์

3.1 อาคารเรียน อาคารประกอบมีเพียงพอกับความต้องการ มีห้องปฏิบัติการที่หลากหลายในการเรียนรู้

3.2 มีวัสดุ ครุภัณฑ์จำนวนมาก เช่น คอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ โทรทัศน์

3.3 มีเครื่องมือสื่อสาร โทรศัพท์ เครื่องถ่ายเอกสาร และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน

4. ด้านการบริหารจัดการ

4.1 จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียน มีจำนวนมาก เพียงพอ/คุ้มค่าต่อการจัดกิจกรรม อีกทั้งมีนักเรียนจากนอกเขตบริการเข้ามาเรียนเนื่องจากผู้ปกครองมีความเห็นว่าโรงเรียนมีความพร้อมและมีคุณภาพ

4.2 ชุมชน ผู้ปกครอง มีกำลังในการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาและการดำเนินงานของโรงเรียนได้มาก

4.3 มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องหรือที่อื่น ๆ สามารถเข้ามาช่วยในการสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว

4.4 มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องของหัวหน้างาน ผู้บริหาร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและแนวทางในการบริหารงานของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษซึ่งมีรายละเอียด (ยุวดี คุณสม, 2558, หน้า 212) ดังนี้

1. ด้านหลักสูตร ประกอบด้วย 1) มีการพัฒนาหลักสูตรโดยการมีส่วนร่วม 2) ใช้กระบวนการประชาพิจารณ์ 3) มีผู้เชี่ยวชาญในการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับโรงเรียน 4) ครูมีความรู้เฉพาะด้าน 5) มีการจัดระบบงานและดำเนินการอย่างเหมาะสม 6) มีการติดตามผลการพัฒนาผู้เรียนที่ทันสมัย 7) มีบุคลากรในการวิเคราะห์ พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรจำนวนมากในแต่ละกลุ่มสาระ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. ด้านการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 1) มีการออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีสื่อการสอนที่ดีมีความทันสมัย 2) มีการจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ให้สวยงาม น่าอยู่ น่าเรียน 3) มีการสนับสนุนงบประมาณในการจัดออกแบบและจัดการเรียนการสอน

3. ด้านการบริหารจัดการ ซึ่งมีความสามารถในการเชิญหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนช่วยพัฒนาโรงเรียนได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

ตาราง 10 ข้อมูลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ลำดับ	จังหวัด	จำนวนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ		
		โรงเรียน	นักเรียน	ครู
1	หนองบัวลำภู	1	1,749	72
2	ขอนแก่น	2	6,153	321
3	อุดรธานี	3	8,628	369
4	เลย	1	2,120	107
5	มหาสารคาม	4	6,274	345
6	ร้อยเอ็ด	1	3,736	154
7	กาฬสินธุ์	2	3,456	201
8	สกลนคร	3	7,519	225
9	นครพนม	1	2,085	83
10	นครราชสีมา	5	5,402	612
11	บุรีรัมย์	3	5,209	245
12	สุรินทร์	4	9,718	369
13	ศรีสะเกษ	2	5,930	218
14	อุบลราชธานี	7	14,877	664
15	ชัยภูมิ	2	4,538	187
16	อำนาจเจริญ	1	1,984	65
รวม		42	89,378	4,237

โดยสรุป โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษนั้น มีความพร้อมในการจัดการศึกษาที่เอื้อประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน ทั้งในด้านวิชาการ ด้านบุคลากร

ด้านสื่อ อาคารและสถานที่ รวมถึงด้านการบริหารจัดการต่าง ๆ ซึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่แม้ว่าสภาพพื้นฐานของครอบครัว พื้นฐานของนักเรียน และค่านิยมในการศึกษาที่อาจมีความแตกต่างจากพื้นที่อื่น แต่โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษจะตั้งอยู่ในเมืองมีความสะดวก รวดเร็ว และเข้าถึงการศึกษาได้ง่ายกว่า เนื่องจากความรวดเร็วของเทคโนโลยีที่เข้าถึงพื้นที่ได้อย่างง่ายดายและงบประมาณที่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ

การวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D)

1. ความหมายและความสำคัญของการวิจัยและการพัฒนา

การวิจัยและพัฒนาเป็นการพัฒนาการศึกษา ที่เป็นกลยุทธ์หรือวิธีการสำคัญวิธีการหนึ่งที่นิยมใช้ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการศึกษา โดยเน้นหลักเหตุผลและตรรกวิทยา เป้าหมายหลัก คือ ใช้เป็นกระบวนการในการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ทางการศึกษา (Education product) องอาจ นัยพัฒน์ (2554, หน้า 232) กล่าวว่า การวิจัยและพัฒนา หมายถึง กระบวนการแสวงหาความรู้หรือความเข้าใจในแง่มุมใหม่ ๆ เกี่ยวกับผลผลิต กระบวนการ และการบริการที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบแล้วประยุกต์ความรู้หรือความเข้าใจที่ได้จากการแสวงหาไปสร้างสรรค์หรือปรับปรุงให้เกิดผลผลิต กระบวนการและการบริการแบบใหม่ขึ้น ซึ่งมีประสิทธิภาพและเป็นที่ต้องการจำเป็นของบุคคล ตลาด หรือองค์กรใด ๆ มากยิ่งขึ้น

การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา (R&D) มีความแตกต่างจากการวิจัยศึกษาประเภทอื่น ๆ อยู่ 2 ประเภท คือ

1. เป้าประสงค์ หรือจุดมุ่งหมาย (Goal) การวิจัยทางการศึกษามุ่งค้นคว้าหาความรู้ใหม่ โดยการวิจัยพื้นฐานหรือมุ่งหาคำตอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานโดยการวิจัยประยุกต์แต่การวิจัยและพัฒนาการศึกษา มุ่งพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาแม้ว่าการวิจัยประยุกต์ทางการศึกษาหลายโครงการก็มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการศึกษา เช่น การวิจัยประยุกต์ทางการศึกษาสำหรับการสอนแต่ละแบบแต่ละผลิตภัณฑ์ ซึ่งได้ใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐานของการวิจัยแต่ละครั้งเท่านั้นไม่ได้พัฒนาไปสู่การใช้สำหรับสถานศึกษาทั่วไป

2. การนำไปใช้ (Utility) การวิจัยทางการศึกษามีช่องว่างระหว่างผลการวิจัยกับการนำไปใช้จริงอย่างกว้างขวางเนื่องจากผลการวิจัยทางการศึกษาจำนวนมากไม่ได้ถูกนำเอาไปใช้ นักการศึกษาและนักวิจัยจึงหาทางลดช่องว่างดังกล่าวโดยวิธีที่

เรียกว่า “การวิจัยและพัฒนา” อย่างไรก็ตามการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา มิใช่สิ่งที่ทดแทนการวิจัยทางการศึกษา แต่เป็นเทคนิควิธีที่จะเพิ่มศักยภาพของการวิจัยทางการศึกษา ให้มีผลต่อการจัดการศึกษา กล่าวคือเป็นตัวเชื่อมเพื่อนำไปสู่ผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาที่ใช้ประโยชน์ได้จริงในโรงเรียนทั่วไป ดังนั้น การใช้กลยุทธ์การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษาเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการศึกษา จึงเป็นการใช้ผลจากการวิจัยทางการศึกษาให้เป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น

2. ลักษณะของการวิจัยและการพัฒนา

ลักษณะของการวิจัยและพัฒนาสามารถสรุปลักษณะที่สำคัญ ได้ดังนี้ (องอาจ นัยพัฒน์, 2554, หน้า 232 – 234)

1. เป็นการนำความรู้หรือความเข้าใจใหม่ที่สร้างขึ้นมาพัฒนาเป็นต้นแบบใช้งาน จุดเน้นที่สำคัญ คือ การทำวิจัยเพื่อแสวงหาหรือสร้างสรรค์ภูมิปัญญาใหม่ ได้แก่ ความรู้หรือความเข้าใจใหม่ แล้วทำการพัฒนาด้วยการคิดค้น “ต่อยอด” ความรู้หรือความเข้าใจให้อยู่ในรูปต้นแบบ (prototype) การพัฒนาที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในวงกว้างได้ เช่น ผลผลิต กระบวนการ หรือบริการใหม่ ๆ ที่ตอบสนองความต้องการจำนวนของผู้ใช้และสังคม การวิจัยและพัฒนาสามารถกระทำได้ทุกสาขาวิชา บางสาขาวิชาอาจเน้นสร้างสรรค์ความรู้หรือความเข้าใจในแง่มุมใหม่ พร้อมกับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจนั้นไปใช้ประโยชน์ต่อไป

2. เป็นการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เนื่องจากการวิจัยและพัฒนามีจุดเน้นในการดำเนินงานที่ ประกอบด้วย 3 กระบวนการ คือ การวิจัยพัฒนาและการเผยแพร่ ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้ได้ความรู้หรือความเข้าใจในแง่มุมใหม่ ๆ สำหรับนำไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมและถ่ายทอดไปสู่ผู้ใช้ในวงกว้างจึงต้องกระทำอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง “อย่างเป็นระบบ” คือ การดำเนินงานที่เป็นไปตามขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการหลักทั้ง 3 ประการในลักษณะเชื่อมสัมพันธ์กันอย่างสอดคล้องกลมกลืนจนก่อรูปเป็นกระบวนการซับซ้อนเดียวกันอย่างสมบูรณ์ ส่วน “อย่างต่อเนื่อง” คือ เป็นกระบวนการดำเนินงานที่ต้องกระทำติดต่อกัน โดยใช้ระยะเวลาในการทำกิจกรรมการวิจัย การพัฒนาและการเผยแพร่ผลผลิตไปสู่ผู้ใช้อย่างกว้างขวางและเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง ค่อนข้างยาวนานมาก

3. มีการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นวัฏจักรด้วยวิธีการที่เชื่อถือได้ การวิจัยและพัฒนามีกระบวนการแสวงหาความรู้ หรือความเข้าใจใหม่ ๆ เพื่อประยุกต์ไป

เป็นนวัตกรรมสู่ผู้ใช้ในวงกว้าง การทำวิจัยทุกขั้นตอนจะต้องทำอย่างพิถีพิถันภายใต้การกำกับติดตามและตรวจสอบซ้ำหลายครั้ง เพื่อประกันให้เกิดความเชื่อมั่นว่าผลผลิตขั้นสุดท้ายของกระบวนการวิจัยและพัฒนาที่อยู่ในรูปนวัตกรรมหรือผลิตภัณฑ์ การบริการแบบใหม่ ความถูกต้องและเชื่อถือได้ตรงตามระดับมาตรฐานก่อนเผยแพร่ไปสู่ผู้ใช้หรือสังคม โดยทั่วไปขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัยมักจะดำเนินไปในลักษณะเป็นวัฏจักรหรือวงจร

4. ใช้วิธีการผสมผสานวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามฐานคติที่อยู่ภายใต้กระบวนทัศน์แบบปฏิบัตินิยมและประโยชน์นิยมเป็นหลัก เช่น ผสมผสานวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ การวิจัยเชิงสำรวจในขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นต่อการออกแบบนวัตกรรมและการวิจัยเชิงทดลองที่เกิดขึ้นในขั้นตอนทดสอบคุณภาพของนวัตกรรมกับวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเหตุผลสำคัญที่ใช้วิธีการผสมผสานวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการทำวิจัย คือ เพื่อให้มีทั้ง “ความแข็งแกร่งและความยืดหยุ่น” ที่เป็นลักษณะเอื้ออำนวยต่อการทำให้ได้นวัตกรรมที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน รวมทั้งเป็นไปตามความต้องการจำเป็นของผู้ใช้หรือสังคม

5. มุ่งเน้นตอบสนองต่อผู้ต้องการใช้ผลการวิจัยและพัฒนา ซึ่งมีจุดเน้นที่สำคัญ คือ การดำเนินการวิจัยที่จะต้องตอบสนองความต้องการจำเป็นของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลผู้ประสงค์จะนำผลผลิต กระบวนการและการบริการที่เป็นวิทยาการสมัยใหม่จากการวิจัยและพัฒนาไปใช้งานหรือประกอบการตัดสินใจแก้ปัญหา

6. ผลการวิจัยที่มีคุณค่าและมูลค่าสูงสามารถจดทะเบียนสิทธิบัตรได้ ผลการวิจัยและพัฒนาโดยเฉพาะที่อยู่ในรูปผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ อันเป็นภูมิปัญญาที่เกิดจากการสร้างสรรค์และ “การลงทุนลงแรง” ของนักวิจัย อาจมีคุณค่า (value) และมูลค่า (worth) เชิงพาณิชย์หรือเป็นประโยชน์ในแง่การทำกำไรได้สูง ซึ่งนักวิจัยสามารถจดทะเบียนเพื่อคุ้มครองให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์และพระราชบัญญัติสิทธิบัตรทั้งภายในประเทศและนานาชาติได้

3. ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา

การวิจัยและพัฒนาเป็นการดำเนินการวิจัยแบบผสมผสานการวิจัยแต่ละประเภท และดำเนินการตามวิธีการวิจัยอย่างละเอียดเป็นขั้นตอน ซึ่งมีนักการศึกษาและนักวิจัยนำเสนอ ดังนี้

องอาจ นัยพัฒน์ (2554, หน้า 265 – 275) ได้เสนอขั้นตอนการออกแบบการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย 7 ขั้นตอนหลัก คือ

ขั้นตอนที่ 1 ตัดสินใจการออกแบบวิจัยโดยเลือกใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา กำหนดหัวข้อการวิจัย แล้วนำไปสู่นวัตกรรมในรูปผลผลิต กระบวนการ หรือการบริการแบบใหม่ที่สามารถใช้พัฒนาและแก้ไขปัญหาใด ๆ ได้จริง โดยมุ่งเน้นการสืบหาคำตอบว่าความรู้ใหม่ที่นำไปศึกษาวิจัยในเชิงประยุกต์เพื่อพัฒนาเป็นนวัตกรรม สามารถนำไปพัฒนาการปฏิบัติงานหรือแก้ปัญหาการปฏิบัติงานในสภาพจริงได้หรือไม่ เพียงใดและในการวิจัยและพัฒนานั้นนักวิจัยควรตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยและพัฒนาอย่างยิ่งเพื่อให้ตัดสินใจออกแบบและแสวงหาความรู้เป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 2 สำรวจและวิเคราะห์ปัญหาความต้องการจำเป็น เป็นการศึกษาเชิงสำรวจเพื่อสืบค้นหาข้อมูล หลักฐานต่าง ๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เป็นข้อสรุปบ่งชี้สภาวการณ์ระยะเริ่มต้นว่าปัญหาที่ต้องการแก้ไข ป้องกันหรือพัฒนาให้มีสภาวะที่ดีขึ้นกว่าเดิมคืออะไร มีความต้องการจำเป็นต่อการแก้ไข ป้องกันหรือพัฒนาปัญหานั้นให้ลดลงตามการรับรู้ของบุคคลกลุ่มใด มีสาเหตุมาจากสิ่งใด มีผลกระทบต่อบุคคลกลุ่มใด และมีปัจจัยสนับสนุนและขัดขวางการแก้ไข ป้องกัน หรือพัฒนาปัญหานั้นอย่างไรบ้าง ซึ่งต้องวิเคราะห์มาจากข้อมูลหลักฐานต่าง ๆ ทั้งที่อยู่ในรูปจำนวน ตัวเลขและไม่ใช่ตัวเลขเพื่อสะท้อนสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งจะช่วยให้นักวิจัยเข้าถึงธรรมชาติของปัญหาที่ตนต้องการแก้ไขหรือพัฒนาอย่างแท้จริงและส่งผลให้สามารถแก้ปัญหาได้อย่างตรงจุด สำหรับการนำไปเป็นหลักฐานอ้างอิงหรือเปรียบเทียบผลในระยะสุดท้ายหลังการนำนวัตกรรมการพัฒนาไปใช้แล้ว

ขั้นตอนที่ 3 ตั้งเป้าหมาย วางแผนดำเนินการและเลือกแบบการวิจัยและพัฒนา ในการตั้งเป้าหมายนั้นนักวิจัยจะต้องกำหนดเป้าหมายทั้งด้านเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอย่างชัดเจน และมีการกำหนดเกณฑ์ มาตรฐานและตัวบ่งชี้ประกอบอย่างชัดเจน และเมื่อตั้งเป้าหมายเรียบร้อยแล้วต้องวางแผนดำเนินการวิจัยและเลือกแบบการวิจัยและพัฒนาโดยอาศัยสารสนเทศที่ได้จากการดำเนินการในขั้นตอนที่ 1 มาพิจารณาประกอบการตัดสินใจ โดยดำเนินการในประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาทบทวนและวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎี หลักการ หรือผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยุทธวิธีหรือแนวทางต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา

2. กำหนดแนวทางดำเนินการแบบต่าง ๆ ที่มีแนวโน้มให้ผลดีจนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎีและผลการวิจัยในอดีตช่วยชี้แนะในการกำหนดแนวทาง

3. จัดลำดับความเป็นไปได้ของแนวทางเลือกแบบต่าง ๆ ที่ใช้แก้ไขหรือป้องกันปัญหา หรือใช้พัฒนาการดำเนินงานใด ๆ โดยพิจารณาเฉพาะแนวทางที่มุ่งเน้นแก้ไขหรือป้องกันปัญหา หรือพัฒนาการทำงานได้จริง

4. แจกแจงรายการวัสดุอุปกรณ์ กำลังคน งบประมาณใช้จ่าย และระยะเวลาที่จำเป็นต้องใช้หรือจัดหาเพื่อใช้ในการดำเนินงานตามแนวทางที่เลือกมาใช้ปรับปรุงแก้ไขหรือป้องกันปัญหาหรือพัฒนาการทำงาน พร้อมทั้งจัดทำปฏิทินการทำกิจกรรมการวิจัยและพัฒนาตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการแสวงหาความรู้

5. เลือกแบบการวิจัยและพัฒนาสำหรับใช้แสวงหาความรู้ความจริงว่าแนวทางที่นำมาใช้ในการแก้ไข ป้องกันหรือพัฒนาการดำเนินงานได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ ซึ่งมีแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้

5.1 ควรระบุเหตุผลเชิงหลักการ (Rationale) อย่างชัดเจนว่าทำไมจึงจำเป็นต้องออกแบบการวิจัยและพัฒนาโดยใช้วิธีการผสมผสานวิธีการ จากนั้นระบุเกณฑ์ที่ใช้ผสมผสานวิธีการวิจัยหรือการรวบรวมข้อมูลหลักฐานให้ชัดเจนว่ายึดตามลำดับเวลา ความสำคัญหรือเกณฑ์อื่น ๆ ให้ชัดเจน

5.2 ควรเลือกแบบผสมผสานโดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมาย นักวิจัยควรตัดสินใจเลือกแบบผสมผสานวิธีการที่ช่วยให้สามารถดำเนินการแสวงหาความรู้ความจริงจนกระทั่งได้คำตอบของคำถามที่วิจัย บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

5.3 ควรเลือกแบบผสมผสานวิธีการที่มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติจริง กล่าวคือ มีลักษณะซับซ้อนมากเกินไป รวมทั้งประหยัดเวลาและงบประมาณในการดำเนินการ และนักวิจัยจะต้องตระหนักเสมอว่าแบบการวิจัยและพัฒนาที่ดีและมีประสิทธิภาพนั้นไม่จำเป็นจะต้องเป็นแบบที่สลับซับซ้อนเสมอไป หากแต่เป็นวิธีการที่ซับซ้อนน้อยและง่ายต่อการปฏิบัติในสภาพจริง

5.4 ควรกำหนดคำถามการวิจัยให้สอดคล้องกับฐานคติตามกระบวนทัศน์ที่รองรับแบบผสมผสานวิธีการที่เลือกใช้ นักวิจัยจะต้องกำหนดประเด็นคำถามการวิจัยไว้ก่อนลงมือดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณในระยะแรก ในขณะที่จะปล่อยให้ประเด็นคำถามการวิจัยเผยออกมาเองจากสนามการวิจัยระหว่างลงมือดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพในระยะหลัง

5.5 ควรทำการวิเคราะห์ข้อมูลหลักฐานแต่ละประเภทให้สอดคล้องกับแบบผสมผสานวิธีการที่เลือกใช้ในการออกแบบแสวงหาความรู้ ต้องทำการวิเคราะห์ข้อมูลหลักฐานที่เป็นตัวเลขด้วยวิธีการสถิติแยกออกจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ไม่ใช่ตัวเลขด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา แต่ถ้าเลือกใช้แบบเปลี่ยนรูปหรือแบบซ้อนในจะต้องทำการวิเคราะห์พร้อมกัน

ขั้นตอนที่ 4 ออกแบบและสร้างต้นแบบการวิจัยและพัฒนา เป็นกิจกรรมสำคัญของการออกแบบการวิจัยและพัฒนาขั้นตอนหนึ่ง ซึ่งนักวิจัยจะต้องพิถีพิถันเพื่อให้ต้นแบบหรือระบบการพัฒนาเบื้องต้นที่เป็นผลจากการออกแบบและสร้างขึ้นมีคุณภาพสำหรับนำไปประยุกต์ใช้แก้ไขหรือป้องกันปัญหา รวมทั้งการพัฒนาการทำงานใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในสภาวการณ์ปกติ ขั้นตอนในการออกแบบและสร้างต้นแบบการพัฒนามี 7 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ความสำคัญ จุดมุ่งหมาย และหรือคำถามการวิจัย การออกแบบและสร้างต้นแบบการพัฒนาใด ๆ นักวิจัยจะต้องเริ่มต้นจากการพิจารณาเชิงวิเคราะห์ว่าความสำคัญหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ จุดมุ่งหมายและคำถามของการวิจัย คืออะไร มีสาระสำคัญมุ่งเน้นในประเด็นใดบ้าง

4.2 ระบุประเภทของต้นแบบการพัฒนา การระบุประเภทของต้นแบบการพัฒนาสามารถจำแนกพิจารณาโดยใช้ส่วนประกอบหลักจากการวิเคราะห์เชิงระบบเป็นเกณฑ์ในการจำแนก ดังนี้

4.2.1 ต้นแบบที่เน้นปัจจัยต้นเหตุ

4.2.2 ตันแบบที่เน้นกระบวนการ

4.2.3 ต้นแบบที่เน้นผลผลิต/ผลลัพธ์

4.2.4 ต้นแบบที่เน้นความคงทนของผลผลิต/ผลลัพธ์

4.3 กำหนดขอบข่ายของผู้ใช้นอกจากระบุประเภทของต้นแบบการพัฒนาแล้ว จะต้องกำหนดขอบข่ายของผู้ที่คาดหมายว่าจะนำต้นแบบไปใช้ประโยชน์โดยตรงว่าคือใครหรือประกอบด้วยบุคคลกลุ่มใดบ้าง มีจำนวนมากน้อยเพียงใด และครอบคลุมพื้นที่กว้างขวางและใช้ระยะเวลาดำเนินการยาวนานเพียงใด

4.4 การกำหนดส่วนประกอบของต้นแบบ เป็นการกำหนดส่วนประกอบเชิงโครงสร้างต่าง ๆ ของต้นแบบการพัฒนาว่าประกอบด้วยสิ่งสำคัญใดบ้างที่สามารถรับรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม และมีสิ่งใดบ้างที่มีลักษณะเป็นนามธรรม ส่วนที่เป็น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รูปธรรมที่มีลักษณะปรากฏให้รับรู้ด้วยประสาทสัมผัส ส่วนที่เป็นนามธรรมไม่สามารถรับรู้ผ่านทางสัมผัสได้โดยตรง ซึ่งจะต้องทำความเข้าใจและกำหนดให้ชัดเจน

4.5 อธิบายลักษณะเด่นของต้นแบบการพัฒนาเป็นการอธิบายให้กลุ่มผู้ใช้และผู้สนใจต้นแบบการพัฒนาทราบและเข้าใจว่าต้นแบบการพัฒนาที่ออกแบบและสร้างขึ้นมีคุณสมบัติหรือลักษณะเด่นที่ให้แนวทางปฏิบัติแบบใหม่หรือเสนอเทคนิควิธีการใหม่อะไรบ้างสำหรับนำไปใช้ในการแก้ไขป้องกันและพัฒนาให้ประสบผลสำเร็จได้

4.6 ระบุลักษณะและเงื่อนไขในการนำต้นแบบการพัฒนาไปใช้ การระบุลักษณะและเงื่อนไขที่เอื้อต่อการนำต้นแบบการพัฒนาสามารถนำไปใช้จริงและเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

4.7 ดำเนินการสร้างต้นแบบการพัฒนา ในการสร้างต้นแบบการพัฒนาจะดำเนินการภายหลังจากได้ออกแบบต้นแบบการพัฒนาเสร็จเรียบร้อยแล้ว เพราะว่าเป็นการสร้างต้นแบบการพัฒนาตามที่ได้ออกแบบไว้อย่างดีแล้ว จะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาแทรกซ้อน ข้อบกพร่องหรือความคลาดเคลื่อนใด ๆ ขึ้นในการสร้างต้นแบบโดยยึดถือเป็นหลักการและวิธีการปฏิบัติอย่างเข้มงวด

ขั้นตอนที่ 5 ทดลองใช้และประเมินต้นแบบการพัฒนา หลังจากออกแบบและสร้างต้นแบบการพัฒนาแล้ว จะต้องนำต้นแบบการพัฒนาไปทดลองใช้และประเมินคุณภาพเบื้องต้น ว่าต้นแบบที่ออกแบบและสร้างขึ้นสามารถปรับปรุง แก้ไข หรือป้องกันปัญหา และการพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำให้ปัญหาในการปฏิบัติงานลดน้อยลงหรือหายไปหรือไม่อย่างไร ดังรายละเอียด

5.1 การดำเนินการในระยะนำร่อง นำต้นแบบการพัฒนาไปทดลองใช้ในสภาพจริงแล้วทำการประเมินว่าสามารถปรับปรุง แก้ไขหรือป้องกันปัญหาได้ผลจริงหรือไม่และบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดมากน้อยเพียงใดซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

5.1.1 วัดค่าตัวแปรก่อนนำต้นแบบการพัฒนาไปใช้

5.1.2 ทดลองใช้ต้นแบบการพัฒนากับตัวอย่างขนาดเล็ก ๆ ซึ่งเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรที่ศึกษาวิจัย

5.1.3 วัดค่าตัวแปรภายหลังใช้ต้นแบบการพัฒนาแก้ไข หรือป้องกันปัญหา

5.1.4 วิเคราะห์ข้อมูลขั้นเบื้องต้นและปรับปรุงคุณภาพของต้นแบบการพัฒนาโดยอาศัยผลของการวิเคราะห์เป็นแนวทางในการปรับปรุง

5.1.5 ทดลองหาประสิทธิภาพของการทำงานในแต่ละส่วนของต้นแบบการพัฒนา

5.2 การดำเนินการในระยะสุดท้าย หรือเป็นขั้นตอนที่เรียกกันว่า “การทดสอบในภาคสนาม” เป็นการนำต้นแบบในการพัฒนาที่นักวิจัยแก้ไขปรับปรุงคุณภาพแล้วไปทดลองใช้ในวงกว้างตามสภาพที่เกิดขึ้นจริงกับกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ แล้วทำการประเมินว่าสามารถปรับปรุงแก้ไข หรือป้องกันปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่โดยการกระทำ ดังนี้

5.2.1 เลือกตัวอย่างขนาดกลุ่มตัวอย่าง

5.2.2 ออกแบบเลือกแบบการทดลอง

5.2.3 วัดค่าตัวแปร

5.2.4 ใช้ต้นแบบการพัฒนากับตัวอย่างในกลุ่มที่เข้ารับการทดลอง

5.2.5 วัดค่าปัญหา ข้อบกพร่องหรือภาพลักษณ์ที่สนใจภายหลังใช้ต้นแบบการพัฒนากับตัวอย่างการทดลองในกลุ่มการทำวิจัยต่าง ๆ

5.2.6 วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบค่าตัวแปรที่สนใจด้วยวิธีการทางสถิติ

5.2.7 ปรับปรุงต้นแบบการพัฒนาในประเด็นต่าง ๆ ให้มีคุณภาพเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยอาศัยผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแนวทางในการปรับปรุง แล้วเขียนคู่มืออธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ขั้นตอนที่ 6 ดำเนินการผลิตและเผยแพร่ไปสู่ผู้ใช้ในวงกว้าง เป็นการนำต้นแบบการพัฒนาที่ได้ปรับปรุงจนมั่นใจในคุณภาพดีแล้วมาทำการผลิตและเผยแพร่สู่กลุ่มผู้ใช้ในวงกว้าง ซึ่งจะต้องพิถีพิถันในการควบคุมและบริหารจัดการ กระบวนการผลิตและการเผยแพร่ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ขั้นตอนที่ 7 ประเมินคุณภาพของการออกแบบการวิจัยและพัฒนา การประเมินส่วนประกอบต่าง ๆ ของแบบการวิจัยและพัฒนาที่ได้ดำเนินการออกแบบตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1

เช่นเดียวกับ อินทิรา ชูศรีทอง (2563, หน้า 151) ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนาครูด้านการใช้ ICT เพื่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังหักสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ซึ่งได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ 8 ขั้นตอน คือ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของการพัฒนาครูด้านการใช้ ICT เพื่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน

ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ตอนที่ 1 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับองค์ประกอบและวิธีการพัฒนา ตอนที่ 2 การตรวจสอบยืนยันความถูกต้องและประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและวิธีการพัฒนา โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ตอนที่ 3 การศึกษาสภาพที่เป็นอยู่จริง สภาพที่ควรจะเป็นในการใช้ ICT เพื่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 โดยการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Study) ตอนที่ 4 การประเมินความต้องการจำเป็นจากสภาพที่เป็นอยู่จริงกับสภาพที่ควรจะเป็นในการใช้ ICT เพื่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ระยะที่ 2 การสร้างและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาครูด้านการใช้ ICT เพื่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ตอนที่ 5 การสร้างและปรับปรุงรูปแบบ ตอนที่ 6 การตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูด้านการใช้ ICT เพื่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ตอนที่ 7 การทดลองใช้และประเมินรูปแบบ และ ตอนที่ 8 การสรุปผลและนำเสนอรูปแบบ อีกทั้งปิยณัฐ วงศ์เครือศร (2562, หน้า 145 – 146) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ซึ่งได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น3 ระยะ 7 ขั้นตอน คือ ระยะที่ 1 ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีภาวะผู้นำ บทบาท ภาวะผู้นำ ลักษณะภาวะผู้นำ พฤติกรรมภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำครู และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ และรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ขั้นตอนที่ 2 ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หลังจากนั้นสร้างแบบสอบถามรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาเชิงสำรวจ เพื่อสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักศึกษาธิการภาค 11 ระยะที่ 2 จัดทำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ขั้นตอนที่ 4 ร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 นำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 มาเป็นกรอบแนวทางในการ

ร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 และทำการตรวจสอบร่างรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบร่างรูปแบบและขอรับข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา และการจัดทำเอกสารประกอบการพัฒนาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ขั้นตอนที่ 5 พัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยผู้เชี่ยวชาญ หลังจากนั้นนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุง ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ขั้นตอนที่ 6 ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0

จากการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการวิจัยและพัฒนาที่นักวิชาการได้กล่าวข้างต้นนั้นสามารถสรุปได้ว่า การวิจัยและพัฒนาเป็นกระบวนการแสวงหาองค์ความรู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตและมีขั้นตอนการดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สามารถประยุกต์ความรู้ ความเข้าใจจากการค้นคว้าและเสาะแสวงหาไปสร้างสรรค์หรือปรับปรุงพัฒนาให้เกิดรูปแบบการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นที่ต้องการของบุคคลหรือองค์กรต่าง ๆ การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา (R&D) ดำเนินการเป็น 3 ระยะ 8 ขั้นตอน คือ ระยะที่ 1 ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำและภาวะผู้นำ ความหมายของผู้นำและภาวะผู้นำ คุณลักษณะของผู้นำ องค์ประกอบภาวะผู้นำ บทบาทของผู้นำ ความมีประสิทธิผลของภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ลักษณะของภาวะผู้นำดิจิทัล บทบาทของภาวะผู้นำดิจิทัล องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัล และรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล ขั้นตอนที่ 2 ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หลังจากนั้นสร้างแบบสอบถามรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาเชิงสำรวจเพื่อสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระยะที่ 2 จัดทำรูปแบบ

การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ขั้นตอนที่ 5 ร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 มาเป็นกรอบแนวทางในการร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู และทำการตรวจสอบร่างรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบร่างรูปแบบและขอรับข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู และการจัดทำเอกสารประกอบการพัฒนาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ขั้นตอนที่ 6 พัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้เชี่ยวชาญ หลังจากนั้นนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุง ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ขั้นตอนที่ 7 ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และขั้นตอนที่ 8 สรุปผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด สรุปได้ว่าภาวะผู้นำดิจิทัลของครู มีความสำคัญอย่างยิ่งในโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งบทบาทที่สำคัญที่สุด คือ ครูต้องเป็นผู้ที่มีทักษะการใช้เทคโนโลยีได้เป็นอย่างดี เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่แสดงออกก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งตนเองและผู้อื่นตามบริบทและสถานการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์หัวข้อที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ดังนี้

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล

1.2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล

1.3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล

1.4 การบูรณาการทักษะดิจิทัลกับการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล

1.5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล

1.6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

2. วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย วิธีการพัฒนา 4 วิธี ดังนี้

2.1 การรวมกลุ่มจัดการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

2.2 การฝึกปฏิบัติจริง

2.3 การศึกษาเอกสารประกอบ

2.4 การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

3. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 6 ส่วน ดังนี้

3.1 หลักการ

3.2 วัตถุประสงค์

3.3 เนื้อหา

3.4 กระบวนการ

3.5 สื่อและแหล่งเรียนรู้

3.6 การวัดและประเมินผล

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) ซึ่งมีกระบวนการปฏิบัติงานตามแผนหรือแนวทางที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์แล้วนำแนวทางนั้นสู่การทดลองปฏิบัติเพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นหลังจากนั้นมีการสรุปและพัฒนางาน พร้อมที่จะเผยแพร่ต่อไป ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดการดำเนินการวิจัยเป็น 4 ระยะ 8 ขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

ตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 2 ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

ตอนที่ 3 การยืนยันองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

ระยะที่ 2 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

ตอนที่ 4 ศึกษาเชิงสำรวจ

ตอนที่ 5 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระยะที่ 3 จัดทำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

ตอนที่ 6 ร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตอนที่ 7 พัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระยะที่ 4 หาประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

ตอนที่ 8 ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตอนที่ 9 สรุปผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระยะที่ 1 ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

ตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีขอบข่ายครอบคลุม องค์ความรู้เกี่ยวกับกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครู รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ การวิจัยและพัฒนา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

1.1 เนื้อหาในการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัย มีดังนี้คือ

1.1.1 ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

1.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

1.1.3 การวิจัยและพัฒนา

1.2 นำผลจากการวิเคราะห์มาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยในเบื้องต้น นำไปสู่การหาองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดภาวะผู้นำดิจิทัลของครู นำไปสู่การการสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อได้องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดภาวะผู้นำดิจิทัลของครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

ตอนที่ 2 ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ประกอบด้วย

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน โดยมีเกณฑ์การเลือก ดังนี้ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอกหรือตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ที่มีความรู้ความสามารถด้านภาวะผู้นำดิจิทัลของครู จำนวน 2 คน ศึกษานิเทศก์ที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครู จำนวน 2 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครู จำนวน 2 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครู จำนวน 1 คน ครูที่มีความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครู จำนวน 4 คน โดยการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างตายตัว (Unstructured Interview) กล่าวคือ ผู้วิจัยกำหนดประเด็นคำถามหลักไว้ส่วนหนึ่ง และผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเองสามารถตั้งคำถามขึ้นในระหว่างการ

ดำเนินการสัมภาษณ์ ทั้งนี้ประเด็นคำถามหลักได้ผ่านการตรวจสอบและเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนการสัมภาษณ์จริงในภาคสนาม ซึ่งมีประเด็นเนื้อหาในการสัมภาษณ์ดังนี้

1. ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ 6 องค์ประกอบ

2. วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการ การปฏิบัติจริง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) และการนิเทศ ติดตาม

3. นำประเด็นที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มาสร้างเป็นแบบสอบถาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. นายไพบูรณ์ คำภูมี ศึกษานิเทศก์กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกลเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

4. ดร.อดิศร ก้อนคำ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

5. ดร.ชัยวัฒน์ วาทะวัฒนะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

6. ดร.ชาติชาย ก่อคุณ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนมุกดาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

7. นางเตือนใจ ไทยแท้ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

8. นางสุรีพร อิสสระวงษ์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

9. นางสาวเบญจมาศ จรรยาวดี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเชิงชุมราษฎร์นุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

ตอนที่ 3 การยืนยันองค์ประกอบภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การยืนยันองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครู และวิธีการพัฒนา นำประเด็นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครู มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อยืนยันองค์ประกอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน ดังต่อไปนี้

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. นายไพบูรณ์ คำภูมี ศึกษานิเทศก์กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกลเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

4. ดร.ชัยวัฒน์ วาทะวัฒนะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

5. ดร.ชาติชาย ก่อคุณ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนมุกดาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

6. นางสุรีพร อิสสระวงษ์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

7. นางสาวเบญจมาศ จรรยาวดี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเชิงชุมราษฎร์นุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

ระยะที่ 2 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

ตอนที่ 4 ศึกษาเชิงสำรวจ

การวิจัยในขั้นนี้ ผู้วิจัยนำเอาข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับองค์ประกอบและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูมาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อตรวจสอบสภาพปฏิบัติและสภาพปัญหา ความต้องการในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในขั้นตอนการสำรวจเชิงวิจัย คือ ครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2565 ซึ่งประกอบด้วย 16 จังหวัด ดังนี้ 1) จังหวัดอำนาจเจริญ มีโรงเรียน 1 โรงเรียน มีครู 65 คน 2) จังหวัดบุรีรัมย์ มีโรงเรียน 3 โรงเรียน มีครู 245 คน 3) จังหวัดชัยภูมิ มีโรงเรียน 2 โรงเรียน มีครู 187 คน 4) จังหวัดกาฬสินธุ์ มีโรงเรียน 2 โรงเรียน มีครู 201 คน 5) จังหวัดขอนแก่น มีโรงเรียน 2 โรงเรียน มีครู 321 คน 6) จังหวัดเลย มีโรงเรียน 1 โรงเรียน มีครู 107 คน 7) จังหวัดมหาสารคาม มีโรงเรียน 4 โรงเรียน มีครู 345 คน 8) จังหวัดนครพนม มีโรงเรียน 1 โรงเรียน มีครู 83 คน 9) จังหวัดนครราชสีมา มีโรงเรียน 5 โรงเรียน มีครู 612 คน 10) จังหวัดหนองบัวลำภู มีโรงเรียน 1 โรงเรียน มีครู 72 คน 11) จังหวัดร้อยเอ็ด มีโรงเรียน 1 โรงเรียน มีครู 154 คน 12) จังหวัดสกลนคร มีโรงเรียน 3 โรงเรียน มีครู 225 คน 13) จังหวัดศรีสะเกษ มีโรงเรียน 2 โรงเรียน มีครู 218 คน 14) จังหวัดสุรินทร์ มีโรงเรียน 4 โรงเรียน มีครู 369 คน 15) จังหวัดอุบลราชธานี มีโรงเรียน 7 โรงเรียน มีครู 664 คน 16) จังหวัดอุดรธานี มีโรงเรียน 3 โรงเรียน มีครู 369 คน รวมทั้งสิ้น 42 โรงเรียน และมีจำนวนครู 4,237 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2565 โรงเรียน 42 โรงเรียน ครูจำนวน 366 คน ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของ Yamane (1973, p. 1088) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.2.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู เป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2565 ใช้เกณฑ์ของการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Design) คือ กลุ่มเป้าหมายขนาดใหญ่ หรือกลุ่มนำร่อง (Pilot Group) 30–100 คน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยความสมัครใจของผู้เข้าร่วมทดลองที่เน้นโรงเรียนในเขตพื้นที่จังหวัดสกลนครจำนวน 3 โรงเรียนเป็นหลัก และประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนอื่น ๆ ที่สนใจเข้าร่วม

ตาราง 11 จำนวนประชากรของการวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ลำดับ	จังหวัด	จำนวนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	
		ร.ร.	ครู
1	หนองบัวลำภู	1	72
2	ขอนแก่น	2	321
3	อุดรธานี	3	369
4	เลย	1	107
5	มหาสารคาม	4	345
6	ร้อยเอ็ด	1	154
7	กาฬสินธุ์	2	201
8	สกลนคร	3	225
9	นครพนม	1	83
10	นครราชสีมา	5	612
11	บุรีรัมย์	3	245
12	สุรินทร์	4	369
13	ศรีสะเกษ	2	218
14	อุบลราชธานี	7	664

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 11 (ต่อ)

ลำดับ	จังหวัด	จำนวนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	
		ร.ร.	ครู
15	ชัยภูมิ	2	187
16	อำนาจเจริญ	1	65
รวม		42	4,237

ตาราง 12 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ลำดับ	จังหวัด	จำนวนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	
		ร.ร.	ครู
1	หนองบัวลำภู	1	9
2	ขอนแก่น	2	18
3	อุดรธานี	3	27
4	เลย	1	9
5	มหาสารคาม	4	37
6	ร้อยเอ็ด	1	9
7	กาฬสินธุ์	3	27
8	สกลนคร	3	27
9	นครพนม	1	9
10	นครราชสีมา	3	40
11	บุรีรัมย์	3	27
12	สุรินทร์	4	37
13	ศรีสะเกษ	2	18
14	อุบลราชธานี	5	35
15	ชัยภูมิ	2	18

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 12 (ต่อ)

ลำดับ	จังหวัด	จำนวนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	
		ร.ร.	ครู
16	อำนาจเจริญ	1	9
รวม		42	366

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ แบบไม่มีโครงสร้าง แบบสอบถาม และแบบประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

2.1 แบบสัมภาษณ์การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านองค์ประกอบรูปแบบและวิธีการพัฒนาผู้นำดิจิทัลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

2.2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สภาพความเป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น และวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ เก็บข้อมูลแบบออนไลน์ โดยใช้ Application Google Form ซึ่งแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพที่เป็นอยู่จริงกับสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ และตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำดิจิทัลของครู มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มีการปฏิบัติหรือแสดงออกอยู่ในระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ

2.2.1 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

2.2.1.1 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครู วิธีการพัฒนา รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ เพื่อสร้างเป็นข้อคำถาม

2.2.1.2 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 7 คน ตรวจสอบ คือ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอกหรือตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ที่มีความรู้ความสามารถด้านภาวะผู้นำดิจิทัลของครู จำนวน 2 คน ศึกษานิเทศก์ที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครู จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครู จำนวน 2 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครู จำนวน 1 คน ครูที่มีความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครู จำนวน 1 คน ประกอบด้วย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. นายไพบูรณ์ คำภูมี ศึกษานิเทศก์กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

4. ดร.ชัยวัฒน์ วาทะวัฒนะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

5. ดร.ชาติชาย ก่อคุณ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนมุกดาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

6. นางสุรีพร อิสสระวงษ์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

7. นางสาวเบญจมาศ จรรยาวดี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเชิงชุมราษฎร์นุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2.2.1.3 นำร่างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง และนำไป Try out กับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 50 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

2.2.1.4 นำร่างแบบสอบถามดังกล่าวมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยหาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายรายข้อ และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค เท่ากับ 0.992 (Cronbach's Alpha Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 100)

2.2.1.5 นำแบบสอบถามที่หาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นแล้วจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างคือ ครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2565 โรงเรียน 43 โรงเรียน ครูจำนวน 366 คน ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของ Yamane (1973, p. 1088) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูล แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.3.1 ผู้วิจัยดำเนินการของหนังสือราชการจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ขอความอนุเคราะห์ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2.2.3.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และแนบ Link แบบสอบถามของ Application Google Form ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์

2.2.3.3 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับกลับคืนมา แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

2.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ดังนี้

2.2.4.1 สถิติเบื้องต้น คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2.4.2 สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือการหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) จากดัชนีความสอดคล้อง IOC โดยใช้สูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา)

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่แสดงความคิดเห็น

2.2.5 การกำหนดค่าคะแนนและการแปลผล มีดังนี้

2.2.5.1 การกำหนดคะแนน ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้กำหนดค่าคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ

สภาพที่เป็นอยู่จริง/สภาพที่ควรจะเป็น มากที่สุด ให้คะแนน 5 คะแนน

สภาพที่เป็นอยู่จริง/สภาพที่ควรจะเป็น มาก ให้คะแนน 4 คะแนน

สภาพที่เป็นอยู่จริง/สภาพที่ควรจะเป็น ปานกลาง ให้คะแนน 3 คะแนน

สภาพที่เป็นอยู่จริง/สภาพที่ควรจะเป็น น้อย ให้คะแนน 2 คะแนน

สภาพที่เป็นอยู่จริง/สภาพที่ควรจะเป็น น้อยที่สุด ให้คะแนน 1 คะแนน

2.2.5.2 เครื่องมือวัด เป็นแบบวัดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยให้คะแนน 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ มีเกณฑ์การให้คะแนนเฉลี่ย ดังนี้

4.51–5.00 หมายความว่า สภาพที่เป็นอยู่จริง/สภาพที่ควรจะเป็น มากที่สุด

3.51–4.50 หมายความว่า สภาพที่เป็นอยู่จริง/สภาพที่ควรจะเป็น มาก

2.51–3.50 หมายความว่า สภาพที่เป็นอยู่จริง/สภาพที่ควรจะเป็น ปานกลาง

1.51–2.50 หมายความว่า สภาพที่เป็นอยู่จริง/สภาพที่ควรจะเป็น น้อย

1.00–1.50 หมายความว่า สภาพที่เป็นอยู่จริง/สภาพที่ควรจะเป็น น้อยที่สุด

2.3 แบบประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

2.3.1 แบบประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ที่พัฒนาขึ้นผ่านการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ

2.3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.3.3 การกำหนดค่าคะแนนและการแปลผล มีดังนี้

2.3.3.1 การกำหนดคะแนน ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้กำหนดค่าคะแนนที่ได้จากการตอบแบบประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ

สภาพที่เป็นอยู่จริง/สภาพที่ควรจะเป็น มากที่สุด ให้คะแนน 5 คะแนน
สภาพที่เป็นอยู่จริง/สภาพที่ควรจะเป็น มาก ให้คะแนน 4 คะแนน
สภาพที่เป็นอยู่จริง/สภาพที่ควรจะเป็น ปานกลาง ให้คะแนน 3 คะแนน
สภาพที่เป็นอยู่จริง/สภาพที่ควรจะเป็น น้อย ให้คะแนน 2 คะแนน
สภาพที่เป็นอยู่จริง/สภาพที่ควรจะเป็น น้อยที่สุด ให้คะแนน 1 คะแนน

2.3.3.2 เครื่องมือวัด เป็นแบบวัดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยให้คะแนน 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ มีเกณฑ์การให้คะแนนเฉลี่ย ดังนี้

4.51–5.00 หมายความว่า สภาพที่เป็นอยู่จริง/สภาพที่ควรจะเป็น มากที่สุด
3.51–4.50 หมายความว่า สภาพที่เป็นอยู่จริง/สภาพที่ควรจะเป็น มาก

2.51–3.50 หมายความว่า สภาพที่เป็นอยู่จริง/สภาพที่ควรจะเป็น ปานกลาง
1.51–2.50 หมายความว่า สภาพที่เป็นอยู่จริง/สภาพที่ควรจะเป็น น้อย
1.00–1.50 หมายความว่า สภาพที่เป็นอยู่จริง/สภาพที่ควรจะเป็น น้อยที่สุด

2.4 การหาความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ใช้สูตรดังนี้ (สุวิมล ว่องวานิช, 2558, หน้า 37)

$PNI_{Modified} = (I–D) / D$

$PNI_{Modified}$ คือ ค่าความต้องการจำเป็น
I คือ ค่าเฉลี่ยของสภาพความเป็นจริง
D คือ ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น

2.5 การหาร้อยละความก้าวหน้าของคะแนนเฉลี่ยภาวะผู้นำดิจิทัลของครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ใช้สูตรดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2547, หน้า 78) เกณฑ์ที่น่าพึงพอใจ คือ ตั้งแต่ร้อยละ 25 ขึ้นไป

$$\text{ร้อยละความก้าวหน้า} = \frac{\overline{X}_2 - \overline{X}_1}{\text{คะแนนเต็ม}} \times 100$$

เมื่อ $\overline{X}_1$ แทน คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูก่อนการพัฒนา

เมื่อ $\overline{X}_2$ แทน คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูหลังการพัฒนา

ตอนที่ 5 การประเมินความต้องการจำเป็นจากสภาพที่เป็นจริง กับสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้วิธี Priority needs index ($PNI_{modified}$) แบบปรับปรุงซึ่งเป็นสูตรที่ปรับปรุงจากสูตร $PNI_{modified}$ ดั้งเดิม โดย นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558, หน้า 279) เป็นวิธีการหาค่าผลต่างของสภาพที่เป็นอยู่จริง (I) กับสภาพที่ควรจะเป็น (D) แล้วหารด้วย D เพื่อควบคุมขนาดความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไป และให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบเพื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่จริง เป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราหารพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม

ระยะที่ 3 จัดทำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

ตอนที่ 6 ร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในการร่างและพัฒนารูปแบบนั้น ผู้วิจัยได้นำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครู และวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูมาเป็นกรอบแนวทางในการร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ หลังจากนั้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบร่างรูปแบบและขอรับความคิดเห็นเพิ่มเติมในการสร้างรูปแบบ

ตอนที่ 7 พัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างรูปแบบ ดังนี้

1. นำประเด็นที่ได้จากข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มาสรุปประเด็นหลังจากนั้นดำเนินการสร้างรูปแบบพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. กำหนดกรอบของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู และชุดการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ทั้ง 6 ด้าน พร้อมทั้งคู่มือการใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา โดยมีการจัดเรียงลำดับของเอกสารประกอบการพัฒนาเป็นหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการจัดกิจกรรมการพัฒนา

3. จัดทำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้ง 6 ด้าน

3.1 คู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู จำนวน 1 เล่ม

3.2 เอกสารประกอบการพัฒนาตามองค์ประกอบ รวม 6 เล่ม

4. ตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมและความถูกต้องของรูปแบบ เนื้อหาของเอกสารประกอบการพัฒนา โดยผู้เชี่ยวชาญ 7 คน ตรวจสอบรูปแบบและขอรับความ

คิดเห็นเพิ่มเติม การเลือกผู้เชี่ยวชาญนั้นเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์การเลือก ดังนี้
อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอกหรือตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ที่มีความรู้ความสามารถด้านภาวะผู้นำดิจิทัลของครู จำนวน 2 คน
ศึกษานิเทศก์ที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครู จำนวน 1 คน
ผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครู จำนวน 2 คน
รองผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครู จำนวน 2 คน ครูที่มีความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครู จำนวน 1 คน

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจรูปแบบการพัฒนา

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. นายไพบูรณ์ คำภูมี ศึกษานิเทศก์กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกลเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

4. ดร.ชัยวัฒน์ วาทะวัฒนะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

5. ดร.ชาติชาย ก่อคุณ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนมุกดาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

6. นางสุรีพร อิสสระวงษ์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

7. นางสาวเบญจมาศ จรรยาวดี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเชิงชุมราษฎร์นุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ระยะที่ 4 หาประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

ตอนที่ 8 ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

หลังจากที่ได้ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปทดลองใช้กับครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยความสมัครใจของผู้เข้าร่วมทดลอง ที่เน้นโรงเรียนในเขตพื้นที่จังหวัดสกลนครจำนวน 3 โรงเรียนเป็นหลักและประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนอื่น ๆ ที่สนใจเข้าร่วม โดยกระบวนการของรูปแบบดำเนินการเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ตามเอกสารประกอบการพัฒนา จำนวน 7 ชุด มีกิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวข้องก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการผ่านกลุ่ม Facebook “การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

2. สำรวจพฤติกรรมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษของผู้เข้ารับการพัฒนาโดยให้ผู้เข้ารับการพัฒนาตอบแบบประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยใช้แบบสอบถาม Online ผ่าน Application Google Form จำนวน 6 ด้าน ก่อนการอบรม

3. ดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการ ใช้เวลา 2 วัน ทั้งรูปแบบ On-site และรูปแบบ Online ผ่าน Application Google Meet

ระยะที่ 2 การฝึกปฏิบัติจริง เป็นกิจกรรมพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ใช้เวลา 14 วัน วันละ 4 ชั่วโมง รวม 56 ชั่วโมง

ระยะที่ 3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับผู้ที่เข้ารับการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียน

ประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ใช้เวลา 14 วัน วันละ 1 ชั่วโมง รวม 14 ชั่วโมง ผ่านกลุ่ม Facebook “การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

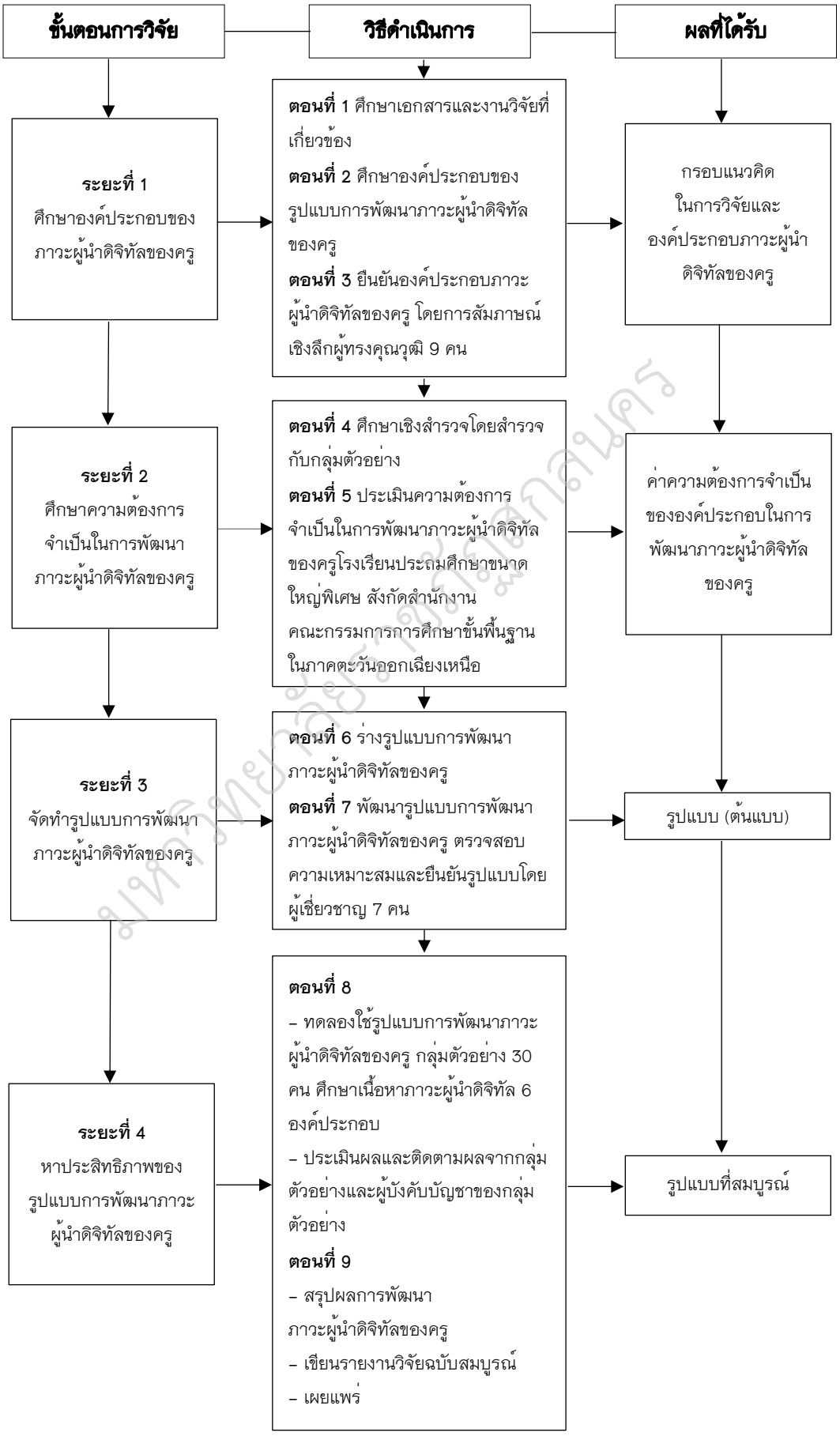
ระยะที่ 4 การนิเทศ ติดตาม การนิเทศ ติดตามประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ หลังการฝึกปฏิบัติจริง 1 สัปดาห์ โดยให้ผู้ฝึกปฏิบัติจริง ทำแบบประเมินพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยใช้แบบสอบถาม Online ผ่าน Application

Google Form อีกทั้งใช้การสัมภาษณ์จากผู้บริหารหรือหัวหน้างานระดับเหนือกว่าผู้รับการพัฒนา เช่น หัวหน้ากลุ่มสาระ หรือรองผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มบริหารงานวิชาการ

ตอนที่ 9 สรุปผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาสรุป เขียนรายงานการวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือฉบับสมบูรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาพประกอบ 2 วิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3) เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4) เพื่อหาประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) แบ่งเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ระยะที่ 2 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ระยะที่ 3 จัดทำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ระยะที่ 4 หาประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู การวิเคราะห์ข้อมูลได้นำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบ และวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระยะที่ 2 ผลศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระยะที่ 3 ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระยะที่ 4 ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบ และวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง องค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังตาราง 13

ตาราง 13 องค์ประกอบหลัก และตัวบังชี้ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ	
องค์ประกอบ	**ตัวบ่งชี้**
1. การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	1) มีการสร้างภาพที่ปรารถนาในอนาคตของการทำงานไว้อย่างชัดเจน 2) มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 3) มีการวางเป้าหมายและกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการโดยเน้นเทคโนโลยีดิจิทัล 4) มีแนวคิดในการนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติจริง 5) มีการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการศึกษา 6) มีทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยีดิจิทัล 7) สามารถสื่อสารวิสัยทัศน์ให้เป็นที่ยอมรับเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม 8) นำวิสัยทัศน์ไปถ่ายทอดหรือสื่อสารให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจอย่างชัดเจน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 13 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้
	9) สามารถใช้ภาษาหรือข้อความสื่อสารวิสัยทัศน์ได้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ 10) สามารถโน้มน้าวเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพของวิสัยทัศน์ส่วนบุคคลให้เป็นวิสัยทัศน์ร่วม 11) มีการติดตามการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบของ ICT ที่มีต่อการปฏิรูปการศึกษาอย่างถูกต้องและทันสมัย 12) มีการเรียนรู้ สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการนำวิสัยทัศนสู่ความเป็นจริงตามสภาพบริบท 13) มีความตื่นตัวในการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล ขวนขวายหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ 14) มีความสามารถในการพัฒนางานให้บรรลุวิสัยทัศน์ของโรงเรียน
2. การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล	1) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล 2) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งานระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและการสืบค้นข้อมูล 3) มีความรู้ความเข้าใจในทางภาษาในการสืบค้นข้อมูลที่มีความหลากหลาย 4) ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 5) รู้เท่าทันและปรับเปลี่ยนตามความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสานเทศอย่างเหมาะสม 6) สามารถเลือกใช้เครื่องมือดิจิทัลต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ ไอแพด (ipad) แท็บเล็ต (Tablet) โทรศัพท์สมาร์ทโฟน (Smartphone) เป็นต้น มาใช้ในการเรียนรู้ สืบค้น ค้นหา วิเคราะห์ กลั่นกรองและคัดแยกสารสนเทศ 7) คำนึงถึงความปลอดภัย ความรับผิดชอบในการใช้สื่อดิจิทัลของตนเอง และความเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน 8) วิเคราะห์การเลือกใช้เครื่องมือดิจิทัลให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการทำงาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 13 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้
	9) สามารถแสดงความคิดเห็น การโต้ตอบที่อยู่บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อสังคมและจริยธรรมที่มีต่อส่วนรวม 10) มีความคิด วิเคราะห์ คัดเลือกและประเมินสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ 11) มีการปรับปรุงประสิทธิภาพของการทำงาน 12) เป็นผู้นำและแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาตนเองด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ 13) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมใหม่ 14) มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ได้อย่างเหมาะสม 15) ประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด 16) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ 17) มีส่วนในการจัดทำ มีทักษะในการเลือกใช้และพัฒนาสื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ธรรมชาติของเนื้อหาวิชา รวมถึงศักยภาพของผู้เรียน 18) นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้
3. การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล	1) มีการสนับสนุนช่วยเหลือ พึ่งพาอาศัยกัน ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น 2) มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน 3) มีการใช้ทักษะประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาและรับผิดชอบต่อเป้าหมายที่ตั้งไว้ 4) ใช้เครื่องมือเว็บบราวเซอร์เพื่อท่องเว็บไซต์ได้ 5) ใช้เทคนิค/วิธีการค้นหาข้อมูลบนอินเตอร์เน็ตได้ 6) มีการติดต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านอีเมล์ กระดานข่าว (Web board) โปรแกรมส่งข้อความ (Instant Messenger) และบันทึกเล่าเรื่อง (Weblog หรือ Blog)

ตาราง 13 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้
	7) สามารถเข้าถึงข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว 8) ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการศึกษาค้นคว้า แลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างเหมาะสม 9) ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ 10) มีการแบ่งปันเนื้อหาที่มีความชัดเจนและตรงต่อบุคคลหรือเป้าหมาย และสามารถสร้างความเข้าใจได้ไม่สื่อสารเนื้อหาที่มีความคลุมเครือไม่ชัดเจน 11) มีความรับผิดชอบต่อข้อมูลคำพูด ข้อความ รูปภาพ ภาพวาด ภาพเคลื่อนไหว เพลง คลิปวิดีโด หรือรูปแบบอื่นใดที่นำเสนอออกไป 12) มีการปรับปรุงข้อมูลข่าวสารให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ 13) มีการใช้ภาษาที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคมและกติกาที่สื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ กำหนดไว้
4. การบูรณการทักษะดิจิทัล	1) ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน 2) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีในการแสวงหาความรู้ ข้อมูลสารสนเทศ และการติดต่อสื่อสาร 3) ออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยการเลือกใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สื่อมัลติเมียเดียอย่างเหมาะสม 4) ใช้ทรัพยากรด้าน ICT, Social Media เช่น โปรแกรมสนทนา ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่ออภิปราย แสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูและผู้เรียนได้ 5) กำหนดเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนควบคู่กับการใช้ทักษะดิจิทัลให้มีความชัดเจน 6) มีทักษะการแก้ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการนำทักษะดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน 7) ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจัดทำแบบทดสอบความรู้ตามเนื้อหาวิชา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 13 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้
	8) มีการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้ ICT ที่คำนึงถึงบริบท ทรัพยากร และงบประมาณ 9) มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ ICT ที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อหา จุดมุ่งหมาย วัย ระดับชั้นความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียน 10) มีการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง 11) มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ผ่านการปฏิบัติจริง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความรับผิดชอบร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้ 12) มีการใช้กระบวนการคิดขั้นสูงในการแก้สถานการณ์ปัญหาอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์ 13) มีการประเมินสื่อดิจิทัลที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้จากการพิจารณาข้อดี ข้อจำกัด และแนวทางที่จะนำมาใช้ 14) มีการวัดและการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งประเมินสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลที่นำมาใช้ในการสอนของแต่ละครั้ง 15) ใช้โปรแกรมในการคำนวณผลงานสถิติ สำหรับการวัดประเมินผล คำนณผลการเรียนของผู้เรียนได้อย่างถูกต้องตามการประเมินและวัดผลได้
5. การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล	1) มีกระบวนการคิดที่หลากหลาย ทั้งการคิดคล่อง การคิดยืดหยุ่น การคิดหลายแง่มุม และความคิดที่เหมาะสม 2) มีการเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์ นำไปสู่การคิดสิ่งใหม่ ๆ ที่มีประโยชน์ต่อตนเองและอาจมีประโยชน์ต่อส่วนรวม 3) มีความสามารถในการคิดแปลกใหม่ โดยการนำเอาความรู้เดิมมาคิดดัดแปลง พลิกแพลง หรือประยุกต์ ทำให้เกิดเป็นสิ่งประดิษฐ์หรือนวัตกรรมใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 13 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้
	4) มีความคิด จินตนาการ ในการคิดสร้างและหาแนวทางทำให้ความคิดกลายเป็นสิ่งที่เป็นรูปธรรมขึ้น 5) ออกแบบรูปลักษณ์ การปฏิบัติ เทคนิคหรือเรื่องราวใหม่ และแตกต่างจากสิ่งที่มีอยู่มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ 6) ออกแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ตอบสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และความเป็นอยู่ 7) มีการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ 8) มีการแบ่งปันความคิดที่กว้างขวางในการสืบค้นเพื่อให้นวัตกรรมมีประสิทธิภาพและยั่งยืน 9) มีการปรับปรุงสิ่งเก่าและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรหรือหน่วยงาน 10) สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ เปิดใจและปล่อยความคิดให้เป็นอิสระในการทำงาน 11) มีความตั้งใจในการเรียนรู้สิ่งใหม่เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย 12) รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างได้ และสามารถคิดหาวิธีการแก้ไขได้อย่างอิสระ
6. คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล	1) มีความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎกติกามารยาทในสังคมออนไลน์ 2) เข้าใจกฎหมาย พระราชบัญญัติ และจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีในโลกดิจิทัล 3) ปฏิบัติตามกฎหมาย จริยธรรม และจรรยาบรรณเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัล 4) ทำความเข้าใจกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากสิ่งที่ได้เรียนรู้และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 5) ใช้กฎหมายและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม 6) เข้าถึงเครื่องมือเทคโนโลยีในโลกดิจิทัลอย่างเหมาะสม และรู้คุณค่าของทรัพยากร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 13 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้
	7) วางแผนและออกแบบการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัลอย่างปลอดภัย 8) ใช้เทคโนโลยีที่ส่งเสริมการร่วมมือ การเรียนรู้ และกิจกรรมในการผลิต และมีความเป็นผู้นำในการเป็นพลเมืองดิจิทัล 9) มีความรับผิดชอบต่อการใช้เทคโนโลยีและตระหนักถึงหลักจริยธรรม จรรยาบรรณและมารยาทในการอยู่ร่วมกันในโลกดิจิทัล 10) เข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเสมอภาคกันโดยอยู่ภายใต้กฎและข้อบังคับ 11) ยกตัวอย่างและอธิบายประเด็นที่เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลบนสังคมออนไลน์อย่างอย่างสมและมีความรับผิดชอบ 12) สนับสนุนและจัดให้เกิดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยการออกระเบียนข้อบังคับ 13) ดำเนินการให้ทุกคนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลได้ตรงกับความต้องการ 14) ผลักดันให้มีการใช้กฎหมายและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัลด้วยความรับผิดชอบ 15) ออกข้อบังคับการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัลเพื่อความปลอดภัยต่อตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม 16) มีส่วนร่วมในการออกกฎหมายลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา 17) พัฒนานโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับบังคับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและรับผิดชอบต่อสังคมในการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศในโลกดิจิทัล

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากตาราง 13 องค์ประกอบหลัก และตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ รวมทั้งสิ้น 6 องค์ประกอบ 89 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล จำนวน 14 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล จำนวน 18 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล จำนวน 13 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 4 การบูรณาการทักษะดิจิทัล 15 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล จำนวน 17 ตัวบ่งชี้

วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้วิธีการพัฒนา 4 วิธี ดังนี้ 1) การอบรมเชิงปฏิบัติการ 2) การปฏิบัติจริง 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) และ 4) การนิเทศ ติดตาม

2. ผลการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันนออกเฉียงเหนือ และข้อคิดอื่น ๆ สามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้

1. องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 คน เห็นด้วยกับองค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบ และ 89 ตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันนออกเฉียงเหนือที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ

2. วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 คน เห็นด้วยกับวิธีการพัฒนาทั้ง 4 วิธี

3. การสังเคราะห์ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4. วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้วิธีการพัฒนา 4 วิธี ได้แก่ 1) การอบรมเชิงปฏิบัติการ 2) การปฏิบัติจริง 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) และ 4) การนิเทศ ติดตาม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สังเคราะห์ วิธีการพัฒนาทั้ง 4 วิธี เพื่อนำมาเป็นวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำในรูปแบบของการพัฒนาภาวะผู้นำ ได้วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย วิธีการพัฒนา 4 วิธี ดังนี้ 1) การอบรมเชิงปฏิบัติการ 2) การปฏิบัติจริง 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) และ 4) การนิเทศ ติดตาม

3. ศึกษาเชิงสำรวจ

จากการศึกษาสำรวจภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 366 คน ครบตามจำนวน 366 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อตรวจสอบแบบสอบถามพบว่าแบบสอบถามที่ได้รับคืนมีความสมบูรณ์สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ทั้งหมด ซึ่งมีข้อค้นพบที่สำคัญดังนำเสนอตารางต่อไปนี้

3.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม รายละเอียดดังตาราง 14

ตาราง 14 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน) N=366	ร้อยละ 100
เพศ		
1. ชาย	128	35.00
2. หญิง	238	65.00
อายุ		
1. น้อยกว่า 30 ปี	118	32.24
2. 30 – 39 ปี	159	43.44
3. 40 – 49 ปี	59	16.12
4. มากกว่า 49 ปี	30	8.20

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน) N=366	ร้อยละ 100
วุฒิการศึกษาสูงสุด		
1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	0	0.00
2. ปริญญาตรี	211	57.65
3. ปริญญาโท	155	42.35
4. ปริญญาเอก	0	0.00
ระดับชั้นที่สอน		
1. ปฐมวัย (อ.1 – อ.3)	42	11.50
2. ประถมศึกษา (ป.1 – ป.6)	324	88.50
ประสบการณ์ในการทำงาน		
1. น้อยกว่า 10 ปี	194	53.01
2. 11 – 20 ปี	118	32.24
3. 21 – 30 ปี	41	11.20
4. มากกว่า 30 ปี	13	3.55

จากตาราง 14 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเมื่อแยกตามเพศ พบว่าเป็นเพศชาย จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 เพศหญิง จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 65.00 แยกตามอายุ พบว่า ส่วนใหญ่อายุ 30 – 39 ปี จำนวน 159 คน ร้อยละ 43.44 แยกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด พบว่าส่วนใหญ่วุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 211 คน ร้อยละ 57.65 แยกตามระดับชั้นที่สอน พบว่า ส่วนใหญ่ระดับชั้นที่สอนประถมศึกษา (ป.1–ป.6) จำนวน 324 คน ร้อยละ 88.50 แยกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่ประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปี จำนวน 194 คน ร้อยละ 53.01

3.2 ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาค ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่เป็นอยู่จริงขององค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ค่าสถิติ (N=366)		การแปลค่า
		ระดับปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	
1	การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	3.54	1.08	มาก
2	การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล	3.56	1.02	มาก
3	การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล	3.63	1.07	มาก
4	การบูรณาการทักษะดิจิทัล	3.59	1.06	มาก
5	การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล	3.54	1.04	มาก
6	คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล	3.52	1.06	มาก
ค่าเฉลี่ย		**3.57**	**1.02**	**มาก**

จากตาราง 15 พบว่า สภาพที่เป็นอยู่จริงของระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.57, S.D. = 1.02) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า องค์ประกอบทุกตัวอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล ($\bar{X}$ = 3.63, S.D. = 1.07) รองลงมาคือ การบูรณาการทักษะดิจิทัล ($\bar{X}$ = 3.59, S.D. = 1.06) การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล ($\bar{X}$ = 3.56, S.D. = 1.02) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลและการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล ($\bar{X}$ = 3.54, S.D. = 1.04) ด้านคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล ($\bar{X}$ = 3.52, S.D. = 1.06) ตามลำดับ

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่ควรจะเป็นขององค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ค่าสถิติ (N=366) ระดับปฏิบัติ		การแปลค่า
		$\overline{X}$	S.D.	
1	การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.66	0.32	มากที่สุด
2	การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล	4.61	0.35	มากที่สุด
3	การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล	4.62	0.35	มากที่สุด
4	การบูรณาการทักษะดิจิทัล	4.62	0.34	มากที่สุด
5	การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล	4.60	0.36	มากที่สุด
6	คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล	4.59	0.36	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย		**4.62**	**0.32**	**มากที่สุด**

จากตาราง 16 พบว่า สภาพที่ควรจะเป็นของระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.62, S.D. = 0.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า องค์ประกอบทุกตัวอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ($\overline{X}$ = 4.66, S.D. = 0.32) รองลงมาคือ การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล และการบูรณาการทักษะดิจิทัล ($\overline{X}$ = 4.62, S.D. = 0,34) การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล ($\overline{X}$ = 4.61, S.D. = 0.35) การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล ($\overline{X}$ = 4.60, S.D. = 0.36) ด้านคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล ($\overline{X}$ = 4.59, S.D. = 0.36) ตามลำดับ

ตาราง 17 การวิเคราะห์ค่าความต้องการจำเป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่	**องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**	**สภาพที่เป็นอยู่จริง**	**สภาพที่ควรจะเป็น**	**PNI**
1	การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	3.54	4.66	0.24
2	การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล	3.56	4.61	0.23
3	การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล	3.63	4.62	0.21
4	การบูรณาการทักษะดิจิทัล	3.59	4.62	0.22
5	การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล	3.54	4.60	0.23
6	คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล	3.52	4.59	0.23

จากตาราง 17 พบว่า ค่าความต้องการจำเป็น (PNI) ของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ การวิสัยทัศน์ดิจิทัล (PNI = 0.24) รองลงมาคือ การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล (PNI = 0.23) การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล (PNI = 0.23) คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล (PNI = 0.23) การบูรณาการทักษะดิจิทัล (PNI = 0.22) และการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล (PNI = 0.21) ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่เป็นอยู่จริง องค์ประกอบที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ค่าสถิติ (N=366) ระดับปฏิบัติ		การแปลค่า
		$\bar{X}$	S.D.	
องค์ประกอบที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล				
1	มีการสร้างภาพที่ปรารถนาในอนาคตของการทำงานไว้อย่างชัดเจน	3.51	1.24	มาก
2	มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	3.54	1.09	มาก
3	มีการวางเป้าหมายและกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการโดยเน้นเทคโนโลยีดิจิทัล	3.54	1.17	มาก
4	มีแนวคิดในการนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติจริง	3.60	1.19	มาก
5	มีการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการศึกษา	3.55	1.19	มาก
6	มีทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยีดิจิทัล	3.57	1.19	มาก
7	สามารถสื่อสารวิสัยทัศน์ให้เป็นที่ยอมรับเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม	3.54	1.16	มาก
8	นำวิสัยทัศน์ไปถ่ายทอดหรือสื่อสารให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจอย่างชัดเจน	3.52	1.11	มาก
9	สามารถใช้ภาษาหรือข้อความสื่อสารวิสัยทัศน์ได้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	3.55	1.16	มาก
10	สามารถโน้มน้าวเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพของวิสัยทัศน์ส่วนบุคคลให้เป็นวิสัยทัศน์ร่วม	3.53	1.18	มาก
11	มีการติดตามการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบของ ICT ที่มีต่อการปฏิรูปการศึกษาอย่างถูกต้องและทันสมัย	3.49	1.17	ปานกลาง

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 18 (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ค่าสถิติ (N=366) ระดับปฏิบัติ		การแปลค่า
		$\bar{X}$	S.D.	
องค์ประกอบที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล				
12	มีการเรียนรู้ สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการนำวิสัยทัศน์สู่ความเป็นจริงตามสภาพบริบท	3.53	1.15	มาก
13	มีความตื่นตัวในการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล ขวนขวายหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ	3.50	1.20	ปานกลาง
14	มีความสามารถในการพัฒนางานให้บรรลุวิสัยทัศน์ของโรงเรียน	3.54	1.15	มาก
ค่าเฉลี่ย		**3.54**	**1.08**	**มาก**

จากตาราง 18 พบว่า สภาพที่เป็นอยู่จริงของระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.54, S.D. = 1.08) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมาก 12 ตัวบ่งชี้ และปานกลาง 2 ตัวบ่งชี้ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ มีแนวคิดในการนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติจริง ($\bar{X}$ = 3.60, S.D. = 1.19) มีทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{X}$ = 3.57, S.D. = 1.19) มีการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการศึกษา และสามารถใช้ภาษาหรือข้อความสื่อสารวิสัยทัศน์ได้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ($\bar{X}$ = 3.55, S.D. = 1.16)

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่ควรจะเป็นองค์ประกอบที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ค่าสถิติ (N=366) ระดับปฏิบัติ		การแปลค่า
		$\bar{X}$	S.D.	
องค์ประกอบที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล				
1	มีการสร้างภาพที่ปรารถนาในอนาคตของการทำงานไว้อย่างชัดเจน	4.50	0.50	มาก
2	มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	4.50	0.50	มาก
3	มีการวางเป้าหมายและกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการโดยเน้นเทคโนโลยีดิจิทัล	4.73	0.45	มากที่สุด
4	มีแนวคิดในการนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติจริง	4.67	0.47	มากที่สุด
5	มีการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการศึกษา	4.72	0.45	มากที่สุด
6	มีทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยีดิจิทัล	4.67	0.47	มากที่สุด
7	สามารถสื่อสารวิสัยทัศน์ให้เป็นที่ยอมรับเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม	4.67	0.47	มากที่สุด
8	นำวิสัยทัศน์ไปถ่ายทอดหรือสื่อสารให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจอย่างชัดเจน	4.71	0.45	มากที่สุด
9	สามารถใช้ภาษาหรือข้อความสื่อสารวิสัยทัศน์ได้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	4.67	0.47	มากที่สุด
10	สามารถโน้มน้าวเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพของวิสัยทัศน์ส่วนบุคคลให้เป็นวิสัยทัศน์ร่วม	4.66	0.48	มากที่สุด
11	มีการติดตามการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบของ ICT ที่มีต่อการปฏิรูปการศึกษาอย่างถูกต้องและทันสมัย	4.73	0.45	มากที่สุด

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 19 (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ค่าสถิติ (N=366) ระดับปฏิบัติ		การแปลค่า
		$\bar{X}$	S.D.	
องค์ประกอบที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล				
12	มีการเรียนรู้ สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการนำวิสัยทัศน์สู่ความเป็นจริงตามสภาพบริบท	4.66	0.47	มากที่สุด
13	มีความตื่นตัวในการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล ขวนขวายหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ	4.73	0.45	มากที่สุด
14	มีความสามารถในการพัฒนางานให้บรรลุวิสัยทัศน์ของโรงเรียน	4.68	0.47	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย		**4.66**	**0.32**	**มากที่สุด**

จากตาราง 19 พบว่า สภาพที่ควรจะเป็นของระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.66, S.D. = 0.32) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมากที่สุด 12 ตัวบ่งชี้ และมาก 2 ตัวบ่งชี้ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ มีการวางเป้าหมายและกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการโดยเน้นเทคโนโลยีดิจิทัล มีการติดตามการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบของ ICT ที่มีต่อการปฏิรูปการศึกษาอย่างถูกต้องและทันสมัย และ มีความตื่นตัวในการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล ขวนขวายหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ($\bar{X}$ = 4.73, S.D. = 0.45) มีการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการศึกษา ($\bar{X}$ = 4.72, S.D. = 0.45) และ นำวิสัยทัศน์ไปถ่ายทอดหรือสื่อสารให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจอย่างชัดเจน ($\bar{X}$ = 4.71, S.D. = 0.45)

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่เป็นอยู่จริง องค์ประกอบที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ค่าสถิติ (N=366) ระดับปฏิบัติ		การแปลค่า
		$\bar{X}$	S.D.	
องค์ประกอบที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล				
1	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล	3.57	1.14	มาก
2	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งานระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและการสืบค้นข้อมูล	3.63	1.05	มาก
3	มีความรู้ความเข้าใจทางภาษาในการสืบค้นข้อมูลที่มีความหลากหลาย	3.59	1.11	มาก
4	ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.61	1.08	มาก
5	รู้เท่าทันและปรับเปลี่ยนตามความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม	3.59	1.14	มาก
6	สามารถเลือกใช้เครื่องมือดิจิทัลต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ ไอแพด (ipad) แท็บเล็ต (Tablet) โทรศัพท์สมาร์ทโฟน (Smartphone) เป็นต้น มาใช้ในการเรียนรู้ สืบค้น ค้นหา วิเคราะห์ กลั่นกรองและคัดแยกสารสนเทศ	3.56	1.18	มาก
7	คำนึงถึงความปลอดภัย ความรับผิดชอบในการใช้สื่อดิจิทัลของตนเอง และเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน	3.62	1.10	มาก
8	วิเคราะห์การเลือกใช้เครื่องมือดิจิทัลให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการทำงาน	3.58	1.02	มาก
9	สามารถแสดงความคิดเห็น การโต้ตอบที่อยู่บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อสังคมและจริยธรรมที่มีต่อส่วนรวม	3.55	1.14	มาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 20 (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ค่าสถิติ (N=366) ระดับปฏิบัติ		การแปลค่า
		$\bar{X}$	S.D.	
องค์ประกอบที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล				
10	มีการคิด วิเคราะห์ คัดเลือกและประเมินสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ	3.63	1.10	มาก
11	มีการปรับปรุงประสิทธิภาพของการทำงาน	3.56	1.11	มาก
12	เป็นผู้นำและแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาตนเองด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ	3.58	1.10	มาก
13	มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมใหม่	3.54	1.13	มาก
14	มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ได้อย่างเหมาะสม	3.52	1.12	มาก
15	ประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด	3.57	1.15	มาก
16	พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ	3.56	1.08	มาก
17	มีส่วนร่วมในการจัดทำ มีทักษะในการเลือกใช้และพัฒนาสื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ธรรมชาติของเนื้อหาวิชา รวมถึงศักยภาพของผู้เรียน	3.59	1.16	มาก
18	นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้	3.56	1.11	มาก
ค่าเฉลี่ย		**3.58**	**1.02**	**มาก**

จากตาราง 20 พบว่า สภาพที่เป็นอยู่จริงของระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.54, S.D. = 1.02)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมาก 18 ตัวบ่งชี้ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งานระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและการสืบค้นข้อมูลและการมีการคิด วิเคราะห์ คัดเลือกและประเมินสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ ($\overline{X}$ = 3.63, S.D. = 1.05) คำนึงถึงความปลอดภัย ความรับผิดชอบในการใช้สื่อดิจิทัลของตนเอง และเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน ($\overline{X}$ = 3.62, S.D. = 1.10) และตระหนักถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\overline{X}$ = 3.61, S.D. = 1.08)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่ควรจะเป็นองค์ประกอบที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ค่าสถิติ (N=366) ระดับปฏิบัติ		การแปลค่า
		$\bar{X}$	S.D.	
องค์ประกอบที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล				
1	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล	4.37	0.76	มาก
2	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งานระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและการสืบค้นข้อมูล	4.37	0.75	มาก
3	มีความรู้ความเข้าใจทางภาษาในการสืบค้นข้อมูลที่มีความหลากหลาย	4.40	0.72	มาก
4	ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.40	0.72	มาก
5	รู้เท่าทันและปรับเปลี่ยนตามความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม	4.66	0.47	มากที่สุด
6	สามารถเลือกใช้เครื่องมือดิจิทัลต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ ไอแพด (ipad) แท็บเล็ต (Tablet) โทรศัพท์สมาร์ทโฟน (Smartphone) เป็นต้น มาใช้ในการเรียนรู้ สืบค้น ค้นหา วิเคราะห์ กลั่นกรองและคัดแยกสารสนเทศ	4.65	0.48	มากที่สุด
7	คำนึงถึงความปลอดภัย ความรับผิดชอบในการใช้สื่อดิจิทัลของตนเอง และเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน	4.68	0.48	มากที่สุด
8	วิเคราะห์การเลือกใช้เครื่องมือดิจิทัลให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการทำงาน	4.67	0.47	มากที่สุด
9	สามารถแสดงความคิดเห็น การโต้ตอบที่อยู่บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อสังคมและจริยธรรมที่มีต่อส่วนรวม	4.69	0.46	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 21 (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ค่าสถิติ (N=366) ระดับปฏิบัติ		การแปลค่า
		$\bar{X}$	S.D.	
องค์ประกอบที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล				
10	มีการคิด วิเคราะห์ คัดเลือกและประเมินสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ	4.66	0.47	มากที่สุด
11	มีการปรับปรุงประสิทธิภาพของการทำงาน	4.71	0.45	มากที่สุด
12	เป็นผู้นำและแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาตนเองด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ	4.67	0.47	มากที่สุด
13	มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมใหม่	4.73	0.45	มากที่สุด
14	มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ได้อย่างเหมาะสม	4.66	0.47	มากที่สุด
15	ประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด	4.64	0.48	มากที่สุด
16	พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ	4.63	0.48	มากที่สุด
17	มีส่วนร่วมในการจัดทำ มีทักษะในการเลือกใช้และพัฒนาสื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ธรรมชาติของเนื้อหาวิชา รวมถึงศักยภาพของผู้เรียน	4.71	0.45	มากที่สุด
18	นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้	4.66	0.47	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย		**4.61**	**0.35**	**มากที่สุด**

จากตาราง 21 พบว่า สภาพที่ควรจะเป็นของระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.61, S.D. =

0.35) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมากที่สุด 14 ตัวบ่งชี้ และมาก 4 ตัวบ่งชี้ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ การมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ($\overline{X}$ = 4.73, S.D. = 0.45) มีการปรับปรุงประสิทธิภาพของการทำงาน และมีส่วนร่วมในการจัดทำ มีทักษะในการเลือกใช้และพัฒนาสื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ธรรมชาติของเนื้อหาวิชา รวมถึงศักยภาพของผู้เรียน ($\overline{X}$ = 4.71, S.D. = 0.45) และ สามารถแสดงความคิดเห็น การโต้ตอบที่อยู่บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อสังคมและจริยธรรมที่มีต่อส่วนรวม ($\overline{X}$ = 4.69, S.D. = 0.46)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 22 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่เป็นอยู่จริง องค์ประกอบที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ค่าสถิติ (N=366) ระดับปฏิบัติ		การแปลค่า
		$\bar{X}$	S.D.	
องค์ประกอบที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล				
1	มีการสนับสนุนช่วยเหลือ พึ่งพาอาศัยกัน ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น	3.62	1.20	มาก
2	มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	3.68	1.10	มาก
3	มีการใช้ทักษะประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาและรับผิดชอบต่อเป้าหมายที่ตั้งไว้	3.64	1.17	มาก
4	ใช้เครื่องมือเว็บบราวเซอร์เพื่อท่องเว็บไซต์ได้	3.62	1.12	มาก
5	ใช้เทคนิค / วิธีการค้นหาข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตได้	3.62	1.15	มาก
6	มีการติดต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านอีเมล์ กระดานข่าว (Web board) โปรแกรมส่งข้อความ (Instant Messenger) และบันทึกเล่าเรื่อง (Weblog หรือ Blog)	3.61	1.13	มาก
7	สามารถเข้าถึงข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว	3.59	1.15	มาก
8	ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการศึกษาค้นคว้าแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างเหมาะสม	3.65	1.14	มาก
9	ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ	3.66	1.14	มาก
10	มีการแบ่งปันเนื้อหาที่มีความชัดเจนและตรงต่อบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย และสามารถสร้างความเข้าใจได้ ไม่สื่อสารเนื้อหาที่มีความคลุมเครือไม่ชัดเจน	3.63	1.19	มาก

ตาราง 22 (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ค่าสถิติ (N=366) ระดับปฏิบัติ		การแปลค่า
		$\bar{X}$	S.D.	
องค์ประกอบที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล				
11	มีความรับผิดชอบต่อข้อมูลคำพูด ข้อความ รูปภาพ ภาพวาด ภาพเคลื่อนไหว เพลง คลิปวิดีโอ หรือรูปแบบอื่นใดที่นำเสนอออกไป	3.61	1.14	มาก
12	มีการปรับปรุงข้อมูลข่าวสารให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ	3.68	1.10	มาก
13	มีการใช้ภาษาที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคม และกฎกติกาที่สื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ กำหนดไว้	3.64	1.18	มาก
ค่าเฉลี่ย		**3.63**	**1.07**	**มาก**

จากตาราง 22 พบว่า สภาพที่เป็นอยู่จริงของระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.63, S.D. = 1.07) เมื่อพิจารณารายข้อ พบตัวบ่งชี้ว่าอยู่ในระดับมาก 13 ตัวบ่งชี้ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และมีการปรับปรุงข้อมูลข่าวสารให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ ($\bar{X}$ = 3.68, S.D. = 1.10) ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ ($\bar{X}$ = 3.66, S.D. = 1.14) และ ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการศึกษาค้นคว้า แลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างเหมาะสม ($\bar{X}$ = 3.65, S.D. = 1.14)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 23 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่ควรจะเป็นองค์ประกอบที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ค่าสถิติ (N=366) ระดับปฏิบัติ		การแปลค่า
		$\bar{X}$	S.D.	
องค์ประกอบที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล				
1	มีการสนับสนุนช่วยเหลือ พึ่งพาอาศัยกัน ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น	4.66	0.47	มากที่สุด
2	มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	4.67	0.47	มากที่สุด
3	มีการใช้ทักษะประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาและรับผิดชอบต่อเป้าหมายที่ตั้งไว้	4.69	0.46	มากที่สุด
4	ใช้เครื่องมือเว็บบราวเซอร์เพื่อท่องเว็บไซต์ได้	4.70	0.46	มากที่สุด
5	ใช้เทคนิค / วิธีการค้นหาข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตได้	4.68	0.50	มากที่สุด
6	มีการติดต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านอีเมล์ กระดานข่าว (Web board) โปรแกรมส่งข้อความ (Instant Messenger) และบันทึกเล่าเรื่อง (Weblog หรือ Blog)	4.66	0.48	มากที่สุด
7	สามารถเข้าถึงข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว	4.68	0.47	มากที่สุด
8	ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการศึกษาค้นคว้าแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างเหมาะสม	4.67	0.47	มากที่สุด
9	ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ	4.67	0.47	มากที่สุด
10	มีการแบ่งปันเนื้อหาที่มีความชัดเจนและตรงต่อบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย และสามารถสร้างความเข้าใจได้ ไม่สื่อสารเนื้อหาที่มีความคลุมเครือไม่ชัดเจน	4.69	0.46	มากที่สุด

ตาราง 23 (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ค่าสถิติ (N=366) ระดับปฏิบัติ		การแปลค่า
		$\bar{X}$	S.D.	
องค์ประกอบที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล				
11	มีความรับผิดชอบต่อข้อมูลคำพูด ข้อความ รูปภาพ ภาพวาด ภาพเคลื่อนไหว เพลง คลิปวิดีโอ หรือรูปแบบอื่นใดที่นำเสนอออกไป	4.45	0.68	มาก
12	มีการปรับปรุงข้อมูลข่าวสารให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ	4.43	0.69	มาก
13	มีการใช้ภาษาที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคม และกฎกติกาที่สื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ กำหนดไว้	4.45	0.68	มาก
ค่าเฉลี่ย		**4.62**	**0.35**	**มากที่สุด**

จากตาราง 23 พบว่า สภาพที่ควรจะเป็นของระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.62, S.D. = 0.35) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมากที่สุด 10 ตัวบ่งชี้ และมาก 3 ตัวบ่งชี้ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ใช้เครื่องมือเว็บบราวเซอร์เพื่อท่องเว็บไซต์ได้ ($\bar{X}$ = 4.70, S.D. = 0.46) มีการใช้ทักษะประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาและรับผิดชอบต่อเป้าหมายที่ตั้งไว้ และ มีการแบ่งปันเนื้อหาที่มีความชัดเจนและตรงต่อบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย และสามารถสร้างความเข้าใจได้ ไม่สื่อสารเนื้อหาที่มีความคลุมเครือไม่ชัดเจน ($\bar{X}$ = 4.69, S.D. = 0.46) และ ใช้เทคนิค / วิธีการค้นหาข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตได้ และ สามารถเข้าถึงข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{X}$ = 4.68, S.D. = 0.50)

ตาราง 24 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่เป็นอยู่จริง องค์ประกอบที่ 4 การบูรณการทักษะดิจิทัล

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ค่าสถิติ (N=366) ระดับปฏิบัติ		การแปลค่า
		$\bar{X}$	S.D.	
องค์ประกอบที่ 4 การบูรณการทักษะดิจิทัล				
1	ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน	3.61	1.17	มาก
2	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการแสวงหาความรู้ ข้อมูลสารสนเทศ และการติดต่อสื่อสาร	3.59	1.10	มาก
3	ออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยการเลือกใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สื่อมัลติมีเดียอย่างเหมาะสม	3.60	1.15	มาก
4	ใช้ทรัพยากรด้าน ICT, Social Media เช่น โปรแกรมสนทนา ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่ออภิปรายแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูและผู้เรียนได้	3.56	1.11	มาก
5	กำหนดเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนควบคู่กับการใช้ทักษะดิจิทัลให้มีความชัดเจน	3.61	1.21	มาก
6	มีทักษะการแก้ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการนำทักษะดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	3.63	1.12	มาก
7	ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจัดทำแบบทดสอบความรู้ตามเนื้อหาวิชา	3.57	1.12	มาก
8	มีการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้ ICT ที่คำนึงถึงบริบท ทรัพยากร และงบประมาณ	3.60	1.14	มาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 24 (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ค่าสถิติ (N=366) ระดับปฏิบัติ		การแปลค่า
		$\bar{X}$	S.D.	
องค์ประกอบที่ 4 การบูรณการทักษะดิจิทัล				
9	มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ ICT ที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อหา จุดมุ่งหมาย วัย ระดับชั้น ความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียน	3.59	1.18	มาก
10	มีการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง	3.52	1.15	มาก
11	มีจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ผ่านการปฏิบัติจริง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความรับผิดชอบร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้	3.59	1.17	มาก
12	มีการใช้กระบวนคิดขั้นสูงในการแก้สถานการณ์ปัญหาอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์	3.62	1.14	มาก
13	มีการประเมินสื่อดิจิทัลที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้จากการพิจารณาข้อดี ข้อจำกัด และแนวทางที่จะนำมาใช้	3.60	1.15	มาก
14	มีการวัดและการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งประเมินสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลที่นำมาใช้ในการสอนของแต่ละครั้ง	3.56	1.14	มาก
15	ใช้โปรแกรมในการคำนวณผลทางสถิติสำหรับการวัดผลประเมิน คำนวณผลการเรียนของผู้เรียนได้ถูกต้องตามการประเมินและวัดผลได้	3.59	1.10	มาก
ค่าเฉลี่ย		**3.59**	**1.06**	**มาก**

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากตาราง 24 พบว่า สภาพที่เป็นอยู่จริงของระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบูรณการทักษะดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.59, S.D. = 1.06) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมาก 15 ตัวบ่งชี้ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ มีทักษะการแก้ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการนำทักษะดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ($\overline{X}$ = 3.63, S.D. = 1.12) มีการใช้กระบวนคิดขั้นสูงในการแก้สถานการณ์ปัญหาอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์ ($\overline{X}$ = 3.62, S.D. = 1.14) และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน และกำหนดเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนควบคู่กับการใช้ทักษะดิจิทัลให้มีความชัดเจน ($\overline{X}$ = 3.61, S.D. = 1.17)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 25 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่ควรจะเป็น องค์ประกอบที่ 4 การบูรณการทักษะดิจิทัล

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ค่าสถิติ (N=366) ระดับปฏิบัติ		การแปลค่า
		$\bar{X}$	S.D.	
องค์ประกอบที่ 4 การบูรณการทักษะดิจิทัล				
1	ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน	4.69	0.47	มากที่สุด
2	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการแสวงหาความรู้ ข้อมูลสารสนเทศ และการติดต่อสื่อสาร	4.69	0.46	มากที่สุด
3	ออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยการเลือกใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สื่อมัลติมีเดียอย่างเหมาะสม	4.67	0.47	มากที่สุด
4	ใช้ทรัพยากรด้าน ICT, Social Media เช่น โปรแกรมสนทนา ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่ออภิปรายแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูและผู้เรียนได้	4.69	0.46	มากที่สุด
5	กำหนดเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนควบคู่กับการใช้ทักษะดิจิทัลให้มีความชัดเจน	4.68	0.50	มากที่สุด
6	มีทักษะการแก้ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการนำทักษะดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4.69	0.46	มากที่สุด
7	ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจัดทำแบบทดสอบความรู้ตามเนื้อหาวิชา	4.65	0.48	มากที่สุด
8	มีการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้ ICT ที่คำนึงถึงบริบท ทรัพยากร และงบประมาณ	4.72	0.45	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 25 (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ค่าสถิติ (N=366) ระดับปฏิบัติ		การแปลค่า
		$\bar{X}$	S.D.	
องค์ประกอบที่ 4 การบูรณการทักษะดิจิทัล				
9	มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ ICT ที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อหา จุดมุ่งหมาย วัย ระดับชั้น ความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียน	4.64	0.48	มากที่สุด
10	มีการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง	4.64	0.48	มากที่สุด
11	มีจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ผ่านการปฏิบัติจริง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความรับผิดชอบร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้	4.65	0.48	มากที่สุด
12	มีการใช้กระบวนคิดขั้นสูงในการแก้สถานการณ์ปัญหาอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์	4.69	0.46	มากที่สุด
13	มีการประเมินสื่อดิจิทัลที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้จากการพิจารณาข้อดี ข้อจำกัด และแนวทางที่จะนำมาใช้	4.43	0.69	มาก
14	มีการวัดและการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งประเมินสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลที่นำมาใช้ในการสอนของแต่ละครั้ง	4.40	0.75	มาก
15	ใช้โปรแกรมในการคำนวณผลทางสถิติสำหรับการวัดผลประเมิน คำนวณผลการเรียนของผู้เรียนได้ถูกต้องตามการประเมินและวัดผลได้	4.42	0.67	มาก
ค่าเฉลี่ย		**4.62**	**0.34**	**มากที่สุด**

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากตาราง 25 พบว่า สภาพที่ควรจะเป็นของระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบูรณการทักษะดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.62, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมาก 12 ตัวบ่งชี้ และมาก 3 ตัวบ่งชี้ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ มีการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้ ICT ที่คำนึงถึงบริบท ทรัพยากร และงบประมาณ ($\overline{X}$ = 4.72, S.D. = 0.45) ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการแสวงหาความรู้ ข้อมูลสารสนเทศ และการติดต่อสื่อสาร ใช้ทรัพยากรด้าน ICT, Social Media เช่น โปรแกรมสนทนา ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่ออภิปรายแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูและผู้เรียนได้ มีทักษะการแก้ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการนำทักษะดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และ มีการใช้กระบวนคิดขั้นสูงในการแก้สถานการณ์ปัญหาอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์ ($\overline{X}$ = 4.69, S.D. = 0.46) และ กำหนดเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนควบคู่กับการใช้ทักษะดิจิทัลให้มีความชัดเจน ($\overline{X}$ = 4.68, S.D. = 0.50)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 26 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่เป็นอยู่จริง องค์ประกอบที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ค่าสถิติ (N=366) ระดับปฏิบัติ		การแปลค่า
		$\bar{X}$	S.D.	
องค์ประกอบที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล				
1	มีกระบวนการคิดที่หลากหลาย ทั้งการคิดคล่อง การคิดยืดหยุ่น การคิดหลายแง่มุม และความคิดที่เหมาะสม	3.62	1.18	มาก
2	มีการเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์นำไปสู่การคิดสิ่งใหม่ ๆ ที่มีประโยชน์ต่อตนเองและอาจมีประโยชน์ต่อส่วนรวม	3.49	1.07	ปานกลาง
3	มีความสามารถในการคิดแปลกใหม่ โดยการนำเอาความรู้เดิมมาคิดดัดแปลง พลิกแพลง หรือประยุกต์ ทำให้เกิดเป็นสิ่งประดิษฐ์หรือนวัตกรรมใหม่	3.54	1.10	มาก
4	มีความคิด จินตนาการ ในการคิดสร้างและหาทางทำให้ความคิดกลายเป็นสิ่งที่เป็นรูปธรรมขึ้น	3.53	1.12	มาก
5	ออกแบบรูปลักษณ์ การปฏิบัติ เทคนิค หรือเรื่องราวใหม่ และแตกต่างจากสิ่งที่มีอยู่มาใช้ในการจัดการเรียนรู้	3.57	1.10	มาก
6	ออกแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ตอบสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และความเป็นอยู่	3.50	1.10	ปานกลาง
7	มีการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์	3.56	1.15	มาก
8	มีการแบ่งปันความคิดที่กว้างขวางในการสืบค้นเพื่อให้นวัตกรรมมีประสิทธิภาพและยั่งยืน	3.60	1.09	มาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 26 (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ค่าสถิติ (N=366) ระดับปฏิบัติ		การแปลค่า
		$\bar{X}$	S.D.	
องค์ประกอบที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล				
9	มีการปรับปรุงสิ่งเก่าและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรหรือหน่วยงาน	3.49	1.15	ปานกลาง
10	สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ เปิดใจและปล่อยความคิดให้เป็นอิสระในการทำงาน	3.48	1.14	ปานกลาง
11	มีความตั้งใจในการเรียนรู้สิ่งใหม่เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย	3.55	1.15	มาก
12	รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างได้ และสามารถคิดหาวิธีการแก้ไขได้อย่างอิสระ	3.52	1.16	มาก
ค่าเฉลี่ย		**3.54**	**1.04**	**มาก**

จากตาราง 26 พบว่า สภาพที่เป็นอยู่จริงของระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.54, S.D. = 1.04) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมาก 8 ตัวบ่งชี้ และปานกลาง 4 ตัวบ่งชี้ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ มีกระบวนการคิดที่หลากหลาย ทั้งการคิดคล่อง การคิดยืดหยุ่น การคิดหลายแง่มุม และความคิดที่เหมาะสม ($\bar{X}$ = 3.62, S.D. = 1.18) มีการแบ่งปันความคิดที่กว้างขวางในการสืบค้นเพื่อให้นวัตกรรมมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ($\bar{X}$ = 3.60, S.D. = 1.09) และออกแบบรูปลักษณ์ การปฏิบัติเทคนิค หรือเรื่องราวใหม่ และแตกต่างจากสิ่งที่มีอยู่มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 3.57, S.D. = 1.10)

ตาราง 27 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่ควรจะเป็นองค์ประกอบที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ค่าสถิติ (N=366) ระดับปฏิบัติ		การแปลค่า
		$\bar{X}$	S.D.	
องค์ประกอบที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล				
1	มีกระบวนการคิดที่หลากหลาย ทั้งการคิดคล่อง การคิดยืดหยุ่น การคิดหลายแง่มุม และความคิดที่เหมาะสม	4.64	0.48	มากที่สุด
2	มีการเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์นำไปสู่การคิดสิ่งใหม่ ๆ ที่มีประโยชน์ต่อตนเองและอาจมีประโยชน์ต่อส่วนรวม	4.69	0.46	มากที่สุด
3	มีความสามารถในการคิดแปลกใหม่ โดยการนำเอาความรู้เดิมมาคิดดัดแปลง พลิกแพลง หรือประยุกต์ ทำให้เกิดเป็นสิ่งประดิษฐ์หรือนวัตกรรมใหม่	4.66	0.47	มากที่สุด
4	มีความคิด จินตนาการ ในการคิดสร้างและหาทางทำให้ความคิดกลายเป็นสิ่งที่เป็นรูปธรรมขึ้น	4.64	0.48	มากที่สุด
5	ออกแบบรูปลักษณ์ การปฏิบัติ เทคนิค หรือเรื่องราวใหม่ และแตกต่างจากสิ่งที่มีอยู่มาใช้ในการจัดการเรียนรู้	4.71	0.45	มากที่สุด
6	ออกแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ตอบสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และความเป็นอยู่	4.65	0.48	มากที่สุด
7	มีการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์	4.69	0.46	มากที่สุด
8	มีการแบ่งปันความคิดที่กว้างขวางในการสืบค้นเพื่อให้นวัตกรรมมีประสิทธิภาพและยั่งยืน	4.63	0.49	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 27 (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ค่าสถิติ (N=366) ระดับปฏิบัติ		การแปลค่า
		$\bar{X}$	S.D.	
องค์ประกอบที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล				
9	มีการปรับปรุงสิ่งเก่าและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรหรือหน่วยงาน	4.67	0.47	มากที่สุด
10	สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ เปิดใจและปล่อยความคิดให้เป็นอิสระในการทำงาน	4.39	0.72	มาก
11	มีความตั้งใจในการเรียนรู้สิ่งใหม่เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย	4.45	0.70	มาก
12	รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างได้ และสามารถคิดหาวิธีการแก้ไขได้อย่างอิสระ	4.39	0.72	มาก
ค่าเฉลี่ย		**4.60**	**0.36**	**มากที่สุด**

จากตาราง 27 พบว่า สภาพที่ควรจะเป็นของระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมากที่สุด 9 ตัวบ่งชี้ และมาก 3 ตัวบ่งชี้ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ออกแบบรูปลักษณ์ การปฏิบัติเทคนิค หรือเรื่องราวใหม่ และแตกต่างจากสิ่งที่มีอยู่มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.71, S.D. = 0.45) มีการเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์ นำไปสู่การคิดสิ่งใหม่ ๆ ที่มีประโยชน์ต่อตนเองและอาจมีประโยชน์ต่อส่วนรวม และ มีการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X}$ = 4.69, S.D. = 0.46) และมีการปรับปรุงสิ่งเก่าและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรหรือหน่วยงาน ($\bar{X}$ = 3.67, S.D. = 0.47)

ตาราง 28 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่เป็นอยู่จริง องค์ประกอบที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ค่าสถิติ (N=366) ระดับปฏิบัติ		การแปลค่า
		$\bar{X}$	S.D.	
องค์ประกอบที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล				
1	มีความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎกติกามารยาทในสังคมออนไลน์	3.59	1.17	มาก
2	เข้าใจกฎหมาย พระราชบัญญัติ และจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีในโลกดิจิทัล	3.49	1.12	ปานกลาง
3	ปฏิบัติตามกฎหมาย จริยธรรม และจรรยาบรรณเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัล	3.58	1.17	มาก
4	ทำความเข้าใจกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากสิ่งที่ได้เรียนรู้ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	3.49	1.16	ปานกลาง
5	ใช้กฎหมายและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม	3.52	1.14	มาก
6	เข้าถึงเครื่องมือเทคโนโลยีในโลกดิจิทัลอย่างเหมาะสม และรู้คุณค่าของทรัพยากร	3.55	1.13	มาก
7	วางแผนและออกแบบการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัลอย่างปลอดภัย	3.56	1.17	มาก
8	ใช้เทคโนโลยีที่ส่งเสริมการร่วมมือ การเรียนรู้และกิจกรรมในการผลิต และมีความเป็นผู้นำในการเป็นพลเมืองดิจิทัล	3.53	1.12	มาก
9	มีความรับผิดชอบต่อการใช้เทคโนโลยีและตระหนักถึงหลักจริยธรรม จรรยาบรรณ และมารยาทในการอยู่ร่วมกันในโลกดิจิทัล	3.51	1.17	มาก
10	เข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเสมอภาคกันโดยอยู่ภายใต้กฎและข้อบังคับ	3.57	1.18	มาก

ตาราง 28 (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ค่าสถิติ (N=366) ระดับปฏิบัติ		การแปลค่า
		$\bar{X}$	S.D.	
องค์ประกอบที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล				
11	ยกตัวอย่างและอธิบายประเด็นที่เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมและมีความรับผิดชอบ	3.51	1.17	มาก
12	สนับสนุนและจัดให้เกิดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยการออกระเบียบข้อบังคับ	3.55	1.12	มาก
13	ดำเนินการให้ทุกคนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลได้ตรงกับความต้องการ	3.53	1.22	มาก
14	ผลักดันให้มีการใช้กฎหมายและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัลด้วยความรับผิดชอบ	3.50	1.13	ปานกลาง
15	ออกข้อบังคับการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัลเพื่อความปลอดภัยต่อตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม	3.52	1.19	มาก
16	มีส่วนรวมในการออกกฎหมายลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา	3.46	1.17	ปานกลาง
17	พัฒนานโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและรับผิดชอบต่อสังคมในการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศในโลกดิจิทัล	3.45	1.15	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย		**3.52**	**1.06**	**มาก**

จากตาราง 28 พบว่า สภาพที่เป็นอยู่จริงของระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.52, S.D. = 1.06)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมาก 12 ตัวบ่งชี้ และปานกลาง 5 ตัวบ่งชี้ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ มีความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎกติกามารยาทในสังคมออนไลน์ ($\overline{X}$ = 3.59, S.D. = 1.17) ปฏิบัติตามกฎหมาย จริยธรรม และจรรยาบรรณเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัล ($\overline{X}$ = 3.58, S.D. = 1.17) และเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเสมอภาคกันโดยอยู่ภายใต้กฎและข้อบังคับ ($\overline{X}$ = 3.57, S.D. = 1.18)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 29 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่ควรจะเป็นองค์ประกอบที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ค่าสถิติ (N=366)		การแปลค่า
		ระดับปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	
องค์ประกอบที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล				
1	มีความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎกติกามารยาทในสังคมออนไลน์	4.67	0.47	มากที่สุด
2	เข้าใจกฎหมาย พระราชบัญญัติ และจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีในโลกดิจิทัล	4.70	0.46	มากที่สุด
3	ปฏิบัติตามกฎหมาย จริยธรรม และจรรยาบรรณเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัล	4.64	0.48	มากที่สุด
4	ทำความเข้าใจกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากสิ่งที่ได้เรียนรู้ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	4.69	0.46	มากที่สุด
5	ใช้กฎหมายและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม	4.66	0.47	มากที่สุด
6	เข้าถึงเครื่องมือเทคโนโลยีในโลกดิจิทัลอย่างเหมาะสม และรู้คุณค่าของทรัพยากร	4.68	0.47	มากที่สุด
7	วางแผนและออกแบบการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัลอย่างปลอดภัย	4.66	0.48	มากที่สุด
8	ใช้เทคโนโลยีที่ส่งเสริมการร่วมมือ การเรียนรู้และกิจกรรมในการผลิต และมีความเป็นผู้นำในการเป็นพลเมืองดิจิทัล	4.68	0.47	มากที่สุด
9	มีความรับผิดชอบต่อการใช้เทคโนโลยีและตระหนักถึงหลักจริยธรรม จรรยาบรรณ และมารยาทในการอยู่ร่วมกันในโลกดิจิทัล	4.66	0.48	มากที่สุด
10	เข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเสมอภาคกันโดยอยู่ภายใต้กฎและข้อบังคับ	4.53	0.50	มากที่สุด

ตาราง 29 (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ค่าสถิติ (N=366) ระดับปฏิบัติ		การแปลค่า
		$\bar{X}$	S.D.	
องค์ประกอบที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล				
11	ยกตัวอย่างและอธิบายประเด็นที่เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมและมีความรับผิดชอบ	4.56	0.50	มากที่สุด
12	สนับสนุนและจัดให้เกิดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยการออกระเบียบข้อบังคับ	4.54	0.50	มากที่สุด
13	ดำเนินการให้ทุกคนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลได้ตรงกับความต้องการ	4.55	0.50	มากที่สุด
14	ผลักดันให้มีการใช้กฎหมายและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัลด้วยความรับผิดชอบ	4.52	0.50	มากที่สุด
15	ออกข้อบังคับการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัลเพื่อความปลอดภัยต่อตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม	4.45	0.68	มาก
16	มีส่วนรวมในการออกกฎหมายลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา	4.40	0.70	มาก
17	พัฒนานโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและรับผิดชอบต่อสังคมในการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศในโลกดิจิทัล	4.45	0.68	มาก
ค่าเฉลี่ย		**4.59**	**0.36**	**มากที่สุด**

จากตาราง 29 พบว่า สภาพที่ที่ควรจะเป็นของระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.59,

S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมากที่สุด 14 ตัวบ่งชี้ และระดับมาก 3 ตัวบ่งชี้ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ เข้าใจกฎหมาย พระราชบัญญัติ และจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีในโลกดิจิทัล ($\bar{X}$ = 4.70, S.D. = 0.46) ทำความเข้าใจกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากสิ่งที่ได้เรียนรู้ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{X}$ = 4.69, S.D. = 0.46) เข้าถึงเครื่องมือเทคโนโลยีในโลกดิจิทัลอย่างเหมาะสม และรู้คุณค่าของทรัพยากร และ ใช้เทคโนโลยีที่ส่งเสริมการร่วมมือ การเรียนรู้ และกิจกรรมในการผลิต และมีความเป็นผู้นำในการเป็นพลเมืองดิจิทัล ($\bar{X}$ = 4.68, S.D. = 0.47)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ระยะที่ 2 ผลศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลค่าความต้องการจำเป็น (PNI) ของภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล (PNI = 0.24) รองลงมา คือ การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล (PNI = 0.23) คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล (PNI = 0.23) การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล (PNI = 0.23) การบูรณาการทักษะดิจิทัล (PNI = 0.22) การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล (PNI = 0.21) ตามลำดับ

ตาราง 30 สรุปการเรียงลำดับความสำคัญเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ลำดับความสำคัญ	องค์ประกอบหลัก	จำนวนตัวบ่งชี้	จำนวนชั่วโมงในการพัฒนา
1	การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล (PNI = 0.24)	14	15 ชั่วโมง
2	การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล (PNI = 0.23)	12	15 ชั่วโมง
3	คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล (PNI = 0.23)	17	15 ชั่วโมง
4	การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล (PNI = 0.23)	18	15 ชั่วโมง
5	การบูรณาการทักษะดิจิทัล (PNI = 0.22)	15	15 ชั่วโมง
6	การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล (PNI = 0.21)	13	15 ชั่วโมง
รวม		89	90 ชั่วโมง

จากตาราง 30 พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันนออกเฉียงเหนือ

เรียงลำดับตามความสำคัญที่ต้องนำไปพัฒนา ซึ่งมีค่าความต้องการจำเป็นที่ใกล้เคียงกันและพิจารณาจากเวลาทั้งหมดเทียบตามสัดส่วนของค่าความต้องการจำเป็น ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล การบูรณาการทักษะดิจิทัล และการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล

ตาราง 31 การเรียงลำดับความสำคัญของวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีที่	วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ	เวลาการพัฒนา (ชั่วโมง)
1	การปฏิบัติจริง	56
2	การอบรมเชิงปฏิบัติการ	14
3	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)	14
4	การนิเทศ ติดตาม	6
รวมเวลาการพัฒนา		**90**

จากตาราง 31 พบว่า เรียงลำดับความสำคัญของวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเรียงลำดับความสำคัญจากค่าร้อยละมากไปหาน้อย ดังนี้ การปฏิบัติจริง ใช้เวลาในการพัฒนา 56 ชั่วโมง การอบรมเชิงปฏิบัติการ ใช้เวลาในการพัฒนา 14 ชั่วโมง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) ใช้เวลาในการพัฒนา 14 ชั่วโมง และการนิเทศติดตาม ใช้เวลาในการพัฒนา 6 ชั่วโมง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเอาองค์ประกอบที่มีค่าความต้องการจำเป็น (PNI) ของภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มาเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาใน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2) การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล 3) การสื่อสารและการแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล 4) การบูรณา

การทักษะดิจิทัล 5) การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล 6) คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล โดยผู้วิจัยได้นำหลักสูตรมาจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ทั้งในด้านการกำหนดเวลา การอบรมเชิงปฏิบัติการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) และการฝึกปฏิบัติจริง ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบ มีการกำหนดระยะเวลาในการพัฒนาที่เท่ากันทั้ง 6 องค์ประกอบ โดยผู้ที่ได้รับการพัฒนาจะได้รับความรู้จากวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ระยะที่ 3 ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. สร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 มาสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มาทำการเขียงโครงร่างและรูปแบบ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการ สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ดังรายการต่อไปนี้

หลักการของรูปแบบ

รูปแบบการพัฒนาภาวะดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีหลักการดังนี้

1. เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นโดยยึดแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครู โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. เป็นรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู มุ่งให้ครูมีการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล มีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล มีการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล สามารถบูรณาการทักษะดิจิทัลกับการจัดการเรียนรู้ และสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล ควบคู่กับการมีคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

3. เป็นรูปแบบที่ใช้กระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการ การปฏิบัติจริง และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) รวมถึงมีการนิเทศ ติดตาม เพื่อส่งเสริมพัฒนาตนเองและเพื่อนครู จนกระทั่งมีและสามารถใช้ภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิผล

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและความสามารถนำไปปฏิบัติได้เกี่ยวกับการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถนำไปปฏิบัติได้เกี่ยวกับการใช้ทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และทักษะเกี่ยวกับการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4. เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการบูรณาการทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

5. เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

6. เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เนื้อหาของรูปแบบ

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเนื้อหาสาระซึ่งจัดเป็น 6 ชุดการพัฒนา ดังนี้

ชุดที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล

ชุดที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล

ชุดที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล

ชุดที่ 4 การบูรณาการทักษะดิจิทัล

ชุดที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล

ชุดที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

กระบวนการของรูปแบบ

กระบวนการของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีวิธีการพัฒนาประกอบด้วย

1. การอบรมเชิงปฏิบัติการ ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม โดยผู้เข้าร่วมรับการพัฒนาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ พูดคุย ระดมสมอง อภิปราย เรียนรู้การปฏิบัติงานทั้งรูปแบบ On-site และรูปแบบ Online ผ่าน Social media โดยใช้โปรแกรม Google Meet โดยมีกำหนดการดังนี้

2. การฝึกปฏิบัติจริง โดยใช้เอกสารประกอบการพัฒนา และการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถ่องแท้ จนเกิดเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับผู้ที่เข้ารับการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ของโรงเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมซึ่งจะมีหัวข้อที่เป็นปัญหาเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดในการแก้ปัญหาเพื่อจะได้ร่วมกันสรุปเพื่อหาแนวทางที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหานั้น ๆ

4. การนิเทศ ติดตาม หมายถึง การกำกับ ติดตามประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อให้การพัฒนาตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ พร้อมทั้งให้คำแนะนำ และประเมินผลการพัฒนา เพื่อให้การพัฒนาเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มตามศักยภาพ

กำหนดการอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาสมรรถนะทางด้านดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ระหว่างวันที่ 11–12 พฤษภาคม 2566
ณ ห้องประชุม 1 โรงเรียนเชิงชุมราษฎร์นุกูล อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร และห้องอบรมออนไลน์ Google Meet

วันพฤหัสบดีที่ 11 พฤษภาคม 2566

เวลา 08.00 – 08.30 น.	ลงทะเบียน/ชี้แจงความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของการอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาสมรรถนะทางด้านดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดย นางสาวณัฐพร พรมวัง
เวลา 08.30 – 09.00 น.	พิธีเปิดและบรรยายพิเศษ โดย ว่าที่ร้อยโทศุภวัฒน์ พิมพ์มีลาย ผู้อำนวยการโรงเรียนเชิงบชุมราษฎร์นุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
เวลา 09.00 – 11.00 น.	รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล โดย นายธีรพันธุ์ จันทบุตร รองผู้อำนวยการโรงเรียนเชิงบชุมราษฎร์นุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
เวลา 11.00 – 12.00 น.	รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล โดย นายวันเฉลิม โสตะวงค์ ครูชำนาญการ กลุ่มสาระการเรียนรู้เทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

	สารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สกลนคร
เวลา 12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
เวลา 13.00 – 14.00 น.	รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล โดย นายวันเฉลิม โสตะวงค์ ครูชำนาญการ กลุ่มสาระการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนสกลราชวิทยา–นุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สกลนคร
เวลา 14.00 – 16.00 น.	รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโลกดิจิทัล โดย นายวันเฉลิม โสตะวงค์ ครูชำนาญการ กลุ่มสาระการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร
เวลา 16.00 – 16.30 น.	สะท้อนผลการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูผู้เข้ารับการอบรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วันศุกร์ที่ 12 พฤษภาคม 2566

เวลา 08.00 – 09.00 น. ลงทะเบียนครูเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาสมรรถนะทางด้านดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เวลา 09.00 – 11.00 น. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 4 การบูรณาการทักษะดิจิทัล โดย นายวันเฉลิม โสตะวงค์ ครูชำนาญการ กลุ่มสาระการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

เวลา 11.00 – 12.00 น. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล โดย นายวัชรินทร์ นาคะอินทร์ ครูชำนาญการ กลุ่มสาระการเรียนรูวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โรงเรียนเชิงชุมราฎร์นุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

เวลา 12.00 – 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน

เวลา 13.00 – 14.00 น. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 5 การ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล โดย นายวัชรินทร์ นาคะอินทร์ ครูชำนาญการ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โรงเรียนเชิงชุมราฎร์นุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

เวลา 14.00 – 16.00 น. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 6 คุณธรรมจริยธรรมในโลกดิจิทัล โดย นายธีรพันธุ์ จันทบุตร รองผู้อำนวยการโรงเรียนเชิงบชุมราษฎร์นุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

เวลา 16.00 – 16.30 น. สรุปและปิดการอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาสมรรถนะทางด้านดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การกำหนดระยะเวลาในการอบรมของแต่ละองค์ประกอบได้มาจากผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตารางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนทางวิชาชีพ (PLC)
การพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ระหว่างวันที่ 10 – 11 มิถุนายน พ.ศ. 2566

.....

วันเสาร์ที่ 10 มิถุนายน 2566

เวลา 08.00 – 08.30 น.	– ลงทะเบียน
เวลา 08.30 – 09.00 น.	– ชี้แจงรายละเอียดกิจกรรม
เวลา 09.00 – 12.00 น.	– แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เรื่อง การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล
เวลา 12.00 – 13.00 น.	– พักรับประทานอาหารกลางวัน
เวลา 13.00 – 15.00 น.	– แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เรื่อง การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล
เวลา 15.00 – 16.30 น.	– แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เรื่อง การสื่อสารและการแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล

วันอาทิตย์ที่ 11 มิถุนายน 2566

เวลา 08.00 – 08.30 น.	– ลงทะเบียน
เวลา 08.30 – 09.00 น.	– แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เรื่อง การสื่อสารและการแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล
เวลา 09.00 – 11.00 น.	– แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เรื่อง การบูรณาการทักษะดิจิทัล
เวลา 11.00 – 12.00 น.	– แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เรื่อง การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล
เวลา 12.00 – 13.00 น.	– พักรับประทานอาหารกลางวัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เวลา 13.00 – 14.00 น.	– แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เรื่อง การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล
เวลา 14.00 – 16.00 น.	– แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เรื่อง คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล
เวลา 16.00 – 16.30 น.	– สรุปกิจกรรม

หมายเหตุ ตารางการจัดกิจกรรมนี้อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กระบวนการของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในการพัฒนาภาวะผู้นำครู ดำเนินการ 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะก่อนใช้รูปแบบ โดยกำหนดประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้

ระยะที่ 1.1 ปฐมนิเทศ เป็นการพบปะชี้แจงการดำเนินงาน เพื่อสร้างความคุ้นเคยซึ่งกัน และกัน ด้วยการแนะนำตัวระหว่างผู้วิจัย และผู้ร่วมการวิจัยเพื่อชี้แจงแนวทางการดำเนินการวิจัย เรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระยะที่ 1.2 การประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ หลังจากปฐมนิเทศเสร็จ ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ ครูที่เป็นกลุ่มทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำแบบประเมินผลก่อนการพัฒนา

ระยะที่ 2 ระยะใช้รูปแบบ แบ่งออกเป็น 6 ระยะย่อย คือ

ระยะที่ 2.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ ระยะเวลา 2 วัน (รวม 14 ชั่วโมง) จากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ เอกสารการประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู และคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูประกอบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยมีการขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นให้ความรู้ เป็นขั้นให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับแนวคิดหลักการ วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครู เพื่อให้เกิดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการบรรยาย การชมวีดีทัศน์ อภิปราย กิจกรรม และการถอดบทเรียน

2. ขั้นนำเสนอตัวแบบ เป็นขั้นของการนำเสนอตัวแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

3. ขั้นเสนอแนะและให้ข้อมูลป้อนกลับ เป็นขั้นของการให้ผู้เข้ารับการอบรมได้มีการเสนอแนะและให้ข้อมูลป้อนกลับ หลังจากที่อภิปรายถอดบทเรียนร่วมกันเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

4. การสร้างแนวทางการพัฒนาภาระผู้นำดิจิทัลของตนเอง เป็นขั้นที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการหรือทำกิจกรรมพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำที่ตนเองสร้างขึ้น โดยมีกิจกรรม ดังนี้

วันที่ 1 ของการอบรมเชิงปฏิบัติการ

- ลงทะเบียนรับเอกสาร
- เปิดการอบรม
- ปฐมนิเทศ ชี้แจงวัตถุประสงค์และกระบวนการฝึกอบรม
- สร้างบรรยากาศการเรียนรู้
- กิจกรรมชุดที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล
- กิจกรรมชุดที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล
- กิจกรรมชุดที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล

วันที่ 2 ของการอบรมเชิงปฏิบัติการ

- เปิดการอบรม
- สร้างบรรยากาศการเรียนรู้
- กิจกรรมชุดที่ 4 การบูรณาการทักษะดิจิทัล
- กิจกรรมชุดที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล
- กิจกรรมชุดที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล
- บันทึกผลการเรียนรู้และพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู
- บันทึกผลการเรียนรู้และพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูที่เข้าอบรม โดยการสะท้อนผลการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
- ประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ที่เข้าอบรมเชิงปฏิบัติการโดยการสะท้อนผลการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

ระยะที่ 2.2 การปฏิบัติจริงจากการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู หลังจากผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผ่านการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ผู้เข้าการฝึกอบรมได้ฝึกปฏิบัติจริงภาวะผู้นำดิจิทัลของครูที่โรงเรียนของตนเองตามเอกสารประกอบการพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การฝึกปฏิบัติจริงจากการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ระยะเวลา 2 สัปดาห์ฝึกปฏิบัติสัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 4 ชั่วโมง รวมเป็นเวลา 56 ชั่วโมง โดยแต่ละครั้งมีกิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมครั้งที่ 1 วิเคราะห์การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (ศึกษาสัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 3 ชั่วโมง รวมเป็นเวลา 15 ชั่วโมง)

กิจกรรมครั้งที่ 2 วิเคราะห์การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูด้านการมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (ศึกษาสัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 3 ชั่วโมง รวมเป็นเวลา 15 ชั่วโมง)

กิจกรรมครั้งที่ 3 วิเคราะห์การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูด้านการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (ศึกษาสัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 3 ชั่วโมง รวมเป็นเวลา 15 ชั่วโมง)

กิจกรรมครั้งที่ 4 วิเคราะห์การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูด้านการบูรณาการทักษะดิจิทัล และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (ศึกษาสัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 3 ชั่วโมง รวมเป็นเวลา 15 ชั่วโมง)

กิจกรรมครั้งที่ 5 วิเคราะห์การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (ศึกษาสัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 3 ชั่วโมง รวมเป็นเวลา 15 ชั่วโมง)

กิจกรรมครั้งที่ 6 วิเคราะห์การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูด้านคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (ศึกษาสัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 3 ชั่วโมง รวมเป็นเวลา 15 ชั่วโมง)

ระยะที่ 2.3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับผู้ที่เข้ารับการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ใช้เวลา 14 วัน วันละ 1 ชั่วโมง รวม 14 ชั่วโมง ผ่านกลุ่ม Facebook “การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ซึ่งกำหนดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตาราง 32 รายละเอียดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) ของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

รายการ	รายละเอียด
ครั้งที่ 1 ของการ PLC ใช้เวลาทั้งหมด 3 ชั่วโมง	แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล
ครั้งที่ 2 ของการ PLC ใช้เวลาทั้งหมด 2 ชั่วโมง	แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล
ครั้งที่ 3 ของการ PLC ใช้เวลาทั้งหมด 2 ชั่วโมง	แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) การสื่อสารและการแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล
ครั้งที่ 4 ของการ PLC ใช้เวลาทั้งหมด 2 ชั่วโมง	แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) การบูรณาการทักษะดิจิทัล
ครั้งที่ 5 ของการ PLC ใช้เวลาทั้งหมด 2 ชั่วโมง	แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล
ครั้งที่ 6 ของการ PLC ใช้เวลาทั้งหมด 3 ชั่วโมง	แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

ระยะที่ 2.4 การนิเทศ ติดตามประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ หลังการฝึกปฏิบัติจริง 1 สัปดาห์ โดยให้ผู้ฝึกปฏิบัติจริง ทำแบบประเมินพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยใช้แบบสอบถาม Online ผ่าน Application Google Form อีกทั้งใช้การสัมภาษณ์จากผู้บริหารหรือหัวหน้างานระดับเหนือกว่าผู้รับการพัฒนา เช่น หัวหน้ากลุ่มสาระ หรือรองผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มบริหารงานวิชาการ

ระยะที่ 3 ระยะติดตามผล หลังจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ฝึกปฏิบัติจริงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) และการนิเทศ ติดตามแล้ว ผู้ฝึกอบรมตอบแบบประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยให้ผู้ฝึกอบรมได้ทำแบบประเมินการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยใช้แบบประเมินชุดเดียวกันกับระยะที่ 1 หลังสิ้นสุดการปฏิบัติครบทั้ง 3 ระยะ

ภาพประกอบ 3 กระบวนการรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 6 ชุด

2. แบบฝึกปฏิบัติ

3. แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)

การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดำเนินการดังนี้

1. การอบรมเชิงปฏิบัติการ มีการประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้ประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล การมีความรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

และการใช้ทักษะดิจิทัล การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล การบูรณาการทักษะดิจิทัล การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล และคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

2. การปฏิบัติจริง ประเมินพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ของผู้เข้ารับการพัฒนาก่อนการฝึกปฏิบัติจริงและหลังสิ้นสุด การฝึกปฏิบัติจริงโดยการสอบถามและสัมภาษณ์ผู้เข้ารับการพัฒนาเกี่ยวกับพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้ประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล การบูรณาการทักษะดิจิทัล การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล และคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับผู้เข้ารับการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล การบูรณาการทักษะดิจิทัล การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล และคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

4. การนิเทศ ติดตามประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ หลังการฝึกปฏิบัติจริง 1 สัปดาห์ โดยให้ผู้ฝึกปฏิบัติจริง ทำแบบประเมินพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยใช้แบบสอบถาม Online ผ่าน Application Google Form อีกทั้งใช้การสัมภาษณ์จากผู้บริหารหรือหัวหน้างานระดับเหนือกว่าผู้รับการพัฒนา เกี่ยวกับพฤติกรรมทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล การบูรณาการทักษะดิจิทัล การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล และคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

2. พัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

2.1 วัตถุประสงค์ของการทดลองใช้รูปแบบ คือ การตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ผลปรากฏดังต่อไปนี้

2.1.1 ผลการประเมินความเหมาะสมของเอกสารพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิเคราะห์ได้จากการตอบแบบประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 คน โดยพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล โดยรวมผลปรากฏดังตาราง 33 ต่อไปนี้

ตาราง 33 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของเอกสารประกอบการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความเหมาะสม
1. หลักการของรูปแบบ	4.71	0.49	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.71	0.49	มากที่สุด
3. เนื้อหาของรูปแบบ	4.43	0.54	มาก
4. กระบวนการของรูปแบบ	4.43	0.54	มาก
5. สื่อและแหล่งเรียนรู้	4.71	0.49	มากที่สุด
6. การวัดและประเมินผล	4.43	0.54	มาก
เฉลี่ยรวม	**4.57**	**0.45**	**มากที่สุด**

จากตาราง 33 พบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.57, S.D. = 0.45) พิจารณารายการตามลำดับเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้คือ หลักการของรูปแบบ ($\bar{X}$ = 4.71, S.D. = 0.49) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ($\bar{X}$ = 4.71, S.D. = 0.49) สื่อและแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.71, S.D. = 0.49) เนื้อหาของรูปแบบ ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.54) กระบวนการของรูปแบบ ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.54) การวัดและประเมินผล ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.54)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน และระดับมาก 3 ด้าน

2.1.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของเอกสารพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิเคราะห์ได้จากการตอบแบบประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 คน โดยพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบคือ รูปแบบเอกสาร ความถูกต้องเหมาะสม วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระเป็นประโยชน์และนำไปใช้ได้จริง ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม สื่อและแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมการพัฒนาและแบบฝึก การวัดและประเมินผล ระยะเวลาในการพัฒนา โดยแยกแต่ละชุด ผลปรากฏดังตาราง 34 ต่อไปนี้

ตาราง 34 แสดงผลการประเมินความเหมะสมของเอกสารประกอบการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความเหมาะสม
ชุดที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล			
1. รูปแบบของเอกสาร	5.00	0.00	มากที่สุด
2. ความถูกต้อง เหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
3. วัตถุประสงค์	4.71	0.49	มากที่สุด
4. เนื้อหาสาระเป็นประโยชน์และนำไปใช้ได้จริง	4.71	0.49	มากที่สุด
5. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม	4.43	0.54	มาก
6. สื่อและแหล่งเรียนรู้	4.43	0.54	มาก
7. กิจกรรมการพัฒนาและแบบฝึก	4.43	0.54	มาก
8. การวัดและประเมินผล	4.43	0.54	มาก
9. ระยะเวลาในการพัฒนา	4.71	0.49	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	**4.57**	**0.45**	**มากที่สุด**
ชุดที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล			
1. รูปแบบของเอกสาร	5.00	0.00	มากที่สุด

ตาราง 34 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความเหมาะสม
2. ความถูกต้อง เหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
3. วัตถุประสงค์	4.71	0.49	มากที่สุด
4. เนื้อหาสาระเป็นประโยชน์และนำไปใช้ได้จริง	4.71	0.49	มากที่สุด
5. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม	4.43	0.54	มาก
6. สื่อและแหล่งเรียนรู้	4.43	0.54	มาก
7. กิจกรรมการพัฒนาและแบบฝึก	4.43	0.54	มาก
8. การวัดและประเมินผล	4.43	0.54	มาก
9. ระยะเวลาในการพัฒนา	4.57	0.54	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	**4.64**	**0.34**	**มากที่สุด**
ชุดที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล			
1. รูปแบบของเอกสาร	5.00	0.00	มากที่สุด
2. ความถูกต้อง เหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
3. วัตถุประสงค์	4.71	0.49	มากที่สุด
4. เนื้อหาสาระเป็นประโยชน์และนำไปใช้ได้จริง	4.71	0.49	มากที่สุด
5. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม	4.43	0.54	มาก
6. สื่อและแหล่งเรียนรู้	4.43	0.54	มาก
7. กิจกรรมการพัฒนาและแบบฝึก	4.43	0.54	มาก
8. การวัดและประเมินผล	4.43	0.54	มาก
9. ระยะเวลาในการพัฒนา	4.71	0.49	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	**4.65**	**0.35**	**มากที่สุด**
ชุดที่ 4 การบูรณาการทักษะดิจิทัล			
1. รูปแบบของเอกสาร	5.00	0.00	มากที่สุด
2. ความถูกต้อง เหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
3. วัตถุประสงค์	4.71	0.49	มากที่สุด
4. เนื้อหาสาระเป็นประโยชน์และนำไปใช้ได้จริง	4.71	0.49	มากที่สุด
5. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม	4.43	0.54	มาก
6. สื่อและแหล่งเรียนรู้	4.43	0.54	มาก
7. กิจกรรมการพัฒนาและแบบฝึก	4.43	0.54	มาก
8. การวัดและประเมินผล	4.43	0.54	มาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 34 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความเหมาะสม
เฉลี่ยรวม	**4.65**	**0.35**	**มากที่สุด**
9. ระยะเวลาในการพัฒนา	4.71	0.49	มากที่สุด
ชุดที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล			
1. รูปแบบของเอกสาร	5.00	0.00	มากที่สุด
2. ความถูกต้อง เหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
3. วัตถุประสงค์	4.71	0.49	มากที่สุด
4. เนื้อหาสาระเป็นประโยชน์และนำไปใช้ได้จริง	4.71	0.49	มากที่สุด
5. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม	4.43	0.54	มาก
6. สื่อและแหล่งเรียนรู้	4.43	0.54	มาก
7. กิจกรรมการพัฒนาและแบบฝึก	4.43	0.54	มาก
8. การวัดและประเมินผล	4.43	0.54	มาก
9. ระยะเวลาในการพัฒนา	4.71	0.49	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	**4.65**	**0.35**	**มากที่สุด**
ชุดที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล			
1. รูปแบบของเอกสาร	5.00	0.00	มากที่สุด
2. ความถูกต้อง เหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
3. วัตถุประสงค์	4.71	0.49	มากที่สุด
4. เนื้อหาสาระเป็นประโยชน์และนำไปใช้ได้จริง	4.71	0.49	มากที่สุด
5. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม	4.43	0.54	มาก
6. สื่อและแหล่งเรียนรู้	4.43	0.54	มาก
7. กิจกรรมการพัฒนาและแบบฝึก	4.43	0.54	มาก
8. การวัดและประเมินผล	4.43	0.54	มาก
9. ระยะเวลาในการพัฒนา	4.71	0.49	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	**4.65**	**0.35**	**มากที่สุด**
เฉลี่ยรวมทั้ง 6 ชุด	**4.65**	**0.35**	**มากที่สุด**

จากตาราง 34 พบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเหมาะสม และเมื่อพิจารณาเอกสารประกอบการพัฒนา

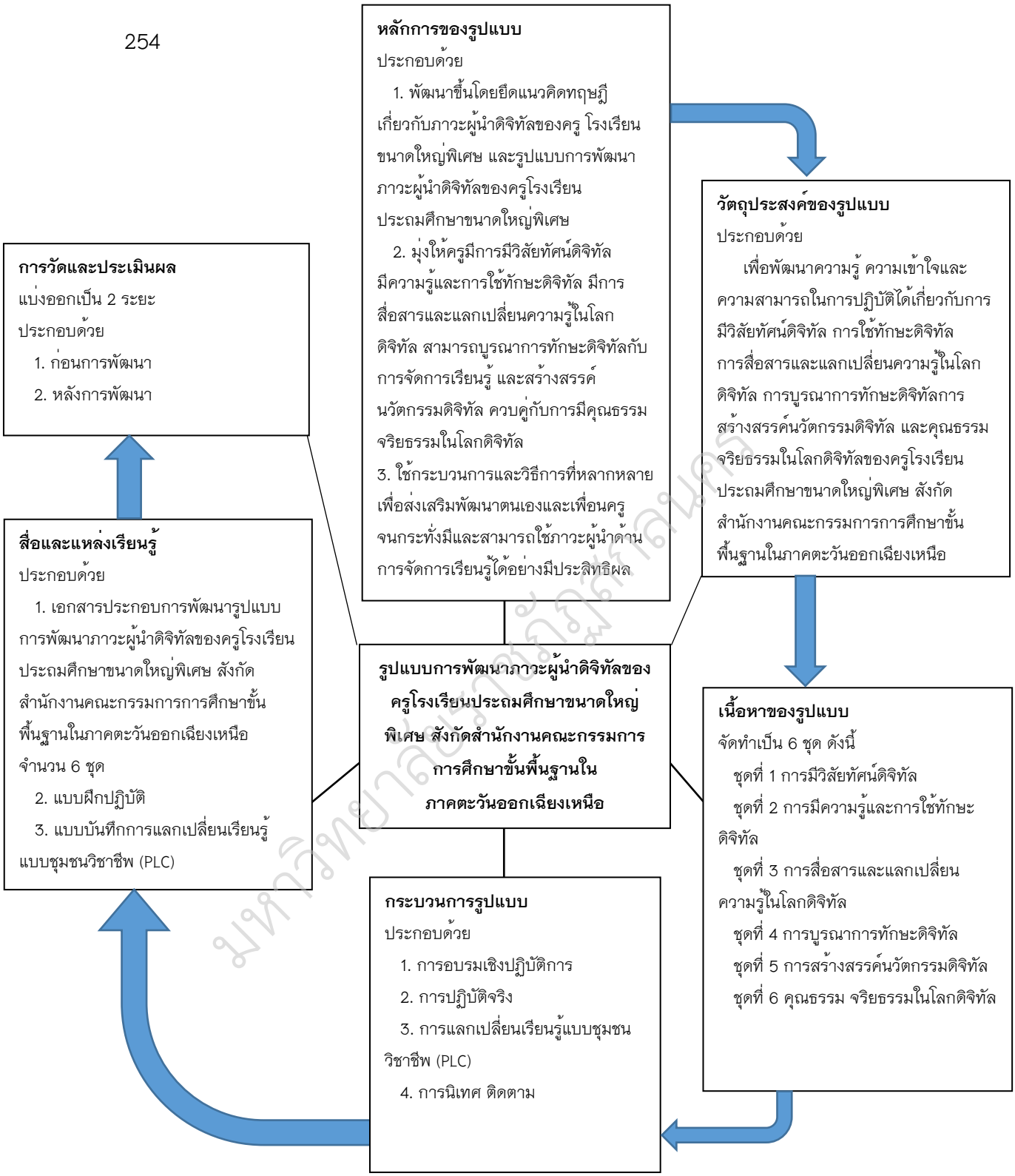
ในแต่ละองค์ประกอบเรียงลำดับตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล ($\overline{X}$ = 4.65, S.D. = 0.35) การบูรณาการทักษะดิจิทัล ($\overline{X}$ = 4.65, S.D. = 0.35) การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล ($\overline{X}$ = 4.65, S.D. = 0.35) คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล ($\overline{X}$ = 4.65, S.D. = 0.35) การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล ($\overline{X}$ = 4.64, S.D. = 0.34) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ($\overline{X}$ = 4.57, S.D. = 0.45) ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยรวมของเอกสารทั้ง 6 ชุดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.65, S.D. = 0.35)

2.2 ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบและเอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

2.2.1 จัดให้มีกิจกรรมที่เน้นการลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาความสามารถในการนำไปใช้ได้จริง

จากการสรุปผลวิจัยดังกล่าวมาเบื้องต้น สามารถนำมาเสนอโมเดลรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยแสดงดังภาพประกอบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาพประกอบ 4 รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระยะที่ 4 ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการทดลองใช้รูปแบบ คือ การตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปทดลองกับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบด้วยความสมัครใจ ได้แก่ โรงเรียนเชิงชุมราษฎร์นุกูล จำนวนทั้งสิ้น 30 คน ระหว่างวันที่ 11–12 พฤษภาคม 2566 และมีการทดสอบก่อนและหลังการเข้ารับการอบรมเพื่อประเมินประสิทธิผลของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และหลังจากการพัฒนา ผู้วิจัยได้ติดตามผล การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการสัมภาษณ์ เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญหาหรือหัวหน้างานของผู้รับการพัฒนา และสอบถามผู้เข้ารับการพัฒนา โดยใช้แบบสอบถาม โดยแจกแบบสอบถามไปยังผู้เข้ารับการอบรม และเก็บกลับคืนด้วยตนเอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 35 ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

คนที่	คะแนน ก่อนอบรม	คะแนน หลังอบรม	คะแนน เพิ่ม	ดัชนีประสิทธิผล E.I	ร้อยละ ความก้าวหน้า
1	10	30	20	1.0000	100.00
2	13	29	16	0.9412	94.12
3	11	30	19	1.0000	100.00
4	19	30	11	1.0000	100.00
5	10	30	20	1.0000	100.00
6	11	30	19	1.0000	100.00
7	18	30	12	1.0000	100.00
8	15	28	13	0.8667	86.67
9	11	28	17	0.8947	89.47
10	8	28	20	0.9091	90.91
11	12	30	18	1.0000	100.00
12	18	29	11	0.9167	91.67
13	8	28	20	0.9091	90.91
14	9	28	19	0.9048	90.48
15	9	30	21	1.0000	100.00
16	11	30	19	1.0000	100.00
17	14	28	14	0.8750	87.50
18	13	23	10	0.5882	58.82
19	14	26	12	0.7500	75.00
20	19	30	11	1.0000	100.00
21	8	30	22	1.0000	100.00
22	17	26	9	0.6923	69.23
23	12	28	16	0.8889	88.89

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 35 (ต่อ)

คนที่	คะแนนก่อนอบรม	คะแนนหลังอบรม	คะแนนเพิ่ม	ดัชนีประสิทธิผล E.I	ร้อยละความก้าวหน้า
24	10	29	19	0.9500	95.00
25	11	24	13	0.6842	68.42
26	8	26	18	0.8182	81.82
27	13	24	11	0.6471	64.71
28	14	29	15	0.9375	93.75
29	9	29	20	0.9524	95.24
30	14	29	15	0.9375	93.75
รวม	**369**	**849**	**480**	**0.9040**	**90.40**

จากตาราง 35 พบว่าผู้รับการพัฒนาทั้ง 30 คน มีคะแนนแต่ละรายการในภาพรวม ดังนี้ ผลรวมคะแนนก่อนการพัฒนาเท่ากับ 369 คะแนน (เต็ม 900 คะแนน) ผลรวมคะแนนหลังการพัฒนาเท่ากับ 849 คะแนน (เต็ม 900 คะแนน) โดยมีคะแนนเพิ่มขึ้นเท่ากับ 480 คะแนน และมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.9040 หรือคิดเป็นร้อยละ 90.40

ตาราง 36 ค่าดัชนีประสิทธิผลของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คะแนน	N	คะแนนรวม	ดัชนีประสิทธิผล E.I.
ทดสอบก่อนการพัฒนา	30	369	0.9040
ทดสอบหลังการพัฒนา	30	849	

หลังจากได้ดำเนินการระยะที่ 1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 2 วัน จนครบทุกกิจกรรมแล้ว ได้ดำเนินการในระยะที่ 2 การปฏิบัติจริง โดยใช้แบบฝึกกิจกรรม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับผู้เข้ารับการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษทั้ง 7 ชุด หลังจากนั้นได้ดำเนินการในระยะที่ 3 ระยะติดตามผลหลังจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ฝึกปฏิบัติจริงด้วยตนเองแล้ว ผู้ฝึกอบรมตอบแบบประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษา

ขนาดใหญ่พิเศษ โดยให้ผู้ฝึกอบรมได้ทำแบบประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยใช้แบบประเมินชุดเดียวกันกับระยะที่ 1 หลังสิ้นสุดการปฏิบัติครบทั้ง 3 ระยะ

และผลจากการนำไปทดลองใช้กับครูผู้สอน จำนวน 30 คน และให้ผู้เข้าร่วมพัฒนาประเมินตนเองทั้งก่อนและหลังการพัฒนา นำเสนอข้อมูล ดังนี้

1. ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตาราง 37 ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก่อนการทดลองใช้รูปแบบพัฒนา

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ	ค่าสถิติ (N=30)		การแปลค่า
		ระดับภาวะผู้นำ		
		$\bar{X}$	S.D.	
1	การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	3.49	0.63	ปานกลาง
2	การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล	3.48	0.53	ปานกลาง
3	การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล	3.68	0.76	มาก
4	การบูรณาการทักษะดิจิทัล	3.57	0.62	มาก
5	การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล	3.47	0.55	ปานกลาง
6	คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล	3.46	0.72	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย		**3.52**	**0.56**	**มาก**

จากตาราง 37 ค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 30 คน ก่อนการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้ทำแบบประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ผลการประเมินพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษองค์ประกอบโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.52, S.D. = 0.56) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล ($\bar{X}$ = 3.68, S.D. = 0.76) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล ($\bar{X}$ = 3.46, S.D. = 0.72)

ตาราง 38 ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หลังการทดลองใช้รูปแบบพัฒนา

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ	ค่าสถิติ (N=30)		การแปลค่า
		ระดับภาวะผู้นำ		
		$\bar{X}$	S.D.	
1	การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.59	0.34	มากที่สุด
2	การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล	4.48	0.37	มาก
3	การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล	4.52	0.37	มากที่สุด
4	การบูรณาการทักษะดิจิทัล	4.60	0.33	มากที่สุด
5	การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล	4.55	0.37	มากที่สุด
6	คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล	4.53	0.41	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย		**4.54**	**0.33**	**มากที่สุด**

จากตาราง 38 ค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 30 คน หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยให้ผู้เข้ารับการพัฒนาประเมินตนเองเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ผลการประเมินพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ องค์ประกอบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.54, S.D. = 0.33) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบูรณาการทักษะดิจิทัล ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.33) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล ($\bar{X}$ = 4.48, S.D. = 0.37)

2. เปรียบเทียบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา ดังตาราง 39

ตาราง 39 ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ	ค่าสถิติ (N=30)				เพิ่มขึ้น	ร้อยละความก้าวหน้า
		ก่อน		หลัง			
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	3.49	0.63	4.59	0.34	1.10	72.85
2	การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล	3.48	0.53	4.48	0.37	1.00	65.79
3	การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล	3.68	0.76	4.52	0.37	0.84	63.64
4	การบูรณาการทักษะดิจิทัล	3.57	0.62	4.60	0.33	1.03	72.03
5	การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล	3.47	0.55	4.55	0.37	1.08	70.59
6	คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล	3.46	0.72	4.53	0.41	1.07	69.48
ค่าเฉลี่ย		**3.52**	**0.56**	**4.54**	**0.33**	**1.02**	**68.92**

จากตาราง 39 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ระหว่างก่อนการทดลองใช้รูปแบบและหลังการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า ค่าเฉลี่ยผลการประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ระยะหลังการทำลองใช้รูปแบบ ($\bar{X}$ = 4.54, S.D. = 0.33) สูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบ ($\bar{X}$ = 3.52, S.D. = 0.56) และมีความแตกต่างเพิ่มขึ้น 1.02 ซึ่งหมายความว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษที่เข้ารับการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล ก่อนเข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบอยู่ในระดับมาก หลังจากที่ได้เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบมีภาวะผู้นำดิจิทัลอยู่ในระดับมากที่สุด มีความแตกต่างเพิ่มขึ้น 1.02 หรือคิดเป็นดัชนีความก้าวหน้า 68.92 ซึ่งเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การบูรณาการทักษะดิจิทัล การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล และการมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล

3. ประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยการสัมภาษณ์ครูผู้เข้ารับการพัฒนาปรากฏผลดังนี้

"...จากการได้เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ทำให้ตนเองได้ทักษะด้านดิจิทัลเบื้องต้นผ่านการอบรมและได้พัฒนานวัตกรรมดิจิทัล เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ได้พัฒนาทักษะเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลแล้วสามารถนำไปต่อยอดองค์ความรู้ที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน เช่น นำไปบูรณาการในการสอนช่วงสถานการณ์โควิด-19 ที่ปรับรูปแบบการเรียนสอนเป็นแบบออนไลน์ ซึ่งสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลที่หลากหลายจะทำให้การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์มีความน่าสนใจ กระตุ้นความอยากรู้อยากเรียนของนักเรียนได้ และทำให้การเรียนการสอนมีการเปลี่ยนแปลงเปิดกว้าง ตัวครูเองก็มีความทันโลกทันสมัยมากขึ้น..."

(ชฎาพร พิลาจันทร์, สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2566)

"...โดยส่วนตัว ตนเองก็เป็นคนที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอยู่เป็นประจำเป็นแล้ว ทั้งในเรื่องของการสอนและการปฏิบัติงาน แต่หลังจากได้เข้าร่วมการอบรมและได้ลงมือปฏิบัติตามรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูแล้ว ก็ยังทำให้พบเจอกับเรื่องใหม่ที่มีความน่าสนใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล ถ้ามีการต่อยอดและผลักดันจากทุกฝ่าย ก็คงจะทำให้เป็นห้องเรียนแห่งการเรียน โรงเรียนแห่ง IT ได้ ซึ่งถ้าจะทำให้ได้ก็ต้องทำไปพร้อม ๆ กัน แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ต้องค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนไปไม่ใช้แค่คนที่เข้าร่วมที่ต้องพัฒนาตนเอง แต่ต้องพัฒนาไปทั้งองค์กรถึงจะสำเร็จผล ในองค์กรโรงเรียนก็มีหลากหลายเจนเนอเรชั่นเพื่อให้เกิดความสมดุล จึงก็ต้องมาช่วยกันคิดว่าจะทำอย่างไรให้เป็นระบบเดียวกัน..."

(พรรณ์วลัย ผลจันทร์, สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2566)

"...จากการที่ได้เข้ารับการอบรมและได้ร่วมทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ทำให้ได้นำเอาทักษะดังกล่าวไปปรับใช้ในกระบวนการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่การเตรียมสื่อการเรียนการสอน ทำให้มีความน่าสนใจมากขึ้น มีช่องทางในการผลิตสื่อได้หลากหลาย ทำให้การเข้าถึงกิจกรรมและสื่อใหม่ ๆ เป็นเรื่องง่าย

ตลอดจนนำเอาเทคโนโลยีมาประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนเข้าถึงข้อมูล เนื้อหา ทบทวน ในการเรียนทุก ๆ เวลา อีกทั้งยังมีกิจกรรมให้ได้นักเรียนได้ทดสอบความรู้ผ่านเกมส์ แบ่งเนื้อหาการเรียนเป็นด่าน เพื่อให้เกิดความสนุกสนานในการเรียน ในการบูรณาการเนื้อหากับเทคโนโลยี ในปัจจุบันจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะทุก ๆ คนสามารถเข้าถึงได้ และเมื่อมีขอบเขต มีเป้าหมายในการใช้ก็จะก่อให้เกิดประโยชน์ในสูงสุด...”

(ณัฐพล แสนงาม, สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2566)

“...ด้วยวัยที่ตนเองก็ใกล้จะเกษียณแล้ว ถ้ามองย้อนกลับไปก่อนที่จะเริ่มเข้าสู่การอบรม ตนเองรู้สึกไม่ถนัด ไม่รู้จะเริ่มต้นอย่างไร แต่เมื่อได้เข้ารับการทดลองใช้รูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลนี้แล้ว รู้สึกว่าคือเรื่องจำเป็นที่เราจะต้องเรียนรู้ ด้วยยุคสมัยที่เปลี่ยนไป และเมื่อมีคนมาช่วยสอน แนะนำ ตนเองก็สนใจที่อยากจะเรียนรู้ และพร้อมที่จะรับและเรียนรู้ ไม่ได้รู้สึกต่อต้านกับการที่จะพัฒนาตัวเองในด้านดิจิทัล ในส่วนของการจัดการเรียนการสอน ก็คิดว่าสื่อดิจิทัลมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนควบคู่กับการปฏิบัติจริง และด้านนวัตกรรมดิจิทัล จริง ๆ แล้วอยากที่จะสร้างสรรค์นวัตกรรมขึ้นมา อยากต่อยอดและขยายผลจากการอบรมมาก เพียงแต่ด้วยวัยของตนเอง ที่อาจจะเข้าใจกระบวนการทางเทคโนโลยีที่ช้ากว่าเด็กรุ่นใหม่ ก็จะส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการทำงานและสร้างสรรค์นวัตกรรมขึ้นมา แต่ก็พยายามทำ...”

(ฉวีวรรณ สื่อกลาง, สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2566)

“...ก่อนเข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครูว่าเป็นอย่างไร มีลักษณะแบบใด หรือแม้แต่เป็นการปฏิบัติแบบใด แต่เมื่อได้เข้าร่วมทดลองการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษนี้ ทำให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครูมากยิ่งขึ้น และมีแนวทางในการพัฒนาตนเอง และต่อยอดเมื่อได้ลงมือปฏิบัติในงานของตนเอง มีความพยายามที่จะเสาะหาสิ่งใหม่ ๆ มาให้ตัวเองจากช่องทางที่หลากหลากมากขึ้นในโลกดิจิทัล อีกทั้งยังทำให้ตนเองมีนวัตกรรมที่เหมาะกับการจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลในรายวิชาของตนเองมากยิ่งขึ้น และที่สำคัญคือทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ และตื่นเต้นกับการเรียนรู้ที่แปลกใหม่อยู่เสมอ...”

(นุชสาคร ปาระคะ, สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2566)

"...หลังเข้าร่วมการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล ทำให้รู้สึกเห็นภาพชัดเจนมากยิ่งขึ้นว่าการใช้ดิจิทัลสามารถสร้างประสิทธิภาพในการสอนได้เป็นอย่างมาก ช่วยลดภาระครู ซึ่งโดยส่วนตัวมีความชื่นชอบและรู้สึกดีกับการนำดิจิทัลเข้ามาใช้กับการประกอบการสอนและการพัฒนาผู้เรียน อีกทั้งยังตอบโจทย์การเป็นครูยุคใหม่ให้กับตนเองได้ ในส่วนนวัตกรรมในการทำงานและการจัดการเรียนการสอน ก็นำสื่อดิจิทัลเข้ามาใช้และหลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยจะนำมาใช้ในการสอนเป็นหลัก และนำมาใช้ในการติดต่อสื่อสารกับนักเรียนและผู้ปกครองด้วย..."

(ระพีพรรณ ทองพันธ์, สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2566)

"...จากการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ลงไปสู่การทดลองใช้รูปแบบในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ พบว่าทั้งเรื่องของทักษะ ความรู้ การสื่อสาร นวัตกรรม บูรณาการการสอน และการใช้สื่อออนไลน์อย่างถูกต้องเหมาะสมนั้น ทำให้ได้พัฒนาตนเองเป็นอย่างมาก โดยการใช้ความรู้ที่ได้จากการอบรมมาพัฒนาสื่อการสอน การใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการการบันทึกคะแนน การติดตามงาน และแสดงผลการเรียนของนักเรียนได้ และนักเรียนก็ยังได้ใช้สื่อที่พัฒนาขึ้นมา เป็นแหล่งเรียนรู้ ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตัวเองได้ ซึ่งเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์ปัจจุบันได้เป็นอย่างดี อีกทั้งตนเองก็ได้เปิดโลกของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่มากยิ่งขึ้น ทำให้การทำงานมีความสะดวก รวดเร็ว และง่ายมากยิ่งขึ้นอีกด้วย..."

(สุกัญญา ฮ้อเถาว์, สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2566)

"...หลังการอบรมและการปฏิบัติจริง ทำให้รู้สึกว่าการใช้สื่อดิจิทัล และระบบออนไลน์ต่าง ๆ มีความสะดวกและช่วยส่งเสริมการสอนให้มีประสิทธิมากยิ่งขึ้น เช่น Google Site และ Canva เป็นสิ่งที่คุณครูได้จากครั้งนี้ เนื่องจากมีลูกเล่นมากมายที่ได้นำมาใช้จริงในการลงมือปฏิบัติการ แม้ว่าคุณครูบางท่านจะยังไม่สามารถใช้งานได้อย่างเหมาะสมและครอบคลุมกับงาน แต่บางท่านที่มีพื้นฐานความรู้ของคอมพิวเตอร์ก็จะสามารถนำความรู้ในจุดนี้ ไปปรับใช้ในการสร้างสรรค์สื่อ นวัตกรรมได้อย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ถือเป็นความหลากหลายและแปลกใหม่ที่ครูจะต้องพัฒนาตนเองให้เท่าทันกับเทคโนโลยีที่จะทำให้ครูสามารถหยิบจับมาใช้ได้อย่างสะดวก และเหมาะสมกับห้องเรียน เพียงแค่ครูได้เปิดมุมมองการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเท่านั้น..."

(แหวนเพชร ทวีศักดิ์สมบูรณ์, สัมภาษณ์, 13 มิถุนายน 2566)

ตาราง 40 ผลการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยสัมภาษณ์ครูผู้เข้ารับการพัฒนา

ครูผู้เข้ารับการพัฒนา / ผลการพัฒนา	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7	คนที่ 8	ความถี่	ร้อยละ
1. นำเทคโนโลยีมาบูรณาการและใช้ในการจัดการเรียนการสอน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8	100.00
2. นำไปต่อยอดองค์ความรู้ที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ของนักเรียน	✓	✓		✓	✓				4	50.00
3. ใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลที่หลากหลาย	✓		✓	✓		✓	✓	✓	6	75.00
4. ได้พัฒนานวัตกรรมดิจิทัล	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	6	75.00
5. มีความพยายามที่จะเสาะหาสิ่งใหม่ ๆ		✓	✓		✓				3	37.50
6. นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการติดต่อสื่อสาร						✓			1	12.50
7. ได้เปิดมุมมองการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	✓	✓		✓			✓	✓	5	62.50
8. ใช้สื่อออนไลน์อย่างถูกต้องเหมาะสม						✓		✓	2	25.00

จากตาราง 40 ผลการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษโดยสัมภาษณ์ครูผู้เข้ารับการพัฒนา หลังจากทดลองใช้รูปแบบพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ พบว่าผลที่ได้จากการพัฒนา 3 อันดับที่มีความถี่สูงสุด ได้แก่

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1. นำเทคโนโลยีมาบูรณาการและใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2. มีการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลที่หลากหลาย

3. ได้พัฒนานวัตกรรมดิจิทัล

4. ประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยการสัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานของผู้รับการพัฒนาปรากฏผลดังนี้

"...ในเชิงบริหาร จากที่คณะครูได้เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลถือเป็นเรื่องดีที่คณะครูได้มีการนำความรู้และทักษะที่ได้มาขยายผลและต่อยอด แต่เนื่องด้วยวัยและเจนเนอเรชั่นที่แตกต่างกัน ก็จะมีความเร็วความช้าที่แตกต่างกัน แต่ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่จะสามารถนำไปถ่ายทอด ขยายผล เป็นแกนนำให้กับครูท่านอื่น ๆ ได้ และท้ายที่สุดคือส่งผลต่อนักเรียนได้ ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา สิ่งที่ผมหวังคืออยากให้โรงเรียนได้ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ด้วย ICT ซึ่งต้องดูด้วยว่าจะสามารถขับเคลื่อน ขยายผลไปได้ไกลขนาดไหน โดยก็จะขึ้นอยู่ใน 3 ส่วน คือ Man Material และที่สำคัญสุด Money..."

(ธีรพันธุ์ จันทบุตร, สัมภาษณ์, 13 มิถุนายน 2566)

"...หลังจากคณะครูได้เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลที่ผ่านมา ทางคณะครูสามารถที่จะนำความรู้และทักษะที่ได้ มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของคุณครูได้ แต่เนื่องจากมีระยะเวลาในการอบรมที่จำกัด รวมถึงระยะเวลาในการปฏิบัติจนถึงวันนี้ ประมาณ 1 เดือน อาจจะทำให้เห็นผลที่เกิดขึ้นน้อยไปหน่อย หากมีการต่อยอดและขยายผลอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งการที่มีคนที่สามารถแนะนำข้อมูลความรู้ให้คณะครูได้ตลอด คงจะทำให้คณะครูที่เข้าร่วมเกิดวิสัยทัศน์ ความรู้ทักษะ สามารถบูรณาการและสร้างสรรค์นวัตกรรมได้อย่างเป็นที่ประจักษ์ ส่วนในเรื่องการการใช้สื่อดิจิทัลนั้นคณะครูก็ได้ใช้สื่อ ข้อมูลหลากหลายอย่างมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังสามารถใช้สื่อสังคมดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากคณะครูได้ตระหนักอยู่เสมอว่าในโลกออนไลน์สามารถตามตัวได้ และยังมีผู้ปกครองและคนภายนอกที่เป็นเสมือนกระจกสะท้อนทุกกระทำ ทุกคำพูดของคุณครูของเรา ทำให้คณะครูของเราตระหนักเสมอด้านคุณธรรมในสังคมออนไลน์..."

(นิดา ศรีสร้อย, สัมภาษณ์, 13 มิถุนายน 2566)

จากการสัมภาษณ์ผู้บังคับบัญหาหรือหัวหน้างานของผู้รับการพัฒนา หลังจากทดลองใช้รูปแบบพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ พบว่าคณะครูใต้บังคับบัญชาสามารถที่จะนำความรู้และทักษะดิจิทัลที่ได้ มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของคุณครูได้ และอยากที่จะให้มีการต่อยอดและขยายผลอย่างต่อเนื่องทั้งในเรื่องการเกิดวิสัยทัศน์ ความรู้ ทักษะ สามารถบูรณาการและสร้างสรรค์นวัตกรรมที่เกี่ยวกับดิจิทัล อีกทั้งใช้สื่อ ข้อมูลได้อย่างหลากหลายและเหมาะสม

สรุปได้ว่า ประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

1. ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยทำแบบทดสอบประเมินความรู้ความเข้าใจ พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีความรู้ความเข้าใจหลังเข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนอบรมกับคะแนนหลังอบรมเพิ่มขึ้น เท่ากับ 480 คะแนน โดยมีค่าดัชนีประสิทธิผล มีค่าเท่ากับ 0.9040 หรือคิดเป็นร้อยละ 90.40 ดัชนีประสิทธิผลจึงมีค่าเพิ่มขึ้น ส่วนประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยการประเมินตนเองของผู้เข้ารับการพัฒนา พบว่า ค่าเฉลี่ยผลการประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษหลังการพัฒนาเพิ่มขึ้น 1.02 และมีร้อยละความก้าวหน้าร้อยละ 68.92 ซึ่งหมายความว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีภาวะผู้นำดิจิทัลโดยรวมเพิ่มขึ้น

2. ผลการนิเทศ ติดตามการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษโดยการสัมภาษณ์จากผู้เข้ารับการพัฒนาพบว่าผลที่ได้จากการพัฒนาทำให้ครูสามารถนำเทคโนโลยีมาบูรณาการและใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลที่หลากหลาย และได้พัฒนานวัตกรรมดิจิทัล ส่วนผลจากการสัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างาน พบว่าครูผู้เข้ารับการพัฒนาสามารถที่จะนำความรู้และทักษะดิจิทัลที่ได้ มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของคุณครูได้ และอยากที่จะให้มีการต่อยอดและขยายผลอย่างต่อเนื่องทั้งในเรื่องการเกิดวิสัยทัศน์ ความรู้ ทักษะ สามารถบูรณาการและสร้างสรรค์นวัตกรรมที่เกี่ยวกับดิจิทัล อีกทั้งใช้สื่อ ข้อมูลได้อย่างหลากหลายและเหมาะสม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปผลการวิจัยตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของของการวิจัย
2. วิธีการดำเนินการวิจัย
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

4. เพื่อหาประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) ซึ่งมีกระบวนการปฏิบัติงานตามแผนหรือแนวทางที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์แล้วนำแนวทางนั้นสู่การทดลองปฏิบัติเพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในขั้นตอนการสำรวจเชิงวิจัย คือ ครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2565 ประกอบด้วยจำนวน 4,237 คน และกลุ่มตัวอย่าง 366 คน ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของ Yamane (1973, p. 1088) ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู เป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นครูโรงเรียนเชิงุชมราษฎร์นุกูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยความสมัครใจ

กำหนดการดำเนินนการวิจัย

กำหนดการดำเนินการวิจัยเป็น 4 ระยะ 9 ขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ขั้นตอนที่ 3 การยืนยันองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

ระยะที่ 2 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาเชิงสำรวจ ขั้นตอนที่ 5 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระยะที่ 3 จัดทำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 6 ร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขั้นตอนที่ 7 พัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระยะที่ 4 ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 8 ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขั้นตอนที่ 9 สรุปผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มี 6 องค์ประกอบ 89 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย

1.1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล มี 14 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) มีการสร้างภาพที่ปรารถนาในอนาคตของการทำงานไว้อย่างชัดเจน 2) มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 3) มีการวางเป้าหมายและกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการโดยเน้นเทคโนโลยีดิจิทัล 4) มีแนวคิดในการนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติจริง 5) มีการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการศึกษา 6) มีทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยีดิจิทัล 7) สามารถสื่อสารวิสัยทัศน์ให้เป็นที่

ยอมรับเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม 8) นำวิสัยทัศน์ไปถ่ายทอดหรือสื่อสารให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจอย่างชัดเจน 9) สามารถใช้ภาษาหรือข้อความสื่อสารวิสัยทัศน์ได้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ 10) สามารถโน้มน้าวเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพของวิสัยทัศน์ส่วนบุคคลให้เป็นวิสัยทัศน์ร่วม 11) มีการติดตามการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบของ ICT ที่มีต่อการปฏิรูปการศึกษาอย่างถูกต้องและทันสมัย 12) มีการเรียนรู้ สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการนำวิสัยทัศนสู่ความเป็นจริงตามสภาพบริบท 13) มีความตื่นตัวในการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล ขวนขวายหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ และ 14) มีความสามารถในการพัฒนางานให้บรรลุวิสัยทัศน์ของโรงเรียน

1.2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล มี 18 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล 2) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งานระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและการสืบค้นข้อมูล 3) มีความรู้ความเข้าใจในทางภาษาในการสืบค้นข้อมูลที่มีความหลากหลาย 4) ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 5) รู้เท่าทันและปรับเปลี่ยนตามความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสานเทศอย่างเหมาะสม 6) สามารถเลือกใช้เครื่องมือดิจิทัลต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ ไอแพด (ipad) แท็บเล็ต (Tablet) โทรศัพท์สมาร์ทโฟน (Smartphone) เป็นต้น มาใช้ในการเรียนรู้ สืบค้น ค้นหา วิเคราะห์ กลั่นกรองและคัดแยกสารสนเทศ 7) คำนึงถึงความปลอดภัย ความรับผิดชอบในการใช้สื่อดิจิทัลของตนเอง และความเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน 8) วิเคราะห์การเลือกใช้เครื่องมือดิจิทัลให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการทำงาน 9) สามารถแสดงความคิดเห็น การโต้ตอบที่อยู่บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อสังคมและจริยธรรมที่มีต่อส่วนรวม 10) มีความคิด วิเคราะห์ คัดเลือกและประเมินสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ 11) มีการปรับปรุงประสิทธิภาพของการทำงาน 12) เป็นผู้นำและแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาตนเองด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ 13) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมใหม่ 14) มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ได้อย่างเหมาะสม 15) ประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด 16) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ 17) มีส่วนในการจัดทำ มีทักษะในการเลือกใช้และพัฒนาสื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ธรรมชาติของเนื้อหาวิชา รวมถึงศักยภาพของผู้เรียน และ 18) นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

1.3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล มี 13 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) มีการสนับสนุนช่วยเหลือ พึ่งพาอาศัยกัน ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น 2) มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน 3) มีการใช้ทักษะประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาและรับผิดชอบต่อเป้าหมายที่ตั้งไว้ 4) ใช้เครื่องมือเว็บบราวเซอร์เพื่อท่องเว็บไซต์ได้ 5) ใช้เทคนิค/วิธีการค้นหาข้อมูลบนอินเตอร์เน็ตได้ 6) มีการติดต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านอีเมล์ กระดานข่าว (Web board) โปรแกรมส่งข้อความ (Instant Messenger) และบันทึกเล่าเรื่อง (Weblog หรือ Blog) 7) สามารถเข้าถึงข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว 8) ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการศึกษาค้นคว้า แลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างเหมาะสม 9) ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ 10) มีการแบ่งปันเนื้อหาที่มีความชัดเจนและตรงต่อบุคคลหรือเป้าหมาย และสามารถสร้างความเข้าใจได้ ไม่สื่อสารเนื้อหาที่มีความคลุมเครือไม่ชัดเจน 11) มีความรับผิดชอบต่อข้อมูลคำพูด ข้อความ รูปภาพ ภาพวาด ภาพเคลื่อนไหว เพลง คลิปวิดีโด หรือรูปแบบอื่นใดที่นำเสนอออกไป 12) มีการปรับปรุงข้อมูลข่าวสารให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ และ 13) มีการใช้ภาษาที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคมและกติกาที่สื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ กำหนดไว้

1.4 การบูรณาการทักษะดิจิทัล มี 15 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน 2) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีในการแสวงหาความรู้ ข้อมูลสารสนเทศ และการติดต่อสื่อสาร 3) ออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยการเลือกใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สื่อมัลติเมียเดียอย่างเหมาะสม 4) ใช้ทรัพยากรด้าน ICT, Social Media เช่น โปรแกรมสนทนา ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่ออภิปราย แสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูและผู้เรียนได้ 5) กำหนดเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนควบคู่กับการใช้ทักษะดิจิทัลให้มีความชัดเจน 6) มีทักษะการแก้ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการนำทักษะดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน 7) ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจัดทำแบบทดสอบความรู้ตามเนื้อหาวิชา 8) มีการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้ ICT ที่คำนึงถึงบริบาท ทรัพยากร และงบประมาณ 9) มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ ICT ที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อหา จุดมุ่งหมาย วัย ระดับชั้น ความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียน 10) มีการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง 11) มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ผ่านการปฏิบัติจริง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความรับผิดชอบร่วมกัน

ในกระบวนการเรียนรู้ 12) มีการใช้กระบวนการคิดขั้นสูงในการแก้สถานการณ์ปัญหาอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์ 13) มีการประเมินสื่อดิจิทัลที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้จากการพิจารณาข้อดี ข้อจำกัด และแนวทางที่จะนำมาใช้ 14) มีการวัดและการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งประเมินสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลที่นำมาใช้ในการสอนของแต่ละครั้ง และ 15) ใช้โปรแกรมในการคำนวณผลงานสถิติ สำหรับการวัดประเมินผล คำนวณผลการเรียนของผู้เรียนได้อย่างถูกต้องตามการประเมินและวัดผลได้

1.5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล มี 12 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) มีกระบวนการคิดที่หลากหลาย ทั้งการคิดคล่อง การคิดยืดหยุ่น การคิดหลายแง่มุม และความคิดที่เหมาะสม 2) มีการเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์ นำไปสู่การคิดสิ่งใหม่ ๆ ที่มีประโยชน์ต่อตนเองและอาจมีประโยชน์ต่อส่วนรวม 3) มีความสามารถในการคิดแปลกใหม่ โดยการนำเอาความรู้เดิมมาคิดดัดแปลง พลิกแพลง หรือประยุกต์ ทำให้เกิดเป็นสิ่งประดิษฐ์หรือนวัตกรรมใหม่ 4) มีความคิด จินตนาการ ในการคิดสร้างและหาแนวทางทำให้ความคิดกลายเป็นสิ่งที่เป็นรูปธรรมขึ้น 5) ออกแบบรูปลักษณ์ การปฏิบัติเทคนิคหรือเรื่องราวใหม่ และแตกต่างจากสิ่งที่มีอยู่มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ 6) ออกแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ตอบสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และความเป็นอยู่ 7) มีการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ 8) มีการแบ่งปันความคิดที่กว้างขวางในการสืบค้นเพื่อให้นวัตกรรมมีประสิทธิภาพและยั่งยืน 9) มีการปรับปรุงสิ่งเก่าและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรหรือหน่วยงาน 10) สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ เปิดใจและปล่อยความคิดให้เป็นอิสระในการทำงาน 11) มีความตั้งใจในการเรียนรู้สิ่งใหม่เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และ 12) รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างได้ และสามารถคิดหาวิธีการแก้ไขได้อย่างอิสระ

1.6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล มี 17 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) มีความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎกติกามารยาทในสังคมออนไลน์ 2) เข้าใจกฎหมาย พระราชบัญญัติ และจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีในโลกดิจิทัล 3) ปฏิบัติตามกฎหมาย จริยธรรม และจรรยาบรรณเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัล 4) ทำความเข้าใจกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากสิ่งที่ได้เรียนรู้ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 5) ใช้กฎหมายและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม 6) เข้าถึงเครื่องมือเทคโนโลยีในโลกดิจิทัลอย่างเหมาะสม และรู้คุณค่าของทรัพยากร

7) วางแผนและออกแบบการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัลอย่างปลอดภัย 8) ใช้เทคโนโลยีที่ส่งเสริมการร่วมมือ การเรียนรู้ และกิจกรรมในการผลิต และมีความเป็นผู้นำในการเป็นพลเมืองดิจิทัล 9) มีความรับผิดชอบต่อการใช้เทคโนโลยีและตระหนักถึงหลักจริยธรรม จรรยาบรรณและมารยาทในการอยู่ร่วมกันในโลกดิจิทัล 10) เข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเสมอภาคกันโดยอยู่ภายใต้กฎและข้อบังคับ 11) ยกตัวอย่างและอธิบายประเด็นที่เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมและมีความรับผิดชอบ 12) สนับสนุนและจัดให้เกิดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยการออกระเบียนข้อบังคับ 13) ดำเนินการให้ทุกคนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลได้ตรงกับความต้องการ 14) ผลักดันให้มีการใช้กฎหมายและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัลด้วยความรับผิดชอบ 15) ออกข้อบังคับการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัลเพื่อความปลอดภัยต่อตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม 16) มีส่วนร่วมในการออกกฎหมายลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา และ 17) พัฒนานโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับบังคับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและรับผิดชอบต่อสังคมในการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศในโลกดิจิทัล

2. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เรียงลำดับตามความต้องการจำเป็น ดังนี้

2.1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล มีค่า PNI = 0.24

2.2 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล มีค่า PNI = 0.23

2.3 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล มีค่า PNI = 0.23

2.4 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล มีค่า PNI = 0.23

2.5 การบูรณาการทักษะดิจิทัล มีค่า PNI = 0.22

2.6 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล มีค่า PNI = 0.21

3. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีองค์ประกอบของรูปแบบ ดังนี้

3.1 หลักการ ได้แก่ แนวคิดที่ใช้ในการพัฒนาภาวะดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ประกอบด้วย หลักการของรูปแบบ ได้แก่ 1) เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นโดยยึดแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครู โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

และรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) เป็นรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู มุ่งให้ครูมีการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล มีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล มีการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล สามารถบูรณาการทักษะดิจิทัลกับการจัดการเรียนรู้ และสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล ควบคู่กับการมีคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล 3) เป็นรูปแบบที่ใช้กระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการ การปฏิบัติจริง และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) รวมถึงมีการนิเทศ ติดตาม เพื่อส่งเสริมพัฒนาตนเองและเพื่อนครูจนกระทั่งมีและสามารถใช้ภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิผล

3.2 วัตถุประสงค์ ได้แก่ เป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุผลของการพัฒนาภาวะดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ได้แก่ 1) เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและความสามารถนำไปปฏิบัติได้เกี่ยวกับการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถนำไปปฏิบัติได้เกี่ยวกับการใช้ทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3) เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และทักษะเกี่ยวกับการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4) เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการบูรณาการทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5) เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 6) เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.3 เนื้อหา ได้แก่ องค์ความรู้ในเอกสารประกอบการพัฒนาภาวะดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 6 ชุดการพัฒนา ประกอบด้วย

ชุดที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ชุดที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล ชุดที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล ชุดที่ 4 การบูรณาการทักษะดิจิทัล ชุดที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล ชุดที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

3.4 กระบวนการรูปแบบ ประกอบด้วย 1) การอบรมเชิงปฏิบัติการ ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม โดยผู้เข้าร่วมรับการพัฒนาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ พูดคุย ระดมสมอง อภิปราย เรียนรู้การปฏิบัติงานผ่าน Social media โดยใช้โปรแกรม Google Meet 2) การฝึกปฏิบัติจริง โดยใช้เอกสารประกอบการพัฒนา และการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถ่องแท้ จนเกิดเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับผู้ที่เข้ารับการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ของโรงเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมซึ่งจะมีหัวข้อที่เป็นปัญหาเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดในการแก้ปัญหาเพื่อจะได้ร่วมกันสรุปเพื่อหาแนวทางที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหานั้น ๆ และ 4) การนิเทศ ติดตาม หมายถึง การกำกับติดตามประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อให้การพัฒนาตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ พร้อมทั้งให้คำแนะนำ และประเมินผลการพัฒนา เพื่อให้การพัฒนาเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มตามศักยภาพ

3.5 สื่อและแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ 1) เอกสารประกอบการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 6 ชุด 2) แบบฝึกปฏิบัติ และ 3) แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)

3.6 การวัดและประเมินผล ได้แก่ 1) การอบรมเชิงปฏิบัติการ มีการประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้ประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล การบูรณาการทักษะดิจิทัล การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล และคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล 2) การปฏิบัติจริง ประเมินพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ของผู้เข้ารับการพัฒนาก่อนการฝึกปฏิบัติจริงและหลังสิ้นสุด การฝึกปฏิบัติจริงโดยการสอบถามและ

สัมภาษณ์ผู้เข้ารับการพัฒนาเกี่ยวกับพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้ประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล การบูรณาการทักษะดิจิทัล การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล และคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับผู้เข้ารับการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล การบูรณาการทักษะดิจิทัล การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล และคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล และ 4) การนิเทศ ติดตามประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ หลังการฝึกปฏิบัติจริง 1 สัปดาห์ โดยให้ผู้ฝึกปฏิบัติจริง ทำแบบประเมินพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยใช้แบบสอบถาม Online ผ่าน Application Google Form อีกทั้งใช้การสัมภาษณ์จากผู้บริหารหรือหัวหน้างานระดับเหนือกว่าผู้รับการพัฒนา เกี่ยวกับพฤติกรรมทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล การบูรณาการทักษะดิจิทัล การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล และคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

4. ประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ตรวจสอบได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยการทำแบบทดสอบประเมินความรู้ความเข้าใจ พบว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีความรู้ความเข้าใจหลังเข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนการอบรมกับหลังการอบรม คะแนนเพิ่มขึ้นเท่ากับ 480 คะแนน โดยมีค่าดัชนีประสิทธิผล มีค่าเท่ากับ 0.9040 หรือคิดเป็นร้อยละ 90.40 ดัชนีประสิทธิผลจึงมีค่าเพิ่มขึ้น ส่วนประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยการประเมินตนเองของผู้เข้ารับการพัฒนาพบว่า ค่าเฉลี่ยผลการประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครู หลังการพัฒนาเพิ่มขึ้น

1.02 มีร้อยละความก้าวหน้า 68.92 ซึ่งหมายความว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโดยรวมเพิ่มขึ้น

4.2 ผลการนิเทศ ติดตามการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษโดยการสัมภาษณ์จากผู้เข้ารับการพัฒนาพบว่าผลที่ได้จากการพัฒนาทำให้ครูสามารถนำเทคโนโลยีมาบูรณาการและใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลที่หลากหลาย และได้พัฒนานวัตกรรมดิจิทัล ส่วนผลจากการสัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างาน พบว่าครูผู้เข้ารับการพัฒนาสามารถที่จะนำความรู้และทักษะดิจิทัลที่ได้ มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของคุณครูได้ และอยากที่จะให้มีการต่อยอดและขยายผลอย่างต่อเนื่องทั้งในเรื่องการเกิดวิสัยทัศน์ ความรู้ ทักษะ สามารถบูรณาการและสร้างสรรค์นวัตกรรมที่เกี่ยวกับดิจิทัล อีกทั้งใช้สื่อ ข้อมูลได้อย่างหลากหลายและเหมาะสม

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยขอนำเสนอการอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่ามีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบดังนี้

1.1 องค์ประกอบที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล พบว่ามี 14 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) มีการสร้างภาพที่ปรารถนาในอนาคตของการทำงานไว้อย่างชัดเจน 2) มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 3) มีการวางเป้าหมายและกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการโดยเน้นเทคโนโลยีดิจิทัล 4) มีแนวคิดในการนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติจริง 5) มีการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการศึกษา 6) มีทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยีดิจิทัล 7) สามารถสื่อสารวิสัยทัศน์ให้เป็นที่ยอมรับเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม 8) นำวิสัยทัศน์ไปถ่ายทอดหรือสื่อสารให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจอย่างชัดเจน 9) สามารถใช้ภาษาหรือข้อความสื่อสารวิสัยทัศน์ได้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ 10) สามารถโน้มน้าวเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพของวิสัยทัศน์ส่วน

บุคคลให้เป็นวิสัยทัศน์ร่วม 11) มีการติดตามการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบของ ICT ที่มีต่อการปฏิรูปการศึกษาอย่างถูกต้องและทันสมัย 12) มีการเรียนรู้ สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการนำวิสัยทัศนสู่ความเป็นจริงตามสภาพบริบท 13) มีความตื่นตัวในการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล ขวนขวายหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ และ 14) มีความสามารถในการพัฒนางานให้บรรลุวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากระบวนการในรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำสามารถทำให้ครูเกิดความตื่นตัวในการเรียนรู้เทคโนโลยี ทำให้ตระหนักและเกิดความสนใจในการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก ส่งผลให้ครูมีการกำหนดเป้าหมายของตนเองที่จำเป็นต้องนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการทำงานและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับทัศนีย์ ไชยเจริญ (2557, หน้า 28) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเขาฉกรรจ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ที่สามารถนำไปเรียนรู้และพัฒนาตนเองเกี่ยวกับวิธีการของการคิดที่ชัดเจน ทำวิสัยทัศน์ให้ง่ายต่อการปฏิบัติ กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ สื่อสารอย่างเข้าใจ โน้มน้าวจิตใจและแสดงออกอย่างอบอุ่น ให้ความสำคัญกับสมาชิกทุกคนอย่างต่อเนื่อง สร้างความมั่นใจให้กับผลสำเร็จของวิสัยทัศน์ โดยมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และการเป็นแบบอย่างที่ดี เช่นเดียวกับ Locke (1992, p.37) ซึ่งมีแนวคิดสอดคล้องกันว่า ผู้นำจะต้องเผยแพร่วิสัยทัศน์ไปยังสมาชิกทุกคนในองค์การ เพื่อให้สมาชิกมีความเข้าใจ ยอมรับ และมีจิตผูกพันกับวิสัยทัศน์นั้น นำไปสู่การเผยแพร่วิสัยทัศน์ และสามารถเปลี่ยนวิสัยทัศน์ของตนเองให้เป็นวิสัยทัศน์ของทุกคน อีกทั้ง ณัฐพล วรรณศรี (2564, หน้า 186) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายการเรียนรู้เป็นการกำหนดเป้าหมายร่วมกันและสร้างความเข้าใจในเป้าหมายร่วมกันของผู้มีส่วนร่วมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะส่งผลถึงการร่วมมือ ร่วมใจกัน ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ สู่เป้าหมายเดียวกันจนกระทั่งงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

1.2 องค์ประกอบที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล พบว่ามี 18 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล 2) มีความรู้ความ

เข้าใจเกี่ยวกับการใช้งานระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและการสืบค้นข้อมูล 3) มีความรู้ความเข้าใจในทางภาษาในการสืบค้นข้อมูลที่มีความหลากหลาย 4) ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 5) รู้เท่าทันและปรับเปลี่ยนตามความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสานเทศอย่างเหมาะสม 6) สามารถเลือกใช้เครื่องมือดิจิทัลต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ ไอแพด (ipad) แท็บเล็ต (Tablet) โทรศัพท์สมาร์ทโฟน (Smartphone) เป็นต้น มาใช้ในการเรียนรู้ สืบค้น ค้นหา วิเคราะห์ กลั่นกรองและคัดแยกสารสนเทศ 7) คำนึงถึงความปลอดภัย ความรับผิดชอบในการใช้สื่อดิจิทัลของตนเอง และความเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน 8) วิเคราะห์การเลือกใช้เครื่องมือดิจิทัลให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการทำงาน 9) สามารถแสดงความคิดเห็น การโต้ตอบที่อยู่บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อสังคมและจริยธรรมที่มีต่อส่วนรวม 10) มีความคิด วิเคราะห์ คัดเลือกและประเมินสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ 11) มีการปรับปรุงประสิทธิภาพของการทำงาน 12) เป็นผู้นำและแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาตนเองด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ 13) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมใหม่ 14) มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ได้อย่างเหมาะสม 15) ประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด 16) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ 17) มีส่วนในการจัดทำ มีทักษะในการเลือกใช้และพัฒนาสื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ธรรมชาติของเนื้อหาวิชา รวมถึงศักยภาพของผู้เรียน และ 18) นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสามารถทำให้ประสิทธิภาพของครูทั้งในเรื่องของการปฏิบัติงานและการใช้ในการจัดการเรียนการสอนดียิ่งขึ้น สามารถทำให้นักเรียนเกิดทักษะจากการนำเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสาร และนวัตกรรมดิจิทัลที่เหมาะสมกับเนื้อหาและช่วงวัยของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ณัฐพล วรรณศรี (2564, หน้า 186) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา คือความรู้ ความสามารถของครูเกี่ยวกับการใช้สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ การจัดเตรียมและใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม ตลอดจนนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วงในการจัดทำ และใช้สื่อที่พัฒนาขึ้นเอง กระตุ้นให้ผู้เรียนในการบริหารจัดการชั้นเรียนและการจัดการเรียนการสอน

เช่นเดียวกับ Robbins (1996, p. 67) ได้กล่าวไว้ว่า การเป็นผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จะต้องเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างทั่วถึง รวดเร็ว และถูกต้อง อีกทั้งสามารถทำงานได้อย่างหลากหลายและมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีม

1.3 องค์ประกอบที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโลกดิจิทัล พบว่ามี 13 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) มีการสนับสนุนช่วยเหลือ พึ่งพาอาศัยกัน ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น 2) มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน 3) มีการใช้ทักษะประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาและรับผิดชอบต่อเป้าหมายที่ตั้งไว้ 4) ใช้เครื่องมือเว็บบราวเซอร์เพื่อท่องเว็บไซต์ได้ 5) ใช้เทคนิค/วิธีการค้นหาข้อมูลบนอินเตอร์เน็ตได้ 6) มีการติดต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านอีเมล์ กระดานข่าว (Web board) โปรแกรมส่งข้อความ (Instant Messenger) และบันทึกเล่าเรื่อง (Weblog หรือ Blog) 7) สามารถเข้าถึงข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว 8) ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการศึกษาค้นคว้า แลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างเหมาะสม 9) ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ 10) มีการแบ่งปันเนื้อหาที่มีความชัดเจนและตรงต่อบุคคลหรือเป้าหมาย และสามารถสร้างความเข้าใจได้ ไม่สื่อสารเนื้อหาที่มีความคลุมเครือไม่ชัดเจน 11) มีความรับผิดชอบต่อข้อมูลคำพูด ข้อความ รูปภาพ ภาพวาด ภาพเคลื่อนไหว เพลง คลิปวิดีโด หรือรูปแบบอื่นใดที่นำเสนอออกไป 12) มีการปรับปรุงข้อมูลข่าวสารให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ และ 13) มีการใช้ภาษาที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคมและกติกาที่สื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโลกดิจิทัลเป็นวิธีการที่มีความสะดวก รวดเร็ว และสามารถใช้ได้ทุกพื้นที่เพียงแค่มีอินเตอร์เน็ต และยังส่งผลให้เกิดการทำงานเรียนกัน และสามารถเรียนรู้ได้อย่างไร้ขอบเขต ซึ่งสอดคล้องกับ รวิพรรณ จารุทวี (2563, หน้า 29) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้กล่าวว่า การสื่อสารทางบวกของบุคคลผ่านสื่อสังคมออนไลน์โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคมเป็นสำคัญ เพื่อเสริมสร้างความเข้าอกเข้าใจ ขจัดหรือลดความขัดแย้งต่าง ๆ มีการคัดกรองข้อมูลข่าวสารมาอย่างเหมาะสมก่อนเชื่อหรือนำเสนอ และ ศรัณยา ใครบุตร (2558, หน้า 75) วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 11 พบว่า ครูมีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ เสริมสร้างทักษะด้านข้อมูลข่าวสาร มีทักษะด้าน

สารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี รวมถึงมีการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และประเมินเว็บไซต์ โดยครูต้องมีการสั่งสมประสบการณ์ คิดวิเคราะห์ และฝึกฝนเพื่อที่จะพิจารณาเลือกมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 องค์ประกอบที่ 4 การบูรณาการทักษะดิจิทัล พบว่ามี 15 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน 2) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีในการแสวงหาความรู้ ข้อมูลสารสนเทศ และการติดต่อสื่อสาร 3) ออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยการเลือกใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สื่อมัลติเมียเดียอย่างเหมาะสม 4) ใช้ทรัพยากรด้าน ICT, Social Media เช่น โปรแกรมสนทนา ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่ออภิปราย แสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูและผู้เรียนได้ 5) กำหนดเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนควบคู่กับการใช้ทักษะดิจิทัลให้มีความชัดเจน 6) มีทักษะการแก้ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการนำทักษะดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน 7) ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจัดทำแบบทดสอบความรู้ตามเนื้อหาวิชา 8) มีการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้ ICT ที่คำนึงถึงบริบาท ทรัพยากร และงบประมาณ 9) มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ ICT ที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อหา จุดมุ่งหมาย วัย ระดับชั้น ความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียน 10) มีการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง 11) มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ผ่านการปฏิบัติจริง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความรับผิดชอบร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้ 12) มีการใช้กระบวนการคิดขั้นสูงในการแก้สถานการณ์ปัญหาอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์ 13) มีการประเมินสื่อดิจิทัลที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้จากการพิจารณาข้อดี ข้อจำกัด และแนวทางที่จะนำมาใช้ 14) มีการวัดและการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งประเมินสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลที่นำมาใช้ในการสอนของแต่ละครั้ง และ 15) ใช้โปรแกรมในการคำนวณผลงานสถิติ สำหรับการวัดประเมินผล คำนณผลการเรียนของผู้เรียนได้อย่างถูกต้องตามการประเมินและวัดผลได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากระบวนการที่เกิดจากการศึกษาและลงมือปฏิบัติตามรูปแบบนั้นสามารถทำให้ครูได้เกิดการบูรณาการ ประยุกต์นำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีทั้งความสะดวกและความหลากหลายที่ส่งผลให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ อีกทั้งยังนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในการวัดและประเมินผล ซึ่งทำให้เกิดการประเมินผลที่สามารถสะท้อนผลได้อย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และสามารถนำมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียนได้ต่อไป

ซึ่งสอดคล้องกับ ปรเมศวร์ วรรณทองสุก (2561, หน้า 202) ที่ได้วิจัย เรื่อง โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูทางเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผล เป็นพฤติกรรมของครูที่ทำหน้าที่แสดงออกถึงการมีทักษะการประเมินและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้และใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ และครูมีการบูรณาการเทคโนโลยีในการเรียนการสอน แต่ครูต้องตระหนักต่อการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา แต่ก็มองว่าไม่ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนมากนัก ครูทั่วโลกมีความเห็นด้วยอย่างยิ่งว่ามีความต้องการเวลาสำหรับการเตรียมตัวและใช้เทคโนโลยีสำหรับการเรียนการสอน ในขณะที่การวัดผลเป็นความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงทั้งวิธีการและสิ่งที่จะวัดในแง่ของผลลัพธ์ของนักเรียน และศิวนิต อรรถวุฒิกุล (2562, หน้า 9) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาครูมืออาชีพเพื่อส่งเสริมการใช้งาน ICT อย่างสร้างสรรค์ในชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบูรณาการเรียนการสอนกับ ICT ของครูผู้สอน มีทักษะการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ทักษะการจัดทำแผนการสอนหรือแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการกับ ICT ทักษะการเลือกใช้ ICT ได้อย่างเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์วิธีการจัดการเรียนการสอนใหม่ ๆ โดยใช้ ICT และความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับ ICT อย่างหลากหลายรอบด้าน

1.5 องค์ประกอบที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล พบว่ามี 12 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) มีกระบวนการคิดที่หลากหลาย ทั้งการคิดคล่อง การคิดยืดหยุ่น การคิดหลายแง่มุม และความคิดที่เหมาะสม 2) มีการเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์นำไปสู่การคิดสิ่งใหม่ ๆ ที่มีประโยชน์ต่อตนเองและอาจมีประโยชน์ต่อส่วนรวม 3) มีความสามารถในการคิดแปลกใหม่ โดยการนำเอาความรู้เดิมมาคิดดัดแปลง พลิกแพลง หรือประยุกต์ ทำให้เกิดเป็นสิ่งประดิษฐ์หรือนวัตกรรมใหม่ 4) มีความคิด จินตนาการในการคิดสร้างและหาแนวทางทำให้ความคิดกลายเป็นสิ่งที่เป็นรูปธรรมขึ้น 5) ออกแบบรูปลักษณ์ การปฏิบัติ เทคนิคหรือเรื่องราวใหม่ และแตกต่างจากสิ่งที่มีอยู่มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ 6) ออกแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ตอบสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และความเป็นอยู่ 7) มีการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ 8) มีการแบ่งปันความคิดที่กว้างขวางในการสืบค้นเพื่อให้นวัตกรรมมีประสิทธิภาพและยั่งยืน 9) มีการปรับปรุงสิ่งเก่าและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรหรือหน่วยงาน 10) สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ เปิดใจและ

ปล่อยความคิดให้เป็นอิสระในการทำงาน 11) มีความตั้งใจในการเรียนรู้สิ่งใหม่เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และ 12) รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างได้ และสามารถคิดหาวิธีการแก้ไขได้อย่างอิสระ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากระบวนการที่ส่งเสริมให้ครูได้ลงมือปฏิบัติจริงมีการมุ่งเน้นให้เกิดการคิดริเริ่ม ปรับปรุง สร้าง และพัฒนาอย่างเป็นระบบ มีความหลากหลาย เปิดกว้าง ไม่ปิดกั้นความคิดในการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในคิดและสรรสร้าง ซึ่งสอดคล้องกับ ฐิตินันท์ นันทะศรี (2563, หน้า 15) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนา ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า การมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงการใช้ความรู้ความสามารถ ความชำนาญ หรือมีกระบวนการอย่างคล่องแคล่ว คิดละเอียดลออ คิดอย่างชาญฉลาด และรู้จักนำความคิดแบบใหม่มาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดผลงานที่มีคุณภาพ 3 ด้าน คือ 1) การมีจินตนาการที่ลึกซึ้ง ที่มีความกล้าคิด กล้าฝัน กล้าท้าทาย กล้าวางแผนทำสิ่งใหม่ ๆ ที่ไม่เหมือนคนอื่น โดยการผสมผสานระหว่างข้อเท็จจริงกับประสบการณ์ของชีวิต 2) การมีความคิดริเริ่มในการคิดค้นหรือพัฒนาสิ่งใหม่ที่มีประโยชน์ต่อองค์กรให้เกิดขึ้น สิ่งที่แตกต่างจากเดิมที่มีอยู่โดยปกติ และไม่ซ้ำกับสิ่งที่มีอยู่แล้ว และ 3) การมีความคิดหลากหลายและยืดหยุ่นที่มีความคล่องแคล่วในการคิดหาข้อมูล เรื่องราวและคำตอบได้อย่างรวดเร็ว และมีปริมาณมากในเวลาที่จำกัด สามารถคิดหาข้อมูล เรื่องราวที่มีอยู่จนได้คำตอบหลายประเภท หลายมุมมองและหลายทิศทาง ตลอดจนสามารถคิดประยุกต์ปรับเปลี่ยนข้อมูลความรู้ต่าง ๆ จนเกิดประโยชน์ต่อบุคลากรและภารกิจของสถานศึกษา

1.6 องค์ประกอบที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล พบว่ามี 17 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) มีความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎกติกามารยาทในสังคมออนไลน์ 2) เข้าใจกฎหมาย พระราชบัญญัติ และจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีในโลกดิจิทัล 3) ปฏิบัติตามกฎหมาย จริยธรรม และจรรยาบรรณเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัล 4) ทำความเข้าใจกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากสิ่งที่ได้เรียนรู้ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 5) ใช้กฎหมายและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม 6) เข้าถึงเครื่องมือเทคโนโลยีในโลกดิจิทัลอย่างเหมาะสม และรู้คุณค่าของทรัพยากร 7) วางแผนและออกแบบการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัลอย่างปลอดภัย 8) ใช้เทคโนโลยีที่ส่งเสริมการร่วมมือ การเรียนรู้ และกิจกรรมในการผลิต และมีความเป็นผู้นำในการเป็น

พลเมืองดิจิทัล 9) มีความรับผิดชอบต่อการใช้เทคโนโลยีและตระหนักถึงหลักจริยธรรม จรรยาบรรณและมารยาทในการอยู่ร่วมกันในโลกดิจิทัล 10) เข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเสมอภาคกันโดยอยู่ภายใต้กฎและข้อบังคับ 11) ยกตัวอย่างและอธิบายประเด็นที่เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลบนสังคมออนไลน์อย่างอย่างสมและมีความรับผิดชอบ 12) สนับสนุนและจัดให้เกิดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยการออกระเบียนข้อบังคับ 13) ดำเนินการให้ทุกคนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลได้ตรงกับความต้องการ 14) ผลักดันให้มีการใช้กฎหมายและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัลด้วยความรับผิดชอบ 15) ออกข้อบังคับการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัลเพื่อความปลอดภัยต่อตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม 16) มีส่วนร่วมในการออกกฎหมายลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา และ 17) พัฒนานโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับบังคับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและรับผิดชอบต่อสังคมในการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศในโลกดิจิทัล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูได้มีการตระหนักถึงการใช้โลกดิจิทัล มีความผู้คนที่หลากหลายรูปแบบและข้อมูลข่าวสารจำนวนมาก ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีการคัดกรอง เลือกสรรให้เหมาะสมและถูกต้องต่อการใช้งาน อีกทั้งการใช้เครือข่ายสังคมดิจิทัลที่จะต้องใช้ความคิด การพิจารณา และมุมมองที่มีความแตกต่างของแต่ละบุคคล เพื่อไม้ให้เกิดความผิดพลาด และความขัดแย้งจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับ ณัฐพล วรรณศรี (2564, หน้า 186) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า คุณธรรม จริยธรรม คือ การปฏิบัติตนของครูให้เป็นไปตามหลักธรรมศาสนาที่ตนนับถือ และเป็นแบบอย่างที่ดี ถ่ายทอดความรู้แก่ศิษย์อย่างเสมอภาคและเต็มกำลังความสามารถของตนด้วยความทุ่มเท เสียสละ และอุทิศตนในการปฏิบัติงาน เช่นเดียวกับ ปรเมศวร์ วรรณทองสุก (2561, หน้า 202) ที่ได้วิจัย เรื่อง โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูทางเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นพฤติกรรมของครูที่ทำหน้าที่สอนแสดงออกถึงการเป็นแบบอย่างและสอนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ และการมีแนวปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้

พบได้ว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีความเหมาะสมที่จะนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาครูในโรงเรียน

ประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ เพื่อทำให้เกิดการทำงานที่มีความรวดเร็ว ทันยุคสมัย และเหมาะสม อีกทั้งยังส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นจากแนวคิดในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู

2. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีความต้องการจำเป็น เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ประกอบด้วย 1) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2) การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล 3) คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล 4) การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล 5) การบูรณาการทักษะดิจิทัล และ 6) การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล ซึ่งเป็นสภาพที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อโรงเรียนและการพัฒนาผู้เรียน วัดได้จากการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น อาจเป็นเพราะว่าความต้องการจำเป็นที่ได้นั้น เป็นสิ่งที่สามารถนำมาใช้ในการกำหนดรูปแบบของแผนงานที่มีความชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการขององค์กรและความต้องการของแต่ละบุคคล ทำให้สามารถนำมาพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้นได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ สอดคล้องกับแนวคิดของ Roth (สุวิมล ว่องวาณิช, 2548, หน้า 37) ที่กล่าวถึงความต้องการจำเป็นไว้ว่า หมายถึงความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นหมายที่ต้องการให้เกิดกับสภาพที่เป็นอยู่จริง ซึ่งสอดคล้องกับ Witkin (1984, อ้างใน สุวิมล ว่องวาณิช, 2548, หน้า 36) ที่กล่าวถึงความต้องการจำเป็นคือ ความแตกต่างหรือช่องว่าง ระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่และสภาพที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน กับสิ่งที่ควรจะเป็นและสภาพที่พึงปรารถนาค่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สรุปได้ ดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล มีค่า PNI = 0.24 มี 14 ตัวบ่งชี้ 2) การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล มีค่า PNI = 0.23 มี 12 ตัวบ่งชี้ 3) คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล มีค่า PNI = 0.23 มี 17 ตัวบ่งชี้ 4) การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล มีค่า PNI = 0.22 มี 17 ตัวบ่งชี้ 5) การบูรณาการทักษะดิจิทัล มีค่า PNI = 0.22 มี 15 ตัวชี้วัด และ 6) การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล มีค่า PNI = 0.21 มี 13 ตัวชี้วัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดสะหมี พอนไช (2565, บทคัดย่อ) ซึ่งได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษามหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้วยการหาค่าความต้องการจำเป็น PNI และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย

พบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น มี 7 องค์ประกอบ คือ 1) ที่มาและความสำคัญของหลักสูตร 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) หลักการของหลักสูตร 4) กรอบความฉลาดทางดิจิทัลที่ต้องการพัฒนา 5) โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร 6) แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 7) การวัดและประเมินผล โดยที่ กรอบความฉลาดทางดิจิทัล ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ และ 39 ตัวบ่งชี้ คือ 1) การแสดงตัวตนบนโลกออนไลน์ มี 5 ตัวบ่งชี้ 2) การคิดอย่างมีวิจารณญาณบนโลกออนไลน์ มี 4 ตัวบ่งชี้ 3) การรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกออนไลน์ มี 5 ตัวบ่งชี้ 4) การรักษาข้อมูลส่วนตัวบนโลกออนไลน์ มี 7 ตัวบ่งชี้ 5) การจัดสรรเวลาหน้าจอในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มี 5 ตัวบ่งชี้ 6) การบริหารจัดการข้อมูลที่ทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ มี 4 ตัวบ่งชี้ 7) การรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ มี 4 ตัวบ่งชี้ และ 8) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีจริยธรรมบนโลกออนไลน์ มี 5 ตัวบ่งชี้ ส่วนกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลมี 6 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 กระตุ้นการเรียนรู้สู่การกำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 วางแผนการค้นคว้าและการนำใช้ ขั้นที่ 3 มุ่งมั่นเรียนรู้สู่การปฏิบัติ ขั้นที่ 4 ระดมความคิด ขั้นที่ 5 นำเสนอผลงาน และขั้นที่ 6 ประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีค่าความต้องการจำเป็นที่ใกล้เคียงกัน และพิจารณาจากเวลาทั้งหมดเทียบตามสัดส่วนของค่าความต้องการจำเป็น ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล การบูรณาการทักษะดิจิทัล และการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล ซึ่งนำไปเป็นเนื้อหาและกระบวนการพัฒนาในรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษต่อไป

3. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 6) การวัดและประเมินผล ซึ่งรูปแบบที่พัฒนานี้เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมกับการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียน

ประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ และได้รับผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญโดยรวมอยู่ในระดับมากและมากที่สุด เมื่อพิจารณาความเหมาะสมรายด้าน อยู่ในระดับมากและมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้นำรูปแบบมาทดลองใช้ตามกระบวนการพัฒนาและพบว่า ผู้เข้ารับการพัฒนาได้รับความรู้ ทักษะ และการลงมือปฏิบัติจริงที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครู อีกทั้งยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานและพัฒนาตนเองได้ เนื่องจากผู้เข้ารับการพัฒนามีผลการประเมินตนเองหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา สอดคล้องกับ ปิยณัฐ วงศ์เครือศร (2562, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 พบว่าองค์ประกอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการ 5) สื่อการเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล อีกทั้งยังสอดคล้องกับ รัษฎากร อัครจันทร์ (2560, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า องค์ประกอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ 5) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล และ ณัฐยาภรณ์ เล็กสิงโต (2564, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครูโรงเรียน ประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล เช่นเดียวกับ สมแพง อินอาน (2564, บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของรองผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของรองผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) จุดมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เอกสารประกอบการพัฒนา 4) กระบวนการพัฒนา และ 5) การติดตามและประเมินผล ในส่วนของ รัษฎากร อัครจันทร์ (2560, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ

3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ 5) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล เช่นเดียวกับ รัตติยา พร้อมสิ้น (2559, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล

4. ประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตรวจสอบแล้วพบว่า

4.1 ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยการทำแบบทดสอบประเมินความรู้ความเข้าใจ พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีความรู้ความเข้าใจหลังเข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนการอบรมกับหลังการอบรม คะแนนเพิ่มขึ้นเท่ากับ 480 คะแนน โดยมีค่าดัชนีประสิทธิผล มีค่าเท่ากับ 0.9040 หรือคิดเป็นร้อยละ 90.40 ดัชนีประสิทธิผลจึงมีค่าเพิ่มขึ้น และประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยการประเมินตนเองของผู้เข้ารับการพัฒนาพบว่า ค่าเฉลี่ยผลการประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครู หลังการพัฒนาเพิ่มขึ้น 1.02 มีร้อยละความก้าวหน้า 68.92 ซึ่งหมายความว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโดยรวมเพิ่มขึ้น

4.2 ผลการนิเทศ ติดตามการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษโดยการสัมภาษณ์จากผู้เข้ารับการพัฒนาพบว่าผลที่ได้จากการพัฒนาทำให้ครูสามารถนำเทคโนโลยีมาบูรณาการและใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลที่หลากหลาย และได้พัฒนานวัตกรรมดิจิทัล ส่วนผลจากการสัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างาน พบว่าครูผู้เข้ารับการพัฒนาสามารถที่จะนำความรู้และทักษะดิจิทัลที่ได้ มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของคุณครูได้ และต้องการให้มีการต่อยอดและขยายผลอย่างต่อเนื่องทั้งในเรื่องการเกิดวิสัยทัศน์ ความรู้ ทักษะ สามารถบูรณาการและสร้างสรรค์นวัตกรรมที่เกี่ยวกับดิจิทัล อีกทั้งใช้สื่อ ข้อมูลได้อย่างหลากหลายและเหมาะสม

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ เมื่อผู้เข้ารับการอบรมเข้าร่วมทดลองการใช้รูปแบบการการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สามารถนำความรู้ ทักษะ กระบวนการที่ได้จากการอบรมและการปฏิบัติจริง ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานและการพัฒนาตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ปิยณัฐ วงเครือศร (2562, หน้า 233) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 11 พบว่า ประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 มีดังนี้ 1) ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่มนระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คู่มือรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู รองลงมาคือ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการของรูปแบบ การวัดและประเมินผล หลักการของรูปแบบ เนื้อหาของรูปแบบ ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา ระหว่างก่อนการพัฒนาและหลังการพัฒนา พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษาหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา หรือคิดเป็นดัชนีความก้าวหน้าร้อยละ 45.80 และ 3) ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 พบว่า ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของครูที่เข้าร่วมการพัฒนาเพิ่มสูงขึ้น โดยครูผู้สอนในสถานศึกษาที่เข้าร่วมการพัฒนามีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 มีการปรับเปลี่ยนภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 และนำทักษะที่ได้จากการเข้ารับการพัฒนาไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานจนเกิดประสิทธิผล แสดงว่าการใช้รูปแบบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษามีผลทำให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้พัฒนาภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของตนเองได้เป็นอย่างดี และ อินทิรา ชูศรีทอง (2564, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบการ

พัฒนาครู มี 5 องค์ประกอบ คือ ทักษะพื้นฐานด้าน ICT ทักษะการใช้ ICT ในการติดต่อสื่อสาร ทักษะการรู้ทัน ICT ทักษะการบูรณาการ ICT ในการเรียนการสอน และคุณธรรม จรรยาบรรณการใช้ ICT โดยรวมมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้เป็นกรอบในการพัฒนาครูได้ 2) รูปแบบการพัฒนาครูในการใช้ ICT เพื่อการจัดการเรียนรู้ คือ EAIT Model ประกอบด้วย การเริ่มต้น (Emerging) การประยุกต์ (Applying) การแพร่กระจาย (Infusing) และปรับโฉมใหม่ (Transforming) และ 3) ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาครูในการใช้ ICT เพื่อการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ก่อนการทดลองใช้ รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง หลังการทดลองใช้รูปแบบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา คือ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e–Book) มีประสิทธิภาพ 81.20/87.14 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และมีประโยชน์ สามารถนำไปใช้พัฒนาครู ให้มีทักษะการใช้ ICT เพื่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนได้ และเป็นไปในทิศทางเดียวกับ ณัฐยาภรณ์ เล็กสิงโต (2564, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครูโรงเรียน ประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก 16 องค์ประกอบย่อยและ 60 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) ความรู้ความสามารถในการสอน มี 7 องค์ประกอบย่อย 15 ตัวบ่งชี้ 2) การมีทักษะและความรู้ดิจิทัล มี 4 องค์ประกอบย่อย 15 ตัวบ่งชี้ 3) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน มี 2 องค์ประกอบย่อย 15 ตัวบ่งชี้ และ 4) การรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีดิจิทัล มี 3 องค์ประกอบย่อย 15 ตัวบ่งชี้ 2) รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล 3) การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับระดับมากที่สุด ($\overline{\mathbf{X}}$ = 4.75) และมีค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I.) ของการพัฒนาภาวะผู้นำ

ยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการพัฒนาสูงกว่าระยะก่อนการปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 70

จากผลการวิจัยที่พบในครั้งนี้ ครูโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษต้องได้รับการพัฒนาทั้งเรื่องการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล การสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโลกดิจิทัล การบูรณาการทักษะดิจิทัล การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล และคุณธรรม จริยธรรมดิจิทัล โดยใช้เทคนิคและกระบวนการที่หลากหลาก ที่จะส่งผลให้ครูโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ได้พัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้และเพื่อวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการวิจัยที่พบว่ารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 1) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2) การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล 3) การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล 4) การบูรณาการทักษะดิจิทัล 5) การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล และ 6) คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษสามารถนำข้อมูลที่ได้นี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาครูภายในสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำดิจิทัล และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนการสอนที่นำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีความต้องการจำเป็น เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ประกอบด้วย 1) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2) การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล 3) คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล 4) การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล 5) การบูรณาการทักษะดิจิทัล และ 6) การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล ซึ่งผู้บริหาร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษสามารถนำผลการประเมินความต้องการจำเป็นไปใช้พิจารณาการในการกำหนดระยะเวลาสำหรับการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูในสถานศึกษาให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 จากผลการวิจัยที่พบว่ารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษสามารถนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองสำหรับการปฏิบัติงาน อีกทั้งพัฒนาการจัดการเรียนสอนที่เหมาะสมกับยุคสมัยที่มีความก้าวหน้าของเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานและส่งผลดีต่อผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ

1.4 จากผลการวิจัยพบว่าประสิทธิผลของผู้เข้ารับการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูสูงขึ้นหลังจากพัฒนา ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษจึงควรส่งเสริมให้มีการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ และนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูนี้ไปใช้พัฒนาครู เพื่อให้เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่จะนำไปสู่การพัฒนางานและกระบวนการสอนและส่งผลต่อผู้เรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรดำเนินการวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ในโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาเปรียบเทียบว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกัน และค้นหาสาเหตุปัจจัยของความเหมือนและความแตกต่าง

2.2 ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบอื่นเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู เช่น การวิจัยเชิงคุณภาพ หรือการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อดูความแตกต่างของผลลัพธ์ว่ามีความเหมือนหรือความแตกต่าง

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บรรณานุกรม

กิตติทัช เขียวฉะอ้อน. (2560). การทำงานเป็นทีมสู่การเพิ่มประสิทธิผลในการทำงาน. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี. 11(1), 355 – 369.*

กนกวรรณ โพธิ์ทอง. (2559). ผลของภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนและบรรยากาศโรงเรียน โดยมีการรู้เทคโนโลยีและการบูรณาการเทคโนโลยีในการสอนของครูเป็นสื่อกลางต่อประสิทธิผลครูในโรงเรียนดีศรีตำบล ระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 10(3), 255 – 269.*

กันตพล บรรทัดทอง. (2557). *พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และความพึงพอใจของกลุ่มคนผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

กายกาญน์ เสนแก้ว. (2556). *พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของ Gen–X ในกรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ บธ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

กษมน มังคละคีรี. (2557). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตตรวจราชการที่ 11.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาราชภัฏสกลนคร.

ขนิษฐา ชัยประโคน. (2557). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านพฤติกรรมเชิงบวกในการเสริมสร้างวินัยของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 11.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

คมพิศิษฐ์ ศรีบุญเรือง. (2557). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

จิณณวัตร ปะโคทัง. (2561). *ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ.* อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซ็ท.

จันทิมา รุ่งเรือง. (2563). *โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิทัล.* วิทยานิพนธ์ ปร.ด. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

จันทรา แซ่ลิ่ว. (2560). *การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (ACTIVE LEARNING) ในรายวิชาการพัฒนาทักษะการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย.* เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จรัสพร บัวเรือง. (2562). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยการเรียนรู้แบบนำตนเอง รายวิชาคอมพิวเตอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารวิชาการ. 7(3), 679 – 691.*

ชัญญาภัค ใยดี. (2561). การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์. 8(1), 150 – 164.*

ชาติชาย ก่อคุณ. (2562). *การพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีโรงเรียนบ้านหนองแวง.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ชุติรัตน์ กาญจนธนชัย. (2562). *ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำดิจิตอลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* วิทยานิพนธ์ ปร.ด. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

ชำนาญ คำปัญโญสีโนทัย. (2559). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริการสถานศึกษาโรงเรียนในฝัน : พหุกรณีศึกษา.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ไชยา ภาวะบุตร. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการ ฉบับปรับปรุง 2560.* สกลนคร: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ชัยธวัช ตนตรง. (2561). หลักสูตรเสริมสร้างความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี. *วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, 8(1), 159 – 175.*

ชริสา พรหมรังสี. (2557). *การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

ชวลิต เกิดทิพย์. (2550). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้.* วิทยานิพนธ์ กศ.ด. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ฐาณิฎา โขมพัตราภรณ์. (2558). *การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำสำหรับผู้อำนวยการศูนย์สหกิจศึกษาในมหาวิทยาลัยของไทย*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฐิตินันท์ นันทะศรี. (2563). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารบัณฑิตศึกษา. 17(79), 11 – 20.*

ฐิติมา ไชยมหา. (2556). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ฐปนีย์ นารี. (2561). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู เพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 11.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ณัฐณภรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์. (2563). *ภาวะผู้นำทางการบริหารการพัฒนา.* เข้าถึงได้จาก http://www.elgrad.ssru.ac.th/natnaporn_ae/pluginfile.php/31/block_html/content/ภาวะผู้นำทางการบริหารการพัฒนา.pdf 7 สิงหาคม 2564.

ณัฐพล วรรณศรี. (2564). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* วิทยานิพนธ์ ปร.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ณัฐวุฒิ พงศ์สิริ. (2560). ผู้นำในยุค Digital economy. *วารสารการบริหารคน, 37(2), 30 – 33.*

ถนอมพร เลาหจรัสแสง. (2557). *อาจารย์มหาวิทยาลัยกับการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ในศตวรรษที่ 21.* คู่มืออาจารย์ด้านการสอน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ทวีป อภิสิทธิ์. (2559). *กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์. (2560). ครูและนักเรียนในยุคการศึกษาไทย 4.0. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม. 7(2), 14 – 29*

ทิศนา แขมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดการะบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.* (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทอฝัน กรอบทอง. (2560). ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของครูเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *สุทธิปริทัศน์, 31(99), 147 – 159.*

ธนกฤต พราหมณ์นก. (2560). การศึกษาองค์ประกอบด้านภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. *วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์, 17(1), 43 – 53.*

ธนัท สมณคุปต์. (2562). การสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัลของวิสาหกิจชุมชน. *วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ECT Journal. 16(1), 11 – 22.*

ธนะวัฒน์ วรรณประภา. (2558). *รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการสังเคราะห์ข้อมูลโดยการเรียนรู้แบบนำตนเองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี.* วิทยานิพนธ์ ปร.ด. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

นิกร จันภิลม. (2561). เทคโนโลยีการศึกษาในยุค Thailand 4.0. *วารสารปัญญาภิวัฒน์, 11(1), 304 – 313.*

นิคม นาคอ้าย. (2550). องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์, 18(2), 99 – 113.*

นพดล ไชยสุระ. (2560). *อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมองค์การและธรรมาภิบาลต่อประสิทธิผลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2.* วิทยานิพนธ์ ปร.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

นพลักษณ์ หนักแน่น. (2555). *การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ระดับปริญญาบัณฑิต ระหว่าง พ.ศ. 2555 – 2564.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นภาพร พันธ์ชัย. (2556). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูกลุ่มสาระการเรียนภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* วิทยาลัยนิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

นพสิทธิ์ ไตรสิทธิวัฒน์. (2556). *การประยุกต์ใช้ Social Network และ Social Media สำหรับการศึกษา.* เข้าถึงได้จาก http://edutech14.blogspot.com/2014/05/social-network-social-media.html#comment-form. 15 พฤศจิกายน 2565.

บุญเกื้อ ควรหาเวช. (2543). *นวัตกรรมการศึกษา.* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: เอส.อาร์.พริ้นติ้ง.

บุญนาค ทับทิมไทย. (2557). *การศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการพัฒนาวิชาชีพของครู โรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตราชเทวี.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปิยณัฐ วงศ์เครือศร. (2562). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ประทินทิพย์ พรไชยยา. (2564). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความรู้ความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ของผู้เรียนตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2556). *การพัฒนาการคิด.* กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพริ้นติ้ง.

ปรเมศร์ กลิ่นหอม. (2562). องค์ประกอบภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาษาผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ฉบับออนไลน์, 61 – 72.*

ปรเมศวร์ วรรณทองสุก. (2561). *โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูทางเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ปราโมทย์ พลราชม. (2559). *การพัฒนาภาวะผู้นำครูในการใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนดงพยุงสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

เพ็ญจันทร์ สิทธุเขต, (2560). *การศึกษายุคนี้ (ยุคดิจิทัล)* : Thailand 4.0. การประชุมวิชาการระดับชาติ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยลำปาง ครั้งที่ 3.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์, (2557). *การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างไร.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอส.อาร์.พริ้นติ้ง.

โพยม จันทร์น้อย. (2559). *การศึกษา 4.0 : บทความพิเศษ.* เข้าถึงได้จาก http://www.kroobannok.com/81497. 15 พฤศจิกายน 2565.

พรชัย เจดามาน และคณะ. (2559). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อการบริหารจัดการสู่การเปลี่ยนผ่านศตวรรษที่ 21: ไทยแลนด์ 4.0.* เข้าถึงได้จาก http://oknation.nationtv.tv/blog/jedaman/2016/12/31/entry-1 29 กรกฎาคม 2564.

พีรวิชญ์ คำเจริญ. (2561). การศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัล และทักษะการรู้เท่าทันดิจิทัลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม, 8(1), 54 – 66.*

พีระวัตร จันทกูล. (2560). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.* วิทยานิพนธ์ กศ.ด. พะเยา: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

พวงสุรีย์ วรคามิน. (2562). ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดอัจฉริยภาพทางดิจิทัลของนักเรียนประถมศึกษา. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 16(1), 86 – 100.*

ภาณุวัฒน์ กาศแก้ว. (2559). *มิติวิสัยทัศน์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ภัทราพร ธัญกิจเจริญสิน. (2559). ภาวะผู้นำทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7. *สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์. 3(1), 55 – 62.*

มณฑาทิพย์ เสยยงคะ. (2556). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

รุ้ง ศรีอัษฎาพร. (2555). *การสื่อสารที่ไม่สร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รังสรรค์ สุทารัมย์. (2556). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ โรงเรียนประถมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 11 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

เรณู จันทพันธ์. (2557). *การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนแสนสุขสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก

รัตติยา พร้อมสิ้น. (2559). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

รัตนาภรณ์ วัชรอัตยาพล. (2563). *ตัวชี้วัดภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ กศ.ด. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

รัษฎากร อัครจันทร์. (2560). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ลำเทียน เผ้าอาจ. (2559). *การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาสอำเภอเมืองตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21.* กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี–สฤษดิ์วงศ์.

_____. (2556). *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21.* กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2557). *ภาวะผู้นำ ทฤษฎี และนานาทัศนะร่วมสมัยปัจจุบัน.* กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ์.

วารินท์พร ฟันเฟื่องฟู. (2562). การจัดการเรียนรู้ Active Learning ให้สำเร็จ. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). 9(1), 135 – 145.*

วีริยา ภูถาวร. (2564). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างคุณลักษณะครูผู้นำในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัล เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วัฒนา ภู่ด่านวัว. (2558). โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำาทางเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้สำาหรับครู ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำานักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 9(4), 166 – 175.*

วิษณุ อ่องสกุล. (2558). *การพัฒนาภาวะผู้นำผู้ประกอบการในวิทยาลัยอาชีวศึกษาสกลนครพัฒนศิลป์.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

วิศิษฎ์ มุ่งนากลาง. (2555). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตตรวจราชการที่ 11.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

วาสนา สีลาภเกื้อ. (2555). *สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่จำเป็นของบุคลากรสำหรับการทำงานในมหาวิทยาลัย: กรณีศึกษาบุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.* วิทยานิพนธ์ วท.ม. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ศรัณยา ใครบุตร. (2558). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 11.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ศิริพร กุลสานต์. (2557). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

เศรษฐพงค์ มะลิสุวรรณ. (2559). *สรุปผลสภาการศึกษาเสวนา (OEC Forum) ครั้งที่ 13 เรื่องการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาในยุคดิจิทัล.* เข้าถึงได้จาก http://backoffice.onec.go.th/uploaded/Outstan/OECForum-13.pdf 29 กรกฎาคม 2564.

_____. (2560). *Digital transformation.* เข้าถึงได้จาก http://Illustration by medium.com 29 กรกฎาคม 2564.

ศิวนิต อรรถวุฒิกุล. (2562). การศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ร่วมกันผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อรณรงค์การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. *วารสารศรีนครินทรวิโรฒ วิจัยและพัฒนา. 11(21), 39 – 53.*

ศศิวิมล ม่วงกล่ำ. (2563). การวิเคราะห์องค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต. 15(1), 68 – 85.*

สุกัญญา แช่มช้อย. (2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล School Management in Digital Era.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุขฤทัย มาสาช้าย และคณะ. (2556). การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นสำหรับสมรรถนะของครูด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารธรรมศาสตร์. 32(1), 119 – 130.*

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). *ทิศทางแผนพัฒนา เศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560 – 2564).* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *คู่มือการบริหารจัดการคุณภาพ.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขึ้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือประเมินสมรรถนะครู.* กรุงเทพฯ: เซ็นทรัลเอ็กซ์เพลส จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579.* กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2549). *แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2560). *20 บทเรียน ต้นแบบลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ Active Learning.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย (น.ส.พ.ฟ้าเมืองไทย).

สุภัสสรา คงชม. (2558). *นวัตกรรมของเทคโนโลยี และคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ผู้ให้บริการสัญญาโทรศัพท์เครื่องที่ของผู้ใช้บริหารในกรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ บธ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

สมชาย รุ่งเรือง. (2560). *รูปแบบการพัฒนาผู้นำสู่การสร้างแรงผลักดันเชิงสร้างสรรค์.* วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. 10(1), 29 – 46.

สมศักดิ์ จีวัฒนา. (2555). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของบุคลากรทางการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.* วิทยานิพนธ์ ปร.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

สิริกร ไชยราช. (2562). *การพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สิริพร มิ่งวงศ์ธรรม. (2566). *โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการใช้เทคโนโลยีในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* วิทยานิพนธ์ ปร.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สรรฤดี ดีปู่. (2560). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตนครชัยบุรินทร์.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

สรานนท์ อินทนนท์. (2562). *ทักษะการเอาใจเขามาใส่ใจเราทางดิจิทัล (Digital Empathy).* พิมพ์ครั้งที่ 1. ปทุมธานี: มูลนิธิส่งเสริมสื่อเด็กและเยาวชน (สสย.).

สุวิทย์ คำมูล. (2557). *กลยุทธ์...การสอนคิดสังเคราะห์.* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล. (2554). *ความเป็นผู้นำทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.* กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล มธุรส. (2564). การจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ในยุค NEW NORMAL COVID-19. *วารสารรัชต์ภาคย์. 15(40), 33 – 42.*

สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อังคณา แวซอเหาะ. (2559). จริยธรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาคณะศิลปะศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. *วารสารสาขามนุษยศาสตร์สังคมวิทยาและการศึกษา, 17 – 28.*

องอาจ นัยพัฒน์. (2554). *การออกแบบการวิจัย: วิธีการเชิงปริมาณเชิงคุณภาพและผสมผสานวิธีการ* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัจฉรา จุ้ยเจริญ. (2560). *ผู้นำยุคดิจิทัล.* เข้าถึงได้จาก http://www.aclcasia.com/simple-post/2017/10/23 29 กรกฎาคม 2564.

อติพร เกิดเรือง. (2560). การส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับสังคมไทยในยุคดิจิทัล. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. 6(1), 166 – 175.*

อนัตตา ชาวนา. (2556). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 11.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

อินทิรา ชูศรีทอง. (2563). *รูปแบบการพัฒนาครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

อนุสรา พิพิทธภัณฑ์. (2563). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

อุบลรัตน์ หริณวรรณ. (2559). *การเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้.* วิทยานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

อภิวุฒิ พิมลแสงสุริยา. (2560). *การพัฒนาพนักงาน.* สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (13), 149.

เอมิกา เหมมินทร์. (2556). *พฤติกรรมการใช้และความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Media) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

American Institute for Research: AIR. (2009). *Evaluation of the school technology Leadership initiative: external evaluation report #2.* Washington, DC: American Institutes of Research.

Avolio, B. J. (1999). *Full Leadership Development.* Califomia: SAGE Publicaion.

Bardo, & Hartman, J. J. (1982). Urban sociology : A systematic Introduction. U.S.A.: F. E. Peacock.

Baron, & May. (1960). *Psychology the essential science.* Boston: RenslaerPolyte.

Belshaw, D. (2011). *What is digital lieracy? A pragmatic investigation.* Ed.D. Dissertation of Department of Education at Durham University.

Berare, H. (1985). *Crating an excellent school.* New York: Routlede.

Braun, J. B. (1991). *An analysis of principal leadership vision and its relationship to school climate.* Dissertation Abstract International, 52(4), 1139 – A.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Bonwell, C. C. (2003). *Active Learning: Creating Excitement in the Classroom*. ASHE–ERIC Higher Education Report No. 1. Washington, D.C.: The George Washington University, School of Education and Human Development.

Buckingham, D. (2006). *Defining digital literacy: What do young people need to know about digitalmedia?.* Digital Kompetanse. 1: 263 – 276.

Butt, M. (1993). *What do superintendents do to turn vision into action? A biography of pragmatic visionaries*. Dissertation Abstract International, 54(3), 746 – A.

Calvani, A., Fini, A. and Ranieri, M.. (2009). *Assessing digital competence in secondary education. Issue, models and instrument*. In M. Learning (ed.). Issues in information and media literacy: Education, practice and pedagogy. Informing Science Press. California: Informing Science Press Publishing.

Cancian, F. (1979). *The innovator's situation: Upper–middle–class conservatism in agricultural communities*. Stanford University Press.

Connors, J. V. (2003). *Getting through: Keys to constructive communication*. Desert Exposure. 17, 37 – 39.

Covey, S. R. (1996). *The Leader of the Future*. San Francisco: Jossey–Bass.

Dessler, Gary. (2002). *A Framework for human Resource Management* 2nd ed. New Jersey: Prentice Hall.

Draft. R. L. (1999). *Leadership theory and practice*. Orlando, FL: The Dryden Press.

Drucker, P. E. (1968). *Your Leadership is Unique*. Leadership, 17(4), 54

DuBrin, A. J. (1995). *Leadership: research findings, practice and skills.* Boston: Houghton.

_____. (1998). *Leadership: research findings, practice and skills.* Englewood Cliffs, NJ: Houghton Mifflin.

Ellis, N. E., & Joslin, A. W. (1990). *Shared governance and responsibility: The keys to Leadership, commitment and vision in school reform.* US: Department of Educational design and management school of education.

Fansher, H. (2011). *21st Century Learning Environments: Building a Better School*. Canada:Springbank Community High School.

Fantin, M. & Grardello, G. (2008). *Digital literacy and cultural mediations to the digital divide.* In P.C. Rivoltella (ed.). Digital literacy: tools and methodologies for information society. New York: IGI Publishing.

Farrew, C. and Kaye, B. L. (1996). *The Leader of the Future*. San Francisco: Jossey–Bass.

Felder, R. & Brent, R. (2009). *Navigating the Bumpy Road to Student–Centered Instruction.* Journal of College Teaching. 44(2), 43 – 47.

Fullan, M. (2001). *The New Meaning of Education Change.* New York: College Teaching.

Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education. 3rd ed.* New York: McGraw–Hill Book Company.

Guilford, J. P. (1967). *Creativity*. New York: McGraw – Hill.

Hackman, D. G. (2002). *The standards–based administrative internship: Putting he ISLLC Standards into practice*. n.p.

Haimowitz, M. L. (1973). *Short term contracts*. Transactional Analysis Bulletin, 3(2), 34 – 34.

Hallinger, P., & Murphy, J. (1985). *Assessing the instructional management behavior of principals.* The elementary school journal, 86(2), 217 – 247.Kebyemera. (2014).

Horth, D., & Buchner, D. (2009). *Liderazgo en materia de innovación.* Center for Creative Leadership, 4.

Huse E. F. (1978). *Organization Development*. The Personnel and Guidance Journal. 56(7), 64 – 67.

Ifinedo, P., & Scotia, N. (2018). *Roles of organizational climate, social bonds, and perceptions of security threats on IS security policy compliance intentions.* Information Resources Management Journal, 31(1), 53 – 82.

International Society for Technology in Education. (2007). *National educational technology standards for students.* ISTE (Interntl Soc Tech Educ.

Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (2003). *Assessing students in groups: Promoting group responsibility and individual accountability*. Corwin Press.

Keeves, P.J. (1997). *Educational Research, Methodology, and Measurement : An International Handbook*. Oxford: Pergamon Press.

Kouzes, J. and Posner, B. (1997). *The Leadership Challenges.* San Francisco: Jossey–Bass.

Kozloski, K. C. (2006). *Principal leadership for technology integration: A study of Principal technology leadership.*

Locke, E. A. (1991). *The essence of leadership: The four keys to leading successfully.* New York: Lexingtion Books.

McCauley, C.D., Moxley, R.s., and Velsor, E.V. (1998). *Our View of Leadership Development In The Center for Creative Leadership.* In Handbook of *Leadership Development.* San Francisco: Jossey – Bass.

McEwan, P. J. (1998). *Constraints to implementing educational innovations: The case of multigrade schools.* International review of education, 46, 31 – 48.

McFarland, D. E. (1979). *Management: Foundation and Practices*. New York: Macmillan Company.

Morales López, Y. (2011). *Inputs for the incorporation of the UNESCO guidelines on ICT competency standards for teachers: The training of teachers of mathematics in Central America*. Aula abierta.

Morton, G. A. (1968). *Photon counting.* Applied Optics, 7(1), 1 – 10.

Nanus, B. (1989). *Visionary Leadership*. San Francisco: Jossey – Bass.

Nelson, D. L., & Quick, J. C. (1997). *Organization Behavior (2nd ed.)*. New York: Harper and Row.

Overholser. J. (1992). *Socrates the in classroom.* New York: College Teaching.

Petty. (2004). *The Assessment Process of Pupils' Learning in Saudi Education System: A Literature Review*. American Journal of Educational Research. 2(10), 883 – 891.

Prince, M. (2004). *Does Active Learning Work? A Review of the Research*. Journal of Engineering Education, 93, 223 – 231.

Robbins, J. (2007). *Between reproduction and freedom: Morality, value, and radical cultural change*. ethnos, 72(3), 293 – 314.

Schrum, L., & Levin, B. (2009). *Leading 21st century school: Harnessing technology For engagement and achievement*. California: United States of America.

Sheive, T. L., & Schoenheit, M. B. (1987). *Vision and the work life of educational leaders leadership examining the elusive.* New York: the association for supervision and curriculum development.

Sheninger, E. (2014). *Digital Leadership : Changing paradigms for changing times*. California: United States of America.

Smith R.H. and other. (1980). *Management : Making Organization Perform*. NY: Macmillan.

Sullivan, N. B. (2017). *Twenty years of technology integration and foreign language teaching: A phenomenological reflective interview study*. The Qualitative Report, 22(3), 757.

Summey, D. C. (2013). *Developing digital literacies a framework for professional learning*. California: SAGE Publications.

Torrance, P. (1962). *Torrance Tests of Creative Thinking*. New York: Personnel Press.

Tregoe, B. B. (1989). *Vision in action: Putting a winning strategy to work*. New York: Kepner – Tregoe.

Trethowan, D. M. (1991). *Managing with appraisal achieving quality schools through performance management*. London: Pual Chapman.

Truelove, s. (1992). *Handbook of Training and Development*. Oxford: Blackwell.

Williamson, A. (2013). *Social Media Guidelines for Parliaments*. Inter–Parliamentary Union, 9 – 10.

Wilmore, E. L. (2002). *Principal leadership: Applying the new educational leadership constituent council (ELCC) standards*. Thousand Oak, California: Conwn Press.

Wongyai, W., & Patphol, M. (2020). *Learning Design for the New Normal*. Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.

Yamane, Taro. (1973). *Statistic : An Introductory Analysis* 3rd ed. New York: Harper & Row Publishers.

Yukl, G. A. (1998). *Leadership in organization*. Upper Saddle River, N.J: Prentice Hall.

Zaccaro, S. J. (2004). *Leader visioning and adaptability: Bridging the gap between research and practice on developing the ability to manage change*. Human Resource Management, 43(4), 367 – 380.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๗๔๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อยืนยันองค์ประกอบ

เรียน นางเบญจมาศ จรรยาวดี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาวณัฐพร พรมวัง รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและยืนยันองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วาโร เพ็งสวัสดิ์)
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๗๗๑ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๗๑ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาวณัฐพร พรมวัง โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๓๖๖๙ ๒๒๙๖

"อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร"

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๗๔๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อยืนยันองค์ประกอบ

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาวณัฐพร พรมวัง รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและยืนยันองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วาโร เพ็งสวัสดิ์)
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๓๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาวณัฐพร พรมวัง โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๓๖๖๙ ๒๒๙๖

"อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร"

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๗๔๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อยืนยันองค์ประกอบ

เรียน นางเตือนใจ ไทยแท้

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาวณัฐพร พรมวัง รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและยืนยันองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจาร์ย ดร.วาโร เพ็งสวัสดิ์)
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๓๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาวณัฐพร พรมวัง โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๓๖๖๙ ๒๒๙๖

"อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร"

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๗๔๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อยืนยันองค์ประกอบ

เรียน ดร.ชัยวัฒน์ วาทะวัฒนะ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาวณัฐพร พรมวัง รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและยืนยันองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วาโร เพ็งสวัสดิ์)
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๓๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาวณัฐพร พรมวัง โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๓๖๖๙ ๒๒๙๖

"อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร"

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๗๔๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อยืนยันองค์ประกอบ

เรียน ดร.ชาติชาย ก่อคุณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาวณัฐพร พรมวัง รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและยืนยันองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วาโร เพ็งสวัสดิ์)
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๓๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาวณัฐพร พรมวัง โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๓๖๖๙ ๒๒๙๖

"อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร"

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๗๔๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อยืนยันองค์ประกอบ

เรียน ดร.อดิศร ก้อนคำ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาวณัฐพร พรมวัง รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและยืนยันองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจาย์ ดร.วาโร เพ็งสวัสดิ์)
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๓๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาวณัฐพร พรมวัง โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๓๖๖๙ ๒๒๙๖

"อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร"

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๗๔๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อยืนยันองค์ประกอบ

เรียน นายไพบูรณ์ คำภูมี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาวณัฐพร พรมวัง รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและยืนยันองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วาโร เพ็งสวัสดิ์)
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๓๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาวณัฐพร พรมวัง โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๓๖๖๙ ๒๒๙๖

"อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร"

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๗๔๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อยืนยันองค์ประกอบ

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาวณัฐพร พรมวัง รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและยืนยันองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วาโร เพ็งสวัสดิ์)
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๓๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาวณัฐพร พรมวัง โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๓๖๖๙ ๒๒๙๖

"อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร"

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๗๔๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อยืนยันองค์ประกอบ

เรียน นางสุรีพร อิสสระวงษ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาวณัฐพร พรมวัง รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและยืนยันองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วาโร เพ็งสวัสดิ์)
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๓๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาวณัฐพร พรมวัง โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๓๖๖๙ ๒๒๙๖

"อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร"

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๑๑๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพโหล

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาวณัฐพร พรมวัง รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาวณัฐพร พรมวัง โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๓๖๖๙ ๒๒๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๑๑๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายไพบูรณ์ คำภูมี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาวณัฐพร พรมวัง รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๕๐๑๐๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาวณัฐพร พรมวัง โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๓๖๖๙ ๒๒๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๑๑๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.ชัยวัฒน์ วาทะวัฒนะ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาวณัฐพร พรมวัง รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาวณัฐพร พรมวัง โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๓๖๖๙ ๒๒๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๑๑๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.ชาติชาย ก่อคุณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาวณัฐพร พรมวัง รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๕๐๑๐๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาวณัฐพร พรมวัง โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๓๖๖๙ ๒๒๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๑๑๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาวณัฐพร พรมวัง รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๕๐๑๐๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาวณัฐพร พรมวัง โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๓๖๖๙ ๒๒๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๕๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๘ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหมากแข้ง

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวณัฐพร พรมวัง รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ทั้งนี้ นักศึกษามีความประสงค์ขอทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย เพื่อหาความเชื่อมั่นในการศึกษาวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แบบยกเว้น (Exemption Review) จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยยึดหลักพื้นฐานของหลักจริยธรรมการวิจัยสากล เลขที่ใบรับรอง ๐๐๘/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จึงขอความอนุเคราะห์ท่านอนุญาตให้นักศึกษาทำการทดลองใช้เครื่องมือวิจัยดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๓๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาวณัฐพร พรมวัง โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๓๖๖๙ ๒๒๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๕๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๘ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวณัฐพร พรมวัง รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ทั้งนี้ นักศึกษามีความประสงค์ขอทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย เพื่อหาความเชื่อมั่นในการศึกษาวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แบบยกเว้น (Exemption Review) จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยยึดหลักพื้นฐานของหลักจริยธรรมการวิจัยสากล เลขที่ใบรับรอง ๐๐๘/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จึงขอความอนุเคราะห์ท่านอนุญาตให้นักศึกษาทำการทดลองใช้เครื่องมือวิจัยดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๓๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาวณัฐพร พรมวัง โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๓๖๖๙ ๒๒๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๕๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๘ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสุขานารี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวณัฐพร พรมวัง รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ทั้งนี้ นักศึกษามีความประสงค์ขอทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย เพื่อหาความเชื่อมั่นในการศึกษาวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แบบยกเว้น (Exemption Review) จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยยึดหลักพื้นฐานของหลักจริยธรรมการวิจัยสากล เลขที่ใบรับรอง ๐๐๘/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จึงขอความอนุเคราะห์ท่านอนุญาตให้นักศึกษาทำการทดลองใช้เครื่องมือวิจัยดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๓๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาวณัฐพร พรมวัง โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๓๖๖๙ ๒๒๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๕๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๘ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลนางรอง (สังขฤกษณ์อนุสรณ์)

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวณัฐพร พรมวัง รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทา สุวรรณไตรย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ทั้งนี้ นักศึกษามีความประสงค์ขอทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย เพื่อหาความเชื่อมั่นในการศึกษาวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แบบยกเว้น (Exemption Review) จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยยึดหลักพื้นฐานของหลักจริยธรรมการวิจัยสากล เลขที่ใบรับรอง ๐๐๘/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จึงขอความอนุเคราะห์ท่านอนุญาตให้นักศึกษาทำการทดลองใช้เครื่องมือวิจัยดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๓๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาวณัฐพร พรมวัง โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๓๖๖๙ ๒๒๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๕๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๘ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสนามบิน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวณัฐพร พรมวัง รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ทั้งนี้ นักศึกษามีความประสงค์ขอทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย เพื่อหาความเชื่อมั่นในการศึกษาวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แบบยกเว้น (Exemption Review) จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยยึดหลักพื้นฐานของหลักจริยธรรมการวิจัยสากล เลขที่ใบรับรอง ๐๐๘/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จึงขอความอนุเคราะห์ท่านอนุญาตให้นักศึกษาทำการทดลองใช้เครื่องมือวิจัยดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๓๗๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๗๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาวณัฐพร พรมวัง โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๓๖๖๙ ๒๒๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๒๘๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาวณัฐพร พรมวัง รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ให้นักศึกษารายดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย เพื่อนำข้อมูลที่ได้ประกอบการศึกษาวิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาวณัฐพร พรมวัง โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๓๖๖๙ ๒๒๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ข

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ ในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ เพื่อสร้างเป็นแบบสอบถาม จำนวน 9 ท่าน ประกอบด้วย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. นายไพบูรณ์ คำภูมี ศึกษานิเทศก์กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

4. ดร.อดิศร ก้อนคำ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

5. ดร.ชัยวัฒน์ วาทะวัฒนะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

6. ดร.ชาติชาย ก่อคุณ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนมุกดาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

7. นางเตือนใจ ไทยแท้ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

8. นางสุรีพร อิสสระวงษ์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

9. นางสาวเบญจมาศ จรรยาวดี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเชิงชุมราษฎร์นุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้ทเชี่ยวชาญ ในการหายืนยันองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 9 ท่าน ประกอบด้วย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. นายไพบูรณ์ คำภูมี ศึกษานิเทศก์กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

4. ดร.อดิศร ก้อนคำ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

5. ดร.ชัยวัฒน์ วาทะวัฒนะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

6. ดร.ชาติชาย ก่อคุณ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนมุกดาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

7. นางเตือนใจ ไทยแท้ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

8. นางสุรีพร อิสสระวงษ์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

9. นางสาวเบญจมาศ จรรยาวดี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเชิงชุมราษฎร์นุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ ในการตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามและเครื่องมือรูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 7 ท่าน ประกอบด้วย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. นายไพบูรณ์ คำภูมี ศึกษานิเทศก์กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

4. ดร.ชัยวัฒน์ วาทะวัฒนะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

5. ดร.ชาติชาย ก่อคุณ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนมุกดาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

6. นางสุรีพร อิสสระวงษ์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

7. นางสาวเบญจมาศ จรรยาวดี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเชิงชุมราษฎร์นุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ค

หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

AF/10-05/02.0

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สถาบันวิจัยและพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โทร. IP (๒๖๘)

ที่ อว ๐๖๒๑.๐๘/ว ๗๑ **วันที่** ๒๓ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง แจ้งผลการพิจารณารับรองโครงการวิจัยภายหลังการขอชี้แจงต่อข้อคำถามหรือข้อเสนอแนะของกรรมการ

เรียน นางสาวณัฐพร พรมวัง

ตามที่ท่านได้ขอชี้แจงต่อข้อคำถามหรือข้อเสนอแนะของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ในคราวประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๖๖ เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Development Model of Teachers' Digital Leadership in Extra-Large Primary Schools Under the Office of Basic Education Commission in the Northeast Region) หมายเลขสำคัญโครงการ HE ๖๕ - ๑๕๐ นั้น

ในการนี้ คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ได้พิจารณาการขอชี้แจงดังกล่าวเป็นที่เรียบร้อยแล้ว "มีมติรับรองโครงการวิจัยของท่าน" ตามหลักเกณฑ์การพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

สุธาสินี คุปตะบุตร

(นางสาวสุธาสินี คุปตะบุตร)
ประธานกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

COA NO. ๐๐๘/๒๕๖๖
IEC NO. HE ๖๕-๑๕๐

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ขอรับรองว่าโครงการวิจัยเรื่อง : รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Development Model of Teachers' Digital Leadership in Extra-Large Primary Schools Under the Office of Basic Education Commission in the Northeast Region)

หัวหน้าโครงการวิจัย : นางสาวณัฐพร พรมวัง

หน่วยงานต้นสังกัด : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

เอกสารที่รับรอง

๑. แบบขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
๒. แบบฟอร์มโครงการวิจัย
๓. ประวัติผู้วิจัย/ผู้ร่วมวิจัย
๔. เอกสารชี้แจงอาสาสมัครที่เข้าร่วมโครงการวิจัย (สำหรับการตอบแบบสอบถาม)
๕. แบบแสดงความยินยอมให้ทำการวิจัยจากอาสาสมัคร (สำหรับอาสาสมัครอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป)
๖. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
   ๖.๑ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
   ๖.๒ แบบสอบถามออนไลน์ Google Form

ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แบบยกเว้น (Exemption Review) จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยยึดหลักพื้นฐานของหลักจริยธรรมการวิจัยสากล

รับรอง ณ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๖
วันหมดอายุ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๗
รายงานความก้าวหน้า -

สุธาสินี คุปตะบุตร
(นางสาวสุธาสินี คุปตะบุตร)
ประธานกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ทั้งนี้ การรับรองนี้มีเงื่อนไขดังที่ระบุไว้ด้านหลังทุกข้อ

สำนักงานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ชั้น ๒ อาคารปฏิบัติการตรวจวิเคราะห์วิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เลขที่ ๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม อ.เมืองสกลนคร จ.สกลนคร รหัสไปรษณีย์ ๔๗๐๐๐
โทรศัพท์ ๐๔๒-๙๗๐-๑๕๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบสัมภาษณ์

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

DEVELOPMENT MODEL OF TEACHERS' DIGITAL LEADERSHIP IN
EXTRA– LARGE PRIMARY SCHOOLS UNDER THE OFFICE
OF BASIC EDUCATION COMMISSION IN THE NORTHEAST REGION

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

นางสาวณัฐพร พรมวัง
นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้วิจัย

แบบสัมภาษณ์

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คำชี้แจง

เป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับข้อมูลที่ได้จะใช้เฉพาะในการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น และจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนแนะอื่น ๆ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....

วุฒิการศึกษา.....สถานที่ทำงาน.....

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ชื่อผู้สัมภาษณ์ นางสาวณัฐพร พรมวัง นักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง กรรมการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครู และวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู แล้วนำ มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปองค์ประกอบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครู ได้ 6 องค์ประกอบหลัก คือ

1. การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล
2. การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล
3. การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล
4. การบูรณาการทักษะดิจิทัล
5. การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล
6. คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

1. การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล

การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล หมายถึง การที่ครูต้องมีคุณลักษณะด้านทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยีดิจิทัล ตื่นตัวในการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล ขวนขวายหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มีการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการศึกษา มีการวางเป้าหมายและกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการ อีกทั้งชอบทดลองใช้แนวคิดเพื่อสร้างนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ และสร้างบรรยากาศให้เกิดความร่วมมือในการทำงานโดยเน้นเทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของงาน มีการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลมี 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. การสร้างวิสัยทัศน์
2. การเผยแพร่วิสัยทัศน์
3. การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์

– เห็นด้วยกับองค์ประกอบหลัก และตัวบ่งชี้ ใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

– ไม่เห็นด้วยกับองค์ประกอบหลัก และตัวบ่งชี้ ใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ท่านคิดว่าควรใช้กระบวนการและวิธีการใด ในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครูตามองค์ประกอบของการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล

.....

.....

.....

.....

.....

2. การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล

การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล หมายถึง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา ทั้งในการบริหาร การจัดการเรียนการสอน โดยใช้การสื่อสารผ่านทางระบบดิจิทัล เพื่อให้เกิดทักษะทั้งต่อผู้นำและผู้ตาม ซึ่งมีการอำนวยความสะดวก ส่งเสริมการกระตุ้นการเรียนรู้และการสร้างสรรค์นวัตกรรมจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงการพัฒนาทักษะเชิงปฏิบัติการในการบริการ การจัดการ และการใช้งานด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัลมี 2 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. การตระหนักคิด รู้เท่าทัน และประเมินสื่อได้
2. การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและการสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

– เห็นด้วยกับองค์ประกอบหลัก และตัวบ่งชี้ ใดบ้าง

.....

.....

.....

– ไม่เห็นด้วยกับองค์ประกอบหลัก และตัวบ่งชี้ ใดบ้าง

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ท่านคิดว่าควรใช้กระบวนการและวิธีการใดในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครูตามองค์ประกอบของการมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล

.....

.....

.....

.....

3. การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล

การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล หมายถึง การใช้สื่อสังคมออนไลน์ให้เกิดการศึกษาค้นคว้า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่กว้างขวาง ไร้ขอบเขต สามารถรับข่าวสารผ่านหลายมิติ นอกจากนั้นมีสามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้คนในเครือข่าย อีกทั้งยังต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้เทคโนโลยีที่ส่งเสริมการร่วมมือการเรียนรู้และกิจกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม การเรียนรู้เป็นทีม โดยใช้สื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์และการใช้เครือข่ายสังคมดิจิทัล การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัลมี 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. การทำงานเป็นทีม/เครือข่าย การเรียนรู้เป็นทีม

2. การสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์และการใช้เครือข่ายสังคมในการแลกเปลี่ยนผ่านระบบอินเตอร์เน็ต

3. การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ ชัดเจน และเคารพผู้อื่น

- เห็นด้วยกับองค์ประกอบหลัก และตัวบ่งชี้ ใดบ้าง

.....

.....

.....

– ไม่เห็นด้วยกับองค์ประกอบหลัก และตัวบ่งชี้ ใดบ้าง

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ท่านคิดว่าควรใช้กระบวนการและวิธีการใดในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครูตามองค์ประกอบของการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

4. การบูรณาการทักษะดิจิทัล

การบูรณาการทักษะดิจิทัล หมายถึง การใช้ทักษะดิจิทัลในการใช้ ออกแบบและคิดค้น ผลิดสื่อผ่านระบบเครือข่ายออนไลน์อย่างสร้างสรรค์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหา บทเรียน และเน้นการสะท้อนผลการปฏิบัติของผู้เรียน การบูรณาการทักษะดิจิทัลกับการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลมี 4 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. การมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนและมีทักษะในการเลือกใช้สื่อ ICT

2. การมีทักษะในการบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยใช้ ICT อย่างสร้างสรรค์

3. การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงอย่างเหมาะสม

– เห็นด้วยกับองค์ประกอบหลัก และตัวบ่งชี้ ใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

– ไม่เห็นด้วยกับองค์ประกอบหลัก และตัวบ่งชี้ ใดบ้าง

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ท่านคิดว่าควรใช้กระบวนการและวิธีการใดในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครูตามองค์ประกอบของการบูรณาการทักษะดิจิทัลกับการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล

.....

.....

.....

.....

5. การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล

การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล คือ การสร้าง ปรับปรุง หรือพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีการเริ่มต้นด้วยการคิดค้น การพัฒนาและการนำไปใช้ ภายใต้ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะความชำนาญของบุคคลหรือองค์กร การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัลมี 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. การมีจินตนาการในการคิดอย่างสร้างสรรค์
2. การมีความคิดริเริ่มปั้นแต่งสิ่งใหม่
3. การมีความหลากหลายและมีความยืดหยุ่นทางความคิด

– เห็นด้วยกับองค์ประกอบหลัก และตัวบ่งชี้ ใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

– ไม่เห็นด้วยกับองค์ประกอบหลัก และตัวบ่งชี้ ใดบ้าง

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ท่านคิดว่าควรใช้กระบวนการและวิธีการใดในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ของครูตามองค์ประกอบของการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล

.....

.....

.....

.....

6. คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีด้วยความระมัดระวังและมีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพต่อกฎหมายและกฎระเบียบ เข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเสมอภาค และมีความปลอดภัยในการเข้าถึงข้อมูล โดยไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารและจริยธรรมมี 4 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. การเข้าใจและการปฏิบัติตามกฎ กติกา มารยาทในสังคมออนไลน์
2. การรู้จักใช้เทคโนโลยีบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสม และรับผิดชอบ
3. การเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง ปลอดภัย เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้
4. การมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ข้อมูลสารสนเทศ และลิขสิทธิ์

– เห็นด้วยกับองค์ประกอบหลัก และตัวบ่งชี้ ใดบ้าง

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

– ไม่เห็นด้วยกับองค์ประกอบหลัก และตัวบ่งชี้ ใดบ้าง

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ท่านคิดว่าควรใช้กระบวนการและวิธีการใดในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ของครูตามองค์ประกอบของคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านความสำคัญแต่ละองค์ประกอบ

โปรดเรียงลำดับองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมี 6 องค์ประกอบ จากลำดับที่มีความสำคัญมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด (จากลำดับที่ 1 ถึง 6)

การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล
การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล
การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล
การบูรณาการทักษะดิจิทัล
การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล
คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

.....
.....

เหตุผลในการเรียงลำดับองค์ประกอบ

.....
.....
.....
.....

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(ฉบับสอบถามครู)

แสกน QR code เพื่อตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลผู้วิจัย

นางสาวณัฐพร พรมวัง

นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

โรงเรียนเชิงชุมราษฎร์นุกูล

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

1843 ถนนใสสว่าง ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร 47000

โทรศัพท์ 063-6692296, E-mail : mawmawmie@gmail.com

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็น ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ และวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

2.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

2.2 ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่เป็นอยู่จริง และสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

2.3 ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วนและตรงตามความเป็นจริง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผน ออกแบบ และพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ข้อมูลและความคิดเห็นของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับและใช้ประโยชน์เพื่อการวิจัยเท่านั้น ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นางสาวณัฐพร พรมวัง
นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

<u>คำชี้แจง</u> โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน □ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

□ ชาย □ หญิง

2. อายุ

□ น้อยกว่า 30 ปี □ 30 – 39 ปี

□ 40 – 49 ปี □ มากกว่า 49 ปี

3. วุฒิการศึกษาสูงสุด

□ ต่ำกว่าปริญญาตรี □ ปริญญาตรี

□ ปริญญาโท □ ปริญญาเอก

4. ระดับชั้นที่สอน

□ ปฐมวัย (อ.1 – อ.3)

□ ประถมศึกษา (ป.1 – ป.6)

5. ประสบการณ์ในการทำงาน

□ น้อยกว่า 10 ปี □ 11 – 20 ปี

□ 21 – 30 ปี □ มากกว่า 30 ปี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตอนที่ 2 ระดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

<u>คำชี้แจง</u>

1. แบบสอบถามนี้ถามความคิดเห็นของท่านเพื่อหาความต้องการจำเป็นการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

2. โปรดอ่านข้อคำถามและพิจารณาว่า สภาพที่เป็นอยู่จริง และสภาพที่ควรจะเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านว่าอยู่ในระดับใด โดยใช้เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุดเพียงข้อละช่องให้ครบทั้งสภาพที่เป็นอยู่จริง และสภาพที่ควรจะเป็น

2.1 ระดับสภาพที่เป็นจริง หมายถึง การปฏิบัติงานที่เป็นอยู่จริงของครูในการใช้ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

2.2 ระดับสภาพที่ควรจะเป็น หมายถึง ความปรารถนา หรือความต้องการของครูหรือความคาดหวังในการใช้ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

ตัวอย่าง

ข้อ	ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู	ระดับความคิดเห็น									
		สภาพที่เป็นอยู่จริง					สภาพที่ควรจะเป็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
องค์ประกอบที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล											
0	มีวิสัยทัศน์ดิจิทัลในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัล			✓				✓			

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู	ระดับความคิดเห็น									
		สภาพที่เป็นอยู่จริง					สภาพที่ควรจะเป็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
องค์ประกอบที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล											
1	มีการสร้างภาพที่ปรารถนาในอนาคตของการทำงานไว้อย่างชัดเจน										
2	มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล										
3	มีการวางเป้าหมายและกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการโดยเน้นเทคโนโลยีดิจิทัล										
4	มีแนวคิดในการนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติจริง										
5	มีการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการศึกษา										
6	มีทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยีดิจิทัล										
7	สามารถสื่อสารวิสัยทัศน์ให้เป็นที่ยอมรับเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม										

สถาบันวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู	ระดับความคิดเห็น									
		สภาพที่เป็นอยู่จริง					สภาพที่ควรจะเป็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
8	นำวิสัยทัศน์ไปถ่ายทอดหรือสื่อสารให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจอย่างชัดเจน										
9	สามารถใช้ภาษาหรือข้อความสื่อสารวิสัยทัศน์ได้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ										
10	สามารถโน้มน้าวเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพของวิสัยทัศน์ส่วนบุคคลให้เป็นวิสัยทัศน์ร่วม										
11	มีการติดตามการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบของ ICT ที่มีต่อการปฏิรูปการศึกษาอย่างถูกต้องและทันสมัย										
12	มีการเรียนรู้ สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการนำวิสัยทัศน์สู่ความเป็นจริงตามสภาพบริบท										

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู	ระดับความคิดเห็น									
		สภาพที่เป็นอยู่จริง					สภาพที่ควรจะเป็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
13	มีความตื่นตัวในการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล ขวนขวายหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ										
14	มีความสามารถในการพัฒนางานให้บรรลุวิสัยทัศน์ของโรงเรียน										
องค์ประกอบที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล											
15	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล										
16	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งานระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและการสืบค้นข้อมูล										
17	มีความรู้ความเข้าใจทางภาษาในการสืบค้นข้อมูลที่มีความหลากหลาย										
18	ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ										
19	รู้เท่าทันและปรับเปลี่ยนตามความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม										

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู	ระดับความคิดเห็น									
		สภาพที่เป็นอยู่จริง					สภาพที่ควรจะเป็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
20	สามารถเลือกใช้เครื่องมือดิจิทัลต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ ไอแพด (ipad) แท็บเล็ต (Tablet) โทรศัพท์สมาร์ทโฟน (Smartphone) เป็นต้น มาใช้ในการเรียนรู้ สืบค้น ค้นหา วิเคราะห์ กลั่นกรองและคัดแยกสารสนเทศ										
21	คำนึงถึงความปลอดภัย ความรับผิดชอบในการใช้สื่อดิจิทัลของตนเอง และเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน										
22	วิเคราะห์การเลือกใช้เครื่องมือดิจิทัลให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการทำงาน										
23	สามารถแสดงความคิดเห็น การโต้ตอบที่อยู่บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อสังคม และจริยธรรมที่มีต่อส่วนรวม										

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู	ระดับความคิดเห็น									
		สภาพที่เป็นอยู่จริง					สภาพที่ควรจะเป็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
24	มีการคิด วิเคราะห์ คัดเลือก และประเมินสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ										
25	มีการปรับปรุงประสิทธิภาพของการทำงาน										
26	เป็นผู้นำและแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาตนเองด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ										
27	มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมใหม่										
28	มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ได้อย่างเหมาะสม										
29	ประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด										
30	พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ										

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู	ระดับความคิดเห็น									
		สภาพที่เป็นอยู่จริง					สภาพที่ควรจะเป็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
31	มีส่วนร่วมในการจัดทำ มีทักษะในการเลือกใช้และพัฒนาสื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ธรรมชาติของเนื้อหาวิชา รวมถึงศักยภาพของผู้เรียน										
32	นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้										
องค์ประกอบที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล											
33	มีการสนับสนุนช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกัน ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น										
34	มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน										
35	มีการใช้ทักษะประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาและรับผิดชอบต่อเป้าหมายที่ตั้งไว้										
36	ใช้เครื่องมือเว็บบราวเซอร์เพื่อท่องเว็บไซต์ได้										

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู	ระดับความคิดเห็น									
		สภาพที่เป็นอยู่จริง					สภาพที่ควรจะเป็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
37	ใช้เทคนิค / วิธีการค้นหาข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตได้										
38	มีการติดต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านอีเมล์ กระดานข่าว (Web board) โปรแกรมส่งข้อความ (Instant Messenger) และบันทึกเล่าเรื่อง (Weblog)										
39	สามารถเข้าถึงข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว										
40	ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการศึกษาค้นคว้า แลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างเหมาะสม										
41	ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ										
42	มีการแบ่งปันเนื้อหาที่มีความชัดเจนและตรงต่อบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย และสามารถสร้างความเข้าใจได้ ไม่สื่อสารเนื้อหาที่มีความคลุมเครือไม่ชัดเจน										

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู	ระดับความคิดเห็น									
		สภาพที่เป็นอยู่จริง					สภาพที่ควรจะเป็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
43	มีความรับผิดชอบต่อข้อมูล คำพูด ข้อความ รูปภาพ ภาพวาด ภาพเคลื่อนไหว เพลง คลิปวิดีโอ หรือ รูปแบบอื่นใดที่นำเสนอออกไป										
44	มีการปรับปรุงข้อมูลข่าวสารให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ										
45	มีการใช้ภาษาที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคมและกฎกติกาที่สื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ กำหนดไว้										
องค์ประกอบที่ 4 การบูรณาการทักษะดิจิทัล											
46	ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน										
47	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการแสวงหาความรู้ ข้อมูลสารสนเทศ และการติดต่อสื่อสาร										

สถาบันวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู	ระดับความคิดเห็น									
		สภาพที่เป็นอยู่จริง					สภาพที่ควรจะเป็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
48	ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยการเลือกใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สื่อมัลติมีเดียอย่างเหมาะสม										
49	ใช้ทรัพยากรด้าน ICT, Social Media เช่น โปรแกรมสนทนา ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออภิปรายแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูและผู้เรียนได้										
50	กำหนดเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนควบคู่กับการใช้ทักษะดิจิทัลให้มีความชัดเจน										
51	มีทักษะการแก้ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการนำทักษะดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน										
52	ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจัดทำแบบทดสอบความรู้ตามเนื้อหาวิชา										

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู	ระดับความคิดเห็น									
		สภาพที่เป็นอยู่จริง					สภาพที่ควรจะเป็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
53	มีการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้ ICT ที่คำนึงถึงบริบท ทรัพยากร และงบประมาณ										
54	มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ ICT ที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อหา จุดมุ่งหมาย วัย ระดับชั้น ความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียน										
55	มีการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง										
56	มีจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ผ่านการปฏิบัติจริง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความรับผิดชอบร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้										
57	มีการใช้กระบวนคิดขั้นสูงในการแก้สถานการณ์ปัญหาอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์										

สงวนลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู	ระดับความคิดเห็น									
		สภาพที่เป็นอยู่จริง					สภาพที่ควรจะเป็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
58	มีการประเมินสื่อดิจิทัลที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้จากการพิจารณาข้อดี ข้อจำกัด และแนวทางที่จะนำมาใช้										
59	มีการวัดและการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งประเมินสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลที่นำมาใช้ในการสอนของแต่ละครั้ง										
60	ใช้โปรแกรมในการคำนวณผลทางสถิติสำหรับการวัดผลประเมิน คำนวณผลการเรียนของผู้เรียนได้ถูกต้องตามการประเมินและวัดผลได้										
องค์ประกอบที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล											
61	มีกระบวนการคิดที่หลากหลาย ทั้งการคิดคล่อง การคิดยืดหยุ่น การคิดหลายแง่มุม และความคิดที่เหมาะสม										

สถาบันวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู	ระดับความคิดเห็น									
		สภาพที่เป็นอยู่จริง					สภาพที่ควรจะเป็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
62	มีการเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์ นำไปสู่การคิดสิ่งใหม่ ๆ ที่มีประโยชน์ต่อตนเองและอาจมีประโยชน์ต่อส่วนรวม										
63	มีความสามารถในการคิดแปลกใหม่ โดยการนำเอาความรู้เดิมมาคิดดัดแปลง พลิกแพลง หรือประยุกต์ทำให้เกิดเป็นสิ่งประดิษฐ์หรือนวัตกรรมใหม่										
64	มีความคิด จินตนาการในการคิดสร้างและหาทางทำให้ความคิดกลายเป็นสิ่งที่เป็นรูปธรรมขึ้น										
65	ออกแบบรูปลักษณ์ การปฏิบัติ เทคนิค หรือเรื่องราวใหม่ และแตกต่างจากสิ่งที่มีอยู่มาใช้ในการจัดการเรียนรู้										

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู	ระดับความคิดเห็น									
		สภาพที่เป็นอยู่จริง					สภาพที่ควรจะเป็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
66	ออกแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ตอบสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และความเป็นอยู่										
67	มีการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์										
68	มีการแบ่งปันความคิดที่กว้างขวางในการสืบค้นเพื่อให้นวัตกรรมมีประสิทธิภาพและยั่งยืน										
69	มีการปรับปรุงสิ่งเก่าและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรหรือหน่วยงาน										
70	สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ เปิดใจและปล่อยความคิดให้เป็นอิสระในการทำงาน										
71	มีความตั้งใจในการเรียนรู้สิ่งใหม่เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย										

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู	ระดับความคิดเห็น									
		สภาพที่เป็นอยู่จริง					สภาพที่ควรจะเป็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
72	รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างได้ และสามารถคิดหาวิธีการแก้ไขได้อย่างอิสระ										
องค์ประกอบที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล											
73	มีความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎกติกามารยาทในสังคมออนไลน์										
74	เข้าใจกฎหมาย พระราชบัญญัติ และจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีในโลกดิจิทัล										
75	ปฏิบัติตามกฎหมาย จริยธรรม และจรรยาบรรณเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัล										
76	ทำความเข้าใจกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากสิ่งที่ได้เรียนรู้และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล										
77	ใช้กฎหมายและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม										

สถาบันการอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี

ข้อ	ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู	ระดับความคิดเห็น									
		สภาพที่เป็นอยู่จริง					สภาพที่ควรจะเป็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
78	เข้าถึงเครื่องมือเทคโนโลยีในโลกดิจิทัลอย่างเหมาะสมและรู้คุณค่าของทรัพยากร										
79	วางแผนและออกแบบการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัลอย่างปลอดภัย										
80	ใช้เทคโนโลยีที่ส่งเสริมการร่วมมือ การเรียนรู้ และกิจกรรมในการผลิต และมีความเป็นผู้นำในการเป็นพลเมืองดิจิทัล										
81	มีความรับผิดชอบต่อการใช้เทคโนโลยีและตระหนักถึงหลักจริยธรรม จรรยาบรรณ และมารยาทในการอยู่ร่วมกันในโลกดิจิทัล										
82	เข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเสมอภาคกันโดยอยู่ภายใต้กฎและข้อบังคับ										

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู	ระดับความคิดเห็น									
		สภาพที่เป็นอยู่จริง					สภาพที่ควรจะเป็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
83	ยกตัวอย่างและอธิบายประเด็นที่เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมและมีความรับผิดชอบ										
84	สนับสนุนและจัดให้เกิดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยการออกระเบียบข้อบังคับ										
85	ดำเนินการให้ทุกคนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลได้ตรงกับความต้องการ										
86	ผลักดันให้มีการใช้กฎหมายและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัลด้วยความรับผิดชอบ										
87	ออกข้อบังคับการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัลเพื่อความปลอดภัยต่อตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม										

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	ภาวะผู้นำดิจิทัลของครู	ระดับความคิดเห็น									
		สภาพที่เป็นอยู่จริง					สภาพที่ควรจะเป็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
88	มีส่วนร่วมในการออกกฎหมายลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา										
89	พัฒนานโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและรับผิดชอบต่อสังคมในการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศในโลกดิจิทัล										

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามแบบประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำดิจิทัลของครู (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

ชื่อผู้เชี่ยวชาญ

.....

ตำแหน่ง

.....

สถานที่ทำงาน

.....

คำชี้แจง

1. ขอให้ท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยทำเครื่องหมายถูกลงในช่องความคิดเห็นที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เกิดความสมบูรณ์

2. ขอความกรุณาท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโปรดพิจารณาข้อคำถามแต่ละรายการว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ และเสนอแนะแบบประเมินโดยทำเครื่องหมาย □ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ซึ่งมีระดับคะแนน ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงกับเนื้อหาเรื่องที่วิจัย

0 หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงกับเนื้อหาเรื่องที่วิจัย

–1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงกับเนื้อหาเรื่องที่วิจัย

นางสาวณัฐพร พรมวัง
นักศึกษาปริญญาเอก
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามแบบประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
องค์ประกอบที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล					
1	มีการสร้างภาพที่ปรารถนาในอนาคตของการทำงานไว้อย่างชัดเจน				
2	มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล				
3	มีการวางเป้าหมายและกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการโดยเน้นเทคโนโลยีดิจิทัล				
4	มีแนวคิดในการนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติจริง				
5	มีการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการศึกษา				
6	มีทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยีดิจิทัล				
7	สามารถสื่อสารวิสัยทัศน์ให้เป็นที่ยอมรับเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม				
8	นำวิสัยทัศน์ไปถ่ายทอดหรือสื่อสารให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจอย่างชัดเจน				
9	สามารถใช้ภาษาหรือข้อความสื่อสารวิสัยทัศน์ได้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ				
10	สามารถโน้มน้าวเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพของวิสัยทัศน์ส่วนบุคคลให้เป็นวิสัยทัศน์ร่วม				
11	มีการติดตามการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบของ ICT ที่มีต่อการปฏิรูปการศึกษาอย่างถูกต้องและทันสมัย				
12	มีการเรียนรู้ สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการนำวิสัยทัศน์สู่ความเป็นจริงตามสภาพบริบท				
13	มีความตื่นตัวในการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล ขวนขวายหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ				

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
14	มีความสามารถในการพัฒนางานให้บรรลุวิสัยทัศน์ของโรงเรียน				
15	.....				
16	.....				
17	.....				

ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี).....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
องค์ประกอบที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล					
1	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล				
2	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งานระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและการสืบค้นข้อมูล				
3	มีความรู้ความเข้าใจทางภาษาในการสืบค้นข้อมูลที่มีความหลากหลาย				
4	ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ				
5	รู้เท่าทันและปรับเปลี่ยนตามความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม				
6	สามารถเลือกใช้เครื่องมือดิจิทัลต่าง ๆ เช่นคอมพิวเตอร์ ไอแพด (ipad) แท็บเล็ต (Tablet) โทรศัพท์สมาร์ทโฟน (Smartphone) เป็นต้น มาใช้ในการเรียนรู้ สืบค้น ค้นหา วิเคราะห์ กลั่นกรองและคัดแยกสารสนเทศ				
7	คำนึงถึงความปลอดภัย ความรับผิดชอบในการใช้สื่อดิจิทัลของตนเอง และเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน				
8	วิเคราะห์การเลือกใช้เครื่องมือดิจิทัลให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการทำงาน				
9	สามารถแสดงความคิดเห็น การโต้ตอบ ที่อยู่บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อสังคมและจริยธรรมที่มีต่อส่วนรวม				
10	มีการคิดวิเคราะห์ คัดเลือกและประเมินสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ				
11	มีการปรับปรุงประสิทธิภาพของการทำงาน				
12	เป็นผู้นำและแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาตนเองด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ				
13	มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมใหม่				
14	มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ได้อย่างเหมาะสม				
15	ประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด				
16	พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ				

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
17	มีส่วนร่วมในการจัดทำ มีทักษะในการเลือกใช้และพัฒนาสื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ธรรมชาติของเนื้อหาวิชา รวมถึงศักยภาพของผู้เรียน				
18	นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้				
19	.....				
20	.....				
21	.....				

ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี).....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
องค์ประกอบที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล					
1	มีการสนับสนุนช่วยเหลือ พึ่งพาอาศัยกัน ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น				
2	มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน				
3	มีการใช้ทักษะประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาและรับผิดชอบต่อเป้าหมายที่ตั้งไว้				
4	ใช้เครื่องมือเว็บบราวเซอร์เพื่อท่องเว็บไซต์ได้				
5	ใช้เทคนิค / วิธีการค้นหาข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตได้				
6	มีการติดต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านอีเมล์ กระดานข่าว (Web board) โปรแกรมส่งข้อความ (Instant Messenger) และบันทึกเล่าเรียน (Weblog หรือ Blog)				
7	สามารถเข้าถึงข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว				
8	ใช้สื่อสังคมออนไลน์ให้การศึกษาค้นคว้า แลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างเหมาะสม				
9	ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ				
10	มีการแบ่งปันเนื้อหาที่มีความชัดเจนและตรงต่อบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย และสามารถสร้างความเข้าใจได้ ไม่สื่อสารเนื้อหาที่มีความคลุมเครือไม่ชัดเจน				
11	มีความรับผิดชอบต่อข้อมูลคำพูด ข้อความ รูปภาพ ภาพวาด ภาพเคลื่อนไหว เพลง คลิปวิดีโอ หรือรูปแบบอื่นใดที่นำเสนอออกไป				
12	มีการปรับปรุงข้อมูลข่าวสารให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ				
13	มีการใช้ภาษาที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคมและกฎกติกาที่สื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ กำหนดไว้				
14	.....				
15	.....				
16	.....				

ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี).....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
องค์ประกอบที่ 4 การบูรณาการทักษะดิจิทัล					
1	ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน				
2	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการแสวงหาความรู้ ข้อมูลสารสนเทศ และการติดต่อสื่อสาร				
3	ออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยการเลือกใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สื่อมัลติมีเดียอย่างเหมาะสม				
4	ใช้ทรัพยากรด้าน ICT, Social Media เช่น โปรแกรมสนทนา ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่ออภิปราย แสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูและผู้เรียนได้				
5	กำหนดเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนควบคู่กับการใช้ทักษะดิจิทัลให้มีความชัดเจน				
6	มีทักษะการแก้ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการนำทักษะดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน				
7	ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจัดทำแบบทดสอบความรู้ตามเนื้อหาวิชา				
8	มีการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้ ICT ที่คำนึงถึงบริบท ทรัพยากร และงบประมาณ				
9	มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ ICT ที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อหา จุดมุ่งหมาย วัย ระดับชั้น ความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียน				
10	มีการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง				
11	มีจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ผ่านการปฏิบัติจริง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความรับผิดชอบร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้				
12	มีการใช้กระบวนคิดขั้นสูงในการแก้สถานการณ์ปัญหาอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์				
13	มีการประเมินสื่อดิจิทัลที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้จากการพิจารณาข้อดี ข้อจำกัด และแนวทางที่จะนำมาใช้				

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
14	มีการวัดและการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งประเมินสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลที่นำมาใช้ในการสอนของแต่ละครั้ง				
15	ใช้โปรแกรมในการคำนวณผลทางสถิติสำหรับการวัดผลประเมิน คำนวณผลการเรียนของผู้เรียนได้ถูกต้องตามการประเมินและวัดผลได้				
16	.....				
17	.....				
18	.....				

ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี).....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
องค์ประกอบที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล					
1	มีกระบวนการคิดที่หลากหลาย ทั้งการคิดคล่อง การคิดยืดหยุ่น การคิดหลายแง่มุม และความคิดที่เหมาะสม				
2	มีการเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์ นำไปสู่การคิดสิ่งใหม่ ๆ ที่มีประโยชน์ต่อตนเองและอาจมีประโยชน์ต่อส่วนรวม				
3	มีความสามารถในการคิดแปลกใหม่ โดยการนำเอาความรู้เดิมมาคิดดัดแปลง พลิกแพลง หรือประยุกต์ ทำให้เกิดเป็นสิ่งประดิษฐ์หรือนวัตกรรมใหม่				
4	มีความคิด จินตนาการ ในการคิดสร้างและหาทางทำให้ความคิดกลายเป็นสิ่งที่เป็นรูปธรรมขึ้น				
5	ออกแบบรูปลักษณ์ การปฏิบัติ เทคนิค หรือเรื่องราวใหม่และแตกต่างจากสิ่งที่มีอยู่มาใช้ในการจัดการเรียนรู้				
6	ออกแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ตอบสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และความเป็นอยู				
7	มีการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์				
8	มีการแบ่งปันความคิดที่กว้างขวางในการสืบค้นเพื่อให้นวัตกรรมมีประสิทธิภาพและยั่งยืน				
9	มีการปรับปรุงสิ่งเก่าและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรหรือหน่วยงาน				
10	สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ เปิดใจและปล่อยความคิดให้เป็นอิสระในการทำงาน				
11	มีความตั้งใจในการเรียนรู้สิ่งใหม่เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย				
12	รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างได้ และสามารถคิดหาวิธีการแก้ไขได้อย่างอิสระ				
13	.....				
14	.....				
15	.....				

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี).....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
องค์ประกอบที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล					
1	มีความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎกติกามารยาทในสังคมออนไลน์				
2	เข้าใจกฎหมาย พระราชบัญญัติ และจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีในโลกดิจิทัล				
3	ปฏิบัติตามกฎหมาย จริยธรรม และจรรยาบรรณเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัล				
4	ทำความเข้าใจกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากสิ่งที่ได้เรียนรู้ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล				
5	ใช้กฎหมายและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม				
6	เข้าถึงเครื่องมือเทคโนโลยีในโลกดิจิทัลอย่างเหมาะสม และรู้คุณค่าของทรัพยากร				
7	วางแผนและออกแบบการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัลอย่างปลอดภัย				
8	ใช้เทคโนโลยีที่ส่งเสริมการร่วมมือ การเรียนรู้ และกิจกรรมในการผลิต และมีความเป็นผู้นำในการเป็นพลเมืองดิจิทัล				
9	มีความรับผิดชอบต่อการใช้เทคโนโลยีและตระหนักถึงหลักจริยธรรม จรรยาบรรณ และมารยาทในการอยู่ร่วมกันในโลกดิจิทัล				
10	เข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเสมอภาคกันโดยอยู่ภายใต้กฎและข้อบังคับ				
11	ยกตัวอย่างและอธิบายประเด็นที่เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมและมีความรับผิดชอบ				
12	สนับสนุนและจัดให้เกิดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยการออกระเบียบข้อบังคับ				
13	ดำเนินการให้ทุกคนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลได้ตรงกับความต้องการ				

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
องค์ประกอบที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล					
14	ผลักดันให้มีการใช้กฎหมายและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัลด้วยความรับผิดชอบ				
15	ออกข้อบังคับการใช้เทคโนโลยีเทคโนโลยีในโลกดิจิทัลเพื่อความปลอดภัยต่อตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม				
16	มีส่วนร่วมในการออกกฎหมายลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา				
17	พัฒนานโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์ การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและรับผิดชอบต่อสังคมในการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศในโลกดิจิทัล				
18	.....				
19	.....				
20	.....				

ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี).....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบประเมินรูปแบบและเอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครู

เรื่อง

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้วิจัย

นางสาวณัฐพร พรมวัง

นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ชื่อผู้ประเมิน .....

ตำแหน่งหน้าที่ .....

หน่วยงาน .....

วันเดือนปีที่ประเมิน .....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

เกณฑ์การประเมิน

5	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	เหมาะสมมาก
3	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
คู่มือรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู						
1	หลักการของรูปแบบ					
2	วัตถุประสงคของรูปแบบ					
3	เนื้อหาของรูปแบบ					
4	กระบวนการของรูปแบบ					
5	สื่อและแหล่งเรียนรู้					
6	การวัดและประเมินผล					
เอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนาชุดที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล						
7	รูปแบบของเอกสาร					
8	มีความถูกต้อง เหมาะสม					
9	วัตถุประสงค์					
10	เนื้อหาสาระเป็นประโยชน์และนำไปใช้ได้จริง					
11	ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม					
12	สื่อและแหล่งเรียนรู้					
13	กิจกรรมการพัฒนาและแบบฝึก					
14	การวัดและประเมินผล					
15	ระยะเวลาในการพัฒนา					
เอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนาชุดที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล						
16	รูปแบบของเอกสาร					
17	มีความถูกต้อง เหมาะสม					
18	วัตถุประสงค์					
19	เนื้อหาสาระเป็นประโยชน์และนำไปใช้ได้จริง					
20	ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม					
21	สื่อและแหล่งเรียนรู้					
22	กิจกรรมการพัฒนาและแบบฝึก					
23	การวัดและประเมินผล					

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
24	ระยะเวลาในการพัฒนา					
เอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนาชุดที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล						
25	รูปแบบของเอกสาร					
26	มีความถูกต้อง เหมาะสม					
27	วัตถุประสงค์					
28	เนื้อหาสาระเป็นประโยชน์และนำไปใช้ได้จริง					
29	ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม					
30	สื่อและแหล่งเรียนรู้					
31	กิจกรรมการพัฒนาและแบบฝึก					
32	การวัดและประเมินผล					
33	ระยะเวลาในการพัฒนา					
เอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนาชุดที่ 4 การบูรณาการทักษะดิจิทัล						
34	รูปแบบของเอกสาร					
35	มีความถูกต้อง เหมาะสม					
36	วัตถุประสงค์					
37	เนื้อหาสาระเป็นประโยชน์และนำไปใช้ได้จริง					
38	ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม					
39	สื่อและแหล่งเรียนรู้					
40	กิจกรรมการพัฒนาและแบบฝึก					
41	การวัดและประเมินผล					
42	ระยะเวลาในการพัฒนา					
เอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนาชุดที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล						
43	รูปแบบของเอกสาร					
44	มีความถูกต้อง เหมาะสม					
45	วัตถุประสงค์					

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
46	เนื้อหาสาระเป็นประโยชน์และนำไปใช้ได้จริง					
47	ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม					
48	สื่อและแหล่งเรียนรู้					
49	กิจกรรมการพัฒนาและแบบฝึก					
50	การวัดและประเมินผล					
51	ระยะเวลาในการพัฒนา					
เอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนาชุดที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล						
52	รูปแบบของเอกสาร					
53	มีความถูกต้อง เหมาะสม					
54	วัตถุประสงค์					
55	เนื้อหาสาระเป็นประโยชน์และนำไปใช้ได้จริง					
56	ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม					
57	สื่อและแหล่งเรียนรู้					
58	กิจกรรมการพัฒนาและแบบฝึก					
59	การวัดและประเมินผล					
60	ระยะเวลาในการพัฒนา					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

งานวิจัยเรื่อง

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(สำหรับครู)

ผู้ประเมิน

.....

ตำแหน่ง

.....

สถานที่ทำงาน

.....

สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้

.....

ชั้นที่ทำการสอน

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำชี้แจงในการประเมิน

แบบประเมินนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีแบบประเมินภาวะผู้นำครูมีทั้งหมด 6 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล

ชุดที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล

ชุดที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโลกดิจิทัล

ชุดที่ 4 การบูรณาการทักษะดิจิทัล

ชุดที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล

ชุดที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

โปรดอ่านข้อคำถามและพิจารณาว่า ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านว่าอยู่ในระดับใด โดยใช้เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุดเพียงข้อละช่องให้ครบ

1 = ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2 = ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

3 = ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

4 = ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

5 = ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการประเมินภาวะผู้นำครูครั้งนี้

นางสาวณัฐพร พรมวัง
นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ชุดที่ 1

การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล

ข้อ	ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	มีการสร้างภาพที่ปรารถนาในอนาคตของการทำงานไว้อย่างชัดเจน					
2	มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล					
3	มีการวางเป้าหมายและกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการโดยเน้นเทคโนโลยีดิจิทัล					
4	มีแนวคิดในการนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติจริง					
5	มีการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกที่เกี่ยวของกับเทคโนโลยีการศึกษา					
6	มีทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยีดิจิทัล					
7	สามารถสื่อสารวิสัยทัศน์ให้เป็นที่ยอมรับเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม					
8	นำวิสัยทัศน์ไปถ่ายทอดหรือสื่อสารให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจอย่างชัดเจน					
9	สามารถใช้ภาษาหรือข้อความสื่อสารวิสัยทัศน์ได้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ					
10	สามารถโน้มน้าวเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพของวิสัยทัศน์ส่วนบุคคลให้เป็นวิสัยทัศน์ร่วม					
11	มีการสร้างภาพที่ปรารถนาในอนาคตของการทำงานไว้อย่างชัดเจน					
12	มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล					
13	มีความตื่นตัวในการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล ขวนขวายหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ					
14	มีความสามารถในการพัฒนางานให้บรรลุวิสัยทัศน์ของโรงเรียน					

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ชุดที่ 2
การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล

ข้อ	ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล					
2	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งานระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและการสืบค้นข้อมูล					
3	มีความรู้ความเข้าใจทางภาษาในการสืบค้นข้อมูลที่มีความหลากหลาย					
4	ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ					
5	รู้เท่าทันและปรับเปลี่ยนตามความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม					
6	สามารถเลือกใช้เครื่องมือดิจิทัลต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ ไอแพด (ipad) แท็บเล็ต (Tablet) โทรศัพท์สมาร์ทโฟน (Smartphone) เป็นต้น มาใช้ในการเรียนรู้ สืบค้น ค้นหา วิเคราะห์ กลั่นกรองและคัดแยกสารสนเทศ					
7	คำนึงถึงความปลอดภัย ความรับผิดชอบในการใช้สื่อดิจิทัลของตนเอง และเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน					
8	วิเคราะห์การเลือกใช้เครื่องมือดิจิทัลให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการทำงาน					
9	สามารถแสดงความคิดเห็น การโต้ตอบที่อยู่บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อสังคมและจริยธรรมที่มีต่อส่วนรวม					
10	มีการคิด วิเคราะห์ คัดเลือกและประเมินสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ					
11	มีการปรับปรุงประสิทธิภาพของการทำงาน					
12	เป็นผู้นำและแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาตนเองด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ					
13	มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมใหม่					
14	มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ได้อย่างเหมาะสม					
15	ประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด					

ข้อ	ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
16	พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ					
17	มีส่วนร่วมในการจัดทำ มีทักษะในการเลือกใช้และพัฒนาสื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ธรรมชาติของเนื้อหาวิชา รวมถึงศักยภาพของผู้เรียน					
18	นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้					

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ชุดที่ 3
การสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโลกดิจิทัล

ข้อ	ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	มีการสนับสนุนช่วยเหลือ พึ่งพาอาศัยกัน ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น					
2	มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน					
3	มีการใช้ทักษะประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาและรับผิดชอบต่อเป้าหมายที่ตั้งไว้					
4	ใช้เครื่องมือเว็บบราวเซอร์เพื่อท่องเว็บไซต์ได้					
5	ใช้เทคนิค / วิธีการค้นหาข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตได้					
6	มีการติดต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านอีเมล์ กระดานข่าว (Web board) โปรแกรมส่งข้อความ (Instant Messenger) และบันทึกเล่าเรื่อง (Weblog หรือ Blog)					
7	สามารถเข้าถึงข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว					
8	ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการศึกษาค้นคว้า แลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างเหมาะสม					
9	ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ					
10	มีการแบ่งปันเนื้อหาที่มีความชัดเจนและตรงต่อบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย และสามารถสร้างความเข้าใจได้ ไม่สื่อสารเนื้อหาที่มีความคลุมเครือไม่ชัดเจน					
11	มีความรับผิดชอบต่อข้อมูลคำพูด ข้อความ รูปภาพ ภาพวาด ภาพเคลื่อนไหว เพลง คลิปวิดีโอ หรือรูปแบบอื่นใดที่นำเสนอออกไป					
12	มีการปรับปรุงข้อมูลข่าวสารให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ					
13	มีการใช้ภาษาที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคม และกฎกติกาที่สื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ กำหนดไว้					

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ชุดที่ 4

การบูรณาการทักษะดิจิทัล

ข้อ	ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน					
2	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการแสวงหาความรู้ ข้อมูลสารสนเทศ และการติดต่อสื่อสาร					
3	ออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยการเลือกใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สื่อมัลติมีเดียอย่างเหมาะสม					
4	ใช้ทรัพยากรด้าน ICT, Social Media เช่น โปรแกรมสนทนา ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่ออภิปรายแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูและผู้เรียนได้					
5	กำหนดเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนควบคู่กับการใช้ทักษะดิจิทัลให้มีความชัดเจน					
6	มีทักษะการแก้ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการนำทักษะดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน					
7	ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจัดทำแบบทดสอบความรู้ตามเนื้อหาวิชา					
8	มีการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้ ICT ที่คำนึงถึงบริบท ทรัพยากร และงบประมาณ					
9	มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ ICT ที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อหา จุดมุ่งหมาย วัย ระดับชั้น ความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียน					
10	มีการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง					
11	มีจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ผ่านการปฏิบัติจริง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความรับผิดชอบร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้					
12	มีการใช้กระบวนคิดขั้นสูงในการแก้สถานการณ์ปัญหาอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์					
13	มีการประเมินสื่อดิจิทัลที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้จากการพิจารณาข้อดี ข้อจำกัด และแนวทางที่จะนำมาใช้					
14	มีการวัดและการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งประเมินสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลที่นำมาใช้ในการสอนของแต่ละครั้ง					

ข้อ	ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
15	ใช้โปรแกรมในการคำนวณผลทางสถิติสำหรับการวัดผลประเมินคำนวณผลการเรียนของผู้เรียนได้ถูกต้องตามการประเมินและวัดผลได้					

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ชุดที่ 5
การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล

ข้อ	ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	มีกระบวนการคิดที่หลากหลาย ทั้งการคิดคล่อง การคิดยืดหยุ่น การคิดหลายแง่มุม และความคิดที่เหมาะสม					
2	มีการเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์ นำไปสู่การคิดสิ่งใหม่ ๆ ที่มีประโยชน์ต่อตนเองและอาจมีประโยชน์ต่อส่วนรวม					
3	มีความสามารถในการคิดแปลกใหม่ โดยการนำเอาความรู้เดิมมาคิดดัดแปลง พลิกแพลง หรือประยุกต์ ทำให้เกิดเป็นสิ่งประดิษฐ์หรือนวัตกรรมใหม่					
4	มีความคิด จินตนาการ ในการคิดสร้างและหาทางทำให้ความคิดกลายเป็นสิ่งที่เป็นรูปธรรมขึ้น					
5	ออกแบบรูปลักษณ์ การปฏิบัติ เทคนิค หรือเรื่องราวใหม่ และแตกต่างจากสิ่งที่มีอยู่มาใช้ในการจัดการเรียนรู้					
6	ออกแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ตอบสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และความเป็นอยู่					
7	มีการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์					
8	มีการแบ่งปันความคิดที่กว้างขวางในการสืบค้นเพื่อให้นวัตกรรมมีประสิทธิภาพและยั่งยืน					
9	มีการปรับปรุงสิ่งเก่าและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรหรือหน่วยงาน					
10	สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ เปิดใจและปล่อยความคิดให้เป็นอิสระในการทำงาน					
11	มีความตั้งใจในการเรียนรู้สิ่งใหม่เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย					
12	รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างได้ และสามารถคิดหาวิธีการแก้ไขได้อย่างอิสระ					

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ชุดที่ 6

คุณธรรม จริยธรรมดิจิทัล

ข้อ	ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	มีความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎกติกามารยาทในสังคมออนไลน์					
2	เข้าใจกฎหมาย พระราชบัญญัติ และจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีในโลกดิจิทัล					
3	ปฏิบัติตามกฎหมาย จริยธรรม และจรรยาบรรณเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัล					
4	ทำความเข้าใจกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากสิ่งที่ได้เรียนรู้ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล					
5	ใช้กฎหมายและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม					
6	เข้าถึงเครื่องมือเทคโนโลยีในโลกดิจิทัลอย่างเหมาะสม และรู้คุณค่าของทรัพยากร					
7	วางแผนและออกแบบการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัลอย่างปลอดภัย					
8	ใช้เทคโนโลยีที่ส่งเสริมการร่วมมือ การเรียนรู้ และกิจกรรมในการผลิต และมีความเป็นผู้นำในการเป็นพลเมืองดิจิทัล					
9	มีความรับผิดชอบต่อการใช้เทคโนโลยีและตระหนักถึงหลักจริยธรรม จรรยาบรรณ และมารยาทในการอยู่ร่วมกันในโลกดิจิทัล					
10	เข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเสมอภาคกันโดยอยู่ภายใต้กฎและข้อบังคับ					
11	ยกตัวอย่างและอธิบายประเด็นที่เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมและมีความรับผิดชอบ					
12	สนับสนุนและจัดให้เกิดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยการออกระเบียบข้อบังคับ					

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
13	ดำเนินการให้ทุกคนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลได้ตรงกับความต้องการ					
14	ผลักดันให้มีการใช้กฎหมายและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัลด้วยความรับผิดชอบ					
15	ออกข้อบังคับการใช้เทคโนโลยีในโลกดิจิทัลเพื่อความปลอดภัยต่อตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม					
16	มีส่วนร่วมในการออกกฎหมายลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา					
17	พัฒนานโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและรับผิดชอบต่อสังคมในการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศในโลกดิจิทัล					

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบบันทึกรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ
โดยใช้กระบวนการ PLC (Professional Learning Community)

ชื่อกลุ่ม.....

วันที่.....สถานที่.....

เวลาเริ่ม.....น. เวลาสิ้นสุด.....น. จำนวนผู้เข้าร่วม..... คน

ที่	ชื่อ – สกุล	บทบาทใน PLC

ปัญหา สาเหตุของปัญหา ลำดับความสำคัญ

สรุปปัญหา องค์ประกอบที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึกกุล่ม PLC

(.....)

ตำแหน่ง.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บันทึกแนวทางแก้ปัญหา

วันที่.....สถานที่.....

เวลาเริ่ม.....น. เวลาสิ้นสุด.....น. จำนวนผู้เข้าร่วม.....คน

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม PLC

.....

.....

ปัญหาที่คัดเลือก ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล

ชื่อปัญหา

.....

แนวทางการแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

วัตถุประสงค์

.....

.....

แนวทางการดำเนินงาน

.....

.....

การวัดการประเมินผล

.....

.....

ประโยชน์ที่จะได้รับ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึกกลุ่ม PLC

(.....)

ตำแหน่ง.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบบันทึกรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ
โดยใช้กระบวนการ PLC (Professional Learning Community)

ชื่อกลุ่ม.....

วันที่.....สถานที่.....

เวลาเริ่ม.....น. เวลาสิ้นสุด.....น. จำนวนผู้เข้าร่วม..... คน

ที่	ชื่อ – สกุล	บทบาทใน PLC

ปัญหา สาเหตุของปัญหา ลำดับความสำคัญ

สรุปปัญหา องค์ประกอบที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึกกุล่ม PLC

(.....)

ตำแหน่ง.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บันทึกแนวทางแก้ปัญหา

วันที่.....สถานที่.....

เวลาเริ่ม.....น. เวลาสิ้นสุด.....น. จำนวนผู้เข้าร่วม.....คน

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม PLC

.....

.....

ปัญหาที่คัดเลือก ด้านการมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล

ชื่อปัญหา

.....

แนวทางการแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

วัตถุประสงค์

.....

.....

แนวทางการดำเนินงาน

.....

.....

การวัดการประเมินผล

.....

.....

ประโยชน์ที่จะได้รับ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึกกลุ่ม PLC

(.....)

ตำแหน่ง.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบบันทึกรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ
โดยใช้กระบวนการ PLC (Professional Learning Community)

ชื่อกลุ่ม.....

วันที่.....สถานที่.....

เวลาเริ่ม.....น. เวลาสิ้นสุด.....น. จำนวนผู้เข้าร่วม..... คน

ที่	ชื่อ – สกุล	บทบาทใน PLC

ปัญหา สาเหตุของปัญหา ลำดับความสำคัญ

สรุปปัญหา องค์ประกอบที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึกกุล่ม PLC

(.....)

ตำแหน่ง.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บันทึกแนวทางแก้ปัญหา

วันที่.....สถานที่.....

เวลาเริ่ม.....น. เวลาสิ้นสุด.....น. จำนวนผู้เข้าร่วม.....คน

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม PLC

.....

.....

ปัญหาที่คัดเลือก ด้านการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล

ชื่อปัญหา

.....

แนวทางการแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

วัตถุประสงค์

.....

.....

แนวทางการดำเนินงาน

.....

.....

การวัดการประเมินผล

.....

.....

ประโยชน์ที่จะได้รับ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึกกลุ่ม PLC

(.....)

ตำแหน่ง.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบบันทึกรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ
โดยใช้กระบวนการ PLC (Professional Learning Community)

ชื่อกลุ่ม.....

วันที่.....สถานที่.....

เวลาเริ่ม.....น. เวลาสิ้นสุด.....น. จำนวนผู้เข้าร่วม..... คน

ที่	ชื่อ – สกุล	บทบาทใน PLC

ปัญหา สาเหตุของปัญหา ลำดับความสำคัญ

สรุปปัญหา องค์ประกอบที่ 4 การบูรณาการทักษะดิจิทัล

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึกกุล่ม PLC

(.....)

ตำแหน่ง.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บันทึกแนวทางแก้ปัญหา

วันที่.....สถานที่.....

เวลาเริ่ม.....น. เวลาสิ้นสุด.....น. จำนวนผู้เข้าร่วม.....คน

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม PLC

.....

.....

ปัญหาที่คัดเลือก ด้านการบูรณาการทักษะดิจิทัล

ชื่อปัญหา

.....

แนวทางการแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

วัตถุประสงค์

.....

.....

แนวทางการดำเนินงาน

.....

.....

การวัดการประเมินผล

.....

.....

ประโยชน์ที่จะได้รับ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึกกลุ่ม PLC

(.....)

ตำแหน่ง.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบบันทึกรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ
โดยใช้กระบวนการ PLC (Professional Learning Community)

ชื่อกลุ่ม.....

วันที่.....สถานที่.....

เวลาเริ่ม.....น. เวลาสิ้นสุด.....น. จำนวนผู้เข้าร่วม..... คน

ที่	ชื่อ – สกุล	บทบาทใน PLC

ปัญหา สาเหตุของปัญหา ลำดับความสำคัญ

สรุปปัญหา องค์ประกอบที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึกกุล่ม PLC

(.....)

ตำแหน่ง.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บันทึกแนวทางแก้ปัญหา

วันที่.....สถานที่.....

เวลาเริ่ม.....น. เวลาสิ้นสุด.....น. จำนวนผู้เข้าร่วม.....คน

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม PLC

.....

.....

ปัญหาที่คัดเลือก ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล

ชื่อปัญหา

.....

แนวทางการแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

วัตถุประสงค์

.....

.....

แนวทางการดำเนินงาน

.....

.....

การวัดการประเมินผล

.....

.....

ประโยชน์ที่จะได้รับ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึกกลุ่ม PLC

(.....)

ตำแหน่ง.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบบันทึกรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ
โดยใช้กระบวนการ PLC (Professional Learning Community)

ชื่อกลุ่ม.....

วันที่.....สถานที่.....

เวลาเริ่ม.....น. เวลาสิ้นสุด.....น. จำนวนผู้เข้าร่วม..... คน

ที่	ชื่อ – สกุล	บทบาทใน PLC

ปัญหา สาเหตุของปัญหา ลำดับความสำคัญ

สรุปปัญหา องค์ประกอบที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึกกุล่ม PLC

(.....)

ตำแหน่ง.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บันทึกแนวทางแก้ปัญหา

วันที่.....สถานที่.....

เวลาเริ่ม.....น. เวลาสิ้นสุด.....น. จำนวนผู้เข้าร่วม.....คน

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม PLC

.....

.....

ปัญหาที่คัดเลือก ด้านคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

ชื่อปัญหา

.....

แนวทางการแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

วัตถุประสงค์

.....

.....

แนวทางการดำเนินงาน

.....

.....

การวัดการประเมินผล

.....

.....

ประโยชน์ที่จะได้รับ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึกกลุ่ม PLC

(.....)

ตำแหน่ง.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก จ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 41 ผลการวิเคราะห์ ตรวจสอบ ประเมินความสอดคล้อง IOC ของแบบสอบถาม

องค์ประกอบ	ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ									สรุป
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	
องค์ประกอบที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	2	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	3	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	4	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	5	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	6	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	7	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	8	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	9	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	10	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	11	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	12	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	13	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	14	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
องค์ประกอบที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล	1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	2	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	3	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	4	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	5	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	6	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	7	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	8	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	9	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	10	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	11	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	12	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	13	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	14	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 41 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ									สรุป
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	
องค์ประกอบที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล	15	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	16	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	17	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	18	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
องค์ประกอบที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโลกดิจิทัล	1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	2	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	3	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	4	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	5	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	6	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	7	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	8	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	9	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	10	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	11	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	12	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
องค์ประกอบที่ 4 การบูรณาการทักษะดิจิทัล	1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	2	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	3	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	4	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	5	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	6	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	7	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	8	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	9	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	10	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	11	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	12	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	13	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 41 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ									สรุป
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	
องค์ประกอบที่ 4	14	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
การบูรณาการทักษะดิจิทัล	15	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
องค์ประกอบที่ 5	1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
การสร้างสรรค์นวัตกรรม	2	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
ดิจิทัล	3	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	4	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	5	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	6	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	7	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	8	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	9	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	10	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	11	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	12	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
องค์ประกอบที่ 6 คุณธรรม	1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
จริยธรรมในโลกดิจิทัล	2	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	3	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	4	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	5	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	6	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	7	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	8	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	9	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	10	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	11	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	12	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	13	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	14	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	15	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ตาราง 41 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ									สรุป
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	
องค์ประกอบที่ 6 คุณธรรม	16	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
จริยธรรมในโลกดิจิทัล	17	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 42 ผลการวิเคราะห์ ตรวจสอบ ประเมินความสอดคล้อง IOC ของข้อคำถามแบบประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

องค์ประกอบ	ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ									สรุป
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	
องค์ประกอบที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	2	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	3	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	4	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	5	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	6	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	7	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	8	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	9	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	10	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	11	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	12	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	13	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	14	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
องค์ประกอบที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล	1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	2	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	3	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	4	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	5	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	6	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	7	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	8	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	9	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	10	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	11	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	12	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	13	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	14	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 42 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ									สรุป
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	
องค์ประกอบที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล	15	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	16	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	17	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	18	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
องค์ประกอบที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล	1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	2	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	3	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	4	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	5	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	6	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	7	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	8	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	9	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	10	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	11	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	12	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	13	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
องค์ประกอบที่ 4 การบูรณาการทักษะดิจิทัล	1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	2	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	3	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	4	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	5	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	6	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	7	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	8	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	9	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	10	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 42 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ									สรุป
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	
องค์ประกอบที่ 4 การบูรณาการทักษะดิจิทัล	11	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	12	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	13	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	14	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	15	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
องค์ประกอบที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล	1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	2	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	3	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	4	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	5	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	6	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	7	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	8	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	9	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	10	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	11	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	12	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
องค์ประกอบที่ 6 คุณธรรมจริยธรรมในโลกดิจิทัล	1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	2	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	3	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	4	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	5	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	6	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	7	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	8	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	9	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	10	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	11	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	12	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 42 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ									สรุป
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	
องค์ประกอบที่ 6 คุณธรรมจริยธรรมในโลกดิจิทัล	13	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	14	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	15	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	16	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	17	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ฉ

คู่มือและเอกสารประกอบการพัฒนา
รูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คู่มือการใช้

รูปแบบการพัฒนา ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

หน่วยที่ ๑ การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล
หน่วยที่ ๒ การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล
หน่วยที่ ๓ การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล
หน่วยที่ ๔ การบูรณาการทักษะดิจิทัล
หน่วยที่ ๕ การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล
หน่วยที่ ๖ ๖ คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

จัดทำโดย
นางสาวณัฐพร พรมวัง
นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำนำ

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยมุ่งพัฒนาด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้านความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล ด้านการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล ด้านการบูรณาการทักษะดิจิทัล ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล และด้านคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัลซึ่งจะส่งผลให้ครูมีการพัฒนาตนเอง และนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนต่อไป รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยรายละเอียดของรูปแบบ กระบวนการและรายละเอียดการฝึกอบรม ซึ่งมีเอกสารใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ได้แก่ คู่มือและหน่วยการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู จำนวน 6 หน่วย ดังนี้

หน่วยที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล

หน่วยที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล

หน่วยที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล

หน่วยที่ 4 การบูรณาการทักษะดิจิทัล

หน่วยที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล

หน่วยที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ และคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารชุดนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษา และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู เพื่อพัฒนาให้นักเรียนและครูได้รับประโยชน์และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

นางสาวณัฐพร พรมวัง
นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ

เรื่อง **หน้า**

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษา
ขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานใน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1
ภูมิหลัง 1
หลักการของรูปแบบ 6
วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 7
เนื้อหาของรูปแบบ 8
กระบวนการของรูปแบบ 8
สื่อและแหล่งเรียนรู้ 12
การวัดและประเมินผล 12
บรรณานุกรม 14

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในเขตรับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 11

ภูมิหลัง

สถานการณ์โลกหรือที่เรียกว่าโลกไร้พรมแดนในปัจจุบันที่พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากรวดเร็ว และตลอดเวลา ทั้งในด้านสังคมที่เป็นกระแสแห่งความเป็นโลกาภิวัตน์ ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียน ตั้งแต่เดือนธันวาคม ปีพุทธศักราช 2558 ความท้าทาย ที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (the fourth industrial revolution) รวมทั้งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลแบบก้าวกระโดด ซึ่งหมายถึงการก้าวเข้าสู่ยุคอินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง (internet of things) เช่น คอมพิวเตอร์พกพา โทรศัพท์สมาร์ตโฟน แท็บเล็ต และเครื่องมือสื่อสารอื่น ๆ กล่าวได้ว่าเป็นยุคที่โลกของเรากำลังขับเคลื่อนเข้าสู่ยุคดิจิทัล (digital era) ซึ่งเป็นยุคที่พลโลกจะต้องก้าวไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดนิ่ง เพื่อให้รู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ที่ทำให้เกิดการแข่งขันในด้านต่าง ๆ รวมทั้งด้านธุรกิจไม่ว่าจะเป็นการแสดงตัวตนด้วยระบบชีวภาพ การขับเคลื่อนของยานยนต์ด้วยพลังงานไฟฟ้า การติดตามสภาพอากาศและการจราจรโดยใช้ “โดรน” พลังงานแสงอาทิตย์จะเป็นแหล่งพลังงานหลักที่ราคาถูกกว่าพลังงานอื่น ๆ งานของคนนับสิบล้านจะถูกแทนที่ด้วยหุ่นยนต์ สมาร์ตโฟนได้เข้ามาแทนที่บัตรเครดิต พาสปอร์ต GPS กล้องถ่ายรูป เป็นต้น (เศรษฐพงค์ มะลิสุวรรณ, 2560: ออนไลน์) กระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างมากมายเหล่านี้ ทำให้เกิดความกังวลใจว่าประชากรของชาติทั้งผู้ใหญ่ที่เกิดก่อนยุคดิจิทัลจะมีความรู้ ความสามารถและความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายได้หรือไม่ เด็กและเยาวชนซึ่งถือเป็นกำลังสำคัญของชาติที่เกิดในยุคดิจิทัล ซึ่งมีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยี จะรู้จักการนำเทคโนโลยีมาใช้ได้อย่างถูกต้องและชาญฉลาดเพียงใด นับว่าเป็นสิ่งที่ทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญในการให้คำแนะนำเพื่อให้เด็กและเยาวชนของชาติใช้ชีวิตในยุคดิจิทัลได้อย่างปลอดภัย

การศึกษาจึงถือเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องมีการปรับตัวอย่างเร่งด่วน เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับ

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2550 อ้างถึงใน จันทิมา รุ่งเรือง, 2563, หน้า 1) ได้กล่าวว่า ประเทศไทยจะต้องศึกษาเรียนรู้ และเร่งทำความเข้าใจเพื่อเตรียมพร้อมรองรับความเปลี่ยนแปลงของประเทศในทุก ๆ ด้าน ในยุคที่กระแสดิจิทัลเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วโดยไม่สามารถต้านทานและหลีกเลี่ยงได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคการศึกษา ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และพัฒนาประเทศให้พร้อมเข้าสู่ยุคประเทศไทย 4.0 ที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน คือ การสร้างหลักประกันทางการศึกษาที่มีคุณภาพเสมอภาคและเท่าเทียม สำหรับเด็กทุกคนในทุกระดับตั้งแต่ปฐมวัยถึงอุดมศึกษา เพิ่มจำนวนครูที่มีคุณภาพ เพิ่มจำนวนเยาวชนและผู้ใหญ่ที่มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานและการเป็นผู้ประกอบการ รวมทั้งขจัดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคระหว่างเพศ การส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความสงบสุข และการเป็นพลเมืองของโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 5) การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือ “การพัฒนาคน” ให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และใช้ชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้มีการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีสิ่งที่สำคัญที่สุดคือทักษะการเรียนรู้ และการเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคน โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มาประยุกต์ใช้ ทั้งในเชิงระบบและโครงสร้างของสังคมไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติหน้าที่โดยยึดการบริหารในด้านคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558) การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นทำให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจบางประเภท เช่น หนังสือพิมพ์ที่มียอดจำหน่ายลดลง และนิตยสารบางเล่มที่มีการปิดตัวลง เนื่องจากปัจจุบันทุกคนสามารถรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ ได้จากระบบอินเทอร์เน็ตโดยผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ ทำให้มีขีดความสามารถหรือศักยภาพในการหาความรู้ได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น และความรู้ผ่านกระบวนการดิจิทัล ทำให้คนมีพลังอำนาจด้านความรู้ ทั้งนี้เทคโนโลยีดิจิทัลมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษา โดยทำให้เกิดรูปแบบการเรียนการสอนที่แตกต่างจากยุคที่ผ่านมา เนื่องจากมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยในการค้นคว้าหาความรู้ ทำให้การแสวงหาองค์ความรู้เพื่อเขียนบทความหรือการสร้างผลงานวิจัย รวมทั้งการรวบรวมข้อมูลเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ สามารถทำได้ภายในระยะเวลารวดเร็ว แสดงให้เห็นถึง

ความสามารถของเทคโนโลยีที่จะเป็นพลังหรือเป็นตัวคูณในการสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงในยุคเทคโนโลยีดิจิทัลทำให้สามารถสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกมากขึ้น เช่น Line, Facebook เป็นต้น ทำให้เกิดพลังทางสังคมออนไลน์และแนวโน้มในอนาคต สามารถนำสื่อสังคมออนไลน์มาใช้ประโยชน์ได้อย่างมากมาย (เศรษฐพงค์ มะลิสุวรรณ, 2559: ออนไลน์) การจัดการความรู้ในยุค Thailand 4.0 มีความสำคัญยิ่งที่ต้องอาศัยช่องทางการสื่อสารในโลกยุคดิจิทัลควบคู่กับองค์ความรู้ในระบบการศึกษาไทย เพื่อการพัฒนาความรู้ นวัตกรรม การวิจัย และการประยุกต์องค์ความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชนทุกช่วงวัย โดยการนำเทคโนโลยีที่มีอยู่ เช่น โทรศัพท์ และอินเทอร์เน็ตมาใช้ส่งเสริมในการหาความรู้และพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการศึกษาเรียนรู้ การประกอบอาชีพ ตลอดจนการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ในบทบาทของนักเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีระบบการศึกษาที่ได้มาตรฐานฐานและยกระดับการศึกษาของประเทศไทยให้มีขีดความสามารถในการสร้างนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีการศึกษาระดับโลกต่อไป (นิกร จันภิลม, 2561)

นอกจากนี้การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด–19) ที่เริ่มตั้งแต่ปลายปี 2562 จนถึงปัจจุบัน โดย UNESCO รายงานว่ารัฐบาล 191 ประเทศทั่วโลกประการปิดสถานศึกษาทั้งประเทศ ส่งผลต่อระบบการศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งสถานการณ์การระบาดในประเทศไทยเกิดขึ้นในช่วงที่สถานศึกษาปิดภาคเรียน จึงทำให้คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้เลื่อนวันเปิดเทอมภาคเรียนที่ 1 ไปเป็นวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 ทำให้ประเทศไทยมีโอกาสได้จัดระบบสำหรับเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ที่สอดรับการมาตรการป้องกันการระบาด ควบคู่กับการเตรียมมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้เรียนได้รับผลกระทบจากรูปแบบการเรียนที่เปลี่ยนไปในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และเพื่อให้มีการขับเคลื่อนจัดการศึกษาในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนจึงมีการดำเนินการทั้งแบบผ่าน DLTV ออนไลน์ และออฟไลน์ในชั้นเรียนซึ่งจะใช้วิธีผสมผสาน และเพื่อยังคงให้มีการดำเนินการเรียนการสอนต่อไปในช่วงของการแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้เกิดการรูปแบบบริหารจัดการในด้านรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสม 4 รูปแบบที่มีความสอดคล้องกับ New Normal (Wichai Wongyai and Marut Patphol, 2020) ประกอบด้วย 1) การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ 100% 2) การเรียนในห้องเรียนเหมาะสำหรับโรงเรียนที่มีนักเรียนจำนวนไม่มาก และพื้นที่มากพอ

ให้สามารถปฏิบัติตามนโยบาย Social Distancing เพื่อรักษาระยะห่าง และการดูแลสุขอนามัยของนักเรียนได้อย่างเข้มข้นและเคร่งครัด ควบคู่กับการให้นักเรียนทุกคนต้องใส่หน้ากากอนามัย และหมั่นทำความสะอาดมือด้วยแอลกอฮอล์ นอกจากนี้โรงเรียนต้องหมั่นทำความสะอาด ฆ่าเชื้อทุกจุดในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดซ้ำ 3) การเรียนแบบผสมผสานออนไลน์และออฟไลน์ ซึ่งเหมาะสำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีจำนวนนักเรียนมากและไม่มีประสบการณ์จัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์มาก่อน และ 4) การเรียน Home School ซึ่งจากสถานการณ์และการปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนดังกล่าวส่งผลให้ทั้งครูและผู้เรียนต้องพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะครูที่ถูกสังคมคาดหวังให้เปลี่ยนแปลงบทบาทเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้เป็นบุคคลในยุคดิจิทัล ครูจึงจำเป็นต้องมีนวัตกรรมทางการศึกษา มีทักษะการสอนที่ทันสมัย มีเทคนิคการสอนสมัยใหม่ ตลอดจนทัศนคติของตนเองต่อการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลที่สามารถตอบสนองผู้เรียนที่แตกต่างและหลากหลายเพื่อให้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิดขั้นสูงและมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปตามความต้องการในศตวรรษที่ 21 และสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ครั้งนี้จึงเป็นโอกาสสำคัญในการจัดการศึกษาตามวิถี New Normal ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนแนวคิดครั้งใหญ่ที่ต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์และสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทราบ เพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียนรู้และความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ของครูผู้สอน ออกแบบหน่วยการเรียนรู้และสอนอย่างมีแบบแผนที่เหมาะสม รวมถึงการยกระดับการประเมินเพื่อการพัฒนาเพื่อไม่ทำให้ผู้เรียนเสียโอกาสในการได้รับความรู้และพัฒนาทักษะ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะไม่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระบบการศึกษาไทยก็กำลังเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาจากปัจจัยขับเคลื่อนจำนวนมาก ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านเทคโนโลยีที่ทำให้ทักษะที่เป็นความต้องการจำเป็นเปลี่ยนไป และด้านการเมืองการปกครอง โดยสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 เป็นตัวเร่งปฏิกิริยาที่ทำให้การเปลี่ยนแปลงเกิดเร็วขึ้น เช่น การนำเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้มาใช้ในวงกว้างยิ่งขึ้น (สุวิมล มธุรส, 2564, หน้า 33 – 42)

ในทางกลับกันการดำเนินงานด้านการใช้เทคโนโลยีในด้านศึกษาในประเทศไทยพบว่าส่วนใหญ่ให้ความสนใจในการพัฒนาวัสดุอุปกรณ์มากกว่าการนำเนื้อหาสาระในสื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศไปใช้ในการเรียนการสอน และการพัฒนาครูผู้สอนให้มี

ความรู้ความสามารถเพียงพอในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และจัดกระบวนการเรียนรู้ ครูและนักเรียนนำความรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนและการเรียนรู้ด้วยตนเองน้อย ประกอบกับสถานศึกษาในหลายแห่งมีจำนวนคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์สำหรับสื่อไม่เพียงพอ ล้าสมัย รวมทั้งครูผู้สอนยังไม่สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาได้อย่างแท้จริง (อินทิรา ชูศรีทอง, 2563, หน้า 3) อีกทั้งการพัฒนาครูในปัจจุบันยังคงใช้รูปแบบเดิม ๆ ไม่มีนวัตกรรมใหม่ ซึ่งไม่ตรงกับความต้องการของครู การพัฒนามีระยาเวลาน้อย ไม่เหมาะสมกับเนื้อหา ส่วนใหญ่ใช้การบรรยาย ฝึกอบรมและพัฒนาในห้องประชุม ขาดการเชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน (พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และคณะ, 2561, หน้า 81) และจากการศึกษาของ สุขฤทัย มาสาซ้าย และคณะ (2556, หน้า 119 – 120) พบว่าบริบทของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ส่วนใหญ่มีคอมพิวเตอร์และห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่ายอินเตอร์เน็ต แต่พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่นิยมนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเนื่องจากครูส่วนใหญ่ไม่มีความชำนาญทั้งด้านความรู้และประสบการณ์ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นสำหรับสมรรถนะของครูด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า 1) บุคลากรครูและปัจจัยเกื้อหนุนในองค์กรไม่มีความพร้อม แต่ต้องการที่จะพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น 2) บุคลากรครูและปัจจัยเกื้อหนุนในองค์กรมีความพร้อมและสอดคล้องกับความต้องการที่จะพัฒนา 3) บุคลากรครูและปัจจัยเกื้อหนุนในองค์กรไม่มีความพร้อม แต่ต้องการที่จะพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ซึ่งกล่าวถึงภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี และนวัตกรรมที่แสดงออกถึงการมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี ส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสัยทัศน์ การใช้เทคโนโลยีและเผยแพร่วิสัยทัศน์นั้นอย่างกว้างขวาง วางแผน กำกับ การใช้สื่อเทคโนโลยีเชิงระบบให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ ส่งเสริมวัฒนธรรมความรับผิดชอบและสนับสนุนนโยบายการพัฒนานวัตกรรมด้วยเทคโนโลยี สนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ไวต่อการเปลี่ยนแปลง ใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจและเป็นผู้นำในการพาองค์กรของตนให้อยู่ในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้ สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิผลทั้งจากภายนอกและภายในองค์กรจากแนวคิด อีกทั้งโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษนั้น มีความพร้อมในการจัดการศึกษาที่เอื้อประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน ทั้งใน

ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านสื่อ อาคารและสถานที่ รวมถึงด้านการบริหารจัดการต่าง ๆ ซึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่แม้ว่าสภาพพื้นฐานของครอบครัว พื้นฐานของนักเรียน และค่านิยมในการศึกษาที่อาจมีความแตกต่างจากพื้นที่อื่น แต่โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษจะตั้งอยู่ในเมืองมีความสะดวก รวดเร็ว และเข้าถึงการศึกษาได้ง่ายกว่า เนื่องจากความรวดเร็วของเทคโนโลยีที่เข้าถึงพื้นที่ได้อย่างง่ายดายและงบประมาณที่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ ทั้งในด้านงบประมาณและด้านบุคลากร รวมถึงสภาพแวดล้อมที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาและสามารถนำไปขยายผลต่อได้ในภายหลังเหมาะสมในการเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู แต่ถึงอย่างนั้นช่วงอายุของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนใหญ่พิเศษส่วนใหญ่จะเป็นครูอายุที่มากทำให้มีความเข้าใจและการปฏิบัติงานในเรื่องของเทคโนโลยีที่ยังไม่เพียงพอกับความต้องการของสังคม

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการจัดทำการวิจัยและพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพราะครูคือผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ตอบรับต่อสภาพสังคมในปัจจุบัน และส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องตามนัยแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวดที่ 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตรา 65 ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

หลักการของรูปแบบ

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีหลักการดำเนินการ ดังนี้

1. เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นโดยยึดแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครู โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. เป็นรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู มุ่งให้ครูมีการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล มีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล มีการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล สามารถบูรณาการทักษะดิจิทัลกับการจัดการเรียนรู้ และสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล ควบคู่กับการมีคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

3. เป็นรูปแบบที่ใช้กระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการรูปแบบออนไลน์ การปฏิบัติจริง และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) รวมถึงมีการนิเทศ ติดตาม เพื่อส่งเสริมพัฒนาตนเองและเพื่อนครู จนกระทั่งมีและสามารถใช้ภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิผล

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและความสามารถนำไปปฏิบัติได้เกี่ยวกับการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถนำไปปฏิบัติได้เกี่ยวกับการใช้ทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และทักษะเกี่ยวกับการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4. เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการบูรณาการทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

5. เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

6. เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เนื้อหาของรูปแบบ

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเนื้อหาสาระซึ่งจัดเป็น 6 ชุดการพัฒนา ดังนี้

ชุดที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล

ชุดที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล

ชุดที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล

ชุดที่ 4 การบูรณาการทักษะดิจิทัล

ชุดที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล

ชุดที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

กระบวนการของรูปแบบ

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในการพัฒนาภาวะผู้นำครู ดำเนินการ 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะก่อนใช้รูปแบบ โดยกำหนดประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้

ระยะที่ 1.1 ปฐมนิเทศ เป็นการพบปะชี้แจงการดำเนินงาน เพื่อสร้างความคุ้นเคยซึ่งกัน และกัน ด้วยการแนะนำตัวระหว่างผู้วิจัย และผู้ร่วมการวิจัยเพื่อชี้แจงแนวทางการดำเนินการวิจัย เรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระยะที่ 1.2 การประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ หลังจากปฐมนิเทศเสร็จ ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ ครูที่เป็นกลุ่มทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำแบบประเมินผลก่อนการพัฒนา

ระยะที่ 2 ระยะใช้รูปแบบ แบ่งออกเป็น 6 ระยะย่อย คือ

ระยะที่ 2.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ ระยะเวลา 2 วัน (รวม 14 ชั่วโมง) จากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ เอกสารการประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู และคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูประกอบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยมีการขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นให้ความรู้ เป็นขั้นให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับแนวคิดหลักการ วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครู เพื่อให้เกิดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการบรรยาย การชมวีดีทัศน์ อภิปราย กิจกรรม และการถอดบทเรียน

2. ขั้นนำเสนอตัวแบบ เป็นขั้นของการนำเสนอตัวแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

3. ขั้นเสนอแนะและให้ข้อมูลป้อนกลับ เป็นขั้นของการให้ผู้เข้ารับการอบรมได้มีการเสนอแนะและให้ข้อมูลป้อนกลับ หลังจากที่อภิปรายถอดบทเรียนร่วมกันเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

4. การสร้างแนวทางการพัฒนาภาระผู้นำดิจิทัลของตนเอง เป็นขั้นที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการหรือทำกิจกรรมพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำที่ตนเองสร้างขึ้น โดยมีกิจกรรม ดังนี้

วันที่ 1 ของการอบรมเชิงปฏิบัติการ

- ลงทะเบียนรับเอกสาร
- เปิดการอบรม
- ปฐมนิเทศ ชี้แจงวัตถุประสงค์และกระบวนการฝึกอบรม
- สร้างบรรยากาศการเรียนรู้
- กิจกรรมชุดที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล
- กิจกรรมชุดที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล
- กิจกรรมชุดที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล

วันที่ 2 ของการอบรมเชิงปฏิบัติการ

- เปิดการอบรม
- สร้างบรรยากาศการเรียนรู้
- กิจกรรมชุดที่ 4 การบูรณาการทักษะดิจิทัล
- กิจกรรมชุดที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล
- กิจกรรมชุดที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล
- บันทึกผลการเรียนรู้และพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู
- บันทึกผลการเรียนรู้และพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูที่เข้าอบรม โดยการสะท้อนผลการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
- ประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ที่เข้าอบรมเชิงปฏิบัติการโดยการสะท้อนผลการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

ระยะที่ 2.2 การปฏิบัติจริงจากการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู หลังจากผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผ่านการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ผู้เข้าการฝึกอบรมได้ฝึกปฏิบัติจริงภาวะผู้นำดิจิทัลของครูที่โรงเรียนของตนเองตามเอกสารประกอบการพัฒนา

การฝึกปฏิบัติจริงจากการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ระยะเวลา 2 สัปดาห์ฝึกปฏิบัติสัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 4 ชั่วโมง รวมเป็นเวลา 56 ชั่วโมง โดยแต่ละครั้งมีกิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมชุดที่ 1 วิเคราะห์การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (ศึกษาสัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 3 ชั่วโมง รวมเป็นเวลา 15 ชั่วโมง)

กิจกรรมชุดที่ 2 วิเคราะห์การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูด้านการมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (ศึกษาสัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 3 ชั่วโมง รวมเป็นเวลา 15 ชั่วโมง)

กิจกรรมชุดที่ 3 วิเคราะห์การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูด้านการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (ศึกษาสัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 3 ชั่วโมง รวมเป็นเวลา 15 ชั่วโมง)

กิจกรรมชุดที่ 4 วิเคราะห์การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ด้านการบูรณาการทักษะดิจิทัล และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (ศึกษาสัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 3 ชั่วโมง รวมเป็นเวลา 15 ชั่วโมง)

กิจกรรมชุดที่ 5 วิเคราะห์การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (ศึกษาสัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 3 ชั่วโมง รวมเป็นเวลา 15 ชั่วโมง)

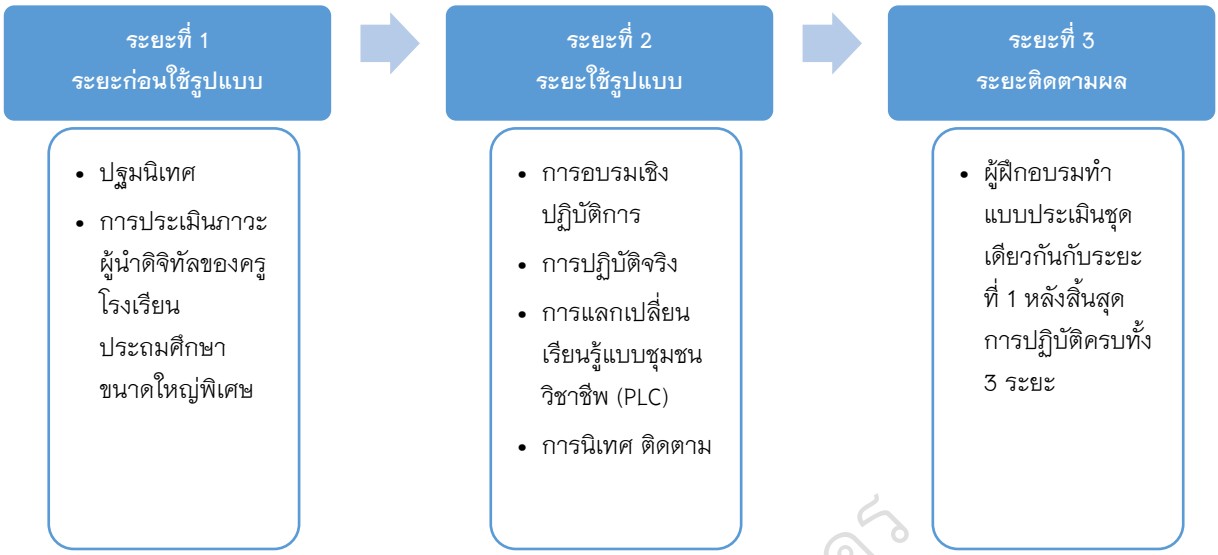
กิจกรรมชุดที่ 6 วิเคราะห์การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ด้านคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (ศึกษาสัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 3 ชั่วโมง รวมเป็นเวลา 15 ชั่วโมง)

ระยะที่ 2.3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับผู้ที่เข้ารับการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ใช้เวลา 14 วัน วันละ 1 ชั่วโมง รวม 14 ชั่วโมง ผ่านกลุ่ม Facebook “การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

ระยะที่ 2.4 การนิเทศ ติดตามประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ หลังการฝึกปฏิบัติจริง 1 สัปดาห์ โดยให้ผู้ฝึกปฏิบัติจริง ทำแบบประเมินพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยใช้แบบสอบถาม Online ผ่าน Application Google Form อีกทั้งใช้การสัมภาษณ์จากผู้บริหารหรือหัวหน้างานระดับเหนือกว่าผู้รับการพัฒนา เช่น หัวหน้ากลุ่มสาระ หรือรองผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มบริหารงานวิชาการ

ระยะที่ 3 ระยะติดตามผล หลังจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ฝึกปฏิบัติจริงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) และการนิเทศ ติดตามแล้ว ผู้ฝึกอบรมตอบแบบประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยให้ผู้ฝึกอบรมได้ทำแบบประเมินการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยใช้แบบประเมินชุดเดียวกันกับระยะที่ 1 หลังสิ้นสุดการปฏิบัติครบทั้ง 3 ระยะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 6 ชุด

2. แบบฝึกปฏิบัติ

3. แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินผลก่อนการพัฒนา

2. จากการปฏิบัติกิจกรรมในการอบรมเชิงปฏิบัติการ

3. จากความสนใจในการศึกษาเอกสาร และร่วมแสดงความคิดเห็น การสังเกตพฤติกรรม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสรุปประเด็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้

4. จากการนำเสนอประเด็นข้อสรุปรวมถึงข้อซักถามในการดำเนินกิจกรรม

5. ประเมินจากบันทึกผลจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)

6. ประเมินจากการฝึกปฏิบัติจริงการใช้ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษของตนเอง

7. ประเมินจากการนิเทศ ติดตามหลังการฝึกปฏิบัติจริงในเรื่องภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

8. ประเมินผลหลังการพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บรรณานุกรม

จันทิมา รุ่งเรือง. (2563). *โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิทัล*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

นิกร จันภิลม. (2561). เทคโนโลยีการศึกษาในยุค Thailand 4.0. *วารสารปัญญาภิวัฒน์, 11(1), 304 – 313.*

เศรษฐพงค์ มะลิสุวรรณ. (2559). *สรุปผลสภาการศึกษาเสวนา (OEC Forum) ครั้งที่ 13 เรื่องการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาในยุคดิจิทัล*. เข้าถึงได้จาก http://backoffice.onec.go.th/uploaded/Outstan/OECForum-13.pdf 29 กรกฎาคม 2564.

_____. (2560). *Digital transformation*. เข้าถึงได้จาก http://Illustration by medium.com 29 กรกฎาคม 2564.

สุขฤทัย มาสาช้าย และคณะ. (2556). การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นสำหรับสมรรถนะของครูด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารธรรมศาสตร์. 32(1), 119 – 130.*

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). *ทิศทางแผนพัฒนา เศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สุวิมล มธุรส. (2564). การจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ในยุค NEW NORMAL COVID-19. *วารสารรัชต์ภาคย์. 15(40), 33 – 42.*

อินทิรา ชูศรีทอง. (2563). *รูปแบบการพัฒนาครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รายชื่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผศ.ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์	ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
รศ.ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง	กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ เสนอแนะการสร้างเอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. นายไพบูรณ์ คำภูมี ศึกษานิเทศก์กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกลเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

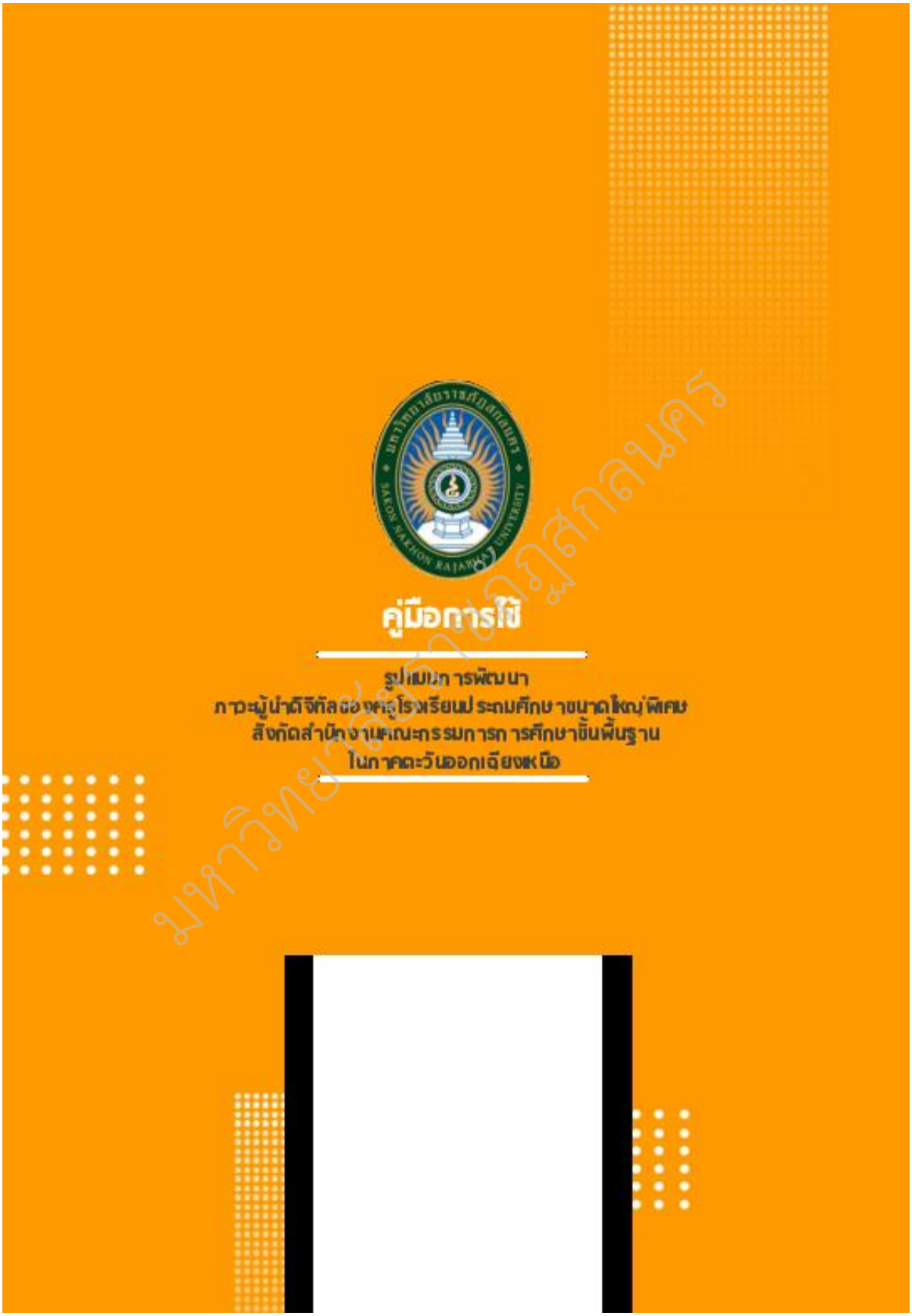
4. ดร.ชัยวัฒน์ วาทะวัฒนะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

5. ดร.ชาติชาย ก่อคุณ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนมุกดาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

6. นางสุรีพร อิสสระวงษ์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

7. นางสาวเบญจมาศ จรรยาวดี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเชิงชุมราษฎร์นุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนา

ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ชุดที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล

นางสาวณัฐพร พรมวัง

นักศึกษาปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำนำ

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยมุ่งพัฒนาด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้านความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล ด้านการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล ด้านการบูรณาการทักษะดิจิทัล ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล และด้านคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัลซึ่งจะส่งผลให้ครูมีการพัฒนาตนเอง และนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนต่อไป ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดของรูปแบบ กระบวนการ และรายละเอียดการอบรมเชิงปฏิบัติการ รวมทั้งมีเอกสารใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา โดยหน่วยนี้คือ หน่วยที่ 1 การมีวิสัยทัศดิจิทัล ซึ่งครูต้องมีคุณลักษณะด้านทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยีดิจิทัล ตื่นตัวในการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล ขวนขวายหาความรู้ มีการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก มีการวางเป้าหมายและกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการ อีกทั้งใช้ในการแนวคิดเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ และสร้างบรรยากาศในการทำงานโดยเน้นเทคโนโลยี มีการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง โดยมีองค์ประกอบย่อย จำนวน 3 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบย่อยที่ 1 การสร้างวิสัยทัศน์

องค์ประกอบย่อยที่ 2 การเผยแพร่วิสัยทัศน์

องค์ประกอบย่อยที่ 3 การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ และคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารชุดนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษา และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ เพื่อพัฒนาให้นักเรียนและครูได้รับประโยชน์และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

นางสาวณัฐพร พรมวัง
นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ

เรื่อง **หน้า**

วัตถุประสงค์ 1
เนื้อหา 1
ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม 1
สื่อและแหล่งเรียนรู้ 3
การวัดและประเมินผล 3
ชุดที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 4
การสร้างวิสัยทัศน์ 9
การเผยแพร่วิสัยทัศน์ 11
การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ 12
แบบฝึกปฏิบัติก่อนการอบรม 16
แบบฝึกปฏิบัติหลังการอบรม 17
แบบฝึกสรุปผลการอบรม 19
บรรณานุกรม..... 20

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูที่เข้ารับการพัฒนามีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปปฏิบัติได้เกี่ยวกับการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลของครู

2. เพื่อให้ครูที่เข้ารับการพัฒนามีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลในการปฏิบัติงานได้

เนื้อหา

การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล คือการที่ครูต้องมีคุณลักษณะด้านทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยีดิจิทัล ตื่นตัวในการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล ขวนขวายหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มีการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการศึกษา มีการวางเป้าหมายและกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการ อีกทั้งชอบทดลองใช้แนวคิดเพื่อสร้างนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ และสร้างบรรยากาศให้เกิดความร่วมมือในการทำงานโดยเน้นเทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของงาน มีการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง มี 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) การสร้างวิสัยทัศน์ 2) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ และ 3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

เอกสารประกอบการพัฒนาชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อให้ครูผู้ฝึกปฏิบัติ มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล มี 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) การสร้างวิสัยทัศน์ 2) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ และ 3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ โดยมีกิจกรรมสำคัญ ๆ ดังนี้

1. ปฐมนิเทศ ชี้แจงแนวทางการดำเนินการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. กระตุ้นโดยใช้คำถามให้ผู้ฝึกปฏิบัติได้ฝึกฝนความคิด โดยให้ผู้ฝึกปฏิบัติแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลเป็นอย่างไร ตามความคิดเห็นเป็นรายบุคคล และนำเข้าสู่เนื้อหาสาระสำคัญ

3. ผู้เข้ารับการอบรมประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ก่อนการอบรม

4. ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการจากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล โดยใช้เอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู และคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาประกอบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแบบเข้ม

5. วิทยากรและผู้เข้ารับการอบรม ร่วมกันสรุปเนื้อหา พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

6. วิทยากรอธิบายการปฏิบัติกิจกรรม และให้ผู้เข้ารับการอบรมฝึกปฏิบัติดำเนินการ

7. ให้ผู้เข้าอบรมระดมความคิด ช่วยกันคิดเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

8. วิทยากรและผู้ฝึกปฏิบัติ ร่วมกันสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

9. ผู้เข้ารับการอบรม ประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ หลังการอบรม

10. ผู้เข้ารับการอบรมฝึกปฏิบัติจริงในเรื่องภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในโรงเรียนตนเอง

11. ผู้เข้ารับการอบรมเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับผู้ที่เข้ารับการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ผ่านกลุ่ม Facebook “การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

12. หลังจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ฝึกปฏิบัติจริงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) และการนิเทศ ติดตามแล้ว ผู้เข้ารับการอบรมตอบแบบประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยให้ทำแบบประเมินการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยใช้แบบประเมินชุดเดียวกันกับชุดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. เอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนา ชุดที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล
2. แบบฝึกปฏิบัติ
3. แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินผลก่อนการพัฒนา
2. จากการปฏิบัติกิจกรรมในการอบรมเชิงปฏิบัติการ
3. จากความสนใจในการศึกษาเอกสาร และร่วมแสดงความคิดเห็น การสังเกตพฤติกรรม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสรุปประเด็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้
4. จากการนำเสนอประเด็นข้อสรุปรวมถึงข้อซักถามในการดำเนินกิจกรรม
5. ประเมินจากบันทึกผลจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)
6. ประเมินจากการฝึกปฏิบัติจริงภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษของตนเอง
7. ประเมินจากการนิเทศ ติดตามหลังการฝึกปฏิบัติจริงในเรื่องภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
8. ประเมินผลหลังการพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ชุดที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล

ระยะเวลาในการอบรม 2 ชั่วโมง

การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล คือการที่ครูต้องมีคุณลักษณะด้านทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยีดิจิทัล ตื่นตัวในการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล ขวนขวายหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มีการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการศึกษา มีการวางเป้าหมายและกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการ อีกทั้งชอบทดลองใช้แนวคิดเพื่อสร้างนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ และสร้างบรรยากาศให้เกิดความร่วมมือในการทำงานโดยเน้นเทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของงาน มีการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง มี 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

1. การสร้างวิสัยทัศน์
2. การเผยแพร่วิสัยทัศน์
3. การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์

การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล

1. ความหมาย

ผู้นำจำเป็นจะต้องมีวิสัยทัศน์ สามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์หรือความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงองค์กรด้วยการพัฒนานวัตกรรมดิจิทัล ประยุกต์ใช้ดิจิทัลเพื่อยกระดับความสามารถขององค์การ รวมทั้งเข้าใจกลยุทธ์ที่สนับสนุนเป้าหมายที่ส่งผลต่อการเพิ่มโอกาสในการแข่งขันขององค์กรด้วยนวัตกรรมดิจิทัลได้ โดยมีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงการมีวัสัยทัศน์ดิจิทัลไว้ ดังนี้

นิคม นาคอ้าย (2549, หน้า 64) ให้ความหมายว่า การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล หมายถึง องค์ประกอบที่ใช้กำหนดคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาด้านความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ โดยผู้นำต้องมีคุณลักษณะของการกระตุ้นให้เกิดความเข้าใจในวิสัยทัศน์ สำหรับการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการนำวิสัยทัศน์สู่ความเป็นจริงตามสภาพบริบท

ชวลิต เกิดทิพย์ (2553, หน้า 178) ให้ความหมายว่า การมีวัสัยทัศน์ดิจิทัล หมายถึง การรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา (Educational Ict

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Literacy) เป็นความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถและความรอบรู้ รวมถึงการตระหนักรู้ มีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับ ICT อันเป็นผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบของ ICT ที่มีต่อการปฏิรูปการศึกษาอย่างถูกต้องและทันสมัย ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการปฏิรูปการศึกษาประกอบด้วย

1. ความหมายขอบขายและประเภทของ ICT เพื่อการศึกษา

2. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้แก่ การจัดการ ICT ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ ICT การวางแผนด้าน ICT และ ICT ในสถานศึกษา

3. ICT กับการบริหารงานในสถานศึกษา ได้แก่ แนวคิดในการบริหารงานและการใช้สารสนเทศของผู้บริหารระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจและขอบข่ายและภารกิจข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา

4. เทคโนโลยีโทรคมนาคมเพื่อการศึกษา ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ โทรสาร ไมโครเวฟ ดาวเทียม ทางด่วนข้อมูล การประชุมทางไกล Chat World Wide Web e–Mail File Transfer และ Remote Login

5. การคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงด้าน ICT ได้แก่ วิวัฒนาการในอดีตถึงปัจจุบันการคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงความต้องการของผู้ใช้และผู้ผลิตด้าน ICT การพัฒนางานด้าน ICT เพื่อการศึกษาโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

กล่าวโดยสรุป การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล หมายถึง การที่ครูต้องมีคุณลักษณะด้านทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยีดิจิทัล ตื่นตัวในการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล ขวนขวายหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มีการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการศึกษา มีการวางเป้าหมายและกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการ อีกทั้งชอบทดลองใช้แนวคิดเพื่อสร้างนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ และสร้างบรรยากาศให้เกิดความร่วมมือในการทำงานโดยเน้นเทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของงาน มีการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง

2. องค์ประกอบของการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล

นักวิชาการได้ศึกเกี่ยวกับองค์ประกอบของการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลไว้ ดังนี้

วิโรจน์ สารรัตนะ (2557, หน้า 55) กล่าวถึงการมีวัสัยทัศน์ดิจิทัลไว้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ความยืดหยุ่น (Flexible)
2. ความสามารถปรับตัว (Adaptable)
3. ความอยากรู้อยากเห็นทางปัญญา (Intellectual Curiosity)
4. ความหิวกระหายต่อความรู้ใหม่ (Hunger for New Knowledge)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, หน้า 61) กล่าวถึงวิสัยทัศน์ดิจิทัลไว้ 4 องค์ประกอบดังนี้

1. การสร้างวิสัยทัศน์ โดยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
2. การเผยแพร่วิสัยทัศน์ ให้ทุกฝ่ายยอมรับ
3. การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์
4. การประเมินวิสัยทัศน์

ชุติรัตน์ กาญจนธนชัย (2562, หน้า 63) กล่าวถึงการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล พบว่ามีองค์ประกอบจำนวน 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การสร้างวิสัยทัศน์
2. การเผยแพร่วิสัยทัศน์
3. การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์

จันทิมา รุ่งเรือง (2563, หน้า 102) กล่าวถึงการมีวัสัยทัศน์ดิจิทัลไว้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การมีเป้าหมาย
2. การกำหนดทิศทาง
3. การปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลง

Hallinger and Murphy (1985) ได้กำหนดองค์ประกอบของการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลไว้ 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การกำหนดวิสัยทัศน์
2. การกำหนดเป้าหมาย
3. การสื่อสารเป้าหมาย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

4. การจัดการด้านการเรียนการสอน

5. การตรวจสอบความก้าวหน้า

6. การเสริมสร้างบรรยากาศ

Braun (1991) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลไว้ 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การสร้างวิสัยทัศน์ (Formulated Vision) ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เป็นภาพรวม

2. การเผยแพร่วิสัยทัศน์ (Articulated Vision) คือ การทำให้สมาชิกทุกคนรับรู้และเข้าใจตรงกัน

3. การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (Operational Vision) คือ การทำให้วิสัยทัศน์บรรลุผลสำเร็จ บรรลุในอนาคตที่ปรารถนา ซึ่งเป็นการปรับปรุงพฤติกรรมให้มีความเป็นเลิศ

McEwan (1998) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลไว้ 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน

2. การสร้างวัฒธรรมและบรรยากาศ

3. การสื่อสารพันธกิจและวิสัยทัศน์

4. การตั้งความคาดหวัง

5. การพัฒนาครูให้เป็นผู้นำ

6. การสร้างและรักษาเจคติที่ดี

Zaccaro (2004) กล่าวถึงองค์ประกอบของการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลไว้ 5องค์ประกอบ ดังนี้

1. การสร้างวิสัยทัศน์ (Formulating)

2. การเผยแพร่วิสัยทัศน์ (Articulating)

3. การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (Implementing)

4. การสร้างความไว้วางใจ (Trust)

5. การให้ความสำคัญกับผู้อื่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Dubrin (2007) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ไว้ 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การสร้างวิสัยทัศน์ (Formulate) โดยต้องเตรียมแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ด้วยวิธีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม กำหนดทักษพที่จำเป็นในการดำเนินงาน การประเมินปัญหาต่าง ๆ และโอกาส

2. การเผยแพร่วิสัยทัศน์ (Ariculating) สื่อสารให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบว่าวิสัยทัศน์นั้นเป็นอย่างไร และวิสัยทัศน์ร่วมกันนั้นเป็นที่ยอมรับของทุกคน

3. การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (Implementing) แปรวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติ ตามแผนงานต่าง ๆ

Kebyemera (2014) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของวิสัยทัศน์ดิจิทัลไว้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การสร้างวิสัยทัศน์ (Formalate)

2. การเผยแพร่วิสัยทัศน์ (Articulating)

3. การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (Plementing)

4. การเป็นแบบอย่างที่ดี (Role Model)

5. การทำงานเป็นทีม (Teamwork)

Bestterlife (2017) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลไว้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. กำหนดทิศทาง (Direation Setter) เพื่อกำหนดเป้าหมายและต้องมีความสามารถในการจูงใจให้ผู้อื่นเห็นพ้องต้องกันและโน้มนำไปให้เกิดผลสู่เป้าหมายที่ดีในอนาคต

2. กระตุ้นการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ส่งเสริมความเปลี่ยนแปลง สามารถประเมินผลกระทบ สร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้อื่นในการตอบรับสิ่งใหม่ ๆ ได้

3. ประชาสัมพันธ์ (Spokesperson) จะต้องมีการเจรจาต่อรองประสานงานกับภายนอกได้เป็นอย่างดร และสามารถสร้างเครือข่ายเพื่อผลประโยชน์ในด้านการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

4. การสอนและชี้แนะ (Coaching) ต้องมีการสร้างทีม ชี้ให้ทุกคนมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ช่วยสอนให้เกิดความเข้าใจและบรรลุวิสัยทัศน์ร่วมกันได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Power (2017) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลไว้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. มีการสื่อสารที่ดี (Communication) สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผู้นำมีความดึงดูด (Chairsmatic Leader)
3. ผู้นำการจัดการ (Chif Organizer)
4. มีความกล้าเสี่ยง (Risk-taker)
5. มีการวางแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการ (Strategic-action Plan)

การสร้างวิสัยทัศน์

การสร้างวิสัยทัศน์ถือเป็นศิลปะของผู้นำที่ต้องการสร้างแนวทางในการประสานความปรารถนาของบุคลากรทุกคนให้มุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน โดยมีนักวิชาการได้กล่าวถึงการสร้างวิสัยทัศน์ไว้ดังนี้

ภาณุวัฒน์ กาศแก้ว (2559, หน้า 38) กล่าวว่า การสร้างวิสัยทัศน์จะต้องรวบรวมข้อมูลความรู้ ความสามารถของผู้บริหารและบุคลากรในองค์กร เพื่อกำหนดและสร้างภาพในอนาคต เป็นมวลความคิด คำพูด การกระทำ หรือโลกทัศน์ที่สมองของบุคคลรับรู้และถ่ายทอดออกไป การสร้างวิสัยทัศน์ เป็นการสร้างความฝันที่เป็นจริง หรือเป็นการสร้างพิมพ์เขียว (blue print) ขององค์กรที่มีความเป็นเลิศในอนาคต เป็นการสร้างภาพอนาคตที่ผู้นำปรารถนาจะให้องค์กรของตนเป็นอย่างนั้น การสร้างวิสัยทัศน์นั้นจะต้องศึกษาองค์กรอย่างลึกซึ้ง มีข้อมูลที่ชัดเจนกี่ยวกับจุดเด่นและจุดด้อยของบุคคล สถานที่ ทรัพยากร และเวลา วิสัยทัศน์ที่สร้างจำเป็นต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และดำเนินงานภายใต้เงื่อนไขของความเป็นไปได้และปฏิบัติได้จริง

Ellis and Joslin (1990) กล่าวว่า ทุกโรงเรียนมีศักยภาพเฉพาะของตนเองที่จะทำบางสิ่งบางอย่างได้ดี ดังนั้นการกำหนดภาพในอนาคตของโรงเรียนจึงต้องมีการศึกษาสภาพของโรงเรียนในปัจจุบันว่ามีจุดเด่นจุดด้วยใด โดยการรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกในโรงเรียนแล้วนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เป็นภาพรวมของโรงเรียนเพื่อตัดสินใจว่าจะวางทิศทาง การพัฒนาโรงเรียนไปทางใด

เช่นเดียวกับ Braun (1991) ที่ได้กล่าวว่า การสร้างวิสัยทัศน์ คือ การสร้างความฝันที่เป็นจริงหรือการสร้างพิมพ์เขียวขององค์การที่มีความเป็นเลิศในอนาคต เป็นการสร้างภาพในอนาคตที่ผู้นำปรารถนาให้องค์การของตนเองเป็นเช่นนั้น โดยต้อง

ศึกษาองค์การอย่างลึกซึ้ง มีการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างชัดเจนเกี่ยวกับจุดเด่น จุดด้อยของบุคคล ทรัพยากร สถานที่ และเวลา ซึ่งวิสัยทัศน์ที่สร้างนั้นจำเป็นจะต้องมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม รวมถึงความมีส่วนร่วมของสมาชิกในองค์การ

อีกทั้ง Locke (1991) ได้กล่าวถึงแนวทางการสร้างวิสัยทัศน์ไว้ดังนี้ 1) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสนทนาพูดคุยและฟังความคิดเห็นของคนอื่น ๆ ทั้งในและนอกองค์การ 2) โดยกระบวนการจัดกระทำข้อมูล คือ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่มีอยู่ในเพื่อนำไปกำหนดวิสัยทัศน์ของผู้นำ ซึ่งต้องอาศัยความรู้ความสามารถของผู้นำในเรื่องการมีสายตาที่ยาวไกล ความเข้าใจในประเพณีและวัฒนธรรมขององค์การ ความเข้าใจถึงผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น และแนวโน้มของโลกในอนาคต ความสามารถในการมองเห็นภาพรวมขององค์การ ความสามารถในการคาดคะเนแรงต่อต้านอันอาจเกิดขึ้น การมีความพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองได้ตลอดเวลา 3) การถ่ายทอดวิสัยทัศน์ของตนเองออกมาเป็นถ้อยคำได้อย่างชัดเจน มีพลังในการกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนทำงานเพื่อเป้าหมายขององค์การ ทั้งนี้ถ้อยคำที่แสดงวิสัยทัศน์นั้นควรมีลักษณะย่น ย่อ ชัดเจน ท้าทาย มุ่งอนาคต มั่นคง ปรารถนาที่จะบรรลุให้ได้ 4) การประเมินผลเป็นระยะ คือ การทดสอบว่าวิสัยทัศน์นั้นสอดคล้องกับความรู้ความสามารถของสมาชิกในองค์การหรือไม่ หากได้คำตอบปฏิเสธ ผู้นำก็จะต้องนำวิสัยทัศน์นั้นมาพิจารณาเพื่อปรับเปลี่ยนต่อไป

Wilmore (2002) กล่าวว่า การสร้างวิสัยทัศน์จะบอกถึงสภาพปัจจุบันและสภาพที่ต้องการจะเป็นในอนาคต จากวิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นทุกสิ่งในสถานศึกษาต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ทั้งเป้าหมายและกลยุทธ์เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามที่มุ่งหวัง

สรุปได้ว่า การสร้างวิสัยทัศน์ หมายถึง การสร้างภาพที่ปรารถนาในอนาคตขององค์การและภาระงานได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับจุดเด่นและจุดด้อยของบุคคล สถานที่ ทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกองค์การ เพื่อนำมากำหนดภาพที่พึงปรารถนาในอนาคตและมุ่งผลักดันทุกวิถีทางที่จะให้วิสัยทัศน์นั้นเกิดขึ้นจริง

การเผยแพร่วิสัยทัศน์

การที่จะทำให้วิสัยทัศน์ที่กำหนดเอาไว้บรรลุผลได้ ผู้นำจำเป็นต้องเผยแพร่ทำความเข้าใจกับสมาชิกในองค์กรให้รับรู้และมีส่วนร่วมเพื่อนำวิสัยทัศน์นั้นไปเป็นแนวปฏิบัติ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่างถึงการเผยแพร่วิสัยทัศน์ไว้ดังนี้

ภาณุวัฒน์ กาศแก้ว (2559, หน้า 39) กล่าวว่า การเผยแพร่วิสัยทัศน์สามารถกระทำได้โดยการกล่าว ปราศรัย การพูด การพบปะสังสรรค์ การบันทึก จดหมาย แจ้งข่าว การอุปมา คำขวัญ ป้ายประกาศ เล่าเรื่องและพิธีการต่าง ๆ ซึ่งเน้นให้เห็นถึงความสำคัญในวิสัยทัศน์ของตน ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากรหรือสมาชิกในองค์กรได้รับทราบและนำเอาวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร

Berare (1985, p. 106) กล่าวถึงการเผยแพร่วิสัยทัศน์ว่า มีแนวทางที่สามารถกระทำได้ทั้งหมด 3 แนวทางคือ 1) โดยการพูด ทั้งโดยปากเปล่าและโดยการเขียนเพื่ออธิบายถึงความสำคัญและประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับองค์กรโดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลในองค์กร 2) โดยการกระทำ เช่น การจัดสถานที่ทำงาน การรับรองผู้ที่มาเยี่ยมเยือน การเลือกเน้นสนใจสิ่งใดสิ่งหนึ่ง พิธีการต่าง ๆ และการจัดตารางปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน 3) โดยการให้รางวัล เช่น โดยคำพูดและการกระทำของผู้นำที่เลือกให้แก่ครู นักเรียน ผู้ปกครองและสมาชิกอื่น ๆ ของโรงเรียน โดยอาจเป็นคำพูดง่าย ๆ ที่แสดงความขอบคุณ คำยกย่องชมเชย การให้สิทธิพิเศษ การให้การสนับสนุน เป็นต้น

และ Ellis and Joslin (1990) กล่าวว่าการสร้างวิสัยทัศน์ขึ้นมาได้นั้นยังไม่สำคัญเท่ากับความสามารถในการเผยแพร่วิสัยทัศน์ไปยังสมาชิกทุกคนขององค์การ ให้มีความเห็นสอดคล้องตามและเต็มใจที่จะปฏิบัติกิจกรรมทั้งหลาย เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์นั้น ซึ่งเชื่อว่าวิธีการที่ดีที่สุดคือการให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงองค์การ เพื่อมุ่งไปยังวิสัยทัศน์ขององค์การที่กำหนดไว้

สอดคล้องกับ Braun (1991, p. 1139) กล่าวว่า การเผยแพร่วิสัยทัศน์ คือ เมื่อสร้างวิสัยทัศน์ขึ้นมาแล้วจำเป็นต้องบรรยาย อธิบายและทำให้สมาชิกขององค์กรได้รับรู้ เข้าใจ และมองเห็นความเป็นไปได้ ผู้นำจะต้องเผยแพร่วิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นนั้นต้องเปลี่ยนแปลงสภาพของวิสัยทัศน์ส่วนบุคคลเป็นวิสัยทัศน์ร่วม จุดมุ่งหมายของการเผยแพร่วิสัยทัศน์โดยให้สมาชิกขององค์กรเข้าใจและยอมรับวิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้น ผู้นำจะต้องมีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและค่านิยมของสมาชิก

ส่วน Locke (1991) กล่าวว่า การเผยแพร่วิสัยทัศน์ สามารถทำได้โดยการกล่าวปราศรัย การพูดคุย การบันทึก จดหมายแจ้งข่าว การใช้อุปมา คำขวัญ ป้ายประกาศ การเล่าเรื่อง และพิธีการต่าง ๆ วิธีการสื่อสารวิสัยทัศน์นั้นจะต้องสื่อสารอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอโดยอาจใช้วิธีการพิมพ์เอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับวิสัยทัศน์ขององค์การ การเขียนบทความเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ของผู้นำ การจัดทำวิดีโอเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ขององค์กร การเผยแพร่ การประชุมกลุ่มย่อย ซึ่งเป็นการพบปะที่มีการสื่อสารแบบสองทาง ทำให้ได้ซักถามข้อสงสัย

อีกทั้ง Wilmore (2002) กล่าวถึง การเผยแพร่วิสัยทัศน์ว่าเป็นการสื่อสารวิสัยทัศน์ให้สมาชิกในองค์การและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าใจและถือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้นำองค์การ ซึ่งมีวิธีการสื่อสารเพื่อเผยแพร่วิสัยทัศน์โดยการพูด เขียน และการกระทำที่เป็นแบบอย่าง เช่นเดียวกับ Tregoe (1989) ได้เสนอหลักการพื้นฐาน 5 ประการในการสื่อสารวิสัยทัศน์อย่างมีประสิทธิผล ได้แก่ 1) การใช้ภาษาที่เข้าใจร่วมกัน 2) ใช้คำที่เฉพาะเจาะจงหรือเข้าใจง่ายไม่ซับซ้อน 3) มีการทดสอบความเข้าใจของผู้อื่นโดยสังเกตจากพฤติกรรมรายบุคคล 4) การสื่อสารวิสัยทัศน์ซ้ำหลายครั้ง และ 5) สื่อสารให้เห็นถึงความสอดคล้องหรือตรงกับงานความรับผิดชอบของบุคลากร

สรุปได้ว่า การเผยแพร่วิสัยทัศน์ หมายถึง การนำวิสัยทัศน์ไปถ่ายทอดหรือสื่อสารให้สมาชิกได้รับรู้และเข้าใจอย่างชัดเจน ยอมรับและมองเห็นความเป็นไปได้ ผ่านการกล่าวปราศรัย การพูดคุย การบันทึก จดหมายแจ้งข่าว การใช้อุปมา คำขวัญ ป้ายประกาศ การเล่าเรื่อง และพิธีการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของต้องการขององค์กร

การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์

แม้ว่าจะมีการสร้างวิสัยทัศน์และเผยแพร่วิสัยทัศน์ให้แก่ผู้เกี่ยวข้องแล้วยังต้องมีการนำแนวทางหรือวิธีการที่จะส่งเสริมให้นำไปปฏิบัติอย่างจริงจังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่สร้างไว้ จึงมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ไว้ดังนี้

ภาณุวัฒน์ กาศแก้ว (2559, หน้า 42 – 43) กล่าวถึงการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ไว้ว่า การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ควรที่จะเรียนรู้และเข้าใจในงานและสิ่งที่สามารถกำหนดกรอบการทำงานที่จะนำไปสู่การปฏิบัติและให้นโยบายต้องอาศัยการแสดงความคิดเห็นที่กว้างขวางและชัดเจน แต่ในเวลาเดียวกันจะนำไปสู่สิ่งที่ไกลออกไปได้ มองหา

จุดอ่อนจุดเด่นของตนเอง ค้นหาความสามารถของตนเอง ในจุดเด่นหรือจุดแข็งนำมาคิดทบทวนและหาวิธีการให้เด่นและเป็นประโยชน์ทางด้านการพัฒนาตนเอง ผู้นำจะต้องมีวิสัยทัศน์และนำวิสัยทัศน์มาผลักดันให้เกิดผลสู่การปฏิบัติ นำองค์การไปสู่เป้าหมายที่ต้องการตามวิสัยทัศน์ วิสัยทัศน์จึงเป็นการชี้แนวทางการพัฒนาองค์กรและในทำนองเดียวกันก็จะสะท้อนถึงผู้นำด้วยจากวิสัยทัศน์นั้น

Braun (1991, p. 1139) กล่าวว่า การทำให้วิสัยทัศน์บรรลุผลสำเร็จ เป็นการรวมพลังเพื่อให้บรรลุภาพในอนาคตที่ปรารถนา ซึ่งเป็นการปรับปรุงองค์กรให้มีความเป็นเลิศ เช่นเดียวกับ Sheive and Schoenheit (1987, p. 102) กล่าวว่า การนำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติจริงหรือการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์จะบรรลุผลเพียงใดนั้น ต้องขึ้นอยู่กับความสามารถทางการบริหารของผู้นำโรงเรียน โดยเฉพาะการมีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ การเป็นผู้สื่อสารที่ดี และมีความสามารถในการทำงานกลุ่มกับบุคคลที่มีลักษณะต่าง ๆ ได้ทุกสถานการณ์

อีกทั้ง Locke (1991) ได้เสนอแนวทางในการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ไว้ดังนี้

1. ถ่ายทอดวิสัยทัศน์หรือภาพที่ควรจะเป็นในอนาคตออกมาเป็นรายการที่จะต้องปฏิบัติจริง เพื่อให้สภาพขององค์การในปัจจุบันกับสภาพขององค์การในอนาคตที่ต้องการให้เป็นนั้นมีความใกล้เคียงกัน จนกระทั่งสามารถบรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ได้ในที่สุด

2. จัดโครงสร้างขององค์การให้พร้อมที่จะรับการนำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติ

3. คัดเลือกบุคคลให้ทำงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถและมีการพัฒนาบุคคลให้มีความเต็มใจที่จะปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนด

4. สร้างความกระตือรือร้นในการทำงานให้เกิดแก่สมาชิก โดยการให้อำนาจหน้าที่ตามระเบียบกฎเกณฑ์ การทำให้ดูเป็นแบบอย่าง สร้างให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและการกระจายอำนาจ

5. เก็บรวบรวมและศึกษาข้อมูลเป็นอย่างดี เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจมิให้ผิดพลาด

6. สร้างทีมงานที่ดีให้สมาชิกได้ร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันจะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิผลยิ่งขึ้น

7. ริเริ่มให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและสนับสนุนให้มีการใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาองค์การไปสู่วิสัยทัศน์ที่กำหนด

Hackman (2002) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์โดยผ่านกระบวนการวางแผนกลยุทธ์จะเป็นผลสำเร็จก็ต่อเมื่อได้รับการสนับสนุนเน้นย้ำและให้ความสำคัญจากผู้นำขององค์การ รวมทั้งการยอมรับและความรู้สึกเป็นเจ้าของความผูกพันของสมาชิกทุกคนในองค์การ การมีความรับผิดชอบและช่วยเหลือเพื่อทำให้วิสัยทัศน์ของโรงเรียนกลายเป็นความจริง ซึ่งสอดคล้องกับ Trethowan (1991) ได้กล่าวว่าการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ให้ได้ผลดี ผู้นำต้องคำนึงถึง 1) การแสดงให้เห็นถึงความกระตือรือร้นของตน 2) ความพยายามในการสร้างจิตผูกพันให้เกิดขึ้นกับสมาชิก 3) การจัดโครงสร้างขององค์การให้สอดคล้องกับการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ 4) การจัดหางบประมาณสนับสนุน 5) ให้ความเชื่อถือและความไว้วางใจในความสามารถของสมาชิก และ 6) พูดในสิ่งที่เป็นความจริงมีความจริงใจต้อสมาชิกทุกคน และ Butt (1993) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิก การให้อำนาจ ความกล้าเสี่ยง มีการสื่อสารที่ชัดเจน สร้างความไว้วางใจ ทุ่มเทกับงาน เอาใจใส่ตรวจสอบวิสัยทัศน์อยู่ตลอดเวลา รวมถึงการพัฒนาวิชาชีพสำหรับตนเองและสมาชิกในองค์การ

สรุปได้ว่า การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ หมายถึง การนำวิสัยทัศน์ที่กำหนดขึ้นไปปฏิบัติจริง เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้การสื่อสาร มอบหมายงาน รวมทั้งมอบอำนาจให้ผู้ปฏิบัติได้นำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติจริงตามบทบาทหน้าที่และภารกิจ และมีการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อการสร้างความกระตือรือร้น เสริมพลัง และจัดลำดับความสำคัญของงาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สรุปองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล

การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล หมายถึง การที่ครูต้องมีคุณลักษณะด้านทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยีดิจิทัล ตื่นตัวในการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล ขวนขวายหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มีการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการศึกษา มีการวางเป้าหมายและกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการ อีกทั้งชอบทดลองใช้แนวคิดเพื่อสร้างนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ และสร้างบรรยากาศให้เกิดความร่วมมือในการทำงานโดยเน้นเทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของงาน มีการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง โดยมีองค์ประกอบย่อย จำนวน 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การสร้างวิสัยทัศน์ หมายถึง การสร้างภาพที่ปรารถนาในอนาคตขององค์การและภาระงานได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับจุดเด่นและจุดด้อยของบุคคล สถานที่ ทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกองค์การ เพื่อนำมากำหนดภาพที่พึงปรารถนาในอนาคตและมุ่งผลักดันทุกวิถีทางที่จะให้วิสัยทัศน์นั้นเกิดขึ้นจริง

2. การเผยแพร่วิสัยทัศน์ หมายถึง การนำวิสัยทัศน์ไปถ่ายทอดหรือสื่อสารให้สมาชิกได้รับรู้และเข้าใจอย่างชัดเจน ยอมรับและมองเห็นความเป็นไปได้ ผ่านการกล่าวปราศรัย การพูดคุย การบันทึก จดหมายแจ้งข่าว การใช้อุปมา คำขวัญ ป้ายประกาศ การเล่าเรื่อง และพิธีการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของต้องการขององค์กร

3. การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ หมายถึง การนำวิสัยทัศน์ที่กำหนดขึ้นไปปฏิบัติจริง เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้การสื่อสาร มอบหมายงาน รวมทั้งมอบอำนาจให้ผู้ปฏิบัติได้นำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติจริงตามบทบาทหน้าที่และภารกิจ และมีการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อการสร้างความกระตือรือร้น เสริมพลัง และจัดลำดับความสำคัญของงาน

แบบฝึกปฏิบัติก่อนการอบรม
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ชุดที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล

คำชี้แจง ตอบคำถามต่อไปนี้ตามความคิดเห็นและความเข้าใจของท่าน

1. การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล หมายถึง .....
.....
.....
.....
2. การสร้างวิสัยทัศน์ในยุคดิจิทัล ควรสร้างอย่างไร .....
.....
.....
.....
3. วิธีการเผยแพร่วิสัยทัศน์ที่ดี ควรเป็นอย่างไร .....
.....
.....
.....
4. ท่านมีการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ในปัจจุบันอย่างไร .....
.....
.....
.....
5. ผู้ที่มีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลจะส่งผลต่อโรงเรียนอย่างไร .....
.....
.....
.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบฝึกปฏิบัติหลังการอบรม
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ชุดที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล

คำชี้แจง ตอบคำถามต่อไปนี้ตามความคิดเห็นและความเข้าใจของท่าน

1. การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล หมายถึง .....
.....
.....
.....
2. การสร้างวิสัยทัศน์ในยุคดิจิทัล ควรสร้างอย่างไร .....
.....
.....
.....
3. วิธีการเผยแพร่วิสัยทัศน์ที่ดี ควรเป็นอย่างไร .....
.....
.....
.....
4. ท่านมีการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ในปัจจุบันอย่างไร .....
.....
.....
.....
5. ผู้ที่มีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลจะส่งผลต่อโรงเรียนอย่างไร .....
.....
.....
.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบฝึกปฏิบัติหลังการอบรม
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ชุดที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล

คำชี้แจง ให้ท่านแสดงวิสัยทัศน์ของตนเองเกี่ยวกับการมีภาวะผู้นำดิจิทัลทั้งในด้านการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนการสอน

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบฝึกสรุปผลการอบรม
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ชุดที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล

คำชี้แจง ให้ผู้เข้ารับการอบรมสรุปผลโดยจัดทำเป็นแผนผังความคิด

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บรรณานุกรม

จันทิมา รุ่งเรือง. (2563). *โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิทัล*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

ชุติรัตน์ กาญจนธนชัย. (2562). *ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำดิจิตอลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* วิทยานิพนธ์ ปร.ด. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

ชวลิต เกิดทิพย์. (2550). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้.* วิทยานิพนธ์ กศ.ด. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

นิคม นาคอ้าย. (2550). องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์, 18(2), 99 – 113.*

ภาณุวัฒน์ กาศแก้ว. (2559). *มิติวิสัยทัศน์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2557). *ภาวะผู้นำ ทฤษฎี และนานาทัศนะร่วมสมัยปัจจุบัน.* กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *คู่มือการบริหารจัดการคุณภาพ.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

Berare, H. (1985). *Crating an excellent school*. New York: Routlede.

Braun, J. B. (1991). *An analysis of principal leadership vision and its relationship to school climate.* Dissertation Abstract International, 52(4), 1139–A.

Butt, M. (1993). *What do superintendents do to turn vision into action? A biography of pragmatic visionaries*. Dissertation Abstract International, 54(3), 746–A.

DuBrin, A. J. (1995). *Leadership: research findings, practice and skills.* Boston: Houghton.

_____. (2007). *Leadership: research findings, practice and skills.* Englewood Cliffs, NJ: Houghton Mifflin.

Ellis, N. E., & Joslin, A. W. (1990). *Shared governance and responsibility: The keys to Leadership, commitment and vision in school reform.* US: Department of Educational design and management school of education.

Hackman, D. G. (2002). *The standards–based administrative internship: Putting he ISLLC Standards into practice*. n.p.

Hallinger, P., & Murphy, J. (1985). *Assessing the instructional management behavior of principals.* The elementary school journal, 86(2), 217 – 247.

Locke, E. A. (1991). *The essence of leadership: The four keys to leading successfully.* New York: Lexingtion Books.

McEwan, P. J. (1998). *Constraints to implementing educational innovations: The case of multigrade schools.* International review of education, 46, 31 – 48.

Sheive, T. L., & Schoenheit, M. B. (1987). *Vision and the work life of educational leaders leadership examining the elusive*. New York: the association for supervision and curriculum development.

Tregoe, B. B. (1989). *Vision in action: Putting a winning strategy to work*. New York: Kepner–Tregoe.

Trethowan, D. M. (1991). *Managing with appraisal achieving quality schools through performance management*. London: Pual Chapman.

Wilmore, E. L. (2002). *Principal leadership: Applying the new educational leadership constituent council (ELCC) standards*. Thousand Oak, California: Conwn Press.

Zaccaro, S. J. (2004). *Leader visioning and adaptability: Bridging the gap between research and practice on developing the ability to manage change*. Human Resource Management, 43(4), 367 – 380.

รายชื่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผศ.ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์	ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
รศ.ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง	กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ เสนอแนะการสร้างเอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. นายไพบูรณ์ คำภูมี ศึกษานิเทศก์กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกลเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

4. ดร.ชัยวัฒน์ วาทะวัฒนะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

5. ดร.ชาติชาย ก่อคุณ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนมุกดาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

6. นางสุรีพร อิสสระวงษ์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

7. นางสาวเบญจมาศ จรรยาวดี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเชิงชุมราษฎร์นุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

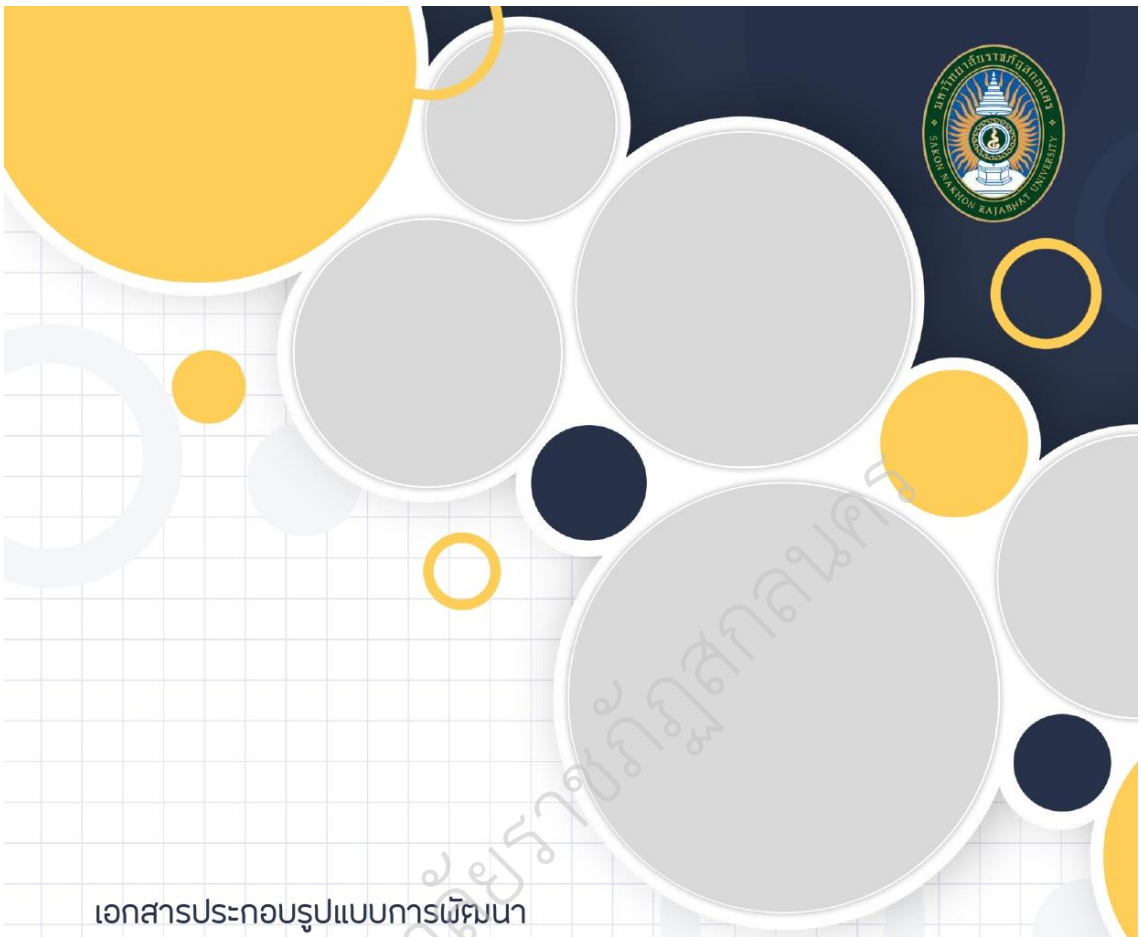
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนา

ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนา

ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ชุดที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล

นางสาวณัฐพร พรมวัง

นักศึกษาปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำนำ

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยมุ่งพัฒนาด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้านความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล ด้านการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล ด้านการบูรณาการทักษะดิจิทัล ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล และด้านคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัลซึ่งจะส่งผลให้ครูมีการพัฒนาตนเอง และนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนต่อไป ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดของรูปแบบ กระบวนการ และรายละเอียดการอบรมเชิงปฏิบัติการ รวมทั้งมีเอกสารใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา โดยหน่วยนี้คือ หน่วยที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล ซึ่งครูต้องรู้จักใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา ทั้งในการบริหาร การจัดการเรียนการสอน โดยใช้การสื่อสารผ่านทางระบบดิจิทัล เพื่อให้เกิดทักษะทั้งต่อผู้นำและผู้ตาม ซึ่งมีการอำนวยความสะดวก ส่งเสริมการกระตุ้นการเรียนรู้และการสร้างสรรค์นวัตกรรมจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงการพัฒนาทักษะเชิงปฏิบัติการในการบริหารการจัดการ และการใช้งานด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยมีองค์ประกอบย่อย จำนวน 2 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบย่อยที่ 1 การตระหนักคิด รู้เท่าทัน และประเมินสื่อได้

องค์ประกอบย่อยที่ 2 การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและการสอน

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ และคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารชุดนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษา และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ เพื่อพัฒนาให้นักเรียนและครูได้รับประโยชน์และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

นางสาวณัฐพร พรมวัง
นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ

เรื่อง **หน้า**

วัตถุประสงค์ 1
เนื้อหา 1
ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม 1
สื่อและแหล่งเรียนรู้ 3
การวัดและประเมินผล 3
ชุดที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล 4
การตระหนักคิด รู้เท่าทัน และประเมินสื่อได้ 8
การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและการสอน 11
ตัวอย่างโปรแกรมที่นำมาใช้เพื่อการศึกษาในระบบออนไลน์ 13
แบบฝึกปฏิบัติก่อนการอบรม 19
แบบฝึกปฏิบัติก่อนการอบรม 20
แบบฝึกสรุปผลการอบรม 21
บรรณานุกรม..... 22

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูที่เข้ารับการพัฒนามีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปปฏิบัติได้เกี่ยวกับความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล

2. เพื่อให้ครูที่เข้ารับการพัฒนามีการตระหนักคิด รู้เท่าทัน และประเมินสื่อดิจิทัลต่าง ๆ ได้

เนื้อหา

การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล หมายถึง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา ทั้งในการบริหาร การจัดการเรียนการสอน โดยใช้การสื่อสารผ่านทางระบบดิจิทัล เพื่อให้เกิดทักษะทั้งต่อผู้นำและผู้ตาม ซึ่งมีการอำนวยความสะดวก ส่งเสริมการกระตุ้นการเรียนรู้และการสร้างสรรค์นวัตกรรมจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงการพัฒนาทักษะเชิงปฏิบัติการในการบริการ การจัดการ และการใช้งานด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ มี 2 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) การตระหนักคิด รู้เท่าทัน และประเมินสื่อได้ และ 2) การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและการสอน มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

เอกสารประกอบการพัฒนาชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อให้ครูผู้ฝึกปฏิบัติ มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล มี 2 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) การตระหนักคิด รู้เท่าทัน และประเมินสื่อได้ และ 2) การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและการสอน โดยมีกิจกรรมสำคัญ ๆ ดังนี้

1. ปฐมนิเทศ ชี้แจงแนวทางการดำเนินการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. กระตุ้นโดยใช้คำถามให้ผู้ฝึกปฏิบัติได้ฝึกฝนความคิด โดยให้ผู้ฝึกปฏิบัติแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัลเป็นอย่างไร ตามความคิดเห็นเป็นรายบุคคล และนำเข้าสู่เนื้อหาสาระสำคัญ

3. ผู้เข้ารับการอบรมประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ก่อนการอบรม

4. ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการจากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล โดยใช้เอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู และคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาประกอบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแบบเข้ม

5. วิทยากรและผู้เข้ารับการอบรม ร่วมกันสรุปเนื้อหา พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

6. วิทยากรอธิบายการปฏิบัติกิจกรรม และให้ผู้เข้ารับการอบรมฝึกปฏิบัติดำเนินการ

7. ให้ผู้เข้าอบรมระดมความคิด ช่วยกันคิดเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

8. วิทยากรและผู้ฝึกปฏิบัติ ร่วมกันสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

9. ผู้เข้ารับการอบรม ประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ หลังการอบรม

10. ผู้เข้ารับการอบรมฝึกปฏิบัติจริงในเรื่องภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในโรงเรียนตนเอง

11. ผู้เข้ารับการอบรมเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับผู้ที่เข้ารับการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ผ่านกลุ่ม Facebook “การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

12. หลังจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ฝึกปฏิบัติจริงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) และการนิเทศ ติดตามแล้ว ผู้เข้ารับการอบรมตอบแบบประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยให้ทำแบบประเมินการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยใช้แบบประเมินชุดเดียวกันกับชุดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. เอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนา ชุดที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล

2. แบบฝึกปฏิบัติ

3. แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินผลก่อนการพัฒนา

2. จากการปฏิบัติกิจกรรมในการอบรมเชิงปฏิบัติการ

3. จากความสนใจในการศึกษาเอกสาร และร่วมแสดงความคิดเห็น การสังเกตพฤติกรรม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสรุปประเด็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้

4. จากการนำเสนอประเด็นข้อสรุปรวมถึงข้อซักถามในการดำเนินกิจกรรม

5. ประเมินจากบันทึกผลจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)

6. ประเมินจากการฝึกปฏิบัติจริงภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษของตนเอง

7. ประเมินจากการนิเทศ ติดตามหลังการฝึกปฏิบัติจริงในเรื่องภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

8. ประเมินผลหลังการพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ชุดที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล

ระยะเวลาในการอบรม 2 ชั่วโมง

การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล คือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา ทั้งในการบริหาร การจัดการเรียนการสอน โดยใช้การสื่อสารผ่านทางระบบดิจิทัล เพื่อให้เกิดทักษะทั้งต่อผู้นำและผู้ตาม ซึ่งมีการอำนวยความสะดวก ส่งเสริมการกระตุ้นการเรียนรู้และการสร้างสรรค์นวัตกรรมจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงการพัฒนาทักษะเชิงปฏิบัติการในการบริการ การจัดการ และการใช้งานด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ มี 2 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

1. การตระหนักคิด รู้เท่าทัน และประเมินสื่อได้
2. การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและการสอน

การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล

1. ความหมาย

การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัลเป็นตัวช่วยในการปฏิบัติงาน การสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่นให้เกิดความสะดวกและมีประสิทธิภาพที่เหมาะสมในลักษณะ “ทำน้อย ได้มาก” หรือ “Work Less But Get More Impact” ซึ่งนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงการเข้าใจในความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัลไว้ ดังนี้

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2557, หน้า 11 – 12) ได้กล่าวถึงทักษะในศตวรรษที่ 21 ประกอบไปด้วยทักษะ 7 ประการ คือ

1. สร้างและบูรณาการความรู้ได้
2. มีความคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์
3. มีความเข้าใจความเปลี่ยนแปลงโลก
4. รู้และเข้าใจในข้อดีและข้อเสียของเทคโนโลยี
5. ทักษะการสอนและสร้างผลงานใหม่ ๆ
6. เข้มแข็งในจรรยาบรรณ คุณธรรม และจริยธรรม
7. มีส่วนในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

สุกัญญา แช่มช้อย (2562, หน้า 110) ได้สรุปแนวคิดการมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัลไว้ 5 ทักษะ ได้แก่

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1. ทักษะการใส่ใจในรายละเอียด
2. ทักษะการจินตนาการและถ่ายทอดจิตนาการ
3. ทักษะการลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง
4. ทักษะการร่วมมือในการสืบค้น
5. ทักษะการสร้างแบบจำลองทางความคิดและนวัตกรรม

Churches (2008, อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2556, หน้า 20) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการใช้สื่อเทคโนโลยี ไว้ดังนี้

1. ใช้สื่อที่มีความหลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และศักยภาพของผู้เรียน
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำการใช้และพัฒนาสื่อ
3. เลือกใช้สื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้
4. ใช้สื่อเพื่อช่วยให้การเรียนรู้ตรงกับประสบการณ์จริงที่ใกล้ตัวมากที่สุด
5. การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

National Education Technology Stanards for Teachers: NETS–T (ISTE, 2009 อ้างถึงใน สุกัญญา แช่มช้อย, 2562, หน้า 86) ได้กำหนดมาตรฐานด้านการใช้เทคโนโลยีสำหรับครูไว้ 5 ด้าน ดังนี้

1. อำนวยความสะดวก กระตุ้นการเรียนรู้ และการสร้างสรรค์
2. ออกแบบและพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ในยุคดิจิทัลและการประเมินผล
3. เป็นแบบอย่างการทำงานและการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล
4. ส่งเสริมและเป็นแบบอย่างมากเป็นพลเมืองดิจิทัลและความรับผิดชอบ
5. การส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพและความเป็นผู้นำ

กล่าวโดยสรุป การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล หมายถึง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา ทั้งในการบริหาร การจัดการเรียนการสอน โดยใช้การสื่อสารผ่านทางระบบดิจิทัล เพื่อให้เกิดทักษะทั้งต่อผู้นำและผู้ตาม ซึ่งมี

การอำนวยความสะดวก ส่งเสริมการกระตุ้นการเรียนรู้และการสร้างสรรค์นวัตกรรมจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงการพัฒนาทักษะเชิงปฏิบัติการในการบริการ การจัดการ และการใช้งานด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ

2. องค์ประกอบของการมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล

นักวิชาการได้ศึกเกี่ยวกับองค์ประกอบของการมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัลไว้ ดังนี้

วิจารณ์ พานิช (2556, หน้า 203 – 2016) ได้สรุปทักษะดิจิทัลไว้ดังนี้

1. มีความรู้ด้านภาษาและการคิดคำนวณ
2. การมีความรู้เท่าทันและสามารถประเมินสารสนเทศจากสื่อได้หลากหลาย
3. การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
4. ความเข้าใจในวัฒนธรรมและความเป็นไปของสังคมโลก

วิโรจน์ สารรัตนะ (2557, หน้า 55) กล่าวถึงการมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัลไว้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ทักษะการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ
2. ทักษะการระดมทรัพยากรเพื่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างหลากหลาย
3. ทักษะเชิงปฏิบัติการที่มีกิจกรรมการบริหาร การจัดการ และการใช้งานด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ

คมพิศิษฐ์ ศรีบุญเรือง (2558, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งได้องค์ประกอบของการใช้ทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดังนี้

1. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาในการบริหาร
2. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาในการเรียนการสอน
3. การมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ศรัณยา ใครบุตร (2558, หน้า 107) กล่าวถึงการมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัลไว้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1. มีความสามารถในการบริหารจัดการเกี่ยวกับเทคโนโลยี การสะสมข้อมูลสารสนเทศและการเลือกใช้ซอฟแวร์และสื่อทางคอมพิวเตอร์ได้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า

2. มีความสามารถในการเลือกสรรสารสนเทศ

3. มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์และการประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4. มีความสามารถในการพูดและการนำเสนอ

APEC Education Foundation (2004, อ้างถึงใน นิคม นาคอ้าย, 2550, หน้า103) กล่าวถึงการมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัลไว้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การใช้ ICT ในการเชื่อมต่อการศึกษา

2. การตอบสนองความต้องการในการพัฒนา

3. การประยุกต์กระบวนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

4. การให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

Sheninger (2014, p. 114) กล่าวถึงการมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัลไว้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การสื่อสาร (Communication)

2. การประชาสัมพันธ์ (Public Relations)

3. การสร้างภาพลักษณ์ (Branding)

4. การพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพ (Professional Growth or Development) ด้วยการเรียนรู้สื่อสังคมออนไลน์

5. การปรับวิสัยทัศน์เกี่ยวกับพื้นที่การเรียนรู้และสภาพแวดล้อม (Re-Envisioning Learning Spaces and Environment)

การตระหนักคิด รู้เท่าทัน และประเมินสื่อได้

การตระหนักคิด รู้เท่ากัน และประเมินสื่อได้เป็นทักษะที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลมีความทันสมัยและมีความหลากหลาย รวมถึงสามารถนำเสนอข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ผู้นำจำเป็นจะต้องมีความรู้ความ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เข้าใจในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลอย่างถ่องแท้ จึงมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงการตระหนักคิด รู้เท่าทัน และประเมินสื่อได้ไว้ดังนี้

พีรวิชญ์ คำเจริญ (2561, หน้า 75 – 79) กล่าวว่า การตระหนักคิด รู้เท่าทัน และประเมินสื่อได้ว่าเป็นความสามารถของบุคคลในการใช้เครื่องมือดิจิทัลทั้งฮาร์ดแวร์และซอฟแวร์เพื่อใช้ในการเรียนรู้ การทำงาน สันทนาการ การสื่อสารและการมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์และผลิตเนื้อหาดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการมีทักษะการคิดวิเคราะห์และประเมินเนื้อหาดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณตลอดจนมีความรับผิดชอบและมีจริยธรรมต่อสังคมส่วนรวมภายใต้ระบบนิเวศดิจิทัล ซึ่งการรู้เท่าทันดิจิทัลเป็นประโยชน์สังคม การศึกษา วัฒนธรรม การเมืองและเศรษฐกิจในเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถอธิบายรายละเอียดของทักษะการรู้เท่าทันดิจิทัล 7 ทักษะ ได้แก่

1. ทักษะการเข้าถึง (Access skill) คือ ความสามารถในการเลือกและใช้เครื่องมือดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม ประกอบด้วยฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์เพื่อการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศที่มีความหลากหลาย เพื่อตอบสนองการเรียนรู้ การหาความรู้ ความบันเทิง และติดตามข่าวสารสนเทศก็โดยผู้ใช้งานควรมีทักษะการอ่านและการฟัง รวมทั้งสามารถแสวงหาข้อมูลที่ต้องการจากแหล่งสารสนเทศ และจัดเก็บสารสนเทศประเทศต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

2. ทักษะการวิเคราะห์ (Analysis skill) คือ ความสามารถในการทำความเข้าใจสารสนเทศและสัญลักษณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง โดยผู้ใช้งานควรมีทักษะการอ่านและการเขียนเพื่อจำแนกเนื้อหา รวมถึงระบุประเภทของสื่อดิจิทัล แหล่งที่มาและกลุ่มผู้รับสารเป้าหมายได้

3. ทักษะการประเมิน (Evaluation skill) คือ ความสามารถในการตัดสินคุณภาพ หรือคุณประโยชน์ของสารสนเทศที่ได้มาจากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ โดยผู้ใช้งานต้องมีความสามารถในการกลั่นกรองและคัดแยกสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ

4. ทักษะการสร้างสรรค์ (Creative skill) คือความสามารถในการสร้างสารสนเทศด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลโดยวิธีการปรับ ประยุกต์ ออกแบบ ประดิษฐ์หรือเขียนสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ กระดานสนทนา บล็อก รูปภาพและวีดีโอ เกมคอมพิวเตอร์ สื่อสังคม เป็นต้น ทั้งนี้การสร้างสารสนเทศที่หลากหลายต้องเหมาะสมกับผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ

5. ทักษะการสื่อสาร (Communication skill) คือ ความสามารถในการเลือกช่องทางการสื่อสารเนื้อหาดิจิทัล (Digital content) ไปยังกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเหมาะสม ภายใต้สิ่งแวดล้อมดิจิทัล เช่น สื่อออนไลน์ เกมคอมพิวเตอร์ สถานการณ์จำลอง เว็บไซต์สื่อสังคม เป็นต้น โดยใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัลต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ ไอแพด (ipad) แท็บเล็ต (Tablet) โทรศัพท์สมาร์ทโฟน (Smartphone) เป็นต้น ทั้งนี้ผู้ใช้งานต้องคำนึงถึงความปลอดภัย (Security) และความรับผิดชอบในการใช้สื่อดิจิทัลของตนเองด้วย

6. ทักษะการสะท้อนกลับ (Reflect skill) คือ ความสามารถในการแสดงความคิดเห็น การโต้ตอบและการเชื่อมโยงเนื้อหาดิจิทัลไปยังบุคคลอื่นในลักษณะต่าง ๆ เช่น การเสนอความเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างมีเหตุผล การให้คำแนะนำหรือการสอนผู้อื่นได้ เป็นต้น โดยทักษะการสะท้อนกลับจะต้องอยู่บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อสังคมและจริยธรรมที่มีต่อส่วนรวม

7. ทักษะการปฏิบัติ (Taking action skill) คือ ความสามารถในการทำงานและการร่วมมือกับบุคคลหรือสังคมในสิ่งแวดล้อมดิจิทัล โดยการแบ่งปันความรู้ การแก้ไขปัญหา และการร่วมพัฒนาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมได้อย่างเหมาะสม

Backingham (2006) กล่าวว่า การรู้เท่าทันดิจิทัล คือ ความสามรถในการใช้งานคอมพิวเตอร์และการสืบค้นสารสนเทศโดยเริ่มจากพื้นฐานการใช้อินเทอร์เน็ตในการเรียนรู้ ค้นหา และเลือกเครื่องมือดิจิทัลเช่น เบราว์เซอร์ (Browser) ไฮเปอร์ลิงค์ (Hyperlink) เสิร์ชเอนจิน (Search engine) เป็นต้น และ Fantin and Grardello (2008) ที่กล่าวว่าการรู้เท่าทันดิจิทัลมีความเกี่ยวข้องกับการเล่น ศิลปะ และการเล่าเรื่อง เช่น ภาษาซึ่งมีความจำเป็นในการอธิบายและสื่อสารถึงความรู้สึก ความคิด และประสบการณ์ ทั้งนี้ความเฉพาะเจาะจงของแต่ละภาษาทำให้ต้องมีทักษะการใช้ภาษาและเนื้อหาที่ต่างกัน รวมถึงเกี่ยวข้องกับการสนทนา (Dialogue) การเจรจา (Negotiation) การพูดคุย (Polyphony) การเปิดใจกว้าง (Openness) ความยืดหยุ่น (Flexibility) การวิพากษ์วิจารณ์ (Criticium) และการร่วมมือ (Collabaration)

อีกทั้ง Calvani, Fina and Ranieri (2009) กล่าวว่า การรู้เท่าทันดิจิทัล หมายถึง ความสามารถในการสำรวจและเผชิญกับสถานการณ์ของเทคโนโลยีใหม่ด้วยวิธีการที่ยืดหยุ่นเพื่อใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี รวมถึงการมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คัดเลือกและประเมินสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ โดยผู้ใช้ควรมีความตระหนักในความรับผิดชอบส่วนบุคคล (Personal responsibility) และเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน เช่นเดียวกับ

Belshaw (2011) กล่าวว่าการรู้เท่าทันดิจิทัลเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมซึ่งเป็นช่องทางของผู้ที่มีประสบการณ์ที่ไม่ดีกับสถาบันการศึกษาให้กลับเข้ามาเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองหรือเรียนรู้กับสถาบันการศึกษา รวมไปถึงสามารถแก้ไขการถูกแบ่งแยกจากสังคมและเป็นอาวุธที่ทรงพลังในการต่อสู้กับความยากจนทั้งในระดับท้องถิ่นระดับชาติและนานาชาติ

Summey (2013) กล่าวว่าการเลือกใช้เครื่องมือดิจิทัลให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการทำงานประกอบด้วย การจัดการข้อมูล การผลิตเนื้อดิจิทัล (Digital content) และมีส่วนร่วมหรือกิจกรรมร่วมกับสิ่งแวดล้อมทางดิจิทัล (Digital environment) เพื่อการนำเสนอ แก้ปัญหา และแบ่งปันสารสนเทศ

สรุปได้ว่า การตระหนักคิด รู้เท่าทัน และประเมินสื่อได้ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการใช้เครื่องมือดิจิทัลต่าง ๆ เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ ไอแพด (ipad) แท็บเล็ต (Tablet) โทรศัพท์สมาร์ทโฟน (Smartphone) เป็นต้น มาใช้ในการเรียนรู้ สืบค้น ค้นหา วิเคราะห์ กลั่นกรองและคัดแยกสารสนเทศ โดยต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความรับผิดชอบในการใช้สื่อดิจิทัลของตนเอง และเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นประโยชน์ทั้งต่อสังคม การศึกษา วัฒนธรรม การเมืองและเศรษฐกิจในเชิงสร้างสรรค์

การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและการสอน

เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการศึกษาอย่างมา ซึ่งจะส่งผลให้การเรียนรู้เพิ่มเติมและการปรับตัวอยู่ตลอดเวลาทั้งด้านการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ จึงมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและการสอนไว้ดังนี้

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (2552, หน้า 3) กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษากับการส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนการสอน จัดระบบและควบคุมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เป็นศูนย์กลางในการให้บริการด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จัดตั้งศูนย์วิทยบริการ และบริการด้านสื่อการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ จัดระบบสารสนเทศ ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ในโรงเรียน ผลิตและเผยแพร่เอกสารวิชาการด้าน

เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การประเมินติดตามผล ศึกษาวิเคราะห์ วิจัยด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

เรณู จันทพันธ์ (2557, หน้า 1) กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน หากมีการวางแผนในการบริหารจัดการที่ดีจะทำให้การบริหารงานในโรงเรียนเป็นระบบ สะดวก รวดเร็ว มีความน่าเชื่อถือในการนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษา หลักการสำคัญในการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศในโรงเรียนดังนี้

1. ประชุมสร้างความตระหนักให้บุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญของการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ

2. วางแผนจัดระบบงานในโรงเรียนให้เป็นหมวดหมู่

3. มอบหมายให้ผู้รับผิดชอบแต่ละงานอย่างชัดเจน

4. ผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดทำข้อมูลตามที่ได้รับมอบหมาย

ชริสา พรหมรังสี (2557, หน้า 16) กล่าวว่าการใช้เทคโนโลยีบริหารการศึกษานั้นจะกระทำขึ้นเพื่อให้งานต่าง ๆ ที่ต้องรับผิดชอบสำเร็จลุล่วงด้วยดี ซึ่งการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารการศึกษาจึงมีความสำคัญดังนี้

1. เทคโนโลยีบริหารการศึกษาทำให้การบริหารจัดการของผู้นำมีความสะดวกรวดเร็วและมีคุณภาพ

2. เทคโนโลยีบริหารการศึกษาทำให้การสื่อสารและการประสานงานด้านการบริหารการศึกษาและการปฏิรูปการศึกษาสะดวกรวดเร็ว

3. เทคโนโลยีบริหารการศึกษาทำให้พัฒนาด้านการศึกษาของประเทศดำเนินไปอย่างราบรื่นและมั่นคง

4. เทคโนโลยีบริหารการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้สามารถผลิตผู้จบการศึกษาทุกระดับที่มีคุณภาพได้

Thanin Intharawiset (2019, pp. 480 – 481) ได้กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลและเพิ่มประสิทธิภาพในการถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียนได้แบบออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำให้ผู้เรียนเกิดความสะดวกและเข้าถึงความรู้ได้อย่างรวดเร็ว ทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยน ปรับตัว ปรับแนวคิดให้ทันกับยุคที่เทคโนโลยีเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว เพื่อที่จะได้สร้างผู้เรียนให้มีทักษะต่าง ๆ ที่สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ นำองค์

ความรู้ไปสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นและสามารถดำรงอยู่ในยุคดิจิทัลได้

สรุปได้ว่า การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและการสอน หมายถึง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน โดยมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ สะดวก รวดเร็ว มีความน่าเชื่อถือ และมีคุณภาพ เพื่อทำให้เกิดความสะดวกและเข้าถึงความรู้ได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังต้องมีการปรับเปลี่ยน ปรับตัว ปรับแนวคิดในยุคดิจิทัล

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

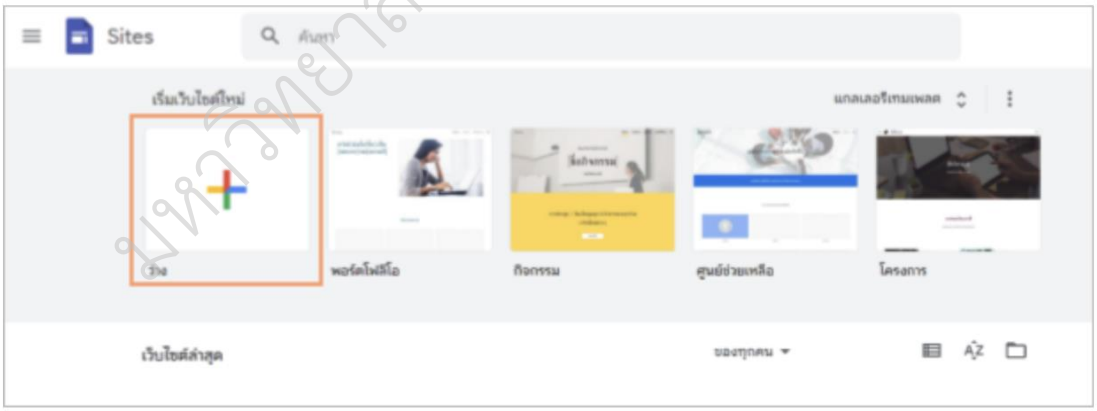
ตัวอย่างโปรแกรมที่นำมาใช้เพื่อการศึกษาในระบบออนไลน์

ในยุคปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยี ถือได้ว่าเป็นวิธีการหนึ่งที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งครูจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาตนเองตลอดเวลา ในการสร้างสื่อการสอน ตลอดจนพัฒนาไปสู่นวัตกรรมที่สามารถใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ ซึ่งมีโปรแกรมที่สามารถนำมาใช้เพื่อการศึกษาในระบบออนไลน์มากมาย โดยมีตัวอย่างโปรแกรมและวิธีการใช้ดังนี้

Google Sites เป็นแอปพลิเคชันออนไลน์หนึ่งที่ช่วยในการเรียนการสอนของครู โดยสามารถเชื่อมโยงเนื้อหา แหล่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบไฟล์ เสียง วิดีโอ ที่นักเรียนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลและสามารถเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ทั้งนี้ Google ได้มีการสร้างและพัฒนาเว็บขึ้นมาที่เรียกว่า New Google Sites มีลักษณะ Responsive ซึ่งเป็นการปรับขนาดเว็บไซต์ให้มีความเหมาะสมกับทุกอุปกรณ์ และง่ายในการทำเว็บไซต์

ขั้นตอนการสร้างเว็บไซต์

1. ลงชื่อเข้าใช้ด้วย Gmail คลิกปุ่ม “ลงชื่อเข้าใช้งาน”
2. สมัครเข้าใช้งาน โดยเข้าไปที่ URL พิมพ์ sites.google.com
3. เลือกสร้าง “เครื่องหมาย + (ว่าง)” เพื่อทำการสร้างเว็บไซต์

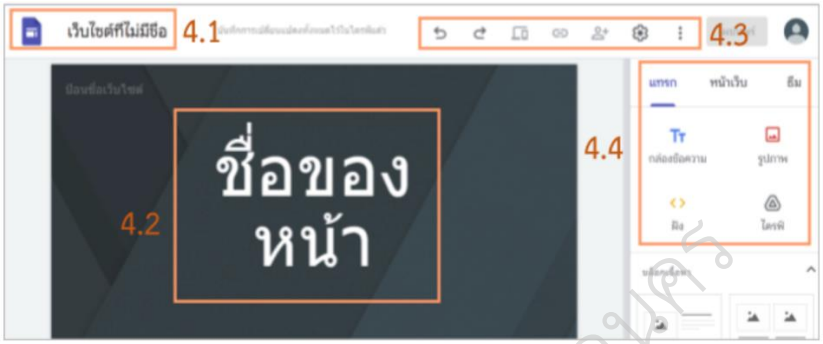
4. การสร้างหน้าแรกเพจของเว็บไซต์ (Homepage) จะประกอบไปด้วย

4.1 ชื่อเว็บไซต์

4.2 ชื่อของหน้า

4.3 แถบเมนูเครื่องมือต่าง ๆ

4.4 เมนูหลักด้านซ้ายมือ ประกอบด้วย “เมนูแทรก” สามารถใช้เครื่องมือปรับแต่ง แก้ไข ข้อความ หรือแทรกวิดีโอ รูปภาพต่าง ๆ ได้ “เมนูหน้าเว็บ” เป็นการเพิ่มหน้าเว็บไซต์ “เมนูธีม” เป็นเมนูแม่แบบหรือ Template ในการกำหนดรูปแบบ สี ตัวอักษรต่าง ๆ ตามรูปแบบที่ Google Sites กำหนดให้

5. การตั้งชื่อเว็บไซต์

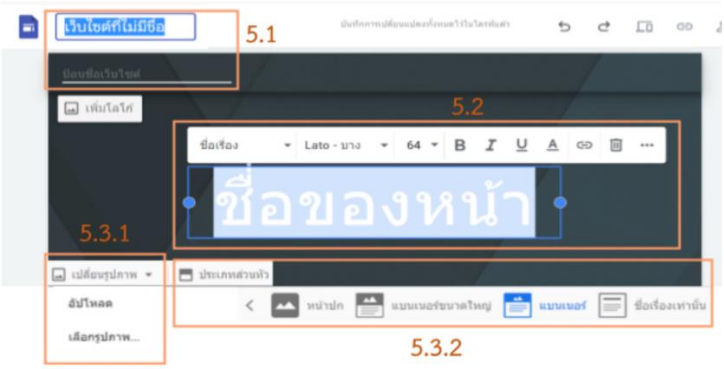
5.1 ชื่อเว็บ คลิกที่ “เว็บไซต์ที่ไม่มีชื่อ” สามารถกำหนดชื่อเว็บไซต์เองได้

5.2 ชื่อของหน้า เป็นชื่อของหน้าเพจสามารถกำหนดชื่อ รูปแบบ สี ขนาดของตัวอักษรเองได้

5.3 การกำหนดประเภท Banner มีให้เลือก 2 อย่าง คือ “เปลี่ยนรูปภาพ” และ “ประเภทส่วนหัว”

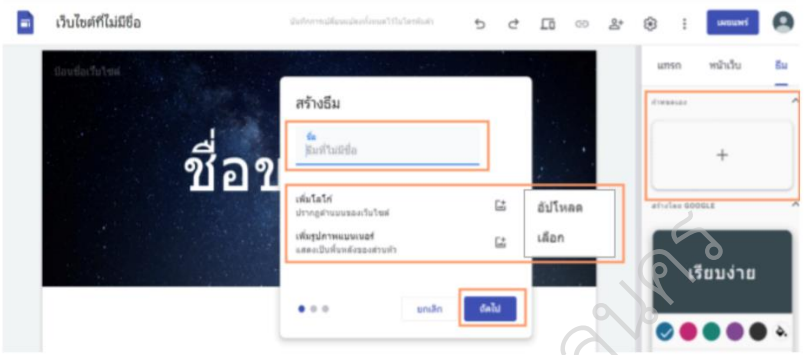
5.3.1 การเปลี่ยนพื้นหลัง คลิกที่ “เปลี่ยนรูปภาพ” เลือกไฟล์ภาพจากการ “อัปโหลด” หรือ “เลือกรูปภาพ” ได้ ทั้งนี้ ในการเปลี่ยนพื้นหลังสามารถทำให้ภาพชัดขึ้น โดยการคลิกที่ “รูปดาว 3 ดวง”

5.3.2 เลือกที่ “ประเภทส่วนหัว” จะประกอบไปด้วย “หน้าปก” “แบนเนอร์ขนาดใหญ่” “แบนเนอร์” และ “ชื่อเรื่องเท่านั้น” ซึ่งส่วนใหญ่จะเลือกใช้รูปแบบ “แบนเนอร์”

6. การสร้างธีม

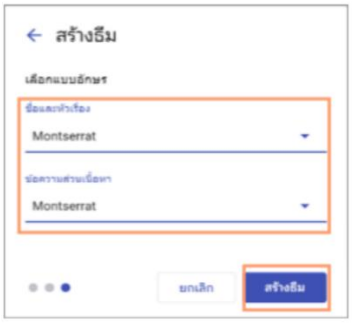
6.1 คลิกที่ “กำหนดเอง” ทำการตั้งชื่อธีม เลือก “เพิ่มโลโก้” และ “เพิ่มรูปภาพแบนเนอร์” โดยการคลิกที่ “เครื่องหมาย +” เลือก “อัปโหลด” หรือ “เลือก” รูปภาพที่ต้องการ เพื่อตั้งเป็นรูปโปรไฟล์ และภาพพื้นหลังของเว็บ คลิกปุ่ม “ถัดไป”

6.2 การกำหนดสีของธีม เลือกสีได้ตามที่ต้องการ หลังจากนั้น คลิกปุ่ม “ถัดไป

6.3 การเลือกแบบอักษร ในส่วนของชื่อเรื่อง และเนื้อหา จากนั้น คลิกที่ “สร้างธีม”

6.4 จะปรากฏหน้าต่างธีม ด้านซ้ายมือ ทั้งนี้สามารถปรับแต่งแก้ไขรูปแบบได้ตามเมนูด้านล่างขวามือได้

6.5 การเพิ่มรูปภาพในแบนเนอร์ ให้ทำการดับเบิ้ลคลิกที่แบนเนอร์ด้านซ้ายมือ จะปรากฏรูปวงกลม คลิกที่ “อัพโหลด” ทำการเลือกรูปภาพที่ต้องการ ทั้งนี้ สามารถย่อ ขยาย เคลื่อนย้ายรูปภาพได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

6.6 การแสดงตัวอย่าง โดยการคลิกรูป “หน้าจอ” เพื่อดูความเหมาะสมตามขนาดหน้าจอ

7. การสร้างเนื้อหาในเว็บไซต์

7.1 การออกแบบเอกสาร เลือก “แทรก” เลือกรูปแบบเนื้อหาจากบล็อกเนื้อหา (Layouts) ตามรูปแบบที่ Google Sites กำหนดให้

7.2 เมื่อเลือกรูปแบบแล้ว สามารถแทรกเนื้อหา หรือ รูปภาพ โดยคลิกที่เครื่องหมาย (+) ถ้ารูปอยู่ในเครื่องคอมพิวเตอร์ เลือก “อัปโหลด” ถ้ารูปอยู่ในที่อื่น ๆ หรือที่ออนไลน์ เลือกที่ “เลือกรูปภาพ” หรืออยู่ใน Google Drive เลือกที่ “จากไดร์ฟ”

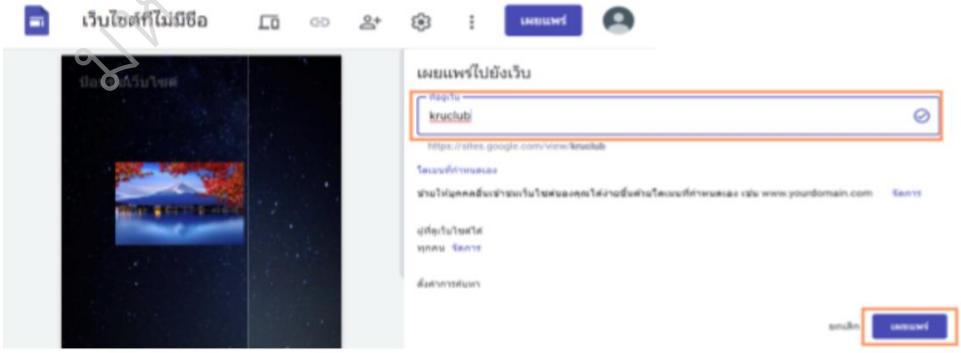
7.3 การแทรกภาพเคลื่อนไหว วิดีโอแผนภูมิ กราฟ แผนที่ ฯลฯ สามารถใช้ฟังก์ชัน ด้านขวามือในการเพิ่มเติมในเว็บไซต์ได้ อีกทั้งยังสามารถปรับขนาดได้ตามที่ต้องการ

8. การเผยแพร่เว็บไซต์

8.1 การแชร์ใช้งานร่วมกับผู้อื่น เป็นการกำหนดสิทธิ์ผู้ที่มีสิทธิ์ในการเข้าเว็บไซต์ หรือผู้ที่ทำงานร่วมกัน โดยการคลิกที่ “แชร์กับผู้อื่น” ไปที่ลิงก์ เลือก “เปลี่ยน”

8.2 ไปที่ เว็บไซต์ที่เผยแพร่ เลือก “สาธารณะ” คลิก “เสร็จสิ้น”

8.3 การเผยแพร่เว็บไซต์ เลือกเมนู “เผยแพร่” จะขึ้นหน้าต่าง “เผยแพร่ไปยังเว็บ” ให้ทำการใส่ชื่อเว็บ แนะนำให้เป็นชื่อภาษาอังกฤษที่สั้นและเข้าใจง่าย หลังจากนั้น คลิกที่ “เผยแพร่”

8.4 การคัดลอกลิงก์ คลิกที่ “ลิงก์” เลือก “คัดลอกลิงก์” กรณีที่ลิงก์มีความยาวเกินไป สามารถแก้ไขให้สั้นลงได้ โดยการไปที่หน้าเว็บ เลือก “หน้าแรก” คลิกที่ “จุด 3 จุด” เลือก “คุณสมบัติ” เลือก “ขั้นสูง” ทำการเปลี่ยนชื่อ “เส้นทางที่กำหนดเอง” คลิก “เสร็จสิ้น

8.5 ทำการคลิกที่ “เผยแพร่” และ “คัดลอกลิงก์” อีกครั้ง จะได้ลิงก์ที่ทำการแก้ไขแล้ว และ สามารถนำไปแชร์หรือเผยแพร่ต่อได้ (กรณีที่มีการแก้ไขเว็บไซต์ จะต้องคลิกที่ “เผยแพร่” ทุกครั้ง เพื่อเป็นการอัพเดทข้อมูล)

การใช้ทักษะดิจิทัลที่มีความหลากลาย สามารถใช้งานได้ง่าย มีฟังก์ชันให้เลือกและมีความเหมาะสำหรับเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอน จะเป็นการกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุปองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของการมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล

การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล หมายถึง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา ทั้งในการบริหาร การจัดการเรียนการสอน โดยใช้การสื่อสารผ่านทางระบบดิจิทัล เพื่อให้เกิดทักษะทั้งต่อผู้นำและผู้ตาม ซึ่งมีการอำนวยความสะดวก ส่งเสริมการกระตุ้นการเรียนรู้และการสร้างสรรค์นวัตกรรมจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงการพัฒนาทักษะเชิงปฏิบัติการในการบริการ การจัดการ และการใช้งานด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยมีองค์ประกอบย่อย จำนวน 2 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การตระหนักคิด รู้เท่าทัน และประเมินสื่อได้ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการใช้เครื่องมือดิจิทัลต่าง ๆ เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ ไอแพด (ipad) แท็บเล็ต (Tablet) โทรศัพท์สมาร์ทโฟน (Smartphone) เป็นต้น มาใช้ในการเรียนรู้ สืบค้น ค้นหา วิเคราะห์ กลั่นกรองและคัดแยกสารสนเทศ โดยต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความรับผิดชอบในการใช้สื่อดิจิทัลของตนเอง และเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นประโยชน์ทั้งต่อสังคม การศึกษา วัฒนธรรม การเมืองและเศรษฐกิจในเชิงสร้างสรรค์

2. การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและการสอน หมายถึง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน โดยมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ สะดวก รวดเร็ว มีความน่าเชื่อถือ และมีคุณภาพ เพื่อทำให้เกิดความสะดวกและเข้าถึงความรู้ได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังต้องมีการปรับเปลี่ยน ปรับตัว ปรับแนวคิดในยุคดิจิทัล

แบบฝึกปฏิบัติก่อนการอบรม
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ชุดที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล

คำชี้แจง ตอบคำถามต่อไปนี้ตามความคิดเห็นและความเข้าใจของท่าน

1. การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล หมายถึง .....
.....
.....
.....
.....
.....
2. การใช้ทักษะดิจิทัลที่เหมาะสมเป็นอย่างไร .....
.....
.....
.....
.....
.....
3. การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและการสอน ควรเป็นอย่างไร .....
.....
.....
.....
.....
.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบฝึกปฏิบัติหลังการอบรม
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ชุดที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล

คำชี้แจง ให้ท่านอธิบายถึงการใช้ทักษะดิจิทัลของตนเองที่ส่งผลต่อการทำงานและการสอน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบฝึกสรุปผลการอบรม
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ชุดที่ 2 การมีความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล

คำชี้แจง ให้ผู้เข้ารับการอบรมสรุปผลโดยจัดทำเป็นแผนผังความคิด

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บรรณานุกรม

คมพิศิษฐ์ ศรีบุญเรือง. (2557). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ชริสา พรหมรังสี. (2557). *การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

นิคม นาคอ้าย. (2550). องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์, 18(2), 99 – 113.*

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2557). *การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างไร*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เอส.อาร์.พริ้นติ้ง.

พีรวิชญ์ คำเจริญ. (2561). การศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัล และทักษะการรู้เท่าทันดิจิทัลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม, 8(1), 54 – 66.*

เรณู จันทพันธ์. (2557). *การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนแสนสุขสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก

วิจารณ์ พานิช. (2556). *วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ฝ่ายโรงพิมพ์ บริษัท ตถาตา พับลิเคชั่น.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2557). *ภาวะผู้นำ ทฤษฎี และนานาทัศนะร่วมสมัยปัจจุบัน.* กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ์.

ศรัณยา ใครบุตร. (2558). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 11*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สุกัญญา แช่มช้อย. (2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล School Management in Digital Era*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Belshaw, D. (2011). *What is digital lieracy? A pragmatic investigation*. Ed.D. Dissertation of Department of Education at Durham University.

Buckingham, D. (2006). *Defining digital literacy: What do young people need to know about digitalmedia?.* Digital Kompetanse. 1: 263 – 276.

Calvani, A., Fini, A. and Ranieri, M.. (2009). *Assessing digital competence in secondary education. Issue, models and instrument.* In M. Learning (ed.). Issues in information and media literacy: Education, practice and pedagogy. Informing Science Press. California: Informing Science Press Publishing.

Fantin, M. & Grardello, G. (2008). *Digital literacy and cultural mediations to the digital divide.* In P.C. Rivoltella (ed.). Digital literacy: tools and methodologies for information society. New York: IGI Publishing.

Sheninger, E. (2014). *Digital Leadership : Changing paradigms for changing times*. California: United States of America.

Summey, D. C. (2013). *Developing digital literacies a framework for professional learning*. California: SAGE Publications.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

รายชื่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผศ.ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์	ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
รศ.ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง	กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ เสนอแนะการสร้างเอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. นายไพบูรณ์ คำภูมี ศึกษานิเทศก์กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกลเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

4. ดร.ชัยวัฒน์ วาทะวัฒนะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

5. ดร.ชาติชาย ก่อคุณ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนมุกดาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

6. นางสุรีพร อิสสระวงษ์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

7. นางสาวเบญจมาศ จรรยาวดี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเชิงชุมราษฎร์นุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนา

ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนา

ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ชุดที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล

นางสาวณัฐพร พรมวัง

นักศึกษาปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำนำ

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยมุ่งพัฒนาด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้านความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล ด้านการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล ด้านการบูรณาการทักษะดิจิทัล ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล และด้านคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัลซึ่งจะส่งผลให้ครูมีการพัฒนาตนเอง และนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนต่อไป ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดของรูปแบบ กระบวนการ และรายละเอียดการอบรมเชิงปฏิบัติการ รวมทั้งมีเอกสารใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา โดยหน่วยนี้คือ

หน่วยที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล ซึ่งครูต้องใช้สื่อสังคมออนไลน์ให้เกิดการศึกษาค้นคว้า มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สามารถรับข่าวสารผ่านหลายมิติ สามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้คนในเครือข่าย และมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้เทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม โดยใช้เครือข่ายสังคมดิจิทัล โดยมีองค์ประกอบย่อย จำนวน 3 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบย่อยที่ 1 การทำงานเป็นทีม/เครือข่าย การเรียนรู้เป็นทีม

องค์ประกอบย่อยที่ 2 การสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์และการใช้เครือข่ายสังคมในการแลกเปลี่ยนผ่านระบบอินเตอร์เน็ต

องค์ประกอบย่อยที่ 3 การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบชัดเจน และเคารพผู้อื่น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ และคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารชุดนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษา และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ เพื่อพัฒนาให้นักเรียนและครูได้รับประโยชน์สูงสุด

นางสาวณัฐพร พรมวัง
นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ

เรื่อง **หน้า**

วัตถุประสงค์ 1
เนื้อหา 1
ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม 1
สื่อและแหล่งเรียนรู้ 3
การวัดและประเมินผล 3
ชุดที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล 4
การทำงานเป็นทีม/เครือข่าย การเรียนรู้เป็นทีม 8
การสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์และการใช้เครือข่ายสังคมในการแลกเปลี่ยนผ่านระบบอินเตอร์เน็ต 10
การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ ชัดเจน และเคารพผู้อื่น 11
ตัวอย่างช่องทางที่ใช้ในการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล 15
แบบฝึกปฏิบัติก่อนการอบรม 21
แบบฝึกปฏิบัติก่อนการอบรม 22
แบบฝึกสรุปผลการอบรม 24
บรรณานุกรม..... 25

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูที่เข้ารับการพัฒนามีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปปฏิบัติได้เกี่ยวกับการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล

2. เพื่อให้ครูที่เข้ารับการพัฒนามีการทำงานและการเรียนรู้เป็นทีม โดยใช้การสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์และการใช้เครือข่ายสังคมดิจิทัลได้

เนื้อหา

การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล คือการใช้สื่อสังคมออนไลน์ให้เกิดการศึกษาค้นคว้า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่กว้างขวาง ไร้ขอบเขต สามารถรับข่าวสารผ่านหลายมิติ นอกจากนั้นสามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้คนในเครือข่าย อีกทั้งยังต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้เทคโนโลยีที่ส่งเสริมการร่วมมือการเรียนรู้และกิจกรรม ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม การเรียนรู้เป็นทีม โดยใช้สื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์และการใช้เครือข่ายสังคมดิจิทัล มี 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) การทำงานเป็นทีม/เครือข่าย การเรียนรู้เป็นทีม 2) การสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์และการใช้เครือข่ายสังคมในการแลกเปลี่ยนผ่านระบบอินเตอร์เน็ต และ 3) การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ ชัดเจน และเคารพผู้อื่น มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

เอกสารประกอบการพัฒนาชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อให้ครูผู้ฝึกปฏิบัติ มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล มี 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) การทำงานเป็นทีม/เครือข่าย การเรียนรู้เป็นทีม 2) การสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์และการใช้เครือข่ายสังคมในการแลกเปลี่ยนผ่านระบบอินเตอร์เน็ต และ 3) การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ ชัดเจน และเคารพผู้อื่น โดยมีกิจกรรมสำคัญ ๆ ดังนี้

1. ปฐมนิเทศ ชี้แจงแนวทางการดำเนินการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. กระตุ้นโดยใช้คำถามให้ผู้ฝึกปฏิบัติได้ฝึกฝนความคิด โดยให้ผู้ฝึกปฏิบัติแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัลเป็นอย่างไร ตามความคิดเห็นเป็นรายบุคคล และนำเข้าสู่เนื้อหาสาระสำคัญ

3. ผู้เข้ารับการอบรมประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ก่อนการอบรม

4. ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการจากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล โดยใช้เอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูและคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาประกอบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแบบเข้ม

5. วิทยากรและผู้เข้ารับการอบรม ร่วมกันสรุปเนื้อหา พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

6. วิทยากรอธิบายการปฏิบัติกิจกรรม และให้ผู้เข้ารับการอบรมฝึกปฏิบัติดำเนินการ

7. ให้ผู้เข้าอบรมระดมความคิด ช่วยกันคิดเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

8. วิทยากรและผู้ฝึกปฏิบัติ ร่วมกันสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

9. ผู้เข้ารับการอบรม ประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ หลังการอบรม

10. ผู้เข้ารับการอบรมฝึกปฏิบัติจริงในเรื่องภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในโรงเรียนตนเอง

11. ผู้เข้ารับการอบรมเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับผู้ที่เข้ารับการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ผ่านกลุ่ม Facebook “การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

12. หลังจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ฝึกปฏิบัติจริงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) และการนิเทศ ติดตามแล้ว ผู้เข้ารับการอบรมตอบแบบประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยให้ทำแบบประเมินการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยใช้แบบประเมินชุดเดียวกันกับชุดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. เอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนา ชุดที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล

2. แบบฝึกปฏิบัติ

3. แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินผลก่อนการพัฒนา

2. จากการปฏิบัติกิจกรรมในการอบรมเชิงปฏิบัติการ

3. จากความสนใจในการศึกษาเอกสาร และร่วมแสดงความคิดเห็น การสังเกตพฤติกรรม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสรุปประเด็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้

4. จากการนำเสนอประเด็นข้อสรุปรวมถึงข้อซักถามในการดำเนินกิจกรรม

5. ประเมินจากบันทึกผลจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)

6. ประเมินจากการฝึกปฏิบัติจริงภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษของตนเอง

7. ประเมินจากการนิเทศ ติดตามหลังการฝึกปฏิบัติจริงในเรื่องภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

8. ประเมินผลหลังการพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ชุดที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล

ระยะเวลาในการอบรม 2 ชั่วโมง

การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล คือการใช้สื่อสังคมออนไลน์ให้เกิดการศึกษาค้นคว้า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่กว้างขวาง ไร้ขอบเขต สามารถรับข่าวสารผ่านหลายมิติ นอกจากนั้นสามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้คนในเครือข่าย อีกทั้งยังต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้เทคโนโลยีที่ส่งเสริมการร่วมมือการเรียนรู้และกิจกรรม ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม การเรียนรู้เป็นทีม โดยใช้สื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์ และการใช้เครือข่ายสังคมดิจิทัล มี 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

1. การทำงานเป็นทีม/เครือข่าย การเรียนรู้เป็นทีม
2. การสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์และการใช้เครือข่ายสังคมในการแลกเปลี่ยนผ่านระบบอินเตอร์เน็ต
3. การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ ชัดเจน และเคารพผู้อื่น

การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล

1. ความหมาย

การสื่อสารและการแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล ถือเป็นส่วนหนึ่งสำคัญส่วนหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลาและความเขริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการเสนอเรื่องราวต่าง ๆ และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยมีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงการสื่อสาร แลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัลไว้ ดังนี้

ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ (2560, หน้า 177) ได้สรุปการพัฒนาความคล่องทางดิจิทัลในการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล ได้ดังนี้

1. ใช้เครือข่ายการเรียนรู้ส่วนบุคคล PLN ในการพัฒนาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การเรียนรู้อย่างหลากหลาย
2. ใช้แหล่งเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา
3. สร้างความเข้าใจในการพัฒนาครูยุคดิจิทัลที่เป็นครูที่มีความสามารถใช้เทคโนโลยีได้เป็นอย่างดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

4. พัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ธนะวัฒน์ วรรณประภา (2560, หน้า 157) กล่าวถึงหลักการของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ต่อการจัดเรียนการสอน ดังนี้

1. การใช้สื่อสังคมออนไลน์จะต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาและจุดมุ่งหมายที่จะสอน

2. การนำสื่อสังคมออนไลน์มาใช้นั้นจะต้องมีเหมาะสมกับวัยระดับชั้นความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน

3. การใช้สื่อสังคมออนไลน์จะต้องมีความเหมาะกับกระบวนการสอนและรูปแบบการสอน

4. การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเรียนการสอนจะต้องคำนึงถึงหลักการทางจิตวิทยาการเรียนรู้จิตวิทยาพัฒนาการและพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนด้วย

สุกัญญา แช่มช้อย (2562, หน้า 71 – 72) ได้สรุปความเป็นพลเมืองดิจิทัล
ที่มีความเข้าใจในมนุษย์วัฒนธรรมและเรื่องต่าง ๆ ในสังคมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีไว้ 3 ลักษณะ ได้แก่

1. สนับสนุนและใช้เทคโนโลยีได้อย่างปลอดภัย ถูกต้องตามกฎหมาย และมีความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสาร

2. มีทัศนคติที่ดีต่อการใช้เทคโนโลยีที่ส่งเสริมการร่วมมือการเรียนรู้และกิจกรรมในการผลิต

3. มีความเป็นผู้นำในการเป็นพลเมืองดิจิทัล

จิณณวัตร ปะโคทัง (2561, หน้า 242 – 243) กล่าวถึงการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์กับห้องเรียนเพื่อการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล ได้แก่

1. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสังคมในห้องเรียน เนื่องจากบรรยากาศของเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารผ่านหลายมิติความสัมพันธ์ของคนในเครือข่าย ด้วยเหตุนี้ เมื่อทั้งผู้สอนและผู้เรียนเข้าสู่การสร้างความสัมพันธ์ภายในระบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ก็จะนำไปสู่การพัฒนาความสัมพันธ์ในสังคมจริงในทิศทางที่ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มี

ประสิทธิภาพจริง นอกจากนี้ลักษณะการนำเสนอข้อมูล สถานภาพที่เป็นปัจจุบัน ทำให้ทั้งผู้สอนสามารถติดตามพฤติกรรมและประสานข้อมูลได้อย่างทันท่วงที

2. การกระตุ้นให้เกิดการศึกษาค้นคว้า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่กว้างขวางการตั้งประเด็นแลกเปลี่ยน ข้อสงสัยต่าง ๆ ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ทำได้อย่างทันท่วงทีและเป็นเครื่องมือสำหรับผู้สอนในการกระตุ้นผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ในขณะเดียวกันผู้สอนสามารถนำเสนอเนื้อหาใหม่ ๆ ได้อย่างต่อเนื่องและผู้เรียนสามารถติดตามได้อย่างต่อเนื่อง

3. การส่งเสริมการศึกษาตามความสนใจและความถนัด เครือข่ายสังคมออนไลน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรูปแบบของเว็บบล็อกเป็นระบบที่ส่งเสริมการเผยแพร่ผลงานตามความถนัดและความสนใจของทั้งผู้สอนและผู้เรียน อีกทั้งยังส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนขยายผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การส่งเสริมการบันทึกและการอ่าน การเผยแพร่ผ่านเครื่อข่ายสังคมออนไลน์ส่วนใหญ่ผ่านรูปแบบของข้อเขียนในหลายลักษณะ เช่น ข้อความสั้นในระบบทวิตเตอร์ (Twitter) ข้อความปานกลางของเว็บ Facebook หรือข้อความยาว ๆ ของระบบเว็บบล็อก เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล หมายถึง การใช้สื่อสังคมออนไลน์ให้เกิดการศึกษาค้นคว้า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่กว้างขวาง ไร้ขอบเขต สามารถรับข่าวสารผ่านหลายมิติ นอกจากนั้นมีสามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้คนในเครือข่าย อีกทั้งยังต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้เทคโนโลยีที่ส่งเสริมการร่วมมือการเรียนรู้และกิจกรรม ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม การเรียนรู้เป็นทีม โดยใช้สื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์และการใช้เครือข่ายสังคมดิจิทัล

2. องค์ประกอบของการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล

นักวิชาการได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัลไว้ ดังนี้

วิจารณ์ พานิช (2556, หน้า 203 – 2016) ได้กล่าวถึงการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัลไว้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การทำงานเป็นทีม การเรียนรู้เป็นทีม

2. ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

3. การสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์และการใช้เครือข่ายสังคม

ศรัณยา ใครบุตร (2558, หน้า 53) ได้กล่าวการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้จากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศไว้ดังนี้

1. การค้นคืนสารสนเทศ ซึ่งเป็นการนำสารสนเทศที่จัดเก็บไว้ออกมาใช้งาน ทำให้สามารถติดต่อและถ่ายโอนจากการเชื่อมต่อระบบอินเตอร์เน็ต

2. การค้นหาสารสนเทศ เป็นการค้นหาข้อมูลจากฐานข้อมูลที่ถูกจัดเก็บอย่างเป็นระบบ สามารถค้นหาสารสนเทศได้ตามต้องการจากเว็บไซต์สำหรับค้นหา ได้แก่ โปรแกรมค้นหา (Search Engine) เป็นเว็บไซต์ที่มีเครื่องมือในการที่จะสืบค้นเว็บไซต์ต่าง ๆ มาเก็บไว้ในฐานข้อมูล เช่น Google.com เป็นต้น รวมถึงการติดต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านอีเมล์ กระดานข่าว (Web board) โปรแกรมส่งข้อความ (Instant Messenger) และบันทึกเล่าเรียน (Weblog หรือ Blog) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่จะช่วยสะท้อนความรู้ แลกเปลี่ยนความคิด และแบ่งปันแหล่งเรียนรู้

3. การเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ โดยอินเตอร์เน็ตจะช่วยให้สามารถเข้าถึงข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว

4. การเข้าถึงสารสนเทศมัลติมีเดีย ซึ่งสามารถใช้ผ่านโปรแกรมเพื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เพื่อให้มีความสมบูรณ์ เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเรียนรู้ไปด้วยกัน

มหาวิทยาลัยมหิดล (2559, ออนไลน์) ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัลไว้ ดังนี้

1. การเลือกใช้สื่อและเครื่องมือทางดิจิทัลให้เหมาะสมกับประเภทของการใช้งาน การติดต่อ และผู้รับ

2. การแยกแยะพื้นที่ออนไลน์สาธารณะกับส่วนตัว

3. การแยกแยะ ไตร่ตรองข้อเท็จจริงทางอินเตอร์เน็ต

4. การวิเคราะห์ความเสี่ยง การป้องกัน และการรับมือทางอินเตอร์เน็ต

5. การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ชัดเจน และเคารพผู้อื่น

จิณณวัตร ปะโคทัง (2561, หน้า 46) กล่างถึงการสื่อสารในโลกศตวรรษที่ 21 โดยต้องมีทักษะของการสื่อสารและความร่วมมือที่กวว้างขวางและลึกซึ้ง ดังนี้

1. มีทักษะในการสื่อสารอย่างชัดเจน ตั้งแต่การเรียบเรียงความคิดและมุมมอง สื่อสารเข้าใจง่ายในรูปแบบที่หลากหลาย

2. มีทักษะในการร่วมมือกับผู้อื่น โดยต้องเคารพและให้เกียรติผู้อื่น มีความยืดหยุ่น มีความรับผิดชอบ และเห็นคุณค่าของกันและกัน

Ifinedo & Scotia (2018, pp. 59 – 68) กล่าวถึงองค์ประกอบการสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในยุคดิจิทัลในโลกดิจิทัลดังนี้

1. กระบวนการสร้างอิทธิพลทางสังคม (Social influence process)

2. การยอมรับกฎเกณฑ์ (Complince)

3. การหาเอกลักษณ์ ระบุตัวตน (Identification)

การทำงานเป็นทีม/เครือข่าย การเรียนรู้เป็นทีม

การดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น การทำงานเป็นทีม/เครือข่าย การเรียนรู้เป็นทีมจึงมีส่วนสำคัญอย่างมากที่จะทำให้การทำงานสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนั้นนักวิชาการหลายท่านจึงได้กล่าวถึงการทำงานเป็นทีม/เครือข่าย การเรียนรู้เป็นทีมไว้ดังนี้

ลำเทียน เผ้าอาจ (2559, หน้า 16) ได้กล่าวถึง การทำงานเป็นทีม/เครือข่าย การเรียนรู้เป็นทีม คือ กระบวนการทำงานในองค์การโดยมีสมาชิกตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมาทำงานร่วมกัน เพื่อมุ่งสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน โดยบุคลากรในองค์การมีภาระหน้าที่รับผิดชอบที่แตกต่างกัน แต่ต้องขับเคลื่อนการทำงานไปพร้อม ๆ กัน การทำงานเป็นทีม/เครือข่ายจึงต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจ ความสามัคคี การพึ่งพาอาศัยกัน การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การทำงานเป็นทีม/เครือข่ายต้องใช้การประสานงานเป็นหลักในการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มและหน่วยงานภายนอก การปฏิสัมพันธ์ที่ดีจะเป็นผลลัพธ์ที่ก่อให้เกิดความเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน เมื่อเกิดปัญหาสามารถร่วมกันแก้ไขและตัดสินใจได้

อีกทั้ง กิตติทัช เขียวฉะอ้อน (2560, หน้า 357) กล่าวว่า การทำงานร่วมกันเป็นทีม คือ กลุ่มคนที่ร่วมตัวกันโดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกันโดยการใช้ทักษะ ประสบการณ์ และความสามารถที่แตกต่างมาช่วยในการทำงาน แก้ไขปัญหา และ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รับผิดชอบต่อเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งการทำงานเป็นทีม/เครือข่ายสามารถเป็นตัววัดประสิทธิภาพหรือความสำเร็จของงานนั้น ๆ ได้

Johnson and Johnson (2003, pp. 435 – 437) กล่าวว่า การทำงานเป็นทีม/เครือข่าย การเรียนรู้เป็นทีม คือ ความสัมพันธ์ที่มารวมตัวกันเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน ซึ่งมีความสำคัญดังนี้ 1) โดยทั่วไปของการปฏิบัติงานของกลุ่มหนึ่ง ทีมจะมีประโยชน์หรือประสิทธิภาพดีกว่าการทำงานโดยบุคคลเดียว 2) เมื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจกลุ่มกับการตัดสินใจคนเดียว พบว่า การตัดสินใจกลุ่มมีประสิทธิภาพมากกว่า และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงกว่า 3) บุคคลเรียนรู้ที่จะเป็นผู้มีค่านิยมในการช่วยเหลือผู้อื่น เมตตาปราณี มีความรับผิดชอบ เข้าใจผู้อื่น เสียสละ จากการที่ได้เข้าร่วมกลุ่ม 4) เมื่อบุคคลอยู่ในกลุ่มจะมีการแสดงออกทางอารมณ์ต่าง ๆ เช่น สนุกสนาน ตื่นเต้น ร่าเริง ผิดหวัง มีความเข้มข้นมากกว่าปกติ 5) คุณภาพการใช้ชีวิตประจำวันจะสูงขึ้น เนื่องจากได้มีการแบ่งงานกันตามความชำนาญของแต่ละบุคคล 6) การขจัดความขัดแย้ง สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง เมื่อได้อยู่ในกลุ่มการจัดการกับผู้มีอิทธิพลทางสังคม 7) เอกลักษณ์ของบุคคล การยอมรับนับถือในตนเอง และสมรรถภาพทางสังคม ซึ่งได้รับการหล่อหลอมจากสังคม และ 8) ถ้าปราศจากการร่วมมือระหว่างบุคคล กลุ่ม และองค์การทั้งหลาย ย่อมไม่สามารถอยู่รอดได้ เช่นเดียวกับ Robbins (2007, p. 258) ซึ่งกล่าวว่าการทำงานเป็นทีม/เครือข่าย การเรียนรู้เป็นทีม เป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคล เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ และผลสำเร็จที่เกิดขึ้นเป็นของสมาชิกทุกคนที่ทำงาน ไม่ใช่ผลสำเร็จของคนใดคนหนึ่ง

สรุปได้ว่า การทำงานเป็นทีม/เครือข่าย การเรียนรู้เป็นทีม หมายถึง การที่กลุ่มบุคคลมารวมตัวกันเพื่อสนับสนุนช่วยเหลือ พึ่งพาอาศัยกัน ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และใช้ทักษะประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาหรือมุ่งไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ในการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

การสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์และการใช้เครือข่ายสังคมในการแลกเปลี่ยนผ่านระบบอินเตอร์เน็ต

จิณณวัตร ปะโคทัง (2561, หน้า 119 – 122) กล่าวว่า การสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์และการใช้เครือข่ายสังคมในการแลกเปลี่ยนผ่านระบบอินเตอร์เน็ต คือ สื่อดิจิทัลที่เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติการทางสังคม (Social Tool) เพื่อใช้สื่อสารระหว่างกันในเครือข่ายทางสังคม (Social Network) ผ่านทางเว็บไซต์หรือโปรแกรมประยุกต์บนสื่อใด ๆ ที่มีการเชื่อมต่อกับอินเตอร์เน็ต โดยเน้นให้ผู้ใช้ทั้งที่เป็นผู้ส่งสารและผู้รับสารมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ในการผลิตเนื้อหาขึ้นเอง ซึ่งเครือข่ายสังคมออนไลน์สามารถใช้ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ในสิ่งที่สนใจร่วมกันได้ เป็นคลังข้อมูลความรู้ขนาดย่อมที่สามารถเสนอและแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนความรู้ หรือตั้งคำถามในเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลอื่นที่สนใจหรือมีคำตอบได้ช่วยกันตอบ อีกทั้งมีความสะดวกและรวดเร็ว และสามารถใช้ในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีจากเพื่อนสู่เพื่อนได้

อีกทั้ง สุพัทธ แสนแจ่มใส (2562) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณในลักษณะของกระบวนการคิด วิเคราะห์ และไตร่ตรองอย่างมีเหตุมีผลด้วยความรู้ข้อมูลเชิงวิชาการและข้อมูลเชิงแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อเลือกเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อความ รูปภาพ ภาพเคลื่อนไหว และกิจกรรมความสนใจต่าง ๆ เพื่อใช้ในการสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยเข้าใจและคำนึงถึงประโยชน์ คุณค่าที่แท้จริง ไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน

สรุปได้ว่า การสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์และการใช้เครือข่ายสังคมในการแลกเปลี่ยนผ่านระบบอินเตอร์เน็ต หมายถึง พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณในลักษณะของกระบวนการคิด วิเคราะห์ และไตร่ตรองอย่างมีเหตุมีผลด้วยความรู้และข้อมูลเชิงประจักษ์ผ่านทางเว็บไซต์หรือโปรแกรมประยุกต์บนสื่อใด ๆ ที่มีการเชื่อมต่อกับอินเตอร์เน็ต โดยสามารถใช้ในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข้อความ รูปภาพ ภาพเคลื่อนไหว และกิจกรรมความสนใจต่าง ๆ ในสิ่งที่สนใจร่วมกัน โดยคำนึงถึงประโยชน์ คุณค่าที่แท้จริง และไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน

การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ ชัดเจน และเคารพผู้อื่น

การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ ชัดเจน และเคารพผู้อื่นมักหมายถึงการสื่อสารทางบวก (Posotive communication) เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งได้มีนักวิชาการได้นิยามถึงการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ ชัดเจน และเคารพผู้อื่นไว้ดังนี้

รุ้ง ศรีอัษฎาพร (2555) ได้กล่าวถึง การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ว่าสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ด้านดังนี้

1. การสื่อสารด้วยภาษาที่สร้างสรรค์ (Communication with appropriate language) ผู้ส่งสารควรคำนึงถึงการใช้ภาษาที่สุภาพ มีมารยาท เหมาะสมกับสถานการณ์ กาลเทศะ และบุคคลในขณะที่สื่อสาร รู้จักเลือกรูปแบบการใช้ภาษา เช่น ระดับทางการ ระดับไม่เป็นทางการ รวมถึงยุคสมัยของการใช้ภาษา เพื่อสื่อความหมายให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายให้ได้ชัดเจนและเข้ากับสถานการณ์ นอกจากนั้นยังรวมถึงการใช้ภาษาที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคมแต่ละแห่ง และกฎกติกาที่เว็บไซต์สังคมออนไลน์ต่าง ๆ กำหนดไว้

2. การสื่อสารด้วยความรักและมิตรภาพ (Communication with loave and cordiality) เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์สามารถย่นระยะทางและระยะเวลาในการต่อต่อสื่อสาร ดังนั้นการสื่อสารในสื่อออนไลน์อย่างสร้างสรร์และเป็นมิตรที่ดีกับคนอื่นจะช่วยรักษาความสัมพันธ์และมิตรภาพทีดีในกลุ่มเพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมสถาบัน องค์กรธุรกิจ รวมทั้งกลุ่มสมาชิกในครอบครัว รวมถึงช่วยสร้างมิตรภาพกับเพื่อนใหม่ที่มีอุดมการณ์ความชื่นชอบในเรื่องเดียวกันอีกด้วย

2.1 การเริ่มต้นการสนทนาด้วยเจตนาที่ดี หากผู้ส่งสารมีเจตนาที่จะมีปฏิสัมพันธ์ในเชิงบวกกับอีกฝ่าย เช่น ต้องการเข้าหา แก้ไขปัญหาเรื่องความแตกต่าง สร้างความเข้าใจ หรือแบ่งปันข้อมูล ซึ่งอีกฝ่ายมีแนวโน้มที่จะเปิดรับมากกว่า เพราะเจตนาของผู้ส่งสารส่งผลต่อการใช้ภาษาและท่าทีในขณะใช้ภาษา หากผู้ส่งสารมีจุดมุ่งหมายหรือเจตคติแตกต่างกัน ย่อมส่งผลต่อการสื่อสาร แม้ว่าจะใช้ข้อความเดียวกัน แต่การรับรู้ก็จะแตกต่างกันไปในแต่ละสถานการณ์ การสื่อสารจึงมีถ้อยคำที่แสดงถึงท่าทีที่แตกต่างกันไป

2.2 ใช้คำพูดเชิงบวกที่ให้เกียรติกันในฐานะเพื่อนมนุษย์ แม้แต่กับคนที่มีอายุน้อยกว่า หลีกเลี่ยงการพูดที่มีลักษณะสั่งสอน ติเตียน ประชดประชัน ปฏิบัติต่อพวกเขาด้วยความเคารพ ซึ่งเป็นวิธีที่ดีที่สุดที่ผู้พูดจะได้รับความเคารพกลับคืนมา

2.3 การแสดงท่าทีที่เข้าอกเข้าใจ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น เอาใจเขามาใส่ใจเรา พิจารณาว่าตนเองรู้สึกอย่างไรถ้าอยู่ในสถานการณ์เดียวกับอีกฝ่าย การที่พยายามรู้สึกร่วมหรือเข้าใจอีกฝ่าย ซึ่งเป็นหนทางที่ดีที่สุดที่จะทำให้ผู้ส่งสารสื่อสารกับอีกฝ่ายได้ด้วยความเคารพและซื่อสัตย์

2.4 การใส่ใจและรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างอย่างเต็มใจ การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์จะประสบความสำเร็จมากที่สุดด้วยเจตคติของการเปิดกว้าง และเต็มที่จะคำนึงถึงความต้องการของอีกฝ่าย แม้ว่าจะแตกต่างจากของตนเองก็ตาม หากมีความเห็นไม่ลงรอบกัน ก็จะใช้การอธิบายเชิงบวก ไม่ตัดสิน ไม่ตำหนิ ไม่วิพากษ์วิจารณ์ ไม่ตราหน้า เพียงแค่อธิบายมุมมองความคิด และความรู้สึกของตนเอง สื่อสารด้วยการใช้ข้อมูล แทนที่การทำให้อีกฝ่ายรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่าหรือมีข้อบกพร่อง การตำหนิ วิพากษ์วิจารณ์ หรือตราหน้า จะทำให้อีกฝ่ายปิดใจหรือปกป้องตัวเอง ถ้าผู้ส่งสารมองเห็นด้านบวกของอีกฝ่าย ทั้งในด้านเหตุผล การกระทำ และแรงจูงใจ จะทำให้อีกฝ่ายมีแนวโน้มที่จะรับรู้ถึงความคิด ความรู้สึก และความต้องการของผู้ส่งสารมากขึ้น

2.5 การสื่อสารที่มีเนื้อหาชัดเจนและตรงต่อบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมายที่ผู้ส่งสารจะสื่อสารด้วย การพูดที่คลุมเครือไม่ชัดเจนอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้

2.6 การระวัดระวังการใช้ถ้อยคำดูหมิ่นหรือหมิ่นประมาทบุคคลอื่น ไม่โต้ตอบด้วยความรุนแรง ระมัดระวังการใช้น้ำเสียงหรือคำพูดที่แข็งกร้าวหรือดูก้าวร้าว รวมถึงไม่ใช้ประทุษวาจา (Hate speech) อันจะกลายเป็นการคุกคามอีกฝ่าย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปแบบของคำพูดหรือข้อความที่เป็นวัจนภาษาเท่านั้น แต่อาจเป็นภาพวาด ภาพเคลื่อนไหว เพลง คลิปวิดีโอ หรือการสื่อสารในรูปแบบอื่นก็ได้เช่นกัน

3. การสื่อสารเพื่อสังคม (Communication for society) ผู้ใช้สามารถใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางที่จะช่วยเหลือหรือพัฒนาสังคมในด้านต่าง ๆ ได้ เช่น ประชาสัมพันธ์กิจกรรมจิตอาสา ใช้สื่อสังคมออนไลน์ร่วมช่วยเหลือผู้ประสบภัย หรือการรณรงค์โครงการเมาไม่ขับ เป็นต้น

4. การสื่อสารอย่างมีจริยธรรมและถูกต้องตามกฎหมาย (Communication with righteousness and legality) เนื่องจากสังคมออนไลน์มีการเผยแพร่ข้อมูลอย่างอิสระเสรี ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น องค์กร หรือประเทศชาติ จนกลายเป็นปัญหาอาชญากรรมโลกไซเบอร์ได้ ดังนั้นผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์จึงต้องมีจริยธรรมในการใช้สื่อสังคมออนไลน์บนพื้นฐาน 3 ประการดังนี้

4.1 ความเป็นส่วนตัว (Information privacy) เป็นสิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กรสถาบันต่าง ๆ ในการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว เผยแพร่หรืออนุญาตให้บุคคลอื่นนำข้อมูลของตนไปใช้ประโยชน์ ดังนั้น ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ต้องระมัดระวังในการนำข้อมูลจากผู้อื่นมาเผยแพร่ โดยควรจะอ้างแหล่งข้อมูลหรือขออนุญาตนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์

4.2 ความถูกต้องแม่นยำ (Information accuracy) เป็นสิ่งที่ต้องคำนึงอย่างมากในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารบนสื่อสังคมออนไลน์ เพราะข้อมูลที่เผยแพร่ออกไปจะเข้าถึงผู้ชมจำนวนมากอย่างรวดเร็ว ดังนั้น ผู้ใช้ควรตรวจความถูกต้องแม่นยำก่อนนำเสนอ และข้อมูลนั้นจะต้องไม่ส่งผลกระทบในทางเสียหายกับผู้อื่น รวมทั้งควรมีการปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ ต้องมีความรับผิดชอบต่อข้อมูลที่นำเสนอ หากเกิดข้อผิดพลาด รวมถึงส่งผลกระทบและสร้างความเสียหายต่อบุคคลอื่นด้วยการแก้ไขข้อความทันทีและกล่าวขอโทษแสดงความเสียใจ ละเว้นการส่งต่อข้อความที่เป็นเท็จหรือข้อความที่เจ้าของประสงค์กระจายข่าว สร้างความสับสนวุ่นวายเท่ากับตกเป็นเครื่องมือของบุคคลเหล่านั้น

4.3 ความเป็นเจ้าของ (Information property) ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ต้องคำนึงถึงสิทธิ์ในการถือครองทรัพย์สิน เช่น ทรัพย์สินทางปัญญาของบทเพลง นิยาย หรือข้อความต่าง ๆ ที่เป็นผลงานที่มีลิขสิทธิ์ ผู้ใช้ต้องระวังการนำเสนอข้อมูลทางสังคมออนไลน์ไม่ให้ละเมิดลิขสิทธิ์ รวมถึงการทำซ้ำ ลอกเลียนแบบ ซึ่งทำให้ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสินค้าเสียหาย ทั้งนี้ ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ควรสื่อสารอย่างระวัดระวัง เพราะปัจจุบันโลกออนไลน์สามารถนำข้อมูลจากอินเตอร์เน็ตไปใช้ได้ง่าย ทั้งรูปภาพ คลิปวิดีโอ บทความ หรือบทประพันธ์ ผู้ใช้ควรมีการขออนุญาตนำข้อมูลไปเผยแพร่หรือให้อ้างอิงผู้ผลิตหรือเจ้าของความคิดทุกครั้ง

ชัยธวัช ตนตรง (2561) กล่าวว่า การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ เป็นกระบวนการถ่ายทอดความคิดเห็นและผลผลิตซึ่งอาจเป็นข้อมูล ข่าวสาร

ความรู้ และสิ่งประดิษฐ์ที่ผู้ส่งสารสร้างขึ้นเองหรือปรับปรุง ดัดแปลง แก้ไขจากของเดิมให้มีความเปลี่ยนแปลงใหม่ น่าสนใจ ไม่ละเมิดสิขสิทธิ์ส่วนบุคคลและกฎระเบียบของสังคม ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ไปยังผู้รับสาร ผู้รับสารมีการพิจารณาไตร่ตรอง วิเคราะห์ความคิดเห็น ข้อมูล ข่าวสารที่ได้รับ ประเมินค่าสื่อก่อนตัดสินใจเชื่อหรือนำไปใช้ รวมทั้งแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นธรรม ไม่กระตุ้นให้เกิดการโต้แย้งที่รุนแรง เพื่อสร้างความเข้าใจ ความสัมพันธ์อันดีต่อกัน จูงใจให้เกิดความร่วมมือ ยอมรับความเชื่อทางวัฒนธรรมที่แตกต่าง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี นำไปสู่การสร้างสรรค์ประโยชน์ให้กับสังคม

Connors (2003) กล่าวว่า การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์เป็นการสื่อสารทางบวกที่ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ มีการแบ่งปันข้อมูลที่ชัดเจนและมีรายละเอียดมากพอที่จะสร้างความเข้าใจ เคารพ รวมถึงสนับสนุนทุกเจตคติและความคิดที่แตกต่าง มีเป้าหมายที่จะได้ประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่าย ซึ่งจะเปิดพื้นที่ให้ผู้อื่นได้แบ่งปันเรื่องราวของตนและเกิดการรับฟัง ทำให้เข้าใจกันมากขึ้นในการทำงานร่วมกัน เช่นเดียวกับ Reese-Weber (2015) ที่กล่าวว่า การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์นั้นรวมถึงพฤติกรรมที่ดูแลเอาใจใส่ความสัมพันธ์ เช่น การรับฟังผู้อื่น การแสดงความเคารพหรือแสดงความรัก รวมไปถึงการรู้จักเจรจาต่อรองเมื่อเกิดความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

สรุปได้ว่า การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ ชัดเจน และเคารพผู้อื่น หมายถึง การแบ่งปันเนื้อหาที่มีความชัดเจนและตรงต่อบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย มีรายละเอียดมากพอที่จะสร้างความเข้าใจได้ ไม่สื่อสารเนื้อหาที่มีความคลุมเครือไม่ชัดเจนซึ่งอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้ ต้องมีความรับผิดชอบต่อข้อมูลที่นำเสนอ ข่าวสารที่ผู้ส่งสารจะสื่อสารและต้องมีการปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ รวมถึงมีการใช้ภาษาที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคม และกฎกติกาที่สื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ กำหนดไว้ โดยการสื่อสารนี้อาจอยู่ในรูปแบบของคำพูด ข้อความ รูปภาพ ภาพวาด ภาพเคลื่อนไหว เพลง คลิปวิดีโอ หรือรูปแบบอื่นใดก็ได้เช่นกัน

ตัวอย่างช่องทางที่ใช้ในการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล

ปัจจุบัน Social Media มีบทบาทในชีวิตประจำวันของทุกคนเป็นอย่างมาก รวมไปถึงการติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ บนโลกออนไลน์ ซึ่งได้มีช่องทาง โปรแกรม แอพลิเคชั่น หรือเว็บไซต์จำนวนมากที่เป็นประโยชน์ต่อการใช้งานดังกล่าว โดยมีตัวอย่างช่องทางที่ใช้ในการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัลดังนี้

1. Skype (สไกป์) คือ โปรแกรมของบริษัท Microsoft ที่ใช้ติดต่อสื่อสารกันผ่านอินเทอร์เน็ตด้วยข้อความ (Chat) ข้อความเสียง (VoIP) และภาพจากกล้อง โดยจะเป็นการสื่อสารกันแบบ Real Time ลักษณะจะคล้ายกับ MSN (Windows Live Messenger) ในสมัยก่อน แต่ Skype จะให้คุณภาพเสียงคมชัดกว่าอยากเห็นได้ชัด และยังมีระบบ Video Conference เพื่อสนทนากันแบบตัวต่อตัว หรือประชุมสายพร้อมกันหลายคนผ่านอินเทอร์เน็ตได้ทั่วโลก (สูงสุด 10 คนพร้อมกัน)

ประโยชน์ของ Skype มีหลายอย่าง อาทิเช่น ใช้ทำ Video Conference เพื่อสนทนากันแบบตัวต่อตัว หรือประชุมสายพร้อมกันหลายคนผ่าน Internet ได้ทั่วโลก โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ เพียงมีสัญญาณอินเทอร์เน็ตอยู่แล้ว

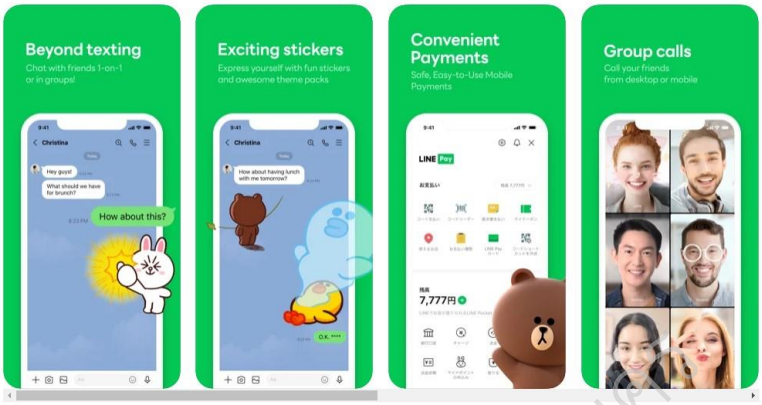

ที่มา: https://www.sanook.com/hitech/1261319/

2. Line หรือ ไลน์ เป็นโปรแกรมเมสเซนเจอร์ระบบส่งข้อความทันที โดยไลน์คือแอพพลิเคชั่นที่นำ Messaging และ Voice Over IP มาผสมเข้าด้วยกันจนสามารถแชท สร้างกลุ่ม ส่งข้อความ โพสต์รูปต่าง ๆ หรือจะโทรพูดคุยกันแบบเสียงก็ได้ โดยไม่ต้องค่าใช้จ่าย หากมีการใช้งานโทรศัพท์ที่มีแพคเกจอินเทอร์เน็ตอยู่แล้ว การทำงานของ LINE นั้น มีลักษณะคล้าย ๆ กับ WhatsApp ที่ต้องใช้เบอร์โทรศัพท์เพื่อยืนยันการใช้งาน แต่ LINE ได้เพิ่มลูกเล่นอื่น ๆ เช่น ส่งรูป ส่งไอคอน ส่งสติกเกอร์ ตั้งค่าพูดคุยกันเป็นกลุ่ม วีดีโอคอลพร้อมเอฟเฟค ทำให้ LINE มีจุดเด่นที่เหนือกว่า

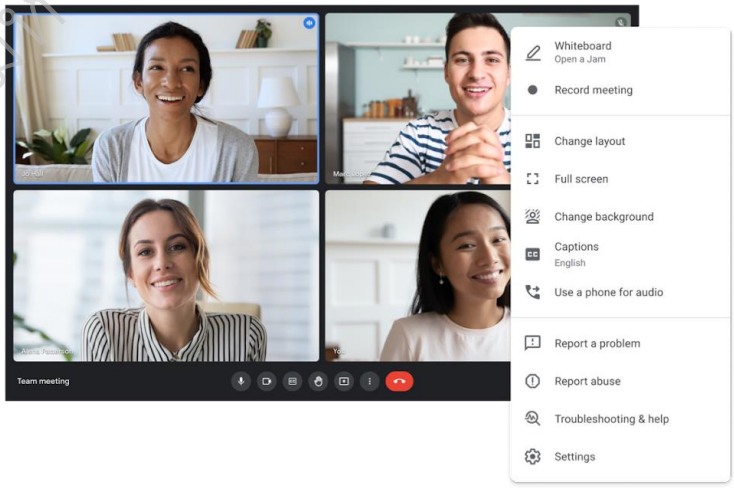
นอกจากนี้ยังไลน์ยังมี LINE@ ที่เป็นเครื่องมือในการช่วยสื่อสารที่แยกมาจาก LINE เหมาะสำหรับองค์กรธุรกิจที่ต้องการสื่อสารกับคนจำนวนมากพร้อมกันในทีเดียว ซึ่งจะมีการแจ้งข่าวสาร โปรโมชั่น แนะนำสินค้าและบริการใหม่ ๆ คอยตอบ

คำถามและทำหน้าที่เหมือนคอลเซ็นเตอร์ ทำให้สามารถสร้างความใกล้ชิดระหว่างกันมากยิ่งขึ้นและยังสามารถให้บริการได้แบบมืออาชีพอีกด้วย

ที่มา: https://www.windowssiam.com/backup-line-text/

3. Google Meet ใช้สำหรับการประชุมทางวิดีโอระดับองค์กรใช้ได้สำหรับทุกคน ตอนนี้ ใครก็ตามที่มีบัญชี Google จะสร้างการประชุมออนไลน์ที่รองรับผู้เข้าร่วมได้สูงสุด 100 คน และประชุมได้สูงสุด 60 นาทีต่อการประชุม โดยที่หน่วยงานโรงเรียน และองค์กรอื่น ๆ จะใช้ประโยชน์จากระบบของ Google Meet ขั้นสูงได้ ทั้งการประชุมที่มีผู้เข้าร่วมภายในหรือภายนอกสูงสุดถึง 500 คน และสตรีมมิงแบบสดสำหรับผู้ชมในโดเมนเดียวกันสูงสุด 100,000 คน ซึ่งการจะใช้งาน Google Meet นั้น ผู้ใช้เพียงแค่ล็อกอินด้วยบัญชี Google ที่มีอยู่แล้ว หรือสมัครใหม่ โดยการใช้งานบนคอมพิวเตอร์เดสก์ท็อปหรือโน้ตบุ๊กนั้น สามารถเข้าใช้งานได้บนเว็บเบราว์เซอร์ผ่านหน้าเว็บ Google Meet โดยไม่จำเป็นต้องติดตั้งโปรแกรมใด ๆ เพิ่มเติม

ที่มา: https://apps.google.com/intl/th/intl/th_ALL/meet/how-it-works/

4. โปรแกรม Zoom เป็นโปรแกรมที่ใช้ในการเรียนการสอนและการประชุมแบบออนไลน์ รองรับระบบปฏิบัติการทั้ง Windows MacOS iOS และ Android ที่สามารถประชุมร่วมกันได้จำนวนมาก สามารถรองรับผู้เข้าร่วมประชุมพร้อมกันได้ 100 คน โดยการเข้าใช้โปรแกรม Zoom ต้องลงทะเบียนเข้าใช้งาน ซึ่งโปรแกรม Zoom สามารถใช้งานได้ผ่านสองช่องทาง ได้แก่ ช่องทางสมาร์ทโฟนหรือผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์แบบใดก็ได้ และสามารถใช้ได้นาน 40 นาทีต่อรอบการประชุม

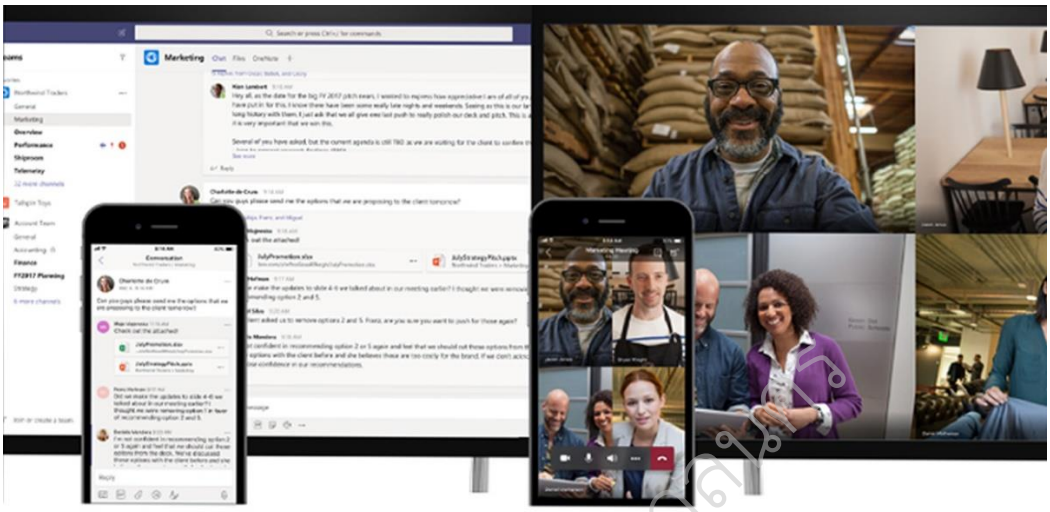

ที่มา: https://muit.mahidol.ac.th/vcf/zoom-th.pdf

5. Microsoft Teams เป็นโปรแกรมที่ใช้สำหรับการติดต่อสื่อสาร การนัดหมาย การประชุม การประกาศและติดตามข่าวสาร การติดตามงานหรือโครงการต่าง ๆ เป็นต้น โดยเป็นเหมือนศูนย์กลางในการเข้าถึงบริการต่าง ๆ ที่มีอยู่ ในตัวระบบ Office 365 เช่น จัดการการสนทนา ไฟล์ และเครื่องมือของคุณทั้งหมดในพื้นที่ทำงานกลุ่มผู้ใช้กลุ่มเดียวกัน รวมทั้งสามารถเข้าถึง SharePonit OneNote PowerBI และ Planner ได้ในทันที สร้างและแก้ไขเอกสารได้โดยตรงจากในแอปพลิเคชัน ทำให้กลุ่มผู้ใช้มีส่วนร่วมอยู่เสมอด้วยการรวม E-mail ค้นหาบุคคล ไฟล์ และการสนทนาได้อย่างอัจฉริยะจาก Microsoft Graph

อีกทั้งมีจุดเด่นในด้านความสะดวกสบาย ความปลอดภัย รูปลักษณ์ที่ทันสมัย ใช้งานได้ง่าย รวมถึงยังมีการจัดการแบ่งพื้นที่หรือกลุ่มในการทำงานอย่างชัดเจน

ใช้เป็นพื้นที่ทำงานระหว่างผู้เรียนและผู้สอน หรือใช้ทำงานร่วมกันสำหรับบุคลากร เจ้าหน้าที่ และคณาจารย์

ที่มา: https://cits.mfu.ac.th/fileadmin/CITS_File/Download/MS-TEAMs1.pdf

ทั้งนี้ยังมีช่องทางอีกมากมายที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร และความรู้ เช่น Facebook Twitter หรือ Pantip รวมถึงการสืบค้นข้อมูลจาก Google ซึ่งเป็นอีกช่องทางที่สามารถทำให้ผู้ใช้งานสามารถใช้ในการแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัลได้

สรุปองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล

การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล หมายถึง การใช้สื่อสังคมออนไลน์ให้เกิดการศึกษาค้นคว้า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่กว้างขวาง ไร้ขอบเขต สามารถรับข่าวสารผ่านหลายมิติ นอกจากนั้นสามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้คนในเครือข่าย อีกทั้งยังต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้เทคโนโลยีที่ส่งเสริมการร่วมมือการเรียนรู้และกิจกรรมส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม การเรียนรู้เป็นทีม โดยใช้สื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์ และการใช้เครือข่ายสังคมดิจิทัล โดยมีองค์ประกอบย่อย จำนวน 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การทำงานเป็นทีม/เครือข่าย การเรียนรู้เป็นทีม หมายถึง การที่กลุ่มบุคคลมารวมตัวกันเพื่อสนับสนุนช่วยเหลือ พึ่งพาอาศัยกัน ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และใช้ทักษะประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาหรือมุ่งไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ในการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

2. การสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์และการใช้เครือข่ายสังคมในการแลกเปลี่ยนผ่านระบบอินเตอร์เน็ต หมายถึง พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณในลักษณะของกระบวนการคิด วิเคราะห์ และไตร่ตรองอย่างมีเหตุมีผลด้วยความรู้และข้อมูลเชิงประจักษ์ผ่านทางเว็บไซต์หรือโปรแกรมประยุกต์บนสื่อใด ๆ ที่มีการเชื่อมต่อกับอินเตอร์เน็ต โดยสามารถใช้ในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข้อความ รูปภาพ ภาพเคลื่อนไหว และกิจกรรมความสนใจต่าง ๆ ในสิ่งที่สนใจร่วมกัน โดยคำนึงถึงประโยชน์ คุณค่าที่แท้จริง และไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน

3. การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ ชัดเจน และเคารพผู้อื่น หมายถึง การแบ่งปันเนื้อหาที่มีความชัดเจนและตรงต่อบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย มีรายละเอียดมากพอที่จะสร้างความเข้าใจได้ ไม่สื่อสารเนื้อหาที่มีความคลุมเครือไม่ชัดเจน ซึ่งอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้ ต้องมีความรับผิดชอบต่อข้อมูลที่นำเสนอ ข่าวสารที่ผู้ส่งสารจะสื่อสารและต้องมีการปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ รวมถึงมีการใช้ภาษาที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคม และกฎกติกาที่สื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ กำหนดไว้ โดยการสื่อสารนี้อาจอยู่ในรูปแบบของคำพูด ข้อความ รูปภาพ ภาพวาด ภาพเคลื่อนไหว เพลง คลิปวิดีโอ หรือรูปแบบอื่นใดก็ได้เช่นกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

แบบฝึกปฏิบัติก่อนการอบรม
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ชุดที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล

คำชี้แจง ตอบคำถามต่อไปนี้ตามความคิดเห็นและความเข้าใจของท่าน

1. การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล หมายถึง .....
.....
.....
.....
.....
.....
2. การทำงานและการเรียนรู้เป็นทีมที่ดีควรเป็นอย่างไร .....
.....
.....
.....
.....
.....
3. การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร .....
.....
.....
.....
.....
.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบฝึกปฏิบัติหลังการอบรม
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ชุดที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล

คำชี้แจง ตอบคำถามต่อไปนี้ตามความคิดเห็นและความเข้าใจของท่าน

1. การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล หมายถึง .....
.....
.....
.....
.....
.....

2. ท่านมีวิธีการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกออนไลน์ที่สามารถส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนอย่างไร .....
.....
.....
.....
.....
.....

3. ท่านมีการส่งเสริมด้านการแลกเลี่ยนความรู้อย่างไรให้เหมาะสมกับสังคมในปัจจุบัน
.....
.....
.....
.....
.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบฝึกปฏิบัติหลังการอบรม
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ชุดที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล

คำชี้แจง ถ้าหากนักเรียนของท่านมีปัญหาด้านการเรียน ขาดสมาธิในการทำงานและการอ่านหนังสือสอบ ใช้ภาษาไม่ถูกต้อง ใช้คำแสลงในยุคสมัยใหม่ และสะกดคำไม่ถูกต้องตามหลักภาษา ซึ่งเป็นปัญหาจากการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกออนไลน์ที่ผิดวิธี ท่านมีวิธีการแก้ไขและออกแบบการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนความรู้ของนักเรียนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบฝึกสรุปผลการอบรม
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ชุดที่ 3 การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล

คำชี้แจง ให้ผู้เข้ารับการอบรมสรุปผลโดยจัดทำเป็นแผนผังความคิด

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บรรณานุกรม

กิตติทัช เขียวฉะอ้อน. (2560). การทำงานเป็นทีมสู่การเพิ่มประสิทธิผลในการทำงาน. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี. 11(1), 355 – 369.*

จิณณวัตร ปะโคทัง. (2561). *ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ.* อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซ็ท.

ชัยธวัช ตนตรง. (2561). หลักสูตรเสริมสร้างความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี. *วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, 8(1),159–175.*

ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์. (2560). ครูและนักเรียนในยุคการศึกษาไทย 4.0. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม. 7(2), 14 – 29.*

ธนะวัฒน์ วรรณประภา. (2558). *รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการสังเคราะห์ข้อมูลโดยการเรียนรู้แบบนำตนเองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี.* วิทยานิพนธ์ ปร.ด. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

รุ้ง ศรีอัษฎาพร. (2555). *การสื่อสารที่ไม่สร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลำเทียน เผ้าอาจ. (2559). *การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาสอำเภอเมืองตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21.* กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี–สฤษดิ์วงศ์.

_____. (2556). *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21.* กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.

ศรัณยา ใครบุตร. (2558). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 11.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สุกัญญา แช่มช้อย. (2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล School Management in Digital Era.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพัทธ แสนแจ่มใส. (2562). *พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณในกลุ่มเจเนอเรชั่นวาย*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Connors, J. V. (2003). *Getting through: Keys to constructive communication*. Desert Exposure. 17, 37 – 39.

Ifinedo, P., & Scotia, N. (2018). *Roles of organizational climate, social bonds, and perceptions of security threats on IS security policy compliance intentions.* Information Resources Management Journal, 31(1), 53 – 82.

Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (2003). *Assessing students in groups: Promoting group responsibility and individual accountability*. Corwin Press.

Robbins, J. (2007). *Between reproduction and freedom: Morality, value, and radical cultural change.* ethnos, 72(3), 293 – 314.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รายชื่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผศ.ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์	ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
รศ.ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง	กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ เสนอแนะการสร้างเอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. นายไพบูรณ์ คำภูมี ศึกษานิเทศก์กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกลเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

4. ดร.ชัยวัฒน์ วาทะวัฒนะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

5. ดร.ชาติชาย ก่อคุณ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนมุกดาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

6. นางสุรีพร อิสสระวงษ์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

7. นางสาวเบญจมาศ จรรยาวดี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเชิงชุมราษฎร์นุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนา

ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนา

ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ชุดที่ 4 การบูรณาการทักษะดิจิทัล

นางสาวณัฐพร พรมวัง

นักศึกษาปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำนำ

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยมุ่งพัฒนาด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้านความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล ด้านการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล ด้านการบูรณาการทักษะดิจิทัล ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล และด้านคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัลซึ่งจะส่งผลให้ครูมีการพัฒนาตนเอง และนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนต่อไป ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดของรูปแบบ กระบวนการ และรายละเอียดการอบรมเชิงปฏิบัติการ รวมทั้งมีเอกสารใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา โดยหน่วยนี้คือ หน่วยที่ 4 การบูรณาการทักษะดิจิทัล โดยมีองค์ประกอบย่อย จำนวน 4 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบย่อยที่ 1 การมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนและมีทักษะในการเลือกใช้สื่อ ICT

องค์ประกอบย่อยที่ 2 การมีทักษะในการบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยใช้ ICT อย่างสร้างสรรค์

องค์ประกอบย่อยที่ 3 การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

องค์ประกอบย่อยที่ 4 การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงอย่างเหมาะสม

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ และคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารชุดนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษา และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ เพื่อพัฒนาให้นักเรียนและครูได้รับประโยชน์สูงสุด

นางสาวณัฐพร พรมวัง
นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ

เรื่อง **หน้า**

วัตถุประสงค์ 1
เนื้อหา 1
ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม 1
สื่อและแหล่งเรียนรู้ 3
การวัดและประเมินผล 3
ชุดที่ 4 การบูรณาการทักษะดิจิทัล 4
การมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนและมีทักษะในการเลือกใช้สื่อ ICT 11
การมีทักษะในการบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยใช้ ICT อย่างสร้างสรรค์ 13
การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 15
การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงอย่างเหมาะสม 17
ตัวอย่างการบูรณาการทักษะดิจิทัลกับการจัดการเรียนการสอน 19
แบบฝึกปฏิบัติก่อนการอบรม 24
แบบฝึกปฏิบัติก่อนการอบรม 25
แบบฝึกสรุปผลการอบรม 26
บรรณานุกรม 27

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูที่เข้ารับการพัฒนามีความรู้ ความเข้าใจ และใช้ทักษะดิจิทัลในการใช้ ออกแบบ และคิดค้น ผลิดสื่อผ่านระบบเครือข่ายออนไลน์อย่างสร้างสรรค์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพได้

2. เพื่อให้ครูที่เข้ารับการพัฒนามีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาบทเรียน และเน้นการสะท้อนผลการปฏิบัติของผู้เรียนได้

เนื้อหา

การบูรณาการทักษะดิจิทัล คือการใช้ทักษะดิจิทัลในการใช้ ออกแบบ และคิดค้น ผลิดสื่อผ่านระบบเครือข่ายออนไลน์อย่างสร้างสรรค์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาบทเรียน และเน้นการสะท้อนผลการปฏิบัติของผู้เรียน มี 4 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) การมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนและมีทักษะในการเลือกใช้สื่อ ICT 2) การมีทักษะในการบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยใช้ ICT อย่างสร้างสรรค์ 3) การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 4) การวัดและประเมินผลการ
จัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงอย่างเหมาะสมดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

เอกสารประกอบการพัฒนาชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อให้ครูผู้ฝึกปฏิบัติ มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบูรณาการทักษะดิจิทัล มี 4 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) การมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนและมีทักษะในการเลือกใช้สื่อ ICT 2) การมีทักษะในการบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยใช้ ICT อย่างสร้างสรรค์ 3) การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 4) การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงอย่างเหมาะสม โดยมีกิจกรรมสำคัญ ๆ ดังนี้

1. ปฐมนิเทศ ชี้แจงแนวทางการดำเนินการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. กระตุ้นโดยใช้คำถามให้ผู้ฝึกปฏิบัติได้ฝึกฝนความคิด โดยให้ผู้ฝึกปฏิบัติแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบูรณาการทักษะดิจิทัลเป็นอย่างไร ตามความคิดเห็นเป็นรายบุคคล และนำเข้าสู่เนื้อหาสาระสำคัญ

3. ผู้เข้ารับการอบรมประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ก่อนการอบรม

4. ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการจากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ การบูรณาการทักษะดิจิทัล โดยใช้เอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู และคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาประกอบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแบบเข้ม

5. วิทยากรและผู้เข้ารับการอบรม ร่วมกันสรุปเนื้อหา พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

6. วิทยากรอธิบายการปฏิบัติกิจกรรม และให้ผู้เข้ารับการอบรมฝึกปฏิบัติดำเนินการ

7. ให้ผู้เข้าอบรมระดมความคิด ช่วยกันคิดเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

8. วิทยากรและผู้ฝึกปฏิบัติ ร่วมกันสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

9. ผู้เข้ารับการอบรม ประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ หลังการอบรม

10. ผู้เข้ารับการอบรมฝึกปฏิบัติจริงในเรื่องภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในโรงเรียนตนเอง

11. ผู้เข้ารับการอบรมเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับผู้ที่เข้ารับการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ผ่านกลุ่ม Facebook “การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

12. หลังจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ฝึกปฏิบัติจริงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) และการนิเทศ ติดตามแล้ว ผู้เข้ารับการอบรมตอบแบบประเมิน

ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยให้ทำแบบประเมินการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยใช้แบบประเมินชุดเดียวกันกับชุด
ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. เอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนา ชุดที่ 4 การบูรณาการทักษะดิจิทัล
2. แบบฝึกปฏิบัติ
3. แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินผลก่อนการพัฒนา
2. จากการปฏิบัติกิจกรรมในการอบรมเชิงปฏิบัติการ
3. จากความสนใจในการศึกษาเอกสาร และร่วมแสดงความคิดเห็น การสังเกตพฤติกรรม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสรุปประเด็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้
4. จากการนำเสนอประเด็นข้อสรุปรวมถึงข้อซักถามในการดำเนินกิจกรรม
5. ประเมินจากบันทึกผลจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)
6. ประเมินจากการฝึกปฏิบัติจริงภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษของตนเอง
7. ประเมินจากการนิเทศ ติดตามหลังการฝึกปฏิบัติจริงในเรื่องภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
8. ประเมินผลหลังการพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ชุดที่ 4 การบูรณาการทักษะดิจิทัล

ระยะเวลาในการอบรม 2 ชั่วโมง

การบูรณาการทักษะดิจิทัล คือการใช้ทักษะดิจิทัลในการใช้ ออกแบบ และคิดค้น ผลิดสื่อผ่านระบบเครือข่ายออนไลน์อย่างสร้างสรรค์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาบทเรียน และเน้นการสะท้อนผลการปฏิบัติของผู้เรียน มี 4 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

1. การมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนและมีทักษะในการเลือกใช้สื่อ ICT
2. การมีทักษะในการบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยใช้ ICT อย่างสร้างสรรค์
3. การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงอย่างเหมาะสม

การบูรณาการทักษะดิจิทัล

1. ความหมาย

การจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการทักษะดิจิทัลร่วมกับการวัดผลประเมินผลเป็นกระบวนการที่สำคัญต่อการจัดการศึกษา ซึ่งมีความจำเป็นที่ต้องต้องพัฒนาในเท่าทันกับสังคมและเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้าอยู่เสมอ ประกอบกับการวัดผลประเมินผลที่มีส่วนช่วยในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนต่อไป ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงการบูรณาการทักษะดิจิทัลไว้ดังนี้

อุบลรัตน์ หริณวรรณ (2557, หน้า 147 – 155) กล่าวถึงการบูรณาการทักษะดิจิทัลกับการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลว่าเป็นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาทักษะการคิดและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยมีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการแสวงหาความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลและ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารสนเทศ การติดต่อสื่อสาร ใช้โปรแกรมสร้างผังมโนทัศน์ (Concept Mapping Tools) เพื่อรวบยอดความคิดของผู้เรียน สร้างระบบแหล่งข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน สร้างปฏิสัมพันธ์และสื่อสารกับผู้เรียน เลือกใช้สื่อมัลติมีเดียที่เหมาะสมในการสื่อสารกับผู้เรียน ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้เรียน ใช้โปรแกรมสนทนาในการอภิปราย และแสดงความคิดเห็นกับนักเรียน ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจัดสภาพแวดล้อมและประสบการณ์การเรียนรู้ ใช้เครื่องมือสื่อสารแบบประสานเวลา (Synchronous) ในการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบกลุ่มเสมือน (Visual Group) ใช้เครื่องมือสื่อสารแบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous) ในการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบเรียนทุกที่ ทุกเวลา (Any Where and Any Time) ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศปรับปรุงกลยุทธ์การเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และวางแผนจัดการทรัพยากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน อีกทั้งใช้เทคโนโลยีในการประเมินและวัดผล มีเกณฑ์การประเมิน โดยใช้โปรแกรมตารางคำนวณ คำนวณผลการเรียนของผู้เรียนได้ถูกต้องตามการประเมินและวัดผล จัดทำแบบทดสอบความรู้ตามเนื้อหาวิชา และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติประเมินและวัดผลได้

อติพร เกิดเรือง (2560, หน้า 184) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับสังคมไทยในยุคดิจิทัล โดยกล่าวถึงการจัดการเรียนการสอน (Instruction) การศึกษายุคใหม่ว่าควรนำเนื้อหาที่สอนวางเอาไว้บนเครือข่ายออนไลน์เพื่อให้คนอื่นได้เข้าถึงฟรีแบบ Massive Online (MOOCs) และอาจร่วมกับบรรดาครูด้วยการแลกเปลี่ยนความรู้ พัฒนาเนื้อหาใหม่ ๆ ขึ้นมาเป็นสถานศึกาหนึ่งในเครือข่ายออนไลน์ที่นักเรียนและสถาบันการศึกษาอื่นได้เข้ามาเรียนรู้ พร้อมคงรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมเอาไว้ เพื่อคงอยู่ของประวัติศาสตร์และไม่อยู่อย่างโดดเดี่ยวอีกต่อไป เนื้อหาที่เกิดขึ้นจะมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำไปวางบนเครือข่ายออนไลน์ โดยเปลี่ยนแนวคิดที่ถือว่าเป็นทรัพย์สินที่สร้างความได้เปรียบของสถาบัน ให้กลายเป็นผู้นำในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านโลกออนไลน์ที่ทุกคนเข้าถึง สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่และทุกเวลา

เพ็ญจันทร์ สินธุเขต (2560, หน้า 10) กล่าวถึงการบูรณาการทักษะดิจิทัลกับการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลว่ากระบวนการเรียนรู้ควรเน้นการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมที่บูรณาการเทคโนโลยีสืบค้น และใช้เนื้อหาเป็นฐานสอนในบริบทที่เป็นจริง สร้างทักาะการคิดในขั้นที่สูง และซับซ้อนขึ้น และมีการประเมินในรูปแบบใหม่ที่เน้นทักษะของ

คนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้วิธีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย เน้นการสะท้อนผลการปฏิบัติของผู้เรียนเพื่อการเรียนรู้ประจำวัน

กล่าวโดยสรุป การบูรณาการทักษะดิจิทัล หมายถึง การใช้ทักษะดิจิทัลในการใช้ ออกแบบ และคิดค้น ผลิดสื่อผ่านระบบเครือข่ายออนไลน์อย่างสร้างสรรค์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาบทเรียน และเน้นการสะท้อนผลการปฏิบัติของผู้เรียน

2. องค์ประกอบของการบูรณาการทักษะดิจิทัล

นักวิชาการได้ศึกเกี่ยวกับองค์ประกอบของการบูรณาการทักษะดิจิทัลไว้ดังนี้

ถนอมพร เลาหจรัสแสง (2557) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สอนในศตวรรษที่ 21 (21st Century Teachers) เพื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพในสิ่งแวดล้อมของศตวรรษที่ 21 ที่จะสร้าง/ส่งมอบ/ถ่ายทอดคงามรู้และทักษะให้แก่นักเรียนได้ เรียกว่าเป็นผู้สอนพันธุ์ C (C-Teachers) ซึ่งหมายถึงผู้สอนที่มีทักษะต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นต่อการเรียนการสอนในอนาคต โดยประกอบด้วยทักษะที่จะเป็น 8 ประการได้แก่

1. C-Content หมายถึง การที่ผู้สอนต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาที่ตนรับผิดชอบในการสอน ซึ่งเป็นลักษณะที่จำเป็นที่สุดและขาดไม่ได้ เนื่องจากหากผู้สอนขาดความเชี่ยวชาญในเนื้อหาการสอนของตน จะเป็นไปไม่ได้เลยที่นักเรียนจะสามารถเรียนรู้จากกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากผู้สอนที่ไม่แม่นยำในเนื้อหา หรือไม่เข้าใจในสิ่งที่ตนพยายามถ่ายทอด/ส่งผ่านให้แก่นักเรียน

2. C-Computer (ICT) Integration หมายถึง การที่ผู้สอนมีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ในการบูรณาการกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยทักษะด้านการประยุกต์คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือหนึ่งในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ นอกจากจะเป็นการติดอาวุธด้านทักษะในการใช้ ICT ทางอ้อมให้แก่ผู้เรียนแล้ว หากมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็ยังสามารถส่งเสริมทักษะกระบวนการคิดของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

3. C-Constructionist หมายถึง การที่ผู้สอนเป็นผู้สร้างสรรค์มีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด ซึ่งมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นนั้นเป็นเรื่องภายในของตัวบุคคลจากการที่ได้ลงมือทำกิจกรรมใด ๆ ทำให้เกิดการสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ที่เชื่อมโยงกับ

ประสบการณ์หรือความรู้เดิมที่อยู่ในตัวบุคคลนั้นก่อน ผู้สอนที่เป็นผู้สร้างสรรค์ไม่เพียงแต่ใช้ทักษะนี้ในการพัฒนาในด้านของเนื้อหาความรู้ใหม่สำหรับผู้เรียน หากยังสามารถนำไปใช้ในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ขึ้นด้วยตนเอง ผ่านการลงมือผลิดชิ้นงาน เช่น งานศิลปะ การเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ฯลฯ

4. C–Connectivity หมายถึง การที่ผู้สอนมีทักษะในการจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนเข้าด้วยกัน ทั้งเพื่อน ครู ทั้งในสถานศึกษาเดียวกันและต่างสถานศึกษา หรือเชื่อมโยงสถานศึกษา บ้าน และ/หรือชุมชนเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ของผู้เรียน เนื่องจากแนวคิดที่ว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้อย่างดีเมื่อสิ่งที่เรียนรู้มีความสัมพันธ์โดยตรง หรือเกี่ยวข้องกับความสนใจ ประสบการณ์ ความเชื่อ สังคม และวัฒนธรรมของผู้เรียน โดยการที่ผู้สอนสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้ในชั้นเรียนกับเพื่อน ครูในสถานศึกษา บ้านและสังคมแวดล้อมที่ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งได้มากเท่าใด ก็ย่อมทำให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่เรียนรู้กับประสบการณ์ตรงได้มาก

5. C–Collaboration หมายถึง การที่ผู้สอนมีความสามารถในการเรียนรู้แบบร่วมมือกับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ผู้สอนจะต้องมีทักษะในบทบาทของการเป็นโค้ช หรือที่ปรึกษาที่ดีในการเรียนรู้ของนักเรียน รวมทั้งในบางครั้งการเป็นผู้เรียน ทักษะสำคัญของการเป็นโค้ชหรือที่ปรึกษาที่ดีต้องสร้างฐานการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเป็นระยะอย่างเหมาะสม อำนวยให้ผู้เรียนเกิดฐานการเรียนรู้ที่จะต่อยอดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมขึ้นได้ อีกทั้งการเรียนรู้จะเกิดขึ้นในผู้เรียนได้อย่างจำกัดหากปราศจากซึ่งฐานการเรียนรู้ที่เหมาะสมจากผู้สอน

6. C–Communication หมายถึง การที่ผูสอนมีทักษะในการสื่อสารกับผู้เรียนไดอยางมีประสิทธิภาพ ซึ่งมิใชเฉพาะการพัฒนาใหเกิดทักษะของเทคนิคการสื่อสารที่ดี เชน การอธิบายดวยคำพูด ขอความ ยกตัวอยาง ฯลฯ เทานั้น หากยังรวมถึงการเลือกใชสื่อ (Media) ที่หลากหลายที่ชวยใหผูสอนสามารถสงผานเนื้อหาสาระที่ตองการจะนำเสนอ หรือสรางสิ่งแวดลอมที่เอื้อใหนักเรียนเกิดการเรียนรูดวยตนเองไดอยางเหมาะสม

7. C–Creativity หมายถึง การที่ผูสอนเปนผูที่มีความคิดสรางสรรค เพราะบทบาทของผูสอนในยุคสมัยหนานั้น ไมไดมุงเนนการเปนผูปอน/สงผานความรูใหกับผู้เรียนโดยตรง หากมุงไปสูบทบาทของการสรางสรรค ออกแบบสิ่งแวดลอมการเรียนรู

ที่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนจะได้รับการคาดหวังให้สามารถที่จะรังสรรค์กิจกรรมใหม่ ๆ ต่าง ๆ ที่สงเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

8. C–Caring หมายถึง การที่ผู้สอนจะต้องมีความมุทิตา ความรัก ความปรารถนาและความห่วงใยอย่างจริงใจ ซึ่งจะทำให้เกิดความเชื่อใจต่อผู้สอน และส่งผลไปยังสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ในลักษณะการตื่นตัวอย่างผ่อนคลาย แทนความรู้สึกวิตกกังวลในสิ่งที่จะเรียนรู้

ศรัณยา ใครบุตร (2558, หน้า 97–99) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู ICT โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 11 โดยมีตัวบ่งชี้ทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ของครู 5 ตัวบ่งชี้ คือ

1. มีความสามารถและทักษะในการเลือกใช้สื่อคอมพิวเตอร์ไปใช้ในเนื้อหาวิชาที่รับผิดชอบ ตลอดจนศึกษาทำความเข้าใจสื่อข้อมูลข่าวสารที่ปรากฏบนเว็บไซต์ รวมทั้งรู้จักเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่ต้องการให้นักเรียนได้ศึกษา

2. มีการวางแผนการสอน กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ควบคู่ไปกับการใช้ ICT ให้ชัดเจน

3. มีการบูรณาการการใช้ ICT ในการจัดการเรียนการสอนอย่างสร้างสรรค์

4. มีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับเนื้อหาด้าน ICT เพื่อการจัดการเรียนการสอน

5. มีการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งประเมินสื่อ ICT ที่นำมาใช้ในการสอนแต่ละครั้ง เพื่อพิจารณาข้อดี ข้อจำกัด และแนวทางที่จะนำมาแก้ไข

โพยม จันทร์น้อย (2559, หน้า 1 – 5) กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการทักษะดิจิทัลกับการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลไว้ดังนี้

1. จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง
2. มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง
3. มีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย
4. จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
5. สอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
6. ใช้การวิจัยเพื่อการเรียนรู้

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2560, หน้า 1 – 3) ให้แนวคิดในการบูรณาการทักษะดิจิทัลกับการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลไว้ดังนี้

1. จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
2. สอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
3. จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง
4. สอนแบบโครงงาน โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงานด้วยตัวเอง
5. วัดและประเมินผลตามสภาพจริง

ปิยณัฐ วงศ์เครือศร (2562, หน้า 96) กล่าวเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลในยุคไทยแลนด์ 4.0 ไว้ดังนี้

1. จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง
2. สอนแบบโครงงาน โดยครูเป็นผู้กระตุ้นในการทำกิจกรรมสร้างผลงานด้วยตัวเอง
3. จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ลักษณะ STEM Education
4. สอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
5. จัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์
6. ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการจัดการเรียนรู้
7. ใช้การวิจัยเพื่อการเรียนรู้
8. วัดและประเมินผลตามสภาพจริง

อินทิรา ชูศรีทอง (2563, หน้า 135) กล่าวถึงทักษะการบูรณาการ ICT ในการเรียนการสอน หมายถึงพฤติกรรมของครูที่แสดงออกถึงความสามารถในการใช้ การออกแบบ และนำสื่อ ICT มาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบทั้งหมด 5 องค์ประกอบ คือ

1. การใช้ ICT ทั้ง ICT พื้นฐานและระบบเครือข่ายในการจัดสภาพแวดล้อมและประสบการณ์การเรียนให้มีประสิทธิภาพ
2. การใช้ ICT พัฒนา สนับสนุนทักษะการคิด ความคิดสร้างสรรค์ และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์
3. การใช้ ICT ในการประเมินและวัดผลการเรียนการสอน
4. การใช้ ICT ในการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ

5. การกำหนดเป้าหมายและการออกแบบกิจกรรมควบคู่ไปกับการใช้ ICT

Churchers (2008, อ้างถึงใน ปิยณัฐ วงศ์เครือศร, 2562, หน้า 94) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการทักษะดิจิทัลกับการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลไว้ดังนี้

1. จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง

2. วัดและประเมินผลตามสภาพจริง

Fansher (2011, p. 1) กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลไว้ดังนี้

1. เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ใช้สื่อต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบในการจัดการเรียรู้ (Media Driven)

3. เป็นการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนสามารถจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ (Personalized)

4. เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนและสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่จากประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ได้ (Transfer-by-Design)

5. แสดงออกได้อย่างโปร่งใส (Visibly Relevant) โดยยึดหลักการเปลี่ยนแปลงโดยธรรมชาติ และทำให้เกิดความร่วมมือในการทำงานอย่างมีความสุข

6. นักเรียนได้รับความรู้ในปริมาณมาก (Data-Rich) จากการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตร โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้และทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม

7. มีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาวการณ์ตลอดเวลา (Adartable) จนสามารถเกิดการเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

8. มีการประสานงานและจัดการเรียนรู้ร่วมระหว่างสถานศึกษาและชุมชน (Interdependent)

9. มีความหลากหลาย (Diverse) ของกระบวนการ วิธีการ เทคนิคและสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ร่วมระหว่างผู้สอน ผู้เรียน และชุมชน

การมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนและมีทักษะในการเลือกใช้สื่อ ICT

การมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนและมีทักษะในการเลือกใช้สื่อ ICT ถือเป็นการนำความรู้และทักษะทางเทคนิคไปใช้อย่างมีจุดมุ่งหมายและมีประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ความสามารถทาง ICT ของผู้สอนเป็นองค์ประกอบหนึ่งของความสามารถทางวิชาชีพของครู ทำให้ผู้สอนจำเป็นต้องมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนและมีทักษะในการเลือกใช้สื่อ ICT ทำให้มีนักวิชาการหลายท่านกล่าวไว้ดังนี้

ศรัณยา ใครบุตร (2558, หน้า 70) กล่าวถึงทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่

1. ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และใช้ซอฟแวร์พื้นฐานในการประมวลคำ ใช้ตารางคำนวณ อีเมล์ ฯลฯ

2. ทักษะการประเมินค่าและใช้คอมพิวเตอร์ รวมทั้งเครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เกี่ยวข้องสำหรับการจัดการเรียนรู้

3. ทักษะการประยุกต์หลักการเรียนการสอน การวิจัยที่ทันสมัย และการประเมินที่เหมาะสมกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

4. ทักษะการประเมินคุณค่าของซอฟแวร์ที่ใช้ในการศึกษา

5. ทักษะการสร้างการนำเสนอด้วยคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพ ทักษะการค้นหาแหล่งทรัพยากรในอินเตอร์เน็ต ทักษะการบูรณาการเครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในวิชาต่าง ๆ

6. ทักษะการสร้างมัลติมีเดียสนับสนุนการเรียนการสอน

7. ทักษะการสร้างเอกสารไฮเปอร์เท็กซ์สนับสนุนการเรียนการสอน

8. ทักษะการแสดงความรู้ด้านจริยธรรมและความเสมอภาคที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี

9. ทักษะการติดตามความก้าวหน้าของการใช้เทคโนโลยีในการศึกษา

อีกทั้ง ศิวนิต อรรถวุฒิกุล (2562, หน้า 3) กล่าวถึง การมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนและมีทักษะในการเลือกใช้สื่อ ICT ว่าเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์ ผู้สอนจึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ สำหรับการประยุกต์ใช้ ICT เช่น การทำแผนการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การสร้างสื่อการเรียนรู้ การสืบค้นข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล การนำเสนอข้อมูล การติดต่อสื่อสาร การจัดบรรยายกาศในชั้นเรียน การวัดและประเมินผล เป็นต้น ทำให้ผู้สอนต้องมีความ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กระตือรือร้นในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อการเรียนรู้การใช้งานเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง มีการค้นคว้าและแสวงหาความรู้อย่างกว้างขวาง ต้องมีความเชี่ยวชาญในการใช้ ICT เพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูล สืบค้น และแสวงหาสารสนเทศได้เป็นอย่างดี

สรุปได้ว่า การมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนและมีทักษะในการเลือกใช้สื่อ ICT หมายถึง การที่ผู้สอนมีทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งมีการค้นคว้าและแสวงหาความรู้อย่างกว้างขวาง มีความเชี่ยวชาญในการใช้ ICT เพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูล สืบค้น และแสวงหาสารสนเทศได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้สอนต้องมีความเชี่ยวชาญในทักษะที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศรอบด้าน ทั้งทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ทักษะการประเมินค่าและใช้คอมพิวเตอร์ รวมทั้งเครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เกี่ยวข้องสำหรับการจัดการเรียนรู้ ทักษะการประยุกต์หลักการเรียนการสอน การวิจัยที่ทันสมัย และการประเมินผล ทักษะการประเมินคุณค่าของสื่อที่ใช้ในการศึกษา ทักษะการแสดงความรู้ด้านจริยธรรมและความเสมอภาคที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี และทักษะในการติดตามความก้าวหน้าของการใช้เทคโนโลยีในการศึกษา

การมีทักษะในการบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยใช้ ICT อย่างสร้างสรรค์

การใช้ ICT มาบูรณาการเข้ากับการจัดการเรียนการสอนล้วนมีประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนในยุคสมัยปัจจุบัน ซึ่งต้องมีการเลือกใช้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งมีเป้าหมายและเนื้อหาที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงมีนักวิชาการได้กล่าวถึงการมีทักษะในการบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยใช้ ICT อย่างสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ (2553, อ้างถึงใน อินทิรา ชูศรีทอง, 2563, หน้า 83 – 84) กล่าวว่า การประยุกต์ระบบ ICT ในด้านการศึกษาโดยต้องการที่จะนำมาใช้ในการสนับสนุนการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้มาก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ICT จึงมีผลต่อระบบการศึกษาโดยตรง ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลข่าวสารความรอบรู้ จัดระบบประมวลผล ส่งผ่าน และสื่อสารด้วยความเร็วสูงและปริมาณมาก นำเสนอและแสดงผลด้วยระบบสื่อต่าง ๆ ทั้งทางด้านข้อมูล รูปภาพ เสียง การเคลื่อนไหว

และวิดีโอ สามารถสร้างระบบการมีปฏิสัมพันธ์ที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ยุคใหม่ ประสบผลสำเร็จด้วยดี การเรียนรู้ในยุคใหม่ต้องเรียนรู้ให้ได้มากและรวดเร็วอีกทั้งต้องสามารถแยกแยะ ค้นหาข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนการแสวงหาสิ่งที่ต้องการได้ตรงตามความต้องการ โดยเป็นการประยุกต์ใช้ระบบเครือข่ายสารสนเทศ และประสิทธิภาพของการสื่อสารกับคอมพิวเตอร์

ส่วน นพสิทธิ์ ไตรสิทธิวัฒน์ (2556, หน้า 156) กล่าวถึงกฎเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการเรียนการสอนโดยใช้ ICT อย่างสร้างสรรค์ ดังนี้

1. ผู้สอนต้องรู้แนวนโยบายของหน่วยงานว่ามีนโยบายอย่างไรในการใช้สื่อICT ในการเรียนการสอน มีการสนับสนุนมากน้อยเพียงใด

2. เมื่อผู้สอนจำเป็นจะต้องนำผลงานของผู้อื่นมาใช้จะต้องอ้างอิงเจ้าของผลงานที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นการให้เกียรติผู้ที่เป็นเจ้าของผลงาน

3. พึงใช้ ICT อย่างระมัดระวัง

4. ใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างมีมารยาททางสังคม

5. ผลิตเนื้อหาสาระให้ตรงกับสมรรถนะความรู้และความสามารถของผู้เรียน

6. การโต้ตอบระหว่างกันควรคำนึงถึงความเหมาะสม

7. เมื่อเกิดข้อผิดพลาดจะต้องยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น และรีบดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดเหล่านั้น

ธนะวัฒน์ วรรณประภา (2560) กล่าวถึงหลักการของการเรียนการสอนโดยใช้ ICT อย่างสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. การใช้ ICT จะต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาและจุดมุ่งหมายที่จะสอน

2. การนำ ICT มาใช้นั้นจะต้องมีความเหมาะสมกับวัย ระดับชั้นความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียน

3. การใช้ ICT จะต้องมีความเหมาะสมกับกระบวนการสอนและรูปแบบการสอน

4. การใช้ ICT ในการเรียนการสอน จะต้องคำนึงถึงหลักการทางจิตวิทยาการเรียนรู้ จิตวิทยาพัฒนาการ และพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

อินทิรา ชูศรีทอง (2563, หน้า 86) กล่าวว่า การประยุกต์ใช้ ICT เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู และสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน จะช่วยลดข้อจำกัดต่าง ๆ ของการจัดการศึกษา เช่น ข้อจำกัดด้านระยะทางที่จะช่วยให้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ทุกที่ทุกเวลา ข้อจำกัดด้านค่าใช้จ่ายหากมีการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศที่ดีจะเป็นการประหยัดเวลาในการสร้าง ใช้งาน และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในการสร้างเนื้อหาดิจิทัลลดลง ทำให้ปริมาณของเนื้อหาดิจิทัลเพิ่มขึ้น ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการลดข้อจำกัดของการศึกษา สถานบันการศึกษาสมัยใหม่จึงได้พยายามจะพัฒนา ICT ให้ใช้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดการเรียนรู้ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ยกระดับการศึกษาให้แก่ผู้เรียน เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่สูงขึ้น

สรุปได้ว่า การมีทักษะในการบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยใช้ ICT อย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้มากขึ้น รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการบูรณาการ ICT เข้ามาในบริหารจัดการเรียนรู้นั้นต้องคำนึงถึงบริบท ทรัพยากร และงบประมาณ รวมถึงความเหมาะสมของกระบวนการสอนและรูปแบบการสอนที่ต้องสัมพันธ์กับเนื้อหา จุดมุ่งหมาย
ที่จะสอน วัย ระดับชั้น ความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนด้วย

การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคของข้อมูลข่าวสารและการเปลี่ยนแปลง ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้การสื่อสารไร้พรมแดน การเข้าถึงแหล่งข้อมูลสามารถทำได้ทุกที่ทุกเวลา ผลกระทบจากยุคโลกาภิวัฒน์นี้ส่งผลให้ผู้เรียนจำเป็นจะต้องมีความสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและเป็นผู้แสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจึงเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่นำมาใช้ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

จันทรา แซ่ลิ่ว (2560, หน้า 7) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning เป็นการเรียนรู้เชิงรุกหรือการเรียนรู้แบบกระตือรือร้นที่ให้ผู้เรียนสร้างองค์

ความรู้ใหม่จากการมีปฏิสัมพันธ์และเชื่อมโยงจากความรู้เดิมด้วยตนเอง จากการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

วารินทร์พร ฟันเฟื่องฟู (2562, หน้า 138) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบ Active learning เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทุกขั้นตอน โดยลงมือปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนรู้และเป็นศูนย์กลาง ในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้ใช้กระบวนคิดขั้นสูง (Higher order thinking) ในการแก้สถานการณ์ปัญหาอย่างเป็นระบบอย่างสร้างสรรค์ สามารถใช้การปฏิสัมพันธ์ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้สะท้อนผลของการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองและระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนจนสามารถสร้างองค์ความรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุตามผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ อันเป็นคุณลักษณะของคนไทย 4.0 ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) เป็นผู้เรียนรู้ 2) เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และ 3) เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2560) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning หมายถึง กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจลึกซึ้งด้วยการเชื่อมโยงผู้เรียนกับเนื้อหาในองค์ความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริง แนวคิดและทักษะ ผ่านการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

Bonwell (2003) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning คือ การเรียนที่เน้นผู้เรียนได้ปฏิบัติและสร้างความรู้จากการลงมือปฏิบัติจริงระหว่างการเรียนการสอน ส่งผลให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

Prince (2004) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ได้ใช้ทักษะการพูด ฟัง อ่าน เขียน และไตร่ตรองความคิด เช่นเดียวกับ Petty (2004, p.1) ที่ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้โอกาสผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากกว่าการที่ผู้เรียนได้รับความรู้จากการบรรยายเพียงอย่างเดียว

Felder and Brent (2009) กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ว่าหมายถึง กิจกรรมใด ๆ ก็ตามที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่ผู้เรียนทุกคนได้ถูกเรียกให้ทำสิ่งต่าง ๆ นอกเหนือจากการนั่งดู ฟัง และจดบันทึกอย่างเดียว

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ผ่านการปฏิบัติจริง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความรับผิดชอบร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้ มีการใช้กระบวนคิดขั้นสูงในการแก้สถานการณ์ปัญหาอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์ อีกทั้งสามารถใช้การปฏิสัมพันธ์ร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนผลของการเรียนรู้จนสามารถสร้างองค์ความรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และส่งผลให้บรรลุตามผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ได้

การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงอย่างเหมาะสม

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2549, หน้า 1) ได้กล่าวว่าการการวัดและประเมินผล เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การจัดการศึกษาบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่คาดหวัง ระบบและเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่ชัดเจน เที่ยงตรงและเชื่อมั่นได้จะช่วยนำกระบวนการเรียนเข้าสู่ทิศทางที่ถูกต้อง ตั้งแต่วัดผลและประเมินผลครั้งแรก ช่วยในการวิจัยละพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในขณะศึกษา และแสดงถึงประสิทธิผลของการเรียนรู้เมื่อผ่านมาตรฐานการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ จำเป็นต้องใช้วิธีวัดผลและประเมินผลหลากหลายรูปแบบ ตลอดจนต้องใช้เครื่องมือและเกณฑ์ในการวัดผลประเมินผล

ชวลิต ชูกำแพง (2550, หน้า 37) กล่าวถึงการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงไว้ดังนี้

1. เป็นการประเมินที่ใช้เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลายวิธี เพื่อตรวจสอบคุณภาพของงาน และเพื่อแสดงออกถึงทักษะที่ได้จากการเรียนรู้ ตลอดจนการกระทำของผู้เรียน

2. เป็นวิธีการประเมินที่สะท้อนให้เห็นพฤติกรรม และทักษะที่จำแนของผู้เรียนในสถานการณ์ที่เป็นจริงในปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นที่ผลงานที่ผู้เรียนแสดงออกในภาคปฏิบัติ เน้นกระบวนการเรียนรู้ ผลผลิต และแฟ้มสะสมผลงาน อีกทั้งเปิดโอกาสให้

ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งอาจใช้การสังเกต การบันทึก และการรวบรวมข้อมูลจากผลงานและวิธีการที่ผู้เรียนได้ทำ และต้องมีการคำนึงถึงความสัมพันธ์ของหลักสูตร การเรียนการสอน และการประเมินผล

3. เป็นการประเมินเชิงปฏิบัติที่สัมพันธ์และมีความหมายที่แท้จริงกับชีวิตประจำวัน

4. การประเมินโดยใช้เครื่องมือหลากหลายชนิด แทนการใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือในการวัดเพียงอย่างเดียว ซึ่งเทคนิคการประเมินจากสภาพจริงมักนิยมทำโดยการรวบรวมงานภาคปฏิบัติที่ได้จากกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงอย่างเหมาะสม หมายถึง กระบวนการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เป็นวิธีที่ใช้ในการประเมินความสามารถทุกด้านของผู้เรียนควบคู่กับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีการเน้นทักษะในการคิด ความสามารถในการแก้ไขปัญหา การปฏิบัติในสภาพที่เป็นจริง ซึ่งจะต้องใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย และมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ผลการวัดที่แสดงถึงพัฒนาการและความสามารถที่แท้จริง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตัวอย่างการบูรณาการทักษะดิจิทัลกับการจัดการเรียนการสอน

ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในการเรียนการสอนมากขึ้น โดยเฉพาะการใช้สื่อการสอนผ่านเว็บไซต์ที่เป็นวิธีการหนึ่งที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน โดยไม่จำกัดไว้เพียงแต่ในห้องเรียนเท่านั้น แต่เปรียบเสมือนห้องสมุดขนาดใหญ่ที่ทั้งครูและนักเรียนสามารถเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย ซึ่งได้มีองค์กรและเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เข้ามาช่วยเหลือและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์จำนวนมาก โดยยกตัวอย่างการบูรณาการทักษะดิจิทัลกับการจัดการเรียนการสอนได้ ดังนี้

1. Twinkl (ทวิงเคิล) เป็นแพลตฟอร์มผลิตสื่อการสอนออนไลน์จากประเทศอังกฤษที่ครอบคลุมด้วยสื่อการสอน แผนการสอน หนังสือเรียน หรือสื่อการสอนในรูปแบบดิจิทัล สำหรับนักเรียนทุกระดับชั้น ที่สร้างสรรค์โดยครูผู้มีประสบการณ์ที่เข้าใจความต้องการของผู้สอน ซึ่งสื่อการสอนของ Twinkl ยังมีความหลากหลายทั้งด้านเนื้อหาที่ครอบคลุมทุกวิชา และรูปแบบให้ดาวน์โหลด ไม่ว่าจะเป็นสื่อการสอนที่มีตัวเลือกทั้งใบงาน ภาพตกแต่งบอร์ดและห้องเรียน สื่อการสอนในรูป PowerPoint และอื่น ๆ อีกมากมาย ถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ครูสามารถค้นหาสื่อการสอน หรือกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ที่ทันสมัย ใช้งานง่าย เนื้อหาน่าสนใจในการจัดการเรียนรู้ได้ เพียงสมัครลงทะเบียนการใช้งานได้ที่ www.twinkl.co.th ก็สามารถนำไปใช้งานได้ทันที

ที่มา: https://www.starfishlabz.com/blog/1161-ครูคลับ-kru-club-สร้าง-board-game-แสนสนุก-ด้วยเว็บไซต์-twinkl

2. Wordwall เป็นเครื่องมือสำหรับสร้างสื่อการสอนประเภทเกมออนไลน์ที่มีรูปแบบหลากหลาย หรือพิมพ์เป็นใบงานให้นักเรียนทำได้ เพียงแค่สมัครใช้งานที่ wordwall.net หรือลงทะเบียนผ่านอีเมล สำหรับการสร้างสื่อ เริ่มจากการออกแบบ

กิจกรรม เลือกแม่แบบ (template) ที่มีทั้งแบบข้อสอบหรือแบบทดสอบ เกมส์ต่าง ๆ โดยโปรแกรมฟรีสามารถเลือกได้ 18 รูปแบบ และ 5 กิจกรรม อีกทั้งยังมีฟีเจอร์ให้เลือกใช้ ไม่ว่าจะเป็นการปรับแต่งสื่อการสอนให้เหมาะกับชั้นเรียนและรูปแบบการสอนที่สามารถค้นหาภาพประกอบจากอินเทอร์เน็ตได้ทันที หรืออัพโหลดจากไฟล์รูปภาพในคอมพิวเตอร์ได้ รวมถึงสามารถเพิ่มเติมเนื้อหาได้ การสลับไปยังแม่แบบอื่นได้ การนำเสนอ โต้ตอบได้ในหลายธีม ซึ่งแต่ละธีมจะเปลี่ยนรูปลักษณ์ด้วยกราฟิก แบบอักษร และเสียงที่แตกต่างกัน รวมถึงตัวเลือกเพิ่มเติมอื่น ๆ เช่น การตั้งเวลา เปลี่ยนการเล่นเกม เป็นต้น รวมไปถึงการมอบหมายงานสำหรับนักเรียน ซึ่งเป็นฟีเจอร์สำหรับในชั้นเรียนที่นักเรียนสามารถเข้าถึงอุปกรณ์ได้ โดยผลงานของนักเรียนแต่ละคนจะถูกบันทึกไว้ นอกจากนี้ ในการเผยแพร่ข้อมูลหรือกิจกรรมใด ๆ ที่สร้างในรูปแบบสาธารณะ สามารถแชร์ลิงก์กิจกรรมผ่านทางอีเมล โซเชียลมีเดีย หรือวิธีการอื่น อีกทั้งยังช่วยให้ครูคนอื่นสามารถค้นหากิจกรรมและพัฒนาการสอนกิจกรรมต่อไปได้

ที่มา: https://www.starfishlabz.com/blog/1110ครูคลับ-kru-club-สร้างเกมง่าย-ๆ-ด้วย-wordwall

3. Google Site เป็นเครื่องมือสร้างเว็บไซต์ฟรี แก้ไขง่าย ผู้ใช้สามารถปรับแต่งรูปลักษณ์ของเว็บไซต์ได้อย่างอิสระ และมีข้อมูลที่หลากหลาย อีกทั้งยังสามารถทำงานร่วมกันหรือแชร์ข้อมูลกับบุคคลอื่นได้สะดวก และรองรับการใช้งานได้ทุกอุปกรณ์อีกด้วย สำหรับส่วนประกอบหลักของเว็บไซต์ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

3.1 ส่วนหัว (Page Header) เช่น โลโก้ เมนูหลัก แบนเนอร์

3.2 ส่วนเนื้อหา (Page Body)

3.3 ส่วนท้าย (Page Footer) เช่น เมนูลัด ข้อมูลการติดต่อ

ทั้งนี้ Google Site ยังมีเครื่องมือเสริมที่หลากหลาย เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็น Google Workspace for Education งานกราฟิก และ

แอปพลิเคชันบน Smartphone ด้วยความหลากหลายของเครื่องมือ ทำให้ Google Site ได้ถูกนำมาปรับใช้ในเว็บไซต์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเว็บไซต์การเรียนการสอน เว็บไซต์กลุ่มงานโรงเรียน และเว็บไซต์นำเสนอผลการดำเนินงานตามข้อตกลง (PA) อีกด้วย

ที่มา: https://www.starfishlabz.com/blog/1101-ครูคลับ-kru-clubการประย-กต-ใช-google-site-เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้-และการประเมินวิทยฐานะ

4. Canva เป็นแอปพลิเคชันสำหรับการสร้างสื่อนำเสนอได้หลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นงานนำเสนอ โปสเตอร์ อินโฟกราฟิก งานวิดีโอ ซึ่งโปรแกรม Canva มาพร้อมกับ Template หรือภาพประกอบแบบสำเร็จรูป ที่สามารถเลือกปรับแต่งได้

ที่มา: https://www.starfishlabz.com/blog/1085-สร้างคลิปการสอนอย่างมืออาชีพ-ด้วย-canva

สรุปองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของการบูรณาการทักษะดิจิทัล

การบูรณาการทักษะดิจิทัล หมายถึง การใช้ทักษะดิจิทัลในการใช้ ออกแบบและคิดค้น ผลิดสื่อผ่านระบบเครือข่ายออนไลน์อย่างสร้างสรรค์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาบทเรียน และเน้นการสะท้อนผลการปฏิบัติของผู้เรียน โดยมีองค์ประกอบย่อย จำนวน 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนและมีทักษะในการเลือกใช้สื่อ ICT หมายถึง การที่ผู้สอนมีทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งมีการค้นคว้าและแสวงหาความรู้อย่างกว้างขวาง มีความเชี่ยวชาญในการใช้ ICT เพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูล สืบค้น และแสวงหาสารสนเทศได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้สอนต้องมีความเชี่ยวชาญในทักษะที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศรอบด้านทั้งทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ทักษะการประเมินค่าและใช้คอมพิวเตอร์ รวมทั้งเครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เกี่ยวข้องสำหรับการจัดการเรียนรู้ ทักษะการประยุกต์หลักการเรียนการสอน การวิจัยที่ทันสมัย และการประเมินผล ทักษะการประเมินคุณค่าของสื่อที่ใช้ในการศึกษา ทักษะการแสดงความรู้ด้านจริยธรรมและความเสมอภาคที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี และทักษะในการติดตามความก้าวหน้าของการใช้เทคโนโลยีในการศึกษา

2. การมีทักษะในการบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยใช้ ICT อย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้มากขึ้น รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการบูรณาการ ICT เข้ามาในบริหารจัดการเรียนรู้นั้นต้องคำนึงถึงบริบท ทรัพยากร และงบประมาณ รวมถึงความเหมาะสมของกระบวนการสอนและรูปแบบการสอนที่ต้องสัมพันธ์กับเนื้อหา จุดมุ่งหมายที่จะสอน วัย ระดับชั้น ความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนด้วย

3. การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ผ่านการปฏิบัติจริง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความรับผิดชอบร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้ มีการใช้กระบวนคิดขั้นสูงในการแก้สถานการณ์ปัญหาอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์ อีกทั้งสามารถใช้การปฏิสัมพันธ์ร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนผล

ของการเรียนรู้จนสามารถสร้างองค์ความรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และส่งผลให้บรรลุตามผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ได้

4. การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงอย่างเหมาะสม หมายถึง กระบวนการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เป็นวิธีที่ใช้ในการประเมินความสามารถทุกด้านของผู้เรียนควบคู่กับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีการเน้นทักษะในการคิด ความสามารถในการแก้ไขปัญหา การปฏิบัติในสภาพที่เป็นจริง ซึ่งจะต้องใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ผลการวัดที่แสดงถึงพัฒนาการและความสามารถที่แท้จริง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบฝึกปฏิบัติก่อนการอบรม
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ชุดที่ 4 การบูรณาการทักษะดิจิทัล

คำชี้แจง ตอบคำถามต่อไปนี้ตามความคิดเห็นและความเข้าใจของท่าน

1. การบูรณาการทักษะดิจิทัล หมายถึง .....
.....
.....
.....
2. การใช้ทักษะดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร .....
.....
.....
.....
3. การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร .....
.....
.....
.....
4. การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ที่เหมาะสมกับทักษะดิจิทัลเป็นอย่างไร
.....
.....
.....
5. การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนเหมาะสมกับทักษะดิจิทัลเป็นอย่างไร
.....
.....
.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบฝึกปฏิบัติหลังการอบรม
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ชุดที่ 4 การบูรณาการทักษะดิจิทัล

คำชี้แจง ให้ท่านออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการทักษะดิจิทัลเข้ากับการจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลมาพอสังเขป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบฝึกสรุปผลการอบรม
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ชุดที่ 4 การบูรณาการทักษะดิจิทัล

คำชี้แจง ให้ผู้เข้ารับการอบรมสรุปผลโดยจัดทำเป็นแผนผังความคิด

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บรรณานุกรม

จันทรา แซ่ลิ่ว. (2560). *การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (ACTIVE LEARNING) ในรายวิชาการพัฒนาทักษะการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย.* เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ชวลิต ชูกำแพง. (2550). *การประเมินการเรียนรู้.* มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคม.

ถนอมพร เลาหจรัสแสง. (2557). *อาจารย์มหาวิทยาลัยกับการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ในศตวรรษที่ 21.* คู่มืออาจารย์ด้านการสอน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ธนะวัฒน์ วรรณประภา. (2558). *รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการสังเคราะห์ข้อมูลโดยการเรียนรู้แบบนำตนเองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี.* วิทยานิพนธ์ ปร.ด. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

นพสิทธิ์ ไตรสิทธิวัฒน์. (2556). *การประยุกต์ใช้ Social Network และ Social Media สำหรับการศึกษา.* เข้าถึงได้จาก http://edutech14.blogspot.com/2014/05/social-network-social-media.html#comment-form. 15 พฤศจิกายน 2565.

ปิยณัฐ วงศ์เครือศร. (2562). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

เพ็ญจันทร์ สิทธุเขต, (2560). *การศึกษายุคนี้ (ยุคดิจิทัล)* : Thailand 4.0. การประชุมวิชาการระดับชาติ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยลำปาง ครั้งที่ 3.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์, (2557). *การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างไร.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอส.อาร์.พริ้นติ้ง.

โพยม จันทร์น้อย. (2559). *การศึกษา 4.0 : บทความพิเศษ.* เข้าถึงได้จาก http://www.kroobannok.com/81497. 15 พฤศจิกายน 2565.

วารินท์พร ฟันเฟื่องฟู. (2562). *การจัดการเรียนรู้ Active Learning ให้สำเร็จ. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). 9(1), 135 – 145.*

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ศรัณยา ใครบุตร. (2558). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 11.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ศิวนิต อรรถวุฒิกุล. (2562). การศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ร่วมกันผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อรณรงค์การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. *วารสารศรีนครินทรวิโรฒ วิจัยและพัฒนา. 11(21), 39 – 53.*

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2549). *แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2560). *20 บทเรียน ต้นแบบลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ Active Learning.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย (น.ส.พ.ฟ้าเมืองไทย).

อติพร เกิดเรือง. (2560). การส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับสังคมไทยในยุคดิจิทัล. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. 6(1), 166 – 175.*

อินทิรา ชูศรีทอง. (2563). *รูปแบบการพัฒนาครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

อุบลรัตน์ หริณวรรณ. (2559). *การเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้.* วิทยานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนคร เหนือ.

Bonwell, C. C. (2003). *Active Learning: Creating Excitement in the Classroom.* ASHE–ERIC Higher Education Report No. 1. Washington, D.C.: The George Washington University, School of Education and Human Development.

Fansher, H. (2011). *21st Century Learning Environments: Building a Better School.* Canada: Springbank Community High School.

Felder, R. & Brent, R. (2009). *Navigating the Bumpy Road to Student–Centered Instruction.* Journal of College Teaching. 44(2), 43–47.

Petty. (2004). *The Assessment Process of Pupils' Learning in Saudi Education System: A Literature Review.* American Journal of Educational Research. 2(10), 883 – 891.

Prince, M. (2004). *Does Active Learning Work? A Review of the Research*. Journal of Engineering Education, 93, 223 – 231.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รายชื่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผศ.ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์	ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
รศ.ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง	กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ เสนอแนะการสร้างเอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. นายไพบูรณ์ คำภูมี ศึกษานิเทศก์กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกลเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

4. ดร.ชัยวัฒน์ วาทะวัฒนะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

5. ดร.ชาติชาย ก่อคุณ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนมุกดาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

6. นางสุรีพร อิสสระวงษ์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

7. นางสาวเบญจมาศ จรรยาวดี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเชิงชุมราษฎร์นุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนา

ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนา

ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ชุดที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล

นางสาวณัฐพร พรมวัง

นักศึกษาปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำนำ

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยมุ่งพัฒนาด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้านความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล ด้านการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล ด้านการบูรณาการทักษะดิจิทัล ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล และด้านคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัลซึ่งจะส่งผลให้ครูมีการพัฒนาตนเอง และนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนต่อไป ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดของรูปแบบ กระบวนการ และรายละเอียดการอบรมเชิงปฏิบัติการ รวมทั้งมีเอกสารใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา โดยหน่วยนี้คือ หน่วยที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล ซึ่งครูต้องมีการสร้าง ปรับปรุง หรือพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีการเริ่มต้นด้วยการคิดค้น การพัฒนา และการนำไปใช้ ภายใต้ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ ความชำนาญของบุคคลหรือองค์กร โดยมีองค์ประกอบย่อย จำนวน 3 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบย่อยที่ 1 การมีจินตนาการในการคิดอย่างสร้างสรรค์

องค์ประกอบย่อยที่ 2 การมีความคิดริเริ่มปั้นแต่งสิ่งใหม่

องค์ประกอบย่อยที่ 3 การมีความหลากหลายและมีความยืดหยุ่นทางความคิด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ และคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารชุดนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษา และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ เพื่อพัฒนาให้นักเรียนและครูได้รับประโยชน์และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

นางสาวณัฐพร พรมวัง
นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ

เรื่อง **หน้า**

วัตถุประสงค์ 1
เนื้อหา 1
ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม 1
สื่อและแหล่งเรียนรู้ 3
การวัดและประเมินผล 3
ชุดที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล 4
การมีจินตนาการในการคิดอย่างสร้างสรรค์ 10
การมีความคิดริเริ่มปั้นแต่งสิ่งใหม่ 12
การมีความหลากหลายและมีความยืดหยุ่นทางความคิด 13
ตัวอย่างนวัตกรรมดิจิทัล 14
แบบฝึกปฏิบัติก่อนการอบรม 20
แบบฝึกปฏิบัติก่อนการอบรม 21
แบบฝึกสรุปผลการอบรม 22
บรรณานุกรม 23

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูที่เข้ารับการพัฒนามีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปปฏิบัติได้เกี่ยวกับการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล

2. เพื่อให้ครูที่เข้ารับการพัฒนามีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลในการปฏิบัติงานได้

เนื้อหา

การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล คือการสร้าง ปรับปรุง หรือพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีการเริ่มต้นด้วยการคิดค้น การพัฒนา และการนำไปใช้ ภายใต้ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะความชำนาญของบุคคลหรือองค์กร มี 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) การมีจินตนาการในการคิดอย่างสร้างสรรค์ 2) การมีความคิดริเริ่มปั้นแต่งสิ่งใหม่ และ 3) การมีความหลากหลายและมีความยืดหยุ่นทางความคิด มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

เอกสารประกอบการพัฒนาชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อให้ครูผู้ฝึกปฏิบัติ มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล มี 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) การมีจินตนาการในการคิดอย่างสร้างสรรค์ 2) การมีความคิดริเริ่มปั้นแต่งสิ่งใหม่ และ 3) การมีความหลากหลายและมีความยืดหยุ่นทางความคิด โดยมีกิจกรรมสำคัญ ๆ ดังนี้

1. ปฐมนิเทศ ชี้แจงแนวทางการดำเนินการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. กระตุ้นโดยใช้คำถามให้ผู้ฝึกปฏิบัติได้ฝึกฝนความคิด โดยให้ผู้ฝึกปฏิบัติแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัลเป็นอย่างไร ตามความคิดเห็นเป็นรายบุคคล และนำเข้าสู่เนื้อหาสาระสำคัญ

3. ผู้เข้ารับการอบรมประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ก่อนการอบรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

4. ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการจากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล โดยใช้เอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู และคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาประกอบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแบบเข้ม

5. วิทยากรและผู้เข้ารับการอบรม ร่วมกันสรุปเนื้อหา พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

6. วิทยากรอธิบายการปฏิบัติกิจกรรม และให้ผู้เข้ารับการอบรมฝึกปฏิบัติดำเนินการ

7. ให้ผู้เข้าอบรมระดมความคิด ช่วยกันคิดเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

8. วิทยากรและผู้ฝึกปฏิบัติ ร่วมกันสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

9. ผู้เข้ารับการอบรม ประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ หลังการอบรม

10. ผู้เข้ารับการอบรมฝึกปฏิบัติจริงในเรื่องภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในโรงเรียนตนเอง

11. ผู้เข้ารับการอบรมเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับผู้ที่เข้ารับการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ผ่านกลุ่ม Facebook “การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

12. หลังจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ฝึกปฏิบัติจริงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) และการนิเทศ ติดตามแล้ว ผู้เข้ารับการอบรมตอบแบบประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยให้ทำแบบประเมินการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยใช้แบบประเมินชุดเดียวกันกับชุดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. เอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนา ชุดที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล
2. แบบฝึกปฏิบัติ
3. แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินผลก่อนการพัฒนา
2. จากการปฏิบัติกิจกรรมในการอบรมเชิงปฏิบัติการ
3. จากความสนใจในการศึกษาเอกสาร และร่วมแสดงความคิดเห็น การสังเกตพฤติกรรม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสรุปประเด็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้
4. จากการนำเสนอประเด็นข้อสรุปรวมถึงข้อซักถามในการดำเนินกิจกรรม
5. ประเมินจากบันทึกผลจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)
6. ประเมินจากการฝึกปฏิบัติจริงภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษของตนเอง
7. ประเมินจากการนิเทศ ติดตามหลังการฝึกปฏิบัติจริงในเรื่องภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
8. ประเมินผลหลังการพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ชุดที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล

ระยะเวลาในการอบรม 2 ชั่วโมง

การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล คือการสร้าง ปรับปรุง หรือพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีการเริ่มต้นด้วยการคิดค้น การพัฒนาและการนำไปใช้ ภายใต้ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะความชำนาญของบุคคลหรือองค์กร มี 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

1. การมีจินตนาการในการคิดอย่างสร้างสรรค์
2. การมีความคิดริเริ่มปั้นแต่งสิ่งใหม่
3. การมีความหลากหลายและมีความยืดหยุ่นทางความคิด

การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล

1. ความหมาย

นวัตกรรมดิจิทัลเป็นสิ่งช่วยให้การศึกษา และการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิผลสูงกว่าเดิม เกิดแรงจูงใจในการเรียนด้วยนวัตกรรมดิจิทัล และประหยัดเวลาได้อีกด้วย ในปัจจุบันมีการใช้นวัตกรรมดิจิทัลหลากหลาย ซึ่งมีทั้งนวัตกรรมที่ใช้กันอย่างแพร่หลายแล้ว และประเภทที่กำลังเผยแพร่ที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัลไว้ ดังนี้

Cancian (1979, p. 53) ได้ให้ความหมาย การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล ว่าเป็นความใหม่และความแตกต่างโดยอาจอยู่ในรูปลักษณ์ การปฏิบัติ เทคนิค หรือเรื่องราวที่ใหม่ และแตกต่างจากสิ่งที่มีอยู่

ฐิตินันท์ นันทะศรี (2563, หน้า 28) กล่าวถึง การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล คือ ความใหม่ สิ่งใหม่ ๆ หรือการพัฒนาของเก่าให้ใหม่ขึ้น ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปแบบของสิ่งประดิษฐ์ใหม่ แนวความคิดใหม่ วิธีการใหม่ กระบวนการใหม่ เป็นต้น ภายใต้ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะความชำนาญของบุคคลหรือองค์กรที่นอกเหนือจากงานที่ทำอยู่ประจำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สุภัสสรา คงชม (2558, หน้า 12) กล่าวถึง การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล คือผลิตภัณฑ์ที่มีพื้นฐานหรือขอบเขตของการพัฒนามาจากเทคโนโลยี สามารถตอบสนองความต้องการ และยังสร้างความได้เปรียบในเชิงการแข่งขันได้เป็นอย่างดีที่มีแรงผลักดันที่สำคัญของความก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และความเป็นอยู่ของประชาชน

Morton (1968) ให้ความหมาย การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล ว่าเป็นการทำให้ใหม่ขึ้นอีกครั้ง (Renewal) ซึ่งหมายถึง การปรับปรุงสิ่งเก่าและพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ตลอดจนหน่วยงาน หรือองค์การนั้น ๆ นวัตกรรม ไม่ใช่การขจัดหรือล้มล้างสิ่งเก่าให้หมดไป แต่เป็นการ ปรับปรุงเสริมแต่งและพัฒนา

Thomas Hughes (1999) ได้ให้ความหมายของ การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล ว่า เป็นการนำวิธีการใหม่ ๆ มาปฏิบัติหลังจากได้ผ่านการทดลองหรือได้รับการพัฒนามาเป็นขั้น ๆ แล้ว เริ่มตั้งแต่การคิดค้น (Invention) การพัฒนา (Development) ซึ่งอาจจะเป็นไปในรูปของ โครงการทดลองปฏิบัติก่อน (Pilot Project) แล้วจึงนำไปปฏิบัติจริง ซึ่งมีความแตกต่างไปจากการปฏิบัติเดิมที่เคยปฏิบัติมา

สรุปการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล คือ การสร้าง ปรับปรุง หรือพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีการเริ่มต้นด้วยการคิดค้น การพัฒนา และการนำไปใช้ ภายใต้ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะความชำนาญของบุคคลหรือองค์กร

2. องค์ประกอบของการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล

นักวิชาการได้ศึกเกี่ยวกับองค์ประกอบของการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัลไว้ ดังนี้

สุกัญญา แช่มช้อย (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล โดยมีทักษะสำคัญในการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การใส่ใจหรือการเอาใจใส่
2. การเห็นคุณค่าของคุณลักษณะส่วนบุคคล
3. การถ่ายทอดจินตนาการ
4. การเล่นอย่างจริงจัง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

5. การร่วมสืบค้น

6. การปั้นแต่ง

สมชาย รุ่งเรือง (2560) กล่าวถึงองค์ประกอบของการสร้างสรรค์นวัตกรรมไว้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. จินตนาการ (Imagination)

2. ความยืดหยุ่น (Flexibility)

3. วิสัยทัศน์ (Vision)

4. การแก้ปัญหา (Problem Solving)

อภิวุฒิ พิมลแสงสุริยา (2560) ได้กล่าวถึงทักษะและพฤติกรรมในการสร้างสรรค์นวัตกรรมไว้ 4 ประการ ได้แก่

1. มีความสามารถในการบริหารความเสี่ยง (Mannge risk) ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์มักชอบทดลองทำอะไรใหม่ ๆ แต่บางครั้งสิ่งที่ทำอาจส่งผลกระทบในทางลบได้ ดังนั้นการบริหารความเสี่ยงจึงเป็นทักษะที่สำคัญที่จำเป็นต้องหาทางจัดการกับความเสี่ยงให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. มีความช่างสงสัย (Demonstrate Curiosity) ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์มักแสดงออกถึงความเป็นคนช่างสงสัยและสนใจใผ่รู้ มักมีคำถามเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ รอบตัวอยู่เสมอ และเป็นนักค้นหาข้อมูลตัวยง การพัฒนาความช่างสงสัยสามารถทำได้โดยประเมินทักษะและความรู้ของตนเองในปัจจุบัน จากนั้นหาแนวทางในการพัฒนาเพิ่มเติมความรู้ดังกล่าว รวมทั้งกระตุ้นให้มีการแบ่งปันข้อมูลและมุมมองใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดความคิดแปลก ๆ เรียนรู้จากความผิดพลาดที่เกิดขึ้นในอดีต

3. มีความกล้าหาญในการเป็นผู้นำ (Lead Courageously) ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์มักคิดในเชิงรุกและสามารถนำผู้อื่นได้อย่างมั่นใจ มีการแสดงออกอย่างเหมาะสม แบ่งปันมุมมอง รับฟังและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง เปิดใจรับฟังสิ่งใหม่ ๆ และมุ่งมั่นที่จะผลักดันให้เกิดสิ่งใหม่

4. รักษามุมมองในเชิงธุรกิจ (Maintain Strategic Business Perspevtive) คือ ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ต้องเข้าใจความเชื่องโยงของแนวโน้มต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตกับผลกระทบที่มีต่อองค์กร และมองเห็นโอกาสในการใช้ประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น

ฐิตินันท์ นันทะศรี (2563, หน้า 131 – 137) กล่าวถึงการมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม จำนวน 3 องค์ประกอบ คือ

1. การมีจินตนาการที่ลึกซึ้ง หมายถึง การมีพลังในการวาดภาพของจิตใจ ซึ่งเป็นผลมาจากการผสมผสานข้อเท็จจริง และประสบการณ์ของชีวิต ซึ่งคนที่มีจินตนาการจะเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะกล้าคิด กล้าฝัน กล้าท้าทาย กล้าทำสิ่งใหม่ ๆ ที่ไม่เหมือนกับคนอื่นที่จะส่งผลให้เกิดการคิดค้นนวัตกรรมหรือการพัฒนางานที่เกิดประโยชน์ต่อบุคลากรหรือองค์กร

2. ความคิดริเริ่มในสิ่งที่แปลกใหม่ (Originality) เป็นความสามารถในการคิดค้นสิ่งที่แปลกใหม่ ส่งที่แตกต่างจากเรื่องราวที่มีอยู่โดยปกติและไม่ซ้ำกับสิ่งที่มีอยู่แล้ว และเกิดสิ่งใหม่ที่มีประโยชน์ต่อองค์กร

3. การมีความคิดหลากหลายและยืดหยุ่นในการคิด หมายถึง การมีทักษะความคล่องแคล่วในการคิด (Fluency) ซึ่งเป็นความสามารถในการคิดหาข้อมูลเรื่องราว และคำตอบได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว และมีปริมาณมากในเวลาที่จำกัดและการมีทักษะความหลากหลายและมีความยืดหยุ่นในการคิด (Flexibility) เป็นความสามารถในการคิดหาข้อมูล เรื่องราวที่มีอยู่จนได้คำตอบที่มีประเภท มุมมอง และทิศทางที่หลากหลาย ตลอดจนสามารถคิดประยุกต์ปรับเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ต่าง ๆ จนเกิดประโยชน์ต่อบุคลากรและภารกิจของสถานศึกษา

ประทินทิพย์ พรไชยยา (2564, หน้า 31) กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับการเรียนรู้ โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การคิดอย่างสร้างสรรค์
2. การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์
3. การนำนวัตกรรมไปใช้
4. การคิดและใช้เหตุผลอย่างมีประสิทธิภาพ
5. การแก้ไขปัญหา

Guilford, J.P (1967) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการสร้างสรรค์นวัตกรรมไว้ดังนี้

1. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ความคิดแปลกใหม่ไม่ซ้ำกันกับความคิดของผู้อื่น และแตกต่างจากความคิดธรรมดา ความคิดริเริ่มอาจเกิดจากการคิดจากที่มีอยู่แล้วให้แปลกแตกต่างจากที่เคยเห็น หรือสามารถพลิกแพลงให้กลายเป็นสิ่งที่ไม่

เคยคาดคิด ความคิดริเริ่มอาจเป็นการนำเอาความคิดเก่ามาปรับปรุงแต่งผสมผสานจนเกิดเป็นของใหม่ ซึ่งมีหลายระดับ อาจเป็นความคิดครั้งแรกที่เกิดขึ้นโดยไม่มีใครสอนแม้ความคิดนั้นจะมีผู้อื่นคิดไว้ก่อนแล้วก็ตาม

2. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง ปริมาณความคิดที่ไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกัน โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) ความคล่องแคล่วทางด้านถ้อยคำ (Word Fluency) เป็นความสามารถในการใช้ถ้อยคำอย่างคล่องแคล่ว 2) ความคิดคล่องแคล่วทางด้านการโยงสัมพันธ์ (Associational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดหาถ้อยคำที่เหมือนกันได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ภายในเวลาที่กำหนด 3) ความคล่องแคล่วทางด้านการแสดงออก (Expression Fluency) เป็นความสามารถในการใช้วลีหรือประโยคที่สามารถนำคำมาเรียงกันอย่างรวดเร็วเพื่อให้ได้ประโยคที่ต้องการ 4) ความคล่องแคล่วในการคิด (Ideational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดค้นสิ่งที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด

3. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ประเภทหรือแบบของการคิดแบ่งออกเป็น 1) ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นทันที (Spontaneous Flexibility) เป็นความสามารถที่จะพยายามคิดได้หลายทางอย่างอิสระ 2) ความคิดยืดหยุ่นทางด้านการดัดแปลง (Adaptive Flexibility) หมายถึง ความสามารถในการดัดแปลงความรู้หรือประสบการณ์ให้เกิดประโยชน์หลาย ๆ ด้าน ซึ่งมีประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา ผู้ที่มีความยืดหยุ่นจะคิดดัดแปลงได้ไม่ซ้ำกัน 3) ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความคิดในรายละเอียดเป็นขั้นตอน สามารถอธิบายให้เห็นภาพชัดเจน หรือเป็นแผนงานที่สมบูรณ์ขึ้น ความคิดละอียดลออจัดเป็นรายละเอียดที่นำมาตกแต่ง ขยายความคิดครั้งแรกให้สมบูรณ์ขึ้น

Horth and Buchner (2009, pp. 10 – 13) กล่าวถึงการสร้างสรรค์นวัตกรรมเป็นกระบวนการในการแก้ไขปัญหาโดยการค้นหา การผสมผสานและจัดเรียงจากข้างในเพื่อให้ได้แนวคิดหรือวิธีการใหม่ ๆ ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

1. การใส่ใจหรือการเอาใจใส่ (Paying attention) คือ ความสามารถในการรับรู้รายละเอียดอย่างถี่ถ้วน การเกาะติดสถานการณ์ต่าง ๆ จนสังเกตเห็นความเป็นไปสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้งด้วยสายตาที่เฉียบคม หารพิจารณาในมุมมองที่แตกต่างและใช้ข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่ง ซึ่งจะทำให้เห็นมุมมองใหม่ ๆ ได้ชัดเจนขึ้น

2. การเห็นคุณค่าของคุณลักษณะส่วนบุคคล (Personalizing) การให้ความสำคัญกับคุณค่าและทำความเข้าใจประสบการณ์ของแต่ละบุคคล โดยจำแนกลักษณะส่วนบุคคลเป็นกระบวนการสองด้าน คือ 1) การเข้าถึงความรู้และประสบการณ์ของบุคลากรทำให้เกิดมุมมองและความท้าทายใหม่ ๆ แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน และ 2) ความเข้าใจผู้รับปริการอย่างลึกซึ้งในแบบฉบับของแต่ละบุคคล คือ สามารถที่จะเข้าถึงผู้รับบริการโดยทำความเข้าใจว่าผู้รับบริการคือใคร มีความเป็นอยู่อย่างไร อะไรเป็นสิ่งสำคัญสำหรับพวกเขาในองค์การทางการศึกษา ซึ่งความรู้ที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับบุคคลเหล่านี้จะนำไปสู่ความคิดใหม่ ๆ ในการขับเคลื่อนนวัตกรรมขององค์การ

3. การถ่ายทอดจินตนาการ (Imaging) คือ เป็นความสามารถในการคิดให้เป็นรูปธรรมหรือคิดเป็นภาพ โดยการแสดงข้อมูลด้วยภาพ เรื่องราวความประทับใจ และคำอุปมาอุปไมยให้เข้าใจได้ง่าย การคิดในลักษณะนี้เป็นเครื่องมือที่ทรงพลังในการอธิบายถึงสถานการณ์ รวบรวมความคิด และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้จินตนาการในการตอบคำถามเพื่อนำไปสู่ภาพที่ไม่ธรรมดาและความเป็นไปได้

4. การเล่นอย่างจริงจัง (Serious Play) ในการพัฒนานวัตกรรมต้องการแนวคิดที่แหกกฎบางข้อ การดำเนินการที่แตกต่าง และสร้างด้วยความสนุกสนาน ผ่านหนทางที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนทั้งจากการสำรวจอย่างอิสระ การผสมผสาน การทดลองความตลกคะนอง และทำงานให้เหมือนเล่นแต่ได้ผลที่เป็นประโยชน์อย่างจริงจัง

5. การร่วมมือในการสืบค้น (Collaborative Inquiry) นวัตกรรมส่วนมากไม่ได้สร้างโดยคนเพียงคนเดียว ความเข้าใจได้มาจากการแบ่งปันความคิดที่กว้างขวางโดยไม่มีอคติ ความร่วมมือด้านการสืบค้นคือกระบวนการที่มีประสิทธภาพและยั่งยืน

6. การปั้นแต่ง (Crafting) ความสามารถในการรับมือกับความคิดที่ขัดแย้งในใจในขณะที่ต้องปฏิบัติการเพื่อให้เกิดนวัตกรรม เป็นการคิดและการพิจารณภาพรวมรวมถึงความคิดเห็นแย้งเพื่อที่จะเปิดโอกาสให้กับทางเลือกอื่น สำหรับความแตกต่างระหว่างการคิดวิเคราะห์แบบดั้งเดิมและการคิดปั้นแต่ง คือ การคิดวิเคราะห์เป็นการคิดโดยแยกปัญหาเป็นส่วน ๆ ทั้งข้อเท็จจริงและสมมติฐาน แต่การคิดการปั้นแต่งเป็นการสังเคราะห์การบูรณาการพิจารณาความเป็นไปได้และการตัดทอนอย่างมีเหตุผล

Partnership for 21st Century Skill (2009, pp. 3 – 4) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. การคิดอย่างสร้างสรรค์ (Think creativity) โดยใช้เทคนิคการสร้างสรรค์ทางความคิดที่หลากหลายในการสร้างสรรค์ความคิดใหม่ ๆ ใช้ความพยายามในการวิเคราะห์และประเมินการคิดที่มีความซับซ้อนของตนเอง เพื่อปรับปรุงและพัฒนานวัตกรรมในเชิงสร้างสรรค์

2. การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ (Work creativity with others) โดยดำเนินการและสื่อสารความคิดใหม่ไปสู่ผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ ยอมรับสิ่งใหม่ ๆ และสะท้อนผลการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่แสดงให้เห็นถึงความริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน และเข้าใจข้อจำกัดในการรับเอาความคิดใหม่ ๆ ในโลกของความเป็นจริง รู้จักการใช้ข้อผิดพลาดมาเป็นโอกาสในการเรียนรู้ มีความเข้าใจว่าการสร้างสรรค์นวัตกรรมต้องใช้ระยะเวลานาน ความสำเร็จเพียงเล็กน้อยและความผิดพลาดย่อมเกิดขึ้นได้เสมอ

3. การนำนวัตกรรมไปใช้ (Implement innovation) โดยการนำความคิดสร้างสรรค์ไปปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรมและมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากการนำนวัตกรรมที่สร้างขึ้นไปใช้จริง

การมีจินตนาการในการคิดอย่างสร้างสรรค์

ความคิดของมนุษย์เกิดจากกลไกการทำงานของสมองที่เกิดขึ้นตลอดเวลา การมีจินตนาการในการคิดอย่างสร้างสรรค์สามารถเกิดขึ้นได้อย่างหลากหลายโดยมีประสบการณ์ของแต่ละบุคคลเป็นพื้นฐานที่ก่อนให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ดังนั้นจึงมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงการมีจินตนาการในการคิดอย่างสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556, หน้า 207) กล่าวว่า การมีจินตนาการในการคิดอย่างสร้างสรรค์ คือ ความสามารถที่จะรวบรวมความรู้ ความคิดที่มีอยู่เดิมมาทำให้เกิดเป็นความรู้ใหม่ สร้างขึ้นมาเป็นความรู้คิดของตนเอง และ ทวีป อภิสิทธิ์ (2559, หน้า 5) ได้ให้ความหมายของการมีจินตนาการในการคิดอย่างสร้างสรรค์ว่าเป็นพฤติกรรมทางความคิดและการกระทำของมนุษย์ที่มีสิ่งเร้ามาทำให้เกิดความคิดที่หลากหลาย มองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ หรือสามารถคิดค้นสิ่งใหม่ๆ วิธีการใหม่ ๆ ผลผลิตใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น

ส่วนไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ (2558, หน้า 95) ได้ให้ความหมายของการมีจินตนาการในการคิดอย่างสร้างสรรค์ว่าเป็นความสามารถของบุคคลในการคิด

โดยมีองค์ประกอบของการคิดที่เกี่ยวข้องหลายด้าน คือ การคิดคล่อง การคิดยืดหยุ่น การคิดหลายแง่มุม และความคิดที่เหมาะสม มาผลิตเป็นสิ่งใหม่ที่มีประโยชน์ อาจเป็นรายบุคคลหรือประโยชน์ของส่วนรวม

Baron and May (1960) กล่าวว่า การมีจินตนาการในการคิดอย่างสร้างสรรค์ คือ ความสามารถของมนุษย์ที่นำไปสู่สิ่งใหม่ เกิดนวัตกรรมใหม่ การคิดค้นสิ่งใหม่ เช่นเดียวกับ Torrance (1962, p. 16) ที่กล่าวว่าการมีจินตนาการในการคิดอย่างสร้างสรรค์เป็นความสามารถอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่จะคิดสิ่งใหม่ ๆ ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน โดยเกิดจากการรวมเอาความรู้ ประสบการณ์ รวมความคิด แล้วนำมาสู่การสร้างสิ่งใหม่

นอกจากนี้ Haimowitz (1973, p. 67) ให้ความหมายของการมีจินตนาการในการคิดอย่างสร้างสรรค์ว่าเป็นความสามารถของมนุษย์ในการคิดสิ่งใหม่ ๆ หรือทำในสิ่งที่ไม่มีใครเคยทำมาก่อน เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ หรือความคิดใหม่ที่มีคุณค่า

สรุปได้ว่า การมีจินตนาการในการคิดอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของมนุษย์ที่มีกระบวนการคิดที่หลากหลาย ทั้งการคิดคล่อง การคิดยืดหยุ่น การคิดหลายแง่มุม และความคิดที่เหมาะสมที่มีการเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์ นำไปสู่การคิดสิ่งใหม่ ๆ ที่มีประโยชน์ต่อตนเองและอาจมีประโยชน์ต่อส่วนรวมได้อีกด้วย

การมีความคิดริเริ่มปั้นแต่งสิ่งใหม่

การมีความคิดริเริ่มปั้นแต่งสิ่งใหม่ เป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและส่วนรวมที่จะทำให้เกิดการค้นพบและสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ตลอดเวลา ซึ่งได้มีนักวิชาการกล่าวถึงความคิดริเริ่มปั้นแต่งสิ่งใหม่ไว้ดังนี้

สุวิทย์ คำมูล (2557, หน้า 19) ได้กล่าวถึง การมีความคิดริเริ่มปั้นแต่งสิ่งใหม่ หมายถึง ความสามารถในการคิดแปลกใหม่ ที่มีความแตกต่างไปจากเดิม อาจเป็นการคิดใหม่หรือการเอาความรู้ที่มีอยู่แต่เดิมมาดัดแปลงหรือประยุกต์ให้เกิดสิ่งใหม่

ส่วน จรัสพร บัวเรือง (2562, หน้า 37) กล่าวว่า ความคิดริเริ่มปั้นแต่งสิ่งใหม่ หมายถึง ความคิดแปลกใหม่ไม่ซ้ำกันกับความคิดของคนอื่น และแตกต่างจากความคิดธรรมดา ความคิดริเริ่มอาจเกิดจากการคิดจากเดิมที่มีอยู่แล้วให้แปลกแตกต่างจากที่เคยเห็น หรือสามารถพลิกแพลงให้กลายเป็นสิ่งที่ไม่เคยคาดคิด ความคิดริเริ่มอาจเป็นการนำเอาความคิดเก่ามาปรุงแต่งผสมผสานจนเกิดเป็นของใหม่

อีกทั้ง Guilford] J. P. (1950) ได้กล่าวถึง ความคิดริเริ่มปั้นแต่งสิ่งใหม่ หมายถึง ลักษณะความคิดที่แปลกใหม่แตกต่างไปจากความคิดธรรมดาที่ไม่เคยมีใครเห็นหรือนึกถึงมาก่อน ซึ่งอาจเกิดจากการนำเอาความรู้เดิมมาคิดดัดแปลงหรือประยุกต์ให้เกิดเป็นสิ่งใหม่ขึ้น ทั้งนี้ความคิดริเริ่มจะเป็นต้องอาศัยลักษณะของความกล้าคิด กล้าลอง โดยบ่อยครั้งที่ความคิดริเริ่มจำเป็นต้องอาศัยความคิด จินตนาการ คิดเรื่องและคิดฝันจากจินตนาการมาคิดสร้างและหาทางทำให้ความคิดนั้นเกิดเป็นรูปธรรมขึ้น ซึ่งการคิดริเริ่มปั้นแต่งสิ่งใหม่ควรมีลักษณะสำคัญดังนี้

1. เป็นความคิดที่มีอิสระ และสร้างให้เกิดเป็นแนวคิดหรือสิ่งใหม่ ๆ

2. ไม่มีขอบเขตจำกัดหรือกฎเกณฑ์ตายตัว และเป็นแนวคิดที่สามารถใช้ได้จริง

3. เป็นการคิดที่อาศัยการมองที่ก้าวไกล สร้างให้เกิดความคิดที่ต่อเนื่อง

4. เป็นความคิดที่อยู่ในลักษณะของจินตนาการ

5. ระบบของความคิดจะกระจายไปได้หลายทิศทางและหลากหลายทางเลือก

6. เป็นความคิดที่อยู่ในลักษณะแปลก และแหวกแนวออกไปจากความคิดปกติ

7. สร้างให้เกิดสิ่งประดิษฐ์ใหม่ นวัตกรรมใหม่ และมีการพัฒนาแปลกใหม่ที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์

8. เป็นความคิดที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย

สรุปได้ว่า การมีความคิดริเริ่มปั้นแต่งสิ่งใหม่ หมายถึง ความสามารถในการคิดแปลกใหม่โดยการนำเอาความรู้เดิมมาคิดดัดแปลง พลิกแพลง หรือประยุกต์ให้เกิดเป็นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ นวัตกรรมใหม่ โดยให้มีการพัฒนาที่แปลกใหม่ เป็นประโยชน์ และสร้างสรรค์ อีกทั้งยังต้องอาศัยความคิด จินตนาการ คิดเรื่องและคิดฝันจากจินตนาการมาคิดสร้างและหาทางทำให้ความคิดนั้นเกิดเป็นรูปธรรมขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การมีความหลากหลายและมีความยืดหยุ่นทางความคิด

การมีความหลากหลายและมีความยืดหยุ่นทางความคิดเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับโลกทำงานในยุคสมัยใหม่ ซึ่งสามารถใช้ในการปรับกลยุทธ์ทางการรู้คิด เพื่อแก้ไขปัญหาใหม่ที่ไม่เคยพบเจอหรือเคยแก้ไขมาก่อนได้ ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำงานในโลกปัจจุบันมีความผันผวนที่สูงขึ้น ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวไว้ดังนี้

มณฑาทิพย์ เสยยงคะ (2556, หน้า 109 – 111) ได้ให้คำนิยามการมีความหลากหลายและมีความยืดหยุ่นทางความคิดไว้ว่า ผู้นำต้องมีความยืดหยุ่นเพื่อรองรับกับความเปลี่ยนแปลง เช่น การรองรับเทคโนโลยีที่ทันสมัยซึ่งจะต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่แตกต่างกัน โดยมีลักษณะที่สำคัญ 2 ประการคือ 1) ความสามารถในการปรับตัวกับสถานการณ์ต่าง ๆ และ 2) การเปิดกว้างรับความคิดใหม่ ๆ เช่นเดียวกับ บุญนาค ทับทิมไทย (2557, หน้า 67) ที่ได้นิยามว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงตนเองให้เป็นบุคคลที่มีความคิดที่หลากหลาย ปรับตัวตามสถานการณ์ และเปิดใจกว้างสำหรับสิ่งใหม่ ๆ ปล่อยความคิดให้เป็นอิสระจากความคิดเก่า ๆ มีจิตใจที่ตื่นตัวพร้อมที่จะตรวจสอบความคิดและมองสิ่งต่าง ๆ ด้วยมุมมองที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

อีกทั้ง Soin (2013, ออนไลน์) ได้กล่าวถึง การมีความหลากหลายและมีความยืดหยุ่นทางความคิด ว่าเป็นการพัฒนาความสามารถส่วนบุคคลในการรองรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รวมทั้งการเปลี่ยนวิธีการทำงาน การปรับนิสัยของบุคคลให้ยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อกำหนดเป้าหมายการทำงานใหม่ เช่นเดียวกับ Learn direct Limited (2013, ออนไลน์) ที่ได้ให้ความหมายของการมีความหลากหลายและมีความยืดหยุ่นทางความคิดว่าเป็นการปรับตัวให้สามารถพัฒนาความเข้าใจด้วยวิธีการที่หลากหลายต่อสถานการณ์ที่เปิดรับเข้ามาด้วยทัศนติเชิงบวก และมีความตั้งใจที่จะเรียนรู้วิธีการใหม่ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ความสามารถที่สามารถปรับรูปแบบของการทำงานในการตอบสนองต่อสถานการณ์ ความสามารถในการปรับตัวตามธรรมชาติ การเรียนรู้วิธีที่จะปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงใหม่อย่างรวดเร็ว

สรุปได้ว่า การมีความหลากหลายและมีความยืดหยุ่นทางความคิด หมายถึง ความสามารถของมนุษย์ที่ใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ เปิดใจกว้าง ปล่อยความคิดให้เป็นอิสระ มีจิตใจที่ตื่นตัวพร้อมที่จะตรวจสอบความคิดและมองสิ่งต่าง ๆ ด้วยมุมมองที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโดยใช้กระบวนการที่หลากหลายด้วยทัศนคติ

เชิงบวก และมีความตั้งใจในการเรียนรู้สิ่งใหม่เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างได้ และ
สามารถคิดหาวิธีการแก้ไขได้อย่างอิสระ

ตัวอย่างนวัตกรรมดิจิทัล

เทคโนโลยีที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีหลากหลากรูปแบบ ทั้งสิ่งที่เป็นระบบ เครื่องมือ สื่อ และวิธีการ ซึ่งถูกนำมาสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมที่จะทำให้ครูและนักเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจักเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนมากยิ่งขึ้น อาทิเช่น ชุดการสอน แบบฝึก ศูนย์การเรียน บทเรียนสำเร็จรูป คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e–Books) สื่อมัลติมีเดีย ฯลฯ

คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) หรือ Computer Assisted Instruction เป็นสื่อการเรียนการสอนทางคอมพิวเตอร์รูปแบบหนึ่ง ซึ่งใช้ความสามารถของคอมพิวเตอร์ในการนำเสนอสื่อประสมอันได้แก่ ข้อความ ภาพนิ่ง กราฟิก แผนภูมิ กราฟ วิดีทัศน์ ภาพเคลื่อนไหว และเสียง เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาบทเรียน เนื้อหาวิชา แบบฝึกหัด แบบทดสอบ หรือองค์ความรู้ในลักษณะ ที่ใกล้เคียงกับการสอนจริงในห้องเรียนมากที่สุด โดยมีเป้าหมายที่สำคัญก็คือ ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน และกระตุ้นให้เกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ นอกจากนั้นคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นตัวอย่างที่ดีของสื่อการศึกษาในลักษณะตัวต่อตัว ซึ่งผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์หรือการโต้ตอบ พร้อมทั้งการได้รับผลป้อนกลับ (FEEDBACK) และยังเป็นสื่อที่สามารถตอบสนองความแตกต่างระหว่างผู้เรียนได้เป็นอย่างดี รวมทั้งสามารถที่จะประเมิน และตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนได้ตลอดเวลา

1. คุณลักษณะที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) 4 ประการ ได้แก่ (บุญเกื้อ ควรหาเวช, 2543)

1.1 สารสนเทศ (Information) หมายถึง เนื้อหาสาระที่ได้รับการเรียบเรียง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หรือได้รับทักษะอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ผู้สร้างได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ การนำเสนออาจเป็นไปในลักษณะทางตรง หรือทางอ้อมก็ได้ ทางตรงได้แก่ คอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทติวเตอร์ เช่น การอ่าน จำ ทำความเข้าใจ ฝึกฝน ตัวอย่างการนำเสนอในทางอ้อมได้แก่ คอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทเกมและการจำลอง

1.2 ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individualization) การตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล คือลักษณะสำคัญของคอมพิวเตอร์ช่วยสอน บุคคลแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกันทางการเรียนรู้ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นสื่อประเภทหนึ่งจึงต้องได้รับการออกแบบให้มีลักษณะที่ตอบสนองต่อความแตก ต่างระหว่างบุคคลให้มากที่สุด

1.3 การโต้ตอบ (Interaction) คือการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนกับคอมพิวเตอร์ช่วยสอนการเรียน การสอนรูปแบบที่ดีที่สุดก็คือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ สอนได้มากที่สุด

1.4 การให้ผลป้อนกลับโดยทันที (Immediate Feedback) ผลป้อนกลับหรือการให้คำตอบนี้ถือเป็นการ เสริมแรงอย่างหนึ่ง การให้ผลป้อนกลับแก่ผู้เรียนในทันที หมายรวมไปถึงการที่คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ที่สมบูรณ์จะต้องมีการ ทดสอบหรือประเมินความเข้าใจของผู้เรียนในเนื้อหาหรือทักษะต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2. รูปแบบของคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (ธนิษฐา สมัย, ออนไลน์)

2.1 ประเภทเพื่อการสอน (Tutorial Instruction) รูปแบบนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อการสอนเนื้อหาใหม่แก่ผู้เรียน มีการแบ่งเนื้อหาเป็นกลุ่มย่อย และมีคำถามในตอนท้าย หากตอบถูกและผ่านก็จะเรียนรู้หน่วยถัดไปได้ โปรแกรมประเภท Tutorial นี้มีผู้สร้างเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเป็นการนำเสนอเนื้อหาข้อมูลและสามารถสร้างเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ทุกรายวิชา

2.2 ประเภทการฝึกหัด (Drill and Practice) ประเภทนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกความแม่นยำ หลังจากที่เรียนรู้เนื้อหาจากในห้องเรียนมาแล้ว โปรแกรมจะไม่นำเสนอเนื้อหา แต่จะใช้วิธีสุ่มคำถามที่นำมาจากคลังข้อสอบ และมีการเสนอคำถามซ้ำแล้วซ้ำอีก เพื่อวัดความรู้ ความแม่นยำ มิใช่การเดา จากนั้นก็จะนำไปประเมินผล

2.3 ประเภทสถานการณ์จำลอง (Simulation) วัตถุประสงค์ของ CAI ประเภทนี้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลอง ปฏิบัติกับสถานการณ์จำลองที่มีความใกล้เคียงกับเหตุการณ์จริง เพื่อฝึกทักษะและการเรียนรู้ โดยไม่ต้องเสี่ยงหรือเสียค่าใช้จ่ายมาก โปรแกรมประเภทนี้มักเป็นโปรแกรมสาธิต (Demostration) เพื่อให้ผู้เรียนทราบถึงทักษะที่จำเป็น

2.4 ประเภทเกมการสอน (Instruction Games) ประเภทนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน มีการแข่งขัน สามารถใช้เกมในการสอน

และเป็นสื่อที่ให้ความรู้แก่ผู้เรียนได้ในแง่ของกระบวนการ ทัศนคติ ตลอดจนทักษะต่าง ๆ ทั้งยังช่วยเพิ่มบรรยากาศในการเรียนรู้ให้มากขึ้นด้วยกระบวนการและการลงมือปฏิบัติจริง

2.5 ประเภทการค้นพบ (Discovery) มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองกระทำสิ่งต่าง ๆ ก่อนจนกระทั่งสามารถหาข้อสรุปได้ด้วยตนเอง โปรแกรมจะเสนอปัญหาให้ผู้เรียนได้ลองผิดลองถูกและให้ข้อมูลแก่ผู้เรียน เพื่อช่วยผู้เรียนในการค้นพบนั้น จนกว่าจะได้คำตอบที่ถูกต้องและให้ข้อสรุปได้ที่ดีที่สุด

2.6 ประเภทการแก้ปัญหา (Problem solving) เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักการคิด การตัดสินใจ โดยจะมีเกณฑ์ที่กำหนดให้แล้วผู้เรียนพิจารณาตามเกณฑ์นั้น ๆ

2.7 ประเภทเพื่อการทดสอบ (Test) ประเภทนี้ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อการสอน แต่เพื่อประเมินการสอนของครูหรือการเรียนของผู้เรียน คอมพิวเตอร์จะทำการประเมินผลในทันทีว่าผู้เรียนสอบได้หรือสอบตก และจะอยู่ในลำดับใด ได้ผลการสอบร้อยละเท่าไร

3. ลักษณะของการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ดี มีดังนี้ (บุญเกื้อ ควรหาเวช, 2543)

3.1 สร้างขึ้นตามจุดประสงค์ของการสอน

3.2 เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน

3.3 มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนให้มากที่สุด

3.4 มีลักษณะเป็นการสอนรายบุคคล

3.5 คำนึงถึงความสนใจของผู้เรียน

3.6 สร้างความรู้สึกในทางบวกกับผู้เรียน

3.7 จัดทำบทเรียนให้สามารถแสดงผลย้อนกลับไปยังผู้เรียนให้มาก ๆ

3.8 เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอน

3.9 มีวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้เรียนอย่างเหมาะสม

3.10 ใช้สมรรถนะของเครื่องคอมพิวเตอร์อย่างเต็มที่ และหลีกเลี่ยงข้อจำกัดบางอย่างของเครื่องคอมพิวเตอร์อยู่บนพื้นฐานของการออกแบบการสอนคล้ายกับการผลิตสื่อชนิดอื่น ๆ ควรมีการประเมินผลทุกแง่ทุกมุม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

4. ข้อพึงระวังของการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (บุญเกื้อ ควรหาเวช, 2543)

4.1 ครูจะต้องมีความพร้อมและความชำนาญในการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน

4.2 ครูควรมีการวางแผน และเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนให้รอบคอบ ก่อนนำคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไปใช้อย่างเหมาะสม

4.3 การผลิตคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ได้มาตรฐานเป็นสิ่งสำคัญมาก หากคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไม่ได้รับการออกแบบอย่างเหมาะสม จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อหน่ายและไม่ต้องการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนนั้น

4.4 ผู้ที่สนใจสร้างคอมพิวเตอร์ช่วยสอนควรคำนึงว่าคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ได้มาตรฐานนั้นต้องใช้เวลาเท่าไร

ปัจจุบันมีผู้ที่สามารถทำคอมพิวเตอร์ช่วยสอนได้อย่างมีคุณภาพเป็นจำนวนมาก และเกิดมีบริการรับทำสื่อการสอนรูปแบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอน บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI จำนวนมาก เพื่อตอบสนองความต้องการในการใช้งานคอมพิวเตอร์ช่วยสอนโดยเฉพาะในด้านการศึกษา ที่นอกจากจะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนแล้ว ยังเป็นนวัตกรรมการศึกษาหนึ่งที่ครูนิยมใช้ในการเพิ่มประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้อีกด้วย

สรุปองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล

การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล หมายถึง การสร้าง ปรับปรุง หรือพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีการเริ่มต้นด้วยการคิดค้น การพัฒนา และการนำไปใช้ ภายใต้ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะความชำนาญของบุคคลหรือองค์กร โดยมีองค์ประกอบย่อย จำนวน 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การมีจินตนาการในการคิดอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของมนุษย์ที่มีกระบวนการคิดที่หลากหลาย ทั้งการคิดคล่อง การคิดยืดหยุ่น การคิดหลายแง่มุม และความคิดที่เหมาะสมที่มีการเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์ นำไปสู่การคิดสิ่งใหม่ ๆ ที่มีประโยชน์ต่อตนเองและอาจมีประโยชน์ต่อส่วนรวมได้อีกด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. การมีความคิดริเริ่มปั้นแต่งสิ่งใหม่ หมายถึง ความสามารถในการคิดแปลกใหม่โดยการนำเอาความรู้เดิมมาคิดดัดแปลง พลิกแพลง หรือประยุกต์ให้เกิดเป็นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ นวัตกรรมใหม่ โดยให้มีการพัฒนาที่แปลกใหม่ เป็นประโยชน์ และสร้างสรรค์ อีกทั้งยังต้องอาศัยความคิด จินตนาการ คิดเรื่องและคิดฝันจากจินตนาการมาคิดสร้างและหาทางทำให้ความคิดนั้นเกิดเป็นรูปธรรมขึ้น

3. การมีความหลากหลายและมีความยืดหยุ่นทางความคิด หมายถึง ความสามารถของมนุษย์ที่ใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ เปิดใจกว้าง ปล่อยความคิดให้เป็นอิสระ มีจิตใจที่ตื่นตัวพร้อมที่จะตรวจสอบความคิดและมองสิ่งต่าง ๆ ด้วยมุมมองที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโดยใช้กระบวนการที่หลากหลายด้วยทัศนคติเชิงบวกและมีความตั้งใจในการเรียนรู้สิ่งใหม่เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างได้ และสามารถคิดหาวิธีการแก้ไขได้อย่างอิสระ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบฝึกปฏิบัติก่อนการอบรม
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ชุดที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล

คำชี้แจง ตอบคำถามต่อไปนี้ตามความคิดเห็นและความเข้าใจของท่าน

1. การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล หมายถึง .....
.....
.....
.....

2. การคิดอย่างสร้างสรรค์ ควรเป็นอย่างไร .....
.....
.....
.....

3. การสร้างสรรค์นวัตกรรมที่มีความหลากหลายและมีความยืดหยุ่นทางความคิด เป็นอย่างไร
.....
.....
.....

4. กระบวนการในการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล มีขั้นตอนอย่างไร .....
.....
.....
.....

5. นวัตกรรมดิจิทัลที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน ควรเป็นอย่างไร .....
.....
.....
.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบฝึกปฏิบัติหลังการอบรม
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ชุดที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล

คำชี้แจง ให้ท่านออกแบบนวัตกรรมดิจิทัลที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน จำนวน 1 ชิ้นงาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบฝึกสรุปผลการอบรม
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ชุดที่ 5 การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล

คำชี้แจง ให้ผู้เข้ารับการอบรมสรุปผลโดยจัดทำเป็นแผนผังความคิด

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บรรณานุกรม

จรัสพร บัวเรือง. (2562). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยการเรียนรู้แบบนำตนเองรายวิชาคอมพิวเตอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารวิชาการ. 7(3), 679 – 691.*

ฐิตินันท์ นันทะศรี. (2563). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารบัณฑิตศึกษา. 17(79), 11 – 20.*

ทวีป อภิสิทธิ์. (2559). *กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนิษฐา สมัย. (2557). *การสอนโดยใช้ Computer Assisted Instruction (CAI).* เข้าถึงได้จาก https://ns.mahidol.ac.th/english/th/departments/MN/th/km/57/km57_6.html 23 เมษายน 2566

บุญเกื้อ ควรหาเวช. (2543). *นวัตกรรมการศึกษา.* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: เอส.อาร์.พริ้นติ้ง.

บุญนาค ทับทิมไทย. (2557). *การศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการพัฒนาวิชาชีพของครู โรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตราชเทวี.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ประทินทิพย์ พรไชยยา. (2564). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความรู้ความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ของผู้เรียนตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2556). *การพัฒนาการคิด.* กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพริ้นติ้ง.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์, (2557). *การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างไร.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอส.อาร์.พริ้นติ้ง.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มณฑาทิพย์ เสยยงคะ. (2556). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สุกัญญา แช่มช้อย. (2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล School Management in Digital Era.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุภัสสรา คงชม. (2558). *นวัตกรรมของเทคโนโลยี และคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ผู้ให้บริการสัญญาโทรศัพท์เครื่องที่ของผู้ใช้บริหารในกรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ บธ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

สมชาย รุ่งเรือง. (2560). รูปแบบการพัฒนาผู้นำสู่การสร้างแรงผลักดันเชิงสร้างสรรค์. *วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. 10(1), 29 – 46.*

สุวิทย์ คำมูล. (2557). *กลยุทธ์...การสอนคิดสังเคราะห์.* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

อภิวุฒิ พิมลแสงสุริยา. (2560). *การพัฒนาพนักงาน.* สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (13), 149.

Baron, & May. (1960). *Psychology the essential science.* Boston: RenslaerPolyte.

Cancian, F. (1979). *The innovator's situation: Upper–middle–class conservatism in agricultural communities.* Stanford University Press.

Guilford, J. P. (1967). *Creativity.* New York: McGraw – Hill.

Haimowitz, M. L. (1973). *Short term contracts.* Transactional Analysis Bulletin, 3(2), 34 – 34.

Horth, D., & Buchner, D. (2009). *Liderazgo en materia de innovación.* Center for Creative Leadership, 4.

Morton, G. A. (1968). *Photon counting.* Applied Optics, 7(1), 1 – 10.

Torrance, P. (1962). *Torrance Tests of Creative Thinking.* New York: Personnel Press.

รายชื่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผศ.ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์	ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
รศ.ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง	กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ เสนอแนะการสร้างเอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตรครุศาตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตรครุศาตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. นายไพบูรณ์ คำภูมี ศึกษานิเทศก์กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกลเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

4. ดร.ชัยวัฒน์ วาทะวัฒนะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

5. ดร.ชาติชาย ก่อคุณ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนมุกดาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

6. นางสุรีพร อิสสระวงษ์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

7. นางสาวเบญจมาศ จรรยาวดี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเชิงชุมราษฎร์นุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนา

ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนา

ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ชุดที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

นางสาวณัฐพร พรมวัง

นักศึกษาปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำนำ

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยมุ่งพัฒนาด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้านความรู้และการใช้ทักษะดิจิทัล ด้านการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัล ด้านการบูรณาการทักษะดิจิทัล ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล และด้านคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัลซึ่งจะส่งผลให้ครูมีการพัฒนาตนเอง และนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนต่อไป ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดของรูปแบบ กระบวนการ และรายละเอียดการอบรมเชิงปฏิบัติการ รวมทั้งมีเอกสารใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา โดยหน่วยนี้คือ หน่วยที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล ซึ่งมี 4 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

องค์ประกอบย่อยที่ 1 การเข้าใจและการปฏิบัติตามกฎ กติกา มารยาทในสังคมออนไลน์

องค์ประกอบย่อยที่ 2 การรู้จักใช้เทคโนโลยีบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมและรับผิดชอบ

องค์ประกอบย่อยที่ 3 การเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง ปลอดภัย เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

องค์ประกอบย่อยที่ 4 การมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ข้อมูลสารสนเทศ และลิขสิทธิ์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ และคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารชุดนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษา และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ เพื่อพัฒนาให้นักเรียนและครูได้รับประโยชน์สูงสุด

นางสาวณัฐพร พรมวัง
นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ

เรื่อง **หน้า**

วัตถุประสงค์ 1
เนื้อหา 1
ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม 1
สื่อและแหล่งเรียนรู้ 3
การวัดและประเมินผล 3
ชุดที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล 4
การเข้าใจและการปฏิบัติตามกฎ กติกา มารยาทในสังคมออนไลน์ 9
การรู้จักใช้เทคโนโลยีบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมและรับผิดชอบ 11
การเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง ปลอดภัย เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 12
การมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ข้อมูลสารสนเทศ และลิขสิทธิ์ 13
ตัวอย่างการกระทำผิดกฎหมายคอมพิวเตอร์ ตาม พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ 14
แบบฝึกปฏิบัติก่อนการอบรม 17
แบบฝึกปฏิบัติก่อนการอบรม 18
แบบฝึกสรุปผลการอบรม 20
บรรณานุกรม 21

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูที่เข้ารับการพัฒนามีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปปฏิบัติได้เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

2. เพื่อให้ครูที่เข้ารับการพัฒนาเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีด้วยความระมัดระวังและมีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพต่อกฎหมายและกฎระเบียบได้

เนื้อหา

คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล คือพฤติกรรมที่แสดงออกเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีด้วยความระมัดระวังและมีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพต่อกฎหมายและกฎระเบียบ เข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเสมอภาค และมีความปลอดภัยในการเข้าถึงข้อมูล โดยไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารและจริยธรรม มี 4 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

1) การเข้าใจและการปฏิบัติตามกฎ กติกา มารยาทในสังคมออนไลน์ 2) การรู้จักใช้เทคโนโลยีบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมและรับผิดชอบ 3) การเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง ปลอดภัย เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และ 4) การมีความรู้เกี่ยวกับ

การใช้ข้อมูลสารสนเทศ และลิขสิทธิ์ มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

เอกสารประกอบการพัฒนาชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อให้ครูผู้ฝึกปฏิบัติ มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล มี 4 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) การเข้าใจและการปฏิบัติตามกฎ กติกา มารยาทในสังคมออนไลน์ 2) การรู้จักใช้เทคโนโลยีบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมและรับผิดชอบ 3) การเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง ปลอดภัย เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และ 4) การมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ข้อมูลสารสนเทศ และลิขสิทธิ์ โดยมีกิจกรรมสำคัญ ๆ ดังนี้

1. ปฐมนิเทศ ชี้แจงแนวทางการดำเนินการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. กระตุ้นโดยใช้คำถามให้ผู้ฝึกปฏิบัติได้ฝึกฝนความคิด โดยให้ผู้ฝึกปฏิบัติแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัลเป็นอย่างไร ตามความคิดเห็นเป็นรายบุคคล และนำเข้าสู่เนื้อหาสาระสำคัญ

3. ผู้เข้ารับการอบรมประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ก่อนการอบรม

4. ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการจากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล โดยใช้เอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู และคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาประกอบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแบบเข้ม

5. วิทยากรและผู้เข้ารับการอบรม ร่วมกันสรุปเนื้อหา พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

6. วิทยากรอธิบายการปฏิบัติกิจกรรม และให้ผู้เข้ารับการอบรมฝึกปฏิบัติดำเนินการ

7. ให้ผู้เข้าอบรมระดมความคิด ช่วยกันคิดเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

8. วิทยากรและผู้ฝึกปฏิบัติ ร่วมกันสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

9. ผู้เข้ารับการอบรม ประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ หลังการอบรม

10. ผู้เข้ารับการอบรมฝึกปฏิบัติจริงในเรื่องภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในโรงเรียนตนเอง

11. ผู้เข้ารับการอบรมเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับผู้ที่เข้ารับการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ผ่านกลุ่ม Facebook “การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

12. หลังจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ฝึกปฏิบัติจริงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) และการนิเทศ ติดตามแล้ว ผู้เข้ารับการอบรมตอบแบบประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยให้ทำแบบประเมินการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยใช้แบบประเมินชุดเดียวกันกับชุดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. เอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนา ชุดที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล
2. แบบฝึกปฏิบัติ
3. แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินผลก่อนการพัฒนา
2. จากการปฏิบัติกิจกรรมในการอบรมเชิงปฏิบัติการ
3. จากความสนใจในการศึกษาเอกสาร และร่วมแสดงความคิดเห็น การสังเกตพฤติกรรม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสรุปประเด็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้
4. จากการนำเสนอประเด็นข้อสรุปรวมถึงข้อซักถามในการดำเนินกิจกรรม
5. ประเมินจากบันทึกผลจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)
6. ประเมินจากการฝึกปฏิบัติจริงภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษของตนเอง
7. ประเมินจากการนิเทศ ติดตามหลังการฝึกปฏิบัติจริงในเรื่องภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
8. ประเมินผลหลังการพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ชุดที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

ระยะเวลาในการอบรม 2 ชั่วโมง

คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล คือพฤติกรรมที่แสดงออกเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีด้วยความระมัดระวังและมีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพต่อกฎหมายและกฎระเบียบ เข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเสมอภาค และมีความปลอดภัยในการเข้าถึงข้อมูล โดยไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารและจริยธรรม มี 4 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

1. การเข้าใจและการปฏิบัติตามกฎ กติกา มารยาทในสังคมออนไลน์
2. การรู้จักใช้เทคโนโลยีบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมและรับผิดชอบ
3. การเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง ปลอดภัย เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้
4. การมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ข้อมูลสารสนเทศ และลิขสิทธิ์

คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

1. ความหมาย

ในปัจจุบันการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศในโลกดิจิทัลเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกองค์กร จึงทำให้คุณธรรม จริยธรรมเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้สังคมดิจิทัลเป็นระเบียบ เรียบร้อย และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นเรื่องที่จะต้องปลูกฝังกฎเกณฑ์ขึ้นและต้องมีการวางระเบียบเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบและเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน โดยมีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงการสื่อสาร แลกเปลี่ยนความรู้ในโลกดิจิทัลไว้ ดังนี้

อินทิรา ชูศรีทอง (2563, หน้า 139) กล่าวว่า คุณธรรม จรรยาบรรณในการใช้ ICT หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการใช้ ICT ด้วยความระมัดระวัง มีความรับผิดชอบต่อสังคม การเข้าถึงข้อมูลที่ตรงกับความต้องการที่ไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร โดยครอบคลุม 4 ประเด็นคือ 1) ความเป็นส่วนตัว (Imformation Privacy) 2) ความถูกต้อง (Information Accuracy) 3) ความเป็นเจ้าของ (Information Property) และ 4) การเข้าถึงข้อมูล (Data Accessibility)

สุกัญญา แช่มช้อย (2562, หน้า 90) กล่าวว่า คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล หมายถึง การปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมาย และมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีโดยมีการสนับสนุนและใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย ถูกต้องตามกฎหมาย และมีความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสาร มีทัศนคติที่ดีต่อการใช้เทคโนโลยีที่ส่งเสริมการร่วมมือ การเรียนรู้ และกิจกรรมในการผลิต และมีความเป็นผู้นำในการเป็นพลเมืองดิจิทัล

คมพิศิษฐ์ ศรีบุญเรือง (2557, หน้า 16) กล่าวว่า การมีคุณธรรมจริยธรรมในโลกดิจิทัล หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีด้วยความระมัดระวังและมีความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าถึงและตรงกับความต้องการที่ไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารและจริยธรรม ได้แก่

1. ดำเนินการให้นักเรียนทุกคนเข้าถึงเทคโนโลยีได้ตรงกับความต้องการ หมายถึง นักเรียนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเสมอภาคกันโดยอยู่ภายใต้กฎและข้อบังคับ

2. ผลักดันให้มีการใช้กฎหมายและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีด้วยความรับผิดชอบ หมายถึง มีการผลักดันให้มีการใช้กฎหมายและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

3. ออกข้อบังคับการใช้เทคโนโลยีเพื่อความปลอดภัยในตนเองและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การสนับสนุนและจัดให้เกิดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยการออกระเบียบข้อบังคับ

4. มีส่วนร่วมในการออกกฎหมายสิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา หมายถึง การมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและรับผิดชอบต่อสังคมในการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ

ธนกฤต พราหมน์นก (2560, หน้า 12) กล่าวว่า จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้วยความรู้ความเข้าใจ มีความระมัดระวังและมีความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การสร้างความเสมอภาคในการเข้าถึง การส่งเสริมและบังคับใช้มาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัย การสนับสนุนและจัดให้เกิดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ กำหนดนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์

การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา และความรับผิดชอบต่อสังคมในการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ

จิณณวัตร ปะโคทัง (2561, หน้า 205 – 206) กล่าวว่า การมีคุณธรรมจริยธรรมในโลกดิจิทัล ว่าต้องมีมารยาทและความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนในโลกออนไลน์ เคารพต่อกฎหมายและกฎระเบียบ และให้ความสำคัญกับมาตรการเพื่อความปลอดภัยและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้วย

สรุป คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีด้วยความระมัดระวังและมีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพต่อกฎหมายและกฎระเบียบ เข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเสมอภาค และมีความปลอดภัยในการเข้าถึงข้อมูล โดยไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารและจริยธรรม

2. องค์ประกอบของคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

วาสนา สีลาภเกื้อ (2555, หน้า 55 – 57) กล่าวถึงองค์ประกอบของคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัลไว้ดังนี้

1. เข้าใจและสามารถปฏิบัติตามแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกฎ กติกา มารยาทในสังคมออนไลน์ได้

2. เข้าใจและสามารถปฏิบัติตามนโยบาย/กติกามารยาท และระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้เครือข่ายได้

3. รู้จักใช้เทคโนโลยีบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสม และรับผิดชอบ

อุบลรัตน์ หริณวรรณ (2557, หน้า 147 – 155) กล่าวถึงองค์ประกอบของคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัลไว้ดังนี้

1. ปฏิบัติตามกฎหมาย

2. ปฏิบัติตามจริยธรรมและจรรยาบรรณ

3. วางแผนและออกแบบการใช้อย่างปลอดภัย

อังคณา แวซอเหาะ (2559, หน้า 7 – 8) กล่าวถึงการมีคุณธรรมจริยธรรมในโลกดิจิทัลไว้ดังนี้

1. ความเป็นส่วนตัว (Information Privacy) หมายถึง สิทธิที่จะอยู่ตามลำพังและเป็นสิทธิที่เจ้าของสามารถที่จะควบคุมข้อมูลของตนเองในการเปิดเผยให้กับผู้อื่น สิทธินี้ได้ครอบคลุมปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์การต่าง ๆ ซึ่งสังเกตได้ดังนี้

1.1 การเข้าไปดูข้อความในจดหมายอิเล็กทรอนิกส์และการบันทึกข้อมูลใยเครื่องคอมพิวเตอร์ รวมทั้งการบันทึก การแลกเปลี่ยนข้อมูลที่บุคคลเข้าไปใช้บริหารเว็บไซต์และข่าวสาร

1.2 การใช้เทคโนโลยีในการติดตามความเคลื่อนไหว หรือพฤติกรรมของบุคคลซึ่งทำให้สูญเสียความเป็นส่วนตัว ซึ่งการกระทำเช่นนี้ถือเป็นการผิดจริยธรรม

1.3 การใช้ข้อมูลของลูกค้าจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อผลประโยชน์ในการขยายตลาด

1.4 การรวบรวมหมายเลขโทรศัพท์ ที่อยู่อีเมล หมายเลขบัตรเครดิต และข้อมูลส่วนตัวอื่น ๆ เพื่อนำไปสร้างฐานข้อมูลประวัติลูกค้าขึ้นมาใหม่ แล้วนำไปขายให้กับบริษัทอื่น

2. ความถูกต้อง (Information Accuracy) ข้อมูลควรได้รับการตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปใช้งาน รวมถึงการปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ นอกจากนี้ควรให้สิทธิแก่บุคคลในการเข้าไปตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยตนเอง

3. ความเป็นเจ้าของ (Information Property) กรรมสิทธิ์ในการถือครองทรัพย์สิทน ซึ่งอาจเป็นทรัพย์สินทั่วไปที่จับต้องได้ เช่น คอมพิวเตอร์ รถยนต์ หรืออาจเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่จับต้องไม่ได้ เช่น บทเพลง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถถ่ายทอดและบันทึกลงในสื่อต่าง ๆ ได้ เช่น สิ่งพิมพ์ เทป ซีดีรอม เป็นต้น

4. การเข้าถึงข้อมูล (Data Accessibility) ซึ่งปัจจุบันการเข้าใช้งานโปรแกรม หรือระบบคอมพิวเตอร์มักจะมีการกำหนดสิทธิตามระดับของผู้ใช้งาน ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันการเข้าไปดำเนินการต่าง ๆ กับข้อมูลของผู้ใช้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง และเป็นการรักษาความลับของข้อมูล ดังนั้น ในการพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์จึงได้มีการออกแบบระบบรักษาความปลอดภัยในการเข้าถึงของผู้ใช้ และการเข้าถึงข้อมูลของผู้อื่นโดยไม่ได้รับความยินยอมนั้น ก็ถือเป็นการผิดจริยธรรมเช่นเดียวกับการละเมิดข้อมูลส่วนตัว

ณัฏฐ์ โอธนาทรัพย์ (2561) กล่าวถึงองค์ประกอบของคุณธรรมจริยธรรมในโลกดิจิทัลไว้ดังนี้

1. ความเป็นส่วนตัวของข้อมูลและสารสนเทศ โดยทั่วไปหมายถึงสิทธิที่จะอยู่ตามลำพัง และเป็นสิทธิที่เจ้าของสามารถที่จะควบคุมข้อมูลของตนเอง

ในการเปิดเผยให้กับผู้อื่น สิทธินี้ใช้ได้ครอบคลุมทั้งปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ

2. ความถูกต้อง โดยข้อมูลควรได้รับการตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะบันทึกข้อมูลเก็บไว้รวมถึงการปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ นอกจากนี้ ควรให้สิทธิแก่บุคคลในการเข้าไปตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลตนเองได้

3. ความเป็นเจ้าของ เป็นกรรมสิทธิ์ในการถือครองทรัพย์สิน ซึ่งอาจเป็นทรัพย์สินทั่วไปที่จับต้องได้ เช่น คอมพิวเตอร์ รถยนต์ หรืออาจเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่จับต้องไม่ได้ เช่น บทเพลง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แต่สามารถถ่ายทอดและบันทึกลงในสื่อต่าง ๆ ได้ เช่น สิ่งพิมพ์ เทป ซีดีรอม เป็นต้น

4. การเข้าถึงข้อมูล ซึ่งการเข้าใช้งานโปรแกรม หรือระบบคอมพิวเตอร์ มักจะมีการกำหนดสิทธิตามระดับของผู้ใช้งาน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันการเข้าไปดำเนินการต่าง ๆ กับข้อมูลของผู้ใช้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง และเป็นการรักษาความลับของข้อมูล

อินทิรา ชูศรีทอง (2563, หน้า 139 – 140) กล่าวถึงองค์ประกอบของคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัลไว้ 5 องค์ประกอบดังนี้

1. การใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารถูกต้องตามกฎหมายคุณธรรม จริยธรรม

2. เป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง ปลอดภัย เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

3. ใช้เทคโนโลยีอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม ด้วยความรับผิดชอบ

4. มีความรู้เกี่ยวกับการใช้ข้อมูลสารสนเทศ และลิขสิทธิ์

5. ออกข้อบังคับและมีส่วนร่วมในการออกกฎหมาย

International Society of Technology in Education (2007) ได้กล่าวถึงมาตรฐานเทคโนโลยีไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมและเป็นแบบอย่าง ความรับผิดชอบ เข้าใจสังคมท้องถิ่นระดับโลก ความรับผิดชอบในการพัฒนาดิจิทัล วัฒนธรรม การแสดงพฤติกรรมทางกฎหมายและจริยธรรมในการปฏิบัติวิชาชีพ

2. สนับสนุนรูปแบบการสอนให้ปลอดภัย ถูกกฎหมาย และใช้ข้อมูลดิจิทัลและเทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม รวมถึงการเคารพในลิขสิทธิ์ ทรัพย์สินทางปัญญา

3. ตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียนทุกคน ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้เป็นศูนย์กลางให้เข้าถึงเครื่องมือดิจิทัลและทรัพยากรที่เหมาะสม

4. โปรโมตและทำแบบจรรยาบรรณทางธุรกิจและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีและข้อมูล

5. พัฒนาและสร้างความเข้าใจด้านวัฒนธรรมและการรับรู้ทั่วโลกโดยการมีส่วนร่วมกับเพื่อนร่วมงาน และนักเรียนของวัฒนธรรมอื่น ๆ ในยุคดิจิทัลที่ใช้เครื่องมือสื่อสารและการทำงานร่วมกัน

การเข้าใจและการปฏิบัติตามกฎ กติกา มารยาทในสังคมออนไลน์

สังคมออนไลน์เป็นรูปแบบสังคมที่สามารถใช้ได้ทั้งในด้านการเรียน การทำงาน การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นโลกคู่ขนานไปกับโลกแห่งความเป็นจริง ทำให้มีผู้ใช้งานที่หลากหลายและแตกต่างกัน ดังนั้นการเข้าใจและปฏิบัติตามกฎ กติกา มารยาทในสังคมออนไลน์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึงการเข้าใจและการปฏิบัติตามกฎ กติกา มารยาทในสังคมออนไลน์ไว้ดังนี้

จิณณวัตร ปะโคทัง (2561, หน้า 206) กล่าวถึง การเข้าใจและการปฏิบัติตามกฎ กติกา มารยาทในสังคมออนไลน์ ว่าผู้ใช้เทคโนโลยีทุกคนควรตระหนักว่าบุคคลมีโอกาสในการเข้าถึงและมีศักยภาพใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่แตกต่างกัน จึงไม่ควรเลือกปฏิบัติและดูหมิ่นบุคคลที่ขาดทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนี้ โดยการเป็นผู้ส่งสารและรับสารที่มีมารยาทและความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองในโลกออนไลน์

ส่วน สรานนท์ อินทนนท์ (2562, หน้า 4) กล่าวว่า การเข้าใจและการปฏิบัติตามกฎ กติกา มารยาทในสังคมออนไลน์ คือ ธรรมเนียมปฏิบัติเกี่ยวกับการประพฤติตนอย่างสุภาพในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นทางเครือข่ายหรือไซเบอร์สเปซ ไม่ว่าจะเป็นทางโทรศัพท์ อีเมล การสนทนาส่วนตัวหรือบนกระดานสนทนาสาธารณะในโซเชียลมีเดียหรือการพูดคุยในเกมออนไลน์ ซึ่งกฎ กติกา มารยาทหลายอย่างเป็นเหมือนมารยาททางสังคม โดยมีหลักการ 5 ข้อได้แก่

1. ปฏิบัติต่อผู้อื่นเหมือนที่ต้องการให้เขาปฏิบัติต่อเรา เช่น เคารพความเป็นส่วนตัวของผู้อื่นที่อยู่ร่วมกันบนอินเตอร์เน็ต ไม่บุกรุกหรือเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นต้น

2. นำเสนอข้อมูลที่ดีและเป็นจริง ไม่ใช้คำหยาบคาย ข้อความเสียดสี ไม่ส่งต่อข้อมูลที่เป็นเท็จ และระมัดระวังการลงข้อมูลที่อาจมีปัญหาตามมาในอนาคต

3. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนเผยแพร่

4. เคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง เน้นการอภิปรายอย่างมีเหตุผล

5. รักษาข้อมูบส่วนตัวของตนเองและผู้ใช้งานอื่น

ฐิตินันท์ ผิวนิล (2564, หน้า 408) ได้กล่าวถึง การเข้าใจและการปฏิบัติตามกฎ กติกา มารยาทในสังคมออนไลน์ ว่ามีลักษณะในการนำระเบียบทางสังคมในสังคมจริงไปใช้ในโลกออนไลน์และมีการสร้างระเบียบใหม่ ๆ ตามรูปแบบพฤติกรรมการใช้งานที่แสดงออกบนเครือข่ายสังคมออนไลน์เสมอ เช่น มารยาทในการโพสต์ มารยาทในการแชท มารยาทในการส่งต่อข้อความ มารยาทในการแสดงความคิดเห็น เป็นต้น ซึ่งสามารถกำหนดเป็นมารยาทในการใช้งานสังคมออนไลน์ 5 ประการ ได้แก่

1. การติดต่อสื่อสารกับเครือข่าย ผู้ใช้งานควรใช้ชื่อบัญชีอินเตอร์เน็ตและรหัสผ่านของตนเอง และไม่ให้บุคคลอื่นใช้ชื่อบัญชีและรหัสผ่านของตนเอง

2. ผู้ใช้อินเตอร์เน็ตไม่ควรแอบอ้างนำผลงานของอื่นมาเป็นของตนเองและไม่นำเรื่องส่วนตัวของผู้อื่นไปเผื่อแพร่ก่อนได้รับอนุญาต

3. ผู้ใช้อินเตอร์เน็ตไม่ควรนำความลับ เรื่องส่วนตัวของผู้อื่นมาเป็นหัวข้อในการสนทนา หลีกเลี่ยงการใช้ภาษาที่เป็นการดูถูก เหยียดหยาม ศาสนา วัฒนธรรม และความเชื่อของผู้อื่น

4. การใช้อินเตอร์เน็ตควรคำนึงถึงระยะเวลาในการติดต่อกับเครือข่ายและใช้ในช่วงเวลาที่ต้องการใช้งานจริงเท่านั้น

5. การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในอินเตอร์เน็ต ผู้ใช้งานควรตรวจสอบความถูกต้องและความเป็นจริงของข้อมูลก่อน หลีกเลี่ยงการนำเสนอข้อมูลที่อาจมีผลกระทบต่อบุคคลหรือขัดต่อศีลธรรมและจริยธรรมอันดีงาม

สรุปได้ว่า การเข้าใจและการปฏิบัติตามกฎ กติกา มารยาทในสังคมออนไลน์ หมายถึง ระเบียบทางสังคมที่ใช้ในโลกออนไลน์ที่มีการสร้างระเบียบใหม่ ๆ ตามรูปแบบพฤติกรรมการใช้งานที่แสดงออกบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น มารยาทในการ

โพสต์ มารยาทในการแชท มารยาทในการส่งต่อข้อความ มารยาทในการแสดงความคิดเห็น เป็นต้น ซึ่งผู้ใช้ทุกคนควรตระหนักถึงความคิด มุมมอง และการวิถีที่มีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล

การรู้จักใช้เทคโนโลยีบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมและรับผิดชอบ

เอมิกา เหมมินทร์ (2556, หน้า 5) กล่าวว่า การรู้จักใช้เทคโนโลยีบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมและรับผิดชอบ คือ พฤติกรรมที่ได้จากประสบการณ์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ใช้บ่อย ช่องทางที่ใช้บ่อย ความถี่ในการใช้ต่อวัน ช่วงเวลาที่ใช้ ระยะเวลาที่ใช้ต่อวัน ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ใดมากที่สุด คุณสมบัติที่ชอบมากที่สุด และแหล่งหรือสื่อที่ทำให้สนใจใช้ และ กายกาญน์ เสนแก้ว (2556, หน้า 6) ซึ่งได้กล่าวว่าการรู้จักใช้เทคโนโลยีบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมและรับผิดชอบเป็นกิจกรรมที่มีการตอบสนองหรือตอบโต้ที่สามารถสังเกตได้จากการใช้งาน เช่น ความถี่ ช่วงเวลาที่ใช้ ระยะเวลาที่ใช้ วัตถุประสงในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

ส่วน กันตพล บรรทัดทอง (2557, หน้า 8) กล่าวว่า การรู้จักใช้เทคโนโลยีบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมและรับผิดชอบ คือ ลักษณะในการใช้บริการสังคมออนไลน์ที่ทราบถึงวัตถุประสงค์ในการใช้บริการ ช่องทางการใช้บริการ สถานที่ที่ใช้บริการ ความถี่ในการใช้บริการ และระยะเวลาในการบริการ

Andy Williamson (2013, pp. 9 – 10) กล่าวว่า การรู้จักใช้เทคโนโลยีบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมและรับผิดชอบนั้นเป็นการใช้เพื่อส่งเสริมแนวความคิดสนับสนุนและขยายวิธีการสื่อสาร และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการเผยแพร่ให้ทั่วถึงมากขึ้น และสร้างประสบการณ์ใหม่แก่ผู้ใช้มากขึ้น ซึ่งมีข้อดีข้อเสีย เช่น สามารถสร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ สามารถที่จะนำเทคโนโลยีบนสังคมออนไลน์เป็นสื่อกลางในการขยายข้อมูล ข่าวสารและเผยแพร่ได้ แต่ในทางกลับกันก็มีความเสี่ยงของความไม่แท้จริง การหลอกลวง และความไม่โปร่งใส่ได้ เป็นต้น

สรุปได้ว่า การรู้จักใช้เทคโนโลยีบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมและรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้จากการใช้งาน เช่น ความถี่ ช่วงเวลาที่ใช้ ระยะเวลาที่ใช้ วัตถุประสงในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ อีกทั้งยังมีการคิด วิเคราะห์ถึงความน่าเชื่อถือและความน่าไว้ใจของข้อมูล

การเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง ปลอดภัย เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

จิณณวัตร ปะโคทัง (2561, หน้า 206 – 207) กล่าวถึง การเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง ปลอดภัย เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ คือ การเป็นผู้ที่มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ และจะต้องใฝ่รู้และให้ความสำคัญกับมาตรการเพื่อความปลอดภัยและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้วย โดยวิธีในการเสริมสร้างความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถกระทำได้หลากหลายวิธี เช่น การติดตั้งระบบป้องกันการจารกรรมและการทำลายข้อมูลให้กับอุปกรณ์สื่อสารทุกประเภท ตลอดจนรู้เท่าทันต่อรูปแบบและกลอุบายของอาชญากรอิเล็กทรอนิกส์ที่มักมีการพัฒนารู้แบบของการกระทำผิดอยู่เสมอ ดังนั้นผู้ใช้งานจึงควรคำนึงถึงข้อควรปฏิบัติ 9 ประการ ได้แก่

1. Digital Access สิทธิเท่าเทียมกันในการใช้อินเตอร์เน็ต
2. Digital Commerce ซื้อขายออนไลน์แบบมีกติกา
3. Digital Communication แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสม
4. Digital Literacy เรียนรู้ ถ่ายทอด ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี
5. Digital Etiquette รู้กาลเทศะ ประพฤติดี มีมารยาท
6. Digital Law ละเมิดสิทธิ ผิดกฎหมาย
7. Digital Rights and Responsibilities มีอิสระในการแสดงออก แต่ต้องรับผิดชอบทุกการกระทำ
8. Digital Health and Wellness ดูแลสุขภาพกายใจ ห่างไกลผลกระทบจากโลกดิจิทัล
9. Digital Security ระวังทุกการใช้งาน มั่นใจปลอดภัย

สรุปได้ว่า การเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง ปลอดภัย เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ หมายถึง การเป็นผู้ที่มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ ใฝ่รู้และให้ความสำคัญกับมาตรการเพื่อความปลอดภัย โดยต้องเข้าใจสิทธิ กติกา กฎหมายในการใช้อินเตอร์เน็ต การแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เหมาะสม การรู้จักกาลเทศะ อิสระในการแสดงออกและผลกระทบที่จะได้รับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ข้อมูลสารสนเทศและลิขสิทธิ์

จิณณวัตร ปะโคทัง (2561, หน้า 209) กล่าวถึง การมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ข้อมูลสารสนเทศและลิขสิทธิ์ คือ ความเข้าใจในสิทธิและเสรีภาพในความเป็นส่วนตัว สิทธิดิจิทัลขั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้ใช้จะต้องมีการกำหนดวิธีการที่ช่วยให้เทคโนโลยีที่จะใช้มีลักษณะที่เหมาะสม

สุกัญญา แช่มช้อย (2562, หน้า 26) กล่าวถึง การมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ข้อมูลสารสนเทศและลิขสิทธิ์ คือ ความเข้าใจในสิทธิเฉพาะตัวและสิทธิทางกฎหมาย รวมไปถึงสิทธิความเป็นส่วนตัว ทรัพย์สินทางปัญญา เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และหลีกเลี่ยงถ้อยคำแห่งความเกลียดชังทั้งของตนเองและผู้อื่น

สรุปได้ว่า การมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ข้อมูลสารสนเทศและลิขสิทธิ์ หมายถึง ความเข้าใจในสิทธิเสรีภาพ สิทธิดิจิทัลขั้นพื้นฐาน และสิทธิทางกฎหมายเฉพาะตัว รวมไปถึงสิทธิความเป็นส่วนตัว ทรัพย์สินทางปัญญา เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ที่ต้องมีการกำหนดวิธีการไว้เพื่อช่วยให้เทคโนโลยีที่จะใช้มีลักษณะที่เหมาะสม

ตัวอย่างการกระทำผิดกฎหมายคอมพิวเตอร์ ตาม พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์

ปัจจุบันมีผู้ใช้คอมพิวเตอร์ รวมถึงสมาร์ทโฟนจำนวนมาก บางคนอาจจะใช้ในทางที่เป็นประโยชน์ แต่บางคนก็อาจใช้สิ่งนี้ทำร้ายผู้อื่นในทางอ้อมได้ ซึ่งอาจมีการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ บางเหตุการณ์ก็สามารถสร้างความเสียหายไม่น้อย และเพื่อจัดการทำสิ่งนี้ จึงมีการออก พ.ร.บ. เพื่อมาใช้ในการควบคุมการกระทำผิดที่จะเกิดขึ้นได้จากการใช้คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน รวมถึงระบบต่าง ๆ โดยมีตัวอย่างการกระทำความผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ดังนี้

1. การเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นโดยมิชอบ เช่น การแฮกเกอร์เขาไปดูข้อมูลคอมพิวเตอร์ผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาติ และการใช้ username/password ของผู้อื่น Login เข้าสู่ระบบโดยไม่ได้รับการอนุญาต ซึ่งจะมีบทลงโทษคือ ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 6 เดือน ปรับไม่เกิน 1 หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2. การทำลาย แก้ไข ดัดแปลง นำไฟล์อันตรายเข้าสู่คอมพิวเตอร์จนทำให้ข้อมูลของผู้อื่นเสียหาย เช่น การนำไฟล์ไวรัส มัลแวร์เข้าสู่คอมพิวเตอร์ของเพื่อนหรือคน

รู้จักจนระบบคอมพิวเตอร์เสียหาย ซึ่งจะมีบทลงโทษคือ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ปรับไม่เกิน 1 แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

3. การโปรโมทสินค้าบนอินเตอร์เน็ต เช่น การส่งข้อมูลหรืออีเมล์ก่อกวนผู้อื่น เพื่อขายสินค้นหรือบริการ จนผู้รับเกิดความเดือดร้อน รำคาญ โดยไม่มีปุ่มให้กดเลิกการรับอีเมล์ หรือการฝากร้านใน Facebook หรือ Instagram แบบถี่ ๆ ซ้ำไปซ้ำมา โดยเจ้าของไม่ได้อนุญาต จนเกิดความเดือดร้อน รำคาญแก่เจ้าของหรือผู้พบเห็น ซึ่งจะมีบทลงโทษคือ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 2 แสนบาท

4. กระทำการทำลาย แก้ไข หรือ รบกวนข้อมูลหรือระบบคอมพิวเตอร์ของระบบสาธารณะหรือความมั่นคง เช่น การเจาะเข้าระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งควบคุมไฟฟ้าในนครหลวงและสั่งดับไฟฟ้าทั่วเมือง อันก่อให้เกิดความวุ่นวายและมีผลกระทบเป็นวงกว้าง เห็น ซึ่งจะมีบทลงโทษคือ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 2 แสนบาท

5. การจำหน่ายหรือเผยแพร่ชุดคำสั่งเพื่อนำไปใช้กระทำความผิด ตัวอย่างเช่น เป็นผู้จำหน่ายชุดคำสั่งที่ใช้ในการเจาะระบบ หรือ รบกวนข้อมูลคอมพิวเตอร์ เช่น โปรแกรมทำ BOTNET หรือ DOS (Denial of Service) ซึ่งจะมีบทลงโทษคือ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี เดือน ปรับไม่เกิน 2 หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

6. การโพสต์หรือแชร์ ข้อมูลปลอม ไม่เป็นความจริง หลอกลวง เช่น แม่ค้าออนไลน์โพสต์หลอกลวงเพื่อเก็บเงินลูกค้า แต่ไม่มีการส่งมอบสินค้าจริง โฆษณาธุรกิจลูกโซ่ที่หลอกลวงเอาเงินลูกค้า โพสข่าวปลอม เป็นต้น การกด like & Share ข่าวหรือข้อมูลปลอม อันเป็นการให้เพื่อนใน social network ได้เห็นข้อมูลดังกล่าวด้วย การเป็นแอดมินเพจที่ปล่อยให้มีข่าวหรือข้อมูลปลอมเผยแพร่ในเพจของตนเองโดยมิได้ทำการลบทิ้ง รวมทั้งการโพสหรือเผยแพร่ภาพเปลือย ภาพลามกอนาจารของคนรู้จัก หรือ คนรักเก่า อันเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับความอับอาย หรือเสียหาย ซึ่งจะมีบทลงโทษนั้น หากเป็นการกระทำที่ส่งผลถึงประชาชน ต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ปรับไม่เกิน 1 แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และหากเป็นกรณีที่เป็นการกระทำที่ส่งผลต่อบุคลใดบุคคลหนึ่ง ต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ปรับไม่เกิน 6 แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

7. กระทำการเผยแพร่ภาพที่สร้างขึ้น หรือภาพตัดต่อ อันเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับการดูหมิ่น อับอาย หรือ เสียชื่อเสียง ตัวอย่างเช่น การเผยแพร่ข้อมูลเยาวชน โดยไม่มีการปกปิดตัวตนของเยาวชนท่านนั้น โดยตามกฎหมาย หากเปิดเผยตัวตนเยาวชนสู่สาธารณะ

อาจทำให้ใช้ชีวิตในสังคมลำบาก ถูกดูหมิ่น และเกลียดชัง รวมถึงการเผยแพร่ภาพของผู้เสียชีวิต อันส่งผลให้พ่อแม่หรือคู่สมรสของผู้ตาย เกิดความอับอาย ซึ่งจะมีบทลงโทษคือต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี เดือน ปรับไม่เกิน 2 แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ปัจจุบันมีผลบังคับใช้ พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ พุทธศักราช 2560 แล้วจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกคนจำเป็นจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจ เนื่องจากทุกคนใช้คอมพิวเตอร์และอินเตอร์เน็ตในชีวิตประจำวันกันเป็นประจำ ดังนั้น พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์จึงเป็นสิ่งที่จะใช้ในการควบคุมการใช้งาน รวมถึงช่วยในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ใช้งานได้ด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สรุปองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีด้วยความระมัดระวังและมีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพต่อกฎหมายและกฎระเบียบ เข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเสมอภาค และมีความปลอดภัยในการเข้าถึงข้อมูล โดยไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารและจริยธรรม โดยมีองค์ประกอบย่อย จำนวน 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การเข้าใจและการปฏิบัติตามกฎ กติกา มารยาทในสังคมออนไลน์ หมายถึง ระเบียบทางสังคมที่ใช้ในโลกออนไลน์ที่มีการสร้างระเบียบใหม่ ๆ ตามรูปแบบพฤติกรรมการใช้งานที่แสดงออกบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น มารยาทในการโพสต์ มารยาทในการแชท มารยาทในการส่งต่อข้อความ มารยาทในการแสดงความคิดเห็น เป็นต้น ซึ่งผู้ใช้ทุกคนควรตระหนักถึงความคิด มุมมอง และการวิถีที่มีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล

2. การรู้จักใช้เทคโนโลยีบนสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมและรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้จากการใช้งาน เช่น ความถี่ ช่วงเวลาที่ใช้ ระยะเวลาที่ใช้ วัตถุประสงในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ อีกทั้งยังมีการคิด วิเคราะห์ถึงความน่าเชื่อถือและความน่าไว้ใจของข้อมูล

3. การเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง ปลอดภัย เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ หมายถึง การเป็นผู้ที่มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ ใฝ่รู้และให้ความสำคัญกับมาตรการเพื่อความปลอดภัย โดยต้องเข้าใจสิทธิ กติกา กฎหมายในการใช้อินเตอร์เน็ต การแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เหมาะสม การรู้จักกาลเทศะ อิสระในการแสดงออกและผลกระทบที่จะได้รับ

4. การมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ข้อมูลสารสนเทศ และลิขสิทธิ์ หมายถึง ความเข้าใจในสิทธิเสรีภาพ สิทธิดิจิทัลขั้นพื้นฐาน และสิทธิทางกฎหมายเฉพาะตัว รวมไปถึงสิทธิความเป็นส่วนตัว ทรัพย์สินทางปัญญา เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ที่ต้องมีการกำหนดวิธีการไว้เพื่อช่วยให้เทคโนโลยีที่จะใช้มีลักษณะที่เหมาะสม

แบบฝึกปฏิบัติก่อนการอบรม
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ชุดที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

คำชี้แจง ตอบคำถามต่อไปนี้ตามความคิดเห็นและความเข้าใจของท่าน

1. คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล หมายถึง .....
.....
.....
.....
.....
.....
2. กฎ กติกา มารยาทในสังคมออนไลน์ที่เหมาะสม เป็นอย่างไร .....
.....
.....
.....
.....
.....
3. การเป็นแบบอย่างที่ดีและเหมาะสมในสังคมออนไลน์ ควรปฏิบัติเป็นอย่างไร .....
.....
.....
.....
.....
.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบฝึกปฏิบัติหลังการอบรม
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ชุดที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

คำชี้แจง ตอบคำถามต่อไปนี้ตามความคิดเห็นและความเข้าใจของท่าน

1. คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล หมายถึง .....
.....
.....
.....
.....
.....

2. ท่านจะออกแบบการเรียนการสอนเรื่องคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัลอย่างไรให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจได้มากที่สุด .....
.....
.....
.....
.....
.....

3. ท่านจะแสดงออกถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีและเหมาะสมในสังคมออนไลน์ให้นักเรียนอย่างไร
.....
.....
.....
.....
.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบฝึกปฏิบัติหลังการอบรม
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ชุดที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

คำชี้แจง ตอบคำถามต่อไปนี้ตามความคิดเห็นและความเข้าใจของท่าน

1. หากนักเรียนมีพฤติกรรมเชิงลบในโลกดิจิทัล เช่น การโพสคำหยาบคาบ หมิ่นประมาทผู้อื่น หรือการแชร์ข้อมูลที่ไม่เป็นความจริงจนทำให้ผู้อื่นเกิดความเสียหาย ท่านมีวิธีการอย่างไรที่จะอธิบายให้นักเรียนตระหนักถึงการกระทำของตนเองและไม่ทำพฤติกรรมนั้น ๆ ซ้ำ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. จงอธิบายการจัดการเรียนการสอนของตนเองที่คำนึงคุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล โดยสังเขป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบฝึกสรุปผลการอบรม
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ชุดที่ 6 คุณธรรม จริยธรรมในโลกดิจิทัล

คำชี้แจง ให้ผู้เข้ารับการอบรมสรุปผลโดยจัดทำเป็นแผนผังความคิด

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บรรณานุกรม

กันตพล บรรทัดทอง. (2557). *พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และความพึงพอใจของกลุ่มคนผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

กายกาญน์ เสนแก้ว. (2556). *พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของ Gen–X ในกรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ บธ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

คมพิศิษฐ์ ศรีบุญเรือง. (2557). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

จิณณวัตร ปะโคทัง. (2561). *ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ.* อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซ็ท.

ฐิตินันท์ ผิวนิล. (2564). มารยาทดิจิทัล: ข้อกำหนดในการสื่อสรออนไลน์ที่พลเมืองดิจิทัลไทยควรตระหนัก. *วารสารวิชาการ กสทช, 401 – 418.*

ธนกฤต พราหมณ์นก. (2560). การศึกษาองค์ประกอบด้านภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. *วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์, 17(1), 43 – 53.*

วาสนา สีลาภเกื้อ. (2555). *สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่จำเป็นของบุคลากรสำหรับการทำงานในมหาวิทยาลัย: กรณีศึกษาบุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.* วิทยานิพนธ์ วท.ม. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สุกัญญา แช่มช้อย. (2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล School Management in Digital Era.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สรานนท์ อินทนนท์. (2562). *ทักษะการเอาใจเขามาใส่ใจเราทางดิจิทัล (Digital Empathy).* พิมพ์ครั้งที่ 1. ปทุมธานี: มูลนิธิส่งเสริมสื่อเด็กและเยาวชน (สสย.).

อังคณา แวซอเหาะ. (2559). จริยธรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาคณะศิลปะศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. *วารสารสาขามนุษยศาสตร์สังคมวิทยาและการศึกษา, 17 – 28.*

อินทิรา ชูศรีทอง. (2563). *รูปแบบการพัฒนาครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

อุบลรัตน์ หริณวรรณ. (2559). *การเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้.* วิทยานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

เอมิกา เหมมินทร์. (2556). *พฤติกรรมการใช้และความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Media) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

International Society for Technology in Education. (2007). *National educational technology standards for students.* ISTE (Interntl Soc Tech Educ.

Williamson, A. (2013). *Social Media Guidelines for Parliaments*. Inter–Parliamentary Union, 9 – 10.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รายชื่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผศ.ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์	ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
รศ.ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง	กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ เสนอแนะ การสร้างเอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. นายไพบูรณ์ คำภูมี ศึกษานิเทศก์กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

4. ดร.ชัยวัฒน์ วาทะวัฒนะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

5. ดร.ชาติชาย ก่อคุณ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนมุกดาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

6. นางสุรีพร อิสสระวงษ์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

7. นางสาวเบญจมาศ จรรยาวดี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเชิงชุมราษฎร์นุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนา

ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ช

ภาพประกอบการดำเนินการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาพประกอบ 5 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึกในการยืนยันองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครู

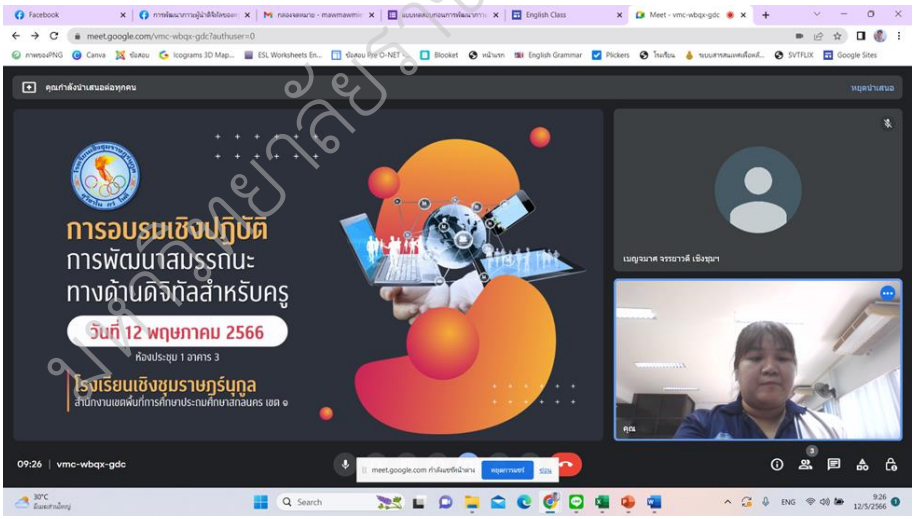
ภาพประกอบ 5 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึกในการยืนยันองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครู (ต่อ)

ภาพประกอบ 6 การอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาพประกอบ 6 การอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ต่อ)

ภาพประกอบ 7 การสัมภาษณ์ครูผู้เข้ารับการพัฒนาหลังการเข้าร่วมการพัฒนา

ประวัติย่อของผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวณัฐพร พรมวัง
วัน เดือน ปีเกิด	5 มกราคม 2537
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	133/25 ถนนคูเมือง ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โทร. 063-669-2296
ตำแหน่งปัจจุบัน	ครู
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนเชิงชุมราษฎร์นุกูล อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2555	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธนมวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร
พ.ศ. 2560	ปริญญาตรี ปริญญาการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยบูรพา
พ.ศ. 2562	ปริญญาโท ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
พ.ศ. 2566	ปริญญาเอก ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2560	ครูผู้ช่วย โรงเรียนเชิงชุมราษฎร์นุกูล อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
พ.ศ. 2562	ครู โรงเรียนเชิงชุมราษฎร์นุกูล
ถึงปัจจุบัน	อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร